

**ANGLEŠKO-SLOVENSKI
VOJAŠKI TERMINOLOŠKI SLOVAR**

Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje

Avtorji

Darija Brinc

Tamara Derman Zadavec

Branimir Furlan

Tadeja Hafner

Lektoriral

Dr. Janko Berlogar

Izdalo

Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje

Tisk

CIP Kataložni zapis o publikaciji...

PREDGOVOR

Angleško-slovenski terminološki slovar je namenjen pripadnikom Slovenske vojske, delavcem Ministrstva za obrambo in vsem, ki uporabljajo literaturo in standarde Nata, sodelujejo na zavezniških vajah in usposabljanjih, opravljajo dolžnosti v zavezniških poveljstvih, agencijah in delovnih telesih, sodelujejo v skupnih vojaških operacijah, ter vsem, ki redno ali občasno komunicirajo s pripadniki članic zavezništva. Posebej je namenjen tistim, ki skrbijo za uveljavljanje zavezniških doktrin, standardov, metod in postopkov ter na njihovi podlagi izdelujejo vojaškostrokovno literaturo.

Angleško-slovenski terminološki slovar uveljavlja v Slovenski vojski Natov standard STANAG 3680 (Glossary of Terms and Definitions, AAP-6). Da bi zagotovili celovitejši vpogled v angleško vojaško izrazoslovje, so uporabljeni tudi drugi viri. Izvor pojma je razviden iz oznake vira v poševnicah.

Slovensko vojaško izrazoslovje se razvija vzporedno z uveljavljanjem Natovih doktrin in drugih dokumentov, zato se bo slovar dopolnjeval in spreminjal. Pripombe vseh, ki bodo na svojih področjih dela ugotovili, da obstajajo primernejši ali že uveljavljeni izrazi, so dobrodošle. Zbirajo jih avtorji slovarja.

ANGLEŠKO-SLOVENSKI VOJAŠKI TERMINOLOŠKI SLOVAR

abac scale /AAP6/ abakova lestvica

Nomogram za določanje pretvornega kota, ki se uporablja za načrtovanje smeri velikega kroga pri Mercatorjevi projekciji.

abatis /ATP3.2, FM101-5-1/ posek; ovira iz hlodovine

Ovira za vozila iz podrtih dreves, ki so odrezana na višini 1 - 2 m nad zemljo na obeh straneh ceste, poti, ožine ali prehoda. Debla so prirezana tako, da padejo prepletena v smeri pričakovanega pristopa sovražnika. Pri tem morajo ostati pričvrščena na panje in ležati pod kotom 45 stopinj glede na cesto. Da bi bila ovira učinkovita, mora biti globoka najmanj 75 cm.

abeam /AAP6/ prečno

Smer približno 90 ali 270 stopinj relativno; pravokotno na vzdolžno os vozila.

abeam replenishment /AAP6/ prečna oskrba

Prenos osebja in/ali blaga na morju s pomočjo ladijske opreme med dvema ali več ladjami, ki plujejo ena ob drugi.

abort /AAP6/ prekiniti

Končati neko nalogo iz kakršnega koli drugačnega razloga, kot so sovražnikove dejavnosti. To se lahko zgodi kadar koli po začetku naloge in pred njenim zaključkom. Prekiniti vzlet zrakoplova ali lansiranje izstrelka.

abrasion /AAP6/ abrazija

V fotografiji, mehansko povzročena praska ali poškodba na emulzijski površini ali na površini filma.

absolute altimeter /AAP6/ absolutni višinomer

Vrsta višinomera, ki meri navpično razdaljo do površine zemlje s pomočjo radijskih valov, radarja, laserja, zvoka ali spremembe kapacitete.

absolute filter /AAP6/ absolutni filter

Filter, ki lahko 100% filtrira s težo trdnih delcev, ki je večja od navedene velikosti mikronov.

absolute height /AAP6/ absolutna višina

Višina leta zrakoplova neposredno nad površjem Zemlje ali zemljiščem, nad katerim leti.

absorbed dose /AAP6/ absorbirana doza

Količina energije, ki jo oddaja jedrsko (ali ionizacijsko) sevanje enotni masi absorbne materiala. Merska enota je rad.

acceleration error /AAP6/ napaka zaradi pospeška

Napaka, ki nastane zaradi odstopanja vertikalne reference zaradi kakršne koli spremembe pospeška zrakoplova.

acceptable product /AAP6/ sprejemljivi nadomestni izdelek

Izdelek, ki ga lahko uporabimo namesto drugega za daljši čas brez tehničnega posvetovanja.

acceptance trial /AAP6/ prevzemno testiranje

Preizkus, ki ga izvedejo imenovani predstavniki potencialnih vojaških uporabnikov orožja ali opreme, da bi ugotovili, ali ustrezajo določenim merilom in značilnostim delovanja.

accompanying supplies /ATP3.2, FM101-5-1/ spremljajoče zaloge

Sredstva za oskrbo, ki se razmestijo z enoto. Vsi razredi oskrbe, ki so v enoti in pri posameznih pripadnikih enote med premeščanjem v območje ali iz območja delovanja ali vadišča.

accuracy of fire /AAP6/ natančnost ognja

Natančnost zadevanja, izražena z bližino skupine strelcev v sredo cilja ali okoli sredine.

acknowledgement /AAP6/ potrditev

Sporočilo prejemnika pošiljatelju, da je sporočilo prejel in ga razumel.

acknowledgement signal /AAP6/ potrditveni signal

Signal, ki potrjuje, da je bilo sporočilo ustrezno sprejeto.

acoustic circuit /AAP6/ akustični krog

Krog, ki odgovarja akustičnemu polju cilja.

acoustic intelligence /AAP6/ akustična informacija

Obveščevalna informacija, ki jo dobimo z zbiranjem in obdelavo akustičnih pojavov.

acoustic mine /AAP6/ akustična mina

Mina z akustičnim krogom, ki se odziva na akustično polje ladje ali odstranjevalca. Glej tudi mine.

acoustic mine hunting /AAP6/ akustično odkrivanje min

Uporaba sonarja za odkrivanje min ali minam podobnih predmetov, ki se lahko nahajajo na morskem dnu, iz njega štrlijo ali so zakopani.

acoustic warfare /AAP6/ akustično bojevanje

Dejavnosti, pri katerih se uporablja podvodna akustična energija za določanje, izkoriščanje, zmanjševanje ali preprečevanje podvodnega akustičnega spektra v sovražne namene, in dejavnosti za ohranitev uporabe podvodnega akustičnega spektra lastnih sil. Ločimo tri vrste akustičnega bojevanja: a. Podporni ukrepi akustičnega bojevanja. Vidik akustičnega bojevanja, ki zajema dejavnosti iskanja, prestrezanja, določanja lokacije, beleženja in analize oddane akustične energije v vodi za izkoriščanje tega sevanja. Pri uporabi podpornih ukrepov akustičnega bojevanja ne gre za nobeno obliko podvodnega akustičnega oddajanja in jih sovražnik običajno ne more izslediti. b. Protiukrepi akustičnega bojevanja. Vidik akustičnega bojevanja, ki poskuša preprečiti ali zmanjšati sovražnikovo učinkovito uporabo podvodnega akustičnega spektra. Protiukrepi akustičnega delovanja zajemajo namerno podvodno akustično oddajanje za zavajanje in motenje frekvenc. c. Ukrepi akustičnega bojevanja proti protiukrepom. Vidik akustičnega bojevanja, ki zajema dejavnosti za zagotavljanje učinkovite uporabe podvodnega akustičnega spektra lastnih sil, kljub sovražnikovi uporabi podvodnega akustičnega bojevanja. Ukrepi akustičnega bojevanja proti protiukrepom zajemajo podporne ukrepe protiakustičnega bojevanja in protiukrepe protiakustičnega bojevanja, ni pa nujno, da gre za podvodno akustično oddajanje.

acoustic warfare counter-counter ukrepi akustičnega bojevanja proti protiukrepom

measures /AAP6/

Glej acoustic warfare.

acoustic warfare countermeasures /AAP6/ protiukrepi akustičnega bojevanja

Glej acoustic warfare.

acoustic warfare support measures /AAP6/ ukrepi v podporo akustičnemu bojevanju

Glej acoustic warfare.

action information centre /AAP6/ bojni informacijski center

Glej combat information centre.

activate /AAP6/ aktivirati

Preko formalnega ukaza ustanoviti enoto, mesto, tabor, postojanko, oporišče ali dejavnost na kopnem, ki so bili predhodno oblikovani in označeni z imenom ali številko ali obojim, tako da lahko delujejo z dodeljenimi zmogljivostmi.

activation detector /AAP6/ detektor aktiviranja

Naprava za določanje toka ali gostote nevtronov s pomočjo radioaktivnosti, ki nastane v njej zaradi zajetja evtronov.

active /AAP6/ aktiven

Pridevnik, ki pri opazovanju označuje dejavnosti ali opremo, ki oddajajo energijo, ki jo je možno zaznati.

active air defence /AAP6/ aktivna zračna obramba

Neposredna obramba za uničenje ali zmanjšanje učinkovitosti sovražnikovih dejavnosti v zraku. Zajema dejavnosti, kot so uporaba zrakoplovov, orožja za zračno obrambo, orožja, katerega osnovni namen nista zračna obramba in elektronsko bojevanje.

active defence /AAP6/ aktivna obramba

Aktivni ukrepi proti sovražnikovim silam, da bi preprečili, izničili ali zmanjšali učinek vseh vrst napada. Glej tudi passive defence.

active electronic protective measures /AAP6/ aktivni elektronski zaščitni ukrepi

Izsledljivi ukrepi, kot je po potrebi sprememba parametrov oddajnika, za zagotavljanje učinkovite uporabe elektromagnetnega spektra lastnim silam. Glej tudi electronic protective measures; passive electronic protective measures.

active homing guidance /AAP6/ aktivno samovodenje

Sistem vodenja, kjer se tako vir za osvetlitev cilja kot sprejemnik za odkrivanje energije, ki se odbija od cilja kot posledica osvetljevanja cilja, prenašata z izstrelkom.

active material /AAP6/ aktivne snovi

Snovi, kot so plutonij in določeni izotopi urana, ki lahko podpirajo fiziško verižno reakcijo.

active mine /AAP6/ aktivna mina

Mina, ki se aktivira z odsevom signala od cilja, ki ga odda mina. Glej tudi passive mine.

active public information policy /AAP6/ aktivno obveščanje javnosti

Stališče, ki narekuje ukrepe za vzpodbujanje zanimanja medijev/javnosti za neko vprašanje ali dejavnost, da bi bila javnost obveščena. Zanimanje lahko povečajo tiskovna posvetovanja, objava novic, osebni stiki, tiskovne konference ali druge oblike javnega predstavljanja. Glej tudi passive public information policy.

actual ground zero /AAP6/ točka jedrske eksplozije

Točka na površju zemlje, ki se nahaja v centru dejanske jedrske eksplozije ali navpično pod ali nad njim. Glej tudi desired ground zero; ground zero.

actuate /AAP6/ aktivirati

Tak način rokovanja s strelnim mehanizmom, ki izpolnjuje vse zahteve mehanizma za streljanje ali za zapis štetja ciljev.

actuator /AAP6/ aktivator; servo mehanizem

Mehanizem, ki zagotovi silo, potrebno za premik regulatorja ali drugega nadzornega elementa.

acute radiation dose /AAP6/ akutna doza radioaktivnega žarčenja

Skupna doza ionskega sevanja, sprejeta naenkrat in v tako kratkem času, da biološko okrevanje ni možno. Glej tudi chronic radiation dose.

ad hoc movement /AAP6/ nenačrtovani premik

Premik, do katerega lahko pride kadarkoli in zanj še ni razpoložljivih potrebnih ali ustreznih podatkov za načrtovanje. Premik se delno ali popolnoma načrtuje takoj, ko so zagotovljeni potrebni podatki. Glej tudi fully planned movement; partially planned movement.

add /AAP6/ dodaj

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, popravek, s pomočjo katerega opazovalec/označevalec opozori na to, da je treba povečati doseg vzdolž črte opazovanja izstrelkov.

adjust fire /AAP6/ popravljanje ognja

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori: 1. Način nadzora, ki se izvaja preko ukaza za ogenj, ki ga da opazovalec ali označevalec in s tem naznani, da bo nadzoroval popravek. 2. Povelje ali zahteva za začetek popraviljanja ognja.

adjustment of fire /AAP6/ popravek ognja

Postopek, ki se v artileriji in mornariškem topništvu uporablja za določitev prave smeri, dometa in višine eksplozije (če se uporabljajo tempirni vžigalniki) pri streljanju na cilje z opazovanim ognjem. Glej tudi spot.

administration /AAP6/ administrativne zadeve; upravljanje

1. Upravljanje in izvajanje vseh vojaških zadev, ki jih ne zajemata taktika in strategija, zlasti na področju upravljanja logistike in kadrov. 2. Notranje upravljanje enot.

administrative chain of command /AAP6/ administrativna linija poveljevanja

Običajna linija poveljevanja za upravljanje. Glej tudi chain of command; operational chain of command.

administrative control (ADMINCON) /AAP6/ administrativna kontrola

Usmerjanje ali izvajanje pristojnosti nad podrejenimi enotami glede zagotovitve delovanja. Vključuje kontrolo nad viri in opremo, kadrovske zadeve, logistiko, usposabljanje posameznikov in enote, pripravljenost, mobilizacijo, demobilizacijo (odpust), disciplinske ukrepe in ostale zadeve, ki niso vključene operativne naloge.

administrative escort /AAP6/ zaledno spremstvo

Bojna ali trgovska ladja pod nadzorom mornarice, ki prevažata komodorja konvoja in njegovo osebje in se uporabljata kot orodje za hkratno komuniciranje z vodstvom operativne kontrole in obalnim konvojem.

administrative loading /AAP6/ mirnodobno natovarjanje (brez upoštevanja taktičnih načel)

Sistem natovarjanja, ki si prizadeva zlasti za najboljšo izrabo moštva in prostora, ki ga zavzema tovor, ne lede na taktična vprašanja. Preden se oprema in blago lahko uporabita, ju je treba raztovoriti. Tudi commercial loading.

administrative movement /AAP6/ prosti premik

Premik, pri katerem se moštva in vozila razporejajo tako, da se premik pospeši ter privarčujeta čas in energija, kadar ne pričakujemo sovražnikovega delovanja, razen iz zraka.

administrative order /AAP6/ administrativno povelje

Povelje, ki se nanaša na promet, blago, vzdrževanje, evakuacijo, osebje in ostale administrativne podrobnosti.

administrative plan /AAP/ administrativni načrt

Načrt, ki se običajno nanaša na načrt ali povelje za delovanje in ju dopolnjuje. Vsebuje podatke in navodila glede logistične in administrativne podpore delovanj.

advance force /AAP6/ predhodnica

Začasno organizirana enota v okviru amfibijskih sil, ki je na cilju pred glavnino. Njena naloga je prispevati pri pripravi cilja za glavni napad z izvajanjem delovanj, kot so izvidovanje, zaseganje podpornih položajev, odstranjevanje min, predhodno bombardiranje, podvodno rušenje in zračna podpora.

advance guard /AAP6/ prednja zaščitnica

Vodilni element sil, z glavno nalogo zagotoviti neprekinjeno napredovanje glavnine. Njegove funkcije so naslednje: a. Poiskati in izkoristiti pomanjkljivosti v sovražnikovem obrambnem sistemu. b. Preprečiti, da bi glavnina predhodnice slepo zdrvela v sovražnikov odpor. c. Odstraniti manjše oblike upora ali, v primeru močnejšega odpora, kriti razporeditev glavnine. Glej tudi main guard.

advance party /ATP3.2, FM101-5-1/ predhodnica

Skupina, ki koordinira prihod konvoja na cilj. V začetku se lahko premika skupaj z glavnino, vendar mora prispeti pravočasno na cilj pred glavnino.

advance planning predhodno načrtovanje

Pri predhodnem (pravočasnem) načrtovanju na podlagi informacij, ocen ter domnev izdelamo načrt delovanj za določene ogroženosti ali situacije. Načrti so pripravljene že v naprej in se aktivirajo ob nastopu ričakovanih okoliščin oziroma ocenjenem delovanju sovražnika.

advance to contact /AAP6/ napredovanje v stik

Ofenzivna bojna delovanja, da bi vzpostavili stik s sovražnikom ali ga ponovno vzpostavili po prekinitvi. Glej tudi approach march.

advance training /TEED/ nadaljevalno usposabljanje

Usposabljanje, ki se izvaja z namenom doseganja ali ohranjanja višje ravni znanja in veščin, ki omogočajo osameznikom ali enotam izvedbo širšega spektra dodeljenih nalog.

advanced aerodrome /AAP6/ letališče v prednjem območju

Letališče, ki je običajno opremljeno z najnujnejšimi napravami, na ciljnem območju ali v njegovi bližini. Glej tudi aerodrome.

advanced base /AAP6/ prednja baza

Oporišče na bojišču ali blizu njega, katerega glavna naloga je podpora vojaškim delovanjem.

advanced fleet anchorage /AAP6/ prednje sidrišče

Varno sidrišče za večje število pomorskih plovil, premičnih podpornih enot ter pomožnih ladij, ki se nahajajo na bojišču ali blizu njega. Glej tudi emergency anchorage.

adversary /AAP6/ nasprotnik

Stran, spoznana kot potencialno sovražna lastnim silam in proti kateri obstaja verjetnost uporabe sil.

advisory area /AAP6/ svetovalno območje

Določeno območje znotraj prostora z letalskimi podatki (flight information region), kjer je razpoložljiva svetovalna služba.

advisory control /AAP6/ svetovalna kontrola

Vrsta kontrole, kjer si poveljnik zrakoplova sam izbere hitrost, višino in smer poleta ter ima proste roke pri izpolnjevanju dodeljene naloge. Kontrolna enota plovilo obvešča o trenutni taktični situaciji in posreduje ustrezna opozorila o nevarnostih, ki vplivajo na varnost plovila.

aero medical evacuation /AAP6/ medicinska zračna evakuacija

Prevoz pacientov po zraku do objektov medicinske oskrbe in med njimi.

aero medical evacuation control centre nadzorni center medicinske zračne evakuacije

/AAP6/

Nadzorni objekt, ki ga ustanovi poveljnik divizije za zračni prevoz, letalstvo ali zračno poveljstvo. Deluje s poveljniškim nadzornim centrom za premike ter usklajuje vse sanitetne potrebe z zmogljivostmi zračnega revoza. Poleg tega dodeljuje sanitetne naloge ustreznim enotam za sanitetno zračno evakuacijo v sistemu in nadzira dejavnosti prevoza pacientov.

aero medical evacuation coordinating častnik za usklajevanje medicinske zračne

officer /AAP6/ evakuacije

Častnik izvirnega, tranzitnega ali ciljnega sanitetnega objekta-ustanove, ki usklajuje dejavnosti medicinske zračne evakuacije objekta-ustanove.

aero medical evacuation operations officer operativni častnik za medicinsko zračno
AAP6/ evakuacijo

Častnik sil ali poveljstva za zračni prevoz, odgovoren za dejavnosti, ki se nanašajo na načrtovanje in usmerjanje bojnih delovanj sanitetne zračne evakuacije, ohranjanje povezave z zadevnimi dejavnostmi sanitetnega zračnega prevoza, delovanje nadzornega centra za sanitetno zračno evakuacijo ter na ostalo usklajevanje premikov zrakoplovov in pacientov.

aero medical evacuation system /AAP6/ sistem medicinske zračne evakuacije

Sistem omogoča: a. Kontrolo premikov pacientov s pomočjo zračnega prevoza. b. Specializirano zdravniško osebje in opremo za sanitetno oskrbo med letom. c. Postaje na pristajalnih pistah ali v letalskih oporiščih ali v njihovi bližini za omejeno sanitetno oskrbo pacientov, ki se spotoma ustavijo pri vstopu v sistem ali izstopu iz sistema. d. Komunikacijo s sanitetnimi postajami na cilju ali vzdolž poti glede premikov pacientov po zraku.

aerodrome /AAP6/ letališče

Zemljišče, ki je namenjeno shranjevanju (vključno s poslopji, napravami in opremo), pristajanju in vzletanju etal. Glej tudi advanced aerodrome; air strip; alternate aerodrome; diversion aerodrome; landing area; landing site; main aerodrome; redeployment aerodrome. Tudi "airfield".

aerodrome damage repair /AAP6/ popravilo škode na letališču

Obseg dejavnosti, ki so potrebne za ponovno vpostavitve delovanja letališča po nejedrskem napadu, vključno z: a. Izvidovanjem, da se oceni škoda in potrebna obnovitvena dela; b. Odstranjevanjem eksplozivnih teles; c. Obnovo najnujnejših operativnih površin, vključno z manevrskim prostorom zrakoplovov in dostopnih stez; d. Obnovo storitev in objektov, ki so potrebni za izvajanje zračnih bojnih delovanj. Običajno "ADR".

aerodrome traffic /AAP6/ letališki promet

1. Ves promet na manevrskem prostoru letališča. 2. Vsi zrakoplovi, ki letijo v bližini letališča.

aerodynamic missile /AAP6/ aerodinamični izstrelek

Izstrelek, ki uporablja aerodinamične sile pri ohranjanju svoje poti. Glej tudi ballistic missile; guided missile.

aeronautical chart /AAP6/ aeronavtična karta

Karta, ki je posebej oblikovana za potrebe zračne navigacije.

aeronautical information overprint /AAP6/ pretiskana aeronavtična karta

Dodatni podatki, natiskani ali vtisnjeni na zemljevid ali karto za specifične namene zračne navigacije.

aeronautical plotting chart /AAP6/ aeronavtična karta

Karta, ki je oblikovana za grafične procese navigacije. Glej tudi aeronautical chart; aeronautical topographic chart; map.

aeronautical topographic chart /AAP6/ aeronavtična topografska karta

Predstavitev značilnosti površja zemlje, oblikovana predvsem kot pripomoček vizualni ali radarski navigaciji, ki prikazuje izbrano zemljišče, kulturne ali hidrografske značilnosti in dodatne aeronavtične podatke. Glej tudi aeronautical chart; aeronautical plotting chart; map.

aeropause /AAP6/

Področje, v katerem atmosferski funkcijski pojavi ne vplivajo več na človeka ali na zrakoplove.

afloat support /AAP6/ logistična podpora izven pristanišč

Oblika logistične podpore izven meja pristanišča, s katero se zagotavljajo gorivo, strelivo in blago za operativne sile, ki so na poti ali zasidrane.

afterburning /AAP6/ dodatno zgorevanje

1. Značilnost nekaterih raketnih motorjev, da še nekaj časa nepravilno zgorevajo po končanem glavnem izgorevanju in pritisku. 2. Proces vbrzganja goriva in zgorevanja v izpušni cevi turboreaktivnega motorja (pred turbino ali za njo).

after-flight inspection /AAP6/ pregled po letu

Splošni pregled vidnih okvar, popravilo okvar, o katerih poroča posadka zrakoplova, popolnitev zaloga materiala, ki se je porabil med letom, ter varovanje zrakoplova, ki se opravi po letu. Tudi post flight inspection.

age of moon /AAP6/ lunina mena

Čas, ki je pretekel od zadnjega mlaja, običajno izražen v dnevih.

agency /AAP6/ služba; agencija

Pri obveščevalni dejavnosti, organizacija ali posamezniki, ki se ukvarjajo z zbiranjem in/ali obdelovanjem podatkov. Glej tudi agent; intelligence cycle; source. Tudi collection agency.

agent /AAP6/ agent

Pri obveščevalni dejavnosti, oseba, ki je določena, usposobljena, nadzirana in zaposlena za pridobivanje in posredovanje podatkov. Glej tudi agency; source.

agonic line /AAP6/ brezkotna črta

Črta na zemljevidu ali karti, ki povezuje točke ničelnega magnetnega odklona za določen datum v letu.

agreed point /AAP6/ dogovorjena točka

V naprej določena točka na tleh, ki jo je možno prepoznati iz zraka. Uporablja se, kadar zrakoplov

pomaga pri popravljanju ognja.

aide-memoire /TEED/ opomnik

Seznam, ki vsebuje nasvete ali podatke, z namenom spomniti na določene postopke. Besedilo je ponavadi ratko in ne vsebuje pojasnjevanja ali diskusij. Glej tudi checklist.

air /AAP6/

V artileriji ali v mornariški topniški ognjeni podpori, označevanje ali opazovanje označevalca ali opazovalca, ki naznani, da je prišlo do ene ali več eksplozij pred zadetkom.

air assault /ATP3.2, FM101-5-1/ zračna jurišna enota; zračni napad

Delovanje, pri katerem zračne jurišne sile (bojne, bojna podpora in sile za zagotovitev delovanja) z uporabo ognjene moči, premičnosti ter s popolno vključitvijo helikopterjev na tleh ali v zraku izvajajo manever pod kontrolo poveljnika zračnih ali kopenskih sil. Namen delovanja je izvedba napada in uničenje sovražnika ali zavzetje in obvladovanje ključnega zemljišča.

air cargo /AAP6/ zračni tovor

Blago, oprema ali vozila, ki niso del zrakoplova in zajemajo del koristnega tovora ali celotni koristni tovor. Glej tudi cargo.

air cartographic camera /AAP6/ zračni kartografski fotoaparati

Fotoaparati, ki je natančen in ima ostale značilnosti, potrebne za pregledovanje zraka ali kartografsko fotografijo. Tudi mapping camera.

air cartographic photography /AAP6/ zračna kartografska fotografija

Fotografiranje in razvijanje zračnih fotografij za izdelovanje zemljevidov in kart. Tudi air survey photography.

air combat /ATP3.2/ zračni boj

Načrtuje in izvaja se z namenom zaščite manevra kopenskih sil. Lahko je ofenziven ali defenziven. Podpreti mora poveljnikov koncept manevra. V teh primerih je del zračne obrambe v prednjem območju. Boj v zraku morata kontrolirati poveljnik kopenskih sil ali poveljnik letalskih manevrskih sil.

air control /AAP6/ zračna kontrola

Glej air controller; air traffic control centre; airway; area control centre; control and reporting centre; control area; control zone; controlled airspace; interceptor controller; tactical air controller; tactical air control centre; terminal control area.

air control point (ACP) /APP6A/ točka zračne kontrole

Lahko razpoznavne točke na zemljišču ali pripomočki za elektronsko navigacijo, ki se uporabljajo za potrebni nadzor med zračnima premikom. Točke zračne kontrole so splošno določene na vsaki točki, kjer pride do bistvene spremembe smeri letenja ali zračnega koridorja ter se naredi razločna sprememba smeri, in na vseh drugih točkah, za katere menimo, da so potrebne za časovno načrtovanje ali nadzor operacije.

air controller /AAP6/ kontrolor zračnega prometa

Oseba, ki je posebej usposobljena in ji je dodeljena naloga kontrole zrakoplovov, ki so lahko določeni za izvajanje bojnih delovanj v njenem območju (s pomočjo radijske naprave, radarja in ostalih pripomočkov). Glej tudi air control; tactical air controller.

air corridor /AAP6/ zračni koridor

Posebej določen omejen zračni pas leta, ki ga uporabljajo zrakoplovi lastnih sil in ki preprečuje, da bi streljali na zrakoplove lastnih sil.

air cushion vehicle /AAP6/ vozilo z zračno blazino

Vozilo, ki deluje tako, da njegovo težo, vključno s koristnim tovorom, v veliki meri podpira zračna blazina, ki ima stalno pritisk, višji od pritiska v okolju. Glej tudi ground effect machine.

air defense (AD) /AAP6/ zračna obramba

Vsi ukrepi, da bi uničili ali zmanjšali učinkovitost sovražnikove dejavnosti v zraku. Glej tudi active air defence; passive air defence.

air defense action area /AAP6/ območje delovanja zračne obrambe

Območje in zračni prostor nad njim, v katerih imajo običajno zrakoplovi lastnih sil ali orožje zemlja-zrak prednost v operacijah, razen pod določenimi pogoji. Glej tudi air defence operations area.

air defense area /AAP6/ območje zračne obrambe

Posebej določen zračni prostor, za katerega je treba načrtovati in zagotavljati zračno obrambo.

air defense command /AAP6/ poveljstvo zračne obrambe

Pristojnost in odgovornost za zračno obrambo določenega območja.

air defense commander /AAP6/ poveljnik zračne obrambe

Ustrezno imenovan poveljnik, odgovoren za zračno obrambo določenega območja.

air defense control center /AAP6/ center za kontrolo zračne obrambe

Glavni informacijski, komunikacijski in operativni center, iz katerega se nadzorujejo in usklajujejo vsi zrakoplovi, protiletalska delovanja, artilerija zračne obrambe, vodeni izstrelki in dejavnosti opozarjanja iz zraka za določeno območje zračne obrambe. Tudi air defence operations centre. Glej tudi combat information centre.

air defense early warning /AAP6/ zgodnje alarmiranje pred napadom iz zraka

Glej early warning.

air defense ground environment /AAP6/ kopenska zračna obramba

Omrežje lokacij, kjer se nahajajo zemeljski radarji ter centri poveljevanja in kontrole v okviru določenega bojevališča, ki se uporablja za taktično kontrolo bojnih delovanj zračne obrambe.

air defense identification zone /AAP6/ identifikacijsko območje zračne obrambe

Zračni prostor določenih dimenzij, v katerem se zahteva takojšnja identifikacija, mesto nahajanja in kontrola zrakoplova. Glej tudi air defence operations area.

air defense operations area /AAP6/ območje delovanja zračne obrambe

Geografsko območje, ki določa meje, v okviru katerih so vzpostavljeni postopki, ki v največji možni meri zmanjšujejo prekrivanje med zračno obrambo in ostalimi delovanji. Lahko določa eno ali več od naslednjih področij: a. Akcijsko območje zračne obrambe. b. Območje zračne obrambe. c. Identifikacijsko območje zračne obrambe.; d. Območje pod okriljem ognjene moči. Glej tudi air defense action area; air defense identification zone.

air defense region /AAP6/ območje zračne obrambe

Geografska razmejitev območja zračne obrambe.

air defense sector /AAP6/ sektor zračne obrambe

Geografski del območja zračne obrambe.

air defense ship /AAP6/ ladja za zračno obrambo

Ladja, ki je določena za prevzem odgovornosti za zračno obrambo.

air draught /AAP6/ zračni razmik

Navpična razdalja med vodno črto (gladino) in najvišjo točko na ladji. Glej tudi draught.

air evacuation /AAP6/ zračna evakuacija

Evakuacija osebja in tovora z zrakoplovom.

air freighting /AAP6/ zračni transport

Netaktični prevoz tovora po zraku.

air interception /AAP6/ zračno prestrežanje

Bojna delovanja, pri katerih zrakoplovi delujejo z vizualnim stikom ali stikom prek elektronskih naprav z ostalimi zrakoplovi. Glej tudi broadcast controlled air interception; close controlled air interception; controlled interception.

air interdiction /AAP6/ onemogočanje iz zraka

Zračno delovanje za uničenje, nevtralizacijo ali zadrževanje sovražnikove vojaške zmogljivosti, preden jo lahko učinkovito uporabi proti našim silam, in sicer iz take razdalje od lastnih sil, da ni

potrebna podrobna uskladitev vsake naloge v zraku z ognjem in premikom lastnih sil.

air landed /AAP6/

Tovor, ki se premika po zraku in se izkrca ali raztovori po pristanku zrakoplova ali med lebdenjem helikopterja. Glej tudi air movement.

air liaison officer /AAP6/   častnik za povezavo z letalstvom

Taktični častnik letalstva ali mornariškega letalstva, ki je dodeljen kopenski ali mornariški enoti ali formaciji kot svetovalec za taktična vprašanja zračnih bojnih delovanj. Glej tudi ground liaison officer.

air logistic support operation /AAP6/   zračna logistična podpora

Zračna delovanja, razen zračno desantnih, ki se izvajajo v območju bojevališča za razdelitev in obnovo osebja, opreme in blaga.

air mission /AAP6/   naloga letalstva; poslanstvo letalstva

Glej mission.

air mobility /AAP6/   zračna premičnost

Zmogljivost sil, premičnih po zraku, ki jim omogoča, da se premikajo po zraku in so hkrati sposobne za udeležbo v kopenskih spopadih.

air movement /AAP6/   zračni premik

Prevoz enot, osebja, blaga, opreme in materiala. Glej tudi airdrop; air landed; air trooping; free drop; high velocity drop; low velocity drop; release.

air movement officer /AAP6/   častnik za zračni premik

Častnik, usposobljen za opravljanje dolžnosti v odseku za zračni promet.

air movement plan /ATP3.2/   načrt premika (po zraku)

Del načrta zračnega manevra. Sestavljen je iz poti leta in preglednice premika po zraku. Poleg tega vsebuje informacije o letu, višinah, hitrosti, vremenu, gorivu, maksimalnem tovoru, akcijskem radiju, postopkih kontrole zračnega prostora, zračni obrambi in podpori letalstva.

air movement table /AAP6/   tabela zračnih premikov

Tabela, ki jo pripravi poveljnik kopenskih sil skupaj s poveljnikom letalstva. Ta obrazec predstavlja dopolnilo povelju za delovanje in vsebuje naslednje podatke: a. Dodelitev prostora zrakoplovov elementom kopenskih enot, ki se bodo prevažale po zraku. b. Številko in vrsto zrakoplova v vsaki seriji. c. Mesto odhoda, čas natovarjanja in vzleta.

air movement traffic section /AAP6/   odsek za zračne premike

Odsek, ki se nahaja na letališčih s transportnimi zrakoplovi. Odgovoren je za natovarjanje in raztovarjanje zrakoplovov ter za upravljanje s potniki, pošto in materialom.

air observation post /AAP6/   zračna opazovalnica

Glej observation post

air observer /AAP6/   opazovalec zračnega prostora

Oseba, katere glavna naloga je opazovanje ali fotografiranje iz zrakoplova za usmerjanje artilerijskega ognja ali pridobivanje vojaških podatkov.

air photographic reconnaissance /AAP6/   zračno fotoizvidovanje

Pridobivanje podatkov s fotografiranjem zračnega prostora, ki se deli na tri vrste: a. Strateško fotoizvidovanje. b. Taktično fotoizvidovanje. c. Fotografije iz zraka, ki se snemajo za pregledovanje/kartografijo in za standarde natančnosti pregledovanja/kartografije. Tako fotografiranje je lahko strateško ali taktično.

air picket /AAP6/   zračna predstraža

Zrakoplov za zgodnje odkrivanje v zraku, katerega glavni namen je odkrivanje in izsleditev sovražnikovih zrakoplovov ali izstrelkov in poročanje o njih ter kontrola prestrežanja.

air plot /AAP6/   načrt letenja

1. Neprekinjen načrt, ki se uporablja v zračni navigaciji za grafične predstavitve pravih krmiljenih

smeri in preletenih zračnih razdalj. 2. Grafična predstavitev neprekinjenega načrtovanja položaja predmeta v zraku, da bi prikazali prave krmiljene smeri in zračne razdalje. 3. Na ladjah, ekran, ki prikazuje položaje in premike predmeta v zraku, relativno do ladje, ki načrtuje.

air policing /AAP6/ varovanje zračnega prostora

Uporaba lovcev prestreznikov v miru, da bi ohranili integriteto določenega zračnega prostora.

air portable /AAP6/ primeren za zračni prevoz

Označuje material, ki je primeren za transport z zrakoplovom, natovorjenim notranje ali zunanje, z minimalnim demontiranjem in ponovnim sestavljanjem v okviru zmogljivosti uporabniških enot. Izraz je treba kvalificirati, da je iz njega razvidna stopnja primernosti za zračni prevoz.

air position /AAP6/ položaj v zraku

Izračunan položaj zrakoplova ob predpostavki, da veter nima nobenega učinka. Tudi no-wind position.

air priorities committee /AAP6/ odbor za določanje prednostnega zračnega tovora

Odbor, ki odloča o potnikih in tovoru, ki imajo prednost. Glej tudi air transport allocations board.

air reconnaissance /AAP6/ zračno izvidovanje

Zbiranje zanimivih obveščevalnih podatkov z vizualnim opazovanjem iz zraka ali z uporabo zračnih senzorjev. Glej tudi reconnaissance. Tudi called aerial reconnaissance.

air route /AAP6/ zračna pot

Vodljiv zračni prostor med dvema točkama, določen do obsega, ki je potreben za uporabo pravil letenja.

air staging unit /AAP6/ stacionarna letalska enota

Enota, ki se nahaja na letališču in se ukvarja s sprejemom, z delovanjem, s servisiranjem in pripravo zrakoplovov za odhod ter z nadzorom osebja in tovora.

air strip /AAP6/ vzletna in pristajalna steza

Neobdelana površina, ki je prilagojena za vzletanje in pristajanje zrakoplovov, običajno opremljena z najnujnejšimi napravami. Glej tudi aerodrome.

air superiority /AAP6/ premoč v zračnem prostoru

Stopnja prevlade v zračni bitki neke sile nad drugo, kar njej in sodelujočim mornariškim, kopenskim in zračnim silam omogoča izvajanje bojnih delovanj ob danem času in kraju, brez onemogočanja s sovražne strani.

air supply /AAP6/ zračna oskrba

Dobava tovora z odmetavanjem iz letal ali s pristajanjem.

air supply /ATP3.2/ zračna oskrba

air support /AAP6/ zračna podpora

Vse oblike podpore zračnih sil na kopnem ali na morju. Glej tudi call mission; close air support; immediate air support; indirect air support; preplanned air support; tactical air support.

air support operations center /AAP6/ operativni center zračne podpore

Služba sistema zračne taktične kontrole, nameščena pri poveljstvu korpusa ali ustreznem poveljstvu kopenskih sil, ki usklajuje in narekuje neposredno zračno obrambo in ostalo taktično zračno podporo. Glej tudi tactical air control centre.

air supremacy /AAP6/ nadvlada v zračnem prostoru

Stopnja premoči v zraku, pri kateri sovražnikove zračne sile ne morejo učinkovito posredovati.

air surface zone /AAP6/

Omejeno območje, ki naj bi preprečevalo, da bi lastne sile streljale na površinska plovila in zrakoplove lastnih sil, in dovoljevalo protipodmorniška delovanja, ki jih ne omejujejo delovanja podmornic lastnih sil.

air surveillance /AAP6/ nadzor zračnega prostora

Sistematično opazovanje zračnega prostora z elektronskimi, vizualnimi in ostalimi sredstvi, zlasti

za identifikacijo in določanje premikov zrakoplovov in izstrelkov lastnih in sovražnikovih sil v opazovanem zračnem prostoru. Glej tudi surveillance.

air surveillance officer /AAP6/ častnik za nadzor zračnega prostora

Oseba, ki je odgovorna za usklajevanje in vzdrževanje natančne in trenutne slike situacije zračnega prostora v okviru dodeljenega območja zračnega prostora.

air surveillance plotting board /AAP6/ karta za nadzor zračnega prostora

Mrežni zemljevid majhnega merila za zračno obrambo ustreznega območja. Hrani se v centru za kontrolo zračnega prometa. Na karti so označene trenutne lokacije, številke in višine letov vseh lastnih in sovražnikovih zrakoplovov v obsegu radarja ali naprav za opazovanje na zemlji.

air survey photography /AAP6/ zračna kartografska fotografija

Glej air cartographic photography.

air tasking order (ATO) /ATP3.2/ povelje za delovanje letalstva

air terminal /AAP6/ letališki terminal

Naprava na letališču z opremo za natovarjanje in raztovarjanje zrakoplovov in upravljanje prometa (potniki, prtljaga, tovor in pošta).

air traffic control center /AAP6/ center za kontrolo zračnega prometa

Enota, ki združuje funkcije nadzornega centra nekega območja in centra za podatke o letu. Glej tudi air control; area control centre; flight information region.

air traffic control clearance /AAP6/ dovoljenje letalske kontrole

Dovoljenje, naj nadaljuje pod določenimi pogoji, ki ga zrakoplovu izda odgovorni za kontrolo zračnega prometa.

air traffic control service /AAP6/ služba za kontrolo zračnega prometa

Služba, ki: a. preprečuje trčenja 1. med letali in 2. med letali in ovirami na manevrskem prostoru in b. pospešuje in vzdržuje pravilen pretok zračnega prometa.

air transport allocations board /AAP6/ služba za dodelitev zračnega transporta

Združena služba, ki je v okviru bojišča odgovorna za določevanje prednostnih nalog zračnega transporta in za prostorsko porazdelitev razpoložljivih zmogljivosti zrakoplovov, dodeljenih bojišču. Glej tudi air priorities committee.

air transport liaison officer /AAP6/ častnik za povezavo za zračni transport

Častnik za povezavo, dodeljen poveljstvu ali enoti, ki opravlja dolžnosti, povezane z zračnim prevozom.

air transport liaison section /AAP6/ odsek za povezavo za zračni transport

Podenota organizacije za kontrolo premikov, razporejena na letališče. Odgovorna je za kontrolo premikov servisiranja na letališču, v povezavi z delovanji zračnih premikov in vaj.

air transport operations /AAP6/ zračni transport

Glej strategic air transport operations; tactical air transport operations.

air transportable unit /AAP6/ enota, ki je primerna za prevoz po zraku

Enota, ki ni v zraku in katere oprema je prilagojena za zračne premike. Glej tudi airborne, airborne operation.

air trooping /AAP6/ netaktični zračni premiki

Netaktično premikanje osebja po zraku. Glej tudi air movement.

airborne /AAP6/ zračno-desanten; leteč

1. V povezavi z osebjem so to enote, posebej usposobljene za izkrcanje po zračnem prevozu s padali ali po pristanku. 2. V povezavi z opremo so to deli opreme, posebej narejeni za uporabo zračnih enot med ali po izkrcanju. Izraz označuje tudi določeno aeronavtično opremo, ki se uporablja pri opravljanju posebnih nalog. 3. V povezavi z materialom; deli, ki so sestavni del zrakoplova. 4. Stanje zrakoplova od trenutka, ko je popolnoma v zraku, dokler se to stanje ne prekine. Za zrakoplove, lažje od zraka, ne velja, da so leteči (airborne), kadar so pritrjeni na tla.

Izjema so zasidrani baloni, za katere velja, da so leteči, ko vzletijo v višino. Glej tudi air transportable unit.

airborne alert /AAP6/ stanje pripravljenosti desantnih sil

Stanje pripravljenosti zrakoplovov, ko so slednja opremljena z bojno opremo v zraku in pripravljena na takojšnje posredovanje. Glej tudi fighter cover.

airborne assault /AAP6/ zračni desant

Glej assault phase, 2. točka.

airborne command post /AAP6/ poveljniško mesto v zraku

Ustrezno opremljen zrakoplov, ki ga poveljnik uporablja za kontrolo svojih sil.

airborne early warning and control /AAP6/ zgodnje zračno alarmiranje in kontrola

Opazovanje in kontrola zračnega prostora, ki ju opravljajo zrakoplovi za zgodnje alarmiranje, opremljeni z radarji za iskanje in radarji za določanje višine ter s komunikacijsko opremo za kontrolo oborožitvenih sistemov. Glej tudi air picket.

airborne force /AAP6/ zračnodesante sile

Sile, ki so sestavljene zlasti iz kopenskih in zračnih sil, organiziranih, opremljenih in usposobljenih za delovanja v zraku. Glej tudi force(s).

airborne interception equipment /AAP6/ oprema za prestrežanje

Sistem nadzora ognja, vključno z radarsko opremo, vgrajen v letalo za prestrežanje, ki je namenjen zračnemu prestrežanju.

airborne operation /AAP6/ zračni desant

Bojna delovanja, med katerimi se bojne sile in njihova logistična podpora po zraku premaknejo v ciljno območje delovanja. Glej tudi air transportable unit.

airborne radio relay /AAP6/ zračni radijski rele

Tehnika, ki zajema zrakoplove, opremljene s postajami radijskih relejev, za povečanje dosega, fleksibilnosti in fizične varnosti komunikacijskih sistemov.

airborne raid /ATP3.2/ naskok desantnih sil

To je taktična ali strateška oblika delovanja. Ponavadi ne traja dolgo ter jo odlikuje odločnost koncepta in izvedbe delovanj. Izvaja se z namenom uničenja sovražnikovega objekta ali položaja, zajetja njegovega moštva ali motenja njegovih delovanj. Glede na težave kontrole in logistike je naskok ponavadi omejenega obsega.

airburst /AAP6/ zračna eksplozija

Eksplozija bombe ali izstrelka nad površjem, za razliko od eksplozije po stiku s površjem ali po preboju. Glej tudi type of burst.

aircraft /AAP6/ zrakoplov

Letalo, helikopter ali druga naprava, ki lahko leti.

aircraft arresting barrier /AAP6/ zadrževalna naprava zrakoplovov

Naprava, ki se neodvisno od zadrževalnega kavljaja, uporablja za zaustavljanje letala tako, da absorbira njegovo silo napredovanja pri zasilnem pristanku ali prekinjenem vzletu. Tudi emergency barrier. Glej tudi aircraft arresting system.

aircraft arresting cable /AAP6/ zadrževalni kabel zrakoplovov

Del zadrževalnega sistema zrakoplovov, ki z vrvmi povezuje površino steze ali pristajalno območje vzletne palube in se aktivira z zadrževalnim kavljem zrakoplova. Tudi aircraft arresting wire. Glej tudi aircraft arresting system.

aircraft arresting gear /AAP6/ zadrževalna oprema zrakoplovov

Naprava za zadrževanje zrakoplovov, opremljenih s kavljem, ki absorbira gonilno silo letala pri rutinskem ali zasilnem pristanku ali prekinjenem vzletu. Glej tudi aircraft arresting system.

aircraft arresting system /AAP6/ zadrževalni sistem zrakoplovov

Niz naprav, ki se uporabljajo za ustavljanje zrakoplovov z absorpcijo gonilne sile pri rutinskem ali

zasilnem pristanku ali prekinjenem vzletu. Glej tudi aircraft arresting barrier; aircraft arresting cable; aircraft arresting gear; aircraft arresting hook.

aircraft arrestment /AAP6/ zadrževanje zrakoplovov adzorovano ustavljanje zrakoplovov s pomočjo zunanjih sredstev.

aircraft captain /AAP6/ kapitan zrakoplova

Glej aircraft commander.

aircraft climb corridor /AAP6/ koridor vzpenjanja zrakoplova

Zračni prostor določenih navpičnih in vodoravnih dimenzij, ki se razprostira od letališča navzven in kjer se uveljavlja pozitivna kontrola.

aircraft commander /AAP6/ kapitan

Član letalske posadke, ki ga določijo pristojni organi, zadolžen za poveljevanje zrakoplovu in odgovoren za varno delovanje in uspešno opravljanje dodeljene naloge. Tudi aircraft captain.

aircraft control unit /AAP6/ kontrolna enota zrakoplova

Enota z napravami in osebjem, vključno s kontrolorji, za izvajanje nadzora zrakoplovov in taktično kontrolo zrakoplovov ali enote (enot).

aircraft cross-servicing /AAP6/ prečno servisiranje zrakoplovov

Servisiranje zrakoplovov, ki ga ne izvaja organizacija, kateri je plovilo dodeljeno, v skladu z ustaljenimi operativnimi zahtevami prečnega servisiranja zrakoplovov, lahko proti plačilu. Ločimo dve kategoriji prečnega servisiranja zrakoplovov: a. Prečno servisiranje stopnje A: Servisiranje zrakoplova na letališču/ladji, ki plovilu omogoča, da leti na drugo letališče/ladjo. b. Prečno servisiranje stopnje B: Servisiranje zrakoplova na letališču/ladji, ki plovilu omogoča letenje v operativnih nalogah. Glej tudi aircraft transient servicing; operational aircraft cross-servicing requirement.

aircraft dispersal area /AAP6/ območje razpršitve zrakoplovov

Območje v vojaškem objektu, ki je namenjeno razpršitvi parkiranih zrakoplovov, s čimer se zmanjša njihova ranljivost v primeru sovražnikovega napada.

aircraft flat pallet /AAP6/ ravna paleta

Stisnjena paleta, ki lahko nosi in vzdrži specifično naložen tovor. Oblikovana je posebej tako, da se jo lahko pritrdi na tla zrakoplova. Glej tudi palletized unit load.

aircraft guide /AAP6/ razporejevalec zrakoplovov

Glej aircraft marshaller.

aircraft handover /AAP6/ predaja zrakoplova

Postopek, kjer kontrola nad zrakoplovom preide iz enega nadzornega organa v drugega.

aircraft inspection /AAP6/ pregled zrakoplova

Proces sistematičnega pregleda, preverjanja in preizkušanja strukturnih členov, delov in sistemov zrakoplova, da bi odkrili dejanska ali potencialna nepopravljiva stanja.

aircraft loading table /AAP6/ tovorna tabela zrakoplova

Obrazec, ki ga uporablja poveljnik enote sil, s podatki o tovoru, ki dejansko gre v vsak zrakoplov.

aircraft marshaller /AAP6/ razporejevalec zrakoplovov

Oseba, ki je usposobljena za vizualno ali drugačno usmerjanje premikov zrakoplovov na tleh na točko pristanka in iz te točke, na točko parkiranja ali lebdenja. Tudi aircraft guide.

aircraft marshalling area /AAP6/ območje razporejanja zrakoplovov

Območje, v katerem se lahko zrakoplovi razvrščajo pred vzletom ali zbirajo po pristanku. Glej tudi manoeuvring area.

aircraft mission equipment /AAP6/ oprema zrakoplova za izvedbo naloge prema, ki jo je treba namestiti na zrakoplov, da bi lahko opravil posebno nalogo. Tudi aircraft role equipment.

aircraft modification /AAP6/ modifikacija zrakoplova

Sprememba fizičnih značilnosti zrakoplova kot posledica sprememb proizvodnih specifikacij ali

spremembe že izdelanih delov.

aircraft picketing /AAP6/ privezovanje zrakoplova

Zavarovanje parkiranega zrakoplova na odprtem, da se ne bi premaknilo zaradi vremena ali razmer na parkirišču. Tudi aircraft tie-down.

aircraft replenishing /AAP6/ oskrba zrakoplova

Obnovitev zalog potrošnih materialov zrakoplova, kot so gorivo, nafta in stisnjeni plini, do v naprej določenih ravni, pritiska ali teže. Ne vključuje ponovne oborožitve.

aircraft role equipment /AAP6/ namenska oprema zrakoplova

Glej aircraft mission equipment.

aircraft scrambling /AAP6/

Povelje za takojšnji vzlet zrakoplova, ki je na kopnem v stanju bojne pripravljenosti.

aircraft servicing connector /AAP6/ servisni priključek zrakoplova

Naprava, nameščena na zrakoplov in/ali opremo na tleh, ki omogoča izvedbo dotakanja goriva in/ali servisiranja.

aircraft store /AAP6/ zaloge zrakoplova

Zaloge zrakoplovov, ki se običajno ne ločijo od plovil v letu, kot so rezervoarji (za gorivo in razpršila), razdeljevalec energije, oprema za dotakanje goriva, ojačevalec pogona, top, elektronski protiukrepi, povezava s podatki, zabojsnik za odmetavanje tovora, naprave za brezpilotno krmarjenje ali podobni predmeti. Glej tudi payload.

aircraft tie-down /AAP6/ privezovanje zrakoplovov

Glej aircraft picketing.

aircraft transient servicing /AAP6/ tranzitno servisiranje zrakoplovov

Servisiranje zrakoplova, ki ga ne izvaja organizacija, ki ji je plovilo dodeljeno, lahko proti plačilu. Ta dejavnost je ločena od ustaljenega programa prečnega servisiranja zrakoplovov in zahteva od tranzitne letalske posadke, da nadzoruje pravilno uporabo postopkov kopenske posadke. Glej tudi aircraft cross-servicing.

aircraft vectoring /AAP6/ usmerjanje zrakoplovov

Usmerjanje zrakoplova v letu s prenašanjem azimutnih smeri.

airdrop /AAP6/ metanje iz zraka

Dostava osebja ali tovora iz zrakoplova v letu. Glej tudi airdrop platform; air movement; free drop; high velocity drop; low velocity drop; platform drop.

airdrop platform /AAP6/ platforma za metanje iz zraka

Podlaga, na katero se natovorijo vozila, tovor ali oprema za zračno izkrcanje ali izvleko na majhnih višinah. Glej tudi airdrop; platform drop.

airfield /AAP6/ letališče

Glej aerodrome.

air-ground operations system /AAP6/ operativni sistem zrak-zemlja

Sistem kopenske vojske in/ali letalstva, ki poveljniku kopenskih sil zagotavlja sredstva za sprejem, obdelavo in pošiljanje prošenj podrejenih poveljnikov kopenskih sil za naloge z zračno podporo in hitro razširjanje podatkov in obveščevalnih podatkov.

airhead /AAP6/ zračno mostišče

1. Določeno območje na sovražnem ali ogroženem zemljišču, ki, potem ko ga zajamemo in zadržimo, omogoča neprekinjeno pristajanje enot in materiala iz zraka ter zagotavlja manevrski prostor, ki je potreben za načrtovana delovanja. Običajno gre za območje, ki ga zajamemo v jurišni fazi zračnodesantnega delovanja. 2. Določeno mesto na območju delovanja, ki se uporablja kot baza za dobavo po zraku ali za zračno evakuacijo. - Zračno mostišče zajema dovolj območij izkrcavanja (DZ), območij pristajanja (LZ) in območij spuščanja (EZ) za zagotavljanje grupiranja, notranjih oskrbovalnih poti in globinske obrambe. Glej tudi beach-head; bridgehead.

airlift capability /AAP6/ zmožljivost zračnega transporta

Celotna zmožljivost, izražena s številom potnikov in/ali spodrivom tovora, izraženega s težo/prostornino, ki se lahko istočasno prevaža na dan cilj z razpoložljivo službo zračnega transporta. Glej tudi airlift requirement; payload, točki 1 in 4.

airlift requirement /AAP6/ zahteva zračnega transporta

Skupno število potnikov in/ali spodriv tovora, izraženega s težo/prostornino, ki ga je treba prepeljati po zraku v določene namene. Glej tudi airlift capability.

airmiss /AAP6/ nevarno srečanje dveh letal v zraku

Glej near miss.

airmobile force commander /ATP3.2/ poveljnik zračno premočnih sil

To je poveljnik kopenskih sil, ki je v celoti odgovoren za načrtovanje in izvedbo delovanj pri zračnem manevru. Njegove odgovornosti vključujejo: a. pripravo načrtov in povelj, b. kontrolo zračnih in kopenskih elementov, c. taktično odločanje o celotnih silah med potekom delovanj, d. vzpostavitev prioritete obnove in e. varnost letalstva na tleh v svojem območju odgovornosti in odgovornost, da sta vzpostavljena povezava in usklajevanje med zračno obrambo, kontrolo zračnega prostora in taktičnim letalstvom za podporo.

airmobile forces /AAP6/ zračno premočne sile

Bojne enote, enote za podporo in enote letalstva, ki so potrebne za izvedbo zračnega manevra.

airmobile operation /AAP6/ zračni manever; premik po zraku

Delovanja, v katerih bojne sile v zrakoplovu izvajajo manever okoli bojišča, da bi začele s kopenskim spopadom.

airmobile operation /ATP3.2/ zračni manever

Zračni manever je aktivnost, pri kateri bojne sile in njihova sredstva s pomočjo zrakoplovov izvajajo manever nad bojiščem. Namen manevra je bojno delovanje na tleh. Zračna premočnost zagotavlja kopenskim silam dodatno dimenzijo bojevanja. Zračni manever ne smemo zamenjevati s premikom po zraku, kjer gre za prevoz enot po zraku in prevoz oskrbe in opreme z ene lokacije na drugo, ki ni nujno povezan s takojšnjim bojnim delovanjem.

airspace control (ASC) /AAP6/ kontrola zračnega prostora

Storitev, zagotovljena v bojnem območju za povečanje operativne učinkovitosti, s pospeševanjem varne, učinkovite in prožne uporabe zračnega prostora. Kontrola zračnega prostora omogoča večjo prožnost bojnih delovanj, medtem ko ima pooblastila za odobritev, odklonitev ali zavrnitev bojnega delovanja le operativni poveljnik.

airspace control area /AAP6/ območje kontrole zračnega prostora

Zračni prostor, katerega bočne meje določajo meje območja delovanja. Območje kontrole zračnega prostora se lahko deli v podobmočja.

airspace control authority (ACA) /AAP6/ organ kontrole zračnega prostora

Poveljnik, ki je določen za prevzem celotne odgovornosti za delovanje sistema kontrole zračnega prostora v območju.

airspace control boundary /AAP6/ meja kontrole zračnega prostora

Bočne meje območja kontrole zračnega prostora, podobmočje kontrole zračnega prostora, območje kontrole zračnega prostora velike gostote ali omejeno območje zračnega prostora.

airspace control measures /ATP3.2/ ukrepi kontrole zračnega prostora

Cilj kontrole zračnega prostora je omogočiti kar največje učinke delovanja kopenskih, mornariških in zračnih sil tako, da delujejo na prilagodljiv in učinkovit način, z najmanjšimi motnjami ter brez nepotrebnih omejevanj in tveganja za lastne sile. Obstajata dva načina izvajanja kontrole zračnega prostora: a. Pozitivna kontrola zračnega prostora / način kontrole, ki temelji na pozitivni identifikaciji, sledenju ali vodenju zrakoplovov ter jo izvaja pooblaščen organ s pomočjo elektronskih sredstev. b. Postopkovna kontrola zračnega prostora / način kontrole, ki temelji na predhodno dogovorjenih in posredovanih poveljih in postopkih. Vključuje razne tehnike, kot je razdelitev zračnega prostora v čas in prostor, in/ali uporabo različnega statusa orožij za zračno obrambo. Ta metoda ne temelji na uporabi elektronskih sredstev. Kontrola nad delovanjem orožij

za zračno obrambo se izvaja s pomočjo naslednjih povelj: Neomejeni ogenj! Pogojno dovoljeni ogenj! Prepovedani ogenj!

airspace control plan/order (ACP) (ACO) povelje/načrt za kontrolo zračnega prostora
/ATP3.2/

Dokument za kontrolo zračnega prostora, ki ga izda pristojni poveljnik zračnih sil. V sodelovanju s poveljniki drugih komponent sil izda načrt kontrole zračnega prostora, ki ga po odobritvi poveljnika združenih sil posreduje v obliki povelj za kontrolo zračnega prostora.

airspace control system /AAP6/ sistem kontrole zračnega postora

Celota organizacije, osebja, načina delovanja, postopkov in naprav, ki so potrebni za opravljanje funkcij kontrole zračnega prostora.

airspace restrictions /AAP6/ omejitve zračnega prostora

Posebni omejitveni ukrepi, ki veljajo za odseke zračnega prostora določenih dimenzij.

airspace warning area /AAP6/

Glej danger area.

airspeed indicator /AAP6/ merilnik hitrosti

Instrument, ki indicirano prikazuje zračno hitrost zrakoplova glede na vhodne podatke pitotskega in statičnega pritiska.

air-to-air guided missile /AAP6/ vodeni izstrelek zrak-zrak

Vodeni izstrelek, ki se lansira iz zraka in uporablja za delovanje po ciljnih v zraku. Glej tudi guided missile.

air-to-surface guided missile /AAP6/ vodeni izstrelek zrak-zemlja

Vodeni izstrelek, ki se lansira iz zraka in uporablja za delovanje po ciljnih na zemlji. Glej tudi guided missile.

air-transportable /AAP6/ prevozen po zraku

Pridevnik za opis materiala ali opreme, ki se lahko prevažata po zraku. Zmogljivosti, potrebne za razstavljanje in ponovno sestavljanje tega materiala ali opreme, presegajo zmogljivosti enote uporabnice. Glej tudi: airborne; air-portable.

airway /AAP6/ letalska proga

Nadzorovano območje ali njegov del v obliki koridorja, označenega s pripomočki za radijsko navigacijo. Glej tudi air control; control area; control zone; terminal control area.

alert /AAP6/ alarm, pripravljenost

1. Pripravljenost na akcijo, obrambo ali zaščito. 2. Alarmni signal za resnično ali pretečo nevarnost, kot je zračni napad. 3. Doba, v kateri so enote v stanju pripravljenosti kot odgovor na alarm. 4. Opozoriti vnaprej; pripraviti na akcijo. Glej tudi airborne alert.

alerting service /AAP6/ služba za alarmiranje

Služba, ki obvesti ustrezne organizacije o zrakoplovu, ki potrebuje pomoč v obliki iskanja in reševanja, in po potrebi pri tem pomaga.

lighting area /AAP6/ pristajalno območje

Posebej določeno območje, rezervirano za prevozna sredstva, ki pristajajo na vodni površini.

alignment /AAP6/ poravnava

1. Smer dveh ali več predmetov (luči, svetilniki itd), kot jo določi opazovalec. 2. Predstavitev ceste, železnice itd. na zemljevidu ali karti glede na topografske podrobnosti okolice.

all weather air defense fighter /AAP6/ lovec zračne obrambe v vseh vremenskih razmerah

Lovsko letalo z opremo in orožjem, ki mu omogočata zadevanje ciljev v zraku v vseh vremenskih razmerah, ponoči in podnevi. Glej tudi fighter.

allied commander /AAP6/ zavezniški poveljnik

Glej NATO commander.

allied joint operations /AAP6/ združene zavezniške operacije; združeno delovanje zavezništva

Delovanje sil dveh ali več članic Nata, pri katerem sodelujejo sile več zvrsti. Glej tudi joint.

allied press information center /AAP6/ zavezniški tiskovni informacijski center

Objekt, ki ga ustanovi osebje zavezniškega vojaškega poveljstva za informiranje javnosti in ki medijem zagotavlja hitre in natančne podatke o zavezniških vprašanjih, dogodkih in operacijah v okviru poveljstva ter ostalo podporo, nasvete in pomoč. Glej tudi press information centre.

allocation /AAP6/ dodelitev, razporeditev

1. Pretvorba porazdelitve v skupno število bojnih letov glede na razpoložljiva letala za vsako operacijo/nalogo. 2. V načrtovanju jedrskega bojevanja, specifična števila in vrste jedrskega orožja, ki je dodeljeno poveljniku za določen čas, le kot dejavnik načrtovanja.

allotment /AAP6/ dodelitev; pripadanje

Začasna sprememba dodelitve taktičnih zračnih sil med podrejenimi poveljstvi. Pooblastila za dodelitev ima poveljnik s pooblastili za operativno poveljevanje.

allowable load /AAP6/ dovoljen tovor

Celoten tovor, ki ga lahko zrakoplov prevaža na določeni razdalji, ob upoštevanju teže in prostornine. Glej udi load.

all-round defence /ATP3.2/ krožna obramba

Glej perimeter defence.

all-source intelligence /AAP6/ informacija iz vseh virov

Obveščevalna informacija, pridobljena z uporabo vseh razpoložljivih virov in služb. Glej tudi intelligence.

alternate aerodrome /AAP6/ rezervno letališče

Letališče, navedeno v načrtu leta, kamor se lahko usmeri let, če pristanek na letališču, kjer je bilo prvotno načrtovano, ni več priporočljiv. Alternativno letališče je lahko letališče, iz katerega smo vzleteli. Glej tudi aerodrome; main aerodrome.

alternate escort operating base /AAP6/ rezervno oporišče za spremljevalne enote

Oporišče, ki zagotavlja naprave in dejavnosti, ki so potrebne za podporo spremljevalnim enotam za kratka časovna obdobja.

alternate water terminal /AAP6/ rezervni vodni terminal

Vodni terminal z napravami za zasidranje dveh do petih ladij hkrati ob privezih in/ali ob delovnih sidriščih, ki se nahajajo v varovanih obalnih vodah, na stičišču z zanesljivimi cestnimi in/ali železniškimi transportnimi mrežami. Zavzema relativno majhen prostor izven goste naseljenih centrov. Obseg bojnih delovanj je tak, da ne predstavlja verjetnega cilja jedrskega napada. Glej tudi water terminal.

altimeter /AAP6/ višinomer

Instrument za merjenje navpične razdalje glede na referenčno višino.

altitude /AAP6/ nadmorska višina

Navpična razdalja do nivoja, točke ali predmeta, ki se obravnava kot točka, merjena od srednje morske gladine. Glej tudi absolute altitude; altitude datum; barometric altitude; calibrated altitude; critical altitude; cruising altitude; cruising level; datum level; drop altitude; elevation; height; high altitude; minimum safe altitude; pressure-altitude; transition altitude; transition level.

altitude acclimatization /AAP6/ višinska aklimatizacija

Počasno fiziološko prilagajanje zaradi dolgotrajne izpostavljenosti bistveno znižanemu atmosferskemu pritisku.

altitude chamber /AAP6/

Glej hypobaric chamber.

altitude datum /AAP6/

Poljuben nivo, od katerega se meri navpični premik. Podatek za merjenje višine je zemljišče neposredno pod zrakoplovom ali določen podatek; za barometrično višino, nivo, kjer zanaša atmosferski pritisk 1013. m.bs, in za resnično višino, srednja morska gladina. Glej tudi altitude.

altitude delay /AAP6/ zamik pri prikazu višine

Sinhronizacijski zamik, ki nastane med časom prenosa radarskega impulza in trenutkom, ko to zazna kazalo, da bi zapolnili praznino na ekranu.

altitude hole /AAP6/ višinska luknja

Prazen prostor na radialnem ekranu, na prikazu radarske cevi, katerega center periferije predstavlja točko na kopnem natanko pod zrakoplovom.

altitude slot /AAP6/

Glej altitude hole.

altitude tint /AAP6/

Glej hypsometric tinting.

ambulance exchange point /APP6A/ točka zamenjave reševalnih vozil

Točka, na kateri je pacient premeščen iz enega reševalnega vozila v drugo na poti v objekt za zdravstveno oskrbo. Gre lahko za stalno točko v sistemu rednih krožnih linij reševalnih vozil, lahko pa se določi neodvisno.

ambush /APP6A/ zaseda

Nenadni napad z ognjem s skritih položajev na sovražnika v premiku ali v trenutnem mirovanju.

ambush /STANAG 2287/ postaviti zasedo

ammunition /AAP6/ strelivo

Glej munition.

ammunition and toxic material open space /AAP6/ odlagališče streliva in strupenega materiala na prostem

Območje, posebej pripravljeno za shranjevanje eksplozivnega streliva in strupenega materiala. Za namene poročanja ne zajema okoliškega področja, kjer shranjevanje ni dovoljeno zaradi dejavnika varnostne razdalje. Zajema pa ovire in improvizirane zaščitne prevleke.

ammunition lot /AAP6/ serija streliva

Količina homogenega streliva, kjer je vsak kos označen s posebno številko in ki ga izdeluje, sestavlja ali obnavlja en izdelovalec pod enotnimi pogoji. Pričakuje se, da bo strelivo delovalo enotno. Glej tudi ammunition.

amphibious assault /AAP6/ amfibijski juriš

Najpomembnejša vrsta amfibijskega delovanja, ki zajema oblikovanje sil na sovražni obali. Glej tudi amphibious operation.

amphibious assault area /AAP6/ območje amfibijskega juriša

Glej landing area.

amphibious chart /AAP6/ amfibijska karta

Posebna pomorska karta, ki ustreza posebnim zahtevam za desantno delovanje in pasivno obalno obrambo, v merilu 1:25.000 ali večjem, in kjer so podatki o peščini pred obalo in o obali prikazani podrobneje kot na bojni karti. Glej tudi combat chart.

amphibious command ship /AAP6/ amfibijska poveljniška ladja

Ladja mornarice, iz katere poveljnik poveljuje v amfibijski operaciji.

amphibious control group /AAP6/ amfibijska kontrolna skupina

Osebe, ladje in vozila, ki so v amfibijskih operacijah določeni za kontrolo povodnih premikov od ladje do obale.

amphibious demonstration /AAP6/ amfibijsko zavajanje

Vrsta amfibijskega delovanja z namenom zavesti sovražnika s prikazom sile in s pričakovanjem, da bomo sovražnika zavedli v dejanja, ki zanj niso ugodna. Glej tudi amphibious operation;

demonstration.

amphibious force /AAP6/ amfibijske sile

1. Mornariške in desantne sile s silami za podporo, ki so usposobljene, organizirane in opremljene za amfibijsko delovanje. 2. V mornariški uporabi, administrativni naziv poveljstva ali flote amfibijske narave. Glej tudi landing force.

amphibious group /AAP6/ amfibijska skupina

Poveljstvo v okviru amfibijskih sil, sestavljeno iz poveljnika in njegovega štaba, za izvajanje operativnega poveljevanja dodeljenim enotam pri izvajanju vseh faz amfibijskih operacij na ravni divizije.

amphibious lift /AAP6/ amfibijske transportne zmogljivosti

Celotna zmogljivost jurišnega ladjevja, ki se uporablja v amfibijski operaciji, izražena v številu oseb, vozil in tonah blaga.

amphibious objective area /AAP6/ amfibijsko območje ciljev

Geografsko območje, orisano v začetnih usmeritvah, za namene poveljevanja in kontrole, v katerem se nahaja objekt (objekti), ki ga morajo zaščititi amfibijske namenske sile. To območje mora biti dovolj veliko, da zagotavlja amfibijskim namenskimi silam izpolnitev naloge in dovolj veliko za izvajanje potrebnih pomorskih, zračnih in kopenskih bojnih delovanj.

amphibious operation /AAP6/ amfibijska bojna delovanja

Bojna delovanja mornariških in desantnih sil z morja proti sovražni ali potencialno sovražni obali. Glej tudi amphibious assault; amphibious demonstration; amphibious raid; amphibious withdrawal.

amphibious raid /AAP6/ amfibijski naskok

Vrsta amfibijskega delovanja, ki zajema hiter napad na cilj ali začasno zasedbo cilja, katerima sledi načrtovan umik. Glej tudi amphibious operation.

amphibious reconnaissance /AAP6/ amfibijsko izvidovanje

Amfibijsko izkrcanje, ki ga izvajajo manjši elementi. Običajno gre za prikrito delovanje in ne za oborožene spopade, da bi pridobili informacije. Praviloma temu sledi načrtovan umik.

amphibious squadron /AAP6/ amfibijski eskadron

Taktična in administrativna organizacija, ki je sestavljena iz amfibijskega jurišnega ladjevja za transport enot in njihove opreme za amfibijski juriš.

amphibious task force /AAP6/ amfibijske namenske sile

Namenska organiziranost mornariških in izkrčnih kopenskih sil z lastnim letalstvom in preostalimi podpornimi silami, ki so oblikovane z namenom izvedbe amfibijske operacije. Glej tudi: amphibious force, task force.

amphibious transport group /AAP6/ amfibijska transportna skupina

Podenota amfibijskih namenskih sil, sestavljena predvsem iz transportnih ladij.

amphibious vehicle /AAP6/ amfibijsko vozilo

Vozilo na kolesih ali gosonicah, ki lahko deluje na kopnem in v vodi. Glej tudi landing craft; vehicle.

amphibious vehicle launching area /AAP6/ točka izkrcanja amfibijskih vozil

Območje v bližini izhodiščne črte, ki je obrnjena proti morju, h kateri napredujejo desantne ladje, da bi izkrcale amfibijska vozila.

amphibious withdrawal /AAP6/ amfibijski umik

Vrsta amfibijskega delovanja, ki zajema umik sil po morju s sovražne ali potencialno sovražne obale, v ladjah mornarice ali plovilih. Glej tudi amphibious operation.

amplifying report /AAP6/ poročilo o odkritju sovražnika

Glej contact report

analysis /AAP6/ analiza

V obveščevalni dejavnosti, korak v fazi obdelave obveščevalnega kroga, kjer se podatki pregledujejo, da bi prepoznali pomembna dejstva in jih kasneje interpretirali. Glej tudi intelligence

cycle.

analysis /TEED/ analiza

V fazi preučevanja izkušenj, korak, kjer se posebni cilji metodično in podrobno analizirajo. Sledi ji sinteza.

analysis staff /AAP6/ analitična skupina

Glej central analysis team

anchor cable /AAP6/ sidrna vrv

V zračnem prevozu, kabel v zrakoplovu, na katerega so pritrjene statične vrvi ali jermeni padala.

anchor line extension kit /AAP6/

Naprava, nameščena na zrakoplovih, opremljenih z repnimi vrati, ki jih je moč odstraniti, in ki omogoča padalcem izhod skozi zadnji del plovila.

ancillary facilities /AAP6/ dodatni pripomočki

Pripomočki, potrebni za podporo obstoječim pripomočkom na dani lokaciji, ki zagotavljajo določene minimalne zahteve za podporo sil za okrepitev.

angle of convergence /AAP6/ kot konvergence

Kot, ki se razprostira v vidnem polju opazovalca na goriščni točki.

angle of depression /AAP6/

1. Kot na navpični ravnini med vodoravno in padajočo črto. 2. V zračni fotografiji, kot med optično osjo zračnega fotoaparata, ki je nameščen pod nepravim kotom, in vodoravnico. Tudi depression angle. Glej tudi tilt angle.

angle of safety /AAP6/ varnostni kot

Pri puški, najmanjši dovoljen kot poti izstrelka nad lastnimi silami. To je popravljen kot razdalje, ki zagotavlja varnost enot. Tudi safety angle. Glej tudi elevation of security.

angle of view /AAP6/ zorni kot

1. Kot med dvema žarkoma, ki potujeta skozi center v perspektivi (zadnje gorišče) fotografskega objektivna, in dvema nasprotnima kotoma formata. 2. V fotogrametriji, dvakratni kot, katerega tangenta je polovica dolžine diagonale formata, deljeno z nastavljeno goriščno razdaljo. Glej tudi field of view.

angle T /AAP6/ T kot

V artileriji in mornariški topniški podpori, kot, ki nastane pri sečišču namerilne črte na topu in namerilne črte opazovalca.

angular velocity sight /AAP6/ merilnik kotne hitrosti

Glej bomb sighting systems, 3. točka.

annotated print /AAP6/ označena fotografija

Fotografija, na kateri so podrobnosti, namenjene interpretaciji, označene z besedami ali simboli.

annotation /AAP6/ označba

Oznaka na slikovnem materialu ali risbah, namenjena razlagi ali za označitev predmetov ali območij posebnega pomena.

antenna mine /AAP6/ antenska mina

V mornariškem morskem bojevanju, kontaktna mina z anteno, ki ob dotiku z jekleno ladjo sproži galvansko reakcijo za detonacijo mine. Glej tudi mine.

anti-aircraft operations center /AAP6/ center za protiletalsko obrambo

Taktično poveljniško mesto poveljnika protiletalskih sil. Služba, ki zbira in ocenjuje podatke in razširja obveščevalne podatke za zračno obrambo in ki izvaja operativno kontrolo nad podrejeno enoto.

antiarmour helicopter /AAP6/ protiklepní helikopter; protitankovski helikopter

Helikopter, ki je oborožen predvsem za uničevanje oklepnih ciljev. Tudi antitank helicopter

anticountermining device /AAP6/ naprava proti protiminskim ukrepom

Naprava, nameščena na mino, ki preprečuje njeno aktiviranje zaradi udara.

anticroop agent /AAP6/ strup za uničevanje pridelkov

Živi organizem ali kemikalija, ki se uporabljata za povzročanje bolezni ali škode na neki hrani ali industrijskemu izdelku.

anticroop operation /AAP6/ delovanja za uničevanje pridelka

Uporaba učinkovin za uničevanje pridelka v vojaških operacijah, z namenom uničiti sovražnikov vir izbrane hrane ali industrijskega izdelka.

antihandling device /AAP6/ naprava proti deaktiviranju mine

Naprava, ki je namenjena zaščiti mine. Lahko je sestavni del mine, je z njo povezana, pritrjena nanjo ali pa se nahaja pod mino. Mino aktivira pri poskusu deaktiviranja ali kakršnega koli namernega motenja delovanja mine.

antilift device /AAP6/ naprava za preprečitev odstranitve mine

Naprava za detonacijo mine, na katero je nameščena, ali za detonacijo druge bližnje mine ali razstreliva, če je mina motena.

antimateriel agent /AAP6/ snov za uničevanje materiala; antimaterija ivi organizem ali kemikalija, ki povzročita razpad izbranega materiala ali na njem povzročita škodo.

antimateriel operation /AAP6/ uničevanje materiala

Uporaba orožja za uničevanje materialnih sredstev ali učinkovin v vojaških operacijah.

antiradiation missile /AAP6/ prodiradiacijski izstrelek

Izstrelek, ki se vodi pasivno s pomočjo vira žarčenja. Glej tudi guided missile

antirecovery device /AAP6/ naprava za preprečevanje deaktiviranja min

V minskem bojevanju mornarice, katerakoli naprava v mini, ki sovražniku preprečuje, da bi odkril podrobnosti delovanja mine. Tudi prevention of stripping equipment

antisubmarine action /AAP6/ protipodmorniško delovanje

Bojna delovanja ene ali več protipodmorniških ladij ali letal, ali kombinacija obeh, proti določeni sovražnikovi podmornici.

antisubmarine barrier /AAP6/ protipodmorniške ovire

Linija ovir, ki jo tvori niz statičnih naprav ali mobilnih enot in odkriva ali uničuje sovražnikove podmornice ali jim preprečuje prehod. Glej tudi antisubmarine patrol; barrier.

antisubmarine carrier group /AAP6/ skupina protipodmorniških letalonosilk

Skupina ladij, ki jo tvori ena ali več protipodmorniških letalonosilk ter številna spremljevalna plovila, katerih glavna naloga je odkrivanje in uničevanje podmornic. Take skupine se lahko uporabljajo za podporo konvojem ali kot lovilke/rušilke. Tudi hunter-killer group.

antisubmarine minefield /AAP6/ protipodmorniško minsko polje

Minsko polje posebej proti podmornicam. Lahko leži v plitvini in je nevarno za vsa plovila, vključno s podmornicami, ali v globini, tako da za površinske ladje ne predstavlja nevarnosti. Glej tudi minefield.

antisubmarine patrol /AAP6/ protipodmorniška patrolja

Sistematičen in nepretrgan pregled območja ali pregled vzdolž neke črte, da bi odkrili ali ovirali podmornice. Uporablja se takrat, ko lahko ugotovimo smer premika podmornice. Glej tudi antisubmarine barrier.

antisubmarine screen /AAP6/ protipodmorniško varovanje

Razporeditev ladij in/ali zrakoplovov za zaščito enote pred napadi podmornic.

antisubmarine search /AAP6/ protipodmorniško iskanje

Sistematično raziskovanje določenega območja, da bi našli podmornico, za katero se ve ali sumi, da se nahaja nekje na tem območju. Nekatere vrste iskanja se uporabljajo tudi pri odkrivanju položaja plovil v stiski.

antisubmarine support operation /AAP6/ podpora protipodmorniškega delovanja

Bojna delovanja, ki jih izvajajo protipodmorniške sile v okolici neke sile ali konvoja na področjih, skozi katera se ta sila ali konvoj premikata, ali v obrambo geografskih območij. Podporna delovanja so lahko popolnoma usklajena z delovanji sile ali konvoja ali pa so samostojna, usklajena samo za zagotavljanje operativnega obveščevanja.

antisubmarine warfare /AAP6/ protipodmorniško bojevanje

Delovanja, ki imajo namen onemogočiti sovražniku učinkovito uporabo njegovih podmornic.

antisubmarine warfare free area /AAP6/ območje prostega protipodmorniškega bojevanja

V mornariškem bojevanju, upravno območje vodnega prostora, v katerem ne deluje nobena podmornica lastnih sil in v katerem ni omejitev za uporabo protipodmorniškega orožja. Glej tudi submarine action area.

antisurface (force) air operation (ASFAO) /AAP6, ATP3.2/ zračno delovanje proti kopenskimi silam

Zračna bojna delovanja v zraku/na morju proti sovražnikovim kopenskimi/površinskim silam.

antisweep device /AAP6/ naprava proti odstranjevanju min

Karšnakoli naprava, nameščena na privez mine ali ovire ali v minokrogu, ki otežuje odstranjevanje min.

antisweeper mine /AAP6/ mina za uničevanje odstranjevalcev min

Položena mina ali mina z mehanizmom, ki je posebej oblikovan ali prilagojen za uničevanje plovil za protiminske ukrepe. Glej tudi mine

antitank helicopter /AAP6/ protitankovski helikopter

Glej antiarmour helicopter

antitank mine /AAP6/ protitankovska mina

Mina, ki je namenjena imobilizaciji ali uničenju tanka. Glej tudi mine.

anti-terrorism /TEED/ protiterorizem

Vsi obrambni in preventivni ukrepi, ki se izvajajo z namenom zmanjšati ranljivost sil, posameznikov in lastnine pred terorizmom. Opomba: vključuje zaščitne in odvrtilne ukrepe, usmerjene v preprečevanje napada ali zmanjšanje učinkov.

antivignetting filter /AAP6/

Filter, katerega gostota je prirejena tako, da popravi neenakomerno osvetlitev, ki jo povzročajo zlasti širokokotni objektivni.

antiwatching device /AAP6/

Naprava, nameščena na zasidrano mino, ki mino potopi, če jo opazujejo, in s tem prepreči odkritje mine ali inskega polja. Glej tudi watching mine.

apparent horizon /AAP6/ vidno obzorje

Vidna črta, ki ločuje kopno/morje in nebo.

apparent precession /AAP6/ navidezno premikanje žiroskopa

Navidezen odklon osi žiroskopa, relativno na zemljo, zaradi kroženja Zemlje in ne zaradi delovanja kakršnekoli sile. Tudi apparent wander. Glej tudi precession.

apparent wander /AAP6/ navidezno premikanje žiroskopa

Glej apparent precession

apportionment /AAP6/ dodeljevanje

Določitev in dodelitev celotnega načrtovanega delovanja za dani čas, izražena v odstotkih in/ali glede na prednost, ki ga je treba dati različnim zračnim operacijam na geografskih območjih v danem časovnem obdobju.

appreciation of the situation /AAP6/ ocena situacije

Glej estimate of the situation

approach end of runway /AAP6/ priletni del pristajalne steze

Konec pristajalne steze, ki je najbližje smeri, iz katere se izvaja končna faza pristajanja. Glej tudi threshold

approach lane /AAP6/ pristajalna črta

Podaljšanje črte plovbe čolna od črte odhoda proti območju transporta. Lahko jo omejujejo ladje za označevanje, čolni ali boje.

approach march /AAP6/ napredovanje v stik; nastopni marš

Napredovanje bojne enote, kjer je neposreden stik s sovražnikom neizogiben. Enote so popolnoma ali delno razporejene. Nastopni marš se konča po vzpostavitvi stika s sovražnikom na tleh ali po zasedbi napadalnega položaja. Glej tudi advance to contact

approach route /AAP6/ pristajalna pot

Pot, ki združuje pristanišče z obalno ali tranzitno potjo.

approach schedule /AAP6/ razpored odhodov in prihodov

V amfibijskih operacijah, načrt, ki za vsak načrtovan val prikazuje čas odhoda od zbirnega mesta, črto odhoda, kontrolne točke in čas prihoda na obalo.

approach sequence /AAP6/ zaporedje priletov

Zaporedje, v katerem dva ali več zrakoplovov dobi dovoljenje za pristonek.

approach time /AAP6/ čas za prilet

Trenutek, ko začne zrakoplov z zadnjimi pripravami na pristonek.

apron /AAP6/ letališka ploščad

Določeno območje na letališču, namenjeno parkiranju, natovarjanju, raztovarjanju in/ali servisiranju zrakoplovov. Glej tudi area.

area /AAP6/ območje

Glej advisory area; aircraft dispersal area; aircraft marshalling area; air defence action area; air defence area; alighting area; amphibious vehicle launching area; apron; area control centre; assembly area; caution area; closed area; concentration area; control area; danger area; defensive coastal area; embarkation area; fire support area; firing area; hard stand; helipad; impact area; initial approach area; landing area; manoeuvring area; maritime area; naval support area; objective area; prohibited area; run-

up area; signal area; staging area; submarine patrol area; terminal control area; transit area; vital area. Glej tudi zone

area bombing /AAP6/ prostorsko bombardiranje

Bombardiranje cilja, ki ga predstavlja večje splošno območje in ni majhen ali precizen cilj.

area clearance /AAP6/ čiščenje območja

Pri kopenskem delovanju, iskanje in, v primeru najdbe, razpoznavanje, označevanje, nevtraliziranje, uničenje ali odstranitev min ali preostalih eksplozivnih sredstev, improviziranih eksplozivnih naprav in min presenečenja v določenem območju, z namenom zmanjšati tveganje za nadaljevanje vojaških delovanj. Opomba: Običajno ga izvajajo vojaške enote. Glej tudi: explosive ordnance; improvised explosive device; proofing.

area command /AAP6/ območno poveljstvo

Poveljstvo pod enim samim poveljnikom, sestavljeno iz organiziranih elementov ene ali več oboroženih zvrsti, ki so namenjeni delovanju na določenem geografskem območju. Glej tudi functional command; command

area control center /AAP6/ območni kontrolni center

Enota za zagotavljanje kontrole zračnega prometa nadziranih poletov v območjih izvajanja svojih pooblastil. Glej tudi air traffic control centre; flight information region.

area damage control /AAP6/ kontrola škode v območju

Ukrepi pred, med ali po sovražnikovi akciji ali naravnih nesrečah ter nesrečah, ki jih povzroči človeški faktor, da bi zmanjšali verjetnost škode in njenih učinkov. Glej tudi damage control.

area defense /ATP3.2/ obramba območja

Namenjena je predvsem enotnemu pokritju širšega območja, v katerem se izvajajo premiki ali razvoj sil.

area interdiction operation /AAP6/ območje onemogočanja sovražnika

Bojno delovanje, ki je namenjeno preprečevanju ali oviranju sovražnikovih bojnih delovanj v nekem območju.

area interdiction operation /ATP3.2/ onemogočanje sil v območju

Delovanje, ki je namenjeno preprečevanju ali omejevanju sovražnikovih delovanj v nekem območju. Najboljše zemljišče je hribovito in pogozdeno ali takšno, kjer so reke in druge ovire, ki omejujejo sovražnikove premike zunaj poti.

area of combat /ATP3.2/ območje bojevanja

Glej combat zone.

area of employment /ATP3.2/ območje uporabe sil

area of influence /AAP6/ vplivno območje

Območje, znotraj katerega lahko poveljnik neposredno izvaja poveljevanje in kontrolo in z manevrom ter ognjenim sistemom vpliva na izvedbo bojnih delovanj. Glej tudi sector.

area of intelligence responsibility /AAP6/ območje obveščevalne odgovornosti

Območje, ki je določeno nekemu poveljniku in v katerem je v okviru razpoložljivih sredstev odgovoren za zagotavljanje obveščevalnih dejavnosti. Glej tudi area of interest; area of responsibility.

area of interest /AAP6/ interesno območje

Interesno območje poveljnika, vključno z vplivnim območjem in območji, ki mejijo nanj in segajo na sovražnikovo ozemlje do ciljev trenutnih ali načrtovanih bojnih delovanj. To območje zajema tudi tista območja, ki jih zaseda sovražnik in ki bi lahko ogrozila izpolnitev naloge. Glej tudi area of intelligence responsibility.

area of militarily significant fallout /AAP6/ območje vojaško pomembnih radiokativnih padavin

Območje, v katerem radioaktivni prah vpliva na zmožnost vojaških enot za opravljanje svojih običajnih nalog.

area of operational interest /AAP6/ območje operativnega interesa

V zračni obrambi, območje, kjer je sosednjim območjem zagotovljeno samodejno medsebojno obveščanje o sledih, ki so operativnega interesa, v skladu z ustaljenimi merili, kot sta identiteta in lokacija.

area of operations (AOO) /AAP6, APP6A/ območje delovanja

V pomorstvu, delovanja, ki se izvajajo v nekem geografskem območju in niso povezana z zaščito posameznih sil. - Del bojnega območja, ki je potrebno za vojaško delovanje in njihovo upravljanje. - Območje vojaškega spopada, ki je namenjeno izvajanju vojaških delovanj ter za podporo in zagotovitev teh delovanj – Geografsko območje, običajno določeno z bočno, sprednjo in zadnjo mejo, ki ga poveljniku dodeli višji poveljnik in v katerem ima odgovornosti in pristojnosti za izvajanje vojaških delovanj.

area of responsibility (AOR) /AAP6/ območje odgovornosti

1. Določeno zemljišče, kjer je poveljniku posebej dodeljena odgovornost in pooblastilo za razvoj in vzdrževanje vojaške infrastrukture, kontrolo premika in izvajanje bojnih delovanj enot, nad katerimi ima kontrolo. 2. V mornarici, v naprej določeno sovražnikovo območje, na katerem imajo ladje za podporo odgovornost za pokrivanje območja z obstreljevanjem znanih ali priložnostnih ciljev in z opazovanjem. Glej tudi area of intelligence responsibility.

area search /AAP6/ preiskovanje območja

Izvidovanje ali iskanje na določenem območju za pridobivanje novih ali ažuriranje podatkov o neki splošni ali določeni situaciji in/dejavnosti.

area security /ATP3.2/ varovanje območja

Namen varovanja območja je zaščita pomembnih objektov, naprav in območij pred delovanjem sovražnika in nadzor z namenom ohranjanja svobode delovanja poveljnika. Vrsta in raven varovanja sta odvisni od arave in pomena objektov ali območij, možne grožnje ter razpoložljivih sil.

area surveillance /ATP3.2/ nadzor (opazovanje) območja

Neprekinjeno opazovanje prostora, ki zagotavlja splošne informacije o sovražniku. Lahko se uporablja za: agotovitev osnovnih informacij o razmestitvi sil, zmožnostih in intenzivnosti delovanja, splošnih namerah; usmerjanje virov za izvidovanje in pridobivanje podatkov o cilju glede na zahteve po raziskavi določene vsebine ali bolj podrobno pridobivanje informacij v določenem območju; zagotovitev omejene varnosti lastnih sil s pomočjo sistemov za zgodnje opozarjanje v medprostorih, nezaščiteneh bokih ali v zaledju; pomoč pri začetnem razpoznavanju ciljev.

area target /AAP6/ prostorski cilj

Cilj, ki zajema neko območje in ne posamezne točke.

armed conflict /NRC/ oboroženi konflikt

Način reševanja razlik med državami ali koalicijami držav ali znotraj države z omejeno uporabo vojaške sile.

armed helicopter /AAP6/ bojni helikopter; oboroženi helikopter

Helikopter, opremljen z orožjem ali oborožitvenim sistemom.

armed mine /AAP6/ aktivirana mina

Mina, ki so ji bile odvzete vse varnostne naprave in pri kateri po postavitvi delujejo vsi samodejni varnostni mehanizmi in/ali zamiki za sproženje. Taka mina je pripravljena za delovanje po prejemu signala o cilju, vplivanju ali kontaktu. Glej tudi mine; ripe.

armed reconnaissance /AAP6/ bojno izvidovanje

Zračna bojna delovanja z glavnim namenom poiskati in napadati priložnostne cilje, npr. sovražnikov material, osebje in objekte v dodeljenih splošnih območjih ali vzdolž dodeljenih oskrbovalnih poti. Namen takih bojnih delovanj ni napad na specifične naročene cilje.

armed sweep /AAP6/

Odstranjevalec min, opremljen z rezilom ali ostalimi napravami, s katerimi lažje prereže sidrišča min.

arming /AAP6/

V povezavi z eksplozivi, orožji ali oborožitvenimi sistemi, prehod iz varnega stanja v stanje pripravljenosti a uporabo

arming delay device /AAP6/ zadrževalna naprava

Naprava, nameščena v mini, ki preprečuje, da bi se mina po postavitvi sprožila pred vnaprej določenim časom.

arming lanyard /AAP6/

Glej arming wire.

arming pin /AAP6/ varnostna igla

Varnostna naprava, nameščena v vžigalniku, ki preprečuje sprožitev sprožitvenega kroga, dokler se zatič ne odstrani. Tudi safety pin.

armistice /NRC/ premirje

Začasna prekinitve sovražnosti na podlagi sporazuma med vojskujočimi se stranmi. Premirje je lahko splošno, pri čemer se prekinejo sovražnosti na celotnem vojskovališču, ali lokalno, delno. Splošno premirje se pogosto sklene pred mirovnim sporazumom.

army /AAP6/ armada; kopenska vojska

1. Formacija, večja od korpusa in manjša od armadne skupine. Običajno je sestavljena iz enega ali več korpusov kopenske vojske. 2. Pri nekaterih narodih pomeni kopenske sile oboroženih sil. 3. Pri nekaterih narodih izraz "armée" zajema celotne oborožene sile.

army corps /AAP6/ korpus kopenske vojske

Formacija, večja od divizije, vendar manjša od armade ali armadne skupine. Običajno je sestavljen iz dveh ali več divizij s podpornimi rodovi in službami. Tudi corps.

army group /AAP6/ armadna skupina

Največja formacija kopenskih sil, običajno sestavljena iz ene ali več armad ali korpusov, ki ji poveljuje določeni poveljnik.

arrest /STANAG 2287/ odvzeti prostost

Zajeti in zadržati osebo v skladu z zakonskimi pristojnostmi.

artificial daylight /AAP6/ umetna dnevna svetloba

Svetloba, močnejša od svetlobe polne lune ali jasne noči. (Optimalna svetloba je enaka dnevni svetlobi). Glej tudi battlefield illumination.

artificial horizon /AAP6/ umetno obzorje

Glej attitude indicator

artificial moonlight /AAP6/ umetna mesečina

Osvetlitev z jakostjo med svetlobo zvezd in polne lune na jasno noč. Glej tudi battlefield illumination.

artillery fire plan table /AAP6/ načrt artilerijskega ognja

Predstavitev načrtovanih ciljev, ki daje podatke za zadevanje. Na načrtovane cilje se strelja v določenem časovnem zaporedju. S streljanjem se lahko začne na klic, ob vnaprej določenem času ali ob pojavu posameznega dogodka.

artillery manoeuvre area /AAP6/ manevrsko območje artilerije

Območje, v katerem je dovoljena razmestitev artilerije, vendar ni namenjeno izključno njej.

artillery preparation /AAP6/ artilerijska priprava

Artilerijski ogenj pred napadom, ki prekine komunikacije in zmede sovražnikovo obrambo.

artillery reserved area /AAP6/ območje rezervirano za artilerijo

Območje, ki je namenjeno samo postavitvi artilerijskih sredstev.

artillery survey control point /AAP6/

Točka, na kateri so poznane koordinate in višina in iz katere je poznana smer/azimut glede na številne referenčne objekte.

aspect change /AAP6/ sprememba videza

Različen videz odbojnega predmeta, ki ga radar opazuje z različnih smeri. Pojav nastane zaradi spremembe v učinkovitem odbojnem območju cilja.

assault /AAP6/ juriš

1. Vrhunec napada, ki se konča z bojem mož na moža. 2. Glej amphibious assault. 3. Kratek, nasilen, vendar dobro voden napad na manjše cilje, kot so topovski položaj, utrdba ali mitralješko gnezdo. Glej tudi assault phase; follow-on echelon; follow-up.

assault aircraft /AAP6/ jurišno letalo

Oboroženo letalo za premik jurišnih enot in/ali tovora na ciljno območje.

assault breach /ATP3.2, FM101-5-1/ jurišni prehod

Taktika izdelave prehoda, ki jo uporabljajo manjše enote (četa, skupina, vod), da bi prebile sovražnikovo zaščitno oviro in vzpostavile izhodiščno točko v njegovi obrambi. Običajno je to zelo decentralizirana oblika delovanja s prikritimi in usklajenimi aktivnostmi na četni ali vodni ravni (onemogočanje, prikrivanje, varovanje, zmanjšanje učinka).

assault craft /AAP6/ jurišno plovilo

Plovilo ali amfibijsko vozilo v pristanku, ki se uporabljata predvsem za izkrcaje enot in opreme v jurišnih valovih amfibijskega delovanja.

assault echelon /AAP6/ jurišni ešalon

Enote sil, ki so načrtovane za začetni napad na območju cilja napada.

assault forces /ATP3.2, FM101-5-1/ jurišne sile

1. Pri amfibijskem ali zračnem desantu in zračnem jurišu so to enote, ki imajo nalogo zavzeti ciljno območje ali bazo za vzpostavitev mostišča. 2. Sile, določene za prehod skozi utrjene sovražnikove položaje ali odporno točko, z namenom zavzetja cilja ali dokončnega razbitja sovražnika. 3. Sile, ki so določene za zavzetje cilja napada.

assault phase /AAP6/ juriš

1. V amfibijski operaciji, čas, ki preteče od prihoda glavnih jurišnih sil amfibijskih namenskih sil v območja cilja napada, dokler ne opravijo svoje naloge. 2. V zračni operaciji, faza, ki se prične z dostavo jurišnega ešalona v območje cilja napada po zraku in se nadaljuje v napad ciljev juriša in utrditev začetne "airhead". lej tudi assault.

assault position /APP6A/ jurišni položaj

Položaj med izhodiščno črto in ciljem v napadu, s katerega sile izvedejo napad na cilj. Idealno je to zadnji varovan in prikrit položaj, preden dosežemo cilj.

assault shipping /AAP6/ jurišno ladjevje

Ladjevje, dodeljeno amfibijskim namenskim silam za prevoz jurišnih enot, vozil, opreme in blaga na območje cilja napada.

assault wave /AAP6/ jurišni val

Glej wave

assembly /AAP6/ sklop

V logistiki, predmet, ki je del opreme in ga je možno zagotoviti ter zamenjati kot enoto ter je običajno sestavljen iz nadomestnih delov ali skupine delov. Glej tudi component; part; sub-assembly.

assembly anchorage /AAP6/ zbirno sidrišče

Sidrišče, namenjeno zbiranju in nadaljnjemu usmerjanju ladij. Glej tudi emergency anchorage; holding anchorage; laying-up position.

assembly area /AAP6/ zbirno območje

1. Večje območje, ki se uporablja za zbiranje in popolnjevanje sredstev za oskrbo. 2. Območje, kjer se zbere poveljstvo in se pripravi na nadaljnje dejavnosti.

asset /FM101-5-1/ razpoložljiva sredstva in sile

Pri obveščevalni zagotovitvi so to kateri koli viri (oseba, skupina, objekt, naprava, razmerje, sredstva za oskrbo), ki so na voljo obveščevalni organizaciji v operativne namene ali v podporo.

assign /AAP6/ podrediti; določiti; razporediti

1. Razporediti enote ali osebje v organizacijo, kjer je položaj v strukturi relativno stalen in/ali kjer taka organizacija kontrolira in upravlja enote ali osebje pri opravljanju primarnih funkcij ali večjega dela funkcij. 2. Razporediti posameznike na določene dolžnosti ali funkcije, ki so primarne in/ali relativno stalne. Glej tudi attach.

assigned unit podrejena enota

Enota, ki je z aktom poveljevanja razvojem trajno ali za daljši čas v celoti podrejena določenemu poveljstvu ali drugi enoti. Poveljnik ima vsa pooblastila in odgovornosti za poveljevanje enoti.

associated product /AAP6/

Pri gorivih in mazivih, petrolej ali kemični proizvod, ki se uporabljata kot hidravlična tekočina, zaščita pred korozijo, pogonska tekočina ali specializiran proizvod, potreben za delovanje, vzdrževanje ali skladiščenje vojaške opreme.

associated support /AAP6/ združena "članska" podpora

V mornariških zračnih operacijah, pomoč, ki jo zagotavlja neka sila ali enota pod neodvisnim taktičnim poveljstvom in ni podrejena drugim enotam. Glej tudi support.

assumed friend /APP6A/ domnevno naš

Sled ali stik, za katera domnevamo, da sta del naših sil zaradi njunih lastnosti, obnašanja ali izvora.

assumptions domneve

Podatki o trenutni in prihodnji situaciji, za katero se glede na pomanjkanje dejstev ocenjuje, da bo dejanska. Domneve zamenjujejo potrebna, vendar nedostopna (manjkajoča) dejstva in s tem zapolnjujejo praznine glede poznavanja situacije.

astern refueling /AAP6/ dotakanje goriva preko krme

Prenos goriva na morju, med katerim ladja (ladje) prejemnica stoji za ladjo dobaviteljico.

astro altitude /AAP6/ astro višina

Lok navpičnega kroga, merjen od nebesnega obzorja do telesa.

astro compass /AAP6/ astro kompas

Instrument, ki se uporablja predvsem za določanje prave smeri ali pravega azimuta glede na nebesna telesa.

astronomical twilight /AAP6/ astronomski somrak

Glej twilight

astro-tracker /AAP6/ astro zasledovalec

Navigacijska oprema, ki samodejno zasledi in nepretrgoma sledi azimutu in višini nebesnega telesa.

asylum seeker /AAP6/ prosilec za azil

Oseba, ki pristojne državne organe zaprosi za zaščito po konvenciji Združenih narodov iz leta 1951, ki se nanaša na status beguncev, in se sklicuje na pregon, da bi si v zadevni državi pridobila status begunca. Glej tudi: evacuee; internally displaced person; refugee.

asymmetric threat /AAP6/ asimetrična grožnja

Grožnja, ki izhaja iz morebitne uporabe različnih sredstev ali metod z namenom preslepiti ali izničiti nasprotnikovo moč, pri čemer izkorišča njegove slabosti za doseganje neproporcionalno pomembnega rezultata.

at my command /AAP6/ na moje povelje

Povelje, ki se uporablja v artileriji in podpornem topniškem ognju mornarice, kadar želimo natančno nadzirati čas streljanja.

at priority call /AAP6/ na prednostni klic

Prednost, ki velja za nalogo artilerijske enote, ki formaciji/enoti zagotavlja ogenj. Običajno opazovalci ali zveze niso zagotovljeni. Artilerijska enota v neposredni podpori ali v podpori se lahko za določeno nalogo in/ali določen čas istočasno razporedi "na prednostni klic" k drugi enoti. Glej tudi direct support; in support.

atomic demolition munition /AAP6/ jedrsko rušilno strelivo

Jedrsko naprava, oblikovana ali prilagojena tako, da se uporablja kot strelivo za uničevanje.

atomic weapon /AAP6/ jedrsko orožje

Glej nuclear weapon.

attach /AAP6/ dodati; pritrditi, priključiti

1. Enote ali osebje razporediti v sestav, kjer je taka razporeditev relativno začasna. Poveljnik sestava, enote ali organizacij, ki mu je dodana enota, izvaja enako stopnjo poveljevanja nad dodanimi enotami kot nad enotami in osebjem, ki so prvotno pod njegovim poveljstvom. Vendar pa odgovornost za premestitev in napredovanje osebja običajno zadržijo matični sestav, enota ali organizacija. 2. Razporediti posameznike na določene funkcije, ki so sekundarne ali relativno začasne, tj. dodati za namestitev ali zagotovitev obrokov, priključiti za letenje. Glej tudi assign.

attack /STANAG 2287/ izvesti napad, napasti

Izvesti ofenzivno delovanje proti določenemu cilju.

attack by fire /STANAG 2287/ izvesti ognjeni napad

Napasti sovražnika z uporabo neposrednega ognja in ob podpori posrednega ognja brez neposrednega stika med silami v spopadu.

attack by fire position /APP6A/ napad z ognjenih položajev

Uporaba ognja, da bi uničili sovražnika z razdalje, običajno takrat, ko naloga ne zahteva ali podpira zavzetja cilja. To nalogo običajno dobi podporni element med napadom in kot možnost protinapada rezerve med obrambnimi aktivnostmi.

attack group /AAP6/ skupina za napad

Podrejena, namensko organizirana enota v sestavi mornariških amfibijskih sil. Sestavljena je iz jurišnih ladij in podpornih mornariških enot, ki so namenjene za transport, zaščito, pristanek ali začetno podporo pristajalni skupini.

attack helicopter (AH) /AAP6/ jurišni helikopter

Helikopter, posebej oblikovan za uporabo različnih orožij za napad in uničenje sovražnikovih ciljev.

attack position /AAP6/ položaj za napad

Glej forming up place.

attack position /APP6A/ položaj za napad

Zadnji položaj, ki ga zaseda ali prečka jurišni ešalon pred prečkanjem izhodiščne črte.

attenuation /AAP6/

1. Zmanjšanje intenzivnosti signala, žarka ali vala, kot posledica absorpcije energije in razpršitve steze detektorja, vendar brez zmanjšanja zaradi geometrijske disperzije 2. V morskem bojevanju, zmanjšanje pliva s povečevanjem razdalje od vira. 3. Pri maskiranju in zaklanjanju, proces, pri katerem z zmanjšanjem kontrasta površine objekta glede na okolico in/ali ozadje slednji postane manj viden. Tudi tone down.

attitude /AAP6/ položaj; lega

1. Položaj nekega telesa, ki ga določa naklon osi od danega referenčnega okvirja. Če ni drugače določeno, se ta referenčni okvir nahaja na zemlji 2. Kot odklona od daljše osi ciljnega območja 3. Glej intelligence cycle.

attitude director indicator /AAP6/

Pokazatelj položaja, ki prikazuje komandne signale iz računalnika za usmerjanje leta.

attitude indicator /AAP6/ indikator nagiba

Instrument, ki prikazuje položaj zrakoplova glede na vire informacij, ki se lahko nahajajo v instrumentu ali zunaj njega. Če so viri informacij samozadostni, lahko instrument predstavlja umetno obzorje.

attribute /APP6A/ lastnost

Razpoznavne poteze ali lastnosti, kot so črta, oblika, barva, sestava (polnitev), rob, masa in vrednost.

attrition /AAP6/ izčrpavanje; obraba

Zmanjšanje učinkovitosti sil zaradi izgube osebja in materiala.

attrition minefield /AAP6/

V mornariškem morskem bojevanju, mnsko polje, katerega glavni namen je poškodovati sovražnikove ladje. Glej tudi minefield

attrition rate /AAP6/ stopnja izgub

Dejavnik, običajno izražen v odstotkih, ki odraža stopnjo izgub osebja in materiala iz različnih razlogov v določenem časovnem obdobju.

attrition sweeping /AAP6/

Stalno čiščenje minskih polj, da bi bila nevarnost, da naletijo na mine, za vse ladje čim manjša.

augmentation force /AAP6/ dopolnilne sile

Kakršnekoli sile, ki jih neka država oblikuje kot okrepitev svojih nacionalnih sil. Glej tudi reinforcing force.

authentic document /AAP6/ izvorni dokument; original

Dokument, opremljen s podpisom ali pečatom, ki dokazuje, da je pristen in uraden. Če je to

sovražnikov dokument, obstaja možnost, da gre za zavajanje. V tem primeru je treba, kljub temu da je bila potrjena njegova avtentičnost, njegovo natančnost potrditi z dodatnimi informacijami, npr. v kakšnih okoliščinah je bil pridobljen.

authentication /AAP6/ potrditev pristnosti

1. Ustrezni podpis ali pečat, ki dokazujeta, da je dokument pristen in uraden. 2. Varnostni ukrep za zaščito komunikacijskega sistema proti ponarejenim prenosom.

authenticator /AAP6/

Črka, številka, skupina črk ali številke ali kombinacija obeh, s katero se preverja avtentičnost sporočila ali prenosa.

automated data handling /AAP6/ samodejna obdelava podatkov

Glej automatic data handling

automatic approach and landing /AAP6/ samodejni prilet in pristajanje

Način nadzora s samodejnim nadzorom hitrosti in poti letenja zrakoplova med približevanjem, prehodom letala v vodoravni let in pristajanjem. Glej tudi ground controlled approach procedure.

automatic data processing /AAP6/ samodejna obdelava podatkov

1. Obdelava podatkov, v glavnem s samodejnimi sredstvi. 2. Veja znanosti in tehnologije, ki se ukvarja z metodami in tehnikami obdelave podatkov s pomočjo samodejnih sredstev.

automatic flight control system /AAP6/ samodejna kontrola leta

Sistem, ki zajema vso opremo za samodejno kontrolo leta zrakoplova ali izstrelka po poti ali na način, kot to določajo notranje ali zunanje reference zrakoplova ali izstrelka.

automatic search jammer /AAP6/ samodejni motilec iskanja

Sistem prestrezovalnega prejemnika in oddajnika za motenje, ki samodejno išče in moti signale z določenimi značilnostmi žarčenja. Tudi search jammer

automatic toss /AAP6/ samodejno bombardiranje

V sistemu kontrole poletov, način, kjer se upravljanje zrakoplova z bombami nadzira samodejno.

autonomous operation /AAP6/ samostojna bojna delovanja

Vrsta delovanja enote, kjer poveljnik prevzame celotno odgovornost za kontrolo orožja in streljanje na sovražnikove cilje. Tak način lahko odredi nadrejeni ali pa je rezultat izgube vseh sredstev komunikacij.

auxiliary contours /AAP6/ pomožne črte

Dodatne črte za upodobitev edinstvenih reliefnih oblik, ki z izbranim presledkom niso ustrezno predstavljene.

available supply rate /AAP6/ razpoložljiva poraba

Stopnja porabe, ki se lahko določi glede na razpoložljivo blago in objekte za načrtovano operacijo ali določeno obdobje.

average heading /AAP6/ povprečna smer

Aritmetična sredina različnih vrednosti smeri na podlagi določenega časa.

average speed /AAP6/ povprečna hitrost

Povprečna razdalja opravljene poti v eni uri preko celotnega potovanja, brez posebej odrejenih postankov.

aviation medicine /AAP6/ letalska medicina

Posebna veja medicine, ki se ukvarja z biološkimi in psihološkimi težavami med letom.

axes and routes /ATP3.2/ smeri in poti napredovanja (v napadu)

Smeri in poti napredovanja uporablja poveljnik za določitev smeri premika in stopnjo svobode manevra na poti proti cilju. Smeri določajo le splošno smer premika sil; podrejeni poveljniki lahko prosto določajo manever svojih sil v mejah odgovornosti. Poti napredovanja določijo specifično smer, po kateri bo izveden premik.

axial route /AAP6/ pot

Pot, ki poteka skozi zaledje do prednjega območja. Glej tudi route.

axis /AAP6/ smer

V kopenskem bojevanju, splošna smer načrtovanega ali doseženega premika, običajno med določenimi mejami.

axis of advance /APP6A/ smer napredovanja

Črta napredovanja, določena za nadzor; pogosto cesta ali skupina cest ali pa označena skupina lokacij, ki potekajo v smeri sovražnika. – Osnovna smer napredovanja, določena za nadzor, ki poteka proti sovražniku. Simbol smeri napredovanja grafično ponazarja poveljnिकovo namero, kot sta izogibanje naseljenih območij ali obhod sovražnikovih sil. Sledi zemljišču, primernemu za velikost sil na smeri in so pogosto cesta ali skupina cest ali pa označena skupina lokacij. Poveljnik lahko izvaja manever s svojimi silami in podpornimi ognji na obeh straneh smeri napredovanja, pod pogojem, da sile ostanejo usmerjene na smer in cilj. Odmiki od določene smeri napredovanja ne smejo vplivati na manever sosednjih enot brez vnaprejšnje odobritve višjega poveljstva. Sovražnikove sile, ki ne ogrožajo varnosti ali izpolnitve naloge, se lahko obidejo. Smer napredovanja se ne uporablja za usmerjanje nadzora zemljišča ali za čiščenje sovražnikovih sil na določenih lokacijah. V te namene se običajno določijo vmesni cilji.

azimuth angle /AAP6/ kot azimuta

Kot, izmerjen v smeri urinega kazalca na horizontalni ravnini med referenčno smerjo in katero koli črto.

azimuth guidance /AAP6/ vodenje po azimutnem kotu

Podatki, ki pilotu ali samodejnemu pilotu zrakoplova omogočajo, da sledi zahtevani poti.

azimuth resolution /AAP6/ azimutna resolucija

Lastnost radarske opreme, da loči dva reflektorja podobnega dosega, vendar različne smeri glede na referenčno točko. Običajno se najmanjša ločitvena razdalja med reflektorjema navaja in izraža kot kot, ki ga tvorita reflektorja na referenčni točki.

back tell /AAP6/

Glej track telling.

backfilling /AAP6/

Uporaba rezerve, posamezno ali skupinsko, za izvajanje dolžnosti stalnih sil, ki so razmeščene v ospredju vojskovališča.

background count /AAP6/

Vrednost ali učinek na detektorju žarčenja, ki ne sodita v kategorijo žarčenja, ki ga želimo odkriti in ga lahko povzroči kakršnokoli delovanje. V povezavi z varovanjem zdravja, background count običajno zajema žarčenje, ki je posledica naravnega radioaktivnega sevanja ali kozmičnih žarkov.

background radiation /AAP6/

Jedrsko (ali ionsko) sevanje, ki izhaja iz telesa ali okolice in so mu posamezniki vedno izpostavljeni. **back-up /AAP6/** hrbtna slika

V kartografiji, slika na zadnji strani zemljevida, ki je že natiskana na eni strani. Tudi tiskanje takih slik.

balance station zero /AAP6/ referenčni podatek

Glej reference datum.

bale cubic capacity /AAP6/ kapaciteta kubičnih bal

Prostor namenjen tovoru, izračen v kubičnih čevljih do notranje strani letev za tovor, na ogroddju in do spodnje strani tramov. Pri splošnem tovoru z mešanim blagom veljajo kubične bale. Prostor za tovor se stika z letvami za tovor in praviloma ne sega do obloge ladje.

balisage /AAP6/

Označevanje poti s sistemom zakritih luči, ki vozilom v času zatemnitve omogoča, da vozijo s hitrostjo, ki je skoraj enaka hitrosti vožnje podnevi.

ballistic missile /AAP6/ balistični izstrelek

Kakršen koli izstrelak, ki se dvigne neodvisno od aerodinamičnih površin in posledično sledi balistični poti izstrelka, ko se potisk konča. Glej tudi aerodynamic missile; guided missile.

ballistic trajectory /AAP6/ balistična pot

Pot, ki jo opiše izstrelak po koncu delovanja pogonske sile, ko na telo delujeta le sila teže in aerodinamični upor.

ballistics /AAP6/ balistika

Veda, ki se ukvarja z gibanjem, obnašanjem, izgledom ali modifikacijo izstrelkov ali drugih vozil, na katere delujejo potisna polnitev, veter, težnost, temperatura, različne razmere, sile ali katerakoli snov, ki povzroča spremembe.

balloon reflector /AAP6/ balonski reflektor

V elektronskem bojevanju, reflektor za motenje, ki ga podpira balon in povzroča lažne odboje.

bank angle /AAP6/ kot nagiba letala

Kot med običajno osjo zrakoplova in zemeljsko navpično ravnino z vzdolžno osjo zrakoplova.

bar scale /AAP6/ grafično merilo

Glej graphic scale

barometric altimeter /AAP6/ barometrični višinomer

Vrsta višinomera, ki uporablja barometrična načela za merjenje navpične razdalje glede na določeno količino pritiska. Količino je možno spreminjati s spremembo podatkov o pritisku. Tudi pressure altimeter.

barometric altitude /AAP6/ barometrična višina

Višina na barometričnem višinomeru glede na nivo pritiska in izračunana v skladu s standardnimi zakoni ozračja. Glej tudi altitude

barometric vertical speed indicator /AAP6/ barometrični merilnik navpične hitrosti

Glej vertical speed indicator.

barrage fire /AAP6/ zaporni ogenj

Ognjeno delovanje, katerega namen je zapolniti nek prostor ali območje in ni usmerjeno na določen cilj. Glej tudi fire, 3. točka.

barrage jamming /AAP6/ pasovno motenje

Istočasno elektronsko motenje na širokem frekvenčnem območju. Glej tudi jamming.

barrier /AAP6/ ovira; pregrada

Usklajen niz ovir, ki se oblikuje ali uporablja za odkrivanje, kanaliziranje, usmerjanje, omejevanje, zadrževanje ali ustavljanje premika sovražnih sil ter povzročanje dodatnih izgub osebja, časa ter opreme sovražnikov sil. Glej tudi antisubmarine barrier.

barrier gap /AAP6/ prehod v ovirah

Pri kopenskem delovanju, območje v oviri brez preprek, ki ni izpostavljeno učinkom delovanja min in katerega širina in smer omogočata lastnim silam taktični prehod skozi oviro. Glej tudi: phoney minefield.

barrier plan (obstacle plan) /ATP3.2, FM101-5-1/ načrt oviranja

Del načrta ali povelja za delovanje, ki se nanaša na uporabo ovir z namenom okrepitve ognjenega sistema ali delovanja na premičnost sovražnika.

barrier restricted area /ATP3.2/ območje omejene uporabe ovir

Del načrta oviranja. Da bi ohranili potrebno svobodo premika, morajo biti določena območja omejene uporabe ovir. Omejitve se nanašajo na čas, lokacijo ali vrsto ovir.

base /AAP6/ oporišče; baza

1. Mesto, kjer se načrtujejo ali podpirajo delovanja. 2. Območje ali mesto, kjer se nahajajo objekti za logistično ali drugo podporo. Glej tudi emergency fleet operating base; establishment, točka 1.

base command /AAP6/ poveljstvo baze (oporišča)

Območje z enim oporiščem (bazo) ali skupino oporišč (baz) pod poveljstvom enega poveljnika. Glej tudi command.

base development /AAP6/ razvoj baze

Izboljšava ali razširitev virov in naprav danega območja ali mesta za podporo vojaških bojnih delovanj.

base ejection shell /AAP6/ katapultna granata

Vrsta granate, ki svoj tovor izvrže

base fuse /AAP6/ bazni vžigalnik

Vžigalnik, ki se nahaja na dnu projektila ali bombe. Glej tudi fuse.

base map /AAP6/ osnovna karta

Zemljevid ali karta, ki prikazujeta določene osnovne podatke. Uporabljata se kot osnova, na kateri se zbira ali pretiska dodatne, specializirane podatke. Tudi zemljevid, ki vsebuje vse podatke, potrebne za pripravo zemljevidov s specializiranimi podatki. Glej tudi chart base.

base surge /AAP6/ bazni jedrski oblak

Oblak, ki se izvije iz dna stebra, ki ga povzroči podtalna eksplozija jedrskega orožja. Pri podvodnih valovih gre v bistvu za oblak kapljic tekočine, ki se premikajo, skoraj kot bi šlo za homogeno tekočino. Pri podpovršinskih eksplozijah oblak sestavljajo majhni trdni delci, ki pa se še vedno obnašajo kot tekočina.

baseline /AAP6/ osnovna črta

1. V topografiji, geodetska črta, zarisana s posebno pazljivostjo, na katero se sklicujejo geodetske črte za koordinacijo in korelacijo. 2. V fotogrametriji, črta med glavnimi točkami dveh zaporednih navpičnih zračnih fotografij. Običajno se meri na eni fotografiji, potem ko je bila glavna točka na drugi prenešana. 3. V radijski navigaciji krajši lok velikega kroga, ki povezuje dva radijska oddajnika navigacijskega sistema. 4. V triangulaciji, stranica enega od niza koordiniranih trikotnikov, katere dolžina je izmerjena s predpisano točnostjo in natančnostjo in iz katere je možno izračunati dolžine preostalih stranic trikotnika.

basic intelligence /AAP6/ osnovna informacija

Obveščevalne informacije o kakršnikoli temi, ki se jih lahko uporabi kot oporni material za načrtovanje ali kot osnovo za obdelavo nadaljnjih informacij ali obveščevalnih podatkov. Glej tudi current intelligence; information; intelligence.

basic load /AAP6/ bojni komplet

Količina zalog, ki mora biti pri roki v okviru neke enote ali formacije in ki jo lahko enota ali formacija premikata. Izražena je v skladu z vojno organizacijo enote ali formacije ter vzdrževana na predpisanih ravneh.

basic military route network /AAP6/ osnovna vojaška cestna mreža

Osne, pristopne in povezovalne poti, ki jih država gostiteljica določi v miru za pričakovane vojaške premike in transportne potrebe zavezniških in nacionalnih sil.

basic stocks /AAP6/ osnovne zaloge

Zaloge v podporo izvajanju odobrenih načrtov delovanj med začetnim, vnaprej določenim obdobjem. Glej tudi stock; sustaining stocks.

basic stopping power /AAP6/

Verjetnost posameznega vozila, da ga bodo pri prečkanju minskega polja ustavile mine, izražena v odstotkih.

basic training /TEED/ osnovno usposabljanje

Usposabljanje, ki se izvaja z namenom doseganja ali ohranjanja minimalne ravni znanja in veščin, ki omogočajo posameznikom ali enotam, da izvedejo omejen obseg dodeljenih nalog.

bathymetric contour /AAP6/ izobata

Glej depth contour

battery /AAP6/ baterija

1. Taktična in administrativna artilerijska enota ali podenota, ki ustrežata četi ali podobni enoti v drugih rodovih kopenske vojske. 2. Vsi topovi, torpedne cevi, reflektorji ali lanserji izstrelkov iste velikosti ali kalibra, ki se uporabljajo v isti namen. Lahko se nahajajo na eni ladji ali delujejo kot enota.

battery center /AAP6/ center baterije

Točka na tleh, katere koordinate se uporabljajo kot oporna točka za označevanje mesta baterije pri izdelavi podatkov za streljanje. Tudi chart location of the battery.

battery control center /AAP6/ operativni center baterije

Operativni center, ki na ravni baterije nadzira rakete Hawk.

battery left (or right) /AAP6/ baterija levo (ali desno)

Način streljanja, pri katerem se orožje eno za drugim prazni od leve (ali desne) v petsekundnih razmakih, razen če ni drugače določeno.

battle casualty /AAP6/ bojne izgube

Kakršnekoli izgube, ki so neposredni rezultat sovražnikove dejavnosti in nastanejo med bojevanjem ali so z njim povezane, ter izgube, ki nastanejo med potjo na ali pri vračanju iz bojne naloge. Glej tudi casualty; died of wounds received in action; killed in action; non-battle casualty; wounded in action.

battle damage assessment /AAP6/ ocena škode

Ocena učinkov vojaškega delovanja s smrtonosnimi ali nesmrtonosnimi orožji proti vojaškemu cilju.

battle damage repair /AAP6/ bojna popravila

Nujna popravila, lahko tudi improvizirana, ki se izvajajo nemudoma v bojnem okolju, da bi ponovno začasno vzpostavili delovanje poškodovane ali onesposobljene opreme.

battle position (BP) /ATP3.2, FM101-5-1/ bojni položaj

1. Obrambni položaj, s katerega se izvaja obramba in je usmerjen proti najverjetnejši smeri pristopa sovražnika. Na takšnem položaju je lahko enota velikosti bataljonske bojne skupine ali voda. Enota, ki ji je določen bojni položaj, se razmesti skladno s splošno shemo položaja. Samostojno ali v povezavi z obrambnimi sektorji se lahko uporabljajo grafični kontrolni ukrepi za določanje položaja. Zaščitne sile, sile za bojno podporo ali zagotovitev delovanja lahko delujejo izven teh položajev. 2. Pri bojnih helikopterjih je to določeno območje, v katerem lahko izvajajo manever in odpirajo ogenj na določeno območje ciljev ali priložnostne cilje.

battlefield air interdiction (BAI) /ATP33/ onemogočanje iz zraka

Delovanje letalstva proti sovražnim površinskim ciljem, ki so na položajih, s katerih lahko neposredno delujejo proti lastnim silam. Zahteva združeno (joint) načrtovanje in usklajevanje, med samo izvedbo pa neprekinjeno združeno usklajevanje ni nujno potrebno. Glej interdiction.

battlefield geometry /APP6A/ geometrija vojskovališča

Geometrija vojskovališča vključuje naloge, nadzorne ukrepe, točke, območja, črte, grafiko letalskega manevra, grafiko zavajanja, grafiko manevra v napadu, grafiko posebnega manevra, mobilnost/preživetje, grafiko ognjene podpore, grafiko podpore delovanja, poveljevanje in kontrolo, druge oblike delovanja (nevojaške), vključno z uporabo besedila in kazalcev za prikaz operativnih informacij, ki jih ne moremo predstaviti samo s simboli/znaki.

battlefield illumination /AAP6/ osvetlitev bojišča

Osvetlitev območja bojevanja z umetno svetlobo, ki je vidna ali nevidna s prostim očesom. Glej tudi artificial daylight; artificial moonlight; indirect illumination.

battlefield psychological activities (BPA) psihološke aktivnosti na bojišču

/AAP6/

Načrtovane psihološke aktivnosti, ki se izvajajo kot sestavni del bojnih delovanj, namenjene pa so ustvarjanju psihološkega pritiska na sovražnikove sile in civiliste pod sovražnikovim nadzorom na področju bojevanja, v podporo doseganja taktičnih ciljev.

battlefield surveillance /AAP6/ nadzor bojišča

Sistematično opazovanje območja bojevanja za pridobitev pravočasnih podatkov in bojnih obveščevalnih podatkov. Glej tudi surveillance.

battlespace /APP6A/ vojskovališče

Celotno, gibljivo, dinamično okolje, kjer se izvajajo operativni cilji na podlagi glavne naloge.

battle-winning equipment /ATP3.2/ zajeta sredstva; vojni plen

beach capacity /AAP6/ zmogljivost obale

Ocena količine tovora, izražena v tonah, ki se ga dnevno lahko raztovori na določenem odseku obale. Glej tudi port capacity.

beach group /AAP6/ obalna skupina

Glej shore party.

beach minefield /AAP6/ obalno minsko polje

Minsko polje v plitvih pristopnih vodah proti morebitnemu amfibijskemu pristanku na obali. Glej tudi minefield.

beach reserves /AAP6/ obalne rezerve

V amfibijskih operacijah, blago vseh vrst, zbrano v začasnih skladiščih v utrjenih obalnih predelih mostišča.

beachhead /AAP6/ mostišče

Določeno področje na sovražni ali potencialno sovražni obali, ki po osvojitvi in zasegu zagotavlja nepretrgano izkrcaje enot in materiala ter manverski prostor, ki je potreben za nadaljnje načrtovano delovanje na kopnem. Glej tudi airhead; bridgehead.

beacon /AAP6/ radijski oddajnik; radijski svetilnik

Glej crash locator beacon; emergency locator beacon; fan marker beacon; localizer; beaconing; personal locator beacon; radio beacon; submarine locator acoustic beacon; Z marker beacon.

beam rider /AAP6/ izstrelek, ki ga vodi žarek

Izstrelek, ki ga vodita radar ali radijski žarek.

bearing /AAP6/ smer

Vodoravni kot v dani točki, izmerjen v smeri urinega kazalca iz določene podatkovne točke do druge točke. Glej tudi grid bearing; relative bearing; true bearing.

before-flight inspection /AAP6/ pregled pred letom

Pregled pred letom, da bi se prepričali o splošni varnosti zrakoplova ter o tem, ali je potrošni material, kot sta gorivo in oborožitvena oprema, pravilno prirejen za določeno operacijo ali zračni napad. Običajno preflight inspection.

beligerent /AAP6/ nasprotujoča stran

Posameznik, skupina, vojaška sila ali država, ki so udeleženi v konfliktu v krizi ali vojni.

belt /APP6A/ pas

Običajno kontrolni ukrep ovir na brigadni ravni, ki določa namen in lokacijo podrejenih ovir. Podpira tudi namero območja oviranja višjega poveljstva.

bilateral infrastructure /AAP6/ dvostranska infrastruktura

Infrastruktura, ki zadeva le dve državi, članici Nata, in se financira preko skupnih dogovorov med državama (npr. naprave, ki so potrebne za uporabo sil ene države članice na ozemlju druge). Glej tudi infrastructure.

bi-margin format /AAP6/ format z dvema robovoma

Format zemljevida ali karte, na kateri kartografske podrobnosti segajo do dveh robov papirja, običajno na vzhod in zahod, pri čemer nastaneta le dva robova.

binary chemical munition /AAP6/ binarno kemično strelivo

Strelivo s kemični snovmi v ločenih zabojnikih, ki reagira, če se zmeša ali kombinira kot posledica streljanja, lansiranja ali jo kako drugače vzpodbudimo, da nastane kemična spojina. Glej tudi munition; chemical ammunition; multi-agent munition.

binding /AAP6/ privez

Pritrditev predmeta k premični platformi.

biological agent /AAP6/ biološki strup

Mikroorganizem, ki povzroča bolezen človeka, rastlin ali živali ali razkroj materiala. Glej tudi biological environment; biological operation; biological weapon; chemical agent.

biological ammunition /AAP6/ biološko strelivo

Vrsta streliva, katerega polnilo je v pretežni meri biološki bojni strup.

biological defense /AAP6/ biološka obramba

Metode, načrti in postopki, ki zajemajo določanje in izvajanje obrambnih ukrepov pri napadu z biološkimi sredstvi.

biological environment /AAP6/ biološko okolje

Razmere na nekem območju, ki so rezultat neposrednega ali stalnega delovanja biološkega orožja. Glej tudi biological agent.

biological operation /AAP6/ biološka delovanja

Uporaba bioloških snovi, da bi povzročili izgube med ljudmi ali živalmi ter poškodovali rastlinstvo, material ali obramba proti taki uporabi. Tudi biological warfare. Glej tudi biological agent.

biological warfare /AAP6/ biološko bojevanje

Glej biological operation.

biological weapon /AAP6/ biološko orožje

Predmet ali material, ki projicirata, razpršujeta ali razširjata biološke snovi, vključno s členonožčnimi vektorji. Glej tudi biological agent.

black list location /APP6A/ lokacija črnega seznama

Lokacija uradnega protiobveščevalnega seznama dejanskih ali potencialnih sovražnikovih sodelavcev, simpatizerjev, obveščevalnih osumljencev in preostalih oseb, katerih prisotnost ogroža varnost lastnih sil.

blast /AAP6/ udar

Kratek in hiter premik zraka ali tekočine iz centra pritiska, ki deluje navzven, kot pri eksploziji ali pri zgorevanju raketnega goriva; pritisk, ki spremlja ta premik. Izraz se ponavadi uporablja za "eksplozijo", vendar lahko razlikujemo med obema izrazoma.

blast wave /AAP6/ udarni val

Val, ki nastane s hitrim razširjanjem vročih plinov v ozračje zaradi eksplozije. Udarni val je na začetku udarni in kasneje oslabi v zvočni val. Glej tudi shock wave.

blast wave diffraction /AAP6/ difrakcija udarnega vala

Pojav, kjer jedrski udarni val obide dano strukturo in jo obkoli.

bleeding edge /AAP6/

Rob na zemljevidu ali karti, na katerem predstavitev geografskih značilnosti sega do roba lista.

blind bombing zone /AAP6/ območje slepega bombardiranja

Prepovedano območje (v zraku, na kopnem ali na morju), ki omogoča zračno delovanje. V njem ni omejitev glede bojnih delovanj ali možnega napada lastnih sil.

blip /AAP6/ utrip, odsev cilja na radarskem zaslonu

Prikaz prejetega impulza na katodni cevi.

blister agent /AAP6/ mehurjevec

Kemični strup, ki poškoduje oči in pljuča ter povzroča opekline ali žulje na koži. Tudi vesicant agent.

block /APP6A/ blokirati

1. Bojna naloga enote, ki od nje zahteva, da onemogoči dostop sovražniku na dano območje ali da prepreči sovražnikovo napredovanje na dani smeri ali pristopni poti. Lahko velja za točno

določen čas. Enota, ki ji je bila naloga dodeljena, bo morda morala obdržati zemljišče in sprejeti odločilno delovanje. 2. Učinek oviranja, ki združuje načrtovanje ognja in cilj oviranja, da bi ustavili napadalca na določeni pristopni poti ali pa preprečili sovražniku izhod iz območja delovanja.

block stowage loading /AAP6/

Način natovarjanja, kjer je ves tovor z istim namembnim krajem natovorjen skupaj. Tak način natovarjanja omogoča hitro raztovarjanje ob prihodu na cilj in čim manjše motenje tovora, ki je namenjen za druge točke. Glej tudi loading.

block time /AAP6/

Obdobje od trenutka, ko umaknemo podstavke za kolesa in sprostimo zavore ali spustimo sidrne vrvi, do povratka na zbirno mesto ali ponovne namestitve sidrnih vrvi po končanem letu.

blocking /ATP3.2/   blokada; položaj za zaustavitev

Tak obrambni položaj, ki sovražniku onemogoča dostop do danega območja ali preprečuje njegovo napredovanje v dano smer.

blocking and chocking /AAP6/   blokiranje

Uporaba klinov in podstavkov za kolesa, ki onemogočajo nezaželeno premikanje tovora v tranzitu.

blocking fire /AAP6/   zaporni ogenj

Osredotočeni ogenj, ki se izvaja z namenom onemogočiti pristop sovražniku do nekega območja ali preprečiti njegovo napredovanje v neki smeri.

blood agent /AAP6/   krvni strup

Kemična spojina s cianidno skupino, ki vpliva na delovanje organizma tako, da telesnim organom onemogoča normalno uporabo kisika.

blowback /AAP6/   povratni pritisk

1. Pojav, kjer plini, ki nastanejo med streljanjem z orožjem, pod pritiskom udarijo nazaj. Pritisk smodniških plinov lahko nastane zaradi okvare zaklepne mehanizma, počenega tulca naboja ali poškodovane vžigalne kapice. 2. Vrsta delovanja z orožjem, kjer sila plinov, ki se širijo, deluje nazaj proti zaklepu in proizvaja energijo, ki je potrebna za sprožitev celotnega ciklusa delovanja. Za orožje, ki deluje na tak način, je značilno, da nima nikaršnega mehanizma za zaklep polnjenja od zadaj ali zaklepa običajnega polnjenja.

blue commander /AAP6/   poveljnik modrih

Častnik, ki je za določen čas med vajo določen za operativno kontrolo nad modrimi.

blue forces /AAP6/   lastne sile

Sile, ki imajo med Natovimi vajami vlogo lastnih sil. Glej tudi force(s).

blue key /AAP6/   modri ključ

Modra slika na kakršnemkoli materialu, ki se ne reproducira pri reprodukciji dela, ki je položen nanj, in ki se porablja za pisanje ali risanje. Glej tudi drawing key; key.

boat lane /AAP6/   linija čolnov

Linija za pristanek amfibijskih jurišnih plovil, ki se razprostira od pristajalne obale proti morju do črte odhoda. Širina linije čolna je odvisna od dolžine odgovarjajoče obale.

boat tail /AAP6/

Stožčast del balističnega telesa, s premerom, ki se manjša proti repu, za zmanjšanje celotnega aerodinamičnega upora.

boat wave /AAP6/   val plovil

Glej wave

body of a map or chart /AAP6/   telo karte

Del karte znotraj omejitvenih črt.

bomb release line /AAP6/   črta za odmetavanje min

Namišljena črta okoli območja, ki je v obrambi, nad katerim bi zrakoplov moral odvreči svojo bombo, da bi dosegel zadetek ali zadetke na to območje ali cilj.

bomb release point /AAP6/ točka odmetavanja bombe

Točka v zraku, v kateri je treba odvreči bombo, da bi eksplodirala na želenem mestu.

bomb sighting systems /AAP6/ bombni namerilni sistem

Merjenje z vektorskimi namerilni sistemi, ki uporabljajo vektorska načela in vsebujejo mehansko predstavitev vektorjev trikotnika bombardiranja. a. Prednastavljiv vektor: namerilni sistem, kjer se vrednosti za višino, hitrost v zraku in veter vnašajo ročno na namerilnik bombe. b. Samonastavljiv vektor: namerilni sistem, kjer se vrednosti za višino, hitrost v zraku in veter samodejno ter neprekinjeno obnavljajo.

bombing angle /AAP6/ kot bombardiranja

Kot med navpično črto in črto, ki povezuje zrakoplov s točko, ki bi bila točka, kamor bi padla bomba, ki bi jo tem trenutku odvrgli iz plovila.

bombing errors /AAP6/ napake pri bombardiranju

50 odstotna verjetnost zadetkov v krogu

bombing height /AAP6/ višina bombardiranja

V zračnih operacijah, nadmorska višina, na kateri leti zrakoplov v trenutku, ko odvrže strelivo. Višine bombardiranja se delijo na naslednje vrste: zelo nizko, pod 100 čevlji (34,79 m); nizko, 100 do 2.000 čevljev; srednje, 2.000 do 10.000 čevljev; visoko, 10.000 do 50.000 čevljev; zelo visoko, 50.000 čevljev in višje.

bombing run /AAP6/

V zračnem bombardiranju, del leta, ki se začne od začetne točke proti cilju, zajema opredelitev cilja in se praviloma konča na točki sproženja orožja.

bonding /AAP6/ povezovanje

V elektrotehniki, proces povezovanja kovinskih delov tako, da ustvarijo električni kontakt z majhnim uporom za enosmerni tok in izmenične toke z nižjimi frekvencami.

booby trap /APP6A/ mina presenečenja

Eksplzivno ali neeksplozivno telo ali drug material, ki so namerno postavljeni tako, da povzročajo izgube, ko naletimo na navidezno nenevaren predmet ali izvedemo običajno nenevarno dejanje.

booby trap /AAP6/ mina presenečenja

Eksplzivno ali neeksplozivno telo ali drug material, ki so namerno postavljeni tako, da povzročajo izgube, o naletimo na navidezno nenevaren predmet ali izvedemo običajno nenevarno dejanje.

booster /AAP6/

1. Visoko eksplozivni element, ki je dovolj občutljiv, da se aktivira z majhnimi eksplozivnimi elementi v vžigalniku ali vžigalni kapici, in dovolj močan, da povroči detonacijo glavnega eksplozivnega polnjenja. 2. Pomožen ali dodaten pogonski sistem, ki potuje z izstrelkom ali zrakoplovom in se lahko loči ali pa tudi ne od matičnega plovila, ko je oddal svoj impulz. Sistem dodatnega pogona lahko vsebuje eno ali več enot ali je sestavljen iz ene ali več enot. Glej tudi charge.

border break /AAP6/ prekinitev meje

Kartografska tehnika, ki se uporablja, kadar želimo del kartografskih podrobnosti na zemljevidu razširiti preko robov.

border control /NRC/ kontrola meje

Niz ukrepov, ki se uporabljajo za vzdrževanje nadzora nad mejo in mejnim območjem. Uveljavljajo se v skladu z nacionalno zakonodajo in v skladu z obveznostmi države, ki izhajajo iz mednarodnih sporazumov.

border crosser /AAP6/ maloobmejni potnik

Posameznik, ki živi blizu meje in mora običajno pogosto prečkati mejo iz legitimnih vzrokov.

boresafe fuse /AAP6/ varovalni vžigalnik

Vrsta vžigalnika s prekinjačem v eksplozivu, ki preprečuje eksplozijo izstrelka, dokler ne zapusti cevi orožja. Glej tudi fuse.

bottom mine /AAP6/ talna mina

Mina z negativnim vzgonom, ki leži na dnu morja. Tudi ground mine. Glej tudi mine.

bottom sweep /AAP6/ talno čiščenje min

Žičnati ali verižni čistilec min za odstranjevanje min blizu dna ali za odstranjevanje min iz kanala z vleko.

bound /AAP6/

V kopenskem bojevanju, posamezni premik enot, običajno od kritja do kritja in pogosto pod sovražnim ognjem.

boundary /APP6A/ meja

1. Črta, ki označuje površino (ali zračni prostor) za lažje usklajevanje in preprečevanja protislovij v povezavi z delovanji med sosednjimi enotami, formacijami ali območji.

2. Kontrolni ukrep, običajno narisan vzdolž prepoznavnih oblik zemljišča, ki se uporablja za označevanje območij taktične odgovornosti med sosednjimi enotami in med višjimi poveljstvi in zaledjem podrejenih enot

boundary disclaimer /AAP6/

Izjava na karti, da vlada države, ki je karto izdala, ne priznava nujno statusa in/ali poteka mednarodnih ali upravnih meja.

bouquet mine /AAP6/ mina v šopu

V mornariškem morskem bojevanju, število plavajočih ohišij min, pritrjenih na eno grezilo tako, da če prerežemo sidrno verigo ene mine, se druga mina dvigne od grezila do svoje določene višine. Glej tudi mine.

branch /AAP6/ odsek; oddelek

Del sektorja v Natovem poveljstvu, ki je odgovoren za eno od glavnih funkcijskih področij. Glej tudi cell; division; section.

breach /APP6A/ preboj; izdelava prehoda

Bojna naloga, kjer se vsa razpoložljiva sredstva uporabijo za preboj skozi ali pa varovanje prehoda skozi sovražnikovo obrambo, ovire, minska polja ali utrjene položaje.

breaching force /ATP3.2, FM101-5-1/ sile za izdelavo prehoda

Namenske sile združenih rodov, v katerih so manevrske in inženirske sile, potrebne za zmanjšanje ovir ter izdelavo poti skozi ovire za prehod začetnih jurišnih sil. Sile so običajno opremljene s sredstvi za rušenje, plugi in valjarji. Kadar so pretežno inženirske sestave, morajo vsebovati tudi manevrske elemente, ki so potrebni za varovanje in lokalno ognjeno delovanje s ciljem onemogočanja sovražnika. Sile a izdelavo prehoda čistijo sovražnikove jarke, bunkerje in zaklonilnike ter izdelujejo in vzdržujejo prehode v sovražnikovih položajih. Med napadom na utrjene položaje ali odporno točko so to tisti elementi il, ki imajo nalogo, da izdelajo prehod skozi ovire vzdolž smeri dostopa.

breaching site /ATP3.2, FM101-5-1/ mesto prehoda

Lokacija vzdolž ovire, kjer se lahko izvede prehod skozi ovire.

breakaway /AAP6/

Nastop pojava, kjer se udarna sila umakne od zunanosti razširjajoče se fronte udara, ki nastane kot posledica eksplozije jedrskega orožja.

break-in /ATP3.2/ preboj

Začetni korak v izvedbi napada. Da bi izvedli preboj skozi obrambne položaje, se vodeči elementi sil v napadu grupirajo, ko pridejo v stik s sovražnikom. Na točki, ki je izbrana za preboj, mora biti težišče ognjene podpore, vendar je treba upoštevati tudi sovražne položaje v globini in na bokih. Sovražniku ne smemo dopustiti časa za reagiranje. Ohraniti je treba moment napada. Prehod v obrambi se kasneje razširi z glavnim udarom.

break-off position /AAP6/ točka ločitve

Točka, kjer se posamezno vozilo ali odsek odcepita od glavnega konvoja in nadaljujeta proti drugemu cilju.

break-out forces /ATP3.2/ sile za preboj z mostišča

Del sil za prečkanje ovire. Njihova naloga je preboj po vzpostavitvi mostišča oziroma nadaljnje delovanje. V nekaterih primerih je lahko to tudi naloga sil za vzpostavitev mostišča.

break-up /AAP6/ razcepitev

1. V radarski detekciji, ločitev enega celovitega radarskega odseva cilja v številne odseve cilja, ki odgovarjajo različnim objektom ali strukturnim skupinam. Ta ločitev je odvisna od številnih dejavnikov, vključno z dometom, širino žarka, nastavitvijo, velikostjo objekta in razdaljo med objekti. 2. V interpretaciji slikovnega materiala, rezultat povečave, zaradi katere prikazani predmet izgubi svojo identiteto, slika predmeta pa se spremeni v naključno porazdeljene nize tonskih vrednosti. Tudi split-up.

brevery code /AAP6/ koda za skrajševanje sporočil

Koda, ki ne zagotavlja varnosti. Njen edini namen je skrajšanje sporočila, ne pa zakritje njegove vsebine.

bridgehead /AAP6, APP6A/ mostišče

Območje na kopnem, na ozemlju, ki ga zaseda ali ogroža sovražnik in ki ga je treba obdržati ali vsaj nadzorovati za nepretrgano izkrcanje, pristajanje ali prečkanje enot in materiala in/ali za zagotavljanje potrebnega manevrskega prostora za nadaljnje delovanje. Glej tudi airhead; beachhead.

bridgehead forces /ATP3.2, FM101-5-1/ sile za vzpostavitev mostišča

Sile, ki izvajajo juriš čez reko, da bi varovale položaje na sovražnikovi strani reke (mostišča), ki so namenjeni oblikovanju in prehodu sil med prečkanjem reke.

bridgehead line /AAP6/ črta mostišča; meja mostišča

Meja področja napada pri oblikovanju mostišča. Glej tudi objective area.

briefing /AAP6/ poročanje; predstavitev

Aktivnost podajanja določenih navodil ali informacij.

broadcast-controlled air interception /AAP6/ radijsko nadzorovano prestrezanje

Prestrezanje podatkov, kjer prisluškovalec dobiva stalne informacije po radiu glede sovražnikovih letalskih napadov in vpliva na prestrezanje brez nadaljnje kontrole. Glej tudi air interception; close-controlled air interception.

broken terrain /ATP3.2/ razgibano (presekano) zemljišče

Zemljišče, ki predstavlja veliko težavo sovražnim premikom. Upočasnjuje gibanje in nudi branilcu zaščito in prikritost položajev. Ponavadi lahko branilec najde naravne ovire, ki jih lahko okrepi ter s tem ovira prodor in kanalizira sovražnika. Če ta želi takšno zemljišče zavzeti, potrebuje močne pehotne sile. Takšna območja najlažje branijo sile, kjer prevladuje pehota.

buffer distance /AAP6/ varnostna razdalja

V jedrskem bojevanju: 1. Vodoravna razdalja, ki, če jo prištejemo polmeru varnosti, zagotavlja, da neka stopnja tveganja ne bo presežena. Varnostna razdalja je običajno izražena v večkratnikih verjetnosti zadetka. 2. Navpična razdalja, prišteta k varni višini oblaka, ki nastane po jedrski eksploziji. Na ta način določamo želeno višino eksplozije, ki zagotavlja želeno stopnjo gotovosti, da ne bo prišlo do vojaško pomembnega jedrskega oblaka. Običajno se razdalja količinsko izraža v večkratnikih navpične verjetnosti zadetka.

build-up /AAP6/ oblikovanje; izgradnja

Proces izgradnje predpisane moči enot in predpisane ravni vozil, opreme, zalog in blaga. Izraz se lahko nanaša tudi na sredstva pri doseganju tega cilja.

bulk petroleum product /AAP6/ tekoči naftni produkti

Tekoči naftni produkti, ki se prevažajo z različnimi sredstvi, shranjeni v rezervoarjih ali zabojnikih s posamezno kapaciteto nosilnosti preko 250 litrov.

burial /AAP6/ pokop

Glej emergency burial

burn-out /AAP6/ izgorevanje

Časovni trenutek ali trenutek na poti izstrelka, kjer se izgorevanje goriv v raketnem motorju ne konča skladno s programirano prekinitvijo.

burn-out velocity /AAP6/ hitrost izgorevanja

Hitrost izstrelka na točki izgorevanja.

bypass /APP6A/ obiti

Bojna naloga, ki vključuje manever okoli ovire, položaja ali sovražnikovih sil, a se pri tem ohrani tempo napredovanja.

by-pass /APP6A/ obiti; obvoziti

Bojna naloga, ki zajema manever okoli ovire, položaja ali sovražnikovih sil, z namenom vzdrževanja tempa apredovanja. O obith ovirah in sovražnikovih silah se poroča nadrejenemu poveljstvu.

by-passing /ATP3.2/ obvoz (izogibanje sovražnika v napadu)

Manever v napadu, kjer se prednji elementi v napadu zaradi ohranjanja momenta napada in poskusa zasedbe cilja v globini izogonejo sovražnikovem odporu. Sile, ki sledijo, kasneje začnejo z njihovim uničenjem.

cabin pressure altimeter /AAP6/ višinomer kabinskega pritiska

Vrsta barometričnega višinometra, ki meri efektivno barometrično nadmorsko višino v kabini zrakoplova. Glej tudi absolute altimeter.

calibrated altitude /AAP6/ kalibrirana nadmorska višina

Izmerjena višina, popravljena za napake inštrumentov in namestitve. Glej tudi altitude.

calibrated focal length /AAP6/ kalibrirana goriščna razdalja

Popravljena vrednost ekvivalentne goriščne razdalje, izračunana tako, da se izenačijo pozitivne in negativne vrednosti izkrivljanja preko celotnega polja, ki ga uporablja fotoaparatus. Glej tudi focal length.

calibrated speed /AAP6/ kalibrirana hitrost

Indicirana hitrost, popravljena za napake inštrumentov in nastavitev. Tudi "rectified airspeed".

call for fire /AAP6/ poziv za ogenj

Zahtevek za ogenj s podatki, ki so potrebni za pridobivanje ognja za obstreljevanje cilja. Glej tudi on call.

call mission /AAP6/ bojna delovanja na poziv

Vrsta naloge zračne podpore, ki se je ne zahteva dovolj zgodaj, da bi imeli dovolj časa za izvajanje podrobnega načrtovanja in izdajo navodil pilotom pred vzletom. Zrakoplovi, ki so načrtovani za taka delovanja, so v stanju pripravljenosti za delovanje v zraku, na kopnem ali iz letalonosilk ter oborožena s predpisanim tovorom. Glej tudi air support; on call.

call sign /AAP6/ klicni znak

Kakršnakoli kombinacija črk ali besed, ki jih je možno izgovoriti in označujejo komunikacijsko napravo, poveljstvo, pristojni organ, dejavnost ali enoto; uporablja se predvsem za vzpostavljanje in vzdrževanje komunikacij. Glej tudi collective call sign; indefinite call sign; international call sign; net call sign; tactical call sign; visual call sign; voice call sign.

camera axis /AAP6/ fotografska os

Namišljena črta, ki poteka skozi optični center objektiva, pravokotno na negativno ravnino fotografije.

camera axis direction /AAP6/ smer fotografske osi

Smer na vodoravni ravnini optične osi fotoaparata v času osvetlitve. Smer je določena kot azimut v stopinjah glede na pravi/magnetni sever.

camera calibration /AAP6/ kalibracija fotoaparata

Opredelitev kalibrirane goriščne razdalje, lokacija glavne točke glede na izhodiščne oznake in izkrivljenost bjektiva v goriščni ravnini fotoaparata, glede na določeno kalibrirano središčno dolžino.

camera cycling rate /AAP6/ hitrost osvetljevanja

Frekvenca osvetljevanja posameznih posnetkov v fotoaparatu, izražena v krogih na sekundo.

camera magazine /AAP6/ ohišje fotoaparata

Del fotoaparata, ki ga je moč odstraniti in vsebuje osvetljene in neosvetljene dela filma. Glej tudi cassette.

camera nadir /AAP6/

Glej photo nadir.

camouflage /AAP6/ maskiranje

Uporaba naravnega ali umetnega materiala na osebah, predmetih ali taktičnih položajih, da bi sovražnika zmedli, zavedli ali se mu izognili. Glej tudi countersurveillance.

camouflage detection photography /AAP6/ fotografija za odkrivanje maskiranja

Fotografija, posneta s posebnim filmom (običajno infrardečim) za odkrivanje maskiranja. Glej tudi false colour film.

camouflet /AAP6/

Luknja, ki nastane po eksploziji globoko pod zemljo, kadar ne pride do preloma površja.

campaign /AJP01/ operacija

Zaporedje povezanih delovanj združenih sil v določenem območju z namenom doseganja strateškega cilja.

canalize /APP6A/ kanalizirati; usmeriti

Omejiti dejavnosti na ozko območje z uporabo obstoječih ali okrepljenih ovir, z ognjenim sistemom ali bombardiranjem (kopenska vojska). – Bojna naloga, s katero se omeji dejavnosti na ozko območje z uporabo ovir, ognja in/ali manevrom enote ali z njeno razmestitvijo.

cancel /AAP6/ preklicati; razveljaviti

V artileriji in mornariški ognjeni podpori pomeni ta izraz, če se nanaša na predhodno povelje, razen na povelje za količino ali vrsto streliva, razveljaviti ali preklicati to povelje.

cannibalization point /APP6A/ kanibalizacijska točka

Točka, na kateri se odstrani uporabne dele iz enega kosa opreme in se jih namesti na drug kos opreme.

cannibalize /AAP6/ kanibalizacija

Odstraniti uporabne dele iz enega kosa opreme in jih namestiti na drug kos opreme. Stroj razstaviti in dele porabiti za popravilo drugega

cannot observe /AAP6/ brez opazovanja

Vrsta usmerjanja ognja, kjer opazovalec ali označevalec cilja ne moreta popravljati ognja, vendar kljub temu menita, da se na določeni lokaciji nahaja cilj, ki je dovolj pomemben, da je streljanje upravičeno, četudi brez popravljanja ognja ali opazovanja.

capsule /AAP6/ kapsula

1. Hermetično zaprta kabina pod pritiskom, ki človeku, živalim ali opremi zagotavlja želene razmere za lete a izredno visoki nadmorski višini ali za vesoljske polete. 2. Hermetično zaprta kabina, ki se jo da izstreliti, opremljena s samodejnimi napravami za varen povratek tistih, ki se nahajajo v njej, na površje.

captive firing /AAP6/ preizkusno streljanje

Kratek preizkus streljanja s pomočjo pogonskega sistema raket, ki je pritrjen na testno stojalo.

capture /STANAG 2287/ zajeti

Prijeti sovražnikovo osebje, pridobiti sredstvo ali informacijo.

cardinal point effect /AAP6/

Povečana intenzivnost vrste ali skupine posnetkov na radarju, kadar je radarski žarek pravokoten na pravokotno površino vrste ali skupine podobno razvrščenih pojavov na kopnem. Tudi "normal impact effect".

cargo /AAP6/ tovor

Koristno blago in blago v tranzitu. Glej tudi air cargo; controlled dangerous cargo; dangerous cargo; essential supply; general air cargo; immediately vital cargo; restricted dangerous air cargo; unwanted cargo; valuable cargo; wanted cargo.

cargo sling /AAP6/ tovorna vrv

Jermen, veriga ali drug material za pritrditev tovora med dviganjem, spuščanjem ali medtem, ko tovor visi v zraku.

carpet bombing /AAP6/ bombna preproga

Stopnjujoča se porazdelitev masovne količine bomb na območju v okviru določenih meja, na tak način, da se povzroči škoda na celotnem območju.

carriage /AAP6/ podvozje za top

Glej gun carriage.

carrier air group /AAP6/ skupina letalonosilk

Dve ali več eskadrilj pod enim poveljnikom za administrativno in taktično kontrolo bojnih delovanj z letalonosilk.

carrier striking force /AAP6/ jurišne sile letalonosilke

Mornariška namenska sila, ki jo tvorijo ena ali več letalonosilk, v podporo bojnim ladjam in podmornicam, z zmogljivostjo za izvajanje ofenzivnih bojnih delovanj.

cartesian coordinates /AAP6/

Koordinatni sistem, kjer je lega točk v prostoru izražena glede na tri ravnine, ki ležijo pravokotno ena na drugo, tj. koordinatne ravnine. Tri ravnine se sekajo v treh ravnih črtah, ki jih imenujemo koordinatne osi. Glej tudi coordinates.

cascade image intensifier /AAP6/ ojačevalec slik

Optoelektronski ojačevalec za povečanje intenzivnosti goriščne slike za dve stopnji ali več.

cassette /AAP6/ kaset

V fotografiji, zaboj, ki ga je možno ponovno napolniti, za osvetljen ali neosvetljen senzibiliziran material, ki ga lahko odstranimo iz fotoaparata ali iz opreme v temnici tudi v svetlobi. Glej tudi camera magazine.

casualty /AAP6/ izgube

V povezavi z osebjem, vse osebe, ki jih je neka enota izgubila, ker so bile razglašene za mrtve, ranjene, bolne, priprte, ujete ali pogrešane. Glej tudi battle casualty; non battle casualty.

casualty staging unit /AAP6/ enota za sprejem ranjenih; stacionar

Zdravstvena enota, ki zagotavlja medicinski nadzor pacientov v prehodu. Glej tudi in-transit evacuation facility.

catapult /AAP6/ katapult

Struktura, ki zagotavlja dodatni potisk izstrelku ali zrakoplovu; vsebovati mora kombinacijo funkcij za usmerjanje in pospeševanje izstrelka med njegovim potovanjem po katapultu; za izstrelke ima enako funkcijo kot topovska cev za granate.

caution area /AAP6/ območje previdnosti

Zračni prostor znanih dimenzij, v okviru katerega lahko ob določenih časih za zrakoplove velja omejitev letenja. Glej tudi area.

cease engagement /AAP6/ prekinitev ognja

V zračni obrambi, povelje nadziranja ognja, ki enotam narekuje, naj prekinejo obstreljevanje določenega cilja. Vodeni izstrelki v zraku bodo nadaljevali s prestrežanjem. Glej tudi engage; hold fire.

cease loading /AAP6/ prekinitev polnjenja

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, povelje, ki se uporablja med izstrelitvijo dveh ali več krogov in označuje prekinitev vstavljanja nabojev v orožje.

cease-fire /NRC/ prekinitev ognja

Eden od pogojev za prekinitev sovražnosti; včasih se uporablja kot sinonim za prekinitev sovražnosti. Prekinitev ognja se lahko uporablja tudi za reševanje posameznih vprašanj, kot sta triaža in izmenjava ranjenih, ali za uporabo belih zastav. Začne veljati ob času, ki ga predhodno določijo strani.

celestial sphere /AAP6/ nebesna sfera

Namišljena sfera neskončnega polmera, koncentrična z zemljo, v katero se namišljeno projicirajo vsa nebesna telesa razen Zemlje.

cell /AAP6/ odsek; skupina

Del oddelka Natovega poveljstva, ki opravlja delo specifične narave v okviru večjega funkcijskega področja. Glej tudi branch; 2.točko gesla; division; section.

center of burst /AAP6/ središče eksplozije

Glej mean point of impact.

center of gravity (COG) /AAP6/ točka osredotočenja

Značilnosti, zmogljivosti ali lokacije, iz katerih države, zaveznštva, vojaške sile ali druge skupine črpajo svobodo delovanja, fizično moč ali bojni duh. Pomeni središče moči ali delovanja, od katerega je vse odvisno, oziroma točko, v katero je treba usmeriti vso energijo za doseganje cilja. To je točka, iz katere izhajajo sposobnost, moč ali volja sovražnikovih sil. Uničenje ali onesposobitev te točke pomenita doseganje odločilne prednosti in zmago.

center of gravity limits /AAP6/ omejitve težišča

Omejitve, v okviru katerih se mora nahajati težišče zrakoplova za varno letenje. Težišče natovorjenega zrakoplova mora biti v teh mejah ob vzletu, v zraku in pri pristajanju. V nekaterih primerih so lahko meje za zlet in pristane posebej določene.

centigray /AAP6/

Enota absorbirane doze žarčenja (en centigrad je enakovreden enemu radu).

central air data computer /AAP6/ osrednji računalnik za zračne podatke

Naprava za izračunavanje nadmorske višine, navpične hitrosti, zračne hitrosti in vrednosti Machovega števila na podlagi vnosa podatkov o pitotskem in statičnem pritisku in temperaturi. Tudi "air data computer".

central analysis team /AAP6/ osrednja analitična skupina

Skupina, ki jo sestavljajo predstavniki dveh ali več glavnih poveljstev Nata, s skupno odgovornostjo svojim nadrejenim za podrobno analizo in poročanje o velikih Natovih vajah. Tudi "analysis staff".

central planning team /AAP6/ osrednja skupina za načrtovanje

Skupina predstavnikov dveh ali več glavnih poveljstev Nata ali nacionalnih poveljstev, ki odgovarja za izdelavo povelja za delovanje za vajo v skladu s specifikacijami vaje in/ali navodili za načrtovanje vaje. Tudi "planning staff".

centralized control /AAP6/ centralizirana kontrola

V zračni obrambi, način kontrole, kjer višja raven poveljevanja neposredno določa cilje ognjenim enotam. Glej tudi decentralized control.

centre of power /NRC/ center moči

Posamezna država ali skupina držav, ki uveljavljajo dominanten vpliv na regionalni ali globalni ravni.

certification /TEED/ potrditev usposobljenosti

Uradna potrditev, da sta posamezen element organizacije ali posameznik dosegla določene standarde in sta tako sposobna izvedbe svoje naloge.

cessation of hostilities /NRC/ prekinitev sovražnosti

1. Prekinitev bojev, ki je posledica konca vojne ali oboroženega konflikta. Običajno izhaja iz formalnega mirovnega sporazuma. 2. Začasna prekinitev sovražnosti med vojskujočimi se stranmi

ali prekinitev ognja a celotnem bojišču ali delu bojišča, običajno v povezavi s premirjem med stranmi. V določenih primerih jo uporablja ena od strani kot korak proti premirju ali koncu vojne.

chaff /AAP6/ trakovi za motenje radarjev

Trakovi kovinskih lističev, žice ali steklene volne, prevlečene s kovino, ki se uporabljajo za odbijanje elektromagnetne energije za motenje radarjev in se običajno odvržejo iz zračnega plovila ali se izstrelijo iz ranat ali raket. Glej tudi rope; rope chaff.

chain of command /AAP6/ linija poveljevanja

Zaporedje poveljujočih častnikov od nadrejenega do podrejenega, preko katerega se izvaja poveljevanje. Tudi "command channel". Glej tudi administrative chain of command; operational chain of command

chalk commander /AAP6/

Poveljnik vseh enot, ki se vkrcata pod eno kredno številko. Glej tudi chalk troops

chalk number /AAP6/

Številka, ki velja za celotni tovor in za transportno vozilo. Glej tudi chalk troops

chalk troops /AAP6/

Tovor, ki ga sestavljajo enote, označene s posebno kredno številko. Glej tudi chalk commander, chalk number

challenge /AAP6/ reklo; geslo

Kakršenkoli proces, ki ga izvaja neka enota ali oseba, da bi določila identitete drugih, ali gre za lastne ali sovražne sile. Glej tudi countersign; password, reply.

change of operational control /AAP6/ sprememba operativne kontrole

Datum in čas (osrednji čas po Greenwichu), ko odgovornost operativne kontrole nad neko silo ali enoto preide iz enega pristojnega organa na drugega. Tudi "chop".

characteristic actuation probability /AAP6/ povprečna verjetnost aktiviranja

Povprečna verjetnost, da se bo mina posamezne vrste aktivirala po enem krogu odstranjevanja min v okviru značilne širine aktivacije.

characteristic actuation width /AAP6/ povprečna širina aktiviranja

Širina steze, na kateri se lahko sprožijo mine z enim samim krogom naprave za odstranjevanje min

characteristic detection probability /AAP6/ značilna verjetnost odkritja min

Razmerje med številom odkritih min med enim krogom in številom min, ki bi jih lahko odkrili na povprečni širini odkrivanja

characteristic detection width /AAP6/ poprečna širina odkrivanja

Širina steze, na kateri je možno odkrivati mine med enim samim krogom.

charge /AAP6/ polnjenje

1. Količina pogonskega sredstva, ki je potrebna za pritrjen, na pol pritrjen ali izstrelek z ločenim polnjenjem, naboj ali granato. Izraz se lahko nanaša tudi na količino eksplozivnega polnila v bombi, mini ipd. 2. V bojnem inženirstvu, količina eksploziva, ki je pripravljena za rušenje. Glej tudi cratering charge; cutting charge; inert filling; shaped charge. Glej tudi booster; primed charge; priming charge.

charged demolition target /AAP6/ pripravljen cilj (za rušenje)

Cilj rušenja, na katerega so položili vse strelivo in je v stanju pripravljenosti, in sicer v stanju 1.

charged weapon /AAP6/ napolnjeno orožje

Orožje, ki ima v cevi naboj in je po sprostitvi varovala pripravljeno za odpiranje ognja. Glej tudi: loaded weapon; uncharged weapon; unloaded weapon.

charging point /AAP6/ točka polnjenja

Povezava na zrakoplovu ali delu zrakoplova, preko katere se obnavlja nek potrošni material zrakoplova ali ela zrakoplova, npr. kisik, zrak, hidravlična tekočina itd. Tudi "filler point" .

chart /AAP6/ karta

Zemljevid za posebne namene, ki je običajno oblikovan za namene navigacije ali ostale posebne namene in ki združuje najpomembnejše informacije zemljevida ter ostale različne podatke, bistvene za načrtovano porabo. Glej tudi aeronautical chart; aeronautical plotting chart, aeronautical topographic chart, amphibious chart; chart base; combat chart; fire capabilities chart; hydrographic chart; map; map series; map sheet; mine warfare chart; nautical plotting chart; non-submarine chart.

chart base /AAP6/ osnovna karta

Karta, ki se uporablja kot osnovni vir za kompilacijo ali kot okvir, na katerega se tiskajo nove podrobnosti. Tudi "topographic base". Glej tudi base map; topographic base

chart index /AAP6/

Glej map index.

chart location of the battery /AAP6/ položaj baterije na karti

Glej battery centre.

chart series /AAP6/ serija karte

Glej map sheet.

check firing /AAP6/ ustavitev ognja

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, povelje za začasno prekinitev ognja.

check point /AAP6/ kontrolna točka

1. Vnaprej določena točka na površju zemlje, ki se uporablja kot pripomoček za kontrolo premika, registracijska točka za popravo ognja ali referenca za lokacijo. 2. Geografska točka na kopnem ali na vodi, nad katero lahko z opazovanjem ali z elektronskimi sredstvi določimo položaj zrakoplova v letu. 3. Center delovanja; center eksplozije. 4. Točka, kjer vojaška policija preverja vozila ali pešce, da bi uveljavila nadzorne ukrepe prehoda in ostale zakone, ukaze in predpise. Glej tudi contact point.

check sweeping /AAP6/ testno odstranjevanje min

V mornariškem morskem bojevanju, odstranjevanje min, da bi se prepričali o tem, da so bile med predhodno operacijo čiščenja odstranjene vse zasidrane mine.

checklist /TEED/ kontrolni list

Glej aide-memoire.

check-out /AAP6/ preverjanje

Zaporedje preverjanja funkcionalnosti, delovanja in kalibracije za določanje stanja in statusa sistema orožja ali njegovega elementa.

chemical agent /AAP6/ kemični bojni strup

Kemična snov, namenjena za vojaško uporabo, za ubijanje, zadajanje resnih poškodb ali onesposobljanje osebja zaradi njenih fizioloških učinkov. Izraz ne zajema snovi za nadziranje javnih izgredov, herbicidov in snovi, ki ustvarjajo dim in ogenj. Glej tudi chemical ammunition; chemical defence; chemical dose; chemical environment; riot control agent.

chemical ammunition /AAP6/ kemično strelivo

Vrsta streliva, ki je polnjeno predvsem s kemičnimi snovmi. Glej tudi chemical agent; multi-agent munition.

chemical defense /AAP6/ kemična obramba

Metode, načrti in postopki za vzpostavitev in izvajanje obrambnih ukrepov proti napadom s kemičnimi snovmi. Glej tudi chemical agent.

chemical dose /AAP6/ kemična doza

Količina kemične snovi, izražena v miligramih, ki jo telo sprejme ali absorbira. Glej tudi chemical agent.

chemical environment /AAP6/ kemično okolje; kemična kontaminacija

Razmere na območju, ki so posledica neposrednega in dolgotrajnega učinkovanja kemičnega orožja. Glej tudi chemical agent.

chemical horn /AAP6/ kemični tulec

V mornariškem minskem bojevanju, tulec mine z električno baterijo, katere elektrolit se nahaja v stekleni cevki, ki jo ščiti tenka kovinska plast. Glej tudi "Hertz-Horn".

chemical mine /AAP6/ kemična mina

Mina, ki vsebuje kemično snov za ubijanje, zadajanje poškodb, onesposobljanje osebja ali kontaminacijo materiala ali zemljišča. Glej tudi mine.

chemical monitoring /AAP6/ kemična kontrola

Nepretrgan ali občasen proces določanja prisotnosti ali odsotnosti kemičnega elementa. Glej tudi chemical survey.

chemical operation /AAP6/ kemično bojevanje

Uporaba kemičnih elementov z namenom ubiti, poškodovati ali dolgotrajno onesposobiti ljudi ali žival in preprečiti ali ovirati uporabo območij, poslopij ali materiala ali obramba proti taki uporabi. Tudi "chemical warfare".

chemical survey /AAP6/ kemično izvidovanje

Usmerjena prizadevanja, da bi določili naravo in stopnjo kemične nevarnosti na danem območju in začrtali obseg nevarnega območja. Glej tudi chemical monitoring.

chemical warfare /AAP6/ kemično bojevanje

Glej chemical operation.

chemical, biological and radiological operation /AAP6/ kemično, biološko in radiološko delovanje

Skupen izraz, ki se uporablja le za označevanje kombiniranih kemičnih, bioloških in radioloških delovanj.

choke point /ATP3.2, FM101-5-1/ točka zastojev; točka zgostitve

Geografska lokacija na kopnem ali vodi, ki omejuje premik sil. Lahko je naravni ali umetni objekt ali posledica razmestitve sil.

chop /AAP6/ sprememba operativne kontrole

Glej change of operational control.

chronic radiation dose /AAP6/ kronična doza žarčenja

Doza ioniziranega žarčenja, ki se prejema stalno ali s prekinitvami preko daljšega obdobja. Kronična doza žarčenja je lahko dovolj visoka, da povroči slabost in smrt. Če je prejeta stopnja žarčenja nizka, se bo velik del akutne škode na celicah popravil. Glej tudi acute radiation dose; radiation dose; radiation dose rate.

chuffing /AAP6/

Značilnost nekaterih raket, da izgorevajo v presledkih in z neenakomernim zvokom.

circling approach /AAP6/ krožni prilet

Razširjeni postopek instrumentalnega prileta, ki omogoča vizualno kroženje nad letališčem pred pristankom.

circular error probable /AAP6/ kazalec verjetnosti zadetkov

Pokazatelj natančnosti rakete/izstrelka, ki se uporablja kot faktor pri določanju verjetne škode cilju. Je polmer kroga, v katerega bo po pričakovanjih padla polovica raket/izstrelkov. Glej tudi delivery error; deviation; dispersion; dispersion error; horizontal error.

civil affair /AAP6/ civilna zadeva

Vsa vprašanja, ki se nanašajo na odnose med poveljnikom oboroženih sil in civilnim prebivalstvom v vojni na območjih uporabe sil in ki se rešujejo na osnovi skupnega dogovora, uradno ali kako drugače.

civil defence /NRC/ civilna obramba

Sistem ukrepov, ki jih običajno izvaja vladna služba z namenom uporabe civilnih virov v podporo obrambe, za zaščito civilnega prebivalstva med vojno, v primeru nesreč in za preprečevanje in zmanjševanje posledic ob večjih dogodkih v miru.

civil defense /AAP6/ civilna obramba

Mobiliziranje, organiziranje in usmerjanje civilnega prebivalstva, da bi s pasivnimi ukrepi čim bolj zmanjšali učinke sovražnikovega delovanja na vse vidike civilnega življenja.

civil disturbances /AAP6/ javni izgredi

Skupinska dejanja nasilja in nereda, ki škodijo javnemu redu in miru.

civil military cooperation (CIMIC) /AAP6/ civilno-vojaško sodelovanje

Viri in dogovori, ki podpirajo odnose med poveljniki in civilnimi in vojaškimi nacionalnimi pristojnimi organi ter civilnim prebivalstvom na območju, kjer delujejo vojaške sile ali svoje delovanje šele načrtujejo. Taki dogovori zajemajo sodelovanje z nevladnimi ali mednarodnimi agencijami, organizacijami in pristojnimi organi.

civil military relations /AAP6/ civilno vojaški odnosi

Vse dejavnosti, ki jih v vojni izvajajo Natovi poveljniki in se neposredno nanašajo na odnose med zavezniškimi oboroženimi silami in vlado, civilnim prebivalstvom ali agencijami držav nečlanic zveze Nato, v katerih so nameščene, podpirane ali uporabljene omenjene oborožene sile.

civil preparedness for war /AAP6/ civilna pripravljenost na vojno

Vsi ukrepi in sredstva v miru, ki jih uporabljajo nacionalne in zavezniške službe, da bi neki državi omogočile preživeti sovražnikov napad in bolj učinkovit prispevek k skupnim vojnim prizadevanjem.

civil protection /NRC/ civilna zaščita

Strukture in postopki, ki jih razvijajo države za zagotavljanje zaščite in pomoči prebivalstvu in za zaščito lastnine in okolja v primeru naravnih in drugih nesreč.

civil protection in emergency situation /NRC/ civilna zaščita v kriznih (izrednih) razmerah

Vsi ukrepi, ki so usklajeni časovno, prostorsko in glede virov, z namenom preprečiti ali čim bolj zmanjšati civilne izgube in zmanjšati tveganja za zdravje in varnost, ki izhajajo iz kriznih ali težkih razmer.

civil twilight /AAP6/ somrak

Glej twilight. **clandestine operation /AAP6/** prikrita delovanja

Dejavnost za izvajanje obveščevalnih, protiobveščevalnih in ostalih podobnih dejavnosti, ki se sponzorira li izvaja tako, da zagotavlja tajnost in prikritje.

classification of bridges and vehicles /AAP6/ klasifikacija mostov in vozil

Glej military load classification.

classified matter /AAP6/ zaupna zadeva

Uradna informacija ali zadeva v kakršnikoli obliki ali kakršnekoli narave, ki zahteva zaščito v interesu nacionalne varnosti. Glej tudi unclassified matter.

cleansing station /AAP6/ postaja za dekontaminacijo

Glej decontamination station.

clear /APP6A/ očistiti; izprazniti

Izprazniti zračni prostor, da bi dosegli začasno ali trajno zračno premoč ali nadzor v danem sektorju. 1. Bojna naloga s ciljem odstraniti vse sovražnikove sile iz določene lokacije, območja ali cone. 2. Odstraniti oddajanje na taktični radijski mreži, da bi dali prednost oddajanju večje pomembnosti. 3. Popolna izločitev ali nevtralizacija ovire, ki jo običajno izvedejo inženirske enote, vendar ne pod ognjem.

clear weather air defense fighter /AAP6/ lovec za zračno obrambo v jasnem vremenu

Lovsko letalo z opremo in orožjem, ki mu omogočata zadevanje ciljev v zraku podnevi in ponoči, vendar le v jasnem vremenu. Glej tudi fighter.

clearance diving /AAP6/ protiminsko potapljanje

Proces, ki označuje uporabo potapljačev za lociranje, razpoznavanje in odstranjevanje min.

clearance of barrier (clearing) /ATP3.2, odstranjevanje ovir
FM101-5-1/

Delovanje za odstranitev ali nevtralizacijo vseh min na poti ali območju.

clearance rate /AAP6/ stopnja odstranitve min

Območje, ki se očisti v določeni časovni enoti z določenim najmanjšim odstotkom čiščenja in z uporabo postopkov za lovljenje in/ali odstranjevanje min.

clearway /AAP6/ čistina

Določeno pravokotno območje na kopnem ali vodi na koncu vzletne piste v smeri vzleta in pod nadzorom pristojnih organov, ki je določeno ali pripravljeno kot primerno območje, kjer zrakoplov lahko opravi del svojega začetnega vzpona do določene višine.

climb mode /AAP6/ samodejna kontrola vzleta

V sistemu nadzora poletov, način nadzora, kjer se vzpon zrakoplova nadzira samodejno do vnaprej določenega programa.

close air support (CAS) /AAP6/ neposredna zračna podpora

Zračna bojna delovanja proti sovražnim ciljem, ki se nahajajo v neposredni bližini lastnih sil. Zahtevajo podrobno usklajevanje delovanja iz zraka z ognjem in premikom teh sil. Glej tudi air support.

close control /AAP6/ neposredna kontrola

Oblika nadzora naloge zrakoplova, kjer se nepretrgoma nadzira njegova nadmorska višina, hitrost in smer do točke, iz katere je možno izpolniti nalogo. Glej tudi close-controlled interception

close defence /ATP3.2/ neposredna obramba

Zagotavlja preživetje določenih, posebej pomembnih elementov sil. Uporablja se tudi pojem točkovne obrambe. Neposredna obramba vključuje tudi obrambo smeri.

close operations /ATP3.2/ bližinsko delovanje

Osnovni namen bližinskega delovanja je spopad s sovražnikom. Pri tem se uporabljajo različni načini, od uničenja do zajetja, s čimer se odstranijo vitalni deli njegove bojne moči. Izvaja se na krajših razdaljah v krajšem časovnem obsegu; zmaga v neposrednem stiku v boju je temeljni cilj. Z uporabo neposredne bojne aktivnosti proti sovražnikovi bojni moči je učinek najverjetneje takojšen in oprijemljiv. V bližinskem delovanju niso izvajalke samo bojne enote, temveč tudi enote, ki jih podpirajo.

close support /AAP6/ neposredna podpora

Delovanje sil za podporo proti ciljem, ki so dovolj blizu podpirane sile, da je potrebno podrobno povezovanje ali usklajevanje delovanja z ognjem, premiki ali ostalimi dejavnostmi podpiranih sil.

close supporting fire /AAP6/ neposredna ognjena podpora

Obstreljevanje sovražnikovih enot, orožja ali položajev, ki zaradi svoje bližine predstavljajo neposredno in najresnejšo grožnjo podpirani enoti. Glej tudi supporting fire, 3. točka.

close-controlled air interception /AAP6/ neposredna kontrola prestrezanja

Prestrezanje, pri katerem je prestrezevalec nepretrgoma pod nadzorom do točke, v kateri je cilj na doseg vizualnega radarja ali radarskega kontakta. Glej tudi air interception; broadcast controlled air interception; close control.

closed area /AAP6/ zaprto območje

Določeno območje, preko katerega ali na katerem je prepovedan kakršenkoli prehod. Glej tudi danger area; prohibited area; restricted area.

closure minefield /AAP6/ minsko polje za oviranje vodnega transporta

V mornariškem minskem bojevanju, minsko polje, ki predstavlja tako grožnjo, da onemogoča premikanje vodnega transporta. Glej tudi minefield.

cloud amount /AAP6/ stopnja oblačnosti

Del neba, ki je zakrit z oblaki, izražen s frakcijo prekritega neba. Tudi "cloud cover".

cloud cover /AAP6/ stopnja oblačnosti

Glej tudi cloud amount.

cluster /AAP6/ skupina

1. Svetlobni signal, kjer hkrati gori skupina osvetljevalnih raket. 2. Skupina bomb, ki se odvržejo istočasno. Skupino običajno tvorijo fragmentacijske ali zažigalne bombe. 3. Dve ali več padal za odmetavanje lahkega ali težkega tovora. 4. V kopenskem minskem bojevanju, del minskega polja, kjer so mine položene po vzorcu. Lahko gre za protitankovske ali pehotne mine ali za mešanico. Tvori ga ena do pet min in največ ena protitankovska mina. 5. V iskanju min izraz označuje skupino kontaktov, ki so podobni minam. 6. Dva ali več motorjev, ki so združeni in delujejo kot ena pogonska enota. 7. V mornariškem minskem bojevanju, številne mine, ki so položene blizu druga drugi in tvorijo nek vzorec ali nepretrgano enoto. Mine so lahko različnih vrst.

cluster bomb unit /AAP6/ enota kasetnih bomb

Del zrakoplova, ki je sestavljen iz razprševalca in dodatnega streliva. Glej tudi dispenser.

clutter /AAP6/ motilec radarja

Glej radar clutter

coalition task force /NRC/ koalicijske namenske sile

Začasna skupina enot, izdvojenih iz sestave oboroženih sil članic koalicije pod enotnim poveljstvom, ki so a vzpostavile te države. Te skupine se razmestijo ali namestijo skladno s konceptom delovanj. Njihov namen je upreti se agresiji.

coarse mine /AAP6/ neobčutljiva mina

V mornariškem minskem bojevanju, mina, relativno neobčutljiva na vplive. Glej tudi mine.

coastal convoy /AAP6/ obalni konvoj

Konvoj, ki potuje večinoma ob obali in v obalnih vodah. Glej tudi convoy.

coastal refraction /AAP6/ obalna refrakcija

Sprememba smeri potovanja radijskega vala na kopnem, ob prehodu iz kopnega v morje ali iz morja na kopno. Tudi "land effect"; "shore line effect".

cocooning /AAP6/ kokonska konzervacija

Škropljenje ali prekrivanje zrakoplova ali opreme s snovjo, kot je plastika, ki ustvari zaščito, podobno kokonu, proti atmosferskim učinkom.

code word /AAP6/ koda; šifra

1. Beseda z dodeljeno oznako zaupnosti in zaupnim pomenom za varovanje namer in informacij, ki se nanašajo na zaupen načrt ali operacijo. 2. Kriptonim za identifikacijo občutljivih obveščevalnih podatkov.

coercive measures /NRC/ prisilni ukrepi

Sistem ukrepov, ki jih na podlagi ustanovne listine sprejmejo Združeni narodi proti državam, ki ogrožajo ali ršijo mir ali so izvedle agresijo. Ukrepi se lahko uveljavljajo z uporabo oboroženih sil ali brez (gospodarske blokade, prekinitve železniških ali zračnih povezav itd.).

collateral damage /FM101-5-1/ nenamerna škoda; stranska škoda

Nenamerne in neželene poškodbe civilistov ali materialna škoda, ki jo ognjeno delovanje lastnih sil povzroči v bližini cilja.

collation /AAP6/ razvrščanje v skupine

Pri obveščevalnem delu, korak v obdelovalni fazi obveščevalnega kroga, ki z razvrščanjem med seboj povezanih elementov v skupine zagotavlja zapis dogodkov in omogoča nadaljnjo obdelavo. Glej tudi intelligence cycle.

collection /AAP6/ zbiranje obveščevalnih podatkov

Glej intelligence cycle.

collection agency /AAP6/ služba, agencija za zbiranje podatkov

Glej agency.

collection management /AAP6/ upravljanje zbiranja obveščevalnih podatkov

V obveščevalni dejavnosti, proces pretvorbe obveščevalnih potreb v potrebe po zbiranju podatkov, vzpostavitve ustreznih virov ali služb za zbiranje podatkov, podelitve nalog ali usklajevanja z ustreznimi viri ali službami za zbiranje podatkov, spremljanje rezultatov in po potrebi ponovna podelitve nalog. Glej tudi intelligence; intelligence cycle.

collection plan /AAP6/ načrt zbiranja obveščevalnih podatkov

Načrt za zbiranje podatkov iz vseh razpoložljivih virov, da bi izpolnili obveščevalne potrebe in te potrebe spremenili v ukaze in zahteve ustreznim enotam/slужbam. Glej tudi information; information requirements; intelligence cycle.

collective call sign /AAP6/ skupni klicni znak

Kakršenkoli klicni znak, ki predstavlja dva ali več objektov, poveljstev, pristojnih organov ali enot. Skupni klicni znak za vse omenjene zajema poveljnika in vse podrejene poveljnike teh institucij. Glej tudi call sign.

collective defence /NRC/ kolektivna obramba

Vojaške operacije in druge oblike delovanj, ki jih izvajajo zaveznice v okviru 5. člena Washingtonskega sporazuma in na podlagi pravic individualne ali kolektivne samoobrambe, ki izhajajo iz 51. člena ustanovne listine Združenih narodov. Namenjene so zagotovitvi pomoči zaveznicam, na katere je izveden borožen napad v Evropi ali Severni Ameriki.

collective nuclear, biological and chemical kolektivna radiološka, biološka in kemična zaščita

protection /AAP6/

Zaščita, ki se nudi skupini posameznikov v radiološkem, biološkem in kemičnem okolju, ki dopušča opustitev individualne RKB zaščite.

collective training /TEED/ skupinsko usposabljanje

Priprava vojaške skupine za izvedbo vojaške naloge z namenom zagotoviti doseganje definiranih standardov. Obsega urjenje postopkov ter ponavljanje aktivnosti na podlagi doktrine ter postopkov, da bi pridobili, ohranili ali izboljšali taktiko in operativne zmogljivosti.

collimating mark /AAP6/ kolimatorska oznaka

Oznaka, trdno povezana z ohišjem aparata, ki tvori sliko na negativu. Ta slika se uporablja za določanje položaja optičnega centra ali glavne točke slikovnega materiala. Tudi "fiducial mark".

collocation /AAP6/ postavitve na isto lokacijo

Fizična postavitve dveh ali več enot, sestavov ali objektov na natančno določeno mesto.

column cover /AAP6/ kritje kolone

Kritje kolone s pomočjo zrakoplova, ki je s kolono povezan preko radijske naprave in jo ščiti z izvajanjem izvidništva in/ali z napadom na zračne ali kopenske cilje, ki ogrožajo kolono. Glej tudi cover.

column formation /AAP6/ razvrstitev v kolono

Formacija, katere elementi so postavljeni eden za drugim. Glej tudi trail formation, transport stream. **column gap /AAP6/** presledek v koloni

Presledek med dvema zaporednima elementoma, ki napredujeta po isti poti. Izračunava se ga lahko v dolžinskih enotah ali v časovnih enotah, merjenih od zadnjega konca enega elementa do sprednjega konca naslednjega elementa.

column length /AAP6/ dolžina kolone

Dolžina cestnega odseka, ki ga zasedata kolona ali konvoj v premiku. Glej tudi road space.

combat air patrol /AAP6/ zračna bojna patrolja

Patrulja zrakoplovov nad ciljnim območjem nad silo, ki jo ščitimo, nad kritičnim delom bojnega območja ali nad področjem zračne obrambe, z namenom prestrežanja in uničenja sovražnikovih zrakoplovov, preden pridejo do cilja. Glej tudi combat patrol; patrol; reconnaissance patrol.

combat available aircraft /AAP6/ zrakoplov, ki je razpoložljiv za boj

Zrakoplov, ki lahko opravlja svoje običajne naloge. Glavni oborožitveni sistemi takega plovila so sicer lahko v operativnem stanju, je pa morda potrebno dotakanje goriva, oborožitev ali popolnitev s posadko, pripravljeno na boj. Glej tudi combat ready aircraft.

combat chart /AAP6/ mornariška bojna karta

Posebna pomorska karta, v merilu 1:50 000, ki se uporablja za mornariško ognjeno podporo in neposredno zračno podporo med obalnimi ali amfibijskimi delovanji. Karta vsebuje podroben prikaz hidrografije in topografije v obalnem pasu.

combat control team /AAP6/ skupina za kontrolo bojevanja

V operacijah zračnega transporta, posebej usposobljeno osebje, ki se lahko spusti iz zraka, za zagotavljanje lokalnega nadzora zračnega prometa in svetovanje o vseh vidikih potreb pristajanja, spuščanja iz zraka in/ali območja umika.

combat day of supply /AAP6/ dnevne bojne zaloge

Celotna količina oskrbe, ki je potrebna za podporo enega dneva boja, izračunana z upoštevanjem dejavnika intenzite pri standardnem dnevu oskrbe. Glej tudi one day's supply.

combat forces /ATP3.2/ bojne sile

Bojne sile so tiste, ki uporabljajo ogenj in premik v spopadu s sovražnikom. Za razliko od sil, ki delujejo na sovražnika s posrednim ognjem ali na drug način zagotavljajo bojno podporo, bojne sile uporabljajo neposredni ogenj. Ponavadi so to oklepne enote (oklepne ali oklepne/mehanizirane pehote), enote brez oklepa (pehotne, zračno-premične), izvidniške (v zraku ali na tleh) ter bojni helikopterji (oklepni ali jurišni).

combat information /AAP6/ bojne (obveščevalne) informacije

Informacije, pogosto kratkotrajne veljave, ki jih v boju zberejo enote ali se posredujejo neposredno enotam, ki jih lahko nemudoma uporabijo v bitki ali za oceno položaja. Zadevni podatki se istočasno razdelijo obveščevalnim kanalom za poročanje. Glej tudi combat intelligence.

combat information center /AAP6/ bojni informacijski center

Organ/služba na ladji ali zrakoplovu, z osebjem in opremo za zbiranje, prikazovanje, ocenjevanje in razširjanje taktičnih informacij, ki jih uporabljajo vkrcani admiral, poveljujoči častnik in določene nadzorne službe. Določene funkcije nadzora, pomoči in koordinacije se lahko bojnemu informacijskemu centru naložijo preko ukaza. Tudi "action information centre".

combat intelligence /AAP6/ bojna informacija

Obveščevalne informacije v povezavi s sovražnikom, vremenom in geografskimi značilnostmi, ki jih potrebuje poveljnik za načrtovanje in izvajanje bojnih delovanj. Glej tudi combat information; intelligence; tactical intelligence.

combat load /AAP6/ bojni komplet

Vse vojne zaloge, ki jih tvori zrakoplov. - Količine opreme in zalog, ki jih morata imeti posameznik ali enota, da sta za določeno časovno obdobje sposobna bojno delovati. Nosi jih posameznik ali pa se prevažajo s formacijskimi transportnimi sredstvi. Glej tudi payload; wartime load.

combat operations /ATP3.2/ bojno delovanje

Skupni naziv za vse oblike delovanj s ciljem uničenja sovražnika, zavzetja prostora ali objekta idr.

combat patrol /AAP6/ bojna patrolja

V kopenskih silah, taktična enota, ki je odposlana iz glavnine na samostojne bojne naloge; enota, ki je dodeljena za zaščito prednjih sil, boka ali zadnjega dela glavnine, če je potrebno, z bojevanjem. Tudi "fighting patrol". Glej tudi combat air patrol; patrol; reconnaissance patrol.

combat power /AAP6/ bojna moč

Skupek sredstev rušilne in/ali prebojne sile, ki ju lahko vojaška enota/formacija v danem trenutku uporabi proti sovražniku.

combat readiness /AAP6/ bojna pripravljenost

Glej combat ready.

combat ready /AAP6/ bojno pripravljeno

1. Enota ali oprema, razpoložljivi za bojna delovanja. 2. Osebe, ki je usposobljeno za izvajanje bojnih delovanj v enoti, kateri je dodeljeno.

combat ready aircraft /AAP6/ zrakoplov v bojni pripravljenosti

Zrakoplov, ki je na voljo za boj, napolnjen z gorivom, oborožen in z razpoložljivo posadko v bojni pripravljenosti. Glej tudi *combat available aircraft*.

combat reconnaissance /ATP3.2/ bojno izvidovanje

Bojno izvidovanje zagotavlja obveščevalne informacije ter podatke o ciljih, ki so bistveni za sile v stiku ali v bližini sovražnika.

combat search and rescue (CSAR) /AAP6/ bojno iskanje in reševanje

Odkrivanje, določanje položaja, razpoznavanje in reševanje posadke sestreljenega letala na sovražnem ozemlju v krizi ali vojni. Nanaša se tudi na reševanje izoliranega vojaškega osebja v sili, ki je usposobljeno n opremljeno, da lahko sprejme takšno pomoč. Glej tudi: *search and rescue*.

combat service support (CSS) /AAP6/ zagotovitev delovanja

Podpora bojnim silam, predvsem na področju administrativnih zadev in logistike. Obsega ukrepe in dejavnosti, ki jih izvajajo oborožene sile, da bi ustvarile čim boljše možnosti za izvajanje bojnega delovanja. Vključuje logistično in kadrovske podpora.

combat service support plan načrt zagotovitve delovanja

Akt poveljevanja, s katerim se določa način ohranjanja sposobnosti za izvajanje načrtovanih delovanj. Vsebina in struktura sta enaka povelju za zagotovitev delovanja.

combat supplies /ATP3.2/ sredstva za bojno oskrbo; bojna oskrba

combat support (CS) /AAP6/ bojna podpora

Ognjena podpora in operativna pomoč bojnim elementom.

combat survival /AAP6/ preživetje v boju

Ukrepi, ki jih morajo izvajati pripadniki oboroženih sil, kadar so v boju neprostovoljno ločeni od lastnih sil, vključno s postopki, povezanimi s preživetjem posameznika, izmikanjem, pobegom in obnašanjem po zajetju.

combat survival /ATP3.2/ preživetje na bojišču

combat zone /AAP6/ bojno območje; območje bojevanja

1. Območje, ki ga potrebujejo bojne sile za izvajanje bojnih delovanj. 2. Območje pred zadnjo mejo armadne skupine. Deli se na: a) prednje bojno območje, ki zajema ozemlje pred zadnjo mejo korpusa; b. zaledno območje, ki običajno zajema ozemlje med zadnjo mejo korpusa in zadnjo mejo armade. Glej tudi *communications zone*.

combination circuit /AAP6/ kombiniran krogotok

Sprožilni krogotok, ki se aktivira z dvema ali več kontakti, ki potekajo istočasno ali v skladu z vnaprej določenimi intervali. Glej tudi *firing circuit*.

combination firing circuit /AAP6/ kombiniran sprožilni krogotok

Skupek dveh samostojnih vžigalnih sistemov, neelektričnega in električnega, tako da sprožitev enega sistema detonira vse naboje. Glej tudi *dual firing circuit*.

combination influence mine /AAP6/ kombinirana kontaktna mina

Mina, ki se aktivira le po prejemu dveh ali več kontaktov, ki potekajo istočasno ali v skladu z vnaprej določenim zaporedjem. Tudi "*combined influence mine*". Glej tudi *mine*.

combined /AAP6, NRC/ skupen

Pridevnik, ki se uporablja za opis aktivnosti, operacij ali organizacij, v katerih sodelujejo elementi več držav. Tudi *multinational*. Glej tudi *joint*.

combined air operations center (CAOC) /ATP3.2/ skupni operativni center za zračne operacije

Element kontrole zračnega prostora. Pri uporabi zračnega prostora nad območjem delovanja

moramo upoštevati vse morebitne uporabnike – neposredno zračno podporo, helikopterje, zračno obrambo, brezpilotna letala in artilerijo. Zahteve za zračne poti in območja delovanja letalstva morajo biti usklajene s oveljnikom letalstva, ponavadi preko skupnega operativnega centra letalstva (glej doktrino kontrole zračnega prostora v ATP-40).

combined airspeed indicator /AAP6/ kombiniran merilnik zračne hitrosti

Instrument, ki prikazuje indicirano zračno hitrost in Machovo število.

combined force /AAP6/ skupne sile

Sile, sestavljene iz vojska dveh ali več držav.

combined influence mine /AAP6/ kombinirana kontaktna mina

Glej combination influence mine.

combined joint task forces (CJTF) /TEED/ skupne združene namenske sile

Večnacionalne sile več zvrsti, namensko organizirane ter oblikovane za izvedbo celotnega spektra vojaških nalog zavezništva, ki zahtevajo večnacionalno in večzvrstno organizacijo poveljevanja in kontrole.

combined logistic support /AAP6/ skupna logistična podpora

Zbiranje določenih virov držav članic za uporabo Nato držav, v skladu z odločitvijo organa, pristojnega za koordinacijo. Glej tudi logistic assistance; mutual aid; reallocation of resources.

combined operation /AAP6/ skupna delovanja; mednarodne operacije

Bojna delovanja, ki jih skupno izvajajo sile dveh ali več zavezniških držav, da bi opravile določeno nalogo.

combustor /AAP6/ gorilec

Izraz, ki se na splošno uporablja za označevanje posode s plamenom ali stabilizatorja, vžigalnika, izgorevalne komore in vbrizgalnega sistema reaktivne ali plinske turbine.

command /AAP6/ poveljstvo; poveljevanje; povelje

1. Pristojnosti, ki jih ima posameznik v oboroženih silah za usmerjanje in koordinacijo vojaških sil ali kontrolo nad njimi. 2. Poveljnikovo povelje oziroma njegova volja, katere cilj je izvajanje določene dejavnosti. 3. Enota ali enote, organizacija ali območje pod poveljstvom ene osebe. 4. Prevladovati z ognjem iz strelnega orožja ali z opazovanjem iz privzdignjenega položaja. 5. Poveljevati. Glej tudi administrative control; area command; base command; full command; functional command; national command; operational command.

command and control (C2) /NRC/ poveljevanje in kontrola

Funkcije poveljnika, štaba in preostalih organov poveljevanja in kontrole pri vzdrževanju bojne pripravljenosti svojih sil, pripravi delovanj ter vodenju enot pri izvedbi njihovih nalog. Zajema neprekinjeno zbiranje, obdelavo, pregledovanje, predstavljanje, analiziranje in ocenjevanje informacij o situaciji, izdajo poveljnikovih načrtov, dodeljevanje nalog enotam, operativno načrtovanje, organiziranje in vzdrževanje sodelovanja med vsemi silami in vsemi oblikami podpore sil, organiziranje poveljevanja in kontrole, pripravo podrejenih elementov in sil poveljevanja in kontrole za bojno delovanje, nadzor in pomoč podrejenim poveljnikom, štabom in silam ter neposredno vodenje enot med bojnimi nalogami.

command and control communication system /AAP6/ komunikacijski sistem poveljevanja in kontrole

Komunikacijski sistem, ki za potrebe poveljevanja in kontrole prenaša informacije med vojaškimi organi. Glej tudi command and control information system.

command and control protection /AAP6/ zaščita poveljevanja in kontrole

Defenzivni del bojevanja na področju poveljevanja in kontrole, ki je namenjen preprečitvi sovražnikovega vpliva, onemogočanja ali uničenja zmogljivosti za poveljevanje in kontrolo. Glej tudi command and control warfare; counter-command and control.

command and control system (C2) sistem poveljevanja in kontrole

Sistem poveljevanja in kontrole predstavlja zmogljivosti, opremo, komunikacije, postopke in osebe, ki so za poveljnika pomembni pri načrtovanju, organiziranju, vodenju in kontroli delovanja,

s ciljem izpolnitve naloge.

command and control warfare (C2W) /AJP01/ bojevanje proti sistemom poveljevanja in kontrole; C2 bojevanje

Celovita uporaba vojaških zmogljivosti, ki vključuje zaščito oziroma varnost delovanja, zavajanje, psihološko delovanje, elektronsko bojevanje in fizično uničenje. Podpirata jo obveščevalna zagotovitev in komunikacijski ter informacijski sistem. Izvaja se z namenom onemogočanja pristopa do informacij ter vplivanja, zmanjševanja zmogljivosti ali uničenja sovražnikovega sistema poveljevanja in kontrole ter za istočasno zaščito lastnega pred podobnimi aktivnostmi.

command axis /AAP6/ poveljniška os

Črta, vzdolž katere se premika poveljstvo.

command channel /AAP6/ linija poveljevanja

Glej chain of command.

command controlled stocks /AAP6/ zaloge pod nadzorom poveljstva

Zaloge, na voljo določenemu poveljniku zveze NATO, ki mu zagotavljajo fleksibilnost, s katero lahko logistično vpliva na bitko. Oznaka "zaloge na voljo" pomeni odgovornost za skladiščenje, vzdrževanje, računovodstvo, rotacijo ali pregrupiranje, fizično varnost in kasnejši transport do določenega območja bitke.

command destruct signal /AAP6/ signal za daljinsko proženje

Signal, ki se uporablja za namerno sproženje signala za uničenje v izstrelku.

command detonated mine /AAP6/ mina na daljinsko upravljanje

Mina, ki se sproži s sredstvi na daljinsko upravljanje. Glej tudi mine.

command guidance /AAP6/ telekomunikacijsko vodenje

Sistem vodenja, kjer izstrelak leti po določeni liniji letenja v skladu z informacijami, ki jih dobi iz zunanega vira.

command net /AAP6/ poveljniško omrežje

Komunikacijsko omrežje, ki povezuje poveljstvo z nekaterimi ali vsemi podrejenimi poveljstvi za namene poveljevanja in kontrole.

command of the sea /AAP6/ poveljstvo nad morjem

Svoboda uporabe morja in onemogočanja njegove uporabe sovražniku pod, na in nad morsko gladino. Glej tudi sea control; sea denial.

command post (CP) /AAP6/ poveljniško mesto

Poveljstvo enote ali podenote, kjer poveljnik in njegov štab opravljajo svoje dejavnosti. V bojnih situacijah se poveljstvo enote ali podnote pogosto deli; element, kjer se nahaja poveljnik enote ali podnote, se imenuje poveljniško mesto.

command post exercise (CPX) /AAP6/ poveljniško štabna vaja

Vaja, kjer se simulirajo sile. Vključuje poveljnika, njegov štab in zveze v poveljstvu in med poveljstvi. Glej tudi exercise; field exercise.

command select ejection system /AAP6/ samostojni katapultni sistem

Glej ejection systems

command, control and information system (C3I) /AAP6/ poveljevanje, kontrola in informacijski sistem

Integriran sistem, ki ga sestavljajo doktrina, postopki, organizacijska struktura, osebje, oprema, objekti in komunikacije in ki zagotavlja pristojnim organom na vseh ravneh pravočasne in natančne podatke za načrtovanje, usmerjanje in vodenje svojih dejavnosti.

command-detonated munition /AAP6/ daljinsko proženo strelivo

Strelivo, ki ga preišljeno in na daljavo sproži oseba, ki ima nad njim kontrolo.

commander /AAP6, NRC/ poveljnik

1. Pripadnik oboroženih sil, ki se nahaja na položaju, kjer ima pooblastila za poveljevanja enoti,

ladji ali sestavu. 2. Višji častnik v oboroženih silah ali v drugih silah v veliko državah, imenovan za poveljevanje večjim sestavom, rodovom ali zvrstem oboroženih sil; tudi poveljujoči v operativnem, operativno-

strateškem in strateškem poveljstvu. Glej tudi executing commander; exercise commander; Major NATO Commander; national command; national force commander; national territorial commander; releasing commander.

commander's critical information requirements (CCIR) /FM101-5-1/ poveljnikove zahteve po ključnih informacijah

Informacije, ki jih potrebuje poveljnik in neposredno vplivajo na njegove odločitve ter narekujejo uspešno izvedbo delovanj na taktični ali operativni ravni. Rezultati CCIR so običajno tri vrste zahtev po informacijah: prednostne obveščevalne zahteve, bistvene informacije o lastnih silah ter zahteve po informacijah o lastnih silah.

commander's intent /NRC/ poveljnikova namera

Postopek in metoda, ki ju določi poveljnik in se uporabljata za izvedbo naloge. Vključuje koncept delovanja, nalogo (poslanstvo), načela sodelovanja, poveljevanje in kontrolo ter naloge, ki se nanašajo na odporo. Je osnova poveljevanja in kontrole in se nadgradi v procesu načrtovanja. Poveljnikova namera se poda na karti z legendo in/ali priloženimi potrebnimi razlagami.

commander's required date/AAP6/ poveljnikov datum

Zadnji datum od dneva G, ki ga je določil poveljnik vojskovališča in na katerega se morajo sile v celoti nahajati na odrejeni lokaciji in biti organizirane v skladu s poveljnikovimi operativnimi zahtevami. Glej tudi designation of days and hours; G-day.

commercial loading /AAP6/ mirnodobno natovarjanje (brez upoštevanja taktičnih načel)

Glej administrative loading.

commercial off-the-shelf /AAP6/ standardni izdelki

Nanaša se na izdelek, ki se prodaja na tržišču in je na voljo za nabavo. Običajno se uporablja brez prilagoditev. Glej tudi government off-the-shelf; NATO off-the-shelf.

committed forces /FM101-5-1/ angažirane sile

Sile, ki so v stiku s sovražnikom ali opravljajo posebno nalogo ali izvajajo določeno varianto delovanja, kar nemogoča njihovo uporabo druge.

commodity loading /AAP6/

Način natovarjanja, pri katerem se skupno natovarjajo različne vrste tovara, kot so strelivo, obroki ali vozila v zabojnikih, v takem vrstnem redu, ki omogoča uporabo vsake vrste, ne da bi motili drug tovor. Glej tudi loading.

common infrastructure /AAP6/ skupna infrastruktura

Infrastruktura, bistvenega pomena za usposabljanje Natovih sil ali za uresničevanje zavezniških operativnih načrtov, ki jo zaradi stopnje skupne uporabe ali interesa in zaradi tega, ker ustreza merilom, ki ih občasno določijo Severnoatlantski svet, skupno financirajo Nato države. Glej tudi infrastructure.

common user item /AAP6/ predmet za skupno uporabo

Zamenljiv predmet, ki ga skupno uporabljajo dve ali več držav ali več zvrsti vojske ene države. Glej tudi interchangeability.

commonality /AAP6/ enakost

Stanje, ko skupine posameznikov, organizacij ali držav uporabljajo skupno doktrino, postopke ali opremo. Glej tudi compatibility; interchangeability; interoperability.

communication and information system (CIS) /AAP6/ komunikacijski in informacijski sistem

Skupek opreme, metod in postopkov, po potrebi pa tudi osebja, ki so organizirani za opravljanje določenih funkcij prenašanja in obdelave informacij.

communication centre /AAP6/ komunikacijski center

Organizacijska enota, ki je odgovorna za upravljanje in kontrolo komunikacijskega prometa. Običajno jo sestavljajo center za sporočila, center za kriptografijo in postaja za oddajo in sprejem. Opomba: Slednja se običajno ne nahaja v komunikacijskem centru, vendar pa se daljinsko upravlja iz njega. Tudi signal centre.

communication reporting gate /AAP6/ točka poročanja

Geografska točka ali območje, kjer morajo ladje pod pomorskim nadzorom pomorskega prometa poročati pristojnim organom za kontrolo pomorskega prometa. Glej tudi naval control of shipping.

communication system /AAP6/ komunikacijski sistem

Oprema, metode in postopki ter po potrebi osebje za izvajanje funkcij prenosa informacij. Opombe: 1. Komunikacijski sistem zagotavlja komunikacijo med uporabniki in lahko zajema sistem za oddajanje, preklon in uporabniške sisteme. 2. Komunikacijski sistem lahko zajema tudi funkcije shranjevanja ali obdelave v podporo informacijskemu sistemu. Glej tudi communication and information system.

communication zone (COMMZ) /AAP6/ območje logističnih poti (zunaj območja bojevanja)

Zaledni del bojišča (za območjem bojevanja, vendar mejoč nanj), kjer se nahajajo oskrbovalne poti, elementi za oskrbo in evakuacijo in ostale službe za neposredno podporo in ohranjanje vzdržljivosti sil. Glej tudi combat zone.

communications center /AAP6/ center zvez

Agencija/enota, ki je odgovorna za upravljanje in kontrolo pretoka informacij. Običajno zajema center za zbiranje sporočil in naprave za oddajanje in sprejemanje informacij. Tudi "signal centre".

communications checkpoint (CCP) /APP6A/ točka javljanja

Točka zračne kontrole, na kateri se morajo vodje različnih nivojev javiti poveljniku zračne naloge ali kontroli letenja.

communications intelligence /AAP6/ (obveščevalne) informacije od sredstev za zveze

Obveščevalne informacije, ki jih iz elektromagnetnih komunikacij in sistemov za zveze pridobi nenačrtovani prejemnik ali uporabnik.

communications net /AAP6/ komunikacijsko omrežje

Organizacija postaj, ki lahko neposredno komunicirajo preko skupnega kanala ali frekvence.

communications satellite /AAP6/ telekomunikacijski satelit

Objekt, ki kroži okoli Zemlje in prenaša signale med komunikacijskimi postajami. Ločimo dve vrsti: a. aktivne komunikacijske satelite, ki prejemajo, obnavljajo in ponovno oddajajo signale med postajami; b. pasivne komunikacijske satelite, ki odbijajo komunikacijske signale med postajami.

communications security (COMSEC) /AAP6/ varnost zvez

Zaščita z uporabo kriptografskih in fizičnih varnostnih ukrepov ter varnostnih ukrepov pri oddajanju in prenašanju, da bi nepoblaščenim osebam preprečili dostop do katerekoli pomembne informacije, ki bi jih lahko take osebe pridobile s preučevanjem zvez.

comparative cover /AAP6/ primerjalno pokrivanje

Pokrivanje istega področja ali stavbe ob različnih priložnostih, da bi odkrili kakršnekoli spremembe podrobnosti. Glej tudi cover; coverage.

compartment marking /AAP6/ označevanje kabine

Sistem označevanja predelov kabine v zrakoplovu za nameščanje tovora v skladu z zahtevami glede teže in ravnotežja.

compass direction /AAP6/ smer kompasa

Vodoravna smer, izražena kot kotna razdalja, merjena od severa na kompasu v smeri urinega kazalca.

compass north /AAP6/ kompasni sever

Nepopravljena smer, ki jo kaže igla kompasa, ki kaže proti severu. Glej tudi magnetic north.

compass rose /AAP6/ roža kompasa

Kalibriran krog, običajno razdeljen v stopinje, ki kaže smer, natiskan ali vtisnjen na ustrezno snov.

compatibility /AAP6/ kompatibilnost

Lastnost dveh ali več predmetov ali sestavnih delov opreme ali materiala, da lahko obstajajo ali delujejo v istem sistemu ali okolju brez medsebojnega motenja. Glej tudi commonality; interchangeability.

compilation /AAP6/ kompilacija

Izbor, skupek in grafična predstavitev vseh ustreznih informacij, ki so potrebne za pripravo karte. Te informacije so lahko pridobljene iz drugih kart ali iz drugih virov.

compilation diagram /AAP6/ kompilacijski diagram

Diagram, ki vsebuje informacije o virih, iz katerih je bila sestavljena karta. Tak diagram ne vsebuje vedno podatkov o zanesljivosti. Glej tudi reliability diagram.

complete round /AAP6/ popolni naboj

Strelivo, ki vsebuje vse sestavne dele, potrebne za svoje delovanje.

component /AAP6/ del; sestavina

V logistiki, del ali kombinacija delov s specifično funkcijo, ki se lahko namestijo ali zamenjajo le kot enota. Glej tudi assembly; equipment; part; sub-assembly.

component command /AAP6, NRC/ poveljstvo komponente sil

1. V Natovi vojaški poveljniški strukturi, poveljniška organizacija tretje ravni s specifičnimi zračnimi, pomorskimi ali kopenskimi zmogljivostmi. Opomba: Sedež poveljstva je drugje od sedeža poveljstva regijskega poveljnika. 2. Funkcijsko poveljstvo komponente sil za načrtovanje in vodenje delovanj mornariških, zračnih, kopenskih, specialnih ali drugih sil ali zvrsti v sestavi združenih sil. Glej tudi area of operations; component commander; NATO joint subregional commander; NATO regional commander; NATO strategic commander; regional command; subregional command.

component life /AAP6/ življenjska doba dela

Rok sprejemljive uporabe, po katerem je verjetnost okvare veliko večja in pred iztekom katerega se v interesu zanesljivosti delovanja dele zamenja.

component life /AAP6/ življenjska doba dela

Obdobje normalne uporabe dela, po katerem se verjetnost okvare zelo poveča.

compound helicopter /AAP6/

Helikopter s pomožnim pogonskim sistemom, ki zagotavlja večji potisk, kot ga lahko daje rotor sam, kar omogoča večje hitrosti napredovanja. Lahko je tudi opremljen s krili, ki zmanjšujejo vzgon, potreben rotorskemu sistemu.

compression chamber /AAP6/ kompresijska komora

Glej hyperbaric chamber.

compromised /AAP6/ kompromitiran

Izraz, ki označuje zaupno zadevo, s katero je bila delno ali v celoti seznanjena nepooblaščen oseba ali osebe ali je zadeva bila v taki nevarnosti.

computed air release point /AAP6/ izračunana točka zračnega izkrcanja zračunana točka v zraku, kjer se izkrcata prvi padalski ali tovorni element, da bi pristala na določeni točki elovanja na kopnem. Glej tudi release point.

computer network attack /AAP6/ omrežni napad

Aktivnost, ki se izvaja z namenom motenja, onemogočenja, zmanjšanja ali uničenja podatkov, ki se nahajajo v računalniku in/ali računalniškem omrežju ali napad na računalnik in/ali računalniško omrežje. Opomba: Je del kibernetškega napada.

computer network exploitation /AAP6/ izkoriščanje omrežja

Aktivnost, ki se izvaja z namenom uporabe računalnika ali računalniškega omrežja, kot tudi podatkov, ki ju sebujeta, da bi pridobili prednost.

concealment /AAP6/ prikrivanje

Zaščita pred opazovanjem ali nadzorom. Glej tudi cover; screen.

concentrated fire /AAP6/ osredotočeni ogenj

1. Ognjeno delovanje baterij dveh ali več ladij proti enemu samemu cilju. 2. Delovanje iz številnih orožij, usmerjeno proti eni sami točki na majhnem območju. Glej tudi fire.

concentration area /AAP6/ območje osredotočenja; območje grupiranja

1. Območje, praviloma na bojišču, kjer se enote zberejo pred začetkom aktivnih bojnih delovanj. 2. Omejeno območje, ki se ga v omejenem času obstreljuje s koncentriranim topovskim ognjem.

concept /AAP6/ koncept; zamisel

Predstava ali izraz ideje, ki izraža, na kakšen način bi bilo mogoče nekaj narediti ali izpolniti, in ki lahko vodi do odobrenih postopkov.

concept of operations (CONOPS) /AAP6/ zamisel za delovanje

Razumljiva in strnjena opredelitev poveljnika o načinu delovanja, da bi opravil svojo nalogo.

conduct of operations izvajanje delovanj

Umetnost usmerjanja, usklajevanja, kontroliranja in prilagajanja aktivnosti sil z namenom doseči določen cilj v danem geografskem območju. Izvajanje delovanj sledi fazi načrtovanja.

conduct of operations /NRC/ izvajanje delovanj

Način uporabe in usklajevanja različnih aktivnosti sil, da bi dosegli določene cilje v določenem geografskem območju.

cone of silence /AAP6/ stožec tišine

Narobe obrnjen stožčast prostor, neposredno nad zračnimi stolpi nekaterih oblik radijskih žarkov, kjer so signali neslišni ali veliko tišji. Glej tudi Z marker beacon.

conflict prevention /AJP01/ preprečevanje konfliktov

Aktivnosti, ki se ponavadi izvajajo v okviru VI. poglavja sporazuma OZN. Zajema področja od diplomatskih pobud do preventivne razmestitve sil z namenom preprečiti razširitev nesoglasij v oborožen spopad. Lahko vključuje tudi aktivnosti, kot so iskanje dejstev, konzultacije, opozarjanje, inšpekcije ter opazovanje. Preventivna razmestitev sil predstavlja uporabo dovolj velikih vojaških zmogljivosti, da lahko odvrnejo izbruh sovražnosti.

conflict prevention /NRC/ preprečevanje konflikta

Pravočasno prepoznavanje in odprava možnih razlogov za konflikt z uporabo različnih političnih, diplomatskih, vojaških in preostalih metod v zgodnji fazi razvoja konflikta. Aktivnosti, od diplomatskih pobud do preventivne razmestitve sil, da spori ne bi prerasli v oborožen konflikt ali se razširili. Lahko vključujejo misije za raziskavo dejstev, posvetovanje, opozorila, inšpekcije in opazovanje (monitoring).

confusion reflector /AAP6/ žaromet za motenje

Žaromet z elektromagnetnim žarčenjem za ustvarjanje odmevov za motenje. Žarometi za motenje radarja zajemajo naprave, kot so žarometi s trakovi in vrvmi, in kotne žaromete.

connecting route /AAP6/ povezovalna pot

Pot, ki povezuje vzdolžne in/ali prečne poti. Glej tudi route.

console /AAP6/ konzola

1. Radijski pripomoček dolgega dosega, katerega oddajanje z modulacijo značilnosti radijskih frekvenc omogoča točno določanje smeri. 2. Skupina regulatorjev, kazalcev in podobne elektronske ali mehanske opreme, ki se uporablja za kontrolo pripravljenosti in/ali kontrolo specifičnih funkcij sistemov, kot so kontrola izstrelkov ter bojnih delovanj odštevanja pred lansiranjem in lansiranje samo.

consolidation of position /AAP6/ konsolidacija položaja

Organizacija in utrjevanje na novo zavzetega položaja, tako da se lahko uporablja proti sovražniku.

constant of the cone /AAP6/ konstanta stožca

Za Lambertevo stožčasto ortomorfsko projekcijo. Glej grid convergence factor. Glej tudi convergence factor.

consular shipping advisor /AAP6/ svetovalec za ladijski promet

Mornariški častnik, dodeljen osebju konzulata v nevtralni državi za opravljanje dolžnosti nadzora pomorskega prometa. Glej tudi naval control of shipping.

consultation /AAP6/ konzultacije

Izmenjava pogledov in razprave med najvišjimi organi zavezništva in državami članicami z namenom uskladitve stališč in oblikovanja predlogov glede zadev, ki so v skupnem interesu. Opomba: Lahko vključujejo mednarodne organizacije, države partnerice in, če je potrebno, ostale države, ki niso v zavezništvu.

consultation /AAP6/ posvetovanje

Obravnava in izmenjava nasvetov med najvišjimi političnimi organi Nata in držav članic o obvladovanju kriz, za sprejemanje odločitev in skupnih navodil vojaškim poveljnikom.

consumer logistics /AAP6/ porabna logistika

Del logistike, ki se nanaša na sprejem, hrambo, transport, vzdrževanje in izdajo materialnih sredstev. Vključuje tudi podporo in storitve. Glej tudi production logistics.

consumption rate /AAP6/ povprečna poraba

Povprečna količina produkta, ki se ga porabi ali potroši v določenem časovnem intervalu, izražena z najprimernejšo mersko enoto.

contact /AAP6/ stik

Kakršenkoli predmet v zraku, na površini ali pod površjem, ki se odkrije z elektronskimi, akustičnimi in/ali vizualnimi senzorji.

contact lost /AAP6/ prekinjen kontakt

Izraz pri spremljanju ciljev, ki pomeni, da smo cilj, za katerega menimo, da se še vedno nahaja v prostoru, ki ga krije senzor, začasno izgubili, vendar pa ne moremo jamčiti, da mu bomo lahko sledili do konca.

contact mine /AAP6/ kontaktna mina

Mina, ki se sproži s fizičnim stikom. Glej tudi mine.

contact point /AAP6/ stična točka; točka za vzpostavitev povezave

1. V kopenskem bojevanju, lahko razpoznavna točka na zemljišču, kjer naj bi dve ali več enot vzpostavile stik. 2. V zračnih operacijah, točka, na kateri vodja delovanja vzpostavi radijsko zvezo s službo za kontrolo zračnega prometa. Glej tudi check point; control point; coordinating point; pull-up point; endevvous; turn-in point.

contact print /AAP6/ kontaktne fotografije

Fotografije, ki nastanejo na podlagi negativov ali diapozitivov v neposrednem stiku s sensibiliziranim materialom.

contact report /AAP6/ poročilo o odkritju sovražnika

Poročilo, ki nakazuje kakršnokoli odkritje sovražnika. Tudi "amplifying report"; "initial contact report".

contain /APP6A/ obvladovati

Zaustaviti, zadržati ali obkoluti sovražnikove sile ali prisiliti sovražnika, da osredotoči aktivnosti na določeni ronti, in preprečiti, da bi umaknil kateri koli del svojih sil in jih uporabil drugje. – Bojna naloga s ciljem omejiti sovražnikov premik.

container anchorage terminal /AAP6/ terminal za pretovarjanje zabojev

varovano sidrišče (ki pa ni пристanišče) z ustreznimi napravami za pretovarjanje tovora v zabojih iz ladij za prevoz zabojev na druga plovila.

contamination /AAP6/ kontaminacija

Stanje, ko območja, osebe ali predmeti absorbirajo ali adsorbirajo radioaktivni material ali biološke ali kemične snovi ali pa se te snovi nanje odlagajo. Glej tudi fall out; induced radiation; residual radiation.

contamination control /AAP6/ kontrola kontaminacije

Postopki, da bi se začasno ali za stalno izognili jedrski, biološki ali kemični kontaminaciji ali zmanjšali, odstranili ali izničili njene posledice, da bi lahko ohranili ali povečali učinkovitost izvajanja vojaških bojnih delovanj.

contamination control line /AAP6/ kontrolna črta kontaminacije

Črta, ki jo določijo pristojni organi in ki označuje območje, kontaminirano do določene stopnje z zadevnim kontaminatorjem.

contamination control point /AAP6/ kontrolna točka kontaminacije

Točka, ki se uporablja za kontrolo vstopanja na kontaminirano območje in izstopanja iz njega.

contingency operation /NRC/ krizne operacije; operacije v nepredvidljivih razmerah

Predvsem operacije kriznega upravljanja in operacije ohranjanja miru, ki jih izvaja Zavezništvo pod okriljem Združenih narodov (ZN) ali v odgovornosti Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) ali Evropske unije (EU). Koncept skupnih združenih namenskih sil (CJTF) po potrebi omogoča državam članicam Nata in Natovim partnerskim državam sodelovanje v teh operacijah.

contingency plan /AAP6/ načrt delovanja v nepredvidljivih razmerah; rezervni načrt

Načrt za delovanje, kjer so bili določeni dejavniki načrtovanja ali lahko o njih domnevamo. Tak načrt je razdelan, kolikor podrobno je možno, vključno s potrebnimi viri in variantami razmestitve, kot podlagami za nadaljnje načrtovanje.

continuous fire /AAP6/ neprekinjen ogenj

1. Ognjeno delovanje z normalno hitrostjo brez prekinitev za izvajanje popravkov ali drugih vzrokov. 2. V artileriji in mornariški ognjeni podpori, izraz, ki označuje povelje topništvu, naj napolnijo orožje in delujejo v določenem časovnem intervalu ali čim bolj hitro, ob upoštevanju natančnosti v okviru predpisane maksimalne hitrosti streljanja za posamezno orožje.

continuous illumination fire /AAP6/ neprekinjen osvetljevalni ogenj

Vrsta ognja, kjer se v določenih časovnih intervalih izstreljuje označevalne izstrelke za zagotavljanje neprekinjene osvetlitve cilja ali določenega območja. Glje tudi coordinated illumination fire.

continuous processor /AAP6/ procesor z neprekinjenim delovanjem

Oprema za neprekinjeno razvijanje filmov ali obdelavo papirja.

continuous strip camera /AAP6/ fotoaparati z neprekinjenim nastankom fotografij

Fotoaparati, v katerem se film neprekinjeno premika mimo reže v goriščni ravnini, pri čemer s stalnim letom rakoplova nastaja neprekinjena črta fotografij.

continuous strip imagery /AAP6/ neprekinjen slikovni material

Slikovni material predela zemljišča z neprekinjeno sliko skozi celotno dolžino traku vzdolž črte leta.

continuous strip photography /AAP6/ neprekinjeno fotografiranje

Fotografiranje predela zemljišča z neprekinjeno sliko skozi celotno dolžino traku vzdolž črte leta.

continuously computed release point neprekinjen izračun točke delovanja

Določanje točke uporabe orožja z neprekinjeno napovedjo točke glede na balistiko, dano nadmorsko višino in zračno hitrost.

continuously set vector /AAP6/ neprekinjeno merjenje z vektorji

Glej bomb sighting systems, točka 1.

contour interval /AAP6/ interval izohips

Višinska razlika med dvema sosednjima izohipsama.

control /AAP6, STANAG 2287/ kontrola, kontrolirati

1. Poveljnikova pooblastila za kontrolo dela dejavnosti podrejenih sestavov ali drugih, ki običajno niso pod njegovim poveljstvom. Obsegajo odgovornost za izvajanje povelj ali direktiv. Del pooblastil ali vsa se lahko renesejo ali delegirajo. 2. Pri izdelavi zemljevidov, kart in v fotogrametriji, skupen izraz za sistem oznak ali predmetov na zemlji, zemljevidu ali fotografiji, za katere so bili ali bodo določeni položaj ali višina ali obe rednosti. 3. Vzdrževati fizični vpliv na

določenem območju, da ga sovražnik ne more uporabljati. Glej tudi administrative control; operational control; tactical control.

control and reporting center /AAP6/ center za kontrolo in poročanje

Podrejeni element taktičnega centra za zračno kontrolo, iz katerega se izvajajo delovanja radarskega nadzora in alarmiranja v območju njegove odgovornosti. Glej tudi air control.

control and reporting system /AAP6/ sistem kontrole in poročanja

Organizacija za: a. zgodnje alarmiranje, izsledovanje in prepoznavanje zrakoplovov in izsledovanje površinskih plovil in b. kontrola vseh aktivnih zračnih obramb. Sestavljena je predvsem iz verige radarskih postaj za poročanje in kontrolnih centrov ter opazovalne organizacije, s potrebnim omrežjem komunikacij.

control area /AAP6/ kontrolno območje

Nadzorovan zračni prostor, ki se razprostira navzgor od določene meje nad zemljo. Glej tudi air control; airway; control zone; controlled airspace; terminal control area.

control measures /ATP3.2, FM101-5-1/ kontrolni ukrepi

Usmeritev v grafični ali ustni obliki podrejenim poveljnikom, z namenom dodelitve odgovornosti, uskladitve ognja in manevra ter kontrole bojnih delovanj. Vsak ukrep se lahko izrazi v grafični obliki. Na splošno morajo biti lahko prepoznavni na zemljišču. Primeri kontrolnih ukrepov so meje, cilji, usklajevalne točke, stične točke ter smeri napada.

control point (CP) /AAP6/ kontrolna točka

1. Pri označevanju mozaika je to točka, določena z opazovanjem na tleh, ki ustreza točki na fotografiji. 2. Položaj, označen z bojo, čolnom, zrakoplovom, elektronsko napravo, značilno obliko zemljišča ali drugim razpoznavnim predmetom, ki se poimenuje in se mu dodeli številko ter uporablja kot pripomoček za navigacijo ali kontrolo ladij, čolnov ali zrakoplovov. 3. Točka vzdolž poti premika, kjer se nahaja moštvo za osredovanje informacij in navodil za usmerjanje oskrbe ali prometa. Glej tudi contact point; ground control; field control.

control zone /AAP6/ kontrolno območje

Nadzorovan zračni prostor od površja zemlje do določene zgornje meje. Glej tudi airway; control area; controlled airspace; terminal control area.

controllable mine /AAP6/ kontrolirana mina

Mina, ki jo lahko uporabnik po postavitvi zavaruje, aktivira ali sproži. Glej tudi mine.

controlled airspace /AAP6/ nadzorovan zračni prostor

Zračni prostor določenih dimenzij, v katerem poteka kontrola zračnega prometa nadzorovanih letov. Glej tudi air control; control area; terminal control area.

controlled dangerous air cargo /AAP6/ nadzorovan nevaren zračni tovor

Tovor, ki je označen kot izredno nevaren in se lahko prenaša le s tovornim letalom, ki deluje v okviru specifičnih varnostnih predpisov. Glej tudi cargo.

controlled exercise /AAP6/ kontrolirana vaja

Vaja, v kateri vodstvo vaje odredi omejitve nekaterim ali vsem sodelujočim enotam, predvsem zato, da bi vzpodbudilo raznovrstno sodelovanje. Glej tudi free play exercise.

controlled interception /AAP6/ kontrolirano prestrežanje

Akcija prestrežanja zrakoplovov, kjer se zrakoplovi lastnih sil usmerjajo s tal, ladje ali postaje v zraku. Glej tudi air interception.

controlled item /AAP6/ nadzorovano sredstvo

Glej regulated item.

controlled mosaic /AAP6/ kontrolni mozaik

Mozaik fotografskih posnetkov s popravljenim merilom, urejen in predložen nadzornemu centru na tleh za natančno predstavitev razdalj in smeri. Glej tudi mosaic; rectification.

controlled passing /AAP6/ kontroliran prehod

Postopek pri usmerjanju prometa, kjer lahko promet v dveh nasprotnih smereh poteka izmenično

do točke ali odseka ceste, kjer lahko promet hkrati poteka le v eno smer.

controlled port /AAP6/ nadzorovano pristanišče

Pristanišče ali sidrišče, kjer so vstopanje in izstopanje, dodelitev privezov ali sidrišč pod vojaškim nadzorom.

controlled route /AAP6/ nadzorovana pot

Cesta, za katero veljajo omejitve prometa ali premikanja, ki se lahko nadzirajo. Glej tudi route.

conventional weapons /AAP6, NRC/ konvencionalno orožje

Orožje, ki ni jedrsko, biološko ali kemično. Tradicionalna vrsta orožja, ki v boju ne povzroča takojšnjih velikih izgub ali uničenja. Zajema strelno orožje, rakete, izstrelke, bombe, torpede, zažigalne naprave, kopenske in morske mine. V to skupino sodijo tudi orožja z visoko eksplozivnim polnjenjem, z zažigalnimi sredstvi ali brez polnitve (prebojno strelivo, granate, navadne krogle). Tudi projektili in hladno orožje so konvencionalno orožje.

converge /AAP6/ konvergenca

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, povelje ali zahteva pri klicu za streljanje, ki opozarjata na namero opazovalca/označevalca, da bi se ravnini ognja na določeni točki sekali.

convergence factor /AAP6/ konvergentni faktor

Razmerje kota med katerimakoli poldnevnikoma na karti do njune dejanske spremembe zemljepisne dolžine. Glej tudi convergence; constant of the cone.

conversion angle /AAP6/ pretvorni kot

Kot med smerjo velikega kroga (ortodromske smeri) in smeri črte, ki seka vse poldnevniko pod istim kotom loksodromske smeri) točke, merjene iz skupne izhodiščne točke.

conversion scale /AAP6/ lestvica za pretvarjanje

Lestvica, ki prikazuje razmerje med dvema različnima merskima enotama. Glej tudi scale.

convoy /AAP6/ konvoj; kolona vozil

1. Število trgovskih ladij ali pomožnih ladij mornarice ali obojih, ki jih običajno spremljajo bojne ladje in/ali zrakoplovi, ali ena sama trgovska ladja ali pomožna ladja mornarice s površinskim spremstvom, ki so zbrane in organizirane za skupno potovanje. 2. Skupina vozil, organiziranih za kontrolo in organiziran premik z ali brez zaščite spremstva. Glej tudi coastal convoy; evacuation convoy; ocean convoy.

convoy assembly port /AAP6/ zbirno pristanišče konvoja

Pristanišče, iz katerega izplujeta oceanski ali obalni konvoj.

convoy commodore /AAP6/ poveljnik konvoja

Mornariški častnik ali kapitan ene od ladij v konvoju, ki poveljujeta konvoju in prejemata ukaze od častnika v taktičnem poveljstvu. Ob odsotnosti površinskega spremstva prevzmeta celotno poveljevanje.

convoy dispersal point /AAP6/ točka razpustitve konvoja

Lokacija na morju, kjer se konvoj razpusti in vsaka ladja samostojno nadaljuje svojo pot. Glej tudi dispersion.

convoy escort /AAP6/ spremstvo konvoja

1. Ladja (ladje) mornarice ali zrakoplovi, ki spremljajo konvoj in odgovarjajo za njegovo zaščito. 2. Spremstvo, ki skrbi za to, da se konvoj vozil ne razkropi, uniči ali zajame. Glej tudi escort.

convoy joiner /AAP6/ ladja, ki se priključi konvoju

Glej joiner.

convoy leaver /AAP6/ ladja, ki zapusti konvoj

Glej leaver.

convoy loading /AAP6/ natovarjanje konvoja

Natovarjanje opreme in zalog enot eskadrona na ladje, ki potujejo v isti skupini, lahko tudi v različne ladje. Glej tudi loading.

convoy route /AAP6/ pot konvoja

Določena pot, ki jo ustrezni organi za določanje poti dodelijo vsakemu konvoju.

convoy schedule /AAP6/ načrt potovanja konvoja

Načrtovana plovba konvoja, ki prikazuje pomorske linije, zbirne in končne postaje, načrtovano hitrost in interval plovbe.

convoy speed /AAP6/ hitrost konvoja

Za ladje, hitrost, ki jo komodor konvoja odredi vodji konvoja za dobro napredovanje po vodi. Glej tudi *scheduled speed*; *speed*.

convoy terminal area /AAP6/ končna postaja konvoja

Geografsko območje, ki ga določa ime pristanišča, ali sidrišča, kjer se nahajajo in kamor prispejo konvoj ali njegovi deli in od koder se bodo razdelili v obalne konvojske sisteme ali kot samostojne ladje nadaljevali od do končne postaje.

convoy through escort /AAP6/ stalno spremstvo konvoja

Ladje ožjega spremstva, ki običajno ostanejo s konvojem od zbirnega pristanišča do končne postaje. Glej tudi *naval augmentation group*.

convoy title /AAP6/ naziv konvoja

Kombinacija črk in števil, ki označujejo pristanišče odhoda in prihoda, hitrost in serijsko številko vsakega konvoja.

cooperation /NRC/ sodelovanje

Usklajene skupne aktivnosti sil za doseg cilja z enotami, s taktičnimi in z višjimi sestavi oboroženih sil, s silami različnih rodov ali zvrsti in z elementi bojne razporeditve ter različnimi vrstami oborožitve glede na nalogo, na cilje, smeri, črte ali območja, čas in način izvedbe. Sodelovanje je lahko strateško, operativno ali taktično, odvisno od obsega delovanj. Strateško sodelovanje obsega usklajeno združeno delovanje večjih grupacij pri izvedbi operacij na enem ali več vojskovališčih ali na eni ali več strateških smeri z namenom doseganja cilja v strateški operaciji ali v vojni. V vojnah, kjer se bojujejo koalicijske sile, je možno tudi strateško sodelovanje med oboroženimi silami zaveznic in njihovimi posameznimi grupacijami sil, ki so vključene v združene operacije na kopenskem ali morskem delu vojskovališča. Operativno sodelovanje obsega usklajene združene operacije vzdolž ene ali več sosednjih operativnih smeri, ki jih izvajajo operativni ali operativno-taktični sestavi iz različnih oboroženih sil in rodov, vključujoč mednarodne sile, da bi dosegli operativni ali taktični cilj. Taktično sodelovanje je usklajena združena aktivnost sestavov in enot med seboj ali s sosednjimi enotami, da bi dosegli skupni cilj.

coordinated attack /AAP6/ usklajen napad

Skrbno načrtovana in izvedena ofenzivna akcija, kjer so različni elementi uporabljeni tako, da svojo moč v največji možni meri izkoristijo v prid celotnemu sestavu.

coordinated draft plan /AAP6/ usklajen osnutek načrta

Načrt, katerega osnutek je bil usklajen z vsemi udeleženi državami. Lahko se uporablja za bodoče načrtovanje in vaje in se uresničuje v nujnih situacijah. Glej tudi *draft plan*; *final plan*; *initial draft plan*; *operational plan*.

coordinated illumination fire /AAP6/ usklajen osvetljevalni ogenj

Vrsta ognja z usklajenim izstreljevanjem označevalnih in zelo eksplozivnih izstrelkov, da bi osvetlili cilj in njegovo okolico le v trenutku, ki je potreben za usmerjanje in popravljanje zelo eksplozivnega ognja. Glej tudi *continuous illumination fire*.

coordinates /AAP6/ koordinate

Linearne ali kotne vrednosti, ki označujejo položaj, na katerem se nahaja neka točka v danem referenčnem okviru ali sistemu. Izraz se uporablja tudi kot splošen izraz za označevanje določene vrste referenčnega okvirja ali sistemov, kot so pravokotne koordinate v ravnini ali sferične koordinate. Glej tudi *cartesian coordinates*; *geographic coordinates*; *georef*; *grid coordinates*; *grid coordinate system*.

coordinating authority /AAP6/ pooblastila za usklajevanje

Pooblastila za usklajevanje: dodeljena pooblastila poveljniku ali posamezniku, ki je odgovoren za

usklajevanje specifičnih funkcij oziroma aktivnosti, v katere so vključene dve ali več držav oziroma poveljstev. Pristojnost vključuje možnosti sklica posvetovanja s predstavniki strani, ki so vključene v izvajanje skupnih aktivnosti, izključuje pa pooblastila za prisilo dogovora. V primeru nesoglasja si je treba z razpravo prizadevati za doseganje nujno potrebnega dogovora. V primeru, da dogovor ni možen, je treba zadevo predati ustreznemu nadrejenemu poveljniku ali organu.

coordinating commander /AAP6/ poveljnik za usklajevanje

V jedrskem bojevanju, regionalni poveljnik, ki usklajuje dejavnosti enot za prenos jedrskega orožja in podpornih enot. Glej tudi commander(s); executing commander.

coordinating point /AAP6/ točka usklajevanja

Določena točka v vseh vrstah delovanj, s katero se morajo povezati vse sosedne enote/formacije zaradi vodenja in usklajevanja. Glej tudi contact point.

copy negative /AAP6/ kopija negativa

Negativ, razvit iz originala, lahko tudi v drugačnem merilu.

corner reflector /AAP6/ kotni odbojnik

1. Naprava, ki je običajno sestavljena iz treh med seboj pravokotnih kovinskih površin ali zaslonov, oblikovanih tako, da delujejo kot radarski cilj ali označevalec. 2. Pri odčitavanju radarske slike, predmet, ki večkratnimi odboji od gladkih površin ustvari radarsko sliko, ki je večja, kot bi to lahko pričakovali od fizične velikosti predmeta.

corps /AAP6/ korpus

Glej army corps.

corps troops /AAP6/ korpusne enote

Enote, dodeljene ali pridodane korpusu, vendar niso del ene od divizij, ki sestavljajo korpus.

correction /AAP6/ popravek

1. Pri nadzoru ognja, kakršnakoli sprememba podatkov za streljanje, da bi določili osrednjo točko delovanja ali eksplozije bližje cilju. 2. Izraz v komunikacijah, ki označuje, da je prišlo do napake pri navajanju podatkov, in napoveduje, da sledijo popravljeni podatki.

corrective maintenance /AAP6/ korektivno (popravljalno) vzdrževanje

Vzdrževalna dela, da bi okvarjen element vrnili v določeno stanje. Glej tudi preventive maintenance.

correlation /AAP6/ korelacija

V zračni obrambi, določitev, da je zrakoplov, ki se je pojavil na napravi za iskanje ali na ekranu ali je viden, isto plovilo, o katerem smo dobili informacije iz drugih virov.

correlation factor /AAP6/ korelacijski faktor

Razmerje med odčitkom stopnje doze na tleh in odčitkom v približno istem času na višini pregleda nad isto očko na tleh. Tudi "restitution factor".

countdown /AAP6/ odštevanje

Proces po posameznih korakih, ki vodi do začetka preverjanja, lansiranja in izstrelitve izstrelka. Izvaja se v skladu z vnaprej določeno časovnico.

counter battery fire /AAP6/ protitilerijski ogenj

Ogenj, katerega namen je uničiti ali nevtralizirati oborožitvene sisteme za posredno ognjeno delovanje.

counter preparation fire /AAP6/ protipripravljalni ogenj

Intenzivni, vnaprej pripravljeni ogenj, ki se izvaja, ko odkrijemo neposredno nevarnost sovražnikovega napada. Glej tudi fire.

counter-aggression /AAP6/ protiagresijsko stanje

Stopnja Natovega sistema pripravljenosti, ki označuje prehod od stanja priprav in razvoja pripravljenosti k nemu od pooblastil za uporabo Natovih sil proti državi, skupini držav in proti silam, ki izvajajo ali aktivno podpirajo agresijo proti Natovim silam ali njegovemu ozemlju.

counter-air /ATP3.2/ protiletalski boj

Protiletalski boj se izvaja na operativni ravni z namenom doseganja prednosti v zračnem prostoru nad območjem izvajanja kopenskih operacij.

counter-air operation /AAP6/ protiletalski boj; protizračno delovanje

Bojno delovanje, usmerjeno proti sovražnikovim ofenzivnim in defenzivnim obrambnim zmogljivostim, da bi i zagotovili želeno stopnjo zračne prevlade.

counter-attack /AAP6/ protinapad

Napad z delom ali vsemi obrambnimi silami proti sovražnikovi napadalni sili z določenimi cilji, kot so ponovno osvojiti izgubljeno ozemlje, odrezati ali uničiti sovražnikove prednje enote, in s splošnim ciljem sovražniku preprečiti, da bi dosegel svoje cilje napada. Pri odločni obrambi se izvaja za ponovno pridobitev položajev in ima omejeno število ciljev. Glej counter move.

counter-command, control and communications /AAP6/ delovanje proti poveljevanju, kontroli in zvezam

Proces, da bi sovražniku onemogočili učinkovito uporabo njegovih sil z usklajenim napadom na njegove sisteme poveljevanja, kontrole in zvez ter na elemente, povezane s temi sistemi. Običajno "counter C3".

counter-espionage /AAP6/ protiobveščevalna dejavnost

Dejavnosti za odkrivanje in izvajanje ukrepov proti špijonaži. Glej tudi counter-intelligence.

counter-fire /AAP6/ protigenj

Ogenj, katerega namen je uničiti ali nevtralizirati sovražnikovo orožje. Glej tudi fire.

counter-guerrilla warfare /AAP6/ protigverilsko bojevanje

Delovanja in dejavnosti oboroženih sil, paravojaških sil ali nevojaških agencij proti gverilcem.

counter-insurgency /AAP6/ preprečevanje upora

Vojaške, paravojaške, politične, ekonomske, psihološke in civilne dejavnosti za zadušitev upora.

counter-intelligence /AAP6/ protiobveščevalno delovanje

Dejavnosti, ki zajemajo prepoznavanje ogrožanj varnosti s strani sovražnih obveščevalnih služb, organizacij ali posameznikov, ki se ukvarjajo s špijonažo, sabotажami, prevratništvom ali terorizmom, in izvajanje protiukrepor. Glej tudi counter-espionage; counter sabotage; counter subversion; protective security; security; security intelligence.

countermarker /AAP6/ protioznačevalec

Pri mornariškem delovanju, enota, ki vzdržuje stik z označevalcem na položaju in omogoča delovanje proti rožnji, ki jo ta predstavlja.

counter-mine /AAP6/ protiminsko

Eksplzija glavnega polnila v mini s pomočjo udara eksplozije druge mine v bližini ali samostojnega eksplozivnega polnila. Eksplozijo lahko povzročita bližnja detonacija in/ali sprožilni mehanizem mine.

counter-mine operation /AAP6/ protiminsko delovanje

V kopenskem minkem bojevanju, bojna delovanja za zmanjševanje ali odstranjevanje učinkov min ali minkih polj.

counter-mobility /ATP3.2, FM101-5-1/ oviranje

Izdelava ovir in postavljanje minkih polj z namenom zadržati, motiti ali uničiti sovražnika. S tem se okrepijo aktične lastnosti zemljišča.

counter-move /AAP6/ oviranje

Delovanja, ki se izvajajo kot reakcija na sovražnikov premik ali v pričakovanju slednjega. Glej tudi counter-attack.

counter-psychological operations; counter-propaganda /ATP3.2/ protipsihološko delovanje

Cilj protipropagandnega delovanja je zaščita ciljne skupine pred sovražnikovimi sporočili ali zmanjšanje njihovih učinkov. Uporabljajo se sredstva za analiziranje sovražnikove propagande in njegovih učinkov na ripadnike lastnih ali zavezniških sil. Ugotavljajo se vsebine in tehnike, ki jih je potrebno uporabiti proti učinkom sovražne propagande.

counter-sabotage /AAP6/ protidiverzantsko delovanje

Dejavnost, katere namen je odkrivanje sabotaže in delovanje proti njej. Glej tudi counter-intelligence.

counter-sign /AAP6/ razpoznavni znak; parola

Tajno geslo in odgovor nanj. Glej tudi challenge; password; reply.

counter-subversion /AAP6/ protiprevratniško delovanje

Dejavnost, katere namen je odkrivanje in delovanje proti prevratništvu. Glej tudi counter-intelligence; subversion.

counter-surveillance /AAP6/ ukrepi proti opazovanju

Vsi aktivni in pasivni ukrepi za ukrepanje proti sovražnem opazovanju. Glej tudi camouflage; surveillance.

counter-terrorism /TEED/ protiterorizem

Vsi obrambni ukrepi, ki se izvajajo z namenom nevtraliziranja teroristične aktivnosti pred in po sovražni aktivnosti. Opomba: Ukrepi vključujejo upravičene aktivnosti za obrambo posameznikov in ukrepe za obvladovanje situacije, ki jih izvajajo vojaške in civilne sile oziroma organizacije.

counter-terrorism operation /NRC/ protiteroristično delovanje

Delovanje, ki je dogovorjeno in usklajeno glede cilja, nalog, časa in prostora. Izvajajo ga enote oboroženih il, drugih sil in državnih varnostnih služb z namenom uničenja posebej nevarnih in velikih terorističnih skupin ali organizacij.

counter-thrust /ATP3.2/ protiudar

counter-weapon guidance /ATP3.2/ ukrepi proti vodenju orožij

Del ukrepov elektronskega bojevanja, ki prispeva informacije o vrsti vodenja sovražnikovega bojnega sistema ter tako omogoča pripravo zaščitnih ukrepov. Spada v skupino samozaščitnih ukrepov in je neposredna odgovornost enote, ki je ogrožena. Zaščita se izvaja z elektronskim napadom na sisteme vodenja orožij.

country cover diagram /AAP6/ kazalo pokritosti po državah

Kazalo majhnega merila po državah, ki prikazuje obstoj zračne fotografije zgolj za namene načrtovanja.

course /AAP6/ smer; kurz

Načrtovana smer premika v vodoravni ravnini.

course of action (COA) /AAP6, AJP01/ varianta delovanja

V štabnem procesu ocenjevanja, varianta, na podlagi katere lahko izvedemo nalogo ali ki prispeva k izvedbi naloge in na podlagi katere se lahko izdelata podrobni načrt. Način uresničevanja poveljnikove namere. Podaja odgovore na vprašanja, kdo (splošna opredelitev enot za izvedbo naloge), kaj (naloga), kdaj, kje in zakaj (cilj).

cover /AAP6/ zaklon; kritje; zaščita

1. Akcija kopenskih, zračnih ali pomorskih sil za zaščito z napadom ali obrambo. 2. Ukrepi, ki so potrebni za zaščito oseb, načrtov, bojnih delovanj, formacij ali objektov pred sovražnikovim obveščevalnim delovanjem in pred uhajanjem podatkov. 3. Nepretrgano opazovanje prejemnika s kalibriranim oddajnikom, ki je sicer na voljo, vendar ne nujno za takojšnjo uporabo. 4. Naravno ali umetno zaklonišče ali zaščita. Glej tudi column cover: comparative cover; concealment; fighter cover.

cover /STANAG 2287/ kriti

Zagotoviti varnost glavnim silam s prestrežanjem, napadom, zadrževanjem, dezorganiziranjem in zavajanjem sovražnika. Vključuje neprekinjeno opazovanje in posredovanje informacij, preden lahko sovražnik napade, opazuje ali izvaja obrambo.

cover search /AAP6/ iskanje zaklona

V zračnem fotografskem izvidovanju, proces izbora najprimernejšega obstoječega zaklona za specifične potrebe.

cover trace /AAP6/

Ena od nizov prosojnic s prikazom vseh bojnih izvidovalnih preletov, ki prekriva zemljevid, na katerega se nanašajo prosojnice.

coverage /AAP6/ pokritje

Območje kopnega, ki je predstavljeno na slikovnem materialu, fotozemljevidih, mozaikih, zemljevidih in ostalih geografskih predstavitvenih sistemih. Glej tudi comparative cover.

covering fire /AAP6/ zaščitni ogenj

1. Ogenj za zaščito enot, ki se nahajajo v dosegu sovražnikovega lahkega orožja. 2. V amfibijskih operacijah, ogenj, ki se izvaja pred pristankom za zaščito pripravljanih bojnih delovanj, kot so podvodna rušenja ali čiščenje min. Glej tudi fire.

covering force /AAP6/ zaščitne sile; zaščitnica

1. Sile, ki delujejo ločeno od glavnine, da bi prestregle, zadržale, zmedle ali zavedle sovražnika in se z njim spopadle, preden ta napade sile, ki jih ščitijo. 2. Enota, ki zagotavlja varnost večje sile z opazovanjem, izvidovanjem, napadom ali obrambo ali s kakršnokoli kombinacijo teh načinov. Tudi "covering troops". Glej tudi force(s).

covering force area (CFA) /AAP6/ območje delovanja zaščitnih sil

Območje pred prednjim krajem bojišča do prednjih položajev, ki so na začetku dodeljeni zaščitnim silam. Na tem območju zaščitne sile izvajajo dodeljene naloge.

covering troops /AAP6/ zaščitne enote

Glej covering force.

covert breach /ATP3.2, FM101-5-1/ prikrit prehod

Taktična aktivnost, kjer morajo sile neopazno izdelati prehod v sovražnikovih ovirah. Pri tem je vnaprej pripravljen ogenj za onemogočanje sovražnika, ki ga zagotavljajo sile za podporo. Odpira se le, če so sile a prehod odkrite ali po ukazu, ko je prehod zaključen in se prične jurišna faza. Običajno se ta vrsta prehoda uporablja, kadar je uspeh naloge odvisen od presenečenja na račun hitrosti in masovnosti.

crab angle /AAP6/ kot odklona

Kot med sledjo zrakoplova ali črte letenja in prednjo in zadnjo osjo pravokotnega fotoaparata, ki je poravnan z vzdolžno osjo zrakoplova.

crash locator beacon /AAP6/ signal za odkrivanje strmoglavljenih letal

Samodejni radijski iskalni signal, ki enotam za iskanje pomaga pri določanju lokacije strmoglavljenjega letala. Glej tudi beacon; emergency locator beacon; personal locator beacon.

cratering charge /AAP6/ polnilo za ustvarjanje lukenj

Eksploziv, položen na primerni globini, za ustvarjanje lukenj. Glej tudi charge, 2.točka.

creeping barrage /AAP6/ plazeča se prepreka (ovira)

Zapora, kjer je ogenj vseh udeleženih enot stalno v enakem relativnem položaju in ki postopoma, po korakih napreduje za eno črto.

creeping mine /AAP6/ plazeča se mina

V mornariškem morskem bojevanju, plavajoča mina, ki jo pod vodo drži obtežitev, običajno v obliki verige, in se lahko svobodno premika po morskem dnu z vodnim tokom. Glej tudi mine.

crest /AAP6/ greben

Topografska značilnost z nadmorsko višino, ki omejuje ogenj ali opazovanje zemljišča za seboj, pri čemer astane mrtev prostor ali omejuje minimalno višino ali oboje.

crested /AAP6/ zakrit

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, poročilo o tem, da streljanje na cilj ali opazovanje območja

ni mogoče, ker se vmes nahaja greben.

crisis /NRC/ kriza

Nacionalne ali mednarodne razmere, kjer so ogrožene glavne vrednote, interesi ali cilji vključenih strani.

crisis management /AAP6, NRC/ krizno upravljanje

Usklajeno delovanje, da bi zmanjšali krize, preprečili, da bi prešle v oborožen spopad, in obvladali sovražnosti, če pride do njih.

crisis response shipping /AAP6/ krizni pomorski transport

Ves pomorski promet v podporo zavezniškim vojaškim operacijam, vključno s trgovskimi ladjami, čarterskimi plovbami in, po potrebi, nacionalnimi, vnaprej določenimi ladjami.

critical altitude /AAP6/ kritična nadmorska višina

Višina, pod katero zrakoplov ali vodeni izstrelek ne delujeta več dobro. Glej tudi altitude.

critical item /AAP6/ odločilni predmet

Predmet, katerega pomanjkanje ali okvara bi povzročila izgubo operativne zmogljivosti, ki je bistvena za nalogo. Glej tudi controlled item; critical supplies and materiel.

critical speed /AAP6/ kritična hitrost

Hitrost ali razpon hitrosti, ki jih ladja ne more vzdržati zaradi vibracij ali podobnih pojavov. Glej tudi scheduled speed; speed.

critical supplies and material /AAP6/ kritična oskrba

Blago, ki je bistvenega pomena za podporo delovanj in ga iz različnih razlogov primanjkuje ali pričakujemo, a ga bo zmanjkalo. Glej tudi regulated item.

cross tell /AAP6/

Glej track telling.

crossing area /AAP6/ območje prečkanja

Več sosednih mest prečkanja pod nadzorom enega poveljnika.

crossing operation /ATP3.2/ prečkanje ovir

Oblika delovanja, pri kateri sile prečkajo oviro, da bi lahko nadaljevale s premikom pri izvedbi bojnih delovanj. Čeprav se ponavadi prečkanje izvaja pri ofenzivnem delovanju, je lahko tudi sestavni del obrambe ali zadrževanja. Lahko se izvaja v celotnem območju bojevanja in vzdolž oskrbovalnih poti proti zaledju. Pogosto se pri tem izvaja tudi prehod skozi razpored lastnih sil. Razlikujemo štiri oblike: hitro prečkanje/prehod, načrtovano prečkanje/prehod ter jurišni in prikriti prehod skozi ovire.

crossing plan /ATP3.2/ načrt prečkanja ovire

Del načrta delovanja, ki se nanaša na izvedbo prečkanja ali prehoda skozi oviro. Načrt mora vsebovati naslednje elemente: a. taktična situacija; b. poveljnikova namera, posebne usmeritve ter organiziranje kontrole; c. zaščita, varnost, odgovori na sovražnikove napade in navodila za onemogočanje prečkanja sovražnikovih sil; d. določitev mest prečkanja, rezervnih mest ter pristopnih poti; e. grupiranje in naloge inženirstva; f. meje območja prečkanja; g. načrt kontrole premika, ki vključuje poti, kontrolne točke ter pričakovalna območja; h. časovni načrt prečkanja, ki poleg časovnice določa tudi časovni okvir za premik not ter prioritete prečkanja; i. omejitve, kot so kapacitete poti, hitrost in klasifikacijo prevoznosti vojaškega tovora in j. nazive vsakega mesta prečkanja.

crossing site /ATP3.2, FM101-5-1/ mesto prečkanja

Lokacija vzdolž vodne ovire, kjer se lahko izvede prečkanje z amfibijskimi vozili, jurišnimi čolni, splavi, mostovi ali vozili, ki lahko prebredejo reko.

cross-servicing /AAP6/ skupno servisiranje

Servisiranje, ki ga opravi servisna služba ali nacionalni element za ostale servisne službe ali nacionalne elemente in za katerega lahko zahtevata od njih plačilo. Glej tudi mutual support.

cruising altitude /AAP6/ potovalna nadmorska višina išina, ki jo plovilo vzdržuje med

letom ali delom leta, merjena navpično od srednje morske gladine. Glej tudi altitude.

cruising level /AAP6/ potovalna višina

Višina, ki jo plovilo vzdržuje velik del leta. Glej tudi altitude.

cryptanalysis /AAP6/ dešifriranje

Veda o šifriranih besedilih. Zajema postopke ali procese za pretvorbo šifriranega besedila v običajno besedilo brez poprejšnjega poznavanja ključa, ki je bil uporabljen za šifriranje.

crypto material /AAP6/ kriptomaterial

Ves material, vključno z dokumenti, napravami ali opremo, ki vsebuje šifrirane podatke in je bistvenega pomena za šifriranje, dešifriranje ali zaščito telekomunikacij pred nepooblaščenim prenosom.

cryptopart /AAP6/ šifrant

Del sporočila, ki je predpisan iz varnostnih razlogov. Navodila za delovanje za določene šifrirne sisteme predpisujejo število skupin, ki se jih šifrira v sistemu z uporabo enega samega indikatorja sporočila. Šifranti so določeni v normalnem jeziku in se jih ne sme zamenjevati z deli sporočila.

culmination /ATP3.2/ kulminacija

Kulminacija je točka, v kateri sile ne morejo več nadaljevati z delovanji, in ima pomen tako v napadu kot v obrambi. V napadu je točka v času in prostoru, ko napadalčeva bojna moč ne presega več branilčeve. V tem trenutku napadalec tvega protinapad in poraz ter je nadaljevanje napada zelo nevarno. Umetnost napada na vseh ravneh je obvladati cilj, preden je dosežena kulminacija. Branilec doseže svojo točko kulminacije, ko nima več zmožnosti za uspešno obrambo ali prehod v protinapad. Umetnost obrambe je privedi sovražnika do kulminacije ter ga napasti, ko je izbral svoje vire in ni sposoben organizirati uspešne obrambe.

culture /AAP6/

Objekti na zemljišču, ki jih zgradil človek in zajemajo ceste, stavbe in kanale; mejne črte in, v širšem smislu, vsa imena in legende na zemljevidu.

currency /AAP6/ ažurnost

Ažuriranost zemljevida ali karte glede na primerjavo z najboljšimi razpoložljivimi podatki v danem času.

current intelligence /AAP6/ trenutne (obveščevalne) informacije

Obveščevalne informacije, ki odražajo trenutno situacijo na strateški ali taktični ravni. Glej tudi basic intelligence; intelligence.

curve of pursuit /AAP6/ linija zasledovanja

Ovinkasta pot, ki jo opiše lovsko letalo, ki napada premični cilj in obenem vzdržuje primerni namerilni popravek.

customer ship /AAP6/

Ladja v oskrbovalni enoti, ki sprejme premeščeno osebje in/ali blago.

cut-off /AAP6/ izključitev motorja

Namerna izključitev reakcijskega motorja.

cutter /AAP6/ rezilo

V mornariškem minskem bojevanju, naprava, nameščena na žico za odstranjevanje min, za rezanje ali ločevanje sidrišč min ali ovir; lahko je nameščena tudi na sidrišče mine ali na ovire, da bi ločila odstranjevalec.

cutting charge /AAP6/ rušilno polnjenje

Eksplziv z rušilnim učinkom vzporedno s svojo simetrično ravnino. Glej tudi charge, 2.točka.

damage area /AAP6/ območje škode

V mornariškem minskem bojevanju, načrtovano območje okoli odstranjevalca min, v okviru katerega bo minska eksplozija verjetno zmotila delovanja.

damage assessment /AAP6/ ocena škode

Določitev učinka napadov na cilj.

damage control /AAP6/ kontrola škode

V mornariški uporabi, ukrepi, ki so na ladji potrebni za ohranitev ali ponovno vzpostavitev nepremočljivosti, stabilnosti, vodljivosti in ofenzivne moči, za kontrolo seznamov in opreme; za hitro popravilo materiala, za omejevanje požarov in zagotavljanje ustrezne protipožarne zaščite, za omejevanje razširjanja kontaminacije in odstranjevanje kontaminacije, za zagotavljanje ustrezne zaščite pred strupenimi snovmi ter za zagotavljanje oskrbe ranjenih. Glej tudi area damage control.

damage radius /AAP6/ polmer škode

V mornariškem morskem bojevanju, povprečna oddaljenost od ladje, v kateri se mora sprožiti mina dane eže in velikosti, da bi povzročila določeno škodo.

damage threat /AAP6/ verjetnost škode

Verjetnost, da bo ciljna ladja pri enkratnem prečkanju morskega polja detonirala eno ali več min in utrpela določeno škodo.

danger area /AAP6/ nevarno območje

V nadzoru zračnega prometa, zračni prostor določenih dimenzij, v katerem se lahko ob določenih časih odvijajo dejavnosti, ki ogrožajo let. Tudi "airspace warning area". Glej tudi closed area; prohibited area; restricted area.

danger close /AAP6/ bližina lastnih sil

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, podatek v klicu za streljanje, da se lastne sile nahajajo v območju, ki je 600 metrov od cilja.

dangerous cargo /AAP6/ nevarni tovor

Tovor, za katerega veljajo posebni transportni predpisi zaradi njegove nevarnosti. Glej tudi cargo.

dangerously exposed waters /AAP6/ vode izpostavljene nevarnosti

Predel morja, ki meji na obalo, izpostavljeno resni nevarnosti. Glej tudi evacuation of dangerously exposed waters; severely threatened coastline.

data block /AAP6/ dodatni podatki

Dodatni podatki, prikazani na fotografiji, elektrooptični ali radarski sliki, ki omogočajo boljši izkoristek slikovnega materiala.

data link /AAP6/ podatkovna povezava

Sredstva za medsebojno povezovanje lokacij za prenos in sprejem podatkov.

ate time group (DTG) /AAP6/ astronomski čas; časovna skupina

Skupina šestih števil s končnico, ki označuje časovno območje in standardno okrajšavo za mesec. Prvi par števil predstavlja dan, drugi par uro, tretji par pa minute. Za mesecem lahko stojita zadnji dve številki letnice. - Dejanski čas izvajanja delovanj.

datum /AAP6/ referenčna količina

Katerakoli številčna ali geometrijska količina, ki se lahko uporablja kot sklic ali osnova za ostale količine. Pri geometrijskem konceptu se množinska oblika glasi "datums", za razliko od običajne množine "data".

datum level /AAP6/ referenčna višina

Površina, na katero se sklicujemo pri označevanju vzpetin, višin ali globin na zemljevidu. Glej tudi altitude.

datum point /AAP6/ referenčna točka

Katerakoli referenčna točka znanih koordinat, na podlagi katere lahko opravimo izračune ali meritve. Glej tudi pin-point.

day air defense fighter /AAP6/ dnevni lovec za zračno obrambo

Lovsko letalo s tako opremo in orožjem, ki mu omogočata zadevanje ciljev v zraku, vendar le v jasnem vremenu in le podnevi. Glej tudi fighter.

day of supply (DOS) /ATP3.2, FM101-5-1/ oskrbni dan

Običajno se uporablja za izražanje količin sredstev za oskrbo, ki so vnaprej razmeščena v območje delovanja ali v območje skladiščenja. Merska enota ali količina, ki se uporabljata kot standardna mera za oceno povprečne dnevne porabe pod določenimi pogoji.

D-day /AAP6/ dan D

Glej designation of days and hours.

de facto boundary /AAP6/ dejanska meja

Mednarodna ali upravna meja, katerih obstoj in legalnost nista priznana, vendar predstavljata dejansko delitev med ločenimi nacionalnimi in provincialnimi upravnimi organi.

de jure boundary /AAP6/ legalna meja

Mednarodna ali upravna meja, katerih obstoj in legalnost sta priznana.

dead mine /AAP6/ mrtva mina

Mina, ki je bila nevtralizirana, sterilizirana ali je s kakšnim drugim postopkom postala varna. Glej tudi disarmed mine; mine.

dead space /AAP6/ mrtvo območje; območje tišine

1. Območje v okviru največjega dometa orožja, radarja ali opazovalca, ki ga ni moč pokrivati z orožjem ali opazovanjem iz določenega položaja zaradi motečih ovir, značilnosti zemljišča ali poti izstrelkov ali zaradi omejenih namerilnih zmogljivosti orožja. Tudi "dead zone". 2. Količina prostora nad topom ali sistemom vodenih raket ali okoli njiju, v katerem sistema ne moreta delovati zaradi mehanskih ali elektronskih omejitev. 3. Območje ali cona, ki sicer sta v dosegu radijskega oddajnika, vendar signala ni moč prejeti.

dead zone /AAP6/ mrtvo območje

Glej dead space, točka 1.

deadly force /AAP6/ smrtonosna sila

Sila, ki je uporabljena z namenom povzročitve smrti ali bo najverjetneje povzročila smrt ali smrtonosne poškodbe. Glej tudi non-deadly force.

debarkation /AAP6/ izkrcanje

Raztovarjanje enot in njihovih zalog ter opreme z ladje.

debarkation schedule /AAP6/ razpored izkrcanja

Razpored, ki zagotavlja pravočasno in metodično izkrcavanje enot, opreme in zalog za povodni premik od adje do obale. Tudi "disembarkation schedule".

decca /AAP6/

Radijski sistem s fazno primerjavo, ki uporablja glavne in pomožne postaje za določanje hiperbolske mreže in zagotavljanje natančnih objektov za določanje položaja na kopnem. Glej tudi hyperbolic navigation system.

decentralized control /AAP6/ decentralizirana kontrola

V zračni obrambi, običajen način, kjer višja raven poveljevanja spremlja delovanja enot in jim neposredno določa cilje, le kadar je treba zagotoviti ustrezno porazdelitev ognja ali preprečiti streljanje na lastne zrakoplove. Glej tudi centralized control.

decentralized execution /AAP6/ decentralizirana izvedba

Dodelitev ustreznih pooblastil podrejenim poveljnikom za izvedbo dodeljenega poslanstva in nalog. Glej tudi centralized control; delegation of authority.

deception /AAP6/ zavajanje

Ukrepi z namenom zavesti sovražnika z manipulacijo, izkrivljanjem dejstev ali ponaredbo dokazov tako, da ovražnika vzpodbudimo k dejanjem, ki škodujejo njegovim interesom. Glej tudi deception operation.

deception fire /ATP3.2/ zavajajoči ogenj

deception operation /ATP3.2/ zavajanje

Zavajanje predstavlja uporabo tistih ukrepov, ki zavedejo sovražnika s pomočjo manipulacije, zvijače ali s onarejanjem podatkov. Zavajanje navede sovražnika, da deluje na način, ki izhaja iz njegovega interesa. Cilji zavajanja so: doseči presenečenje, zagotoviti varnost delovanja enot, izboljšati poveljnikove ožnosti svobode delovanja, zavesti sovražnika in zmanjšati izgube ter porabo časa in virov. Izvaja se na strateški, operativni in taktični ravni.

deception plan /ATP3.2/ načrt zavajanja

Načrt zavajanja je dokument, s katerim načrtujemo izvedbo ukrepov, ki zavedejo sovražnika s pomočjo manipulacije, zvijače ali s ponarejanjem podatkov. Pri načrtovanju moramo odgovoriti na naslednja vprašanja: 1. Situacija (kaj je resnica?). 2. Cilj (kaj je cilj zavajanja?). 3. Dojemanje (kaj želimo, da verjame?). 4. Zgodba (kaj sporočamo?). 5. Sredstva (kako sporočamo?). 6. Povratna informacija (ali kdo posluša?). Načrt je ponavadi priloga načrta delovanja, vendar se zaradi varnosti pošilja omejenemu krogu porabnikov.

decision altitude /AAP6/ nadmorska višina odločitve

Višina letala, povezana z najvišjo vzpetino v območju dotika zemlje, določena za prilet po drsni strmini, na kateri je treba pričeti s postopkom neuspelega prileta, če ni bila določena potrebna vizualna referenca. Glej tudi decision height.

decision height /AAP6/ višina odločitve

Višina, povezana z najvišjo vzpetino v območju dotika zemlje, določena za prilet po drsni strmini, na kateri e treba pričeti s postopkom neuspelega prileta, če ni bila določena potrebna vizualna referenca. Glej tudi ecision altitude.

decision support matrix (DSM) /FM101-5-1/ matrika za podporo odločanju

Pripomoček, ki ga uporabljata poveljnik in štab pri oblikovanju odločitev na bojišču. Je produkt štabnega dela v procesu preigravanja in je sestavljen iz točke odločitve, lokacije točke odločitve, meril, ki se ocenjujejo na točki odločitve, aktivnosti ali variant, ki se zgodijo na tej točki, in enot, ki morajo izvesti aktivnosti in so odgovorne za opazovanje in poročanje o informacijah, ki vplivajo na merila za odločitev.

decision support template (DST) /FM101-5-1/ predloga za podporo odločanja

Produkt štabnega dela v procesu preigravanja, ki na grafičen način predstavlja točke odločitve in predvidene situacije. Ponazarja, kje, kdaj in pod kakšnimi pogoji bo najverjetneje potrebna odločitev za začetek določene aktivnosti (npr. odcep v izvedbi načrta delovanja) ali dogodka (npr. prenos ognja).

decisive point /AJP01/ odločilna točka

Točka, s katere je lahko ogrožena lastna ali sovražnikova točka osredotočenja. Lahko se nanaša na čas, rotor ali informacijsko okolje. Ključna točka na poti k točki osredotočenja in lahko predstavlja ključni položaj sovražnikove enote, infrastrukturni ali naravni objekt, zmogljivost delovanja, bojno moralo ipd. Nadzor nad to točko zagotavlja poveljniku prednost pred sovražnikom. Ustrezen ukrep v tej točki omogoča poveljniku prevzem iniciative ali ohranitev tempa delovanj.

declared speed /AAP6/ napovedana hitrost

Stalna hitrost, kot jo napove kapitan ladje, ki jo njegova ladja lahko vzdržuje na bližnjem potovanju v zmernih vremenskih razmerah in ob ustreznem upoštevanju trenutnega stanja ladje. Glej tudi scheduled speed; speed.

declassify /AAP6/ deklasificirati

Razveljaviti oznako tajnosti nekega materiala. Glej tudi downgrade.

declination /AAP6/ odklon; deklinacija

Kotna razdalja do telesa v nebesni sferi, merjena severno ali južno skozi 90 stopinj od nebesnega ekvatorja vzdolž urinega kroga telesa. Primerljivo z zemljepisno širino v zemeljski sferi. Glej tudi magnetic declination; magnetic variation.

decompression chamber /AAP6/ dekompresijska komora

Glej hypobaric chamber.

decontamination /AAP6/ dekontaminacija

Proces varovanja oseb, predmetov ali območja z absorpcijo, uničenjem, nevtralizacijo, razstrupljenjem ali odstranitvijo kemičnih ali bioloških snovi ali z odstranitvijo radioaktivnega materiala, ki se jih drži. Glej tudi immediate decontamination, operational decontamination, thorough decontamination.

decontamination station /AAP6/ postaja za dekontaminacijo

Stavba ali lokacija s primerno opremo in organizacijo za čiščenje osebja in materiala, onesnaženih s kemičnimi, biološkimi ali radiološkimi strupi. Tudi "cleansing station".

decoy /AAP6/ vaba

Kakršnakoli imitacija oseb, predmetov ali pojavov, da bi zavedli sovražnikove opazovalne naprave ali sovražnika napeljali k napačnim ocenam. Tudi "dummy"

decoy ship /AAP6/ ladja-vaba

Ladja, maskirana kot nebojna ladja, s skrito oborožitvijo in ostalo bojno opremo in s posebnimi napravami za hitro demaskiranje svojega orožja. Tudi "Q-ship".

deep fording capability /AAP6/ zmogljivost za brodenje

Značilnost samovoznega orožja ali kopenskega vozila z vgrajeno vodoodporno opremo in/ali posebno opremo za vodoodpornost za premagovanje vodnih ovir, medtem ko so kolesa ali gosenice v stiku s tlemi.

deep minefield /AAP6/ globinsko minsko polje

Protipodmorniško minsko polje, preko katerega lahko varno plovejo površinske ladje. Glej tudi minefield.

deep operations /atp3.2/ globinsko delovanje

Osnovni namen globinskega delovanja je najti in vezati sovražnika, preprečiti mu pot do cilja in onemogočiti svobodo delovanja; torej vzpostavitev ugodnih okoliščin za bližinsko delovanje. Izvaja se na večje razdalje v daljšem časovnem obdobju. V bistvu je ofenzivne narave in lahko neposredno vodi v bližinsko delovanje. Je orodje za omejitev manevra sovražnikovih sil z usmeritvijo v njegove šibke točke, kar mu preprečuje doseganje polne bojne moči. S pomočjo učinkovitosti modernih oborožitvenih sistemov lahko sovražnika upočasnimo ali mu preusmerimo težišče delovanj. Na ta način globinsko delovanje ne omogoča samo vezanja sil ampak dejanski napad na sovražnika.

deep supporting fire /AAP6/ globinski podporni ogenj

Ogenj, usmerjen na cilje, ki se ne nahajajo v bližini lastnih sil, za nevtralizacijo ali uničenje sovražnikovih rezerv in orožja in motenje sovražnikovega poveljevanja, oskrbe, komunikacij in opazovanja.

deep water /AAP6/ globoka voda

Voda, katere globina je večja od 200 m.

defeat /STANAG 2287/ poraziti

Zmanjšati učinkovitost sovražnikovih sil do stopnje, ko ne morejo več izvajati bojnih delovanj ali uresničiti svoje namere.

defector /AAP6/

Oseba, ki ne priznava svoje države, kadar se nahaja v območju sodne pristojnosti ali nadzora države.

defense area /AAP6, ATP3.2/ obrambno območje

Za katerokoli poveljstvo, območje od prednje črte območja bojevanja do zadnje meje odgovornosti. Tukaj se odvija odločilna obrambna bitka.

defense in depth /AAP6/ globinska obramba

Položaj obrambnih položajev, ki se vzajemno podpirajo, namenjenih absorpciji in postopni oslavitvi napada. Sovražniku preprečujejo začetno opazovanje celotnega položaja, poveljniku pa omogočajo manevriranje s svojimi rezervami.

defense readiness condition (DEFCON) stanje pripravljenosti

/AAP6/

Številka ali geslo, ki označujeta stanje pripravljenosti enote za dejansko delovanje ali vajo. Tudi "state of readiness".

defense shipping authority /AAP6/ pristojni organ za pomorski transport

Vojna civilna služba Nata, ki se aktivira v krizi ali vojni in je pristojna za razporeditev trgovskih ladij, dodeljenih zavezniškemu oceanskemu ladjevju za doseganje najučinkovitejše podpore skupnim naporom.

defensible terrain /ATP3.2/ zemljišče, ugodno za obrambo

defensive coastal area /AAP6/ obalno obrambno območje

Predel obalnega območja in zračnega prostora, kopnega ali voda, ki meji na obalno črto, v okviru katere lahko obrambna delovanja zajemajo kopenske, pomorske ali zračne sile.

defensive fire /AAP6/ obrambni ogenj

Ogenj podpornih enot, ki je v pomoč in zaščito enoti, ki izvaja obrambna delovanja.

defensive layout /ATP3.2/ obrambna razmestitev

Glej defense area.

defensive mine countermeasures /AAP6/ zaščitni protiminski ukrepi

Protiukrepi za zmanjševanje učinka sovražnikovega polaganja min.

defensive minefield /AAP6/ obrambno minsko polje

V mornariškem minskem bojevanju, minsko polje, postavljeno v mednarodnih vodah ali mednarodnih ožinah z napovedanim namenom nadzorovati ladjevje, ki brani pomorske komunikacije. Glej tudi minefield.

defensive operations /ATP3.2/ defenzivno delovanje; obramba

Defenzivno delovanje se ponavadi izvaja, ko ima sovražnik iniciativo in želimo preprečiti zavzetje zemljišča ali prodor v branjeno območje. Namen je zlomiti sovražnikov napad, uničiti njegove sile in ga zaustaviti v njegovi nameri. Na ta način ustvarjamo možnosti za napad, kar je ključnega pomena za defenzivno delovanje. Ne smemo zaiti v situacijo, kjer branilec samo reagira na sovražnikove poteze. Izrabiti je treba vsako priložnost in prevzeti iniciativo ter prisiliti napadalca v obrambo.

deferred maintenance /AAP6/ naknadno vzdrževanje

Vzdrževanje, ki je specifično namenjeno odstranjevanju obstoječe okvare, kar pa ne prepreči neprekinjenega delovanja naprave ali programa.

defilade /AAP6/

1. Zaščita pred sovražnim opazovanjem in ognjem s pomočjo ovir, kot so hrib, greben ali nasip. 2. Navpična razdalja, ki skriva položaj pred sovražnikovim opazovanjem. 3. Ščititi pred sovražnikovim ognjem s pomočjo naravnih ali umetnih ovir.

defilade position /ATP3.2/ prikrit položaj

defile /ATP3.2, FM101-5-1/ prehod; ožina

Ozka soteska ali gorski prelaz, ki preprečujeta enostaven premik sil.

defoliant agent /AAP6/ defoliator

Kemikalija, ki povzroči predčasno odpadanje listov na drevesih, grmovju in ostalih rastlinah.

defoliant operation /AAP6/ defoliacija

Uporaba snovi, ki povzročajo odpadanje listja v območjih, poraščenih z rastlinstvom, v podporo vojaškim operacijam.

degree of nuclear risk /AAP6/ stopnja jedrskega tveganja

Tveganje, kot ga določi poveljnik, ki so mu podvržene lastne sile zaradi učinkov detonacije jedrskega orožja, ki je bilo uporabljeno v napadu obkoljenega sovražnikovega cilja; sprejete stopnje tveganja v različnih taktičnih razmerah, kot so krizno stanje, zmerno tveganje in zanemarljivo tveganje. Glej tudi emergency nuclear risk; moderate nuclear risk; negligible nuclear risk.

delay /STANAG 2287/ zadrževati

Preprečiti sovražnikovim silam prihod na določeno lokacijo v določenem časovnem obdobju ali do določenega časa ali dogodka.

delay release sinker /AAP6/ tempirano grezilo

Grezilo, ki zasidrano mino po postavitvi zadržuje na morskem dnu za vnaprej dočeno obdobje.

delaying force /ATP3.2/ zadrževalne sile

delaying operation /AAP6/ zadrževanje

Bojna delovanja, v katerih sile pod pritiskom "trgujejo" s prostorom za čas tako, da upočasnijo sovražnikov zagon in mu prizadenejo največjo možno škodo, načelno brez zapletanja v odločilne spopade.

delegation of authority /AAP6/ delegiranje pristojnosti

Dejanje, kjer poveljnik dodeli del svojih pristojnosti, sorazmerno z dodeljeno nalogo, podrejenemu poveljniku. Medtem ko so odločilne pristojnosti neprenosljive, delegiranje pristojnosti zajema nalaganje deleža odgovornosti. Stopnjo delegirane pristojnosti je treba jasno opredeliti.

deliberate attack /AAP6/ načrtovan napad

Vrsta ofenzivne akcije, za katero je značilna vnaprej načrtovana usklajena uporaba ognjene moči in manevra za spopad s sovražnikom ter njegovo uničenje ali zajetje.

deliberate breaching /AAP6/ načrtovan prehod skozi ovire

Sistematično načrtovan in izveden prehod skozi minsko polje po vzpostavljeni poti ali očiščeni poti skozi prepreke ali utrjene položaje.

deliberate crossing /AAP6/ načrtovano prečkanje

Prečkanje vodne ovire v notranjosti, ki zahteva obsežno načrtovanje in podrobne priprave. Glej tudi hasty crossing.

deliberate defense /AAP6/ načrtovana obramba

Obramba, ki se običajno organizira, kadar nimamo stika s sovražnikom ali kjer ni neposredne grožnje stika njim in imamo dovolj časa za organizacijo. Praviloma zajema obsežno utrjeno območje z bunkerji, utrjenimi položaji in komunikacijskimi sistemi. Glej tudi hasty defence.

delivering ship /AAP6/ oskrbovalna ladja

Ladja v oskrbovalni enoti, ki zagotavlja ladijsko opremo.

delivery error /AAP6/ verjetnost zadetkov

Nenatančnost, povezana z danim oborožitvenim sistemom, zaradi katere pride do razpršitve strelav okoli ciljne točke. Glej tudi circular error probable; deviation; dispersion; dispersion error; horizontal error.

demilitarization /NRC/ demilitarizacija

Celovita ali delna ukinitve obrambne industrije, razorožitev oboroženih sil, vojaških kompleksov in objektov, kot tudi prepoved uporabe nekega območja ali cone v vojaške namene.

demilitarized zone /AAP6/ demilitarizirano območje

Določeno območje, kjer so prepovedani nameščanje ali koncentracija vojaških sil ali zadrževanje ali ustanavljanje kakršnihkoli vojaških objektov.

demilitarized zone /NRC/ demilitarizirano območje

Ozemlje, v katerem mednarodni sporazum ali dogovor prepovedujeta namestitve sil, postavitve kakršnegakoli vojaškega objekta ali vzpostavitve vojaške industrije. Demilitarizirana območja se pogosto uporabljajo za razdvojitve potencialno sovražnih strani in za preprečitev oboroženega spopada med njimi.

demining /AAP6/ razminiranje

Odstranjevanje vseh neeksplozivnih min, eksplozivnih sredstev, improviziranih eksplozivnih naprav in min presenečenja z nekega območja, da bi bilo varno za civilno uporabo. Opomba: Običajno ga izvajajo vojaške sile. Glej tudi countermine operations; improvised explosive device; mine clearance; mine disposal; unexploded explosive ordnance.

demolition /AAP6/ rušenje

Uničenje struktur, poslopij ali materiala z uporabo ognja, vode, eksploziva in mehaničnih ali drugih sredstev. Glej tudi uncharged demolition target.

demolition chamber /AAP6/ komora za eksploziv

Prostor, ki je v dani strukturi namenjen za eksplozivno polnilo.

demolition control /ATP3.2/ kontrola rušenja

Sistem kontrole rušenja je bistvenega pomena. Kontrola, kaj in kdaj bo uničeno, je stvar poveljnika in njegovega štaba. Zavarovanje in vžig rušenja sta vitalni bojni nalogi in pri tem ne sme priti do napak. Povelja, ki se nanašajo na rušenja, morajo biti enostavna, jasna in enostavno razumljiva. Oblika je standardizirana (glej STANAG 2017). Glede na taktične namene se rušenja delijo na pripravljena in rezervirana rušenja.

demolition firing party /AAP6/ skupina za rušenje

Skupina na prizorišču, ki tehnično odgovarja za rušenje. Glej tudi demolition guard.

demolition firing party /ATP3.2, FM101-5-1/ skupina za rušenje

Skupina, ki je tehnično odgovorna za izvedbo rušenja. Skupina vojakov, ki dejansko aktivira rušenje.

demolition guard /AAP6/ zaščitnica rušenja

Lokalne sile, ki so nameščene tako, da sovražniku preprečijo, da bi zajel cilj, preden se izda povelje za rušenje in pred uspešno sprožitvijo eksploziva. Poveljnik zaščitnice je zadolžen za operativno poveljevanje vsem enotam na prizorišču rušenja, vključno s tehničnim osebjem. Odgovarja tudi za prenos kaza za ogenj do tehničnega osebja. Glej tudi demolition firing party.

demolition guard /ATP3.2, FM101-5-1/ skupina za zavarovanje rušenja

Lokalne sile, ki zagotavljajo, da sovražnik ne zavzame cilja, preden je dan ukaz za njegovo rušenje ter preden je rušenje uspešno izvedeno. Poveljnik skupine je odgovoren za taktično kontrolo vseh sil na mestu rušenja, vključno s skupino za rušenje. Odgovoren je za posredovanje ukaza za rušenje tej skupini.

demolition kit /AAP6/ komplet za rušenje

Komplet z orodjem za rušenje, vključno z eksplozivom. Glej tudi demolition tool kit.

demolition site /ATP3.2/ mesto rušenja

Lokacija cilja rušenja.

demolition target /AAP6/ cilj rušenja

Cilj poznanega vojaškega interesa, ki je določen kot potencialni bodoči cilj rušenja.

demolition tool kit /AAP6/ komplet orodja za rušenje

Neeksplozivno orodje, material in pripomočki, ki so potrebni za pripravo rušilnega polnila. Glej tudi demolition kit.

demonstrate (STANAG 2287/ demonstrirati silo

Zavesti sovražnika s pomočjo prikaza neke aktivnosti in se pri tem izogniti stiku.

demonstration /AAP6/ demonstracija sil

Napad ali razkazovanje sil na fronti, kjer ne prihaja do odločilnih spopadov, da bi zavedli sovražnika. Glej tudi amphibious demonstration; diversion; diversionary attack.

denial measure /AAP6/ ukrep onemogočanja (uporabe virov)

Delovanje, da bi ovirali ali sovražniku odrekli uporabo prostora, osebja ali infrastrukture. Zajema lahko uničenje, odstranjevanje, kontaminacijo ali postavljanje ovir. Glej tudi secure.

denial operation /FM101-5-1/ onemogočanje

Delovanje z namenom preprečiti ali onemogočiti sovražniku zavzetje ali izkoriščanje območja ali objekta taktične ali strateške vrednosti.

density altitude /AAP6/ višina glede na gostoto ozračja

Gostota ozračja, izražena z višino, ki ustreza tej gostoti v standardnem ozračju.

deny /STANAG 2287/ ne dopustiti

Preprečiti sovražniku uporabo nečesa.

departure end /AAP6/ vzletni konec

Konec vzletne steze, ki je najbližje smeri začetnega odhoda.

departure line /ATP3.2/ izhodiščna črta

departure point /AAP6/ izhodiščna točka

1. Navigacijska kontrolna točka, ki jo zrakoplov uporablja kot označbo za določanje smeri. 2. V amfibijskih operacijah, kontrolna točka v zraku na tistem koncu sistema linij za prilet helikopterjev, ki je obrnjen proti morju, iz katere se helikopterski valovi pošiljajo vzdolž izbrane priletne linije helikopterja do začetne točke.

deployment /AAP6/ razmestitev; premestitev; razporeditev

1. V mornarici, sprememba od potovalne razporeditve ali razporeditve v stik s sovražnikom v bojni razpored. 2. Premikanje sil v okviru območja delovanja. 3. Razporejanje sil v bojno formacijo. 4. Premestitev sil na zeleno območje delovanj. Glej tudi disposition.

deployment formation /ATP3.2/ bojni razvoj sil; bojni razpored

Taktična razporeditev sil v napadu, ko prečkajo izhodiščno črto, odvisna od zemljišča, razdalje do sovražnika, pričakovanega odpora in obsega ognjene podpore. Med pristopom je pomembno, da gladko napredujemo. Vse napore je potrebno vložiti v nevtraliziranje sovražnikovih zmogljivosti za opazovanje, z porabo prikritih pristopnih poti in izrabo podpornega ognja. Zagotovljena mora biti najobsežnejša ognjena podpora.

deployment in-depth /ATP3.2/ razvoj po globini

Sile morajo biti razporejene po globini. To je ukrep, s katerim se pripravimo za morebitne prodore med enotami na prednjih položajih ter za zaščito pred zračnimi desantni na prehode in rezervne poti.

deployment operating base /AAP6/ oporišče; baza

Oporišče, različno od mirnodobnega oporišča, z minimalnimi operativnimi in podpornimi objekti, na katerega se razporedita enota ali del enote in od tam delujeta v obdobju napetosti ali vojne. Glej tudi base; emergency fleet operating base.

depression angle /AAP6/ kot spuščanja

Glej angle of depression.

depth /AAP6/ globina

V pomorstvu/hidrografiji, navpična razdalja od ravnine hidrografske referenčne točke do morskega, jezerskega ali rečnega dna.

depth contour /AAP6/ izobata

Črta, ki povezuje točke enake globine pod hidrografsko referenčno točko. Tudi "bathymetric contour ali depth curve".

depth curve /AAP6/ izobata

Glej depth contour.

derived information /AAP6/ izpeljana informacija

Parametri, kot so kot, domet, položaj, hitrost itd., veljajo za izpeljane iz prvega prejemnika ali drugega senzorja, v katerem se ti parametri nahajajo ali se lahko nahajajo, če se ni treba sklicevati na dodatne informacije.

description of target /AAP6/ opis cilja

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, element v klicu za ogenj, v katerem opazovalec ali označevalec opišeta objekt, osebje, opremo ali dejavnost, ki se bo obstreljevala. Tudi "target description".

descriptive name /AAP6/ opisno ime

Pisna oznaka na zemljevidih ali kartah, ki se uporablja za natančno določanje narave pojava (naravnega ali umetnega), ki je označen s splošnim simbolom.

designation of days and hours /AAP6/ označevanje dnevov in ur

Oznake imajo naslednji pomen: Dan D = Dan začetka delovanja oziroma dan, ko naj bi se bojna delovanja začela. Lahko označuje začetek sovražnosti ali kakršna koli druga delovanja. Dan E = Dan začetka vaje zveze NATO. Dan G = Dan izdaje ukaza, običajno nacionalnega, za razmestitev ali uporabo sil. Dan K = Dan začetka premika konvoja ali dan, ko naj bi se začel premikati po določeni poti. Dan M = Dan začetka mobilizacije ali dan, ko naj bi se mobilizacija začela. Ura H = Točno določena ura, ob kateri se začnejo bojna delovanja ali vaja ali naj bi se začela. (Ta izraz se uporablja tudi kot sklicna oznaka za označevanje nevv/ur pred dogodkom ali po njem).

desired ground zero /AAP6/ načrtovana točka sprožitve jedrske bombe

Točka na površju zemlje v središču načrtovane jedrske eksplozije ali navpično pod ali nad njim. Glej tudi actual ground zero; ground zero.

destroy /APP6A/ uničiti

1. Bojna naloga s ciljem bojno onesposobiti sovražnikove sile, tako da je potrebna obnovitev enote. 2. Cilju zadati škodo v taki meri, da ne more delovati, kot je bilo načrtovano, niti ga ni moč usposobiti za delovanje, ne da bi ga popolnoma obnovili. V letalskih akcijah to pomeni 70-odstotno onesposobitev/uničenje sovražnikovih sil. V artileriji pa to pomeni 30-odstotno onesposobitev/uničenje sovražnikovih sil.

destruction fire mission /AAP6/ rušilni ogenj

V artileriji, streljanje z namenom uničiti točkast cilj. Glej tudi fire.

destruction radius /AAP6/ rušilni obseg

V minskem bojevanju, največja razdalja od eksplozivnega polnila znane velikosti in vrste, na kateri bo mino uničila detonacija glavnega polnila z znano verjetnostjo uničenja, ne glede na orientacijo.

detachment /AAP6/ odred

1. Del enote, ki je ločen od svoje glavne organizacije in opravlja dolžnosti drugje. 2. Začasna vojaška ali mornariška enota, sestavljena iz drugih enot ali delov enot.

detail /AAP6/ podrobnost

Osnovna grafična predstavitev pojavov.

detailed photographic report /AAP6/ podrobno fotografsko poročilo

Izčrpno, analitično in podrobno pisno obveščevalno poročilo na podlagi tolmačenja fotografije, ki običajno prikazuje eno samo osebo, cilj, kompleks ciljev.

detecting circuit /AAP6/ detektorski krog

Del minskega sprožilnega kroga, ki se odziva na vpliv cilja.

detection /AAP6/ odkrivanje

Uporaba kakršnihkoli sredstev za odkrivanje prisotnosti oseb, predmetov ali pojavov potencialnega vojaškega pomena. Glej tudi recognition; identification; friend or foe (IFF).

detection and tactical control system /AAP6/ sistem odkrivanja in taktične kontrole

V zračnem prostoru, popoln, prenosen in samostojen sistem (z opremo in osebjem), ki omogoča usklajevanje vseh sredstev, ki se uporabljajo v danem zračnem prostoru nad bojiščem.

detention /AAP6/ pridržanje

Dejanje pridržanja v zaporu iz zakonskih razlogov, kot so sodni postopek, vzdrževanje javne varnosti ali izvajanja pravnega reda.

deterioration limit /AAP6/

Meja, ki velja za posamezen izdelek in označuje, katerim minimalnim zahtevam kakovosti mora ustrezati izdelek, da obdrži kodno število Nata.

deterrence /AAP6/ odvracanje

Prepričevanje potencialnega agresorja, da bi negativni rezultati nasilja ali oboroženega spopada prevladali nad potencialnimi pridobitvami. Za to so potrebne verodostojne vojaške zmogljivosti in strategija jasno izraženo politično voljo za delovanje.

detonating cord /AAP6/ detonatorska vrv

Vodoodporna prožna vlaknasta cev, ki vsebuje visoko eksplozivno snov za prenos eksplozivnega vala.

detonating cord amplifier /AAP6/ ojačevalec detonatorske vrvi

Naprava, nameščena na detonatorsko vrv, ki omogoča vžig polnila in hkraten prenos eksplozivnega vala do drugega polnila.

detonator /AAP6/ detonator

Naprava z občutljivim eksplozivom, ki povzroči eksplozivni val.

detour /AAP6/ obvoz

Odklon od tistih delov poti, kjer je napredovanje oteženo ali onemogočeno, da bi zagotovili neprekinjeno napredovanje do cilja. Izraz obvoz označuje spremenjen del poti.

deviation /AAP6/ odklon

1. Kotna razlika med magnetno smerjo in smerjo kompasa. 2. Razdalja, za katero sta delovanje ali eksplozije zgrešila cilj. Glej tudi circular error probable; delivery error; dispersion error; horizontal error; dispersion.

diaphragm /AAP6/ zaslonka

Priprava v optičnih sistemih, ki regulira količino svetlobe, ki prehaja skozi sistem. Količina svetlobe določa svetlost slike, ne da bi vplivala na njeno velikost.

diapositive /AAP6/ diapozitiv

Pozitivna fotografska slika na prosojnem sredstvu. Glej tudi plate; transparency.

died of wounds received in action /AAP6/ smrtna žrtev zaradi ran v boju

Bojna žrtev, ki podleže ranam ali drugim poškodbam v akciji, potem ko je prispela do postaje z zdravniško oskrbo. Glej tudi battle casualty; killed in action; non-battle casualty.

differential ballistic wind /AAP6/ diferencialni balistični veter

Pri bombardiranju, hipotetični veter, ki ustreza razliki v hitrosti balističnega vetra in dejanskega vetra na višini, kjer je bila bomba odvržena.

difficult terrain /ATP3.2/ težje prehodno zemljišče

Zemljišče, ki predstavlja veliko težavo sovražnim premikom. Upočasnjuje gibanje in nudi branilcu zaščito in prikritost položajev. Ponavadi lahko branilec najde naravne ovire, ki jih lahko okrepi ter s tem ovira prodor in kanalizira sovražnika. Če ta želi takšno zemljišče zavzeti, potrebuje močne pehotne sile. Takšna območja najlažje branijo sile, kjer prevladuje pehota.

diffraction loading /AAP6/ sila uloma

Skupna sila napredujočega udara jedrske eksplozije, ki deluje na strani neke strukture.

dip /AAP6/

V mornariškem minkem bojevanju, količina, s katero se zasidrana mina potopi pod svojo določeno globino zaradi toka ali toka plimovanja, ki delujeta na ohišje mine in sidrišče.

dip needle circuit /AAP6/

V mornariškem bojevanju, mehanizem, ki se odziva na spremembe jakosti navpične komponente celotnega magnetnega polja.

diplomatic authorization /AAP6/ diplomatsko dovoljenje

Dovoljenje za prelet ali pristanek na vladni ravni, pridobljeno po diplomatskih kanalih.

direct action /AAP6, ATP3.2, FM101-5-1/ neposredna akcija

Kratek napad ali druga oblika manjšega ofenzivnega delovanja specialnih sil ali enot, ki lahko opravljajo specialne naloge, z namenom zavzetja, uničenja, zajetja, povrnitve ali povzročitve škode, za doseganje specifičnega, podrobno opredeljenega in pogosto časovno občutljivega rezultata.

direct action fuse /AAP6/ vžigalnik z udarnim delovanjem

Glej impact action fuse.

direct damage assessment /AAP6/ neposredna ocena škode

Neposreden ogled dejanskega prizadetega območja z opazovanjem iz zraka, zračno fotografijo ali neposrednim opazovanjem.

direct fire /AAP6/ neposredni ogenj

Ognjeno delovanje na cilj, ki ga namerilec lahko vidi. Glej tudi fire.

direct illumination /AAP6/ neposredna osvetlitev

Osvetlitev, ki jo daje neposredna svetloba ognjemetov ali žarometov.

direct laying /AAP6/ neposredna razvrstitev

Razvrstitev, kjer so merki orožij poravnani neposredno na cilj.

direct or indirect approach /ATP3.2/ direktni ali indirektni pristop

Direktni pristop predstavlja neposredno soočanje z vojaško silo sovražnika. Delovanje je usmerjeno neposredno v odločilne točke in točke osredotočenja. Indirektni pristop pomeni napad na odločilne točke in točke osredotočenja iz različnih, za sovražnika nepredvidljivih smeri, načina in časa. Usmerjeno je v izkoriščanje sovražnikovih slabosti, pri čemer se izogibamo neposrednemu spopadu.

direct support (DS) /AAP6, FM101-5-1/ neposredna podpora

1. Podpora, ki jo zagotavlja enota, ki ni dodeljena ali podrejena poveljstvu podpirane enote ali formacije, vendar ima nalogo, da prioritarno podpira to enoto. Glej tudi in support of. 2. V mornariški uporabi, delovanje, ki se nanaša na zaščito posameznih sil s strani drugih enot, običajno pod taktično kontrolo teh sil. Glej tudi associated support. 3. Pri kopenskem delovanju, osnovna taktična naloga artilerije, ki mora zagotoviti ognjeno podporo neartilerijski enoti, na podlagi zahteve podpirane enote. Pri tem poveljniški odnos ni posebej opredeljen. Glej tudi general support reinforcing.

direct support (DS) /AAP6/ neposredna podpora

1. Enota, ki neposredno podpira ali je neposredno odgovorna za zagotovitev delovanja posamezne enote, mora prednostno zagotoviti podporo tej enoti. Zahteve sprejema neposredno od enote. Običajno enota, ki nudi podporo, vzpostavi zvezo (lahko tudi s častnikom za povezavo) ter svetuje enoti, ki jo podpira. Enota, ki neposredno podpira drugo enoto, z njo ne vzpostavlja poveljniškega razmerja, ne more je podrediti, ponovno dodeliti ali jo reorganizirati. Glej tudi priority call; in support. 2. V pomorstvu, bojna delovanja, ki se našajo na operacijo, kjer določene sile ščitijo enote, ki so običajno pod taktičnim poveljstvom te sile. Glej tudi associated support.

direct support artillery /AAP6/ artilerija za neposredno podporo

Artilerija, katere glavna naloga je zagotavljanje ognja, ki ga zahteva podprta enota.

direct supporting fire /AAP6/ neposreden podporni ogenj

Ogenj v podporo delu sile, za razliko od splošnega podpornega ognja, ki podpira neko silo kot celoto. Glej tudi fire; supporting fire.

directed energy (DE) /ATP3.2, FM101-5-1/ usmerjena energija

Skupni izraz za tehnologijo, ki se nanaša na proizvodnjo curka koncentrirane elektromagnetne energije ali atomskih delcev, na primer laserji, visoko energijski curki mikrovalov in curki delcev.

directing staff /AAP6/ vodstvo vaje

Glej exercise directing staff.

direction /AAP6/ smer delovanja

1. V artileriji in mornariški ognjeni podpori, izraz, ki ga uporablja usmerjevalec/označevalec v klicu za ogenj za označevanje smeri opazovalne črte. 2. Glej intelligence cycle.

direction finding (DF) /ATP3.2/ določitev smeri; goniometrija

Proces določitve smeri oddajanja elektromagnetnih valov.

direction of attack (ground forces) /ATP3.2/ smer napada

Določena smer ali pot, po kateri poteka glavni napad ali ji sledi glavna sila.

direction of attack /APP6A/ smer napada

Specifična smer ali pot, kjer bosta glavni napad ali center glavne sile. Enote so omejene, zahteva

se, da se napad izvede, kot je nakazano, in običajno ni dovoljeno obiti sovražnika. Smer napada se uporablja predvsem za protinapade ali za to, da napad na pomožni smeri maksimalno prispeva k napadu.

directional gyro indicator /AAP6/ kazalec smernega žiroskopa

Azimutni žiroskop z neposrednim prikazovalnikom in pripomočki za določanje podatkov glede na določeno mer kompasa.

directional radar prediction /AAP6/ napoved smernega radarja

Napoved za določeno smer.

directive /AAP6/ direktiva; usmeritev

1. Vojaško sporočilo, ki daje usmeritve ali ukaz za določeno aktivnost. 2. Načrt, ki se izdelava z namenom, da se bo uporabil ob ukazu ali ob nastopu navedene možne situacije. 3. Širše gledano, kakršnokoli sporočilo, ki daje pobudo za začetek akcije, obnašanja ali postopka ali jih ureja.

disabling fire /AAP6/ ogenj za onemogočanje

Ognjeno delovanje z namenom zmanjšati manevrske sposobnosti plovila, ne pa njegove plovnosti.

disarmed mine /AAP6/ razorožena mina

Mina z obrnjenim postopkom aktiviranja (armiranja), zaradi katerega je mina neučinkovita. Taka mina je varna za rokovanje in transport in jo je moč ponovno oborožiti s preprostim postopkom. Glej tudi dead mine; inert mine.

disaster /NRC/ nesreča; katastrofa

Resna prekinitve delovanja družbe, kjer je prišlo do velikih izgub prebivalstva in materialnih sredstev ali do elike ekološke škode. Posledice presegajo zmogljivosti družbe, da bi se uspešno soočila z nesrečo samo z lastnimi viri. Običajno se razvršča glede na hitrost nastanka (nenaden ali postopen) ali glede na razlog nastanka (naravna ali posledica človeškega dejanja).

disaster preparedness /NRC/ pripravljenost na nesreče /katastrofe

Aktivnosti, ki so namenjene zmanjšanju izgub prebivalstva in škode, pravočasnemu organiziranju začasnega umika prebivalstva in lastnine z ogroženih območij in objektov in učinkovitemu ter pravočasnemu reševanju, pomoči in obnovi.

disaster prevention /NRC/ preprečevanje nesreč/katastrof

Aktivnosti, ki so namenjene zagotovitvi trajne zaščite pred nesrečami. Vključujejo gradbene in druge zaščitne ukrepe in ustrezne zakonske podlage za nadzor uporabe zemljišča in urbanistično načrtovanje.

disaster relief /NRC/ pomoč ob nesrečah/katastrofah

Pomoč in/ali odgovor med nesrečo ali po njej, da bi ohranili življenja in zagotovili nujne življenjske potrebe. ahko je krizna (nujna) ali traja daljši čas.

discriminating circuit /AAP6/ razlikujoč krog

Del operativnega kroga morske mine, ki razlikuje med odzivom detekcijskega kroga na prehod ladje in odzivom na druge motnje (npr. čistilca min, protiminskega delovanja itd.).

disembarkation schedule /AAP6/ razpored izkrcanja

Glej disembarkation schedule.

disengagement /ATP3.2, FM101-5-1/ umik iz boja

Prekinitve stika s sovražnikom in premik na točko, kjer sovražnik ne more enote niti opazovati niti ognjeno delovati z neposrednim ognjem.

dispatch route /AAP6/ dispečerska pot

V cestnem prometu, pot na kateri se izvaja popolna kontrola nad prioriteto uporabo in usmerjanjem premikov v času in prostoru. Tudi posamezna vozila potrebujejo odobritev za uporabo take poti. Glej tudi route.

dispenser /AAP6/ razpršilec

V zračni oborožitvi, zabojnik ali naprava za nošenje in odmetavanje dodatnega streliva. Glej tudi cluster bomb unit.

dispersal /AAP6/ razpršitev

V mornariškem nadzoru plovbe, zmanjšanje koncentracije plovbe s ponovnim privezom na območju pristanišča ali na bližnjih delovnih sidriščih.

dispersed movement pattern /AAP6/ razpršen premik

Vzorec premika od ladje do obale, ki zagotavlja dodatno lateralno in globinsko ločitev jurišnih plovil. Ta vzorec se uporablja, kadar je treba upoštevati dejavnik ogrožanja jedrskega orožja.

dispersed site /AAP6/ izolirano mesto

Prostor, ki je namenjen zmanjševanju koncentracije in ranljivosti, tako da se loči od ostlih vojaških ciljev ali od prepoznanega ogroženega področja.

dispersion /AAP6/ razpršitev

1. Vzorec razpršenih zadetkov okoli osrednje točke delovanja bombe in izstrelkov, ki se odvržejo ali izstrelijo v enakih okoliščinah. 2. V protiletalskem topništvu, raztresenost strelcev v dometu in odklon od osrednje točke eksplozije. 3. Razkropitev ali ločevanje enot, materiala, ustanov ali dejavnosti, ki so običajno združene v omejenih območjih, da bi zmanjšali ranljivost. 4. V kemičnih in bioloških operacijah, razširjanje snovi v tekoči obliki ali v obliki sprejev. 5. V zračno-desantnih operacijah, porazdelitev osebja in/ali tovora v območje odmetavanja. 6. V mornariškem nadzoru plovbe, ponoven privez ladje na obrobju ali v bližini pristanišča, da bi ladjo zaščitili in zmanjšali tveganje poškodb zaradi napada na najmanjšo možno mero. Glej tudi *convoy dispersal point*; *circular error probable*; *delivery error*; *deviation*; *dispersion error*; *disposition*; *horizontal error*.

dispersion error /AAP6/ napaka zaradi razpršitve

Razdalje od točke zadetka ali eksplozije streliva do osrednje točke delovanja ali eksplozije. Glej tudi *circular error probable*; *delivery error*; *deviation*; *dispersion*.

dispersion pattern /AAP6/ vzorec razpršitve

Porazdelitev niza strelcev, izstreljenih iz enega orožja ali skupine orožja v čim bolj enakih okoliščinah; točke eksplozije ali zadetka so razpršene okrog točke, ki se imenuje osrednja točka delovanja.

displaced person /AAP6/ razseljena oseba

Civilist, ki se neprostoovoljno nahaja izven nacionalnih meja svoje države. Glej tudi *refugees*; *evacuees*.

disposition /AAP6/ razporeditev; bojni razpored

1. Razporeditev poveljniških elementov v nekem območju; običajno točne lokacije poveljniških mest in razmestitev podrejenih sil. 2. Predpisan razpored postaj, ki jih zasede več formacij in posameznih ladij flote ali dela flote v različne namene, kot so plovba, pristop, vzdrževanje stika ali bojevanje. 3. Predpisan razpored vseh taktičnih enot, ki sestavljajo eskadriljo (*flight*) ali skupino zrakoplovov. Glej tudi *deployment*; *ispersion*.

disrupt /APP6A/ razbiti

Bojna naloga ali učinek oviranja (vsebuje načrtovanje ognja in oviranje), ki razbije sovražnikovo formacijo in tempo, poruši sovražnikovo časovnico, povzroči prezgodno dejavnost sil in/ali razbije njihov napad.

disruptive pattern /AAP6/ maskirni vzorec

V opazovanju, razpored primerno obarvanih nepravilnih oblik, ki so nameščene na površino nekega predmeta za izboljšavo maskiranja.

dissemination /AAP6/ širjenje (informacij)

Glej *intelligence cycle*.

distressed submarine personnel /AAP6/ podmorniško osebje v stiski

Preživeli podmornice v stiski, ko niso pobegnili ali niso bili rešeni. Tudi "*DISSUB personnel*".

distributed fire /AAP6/ porazdeljeni ogenj

Streljanje, ki je razporejeno tako, da najučinkoviteje zadeva prostorski cilj. Glej tudi *fire*.

distribution point /AAP6/ razdeljevalna točka

Točka, kjer se sredstva in/ali strelivo, pridobljeno od oskrbovalnih točk divizije ali drugih enot, razdeljuje podrejenim enotam. Razdeljevalne točke običajno nimajo zaloga, blago se čimprej izda v celotni količini.

distribution point /ATP3.2, FM101-5-1/ razdelilna točka

Točka, na kateri se sredstva za oskrbo in/ali strelivo razdelijo podrejenim enotam. Običajno se sredstva na razdelilni točki ne skladiščijo, marveč se izdajo, čim prej je možno.

diversion /AAP6/ diverzija; preusmeritev; obvoz

1. Dejanje odvratanja sovražnikove pozornosti in njegovih sil od točke glavnega delovanja; napad ali alarm ali ukana, ki odvrata pozornost. Glej tudi demonstration. 2. Sprememba predpisane poti iz operativnih ali taktičnih razlogov. Razen v primeru zrakoplovov, povelje za diverzijo ne pomeni spremembe cilja. 3. V mornariškem minskem bojevanju, pot ali kanal, ki obideta nevarno območje. Obvoz lahko povezuje dva kanala, se izdvoji od kanala ali se mu ponovno priključi izven nevarnega območja. Glej tudi route. 4. V nadzoru zračnega prometa, pristanek na drugem letališču od načrtovanega. Glej tudi alternate aerodrome. 5. Preusmeritev ali odvrnitev oseb ali objektov od načrtovane poti. 6. Napad, alarm ali lažni napad z namenom odvratanja pozornosti.

diversion aerodrome /AAP6/ zasilno letališče

Letališče, opremljeno z minimalnimi osnovnimi pripomočki, ki se lahko uporablja kot zasilno letališče ali takrat, ko glavno letališče ali letališče, kjer so enote razmeščene, nista uporabni ali ne ustrezata potrebam aktičnih bojnih delovanj. Glej tudi aerodrome; redeployment aerodrome.

diversionary attack /AAP6/ slepilni napad

Napad, kjer neka sila napade cilj ali grozi z napadom na cilj, ki ni glavni, da bi odvrnili sovražnikovo obrambo od težišča delovanja. Glej tudi demonstration.

diving chamber /AAP6/ dekompresijska komora

Glej hypobaric chamber.

division /AAP6/ divizija; oddelek; sektor

1. Taktična enota/formacija: a. Večja administrativna in taktična enota/formacija z rodovi in službami, ki so otrebni za neprekinjeno bojevanje, in je večja od polka/brigade in manjša od korpusa. b. Več mornariških plovil podobne vrste, združenih v skupno operativno in administrativno poveljstvo, ali taktična nota mornariške letalske eskadrilje iz dveh ali več odsekov. c. Zračna divizija je zračna bojna organizacija, običajno sestavljena iz dveh ali več polkov s primernimi enotami bojne podpore. Bojni polki zračne divizije praviloma vsebujejo enote podobne vrste. 2. Organizacijski del poveljstva, ki je zadolžen za specializirana področja, kot so npr. kadri, obveščevalne dejavnosti, načrtovanje in usposabljanje ali oskrba in evakuacija. 3. Številno osebje dodatka ladje, združeno v skupnem operativnem ali administrativnem poveljstvu. Za 2. točko glej tudi branch; cell; section.

doctrine /AAP6/ doktrina

Temeljna načela, ki vodijo dejavnosti vojaških sil v podporo zastavljenim ciljem. Doktrina je obvezujoča, vendar je pri uporabi potrebna presoja.

dome /AAP6/ vodna kupola

Glej spray dome.

door bundle /AAP6/

Paket za ročno katalputiranje v letu, ki mu običajno sledijo padalci.

doppler effect /AAP6/ doplerjev učinek

Pojav, ki ga zasledimo kot spremembo opazovane frekvence zvoka ali radijskega vala zaradi časovne stopnje spremembe v efektivni dolžini poti med virom in opazovalno točko.

doppler radar /AAP6/ doplerjev radar

Katerakoli oblika radarja, ki zasledi gibanje, ki se nanaša na odbojno površino, z meritvijo premika frekvence odbite radioenergije zaradi premikanja opazovalca ali odbojne površine.

dormant /AAP6/ mina z upočasnjanim delovanjem

V mornariškem minskem bojevanju, mina z delujočo zadrževalno napravo, ki preprečuje njeno aktiviranje.

dose rate contour line /AAP6/ izodoza

Črta na zemljevidu ali prosojnici, ki združuje vse točke z enako dozo žarčenja ob danem času. Tudi "isodose rate line" .

dosimetry /AAP6/ dozimetrija

Merilo doze žarčenja, ki velja za uporabljene naprave (dozimetre) in za tehnike.

double flow route /AAP6/ dvopasovnica

Cesta z najmanj dvema pasovoma, ki omogočata hkratno premikanje dveh kolon vozil v isto ali nasprotno smer. Glej tudi limited access route; route; single flow route.

doubtful /AAP6/ dvomljiv

V artileriji in mornariški ognjeni podpori, izraz, ki ga uporabljata opazovalec ali označevalec, kadar ne moreta določiti razlike v dometu med ciljem in izstrelkom.

down /AAP6/ navzdol

V artileriji in mornariški ognjeni podpori: a. Izraz v ukazu za ogenj, ki označuje, da je cilj nižje od referenčnih točk, ki so se uporabile za identifikacijo cilja. b. Popravek opazovalca/označevalca pri streljanju, ki označuje, da je treba znižati višino eksplozije.

down lock /AAP6/

Naprava za blokado sklopljive pristajalne opreme v spuščnem ali iztegnjenem položaju.

downed aircrew pickup point /APP6A/ točka pobiranja posadk sestreljenih zračnih plovil

Točka, na katero se letalci poskušajo izmuzniti in uiti in kjer jih poberejo lastne sile.

downgrade /AAP6/ deklasificirati

Znižati stopnjo zaupnosti zaupnega dokumenta ali del zaupne zadeve ali zaupnega materiala. Glej tudi declassify.

draft plan /AAP6/ osnutek načrta

Načrt, katerega osnutek je bil usklajen in dogovorjen z ostalimi vojaškimi poveljstvi in je pripravljen za usklajevanje z ostalimi udeleženi državami, ki bi morale opraviti določene dejavnosti v svojih državah v podporo načrtu. Lahko se uporablja za prihodnje načrtovanje in vaje in je osnova za bojno povelje, ki se izvaja v izrednem stanju. Glej tudi initial draft plan; coordinated draft plan; final plan; operation plan.

draftee /AAP6/

Glej transient.

drag loading /AAP6/

Sila, ki deluje na predmet ali strukturo zaradi tranzitnih vetrov, ki spremljajo piš udarnega vala. Je rezultat dinamičnega pritiska in koeficienta upora, odvisno od oblike ali geometrije predmeta ali strukture.

drainage system /AAP6/ drežni sistem

Reke, vodotoki in ostale vode v notranjosti.

drawing key /AAP6/ skicirni ključ

Slika ali predhodna skica, ki se uporabljata kot vodič za pisanje ali risanje. Glej tudi blue key; key.

drift /AAP6/ zanos; zanašanje

V balistiki, odklon smeri izstrelka zaradi žiroskopičnega delovanja, ki je posledica gravitacijskih in atmosferskih induciranih vrtilnih momentov na vrteči se izstrelak.

drift angle /AAP6/ kot zanosa

Kot, merjen v stopinjah, med smerjo zrakoplova ali ladje in popravljen potjo.

drifting mine /AAP6/ plavajoča mina

Plavajoča ali nevtralno plavajoča mina, ki se prosto premika pod vplivom valov, vetra, toka ali plimovanja. Glej tudi floating mine.

drill mine /AAP6/ šolska mina

Mina z neaktivnim polnilom ali mini podobno telo, ki se uporabljata za vadbo ali preizkuse natovarjanja, polaganja ali deaktiviranja. Glej tudi mine; practice mine.

drone /AAP6/   brezpilotno letalo

Brezpilotno letalo, ki opravlja svoje naloge brez upravljanja iz zunanjega vira. Glej tudi remotely piloted vehicle.

droop stop /AAP6/

Naprava, ki ob izklopu rotorja omejuje premik lopatic helikopterskega rotorja navpično navzdol.

drop altitude /AAP6/   nadmorska višina izkrcanja

Višina nad srednjo morsko gladino, kjer se izvrši zračno izkrcanje. Glej tudi drop altitude.

drop height /AAP6/   višina zračnega izkrcanja

Navpična razdalja med območjem izkrcanja in zrakoplovom. Glej tudi drop altitude.

drop message /AAP6/   odvrženo sporočilo

Sporočilo, ki ga zrakoplov odvrže na tla ali neko površino.

drop zone (DZ) /APP6A/   območje izkrcanja/spuščanja

Določeno območje, nad katerim se s padali zračno izkrcajo enote, oprema ali blago. Posebna površina, na katero se iz zraka s pomočjo padala spustijo ali odvržejo padalske enote, oprema ali oskrba.

dry gap bridge /AAP6/

Pritrjen ali prenosen most, ki se uporablja za premostitev globin, ki ne vsebujejo vode, npr. protitankovskih arkov, cestnih kraterjev itd.

dual capable unit /AAP6/   enota z dvojno zmogljivostjo

Enota, ki ima zmogljivosti za konvencionalne in jedrske naloge.

dual firing circuit /AAP6/   dvojni ognjeni krog

Sklop, ki ga sestavljata dva samostojna ognjena sistema, oba električna ali oba neelektrična tako, da sprožitev enega sistema sproži vse naboje. Glej tudi combination firing circuit.

dud /AAP6/   neeksplozirano strelivo

Eksplodivno strelivo, ki ni bilo polnjeno v skladu z nameni ali po polnjenju ni eksplodiralo.

dummy /AAP6/   vaba

Glej decoy.

dummy message /AAP6/   lažno sporočilo

Sporočilo, katerega namen se razlikuje od vsebine. Lahko ga sestavljajo lažne navedbe ali pa je brez pomena.

dummy minefield /AAP6/   lažno minsko polje

V mornariškem minskem bojevanju, minsko polje brez pravih min, ki predstavlja le psihološko grožnjo. Glej tudi minefield.

dummy minefield /APP6A/   lažno minsko polje

Minsko polje brez pravih min, ki predstavlja le psihološko grožnjo.

dummy position /ATP3.2/   lažni položaj

Glej decoy.

dump /AAP6/   začasno skladišče

Začasno skladišče za bombe, strelivo, opremo ali blago, običajno na prostem.

duplicate negative /AAP6/   dvojni negativ

Negativ, izdelan iz negativa ali diapozitiva.

durable material /AAP6/   trajni material

Glej non-expendable supplies and materiel.

dwell action /AAP6/

V artileriji in mornariški ognjeni podpori se ta izraz uporablja za stanje, kjer se streljanje nadaljuje za nedoločen čas ob določenem času ali na določen cilj ali cilje.

dynamic pressure /AAP6/ dinamični pritisk

Pritisk, ki nastane zaradi nekega sredstva v gibanju, kot npr. sunka zraka, ki sledi udarni fronti ali udarnemu valu. Glej tudi drag loading.

early resupply /AAP6/ zgodnje obnavljanje zalog

Pošiljka zalog v obdobju med dnevom D in začetkom načrtovanega obnavljanja zalog. Glej tudi element of resupply.

early warning /AAP6/ zgodnje alarmiranje

Zgodnje obveščanje o izstrelitvi ali približevanju neznanega orožja ali prenosnika orožja. Tudi "air defence early warning".

earmarked for assignment /AAP6/ namenjen za dodelitev

Status sil, za katere so se države dogovorile, da jih bodo dodelile operativnemu poveljevanju Natovega poveljnika na določen datum v prihodnosti. Pri določitvi takšnih sil morajo države opredeliti, kdaj bodo tovrstne sile na voljo v smislu pogojev, ki jih trenutno postavi vojaški odbor.

earmarking of stocks /AAP6/ določitev namena zalog

Dogovori med državami, po katerih se slednje v miru dogovorijo o določitvi izbranih predmetov lastnih vojnih rezerv, ki jih bodo uporabili Natovi poveljniki.

earthing /AAP6/ ozemljitev

Proces oblikovanja zadovoljive električne povezave med strukturo, vključno s kovinskim slojem, predmetom ali vozilom, in maso zemlje za zagotovitev skupnega potenciala z zemljo. Glej tudi bonding; grounding.

easting /AAP6/

Branje mrežnih vrednosti na zemljevidu v smeri proti vzhodu (od leve proti desni).

echelon /AAP6/ ešalon; raven poveljevanja

1. Del poveljstva, npr. prednji ešalon, zaledni ešalon. 2. Posamezna raven poveljevanja. V primerjavi s polkom je divizija višji ešalon, bataljon pa nižji. 3. Del poveljstva v smeri globine, kamor je določena glavna naloga, npr. prvi ešalon (napad), drugi ešalon (podpora), rezervni ešalon. 4. Formacija, v kateri so deli postavljeni drug za drugim, bodisi s stransko postavitvijo ali celo z razmikom na eni strani.

echeloned displacement /AAP6/ ešalonirana razmestitev

Premik enote z enega na drug položaj brez prekinitve izvajanja njene prvotne funkcije.

economic mobilization /AAP6/ gospodarska mobilizacija

Proces priprave na spremembe in njihovo izvajanje v organiziranosti in delovanju nacionalnega gospodarstva za zagotavljanje najučinkovitejše uporabe virov v izrednih razmerah v državi.

economic potential /AAP6/ gospodarski potencial

Skupna kapaciteta države za proizvodnjo blaga in storitev. Glej tudi strength.

economic shipping /AAP6/ gospodarski pomorski transport

Civilni pomorski transport za komercialne in nevojaške namene.

economy of force /ATP3.2/ varčnost uporabe sil

Varčnost uporabe sil narekuje razumno razdelitev in uporabo sredstev za doseganje ciljev. Nanaša se na pripravljenost poveljnika na operativni ravni sprejeti tveganja v enem območju, da bi osredotočil silo na ružo območje. Poveljnik bo vedno imel v mislih potrebo po onemogočanju, zavajanju ali motenju sovražnika, da bi dosegel točko osredotočenja. Te in podobne tehnike bo upošteval kot prednostne v splošnem uničenju sovražnika v bitki. S tem mu bo izčrpal dragocene vire in ogrozil doseganje njegovih ciljev. V splošnem, ko bo sovražnikova točka osredotočenja prepoznana in izpostavljena, bo poveljnik osredotočil težišče delovanja na silovito uničenje dela ali celote sovražnikovih zmogljivosti.

E-day /AAP6/ dan E

Glej designation of days and hours.

edition /AAP6/ izdaja

V kartografiji, izdaja zemljevida ali sheme, ki se razlikujeta od drugih izdaj.

edition designation /AAP6/ oznaka izdaje

Število, črka, datum ali simbol, po katerih se izdaje razlikujejo druga od druge

ejection /AAP6/ katapultiranje

1. Pobeg iz letala s pomočjo sedeža ali kapsule s samostojnim pogonom. 2. Pri oborožitvi letal, proces nasilne ločitve opreme letala od letala za doseganje zadovoljive ločitve.

ejection systems /AAP6/ katapultni sistemi

a. Komandni sistem katapultiranja. Sistem, s katerim pilot letala ali uporabnik drugega(ih) sedeža(ev) za katapultiranje začeta s katapultiranjem, ki mu sledi samodejno katapultiranje vseh ostalih potnikov. b. Komandni izbirni sistema katapultiranja. Sistem, ki dovoljuje izbiro prenosa z ene postaje nadzora nad ukazom za samodejno katapultiranje vseh potnikov na drugo. c. Neodvisen sistem katapultiranja. Sistem katapultiranja, ki deluje neodvisno od ostalih sistemov katapultiranja, vgrajenih v enem letalu. d. Sistem za aporedno katapultiranje. Sistem, pri katerem poteka katapultiranje letalske posadke v zaporedju, da se zagotovi najkrajši varen čas katapultiranja brez trčenja.

electrode sweep /AAP6/ čiščenje z elektrodami

Pri bojevanju z morskimi minami, naprava z magentnim kablom, v kateri voda tvori del električnega krogotoka.

electro-explosive device /AAP6/ elektroeksplozivna naprava

Eksploziv ali pirotehnična sestavina, ki povzročita gorenje eksploziva, proces gorenja ter električni ali mehanski proces ter se sprožita z uporabo električne energije.

electromagnetic compatibility /AAP6/ elektromagnetna kompatibilnost

Zmogljivost električnih in elektronskih sistemov, opreme in naprav za delovanje v svojem določenem elektromagnetnem okolju v okviru opredeljenih varnostnih mej in oblikovane ravni zmogljivosti brez pojava ali povzročanja poslabšanja delovanja zaradi elektromagnetnih motenj. Glej tudi electromagnetic vulnerability.

electromagnetic environment /AAP6/ elektromagnetno okolje

Celota elektromagnetnih pojavov na nekem položaju.

electromagnetic interference /AAP6/ elektromagnetne motnje

Namerne ali nenamerne elektromagnetne motnje, ki prekinjajo, ovirajo ali drugače poslabšajo ali omejujejo učinkovito delovanje elektronske ali električne opreme.

electromagnetic pulse (EMP) /FM101-5-1/ elektromagnetni sunek

Elektromagnetno sevanje, ki ga pri nuklearni eksploziji povzročijo Comptonovi in fotoelektroni iz fotonov, ki o razpršeni v nuklearnem sredstvu ali mediju, ki ga obdaja. Električna in magnetna polja, ki pri tem nastanejo, lahko delujejo na električne in elektronske naprave ter povzročijo poškodbe v tokokrogu.

electromagnetic radiation hazard /AAP6/ nevarnost elektromagnetnega sevanja

Stanje, v katerem bi bilo osebje, oprema, strelivo ali gorivo izpostavljeno nevarni količini elektromagnetnega sevanja.

electromagnetic spectrum /AJP01/ elektromagnetni spektrum

Celostna razdelitev elektromagnetnih valov glede na frekvence ali valovno dolžino. Vključuje radijske valove, mikrovalove, toplotno sevanje, vidno svetlobo, ultravijolično sevanje, X-žarke, elektromagnetno kozmično sevanje in gama žarke.

electromagnetic vulnerability /AAP6/ elektromagnetna ranljivost

Značilnosti sistema, ki povzročajo, da se zaradi elektromagnetnih motenj poslabša delovanje sistema ali onemogoči izvedba določene naloge. Glej tudi electromagnetic compatibility.

electronic counter-countermeasures (ECCM) /AAP6/ ukrepi proti protielektronski zaščiti

Del elektronskega bojevanja, ki obsega aktivnosti za zagotavljanje učinkovite uporabe lastnega elektromagnetnega spektra ne glede na sovražnikovo izvajanje elektronskega bojevanja.

electronic countermeasures (ECM) /AAP6/ ukrepi protielektronske zaščite

Del elektronskega bojevanja, ki obsega aktivnosti za preprečevanje ali zmanjšanje sovražnikove učinkovite uporabe elektromagnetnega spektra.

electronic deception (ED) /AAP6/ elektronsko zavajanje

Premišljena aktivnost, namenjena zavajanju sovražnika pri razlagi ali uporabi informacij, sprejetih prek lastnih elektronskih sistemov.

electronic jamming (EJ) /AAP6/ elektronsko motenje

Premišljeno sevanje, odboj sevanja ali odboj elektromagnetne energije preko predmeta, ki poslabša uporabo elektronskih naprav, opreme ali sistemov, ki jih uporablja sovražnik. Glej tudi jamming.

electronic masking /AAP6/ elektronska kamuflaža

Nadzorovano sevanje elektromagnetne energije na lastne frekvence, da se zaščiti oddajanje lastnih sistemov za komunikacijo in elektronskih sistemov nasproti sovražnikovim ukrepom podpore elektronskemu bojevanju: Obveščevalna dejavnost s sredstvi za zveze, pri čemer se bistveno ne poslabša delovanje lastnih sistemov.

electronic neutralization (EN) /AJP01/ elektronsko nevtraliziranje

Pri elektronskih protiukrepih, načrtovana uporaba elektromagnetne energije za začasno ali trajno uničenje sovražnih naprav, ki so v celoti odvisne od elektromagnetnega spektra.

electronic order of battle /AAP6/ elektronski bojni razpored

Seznam oddajnikov, ki jih uporabljajo sile, s specifičnimi informacijami o elektromagnetnih lastnostih, parametrih, lokacijah in nosilcih teh oddajnikov.

electronic protective measures (EPM) /AJP01/ elektronski zaščitni ukrepi

Del elektronskega bojevanja, ki vključuje aktivnosti za zagotovitev učinkovitosti lastne uporabe elektromagnetnega spektra navkljub sovražni uporabi elektromagnetne energije. Deli se na aktivne in pasivne ukrepe elektronske zaščite. Aktivni elektronski zaščitni ukrepi: ukrepi, ki jih je možno zaznati, npr. premembe parametrov oddajanja, da bi zagotovili učinkovito uporabo elektromagnetnega spektra. Pasivni elektronski zaščitni ukrepi: ukrepi, ki jih ni možno zaznati, npr. operativni postopki ali tehnične lastnosti naprav.

electronic simulative deception /AAP6/ elektronsko zavajanje s simulacijo

Izvajanje elektromagnetnega oddajanja za zavajanje sovražnih sil glede namišljenih ali dejanskih zmogljivosti lastnih sil.

electronic warfare (EW) /AAP6/ elektronsko bojevanje

Vojaška akcija z uporabo elektromagnetne energije za določanje, izkoriščanje, zmanjšanje ali preprečevanje sovražne uporabe elektromagnetnega spektra in aktivnosti za zagotavljanje učinkovite uporabe s strani lastnih sil. Tudi electronic countermeasures.

electronic warfare coordination cell (EWCC) /ATP3.2/ skupina za usklajevanje elektronskega bojevanja

Skupina za usklajevanje elektronskega bojevanja je poveljnिकovo telo za usklajevanje virov za elektronsko bojevanje v območju delovanja. Je sestavni del G-3 in je učinkovito sredstvo na vseh ravneh poveljevanja za usklajevanje aktivnosti elektronskega bojevanja, ki se nanašajo na elektronske protiukrepe, elektronske zaščitne ukrepe in ukrepe v podporo elektronskemu bojevanju. Skupina lahko prevzame pooblastila operativne kontrole nad viri za elektronsko bojevanje.

electronic warfare mutual support procedures /ATP3.2/ postopki vzajemne podpore elektronskemu bojevanju

Publikacije zveze NATO ter standardni operativni postopki, ki se nanašajo na vzajemno podporo elektronskemu bojevanju in vsebujejo: a. pregled podatkov, ki se lahko izmenja, o lastnih silah in sovražniku; b. način izmenjave informacij v miru, krizi in vojni; c. priprava vaj; d. vzpostavitev kontaktnih točk med poveljstvi za potrebe načrtovanja (če so viri na razpolago ali ne); e. izmenjava skupin za povezavo, opremljenih z odgovarjajočimi sredstvi za zveze; f. priprava protokolov zvez v skladu s STANAG 50; g. zagotovitev namenskih varnih in odpornih sredstev za zveze.

electronic warfare support measures (ESM) ukrepi za podporo elektronskemu bojevanju

/AAP6/

Del elektronskega bojevanja, ki obsega izvajanje aktivnosti za iskanje, prestrežanje, ugotavljanje in lociranje oddajanja elektromagnetne energije za prepoznavanje neposrednih groženj. Deluje kot vir informacij za sprejemanje takojšnjih odločitev glede ukrepov protielektronske zaščite, ukrepov proti protielektronski zaščiti in drugih taktičnih aktivnosti, kot so izogibanje, načrtovanje ognja in samovodenje.

electro-optics /AAP6/ elektrooptika

Tehnologija komponent, naprav in sistemov, ki so namenjeni interakciji med elektromagnetnim (optičnim) in električnim (elektronskim) stanjem.

element of resupply /AAP6/ element obnavljanja zalog

Glej early resupply; improvised early resupply; initial early resupply; planned resupply; resupply of Europe.

elevation /AAP6/ višina

Navpična razdalja od točke ali ravni, ki se nahajata na površini zemlje oziroma se vežeta nanjo, merjeni s povprečne višine morja. Glej tudi altitude; height.

elevation guidance /AAP6/ navodilo o višini

Informacije pilotu ali samodejnemu pilotu letala za sledenje predpisani smeri drsenja.

elevation of security /AAP6/ varnostna višina

Najmanjša dovoljena višina streljanja nad lastnimi enotami brez ogrožanja njihove varnosti. To načelo se lahko uporablja samo za določene vrste opreme z vodoravno krivuljo leta. Glej tudi angle of safety.

elevation tint /AAP6/ višinska obarvanost

Glej hypsometric tinting.

embarkation /AAP6/ vkrcanje

Proces vkrcanja osebja in/ali vozil in ustreznih zalog ter opreme na ladje ali letala.

embarkation area /AAP6/ območje vkrcanja

Območje na obali, vključno s skupino vkrcnih točk, kjer potekajo zaključne priprave na vkrcanje in kjer poteka vpoklic plovil in ladij za vkrcanje dodeljenega osebja in tovora. Glej tudi loading.

embarkation order /AAP6/ povelje za vkrcanje

Povelje, ki določa datum, čas, smeri, sheme nakladanja in načine pomikanja enot in njihove opreme ob ladjah. Glej tudi movement table.

emergency /NRC/ krizne razmere

Nenaden in običajno nepredviden dogodek, ki narekuje takojšnje ukrepe za zmanjšanje neželenih posledic. Glej emergency situation.

emergency anchorage /AAP6/ zasilno sidrišče

Sidrišče za morska plovila, premične podporne enote, pomožne ladje ali trgovske ladje z omejeno obrambno organiziranostjo. Glej tudi advanced fleet anchorage; assembly anchorage; holding anchorage; working anchorage.

emergency barrier /AAP6/ zasilna pregrada

Glej aircraft arresting barrier.

emergency burial /AAP6/ zasilni pokop

Pokop, običajno na bojišču, ko razmere ne dopuščajo evakuacije za pokop na pokopališču ali pokop v skladu z državnimi ali mednarodnimi pravnimi predpisi. Tudi "burial".

emergency complement /AAP6/

Glej emergency establishment.

emergency destruction of nuclear weapons   nujno uničenje jedrskega orožja

/AAP6/

Uničenje jedrskega streliva, sestavnih delov in s tem povezanega zaupnega materiala brez pomembnega jedrskega učinka, da orožje postane taktično neuporabno, da se prepreči razkritje zaupnih informacij o oblikovanju in da se prepreči reševanje orožja za ponovno predelavo.

emergency establishment /AAP6/   krizna organiziranost

Tabela s prikazom odobrene razdelitve popolnjevanja enote, formacije ali poveljstva v izrednih razmerah. Tudi emergency complement.

emergency fleet operating base /AAP6/   krizna logistična baza

Baza, ki zagotavlja logistično podporo za enote flote, ki delujejo na določenem območju v omejenem času. Iej tudi base; deployment operating base.

emergency in war /AAP6/   krizne razmere v času vojne

Bojna delovanja v nepredvidenih razmerah na omejenem območju zaradi hudega poslabšanja bojnega delovanja in zahtev po posebnih in takojšnjih aktivnostih nacionalnih in zavezniških poveljnikov. Obstoj takšnih razmer določi zavezniški poveljnik, ki je odgovoren za to omejeno območje, po posvetu z nacionalnim poveljnikom.

emergency locator beacon /AAP6/   signal za krizno ugotavljanje položaja

Skupni izraz za vse radijske signale, ki se uporabljajo za krizno ugotavljanje položaja. Glej tudi beacon; crash locator beacon; personal locator beacon.

emergency nuclear risk /AAP6/   izredno jedrsko tveganje

Stopnja jedrskega tveganja, pri kateri napovedani učinki lahko povzročijo trenuten šok, žrtve ali oboje in lahko bistveno zmanjšajo bojno učinkovitost enote. Glej tudi degree of nuclear risk.

emergency relief operation /NRC/   krizno reševanje

Krizno reševanje in ostala nujna dela kot odgovor na krizno situacijo. Namenjeno je ohranitvi življenj in zdravja, zmanjšanju ekološke škode in materialne izgube ter obvladovanju krize.

emergency situation /NRC/   krizne razmere

Razmere v nekem območju, ki so posledica nesreče, nevarnega naravnega pojava ali druge vrste nesreče, ki vključuje ali lahko vključuje izgube življenj, ogrožanje zdravja in okolja, znatne materialne izgube in motnje vsakodnevnega življenja.

emergency substitute /AAP6/   izredna zamenjava

Produkt, ki se lahko uporablja namesto drugega produkta samo v izrednih razmerah in zgolj po nasvetu tehnično usposobljenega osebja države, kjer je v uporabi. Osebj določi omejitve. Glej tudi acceptable product; standardized product.

emission control /AAP6/   kontrola oddajanja

Selektivna kontrola nad oddano elektromagnetno ali akustično energijo, ki ima dvojni cilj: a. zmanjšati sovražnikovo odkrivanje oddajanja in izkoriščanja tako pridobljenih informacij; b. zmanjšati elektromagnetne motnje in tako izboljšati delovanje lastnih senzorjev.

emission control policy /AAP6/   usmeritve za kontrolo oddajanja

Usmeritev, ki določa, katere vrste elektromagnetnega in akustičnega oddajanja so dovoljene.

emplacement /AAP6/   namestitvev

1. Pripravljen položaj za eno ali več orožij ali delov opreme za zaščito pred sovražnim ognjem ali bombardiranjem ter, s katerega se lahko izvajajo naloge. 2. Namestitvev topa na pripravljen položaj, s katerega se izvaja streljanje.

enabling force /NRC/   pripravljalne sile

Sile, oblikovane glede na zahteve, ki se predhodno napotijo na vojskovališče. Njihova naloga je, da pripravijo potrebno za prihod in razmestitev glavnine sil.

encirclement /APP6A/ obkolitev

Izguba svobode manevra za sile zaradi sovražnikovega nadzora vseh smeri izhoda in okrepitev.

encirclement /ATP3.2/ obkolitev

Situacija, v kateri sta enota ali sestav obkoljena in izolirana od lastnih oskrbovalnih poti in nimata več svobode delovanja. Cilj obkolitve je odrezati sovražnika na določenem območju, da bi ga uničili ali prisilili v redajo. Pogosto je posledica izrabe uspeha, ko sile v pregonu prehitijo sovražnika in mu preprečijo pobeg.

end item /AAP6/ končna postavka

V logistiki, končna kombinacija sklopov/kompletov, sestavnih delov in/ali delov, ki so na razpolago za nameravano uporabo.

end of mission /AAP6/ zaključek naloge

V artilerijski in pomorski ognjeni podpori, povelje za zaključek streljanja na določen cilj.

end state /AJP01/ končno stanje

Izjava o vojaški ali politični situaciji, ki mora obstajati ob zaključku uspešno izvedenih delovanj. Definirana mora biti pred začetkom izvajanja načrtov delovanj.

endurance /AAP6/ vztrajnost

Čas, ki ga potrebuje letalo za nadaljevanje letenja ali kopensko vozilo ali ladja za nadaljevanje delovanja v posebnih okoliščinah, in sicer brez ponovne oskrbe z gorivom. Glej tudi endurance distance.

endurance distance /AAP6/ avtonomna razdalja

Celotna razdalja, ki jo kopensko vozilo ali ladja prevozita z lastnim pogonom ob določeni avtonomni hitrosti. Glej tudi endurance.

endurance speed /AAP6/ avtonomna hitrost

Morske milje na uro, ki jih prevozi ladja po vodi pri običajnem stanju trupa, morja in zmernega vremena ter pripravljenosti za vojno. Avtonomna hitrost se v vseh primerih ujema z določeno hitrostjo motorja. Glej tudi speed.

endurance time /AAP6/ avtonomni čas

Celoten čas, ko se lahko ohranja določena avtonomnost hitrosti ladje. Če na to vrednost poleg goriva vplivajo tudi drugi dejavniki, je to treba označiti.

engage /AAP6/ napasti; bojno delovati

V zračni obrambi, povelje za kontrolo ognjenega delovanja, ki enotam in/ali oborožitvenim sistemom določi li dovoli streljanje na določen cilj. Glej tudi cease engagement; hold fire.

engagement /AAP6/ napad; boj; spopad

1. V povezavi s pravili delovanja, aktivnost proti sovražnim silam z namenom odvrniti, poškodovati ali nevtralizirati. 2. V povezavi s pravili delovanja, aktivnost proti zrakoplovu z namenom njegovega uničenja.

engagement area (EA) /APP6A/ območje spopada; območje boja

Območje vzdolž smeri dostopa sovražnika, kjer poveljnik namerava zadržati in uničiti sovražnikove sile z rupiranjem ognja vseh razpoložljivih orožij. Velikost in obliko območja spopada določata sorazmerno neovirana medsebojna vidljivost oborožitvenih sistemov na ognjenih položajih in maksimalni domet teh orožij.

engagement control /AAP6/ kontrola bojnega delovanja

V zračni obrambi, stopnja nadzora nad operativnimi funkcijami enote za zračno obrambo glede odkrivanja, identifikacije, napada in uničenja sovražnih ciljev.

engagement zone /ATP3.2/ cona napada; bojno območje

Glej engagement area.

engineer commander /AAP6/ poveljnik inženirstva

Pri bojevanju na kopnem, častnik bojnega inženirstva, ki ustreznemu poveljniku svetuje o inženirskih vprašanjih, daje predloge za inženirsko delovanje, poveljuje aktivnostim inženirske podpore v skladu z navodili ter izvaja kontrolo nad inženirskimi delovanji enot, ki niso pod njegovim neposrednim poveljevanjem. V nekaterih vojskah so te odgovornosti razdeljene med dva posameznika.

engineer regulating point /APP6A/ inženirska regulacijska točka

Kontrolna točka, ki zagotavlja, da vozila ne prekoračijo kapacitet sredstev za prečkanje, in kjer se posreduje voznikom zadnja navodila glede specifičnih postopkov in podatkov, kot sta hitrost in razmik med vozili.

envelopment /AAP6/ obhod

Ofenzivni manever, v katerem glavnina sil za napad zaobide ali gre preko glavnih obrambnih položajev sovražnika, da lahko uresniči svoje cilje v sovražnikovem zaledju. Glej tudi turning movement.

environment /AAP6/ okolje

Okolica, v kateri organizacija deluje. Vključuje zrak, vodo, zemljišče, naravne vire, floro in favno, prebivalstvo in vse, kar jih povezuje.

equal area projection /AAP6/ enaka projekcija

Projekcija, pri kateri so enaka območja na tleh predstavljena z enakimi območji na zemljevidu.

equipment /AAP6/ oprema

Vsi nepotrošni predmeti, ki se uporabljajo za opremljanje posameznika ali organizacije. Glej tudi assembly component; establishment; part; sub-assembly; supplies.

equipment casualty evacuation /AAP6/ evakuacija opreme

Premik v okviru logističnega sistema, ki se nanaša na opremo, ki potrebuje vzdrževanje.

equivalent focal length /AAP6/ enakovredna goriščna razdalja

Razdalja, merjena vzdolž optične osi objektiva, od zadnje točke vozlišča do letala najboljše povprečne definicije, prek celotnega polja, ki se uporablja v fotoaparatu. Glej tudi focal length.

escort /AAP6/ spremstvo; spremljati

1. Bojna(e) enota(e), določena za spremljanje in varovanje druge enote ali konvoja. 2. Letala, določena za varovanje drugih letal med izvajanjem naloge. 3. Oborožena straža, ki spremlja konvoj, vlak, zapornike itd. 4. Oborožena straža, ki spremlja osebe v znak časti. Glej tudi convoy escort.

essential cargo /AAP6/ ključni tovar

Glej essential supply.

essential supply /AAP6/ ključna oskrba

Blago, ki je ključnega pomena za vodenje vojne v obdobju preživetja ali za preživetje naroda v vojni in ki se opusti, takoj ko to omogočajo okoliščine. K tovrstnemu blagu spadajo hrana, rafinirana nafta, olja in maziva ter medicinske zaloge. Tudi "essential cargo". Glej tudi cargo.

essential training goal /TEED/ bistveni cilj usposabljanja

Cilj usposabljanja, katerega prioriteto je določilo strateško poveljstvo Nata in ki, če se ne doseže, lahko onemogoči doseganje ali ohranjanje ključnih zmogljivosti, in tako onemogoči izvedbo nalog.

establishment /AAP6/ organizacija; formacija

1. Postavitev, ki je skupaj z osebjem in opremo organizirana kot delujoč subjekt. 2. Tabela, ki ponazarja odobreno število oseb in osnovne opreme v enoti/sestavu; včasih imenovana organizacijska tabela ali tabela organiziranosti in opreme (formacija enote). Glej tudi base; equipment; unit equipment.

estimate of the situation /AAP6/ ocena situacije

Logičen proces razmišljanja, v katerem poveljnik analizira vse okoliščine, ki vplivajo na vojaško situacijo, in sprejme odločitve glede potrebnega poteka delovanja za izvedbo naloge. Tudi

"appreciation of the situation".

ethnic conflict /NRC/ etnični konflikt

Spopad različnih etnično-političnih interesov med različnimi narodi v večnacionalnih državah, ki v nekaterih primerih dobi obliko oboroženega konflikta.

evacuation control ship /AAP6/ ladja za kontrolo evakuacije

V amfibijski operaciji, ladja, ki je določena kot kontrolna točka za plovila, amfibijska vozila in helikopterje, ki pristajajo in evakuirajo žrtve z obale. Sanitetno osebje, ki je vkrcano na ladji za kontrolo evakuacije, izvaja azporejanje žrtev v okviru sil napada v skladu s kapacitetami ladje za sprejem žrtev in razpoložljivimi specializiranimi zdravstvenimi objekti ter opravlja nujne naloge.

evacuation convoy /AAP6/ konvoj za evakuacijo

Konvoj za evakuacijo iz nevarno izpostavljenih voda. Glej tudi convoy; evacuation of dangerously exposed waters.

evacuation of dangerously exposed waters evakuacija iz nevarno izpostavljenih voda
/AAP6/

Gibanje trgovskih ladij pod pomorskim nadzorom od resno ogroženih obal in nevarno izpostavljenih voda na varnejša področja. Glej tudi dangerously exposed waters; evacuation convoy; severely threatened coastline.

evacuation of port equipment /AAP6/ evakuacija pristaniške opreme

Prenos mobilne/premične opreme iz ogroženega pristanišča v drugo pristanišče ali delovno sidrišče.

evacuee /AAP6/ evakuiranec

Oseba, ki so ji pristojni organi odredili ali odobrili premik iz nevarnega območja in za katero ti organi načrtujejo, organizirajo in kontrolirajo premik in namestitev. Glej tudi asylum seeker; internally displaced person; refugee.

evacuees /AAP6/ evakuiranci

Stanovalci ali začasno nastanjene osebe, ki jim je bilo zaukazano ali dovoljeno s strani pristojnih oblasti, da se umaknejo in za katere so te oblasti načrtovale, organizirale in nadzorovale gibanje in nastanitev. Glej tudi displaced persons.

evaluation /AAP6/ ocena; ocenjevanje

Za namene obveščevalne dejavnosti, korak v obdelavi kroga obveščevalne dejavnosti, ki opredeljuje ocenjevanje informacije iz vidika zanesljivosti vira in verodostojnosti informacije. - Kritična ocena vsake aktivnosti ali zmožnosti glede na določen standard /AJP4.5/. Glej tudi intelligence cycle.

evasion /AAP6/ izmik

Ukrep, da bi se izognili ali zbežali pred odkritjem ali prekinili stike s sovražno ali potencialno sovražno enoto.

evasion and escape /AAP6/ izmikanje in beg

Postopki in delovanja, ki vojaškemu osebju in drugim izbranim posameznikom omogočajo pobeg iz območja v rokah sovražnika ali iz sovražnega območja na območja pod nadzorom lastnih sil.

exaggerated stereoscopy /AAP6/ povečana stereoskopija

Glej hyperstereoscopy.

examination /AAP6/ pregled

V vzdrževanju, temeljit pregled, dopolnjen z merjenjem in fizičnim testiranjem za določitev stanja predmeta. Glej tudi maintenance.

exceptional transport /AAP6/ izredni prevoz

V železniškem izrazoslovju, prevoz tovora, katerega velikost, teža ali priprava povzročajo težave glede uporabe potrebnih objektov ali opreme enega samega železniškega sistema. Glej tudi ordinary transport.

executing commander /AAP6/ izvršilni poveljnik

Pri bojevanju z jedrskim orožjem, častnik, ki mu je predano jedrsko orožje za uporabo proti določenim ciljem ali v skladu z odobrenimi načrti. Glej tudi commander(s); coordinating commander.

exercise /AAP6/ vaja

Vojaški manever ali simulirana bojna delovanja med vojno, ki obsegajo načrtovanje, pripravo in izvedbo. Izvajajo se za usposabljanje in ocenjevanje pripravljenosti. Glede na sodelujoče organizacije gre lahko za kupno (z udeležbo različnih držav ali zvrsti) ali enozvrstno vajo. Glej tudi command post exercise; field exercise.

exercise area /AAP6/ vadišče

Geografsko območje, ki je časovno in prostorsko posebej označeno za izvajanje usposabljanja. Opomba: vadišče je označeno v sodelovanju z državo gostiteljico.

exercise commander /AAP6/ vodja vaje

Poveljnik, ki sodeluje na vaji in izdaja ustrezne ukaze silam, ki so pod njegovim nadzorom. Poleg poveljevanja je lahko odgovoren za kontrolo, izvajanje in/ali usmerjanje vaje. Glej tudi commander(s).

exercise directing staff /AAP6/ vodstvo vaje

Skupina častnikov, ki je na podlagi svojih izkušenj, usposobljenosti in temeljitega poznavanja navodil za vajo izbrana za usmerjanje ali kontrolo nad vajo. Tudi štab vodstva, "directing staff".

exercise filled mine /AAP6/ mina z vadbenim polnjenjem

Pri bojevanju z morskimi minami, mina, ki vsebuje inertno (šolsko) polnjenje in označevalno sredstvo. Glej tudi dead mine; explosive filled mine; fitted mine; inert mine; mine.

exercise incident /AAP6/ vadbeni incident

Dogodek, ki ga na vaji sproži vodstvo in ki vpliva na vadbene sile ali njihove objekte. Tak dogodek terja ukrepanje ustreznega poveljnika in/ali štaba, ki sodelujeta na vaji.

exercise mine /AAP6/ vadbena mina

Pri bojevanju z morskimi minami, mina, primerna za uporabo na vajah, ki je opremljena z vidnimi ali slišnimi označevalnimi sredstvi, da sta vidna kraj in čas njene eksplozije. Glej tudi mine; practice mine.

exercise planning directive /AAP6/ usmeritve za načrtovanje vaje

Podroben opis vaje, ki ga izda častnik, odgovoren za vajo, in s katerim načrtovalcem določene vaje posreduje dodatna navodila.

exercise programme /AAP6/ program vaj

Podroben opis vaj, ki jih Natov poveljnik vključi v program vaj za posamezno koledarsko leto.

1 exercise specifications /AAP6/ organizacijski ukaz za vajo

Temeljne zahteve za vajo, ki v naprej orisujejo zasnovo, obliko, obseg, okolje, namen, cilje, zahteve glede sodelujočih sil, politični pomen, dogovore o analizi in stroške.

exercise sponsor /AAP6/ pokrovitelj vaje

Poveljnik, ki si zamisli neko vajo in izda ukaz za njeno načrtovanje in izvedbo s strani lastnega štaba ali podrejenega poveljstva.

exercise study /AAP6/ študijska vaja; štabno urjenje

Aktivnost, ki ima lahko obliko štabne vaje na karti, preigravanja, niza predavanj, diskusijske skupine ali operativne analize.

exfiltrate /STANAG 2287/ izvesti izmik, izmakniti se

Umakniti se skozi sovražnikove položaje ali okoli njih in pri tem ostati neopažen.

exfiltration /AAP6/ izvleka

Tehnika ali proces pri katerih se sile umikajo kot posamezniki, manjše skupine ali enote skozi ali okoli sovražnih položajev, pri čemer poskušajo ostati neopazni.

expeditionary operation /AAP6/ ekspedicijsko delovanje

Projekcija vojaške moči po dolgih oskrbovalnih poteh v oddaljeno območje delovanja z namenom doseganja določenega cilja.

expendable supplies and materials /AAP6/ potrošni material

Sredstva, ki se potrošijo z uporabo, kot je strelivo, ali ki izgubijo svojo istovetnost, kot so določeni deli za popravila, ali ki imajo majhno vrednost in se zato ne beležijo po računovodskih postopkih.

exploder /AAP6/ vžigalnik

Naprava, ki je prirejena za proizvodnjo električnega toka v vžigalnem krogotoku po premišljenem delovanju uporabnika, da bi vžgal eksplozivno polnjenje ali polnjenja.

exploitation /AAP6/ izkoriščanje; izraba uspeha

1. Popolno okoriščanje z bojnim uspehom in začetnimi pridobitvami. 2. Popolno izkoriščanje/uporaba pridobljenih informacij v taktične ali strateške namene. 3. Ofenzivna bojna delovanja, ki običajno sledijo uspešnemu napadu in so namenjena povzročitvi zmede globoko v območju sovražnika.

exploratory hunting /AAP6/ preiskovalni lov

Pri bojevanju z morskimi minami, vzporedna bojna delovanja iskalnega čiščenja, pri čemer se na vzorcu smeri ali območja izvajajo postopki lova na mine, da bi določili obstoj ali neobstoj min.

explosive /AAP6/ eksploziv

Snov ali mešanica snovi, ki pod zunanjimi vplivi hitro sproščata energijo v obliki plinov in toplote.

explosive filled mine /AAP6/ minsko polnjenje

Pri bojevanju z minami, mina, ki vsebuje eksplozivno polnjenje, ne pa tudi nujno vžigalne vrvice za aktiviranje. Glej tudi exercise filled mine; fitted mine.

explosive ordnance /AAP6/ eksplozivno sredstvo

Vsa streliva, ki vsebujejo eksploziv, jedrsko fisijo ali material za fuzijo ter biološke in kemične snovi. To vključuje bombe in bojne glave, balistične in vodene izstrelke, strelivo za artilerijo, minomete, rakete in osebno orožje, vse mine, torpeda in globinske bombe, eksplozivno polnjenje za rušenje, pirotehnična sredstva, kasetne bombe in sredstva za razprševanje bojnih strupov, naprave z naboji in naprave, ki se sprožijo s potisno polnitvijo, elektroeksplozivna sredstva, tajna in improvizirana eksplozivna sredstva ter vse podobne ali sorodne predmete ali sestavne dele, ki so eksplozivnega značaja. Glej tudi munition.

explosive ordnance disposal /AAP6/ uničevanje neeksplozivnih sredstev

Odkrivanje, ugotavljanje istovetnosti, terenska ocena, nevtralizacija, izvleka in končno uničenje neeksplozivnih sredstev. Lahko vključuje tudi eksplozivna sredstva, ki so postala nevarna zaradi poškodb ali kvarjenja.

explosive ordnance disposal incident /AAP6/ prisotnost neeksplozivnih sredstev

Sum o obstoju ali potrjen obstoj neeksplozivnega sredstva ali poškodovanega eksplozivnega sredstva, ki lahko ogrozi delovanje, osebe ali materialna sredstva. Ta definicija ne vključuje naključnega sproženja ali drugih okoliščin, ki se lahko pojavijo med izdelavo zelo eksplozivnih materialov, tehnično servisno montažo ali polaganjem min in eksplozivnega polnjenja za rušenje.

explosive ordnance disposal procedures /AAP6/ postopki uničevanja neeksplozivnih sredstev

Določen potek ali način izvajanja aktivnosti, ki jih vodi osebe za uničevanje neeksplozivnih sredstev pri dostopu do sredstev, njihovem diagnosticiranju, nevtralizaciji, izvleki in končnemu uničenju neeksplozivnih sredstev ali nevarnih materialov, ki so povezani z nesrečo ob uničevanju neeksplozivnih sredstev. a. Postopki dostopa. Aktivnosti, ki se izvajajo za natančno določitev lokacije in dostop do neeksplozivnih ubojnih sredstev. b. Diagnostični postopki. Aktivnosti, ki se izvajajo za ugotavljanje istovetnosti in ocenjevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev. c. Postopki za nevtralizacijo. Del postopkov za uničevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev, ki zajema uporabo posebnih metod in orodij za uničevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev, s čimer pride do prekinitve funkcij ali ločitve bistvenih sestavnih delov neeksplozivnih ubojnih sredstev za preprečitev nesprejemljive eksplozije. d. Postopki izvleke. Aktivnosti za izvleko neeksplozivnih ubojnih sredstev. e. Postopki končnega uničenja. Končno uničenje neeksplozivnih ubojnih sredstev poteka z uničenjem ali zažigom na mestu, odstranitvijo na območje za izvajanje uničenja

ali z drugimi ustreznimi sredstvi.

explosive ordnance reconnaissance /AAP6/ iskanje neeksplodiranih ubojnih sredstev

Aktivnost, ki vključuje raziskovanje, odkrivanje, ugotavljanje položaja, označevanje, začetno identifikacijo in poročanje o sumljivih neeksplodiranih ubojnih sredstvih s pomočjo uporabe snovi za izvidovanje neeksplodiranih ubojnih sredstev, na osnovi česar se lahko določijo nadaljnje aktivnosti.

explosive train /AAP6/ zažigalna veriga

Veriga tako razporejenih sprožilnih in zažigalnih elementov, da povzročijo delovanje eksplozivne polnitve.

exposure dose /AAP6/ doza izpostavljenosti

Doza izpostavljenosti na določeni točki je meritev sevanja glede na sposobnost proizvodnje ionizacije. Enota za merjenje doze izpostavljenosti je rentgen (roentgen).

exposure station /AAP6/ izpostavljena postaja

Glej air station.

extent of a military exercise /AAP6/ obseg vaje

Obseg vaje glede na udeležbo poveljstev Nata in/ali nacionalnih poveljstev. Glej tudi inter-command exercise; intra-command exercise; NATO-wide exercise; scale of an exercise.

external reinforcing force /AAP6/ zunanje sile okrepitve

Sile okrepitve, ki so v mirnem času v glavnem nameščene izven svojega določenega območja delovanja glavnega poveljstva Nata.

extortion /APP6A/ izsiljevanje

Ilegalna uporaba službenega položaja ali pooblastil za pridobitev lastnine, kapitala ali pokroviteljstva.

extraction drop /AAP6/ spuščanje z izvleko

Spuščanje tovora s pomočjo enega ali več padal. Glej tudi gravity extraction; platform drop.

extraction parachute /AAP6/ padalo za izvleko

Pomožno padalo, ki je namenjeno sprostitvi, izvleki in razmestitvi tovora iz letala med letom in razmestitvi tovornih padal.

extraction zone (EZ) /APP6A/ območje spuščanja (odmetavanja)

Določeno območje odmetavanja za dostavo opreme in/ali blaga s pomočje tehnike izvleke iz letala, ki leti blizu tal.

extraction zone /AAP6/ območje spuščanja (odmetavanja)

Določeno območje odmetavanja za dostavo potrebščin in/ali opreme s pomočjo tehnike izvleke iz letala, ki leti blizu tal.

face of a map or chart /AAP6/ čelna stran zemljevida ali sheme

Stran, na kateri je natiskana slika zemljevida ali sheme.

facsimile /AAP6/ faks

Telekomunikacijski sistem za prenos fiksnih slik, ki omogoča njihov sprejem v nespremenjeni obliki.

fair drawing /AAP6/ čista risba

Risba, ki izpolnjuje vse vidike glede zahtevanega stila in oblike za reprodukcijo.

faker /APP6A/ slepar

Lastno zračno plovilo, ki simulira sovražno na vaji zračne obrambe.

fallout /AAP6/ radioaktivne padavine

Padavine na zemlji iz radioaktivnih delcev iz jedrskega oblaka. Izraz se uporablja tudi za označevanje radioaktivne snovi.

fallout /APP6A/ radioaktivne padavine

Padanje radioaktivnih delcev na zemljo iz jedrskega oblaka.

fallout contours /AAP6/ obris radioaktivnih padavin

Črte, ki povezujejo točke enake intenzivnosti sevanja. Te točke opredeljujejo vzorec radioaktivnih padavin, izraženih v rentgenih na uro.

fallout pattern /AAP6/ vzorec radioaktivnih padavin

Porazdelitev radioaktivnih padavin, kot jih označujejo njihovi obrisi.

fallout wind vector plot /AAP6/ grafični prikaz vetra pri radioaktivnih padavinah

Shema vetrovnega predela, ki temelji na strukturi vetra od površja zemlje do največje višine, ki nas zanima.

false color film /AAP6/ lažni barvni film

Barvni film, pri katerem je najmanj ena plast emulzije občutljiva na sevanje zunaj vidnega polja (npr. infrardeča) in pri katerem je prikaz barv namenoma spremenjen. Glej tudi camouflage detection photography.

false origin /AAP6/ lažno izhodišče

Fiksna točka na jugu in zahodu območja koordinatne mreže, od katere se merijo razdalje na mreži proti vzhodu in severu

false parallax /AAP6/ lažna paralaksa

Očiten navpični premik predmeta iz dejanskega položaja, ki ga opazujemo s stereoskopom, zaradi premikanja samega predmeta ali spremembe v točki opazovanja.

fan camera photography /AAP6/ pahljačasta fotografija

Fotografija, ki jo istočasno posnamejo trije ali več skupaj montiranih fotoaparati. Slednji so sistematično postavljeni v fiksnih kotih glede nanje, da dobimo posnetek s strani s prekrivajočimi se slikami. Glej tudi tri-

camera photography.

fan cameras /AAP6/ pahljačasto razporejeni fotoaparati

Sklop treh ali več fotoaparati, ki so sistematično odprti na fiksnih kotih glede na fotoaparate, da dobimo posnetek s strani s prekrivajočimi se slikami. Glej tudi tri-camera photography.

fan marker beacon /AAP6/

Vrsta radijskega signala, pri katerem poteka oddajanje v navpičnem, pahljačastem vzorcu. Za namene identifikacije je signal lahko šifriran. Glej tudi beacon; radio beacon; Z marker beacon.

favourable air situation /ATP3.2/ ugodna zračna situacija

Situacija v zračnem prostoru, kjer obseg delovanja sovražnikovih zračnih sil ne zadošča, da bi vplivala na uspeh izvedbe mornariških, kopenskih ali zračnih operacij.

feature /AAP6/ značilnost

V kartografiji, predmet ali oblikovanost tal ali vode, ki sta predstavljena na čelni strani zemljevida ali sheme.

feature line overlap /AAP6/ prekrivanje po značilnih črtah

Niz prekrivajočih se fotografij, posnetih iz zraka, ki upoštevajo potek značilnosti zemljišča, npr. reke, ceste, železnice itd.

feedback /TEED/ poročanje; povratna informacija

Proces, ki zagotavlja oceno vsake aktivnosti vsem udeležnim stranem. Je del procesa ocenjevanja, ki izkorišča povratne informacije za izboljšanje izvajanja naloge, ki se ocenjuje.

feint /STANAG 2287/ izvesti lažni napad

Zavesti sovražnika z iskanjem stika, vendar se istočasno izogniti odločilnemu spopadu.

feint attack /ATP3.2/ lažni napad

Lažni napad se izvaja z namenom vznemirjanja sovražnika. Sile morajo biti ustrezne sestave in moči, da dosežejo zeleno reakcijo. Najbolj učinkovit je, ko je v skladu s sovražnikovimi pričakovanji, ko predstavlja nedvoumno grožnjo, ko zahteva njegovo predčasno uporabo rezerv ali

ko ima napadalec možnih več variant delovanja. Brigada lahko izvaja lažni napad kot del načrta delovanja korpusa ali divizije.

fiducial mark /AAP6/ kolimatorska oznaka

Glej collimating mark.

field control /AAP6/ terenske kontrolne točke

Niz točk, katerih relativni položaji in višine so znane. Ti položaji se uporabljajo v okviru osnovnih podatkov za zemljevide in sheme. Običajno se določajo s pomočjo raziskovalnih metod in se včasih imenujejo trigonometrična kontrolna točka ali trigonometrična mreža (omrežje). Glej tudi control point; ground control.

field exercise /AAP6/ taktična vaja

Vaja, ki se izvaja na terenu v simuliranih vojnih okoliščinah, pri kateri so dejansko prisotne enote in oborožitev ene strani, medtem ko je druga stran zgolj namišljena ali v osnutku. Glej tudi command post exercise; exercise.

field fortification /AAP6/ utrjeni položaj

Položaj ali začasno zaklonišče, ki ju lahko postavijo enote z ustreznimi zmogljivostmi in terjata manjši inženirski nadzor in uporabo opreme.

field fortifications /ATP3.2, FM101-5-1/ utrjeni položaj; fortifikacije

Začasni položaj ali zaklonilnik, ki ju enote lahko izdelajo brez večjih težav z manjšim inženirskim nadzorom n opremo.

field of fire /AAP6/ ognjena cona

Območje, ki ga lahko učinkovito obvladujemo z ognjenim delovanjem enega orožja ali skupine orožij z določenega položaja.

field of fire /ATP3.2, FM101-5-1/ ognjena cona

Območje, ki ga lahko s svojega položaja učinkovito pokrijemo z orožjem ali skupino orožij.

field of view /AAP6/ vidno polje

1. V fotografiji, kot med dvema žarkoma, ki potujeta skozi sredino gledišča (zadnja vozliščna točka) objektivna fotoaparata na dve nasprotni strani formata. Izraza ne smemo zamenjevati z vidnim kotom. Glej tudi angle of view. 2. Celoten polni kot, ki je na voljo topničarju ob gledanju skozi merek topa. Glej tudi field of vision.

field of vision /AAP6/ vidno polje

Celoten polni kot, ki je na voljo topničarju na običajnem položaju. Glej tudi field of view.

fighter /AAP6/ lovec

Skupni izraz za vrsto hitrega in manevrirnega letala, ki lahko izvaja taktična letalska delovanja proti ciljem v zraku in/ali na površju. Glej tudi all weather air defence fighter; clear weather air defence fighter; day air defence fighter; interceptor.

fighter cover /AAP6/ lovska zaščita

Zagotavljanje določenega števila lovcev na določenem območju ali v sili z namenom odbiti sovražne letalske aktivnosti. Glej tudi airborne alert; cover.

fighter direction aircraft /AAP6/ letala za usmerjanje lovcev

Letala, ki so opremljena in popolnena z osebjem za usmerjanje lovcev.

fighter engagement zone /AAP6/ območje bojnega delovanja lovcev

Glej weapon engagement zone.

fighter interceptor /AAP6/ lovec-prestreznik

Glej interceptor.

fighter sweep /AAP6/

Ofenzivna naloga lovcev s ciljem iskanja in uničenja sovražnikovih letal ali nenačrtovanih ciljev v odrejenem območju delovanja.

fighting in build-up area (FIBUA) /ATP3.2/ bojevanje v naselju

Glej operations in build-up area.

fighting patrol /AAP6/ bojna patrolja

Glej combat patrol.

fighting through /ATP3.2/ boj skozi razpored

Del manevra v napadu. Potem ko je preboj izveden, je ohranjanje pritiska vitalnega pomena, ne samo pri naskoku na sovražnika za zavzetje začetnih ciljev, ampak tudi pri naporih za doseganje ciljev v globini. Sile v napadu se morajo premikati čim hitreje med območji sovražnega odpora, še posebej v radiološkem okolju. Ko naletijo na odpor, vodilni elementi v napadu ob podpori ognja poskusijo čim hitreje uničiti sovražnika. Ne smejo izgubiti nobene priložnosti za izkoriščanje uspeha ter tako preprečiti sovražniku, da ovrne ravnotežje.

fighting withdrawal /ATP3.2/ bojevanje med umikom

Aktivnosti, ki se izvajajo, preden se sile umaknejo na naslednji položaj, da prisilijo sovražnika v organiziranje usklajenega napada. Takšno delovanje je možno proti sovražnikovi izkrcani pehoti na razgibanem, zaprtem zemljišču, ki omogoča prikrite premike in je ugodno za postavljanje zased in izvedbo urišev.

filler point /AAP6/ polnilna točka

Glej charging point.

film badge /AAP6/ filmski dozimeter

Zavitek fotografskega filma, ki ga uporablja osebje v obliki priponke za merjenje in stalno beleženje količine (običajno) gama žarkov

filter /AAP6/ filter

V elektroniki, del, ki prepušča samo del izvorne energije in tako lahko spremeni spektralno porazdelitev energije: a. Visoko prepustni filtri prepuščajo energijo nad določeno frekvenco; b. Nizko prepustni filtri prepuščajo energijo pod določeno frekvenco; c. Frekvenčno prepustni filtri prepuščajo energijo določenega frekvenčnega območja; d. Frekvenčno neprepustni filtri prepuščajo energijo zunaj določenega frekvenčnega območja.

filtering /AAP6/ filtriranje

Proces razlaganja sporočenih informacij glede premikov letal, ladij in podmornic z namenom določiti njihovo pravo pot in, če je mogoče, tudi višino oziroma globino.

final approach /AAP6/ končni prilet

Tisti del postopka pristajanja z inštrumenti, v katerem se izvedeta poravnava in spusta. Pri nenantančnem riletu se običajno začne na točki začetka končnega prileta in zaključi na točki začetka neuspelega prileta. b. Pri natančnem riletu se začne končni prilet na stični točki drsne poti in se zaključi na višini odločitve.

final coordination line /APP6A/ končna črta usklajevanja

Črta blizu sovražnikovih položajev, ki se uporablja za usklajevanje transporta in/ali premika podpornega ognja z zaključno razmestitvijo elementov premika. Mora biti prepoznavna na zemljišču. Ta črta ni usklajevalni ukrep ognjene podpore.

final destination /AAP6/ končni cilj

Pri pomorskem nadzoru ladjevja, končni cilj konvoja ali posamezne ladje (samostojne ali v sklopu konvoja), e glede na to, ali so bila izdana navodila za smer ali ne. Glej tudi original destination.

final disposal procedures /AAP6/ postopki končnega uničenja

Glej explosive ordnance disposal procedures.

final plan /AAP6/ končni načrt

Načrt, za katerega so bili osnutki usklajeni in odobreni in ki ga je že podpisal pristojni organ oblasti ali nekdo drug v njegovem imenu. Glej tudi coordinated draft plan; draft plan; initial draft plan; operation plan.

final protective fire /AAP6/ končni zaščitni ogenj

Takoj razpoložljiva, vnaprej pripravljena ognjena pregrada, katere namen je ovirati sovražnikove premike prek obrambnih črt ali območij.

fire /AAP6/ ogenj

1. Povelje, izdano za izpraznjenje orožja(ij). 2. Vžgati glavno eksplozivno polnjenje z vžigalnim sistemom. 3. Glej barrage fire; close supporting fire; concentrated fire; counterfire; counterpreparation fire; covering fire; deep supporting fire; direct fire; direct supporting fire; distributed fire; grazing fire; harassing fire; indirect fire; interdiction fire; neutralization fire; observed fire; preparation fire; radar fire; registration fire; searching fire; supporting fire; unobserved fire. Glej tudi destruction fire mission.

fire capabilities chart /AAP6/ shema ognjenih zmogljivosti; shema ognja

Shema, običajno v obliki prosojnice z informacijami, ki prikazuje območja, dostopna z ognjem večine orožja enote.

fire control party /ATP3.2/ skupina za kontrolo ognja

fire coordination area /AAP6/ območje usklajevanja ognja

Območje s posebnimi omejitvami glede uporabe ognja brez odobritve organa, ki določa omejitve.

fire direction center /AAP6/ center za vodenje ognja

Tisti element poveljniškega mesta, ki ga zaseda osebje za balistiko in komunikacije ter opremo in s pomočjo katerega poveljnik izvaja vodenje ognja in/ali kontrolo nad njim. Center za vodenje ognja sprejema obveščevalne podatke o cilju in zahtevke za ogenj ter slednje predela v ustrezne usmeritve za ognjeno delovanje.

fire for effect /AAP6/ učinkovit ogenj

1. Ogenj, posredovan po srednji točki zadetkov ali katerega eksplozivni učinek je v želeni razdalji od cilja ali umeritvene/namerilne točke. 2. Izraz pri pozivu za ogenj, ki nakazuje, da je prilagoditev/merjenje ustrezno .

fire mission /AAP6/ ognjena naloga

1. Posebna zadolžitev, ki jo dobi ognjena enota kot del določenega načrta. 2. Povelje za pripravljenost območja orožja/baterije, ki nakazuje, da bo temu sporočilu sledil poziv za ogenj.

fire plan /AAP6/ načrt ognja

Taktični načrt za uporabo orožja enote ali formacije, da se zagotovi usklajenost njunega ognja.

fire power /AAP6/ ognjena moč

1. Količina ognja z določenega položaja, enote ali oborožitvenega sistema. 2. Sposobnost za ognjeno delovanje.

fire power umbrella /AAP6/ ognjeni dežnik

Območje določenih mer, ki opredeljuje meje zračnega prostora nad pomorskimi enotami na morju in v okviru katerega ognjeno delovanje orožja zračne obrambe na ladjah lahko ogroža letala in zanj veljajo postopki za prepoznavanje in delovanje lastnega letalstva. Glej tudi air defence operations area.

fire prevention measures /ATP3.2/ protipožarni ukrepi

fire support /AAP6/ ognjena podpora

Uporaba ognja, ki poteka usklajeno z manevri sil, za uničenje, nevtralizacijo ali onemogočanje sovražnika. lej tudi naval fire support.

fire support area /AAP6/ območje ognjene podpore

Ustrezno manevrsko območje, dodeljeno ladjam za ognjeno podporo, s katerih se izvaja ognjena podpora amfibijski operaciji. Glej tudi naval fire support area.

fire support coordinating measures (FSCM) /ATP3.2/ ukrepi usklajevanja ognjene podpore

Ukrepi usklajevanja ognjene podpore so namenjeni za zaščito lastnih sil in v pomoč pri hitrem delovanju na cilje. Vse ukrepe predpisuje poveljnik kopenskih ali amfibijskih sil. Ukrepi spadajo v dve kategoriji: dopustni in omejevalni ukrepi. Pri dopustnih ukrepih ni potrebno nobeno usklajevanje pred napadom na cilje. Dejansko olajšujejo delovanje na cilje. V to skupino spadata varnostna črta ognjene podpore in območje prostega ognja. Omejevalni ukrepi vzpostavljajo določene zahteve za posebno usklajevanje pred delovanjem na cilje. Temeljni namen teh ukrepov

je zaščita lastnih sil. Primer takšnega ukrepa je črta usklajevanja ognjene podpore.

fire support coordination /AAP6/ usklajevanje ognjene podpore

Načrtovanje in izvedba ognja, tako da so cilji primerno kriti z ustreznim orožjem ali skupino orožja. Tudi "fire coordination".

fire support coordination center /AAP6/ center za usklajevanje ognjene podpore

Lokacija, na kateri so centralizirane komunikacijske zmogljivosti in osebje, ki izvaja usklajevanje vseh oblik gnjene podpore. Tudi "supporting arms coordination centre".

fire support coordination line (FACL) /AAP6/ črta usklajevanja ognjene podpore

Črta, ki jo določi ustrezen poveljnik kopenskih ali amfibijskih sil za zagotovitev uskladitve ognja, ki sicer ni pod njegovim nadzorom, a lahko vpliva na njegovo trenutno delovanje. Uporablja se za usklajevanje ognja etalskih, kopenskih ali mornariških oborožitvenih sistemov z uporabo kakršnega koli streliva za boj proti ciljem na površini. Črta naj bi upoštevala izrazite značilnosti zemljišča. Določanje črte se mora uskladiti z ustreznim taktičnim poveljnikom letalstva in drugimi podpornimi elementi. Napad na cilje, ki so pred črto, se lahko izvede le ob odobritvi (positive control or procedural clearance) poveljnika kopenskih ali amfibijskih sil. Razen v izjemnih okoliščinah morajo poveljniki, ki napadajo cilje izza črte, uskladiti svoje delovanje z vsemi poveljniki, ki imajo sile v tem območju, da bi preprečili izgube v lastnih vrstah ter uskladili skupne napore.

fire support group /AAP6/ skupina za ognjeno podporo

Začasna grupacija ladij pod enim poveljnikom, ki s pomočjo topniškega ognja podpira delovanja enot na obali. Skupina za ognjeno podporo se lahko nadalje deli na enote za ognjeno podporo in elemente ognjene odpore

fire support safety line (FSSL) /ATP3.2/ varnostna črta ognjene podpore

Ukrep usklajevanja ognjene podpore, ki je namenjen zaščiti lastnih sil in je v pomoč pri hitrem delovanju na ilje. Vse ukrepe predpisuje poveljnik kopenskih ali amfibijskih sil. Spada v skupino dopustnih ukrepov, kjer ni potrebno nobeno usklajevanje pred napadom na cilje.

fireball /AAP6/ ognjena krogla

Svetleča krogla vročih plinov, ki se oblikuje v nekaj milijoninkah sekunde po detonaciji jedrskega orožja in se takoj prične širiti in ohlajevati.

fire-ball /AAP6/ ognjena krogla

Žareče področje vročih plinov, ki nastane v nekaj milijoninkah sekunde po eksploziji jedrskega orožja in se ačne takoj širiti in ohlajevati.

fire-control /AAP6/ kontrola ognja; vodenje ognja

Vodenje vseh bojnih delovanj, ki so povezana z ognjenim delovanjem na cilj.

fire-control radar /AAP6/ radar za vodenje ognja

Radar, ki se uporablja za posredovanje podatkov o tarči sistemu za vodenje ognja orožja.

fire-control system /AAP6/ sistem za vodenje ognja

Skupina medsebojno povezanih sistemov za vodenje ognja in/ali instrumentov za uporabo z orožjem ali skupino orožja.

fires /AJP01/ ogenj

Učinek ubojnega in neubojnega orožja.

fire-storm /AAP6/ ognjena nevihta

Mirujoč požar, običajno v pozidanih urbanih območjih, ki povzroči močne vetrove, ki dotekajo iz vseh strani. Veter preprečuje širitev ognja, z dotokom svežega kisika pa povečuje njegovo intenzivnost.

firing /AAP6/ streljanje; odpiranje ognja

Aktiviranje ognjenega sistema. Glej tudi firing system.

firing area /AAP6/ ognjeno območje

Pri kombinaciji minolovke in čiščenja, vodoravno območje na globini posamezne mine, kjer bo

mina eksplodirala. Območje ima natanko enake mere kot območje prestrežanja, vendar se nahaja na njegovem adnjem delu, razen če ne pride do eksplozije mine takoj ob aktiviranju.

firing circuit /AAP6/ vžigalno navitje

1. Pri kopenskih operacijah, električno navitje in/ali pirotehnična zanka, namenjena eksploziji povezanih eksplozivnih polnjenj s točke vžiga. 2. Pri bojevanju z morskimi minami, tisti del navitja mine, ki bodisi dopolnjuje navitje vžigalnika ali omogoča delovanje števca na ladji. Tudi "firing mechanism"..

firing mechanism /AAP6/ vžigalni mehanizem

Glej firing circuit.

firing party /ATP3.2/ ognjena skupina

firing point /AAP6/ točka vžiga

Točka v vžigalnem navitju, kjer se nahaja naprava, ki sproži začetek eksplozije eksplozivnega polnjenja.

firing system /AAP6/ vžigalni sistem

Pri uničenju, sistem, sestavljen iz elementov, ki so namenjeni vžigu glavnega eksplozivnega polnjenja ali polnjenj.

fission /AAP6/ fisija

Proces, pri katerem se jedro težkega elementa razdeli na (občajno) dve jedri lažjih elementov. Ob tem se sprostijo precejšnje količine energije.

fission products /AAP6/ produkti fisije

Splošni izraz za zapleteno mešanico snovi, ki nastanejo kot produkt jedrske fisije

fission to yield ratio /AAP6/ fisijsko razmerje

Razmerje med učinkom jedrske fisije in končnim učinkom, ki je pogosto izraženo v odstotkih.

fitted mine /AAP6/ opremljena mina

Pri bojevanju z morskimi minami, mina, ki vsebuje eksplozivno polnjenje, vžigalno kapico, vžigalnik in vžigalni sistem. Glej tudi exercise filled mine; explosive filled mine.

fix /AAP6/

Položaj, določen na osnovi zemeljskih, elektronskih ali astronomskih podatkov

fix /APP6A/ vezati; fiksirati.

Bojna naloga, pri kateri se izvajajo dejavnosti, da bi sovražniku preprečili premik katerega koli dela njegovih sil iz določene lokacije in/ali za določeno obdobje časa z zadrževanjem ali obkolitvijo, pri tem pa mu preprečujemo umik in delovanje drugje. 2. Učinek taktičnega oviranja, ki vključuje načrtovanje ognja in oviranja, da bi upočasnili napadalca znotraj določenega območja – običajno v območju delovanja.

fixed ammunition /AAP6/ neločljivo strelivo

Strelivo, pri katerem je okvir naboja stalno pritrjen na izstrelek. Glej tudi munition.

fixed medical treatment facility /AAP6/ stalna postaja za zdravstveno oskrbo

Postaja za zdravstveno oskrbo, ki je namenjena dolgotrajnejšemu delovanju na nekem mestu.

fixed station patrol /AAP6/ stacionarna patrolja

Patrulja, v okviru katere posamezni izvidnik izvaja dolžnost glede na dodeljeno točko na črti ovir, medtem ko preiskuje okolico. Izvidniki se ne nahajajo na enem mestu, temveč so vedno v gibanju in patrolirajo blizu središča postaje, ki so ji bili dodeljeni. V vlogi izvidnika so lahko površinska ladja, podmornica ali letalo.

fixer network /AAP6/ mreža ugotavljanja položaja

Kombinacija radijskih ali radarskih naprav za iskanje smeri, ki ob skupnem delovanju lahko odkrije položaj glede na tla in letalo v letu. Tudi "fixer system".

fixer system /AAP6/ sistem za ugotavljanje položaja

Glej fixer network.

fixing forces /ATP3.2/ sile za vezanje sovražnika (na območju, položaju)

Glej fix.

flame-thrower /AAP6/ metalec plamena

Orožje, ki brizga vnetljivo gorivo in lahko povzroči njegov vžig.

flank guard /AAP6/ bočna zaščitnica

Varnostni element, ki deluje na boku premikajoče se ali stacionarne sile in je namenjen varovanju slednje pred sovražnikovim opazovanjem zemljišča, neposrednim ognjem in napadom s presenečenjem. Glej tudi guard; screen.

flank security /ATP3.2/ bočna zaščitnica; varovanje boka

flanking attack /AAP6/ bočni napad

Ofenzivni manever, usmerjen v bok sovražnika. Glej tudi frontal attack.

flare /AAP6/

Sprememba v poti letenja letala za zmerno spuščanje do pristanka. Tudi "roundout".

flash blindness /AAP6/ zaslepitev

Poslabšanje vida zaradi močnega bliska svetlobe. Gre za trenutno ali trajno izgubo vidnih funkcij, ki je lahko povezana z opeklinami mrežnice

flash burn /AAP6/ toplotna opeklina

Opeklina, ki je posledica prevelike izpostavljenosti (gole kože) toplotnemu sevanju

flash suppressor /AAP6/ dušilec bliska

Priprava, nameščena na odprtino cevi orožja, ki zmanjšuje obseg vidne svetlobe ali bliska zaradi potisnih plinov.

flash-to-bang time /AAP6/ čas od bliska do zvoka

Čas od takrat, ko prvič opazimo svetlobo, do takrat, ko zaslišimo zvok jedrske eksplozije.

flat /AAP6/ medel

Fotografija brez kontrasta

flight following /AAP6/ zasledovanje leta

Naloga ohranjanja stika z nekim letalom za določitev napredovanja na poti in/ali zaključka leta.

flight information center /AAP6/ letalski informacijski center

Enota, ki je ustanovljena za zagotavljanje informacijah o poletih in alarmiranje.

flight information region /AAP6/ območni informacijski center

Zračni prostor določenih dimenzij, znotraj katerega se zagotavljajo informacije o letih in alarmiranje. Glej tudi air traffic control centre; area control centre.

flight information service /AAP6/ letalska služba za informiranje

Storitve, katerih namen je posredovanje nasvetov in uporabnih informacij za varno in učinkovito izvajanje letov.

flight levels /AAP6/ višine letov

Območja ustaljenega atmosferskega pritiska, ki se vežejo na določen podatek o pritisku 1013.2 mb (29.92 bojevan in) in se ločijo po posebnih intervalih pritiska. (Ravni leta so izražene s tremi številkami, ki predstavljajo stotine čevljev (feet); npr. višina leta 250 predstavlja oznako višine na barometru, in sicer 25.000 feet, višina leta 255 pa višino 25.500 feet.).

flight path /AAP6/ pot leta

Črta, ki povezuje zaporedne položaje, na katerih so bili ali bodo zrakoplovi, izstrelki ali vesoljska vozila med gibanjem skozi zrak ali vesolje.

flight plan /AAP6/ načrt leta

Posebne informacije, ki jih dobijo servisne enote zračnega transporta v zvezi z načrtovanim letom ali delom leta letala.

flight profile /AAP6/ slika leta

Krivulja leta ali njegova grafična predstavitev, ki jima sledi letalo med letom in sta določeni z višino, hitrostjo, opravljeno razdaljo leta in manevrom. Tudi "profile".

flight readiness firing /AAP6/ vžig za preverjanje pripravljenosti

Kratki testi raketnega sistema, ki se izvajajo s pogonsko napravo, raketa pa je pritrjena na katapult. Namen testov je ugotavljati stanje pripravljenosti raketnega sistema in naprav za izstrelitev pred testom za let.

flight surgeon /AAP6/ letalski zdravnik

Zdravnik, ki je posebej usposobljen za zdravstveno oskrbo letalskega osebja in katerega osnovna naloga o zdravstveni pregledi in nega letalskih posadk.

flight test /AAP6/ testni let

Test letala, rakete, izstrelka ali drugih vozil z dejanskim letom ali izstrelitvijo. Testni leti se načrtujejo za uresničitev določenih testnih ciljev in pridobivanje podatkov o delovanju.

floatation /AAP6/ plovnost

Spособnost vozila, da plove po vodi.

floating base support /AAP6/ plavajoča logistična baza

Oblika logistične podpore, pri kateri se oskrba, popravila, vzdrževanje in druge storitve za operativne sile ladij izvajajo v pristanišču ali na sidrišču

floating lines /AAP6/ plavajoče črte

V fotogrametriji, črte, ki povezujejo isti točki, ki označujeta neko podrobnost na vsakem izpisu stereo para, za ugotavljanje, ali sta točki medsebojno vidni ali ne. Črte lahko potekajo neposredno na tisku ali so položene na tisk s pomočjo prozornih trakov.

floating mark or dot /AAP6/ plavajoča oznaka

Oznaka, ki se nahaja na položaju v tridimenzionalnem prostoru zaradi stereoskopske fuzije dveh fotografij. Oznaka se uporablja kot referenčna oznaka pri preiskovanju ali merjenju stereoskopskega modela

floating mine /AAP6/ plavajoča mina

V mornariškem morskem bojevanju, mina, ki je vidna na površini. Glej tudi drifting mine; free mine; watching mine; mine.

floating reserve /AAP6/ vkrcana rezerva

V amfibijski operaciji, rezervne enote, ki ostanejo vkrcane do zahtevka za uporabo. Glej tudi general reserve.

flooder /AAP6/

V bojevanju z morskimi minami, priprava, nameščena na plavajoči mini, ki po predhodno določenem času delovanja zalije ohišje mine in povzroči, da se mina potopi na dno.

flux valve /AAP6/

Glej fluxgate.

fluxgate /AAP6/ merilec pretoka

Detektor, ki pošilja električne signale sorazmerno z močjo zunanega magnetnega polja, ki se ustvari vzdolž osi. Tudi "fluxvalve".

focal length /AAP6/ goriščna razdalja

Glej calibrated focal length; equivalent focal length; nominal focal length.

focal plane /AAP6/ goriščna ravnina

Ravnina, pravokotna na optično osi objektiva, v kateri so zbrane slike točk ciljnega polja objektiva.

folded optics /AAP6/ odbojna optika

Optični sistem, ki vsebuje odbojne sestavne dele, katerih namen je zmanjšati fizično dolžino sistema ali spremeniti pot optične osi.

follow and assume /APP6A/ spremljaj in prevzemi

Dejavnost, v kateri določena sila sledi sili, ki izvaja ofenzivno dejavnost in je pripravljena nadaljevati nalogo sile, ki ji sledi, ko je slednja zaustavljena, oslABLJENA ali nezmožna nadaljevanja iz drugih razlogov. Taka sila ni rezerva, ampak je določena za izpolnitev specifičnih nalog.

follow and support /APP6A/ spremljaj in podpiraj

Dejavnost, v kateri določena sila sledi in podpira izpolnitev naloge sile, ki izvaja napadalno dejavnost. Taka sila ni rezerva, ampak je določena za izpolnitev specifičnih nalog.

follow-on echelon /AAP6/ drugi ešalon; podporni ešalon

V amfibijskih operacijah, tisti ešalon enot, vozil, letalske opreme in sredstev za napad, ki, čeprav ni namenjen začetku napada, zagotavlja podporo in oskrbo za napad. Glej tudi assault; follow-up.

follow-on forces /ATP3.2/ sile, ki sledijo; sile drugega ešalona

Vse sovražnikove sile, ki niso angažirane v neposrednem boju pri izvajanju ofenzivnih delovanj, elementi poveljevanja in kontrole ter logistični in ostali elementi za zagotovitev delovanja.

follow-on mine countermeasures /AAP6/ nadaljni protiminski ukrepi

Protiminsko delovanje, ki se izvaja po začetnem izkrcanju amfibijskih sil ter med in po amfibijskem jurišu. Namenjeno je razširitvi območja, ki je bilo očiščeno pred izkrcanjem.

follow-up /AAP6/ nadaljevanje delovanj

V amfibijskih operacijah, pristanek okrepitev in zalog po pristanku jurišnih in drugih ešalonov. Glej tudi assault; follow-on echalon.

follow-up echelon /ATP3.2/ drugi ešalon; ešalon za okrepitev

V letalskem transportu, elementi, ki so se premaknili v ciljno območje za jurišnim ešalomom.

follow-up supply /ATP3.2/ nadaljnja oskrba

footcandle /APP6A/ sveča

Merska enota za merjenje razsvetljave. Količina svetlobe, ki jo oddaja standardna sveča, v oddaljenosti enega čevlja od sveče.

foothold /ATP3.2/ baza; opora; izhodišče

Točka v sovražnikovi obrambi ali po prečkanju ovire, od koder lahko sile izrabijo uspeh in nadaljujejo z jurišem proti cilju.

force generation /NRC/ oblikovanje sil

Proces, ki sledi prenosu pooblastil za poveljevanje, pri katerem države članice Nata skladno z ustaljenimi postopki dodelijo ali angažirajo sile Nata na podlagi zahtev, ki jih je določil strateški poveljnik. Pri operacijah zven 5. člena lahko sodelujejo v tem procesu tudi države, ki niso članice Nata. Pred tem mora biti sklenjen sporazum med državo in pristojnim poveljnikom Nata.

force protection /AAP6, ATP3.2/ zaščita sil

Vsi ukrepi in sredstva, ki zmanjšujejo ranljivost osebja, objektov, opreme in delovanja pred vsemi grožnjami in v vseh situacijah in zagotavljajo svobodo delovanja ter bojno učinkovitost sil.

force rendezvous /AAP6/ zbor sil

Kontrolna točka, na kateri se združijo formacije letalstva ali ladij in postanejo del glavnih sil. Tudi "group rendezvous".

force standard /TEED/ standard sil

Zahteve operativnih in logističnih zmogljivosti ter kriteriji izvedbe nalog, ki jih morajo doseči države pri načrtovanju in usposabljanju sil, namenjenih Natu. Omogočajo poveljnikom, da ocenjujejo stanje določenih sil ter njihove zmogljivosti za izvedbo dodeljenih nalog.

force(s) /AAP6/ sila(e)

Glej airborne force; air transported force; black forces; blue forces; combined force; covering force; forces allocated to NATO; garrison force; national forces for the defence of the NATO area; NATO assigned forces; NATO command forces; NATO earmarked forces; opposing forces; other forces for NATO; purple forces; task force; underway replenishment force; white forces.

forces allocated to NATO /AAP6/ sile, dodeljene Natu

Sile, ki jih države dajo na razpolago zvezi Nato v okviru kategorij: a. Pod poveljstvom Nata. b. Podrejene Natu. c. Namenjene za Nato. d. Druge sile za Nato. Glej tudi force(s).

forces in being /AAP6/ stalne sile

Sile, za katere velja, da so v stanju pripravljenosti « A » ali « B » glede na predpise ustreznih dokumentov Vojaškega odbora.

forces in depth /ATP3.2/ sile v globini

V vseh oblikah delovanja so to sovražnikove sile, ki niso angažirane v neposrednem boju, elementi poveljevanja in kontrole, logistična in druga podpora, ki se nahaja v vplivnem območju.

ford /APP6A/ plitvina; bređenje

Plitev del vodne ovire, ki se lahko prečka brez uporabe mostov, čolnov ali splavov. Del vodne ovire, kjer lastnosti toka, dna in dostopov dovoljujejo prehod osebja in/ali vozil in ostale opreme, ki ostajajo v stiku z dnom.

form lines /AAP6/ oblikovne črte

Črte, podobne obrisom/ravnim črtam, ki pa ne predstavljajo dejanskih višin, temveč so nastale na osnovi vizualnega opazovanja oziroma neprimernih ali nezanesljivih zemljevidov. Prikazujejo oblikovanost zemljišča

form overlay /AAP6/ prosojnica z vzorcem

Vzorec, ki se uporablja kot ozadje, na primer podlaga za poročilo, mreža ali karta.

format /AAP6/ format

1. V fotografiji, velikost in/ali oblika negativa ali iz tega nastale fotografije. 2. V kartografiji, oblika in velikost zemljevida ali sheme.

formation /AAP6/ razporeditev

1. Predpisana ureditev enot in/ali vozil za določen namen. 2. Predpisana razporeditev dveh ali več ladij, enot ali letal, ki delujejo skupaj pod enim poveljnikom.

formatted message text /AAP6/ formatirano sporočilo

Besedilo sporočila, sestavljeno iz več nizov v predpisanem zaporedju, pri čemer ima vsak niz značilno oznako in vsebuje posamezne informacije. Slednje so šifrirane in razporejene v predpisanem zaporedju črkovnih polij, skladno s pravili za oblikovanje besedil sporočil Nata. Besedilo omogoča tako ročno kot samodejno uporabo in obdelavo. Glej tudi free form message text; structured message text.

forming up place /AAP6/ prostor za oblikovanje sil

Zadnji položaj, ki ga zavzame jurišni ešalon pred prečkanjem izhodiščne črte. Tudi "attack position".

fortification /ATP3.2/ utrjeni položaj

forward aero medical evacuation /AAP6/ prednja medicinska evakuacija po zraku

Tista faza evakuacije, v kateri se izvaja zračni prevoz bolnikov med točkami znotraj vojskovališča, od vojskovališča do začetne in nadaljnjih točk zdravljenja znotraj območja bojevanja.

forward air controller (FAC) /AAP6/ prednji usmerjevalec zračne podpore

Usposobljen posameznik, ki iz prednjega položaja na tleh ali v zraku usmerja aktivnosti bojnih letal, ki izvajajo neposredno letalsko podporo za kopenske sile

forward arming and refueling point (FARP) prednja točka za oskrbo s strelivom in gorivom

/ATP3.2, FM101-5-1/

Začasni element oskrbe, ki ga poveljnik letalske enote organizira, opremi in vzpostavi praviloma v glavnem območju bojevanja. Je bliže območju bojevanja kot območju zagotovitve delovanja te enote. Zagotavlja gorivo in strelivo, ki sta potrebni za delovanje letalskih manevrskih sil v boju. Bojnim letalom omogoča hitro in sočasno oskrbo z gorivom in oborožitvijo.

forward boundary /APP6A/ sprednja meja

V smeri sovražnika, skrajna meja odgovornosti enote. Ta je odgovorna za globinsko delovanje do te meje. aslednje višje poveljstvo je odgovorno za usklajevanje globinskih delovanj izven te meje. V napadalnih aktivnostih se lahko pomika po faznih črtah, odvisno od situacije na bojišču.

forward combat zone /ATP3.2/ prednje območje bojevanja

forward edge of the battle area (FEBA) prednja črta območja delovanja

/AAP6/

Najsprednejše meje zaporedja območij, kjer so razmeščene bojne enote kopenske vojske. V ta območja ne sodijo območja delovanja zaščitnih in drugih sil, ki so določene za usklajevanje ognjene podpore, položajev ali manevra enot.

forward line of enemy troops (FLET) črta prednjih položajev sovražnika

Črta, ki ponazarja začetek položajev sovražnikovih sil v določenem času.

forward line of troops (FLOT) /APP6A/ sprednja črta enot

Črta, ki kaže položaj dela sil, ki se nahaja najbolj spredaj v vseh oblikah vojaških aktivnostih v določenem času. Običajno nakazuje prednje položaje bojnega varovanja in izvidniških enot. – Sprednja črta enot je lahko pred, na ali za sprednjo črto bojnega območja.

forward observer /AAP6/ prednji opazovalec

Opazovalec, ki ima usposobljeno osebje za zahtevanje in popravek ognja ter za posredovanje podatkov o stanju na bojišču.

forward overlap /AAP6/ prednje prekrivanje

Glej overlap.

forward passage of lines /ATP3.2/ prehod skozi enoto naprej

Način zamenjave enote v boju, ko ena enota prevzame izvajanje bojnih delovanj od druge. Aktivnost, pri kateri prihajajoča enota napade skozi razpored odhajajoče enote, ki je v stiku s sovražnikom.

forward positioning /ATP3.2/ razmestitev v ospredje

Da bi zmanjšali obremenitve transportnega sistema, mora poveljnik razmisliti o prerazporeditvi sredstev za oskrbo in elementov logistične podpore precej naprej. Kjer je možno, morajo biti ti elementi premični, da e lahko premikajo glede na potek napada.

forward slope /AAP6/ prednji nagib

Nagib, ki se spušča proti sovražniku.

forward stocks /ATP3.2/ prednje zaloge

Zaloge v prednjem območju delovanja. Ker se glavne oskrbovalne poti lahko enostavno blokirajo, morajo biti enote pripravljene na daljša obdobja, ko ni možno obnoviti zaloga. To narekuje pripravo in ohranjanje prednjih zalog. Oskrbovalne točke in ostale elemente oskrbe se po potrebi razmesti bolj v ospredje, kot je o ponavadi. Oskrba po zraku, ki vključuje uporabo helikopterjev, je lahko bistvenega pomena.

forward tell /AAP6/

Glej track telling.

found shipment /AAP6/ najdena pošiljka

Prejet tovor, ki ni naveden ali prikazan.

four-round illumination diamond /AAP6/ svetilni ogenj s štirimi naboji

Metoda porazdelitve ognja svetilnih granat, ki s kombinacijo prečnega širjenja in širjenja po območju osvetli veliko področje

fragmentary order (FRAGO) /AAP6/ dopolnilno povelje

Skrajšana oblika povelja za delovanje, ki se izda po potrebi in odpravlja potrebo po ponovnem navajanju informacij, zajetih v osnovnem povelju. Delno povelje se lahko izda v delih/odstavkih.

frame /AAP6/ okvir

V fotografiji, posamezen posnetek, zajet v nepretrgano zaporedje fotografij

fratricide operation /ATP3.2, FM101-5-1/ izgube zaradi delovanja lastnih sil

Uporaba lastnih orožij in streliva z namenom uničenja sovražnika ali njegove opreme in objektov, pri čemer povzročimo nepredvideno in nenamerno smrt, poškodbe ali škodo lastnemu osebju ali opremi.

free air overpressure /AAP6/ prosti nadpritisk

Presežek okolnega atmosferskega pritiska, ki se oblikuje v zraku zaradi udarnega vala eksplozije.

free drop /AAP6/ prosto spuščanje

Spuščanje opreme ali zalog iz letala brez uporabe padal. Glej tudi airdrop; air movement; free fall; high velocity drop; low velocity drop; release.

free fall /AAP6/ prosti pad

Padalski maneuver, pri katerem se padalo na predhodno določeni višini odpre ročno ali samodejno. Glej tudi free drop.

free fire area (FFA) /APP6A/ območje prostega ognja

Posebej označeno območje, na katerega lahko deluje katero koli orožje brez dodatnega usklajevanja z odgovornim poveljstvom. Običajno se odreja na neidentificiranem zemljišču, in sicer s strani divizije ali višjega poveljstva.

free fire area /ATP3.2, FM101-5-1/ območje prostega ognja

Posebej določeno območje, kjer lahko delujemo s katerim koli orožjem brez dodatnega usklajevanja s poveljstvom, ki ga je vzpostavilo. Običajno ga vzpostavi divizija ali višje poveljstvo na prepoznavnem zemljišču.

free form message text /AAP6/ prosto sporočilo

Sporočilo brez predpisane oblikovne ureditve. Namenjeno je hitri pripravi osnutkov ter ročni uporabi in obdelavi. Glej tudi formatted message text; structured message text.

free mine /AAP6/ prosta mina

Pri bojevanju z morskimi minami, zasidrana mina, katere sidrišče se je raztrgalo ali je bilo pretrgano. Glej tudi floating mine; mine.

free play exercise /AAP6/ prosta vaja

Vaja za preverjanje sposobnosti sil v simuliranih nepričakovanih in/ali vojnih razmerah. Omejujejo jih samo isti umetni elementi ali omejitve, ki jih določajo varnostni predpisi v miru. Glej tudi controlled mine.

freedom of action /ATP3.2/ svoboda delovanja

Poveljnik na operativni ravni ima široko območje svobode oblikovanja zamisli, načrtovanja in usklajevanja vseh aktivnosti v svojem območju odgovornosti, z namenom pridobivanja in ohranjanja pobude v prizadevanju za doseganje strateških ciljev. S tem poveljnik vpliva na naravo operacij, bitk in bojov. Svoboda v uporabi rezerv, določanju prioritet in dodeljevanju pomorskih, kopenskih, letalskih in logističnih elementov je kjučnega pomena.

friend /AAP6/ naš; lastni

Pri razpoznavanju, oznaka, ki se dodeli sledi, objektu ali entiteti, ki pripadajo deklarirani, predpostavljani ali spoznani prijateljski državi, frakciji ali skupini. Glej tudi hostile; identification; neutral; unknown.

friendly force information requirements potrebe po podatkih o lastnih silah

(FFIR) /ATP3.2/

Podatki, ki jih poveljnik in štab potrebuje o lastnih silah v procesu načrtovanja delovanj.

front /AAP6/ fronta

1. Prečni prostor, ki ga zaseda element, merjen od skrajnega dela enega boka do skrajnega dela drugega boka. 2. Smer sovražnika. 3. Stična črta med dvema sovražnima silama. 4. Ko ne gre za dejansko ali domnevno bojno situacijo, smer, kamor gleda poveljstvo.

frontage /ATP3.2, FM101-5-1/ širina obrambe; fronta

Skupna širina položajev enot in razdalj od bokov do točk, ki jih pokrivamo z opazovanjem in

ognjenim delovanjem enot v boju.

frontal attack /AAP6/ čelni napad

Ofenzivni manever, pri katerem je glavna aktivnost usmerjena proti čelu sovražnikovih sil. Glej tudi flanking attack.

full beam spread /AAP6/ razpršitev s celim žarkom

Glej indirect illumination.

full command (FULL COMD) /AAP6/ popolno poveljevanje

Vojaška pooblastila in odgovornost nadrejenega častnika za izdajanje povelj podrejenim. Vključujejo vse vidike vojaških delovanj in administrativnih zadev ter veljajo samo znotraj nacionalnih sil. Mednarodno uporabljen izraz predvideva nižjo stopnjo pooblastil, če ni uporabljen zgolj v nacionalnem smislu. Pomen izhaja iz dejstva, da poveljnik Nata celovito poveljuje silam, ki so mu dodeljene. Vzrok za to je, ker države, i določajo sile za Nato, opredelijo samo operativno kontrolo ali poveljevanje. Glej tudi administrative control; command.

fully planned movement /AAP6/ popolnoma načrtovan premik

Premik, ki je natančno pripravljen na osnovi končnih podatkov in za katerega bo organizirana vsa potrebna podpora za premike in transport glede na zahteve ali dogovore. Ta vrsta premika se lahko izvede ob objavi ukrepov za stanje pripravljenosti ali na poziv. Glej tudi ad hoc movement; partially planned movement.

functional command /AAP6/ funkcionalno poveljevanje

Organiziranost poveljevanja, ki temelji predvsem na vojaških funkcijah in ne na geografiji. Glej tudi area command; command.

fuse /AAP6/ vžigalnik

Priprava za vžig zažigalne vrvice. Glej tudi base fuse; boresafe fuse; impact action fuse; proximity fuse; self-destroying fuse; shuttered fuse; time fuse.

fuse cavity /AAP6/ vžigalna odprtina

Vdolbina v polnjenju za namestitve vžigalnika.

fusion /AAP6/ združitev

1. Proces, pri katerem pride do kombiniranja jeder lahkih elementov v jedro težjega elementa z istočasnim sproščanjem velikih količin energije (fuzija, zlitje). 2. V obveščevalni dejavnosti, združevanje obveščevalnih podatkov in/ali informacij iz raznovrstnih virov ali služb v skladno sliko. Izvor začetnih posameznih podatkov ni več jasen.

gap /AAP6/ medprostor

Območje na minskem polju ali pasu z ovirami, brez min ali ovir, katerega širina in smer omogočata lastnim silam, da ga prehodijo v taktični formaciji. Glej tudi phoney minefield.

gap /APP6A/ prehod

Območje znotraj minskega polja ali pasu oviranja brez aktivnih min ali ovir, katerega širina in smer dovoljujeta lastnim silam prečkanje v taktični formaciji. –1. Vsak presledek ali razmik v taktičnem razporedu ali formaciji izven učinkovitega dosega pehotnega orožja. 2. Del minskega polja specifične širine, kjer ni položenih min, da se omogoči lastnim silam prečkati minsko polje v taktični formaciji. 3. Soteska, gorski prelaz ali reka, ki predstavljajo oviro, ki jo je treba premostiti.

gap filler radar /AAP6/ radar za pokritje medprostora

Radar, ki se uporablja za dodatno kontrolo območij, kjer je glavni radar neprimeren.

gap marker /AAP6/ oznaka medprostora

Pri bojevanju s kopenskimi minami, oznake za označevanje medprostora na minskem polju. Oznake medprostora ob vstopu in izstopu z minskega polja se upoštevajo kot orientacijski znak ali neposredna oznaka. Glej tudi marker.

garnishing /AAP6/ obloga

Pri nadzorovanju, nanašanje naravnega ali umetnega materiala na predmet za izvedbo ali v pomoč kamuflaži

garrison force /AAP6/ vojašnične sile

Vse enote, dodeljene v bazo ali na območje za obrambo, razvoj, delovanje in vzdrževanje objektov. Glej tudi force(s).

G-day /AAP6/ dan G

Glej designation of days and hours.

general air cargo /AAP6/ splošni letalski tovor

Tovor, ki ni nevaren ali tvegan in ne terja dodatnih varnostnih ukrepov v zračnem transportu. Glej tudi cargo.

general reserve /AAP6/ splošne rezerve

Rezervne enote pod vodenjem skupnega poveljnika. Glej tudi floating reserve.

general stopping power /AAP6/

Odstotek skupine vozil v bojni formaciji, ki se bodo med prečkanjem minskega polja verjetno morala ustaviti zaradi min.

general support (GS) /AAP6/ splošna podpora

Enota splošne podpore zagotavlja podporo ali je neposredno odgovorna za zagotovitev delovanja celotnega sestava in ne le določenemu delu (enotam v sestavi sil). Podrejene enote lahko za podporo zaprosijo prek poveljstva sestava, ki se mu zagotavlja podpora, vendar lahko le poveljstvo sestava določi prioritete in dodeli naloge enotam splošne podpore.

general support artillery /AAP6/ artilerija za splošno podporo

Artilerija, ki deluje z ognjem ob navodilih poveljnika enote, ki ji organsko pripada ali ji je dodeljena. Ognjeno delovanje poteka kot podpora delovanju v celoti in ne v podporo določeni podrejeni enoti.

general support engineering /ATP3.2/ splošna inženirska podpora

Del inženirske podpore. Razlikuje se od države do države glede na odgovornosti inženirskih enot in lahko vključuje: oskrbo z vodo, izgradnjo letališke infrastrukture, popravilo vzletnih stez, vzdrževanje objektov in naprav, vzdrževanje oskrbovalnih poti, pirotehniko, upravljanje in popravilo železnic in pristanišč, popravila objektov in naprav za skladiščenje in oskrbo z gorivom, geografsko podporo, odstranjevanje snega in RKB dekontaminacijo.

general support reinforcing (GSR) /AAP6, okrepitev splošne podpore

ATP3.2/

Bojna naloga, pri kateri artilerijska enota strelja v podporo silam v celoti, nato pa zagotavlja podporni ogenj rugi artilerijski enoti. Glej tudi direct support.

general support reinforcing (GSR) /AAP6/ okrepitev splošne podpore

Artilerija, ki je v vlogi okrepitve splošne podpore, ima nalogo, da najprej zagotavlja podporo silam v celoti in nato podporo ognja druge artilerijske enote.

general unloading period /AAP6/ splošno obdobje raztovarjanja

Pri amfibijskih operacijah, tisti del premikov od ladje na obalo, kjer je raztovarjanje predvsem logističnega značaja, s poudarkom na hitrosti in obsegu raztovarjanja. Obdobje zajema čim hitrejše raztovarjanje enot in tovora z ladij glede na obalne zmogljivosti. Poteka ne glede na razred, tip ali prednost tovora, kot jih dovoljujejo obalne zmogljivosti za delo s tovorom. Glej tudi initial unloading period.

generic plan /AAP6/ splošni načrt

Osnovni načrt, ki se pripravlja za možna delovanja, kjer nekateri dejavniki načrtovanja še niso v celoti opredeljeni ali jih ni možno predpostaviti. Na tej stopnji določa splošne zmogljivosti, ki so potrebne.

geographic coordinates /AAP6/ geografske koordinate

Vrednosti zemljepisne širine in dolžine, ki določajo položaj točke na površju zemlje glede na referenčni sferoid. Glej tudi coordinates.

georef /AAP6/

Referenčni sistem položajev po svetu, ki se lahko uporablja za zemljevide ali sheme in je

razvrščen glede a zemljepisno širino in dolžino in ne glede na projekcijo. Gre za način predstavljanja zemljepisne širine in olžine v obliki, ki je primerna za hitro poročanje in načrtovanje. (Izraz izhaja iz besedne zveze «The World Geographic Reference System» - svetovni geografski referenčni sistem).

global information infrastructure(GII) globalna informacijska infrastruktura

/ATP3.2/

Tehnične zmožnosti medijev, operativne metode ter svetovno občinstvo predstavljajo globalno informacijsko infrastrukturo . Temelji na neposrednem televizijskem, radijskem ali telefonskem pokrivanju vojaških operacij kjerkoli po svetu.

go around /AAP6/ strel mimo

Glej overshoot.

go no-go /AAP6/ preverjanje "da-ne"

Stanje ali status delovanja sestavnega dela ali sistema: « go » (da) pravilno delovanje ali « no-go » (ne) nepravilno delovanje

government off-the-shelf /AAP6/ standardni izdelki za vladne namene

Nanaša se na izdelek, ki je bil razvit za vlado in je na voljo za pooblaščen uporabo, običajno brez prilagoditev. Glej tudi commercial off-the-shelf; NATO off-the-shelf.

gradient circuit /AAP6/ stopenjski tokokrog

Pri bojevanju z minami, tokokrog, ki se sproži, ko je hitrost spreminjanja glede na čas v okviru obsega in redhodno določenih mej

graphic /AAP6/ grafični dokument

Izdelki kartografske in fotogrametrične umetnosti. Grafični dokument ima lahko obliko zemljevida, sheme, mozaika ali filmskega traku, ki so nastali s kartografsko tehniko.

graphic scale /AAP6/ grafično merilo

Razdeljena črta, s pomočjo katere lahko merimo razdalje na zemljevidu, shemi ali fotografiji na osnovi zemeljske razdalje. Glej tudi scale. Tudi bar scale; linear scale.

grapnel /AAP6/ majhno sidro

Pri bojevanju z morskimi minami, priprava, pritrjena na sidrišče mine, ki zagrabl žico za čiščenje, ko je sidrišče pretrgano

graticule /AAP6/ gratikula

1. V kartografiji, mreža črt, ki predstavlja poldnevniko (zemljepisna dolžina) in vzporedniko (zemljepisna širina). 2. V razlagi slikovnega materiala, glej reticle. Glej tudi neatlines.

graticule ticks /AAP6/ gratikulne črtice

Kratke črte v kartografiji, ki nakazujejo presečišča poldnevnikov in vzporednikov

gravity extraction /AAP6/ gravitacijska izvleka

Izvlačenje tovora iz letala s pomočje njegove lastne teže.

gray list location /APP6A/ lokacija sivega seznama

Opredeljuvanje in določanje lokacije oseb, katerih nagnjenja in mnenja glede političnih in vojaških interesov niso jasna. Te osebe se lahko vključijo na siv seznam, če je znano, da imajo informacije ali določena znanja, ki jih potrebujejo lastne sile.

graze /AAP6/

Pri artilerijski in mornariški ognjeni podpori, ugotovitev opazovalca, da je prišlo do vseh eksplozij pri udaru.

grazing fire /AAP6/ brišočji ogenj

Ogenj, ki je približno vzporeden s tlemi, kjer se središče ognjenega stožca dvigne največ meter nad tlemi. Glej tudi fire.

great circle route /AAP6/ velika krožna pot

Smer, ki poteka po najkrajšem loku velikega kroga med dvema točkama

grid /AAP6/ koordinatna mreža

Glej military grid.

grid bearing /AAP6/ kotna smer

Smer predmeta iz točke, izražene kot vodoravni kot in merjene v smeri urinega kazalca glede na sever koordinatne mreže. Glej tudi bearing; magnetic bearing; true bearing.

grid convergence /AAP6/ približevanje koordinatne mreže

Vodoravni kot na točki, ki leži med dejanskim severom in severom koordinatne mreže. Glej tudi convergence; grid convergence factor.

grid convergence factor /AAP6/ faktor približevanja koordinatne mreže

Razmerje med kotom približevanja koordinatne mreže in razliko zemljepisne dolžine. Pri Lambertovi stožčasti ortomorfni projekciji je to razmerje stalno za vse sheme, ki temeljijo na enakih dveh vzporednicah. Glej tudi constant of the zone; convergence; grid convergence.

grid coordinate /AAP6/ koordinate

Koordinate sistema koordinatne mreže, izražene s števkami in črkami za določitev točke na zemljevidu s koordinatno mrežo, na fotografiji ali shemi. Glej tudi coordinates.

grid coordinate system /AAP6/ koordinatni sistem

Ploskovni pravokotni koordinatni sistem, ki običajno temelji na projekciji zemljevida in ji je matematično prilagojen, da se geografski položaji (poldnevnik in vzporednik) lahko takoj pretvorijo v ploskovne koordinate ter da se s tem povezani izračuni izpeljejo z običajno metodo ploskovnega pregleda.

grid interval /AAP6/ koordinatna razdalja

Razdalja med dvema črtama koordinatne mreže.

grid magnetic angle /AAP6/ koordinatni magnetni kot

Kotna razlika v smeri med severom koordinatne mreže in magnetnim severom. Meri se s severa koordinatne mreže proti vzhodu ali zahodu. Tudi grid variation; grivation. Glej tudi isogriv.

grid navigation /AAP6/ koordinatna navigacija

Metoda navigacije s pomočjo prosojnice s koordinatno mrežo za določanje smeri. Glej tudi navigational grid.

grid north /AAP6/ koordinatni sever

Severna ali nulta smer, označena s podatkom o smeri na koordinatni mreži

grid ticks /AAP6/ zaznamki koordinatne mreže

Manjše oznake na robu zemljevida ali sheme, ki se navezujejo na dodatne koordinatne referenčne sisteme na isti poli. Zaznamki so za lažje iskanje podatkov na nekaterih zemljevidih včasih prikazani na notranjih črtah koordinatne mreže .

grid variation /AAP6/ variacija

Glej grid magnetic angle.

gripper edge /AAP6/ rob prijemalnika

Rob, kjer se papir ali druge vrste materiala za tisk potegnejo v tiskalnik.

grivation /AAP6/ odstopanje

Glej grid magnetic angle.

gross weight /AAP6/ bruto (kosmata) teža

1. Teža vozila z vso opremo, ki je pripravljeno za delovanje, vključno s težo goriva, maziva, hladilne tekočine, orodja in rezervnih delov, posadke, osebne opreme in tovora. 2. Teža zabojnika ali palete vključno s tovorom in jermenimi. Glej tudi net weight.

ground alert /AAP6/ stanje pripravljenosti na tleh

Stanje, v katerem so zrakoplovi na tleh/vzletni ploščadi v celoti vzdrževani in oboroženi, z bojnimi posadkami, pripravljenimi za vzlet v kratkem času (običajno v 15 minutah) po prejemu ukaza z nalogo.

ground based air defence (GBAD) /ATP3.2/ kopenska zračna obramba

Elementi sistema zračne obrambe, ki so razmeščeni na tleh in so načeloma namenjeni zaščiti enot. Obsegajo od raketnih sistemov zemlja-zrak do pehotne oborožitve. Idealno so razporejeni tako, da pokrivajo večplastno obrambo na vseh višinah, na katerih lahko sovražnik deluje. Na taktični ravni sistemi pokrivajo naslednje nivoje: zelo nizek - pod 500 ft, nizek - 500 - 5000 ft in visok - 5000 – 25000 ft.

ground control /AAP6/ zemeljska kontrola

Sistem natančnih meritev za ugotavljanje razdalj in smeri oziroma razlik v višini med točkami na zemlji. Glej udi control point; field control; traverse.

ground liaison officer /AAP6/ častnik za povezavo s kopenskimi silami

Častnik, ki je posebej usposobljen za zračno izvidovanje in/ali ofenzivne aktivnosti zračne podpore. Tovrstni častniki so običajno organizirani v skupine, ki jih vodi ustrezen poveljnik kopenskih sil, ter skrbijo za povezavo med letalstvom in mornarico med usposabljanjem in bojnim delovanjem. Glej tudi air liaison officer.

ground liaison section /AAP6/ skupina za povezavo s kopenskimi silami

Enota, ki je odgovorna za povezavo kopno-zrak ter je pod poveljstvom kopenskih sil.

ground mine /AAP6/ talna mina

Glej bottom mine.

ground nadir /AAP6/ podnožje

Točka na tleh, ki je navpično pod središčem objektiva fotoaparata. Na dejanski navpični fotografiji sovпада z glavno točko.

ground observer organization /AAP6/ organizacija opazovalcev na tleh

Skupina opazovalcev na tleh, ki so razmeščeni na primernih točkah sistema zračne obrambe za zagotavljanje vidnih in slušnih informacij o premikih letal.

ground position /AAP6/ položaj na tleh

Položaj na zemlji, ki je navpično pod letalom

ground position indicator /AAP6/ pokazatelj položaja na tleh

Naprava, ki določa in samodejno prikaže položaj letala na tleh

ground return /AAP6/ odboj s tal

Odboj z zemljišča, ki je prikazan in/ali zabeležen kot slika

ground signals /AAP6/ zemeljski signal

Vizualni signal na letališču, ki letalskim posadkam v zraku posreduje informacije o lokalnih pravilih zračnega prometa. Glej tudi signal area.

ground speed /AAP6/ hitrost na tleh

Horizontalni element hitrosti leta glede na površino zemlje.

ground tactical plan /ATP3.2, FM101-5-1/ načrt delovanja (na tleh)

Načrt delovanja pri zračnem desantu ali jurišu, ki se nanaša na izvedbo delovanj v območju cilja.

ground zero /AAP6/ središče jedrske eksplozije; "ničelna" točka

Točka na površini zemlje v središču načrtovane ali dejanske jedrske eksplozije, oziroma navpično pod ali nad njim. Tudi "surface zero". Glej tudi actual ground zero; desired ground zero.

ground-controlled approach procedure /AAP6/ zemeljska kontrola prileta

Tehnika spuščanja zrakoplova med priletom s pomočjo nadzornega in preciznega priletnega radarja, tako da se zrakoplov pripelje v položaj za pristanek.

ground-controlled approach procedure /AAP6/

Tehnika vodenja letala med približevanjem s pomočjo radarja za opazovanje in natančen prilet do položaja a pristanek. Glej tudi automatic approach and landing.

ground-controlled interception /AAP6/ prestrezanje, vodeno s tal
Tehnika, ki omogoča kontrolo nad lastnimi letali ali vodenimi izstrelki za izvajanje prestrezanja.

grounding /AAP6/ ozemljitev
Vezava ohišja, okvira ali šasije opreme na predmet ali konstrukcijo vozila za zagotovitev skupnega potenciala. Glej tudi bonding; earthing.

group of targets /AAP6/ skupina ciljev
Dva ali več ciljev, na katere se izvaja sočasno ognjeno delovanje. Skupina ciljev je označena s kombinacijo črk/števil ali vzdevkom.

group rendezvous /AAP6/ zbor sil
Glej force rendezvous.

guard /AAP6, STANAG 2287/ zaščitnica; straža; varovati
1. Varnostni element, katerega osnovna naloga je varovanje glavnine sil z bojnim delovanjem za pridobitev časa in hkratnim opazovanjem ter posredovanjem informacij. 2. Varovati glavnino z bojevanjem, da se pridobi čas. Vključuje opazovanje in posredovanje informacij. Glej tudi flank guard; screen.

guard-ship /AAP6/ zaščitna ladja
Ladja, ki ji je določena posebna naloga z namenom omogočiti drugim ladjam v skupini, da zavzamejo nižjo stopnjo pripravljenosti.

guerilla warfare /AAP6/ gverilsko bojevanje
Vojaška in paravojaška delovanja, ki potekajo na ozemlju v rokah sovražnika ali sovražnem ozemlju, v organizaciji nestalnih, pretežno lokalnih sil.

guidance coverage /AAP6/ območje vodenja
Tisti del prostora, v katerem se letalom posredujejo informacije za vodenje (azimut in/ali višina in/ali razdalja) za ustrezno izvajanje in natančnost letenja. Vodenje je lahko specifično glede na letališče/geometrijo steze, ob upoštevanju domnev glede razmestitve opreme na tleh ali kritja, ki ga zagotavljajo posamezne enote kopenske vojske.

guidance station equipment /AAP6/ stacionarna oprema za vodenje
Del sistema za vodenje izstrelkov na tleh, ki zagotavlja vodenje izstrelka med letom.

guide signs /AAP6/ znaki za vodenje
Znaki, ki se uporabljajo za označevanje položajev, razdalj, smeri, poti in za podobne podatke.

guide specification /AAP6/ glavna specifikacija
Minimalne zahteve, ki se morajo uporabljati kot osnova za oceno nacionalnih specifikacij o gorivu, mazivih ali podobnih izdelkih, ki so bili predlagani za standardiziranje.

guided missile /AAP6/ voden izstrelak
Brepilotno zračno plovilo z lastnim pogonom, za katerega se nadzorujeta krivulja leta ali smer leta. Glej tudi aerodynamic missile; air-to-air guided missile; antiradiation missile; ballistic missile; sea skimmer; surface-to-air guided missile; surface-to-surface guided missiles.

guinea-pig /AAP6/ poskusni zajec
Ladja pri bojevanju z morskimi minami, ki se uporablja za ugotavljanje, ali je določeno območje varno pred vplivom min v nekih razmerah in, natančneje, ali obstaja potreba po razstrelitvi min, ki se sprožijo na pritisk.

gull /AAP6/ lažni cilj
Plavajoč radarski reflektor, ki se v elektronskem bojevanju uporablja za simulacijo površinskega cilja na morju za namene zavajanja

gun carriage /AAP6/ podvozje
Premična ali fiksna podpora za top. Včasih obsega dvižni in namerilni mehanizem. Tudi "carriage".

gun direction /AAP6/ smer topa
Porazdelitev in smer topovskega ognja z ladje

gun-target line /AAP6/ namerilna črta

Namišljena ravna črta od topa do cilja.

gun-type weapon /AAP6/

Naprava, v kateri sta združena dva ali več kosov materiala za fisijo, ki so pod kritično maso, vendar lahko tej kombinaciji zelo hitro dosežejo nadkritično maso, ki zaradi hitrega širjenja fisijske verige eksplodira.

gyro-magnetic compass /AAP6/ žiro kompas

Usmerjevalni žiroskop, pri katerem je lestvica azimuta poravnana z magnetnim poldnevnikom s pomočjo magnetne detektorske enote.

hachuring /AAP6/ senčenje

Metoda predstavitve reliefa na zemljevidu ali shemi s senčenjem kratkih prekinjenih črt, ki potekajo v smeri zpetin

half thickness /AAP6/ polovična gostota

Gostota materiala za absorpcijo, ki je potrebna za polovično zmanjšanje sevanja, ki prehaja skozi material.

half-life /AAP6/ razpolovna doba

Čas, ki je potreben, da se učinkovanje določene radioaktivne vrste zmanjša na polovico začetne vrednosti zaradi radioaktivnega razpadanja. Radioaktivno obdobje je značilna lastnost vseh radioaktivnih rst, ki ni odvisna od količine ali stanja vrste. Učinkovito radioaktivno obdobje določenega izotopa je čas, katerem se količina v telesu zmanjša za pol zaradi radioaktivnega razpadanja in biološke odstranitve.

half-residence time /AAP6/ razpolovni čas

Upošteva zapoznele radioaktivne padavine, čas, ki ga potrebuje določena količina ostankov orožja, ki se odlaga v določenem delu atmosfere, da se zmanjša za polovico svoje začetne vrednosti.

half-tone /AAP6/ polovični odtenek

Fotomehanična površina za tisk ali odtis, ki nastane na njej, pri katerem so podrobnosti in vrednosti odtenkov predstavljene z vrsto enakomerno razporejenih pik različnih velikosti in oblik, ki se razlikujejo glede na neposredno razmerje v intenziteti odtenkov, ki jih predstavljajo. Glej tudi half-tone screen.

half-tone screen /AAP6/ zaslon polovičnih odtenkov

Niz urejeno razmaknjenih neprepustnih črt na steklu, ki se križajo pod pravimi koti ter pri tem ustvarijo prepustne odprtine med presečišči. Zaslon se uporablja v fotoaparatih za procesiranje, da se slika enakih ali nepretrganih odtenkov razbije v pikčast vzorec. Glej tudi half-tone; screen.

hand-over line /AAP6/ črta predaje odgovornosti

Kontrolni ukrep, ki naj bi, če je le mogoče, upošteval jasno razpoznavne značilnosti zemljišča in v skladu s katerim se odgovornost za izvajanje delovanja prenese z ene sile na drugo.

hang fire /AAP6/ zakasneli vžig

Nezaželjen zastoj/zakasnitev v delovanju sistema za streljanje.

harassing fire /AAP6/ motilni ogenj

Ogenj, ki je namenjen motenju počitka sovražnikovih enot, oviranju premikov in z grožnjami za izgube poslabšanju morale. Glej tudi fire.

harassment /AAP6/ nadlegovanje

Ponavljajoče, premišljene in zastraševalne aktivnosti, z namenom odvrčanja, oviranja ali motenja.

harbour defense /AAP6/ obramba pristanišča

Obramba pristanišča ali sidrišča ter poti dostopa po vodi pred zunanjim ogrožanjem v obliki: a. podmornic ter jurišnih plovil s podmornic ali manjših jurišnih plovil; b. sovražnikovih aktivnosti polaganja min; c. sabotaže. Obramba pristanišča pred vodenimi ali odvrženimi izstrelki, ko slednji

še letijo, sodi v okvir zračne obrambe. Glej tudi port security.

hard missile base /AAP6/ utrjeno izstrelišče

Baza za lansiranje izstrelkov, ki je varovana pred jedrskimi eksplozijami.

hard stand /AAP6/

1. Asfaltirano ali utrjeno območje za parkiranje vozil. 2. Območje na prostem s pripravljeno površino, ki se porablja za skladiščenje materiala

hardened site /AAP6/ utrjen položaj

Prostor, običajno pripravljen pod skalnato ali betonsko plastjo za zaščito pred učinki konvencionalnega orožja. Prostor je lahko ustrezno opremljen za zaščito pred stranskimi učinki napada z jedrskim, kemičnim ali biološkim orožjem

hasty attack /AAP6/ hitri napad

Napad v okviru kopenskih bojnih delovanj, kjer se uveljavlja hitrost izvedbe na račun časa priprav, da se izkoristi priložnost. Glej tudi deliberate attack.

hasty breaching /AAP6/ hitri prehod

Hitra izdelava poti skozi minsko polje, oviro ali utrjeni položaj na najprikladnejši način.

hasty crossing /AAP6/ hitro prečkanje

Prečkanje vodne ovire s pomočjo formacijskih ali razpoložljivih sredstev brez zaustavljanja in posebnih priprav. Glej tudi deliberate crossing.

hasty defense /AAP6/ hitra obramba

Obramba, ki se običajno organizira ob stiku s sovražnikom oziroma, ko je stik neizogiben, čas za organiziranje pa je omejen. Značilnost takšne obrambe je improviziranje z naravno obrambno značilnostjo zemljišča ob uporabi zaklonilnikov, utrjenih položajev in ovir. Glej tudi deliberate defence.

hazard /NRC/ nevarnost

Pri kriznem upravljanju, dogodek, ki predstavlja grožnjo ali možnost nastanka škode v določenem času in prostoru.

head of mission /NRC/ vodja misije

Uradna oseba, ki predstavlja mednarodno organizacijo (na primer ZN ali OVSE) ali določeno vlado in je pristojna za izvajanje, upoštevanje ali uveljavljanje načel in standardov te organizacije ali države v interesu miru in stabilnosti.

heading /AAP6/ smer

Smer, v katero kaže podolžna os letala ali ladje. Običajno je izražena v stopinjah v smeri urinega kazalca glede na sever (dejanski, magnetni, na kompasu ali koordinatni mreži)

heading indicator /AAP6/ pokazatelj smeri

Instrument, na katerem je prikazana smer, ki jo s pomočjo elektrike posreduje daljinski kompasni sistem.

headroom /AAP6/ razmik

Vertikalna razdalja med najvišjo točko vozila ali glavo osebe in kakršnokoli oviro nad njo. Glej tudi horizontal situation display.

head-up display /AAP6/

Prikaz podatkov o letu, navigaciji, napadu in drugih podatkov, ki je nameščen nad pilotovim prednjim poljem ida. Glej tudi horizontal situation display.

health service support /AAP6/ zdravstvena podpora

Vse dejavnosti, ki neposredno ali posredno prispevajo k zdravju in dobremu počutju pacientov ali prebivalstva.

health support /AJP01/ zdravstvena zagotovitev

Vse dejavnosti, ki izboljšujejo, ohranjajo ali obnavljajo mentalno ali fizično stanje osebja.

heavy-lift-ship /AAP6/ ladja za dviganje težkega tovora

Ladja, ki je posebej zgrajena in prirejena za natovarjanje in raztovarjanje težkih in razsutih tovorov. Z jambori zadostne moči lahko naenkrat dvigne tovor, težak 100 ton.

height /AAP6/ višina

1. Navpična oddaljenost ravni, točke ali predmeta, ki se šteje kot točka, izmerjena z določenega podatka. 2. Navpična mera predmeta. Glej tudi altitude; elevation.

height of burst /AAP6/ višina eksplozije

Navpična razdalja od površja zemlje ali cilja glede na točko eksplozije. Glej tudi optimum height of burst; safe burst height.

helicopter approach route /AAP6/ smer prileta helikopterja

Steza ali niz stez, po katerih se helikopterji pomikajo do določenega kraja ali območja pristanka. Glej tudi helicopter lane; helicopter retirement route.

helicopter assault force /AAP6/ helikopterske jurišne sile

Namenska organizacija, ki združuje helikopterje, enote podpore in desantne enote za izvedbo helikopterskega desanta.

helicopter direction center /AAP6/ center za usmerjanje helikopterjev

Glavni organ neposredne kontrole v amfibijskih operacijah za poveljnika helikopterske skupine/enote, ki deluje pod skupnim vodenjem taktičnega letalskega kontrolnega centra.

helicopter lane /AAP6/ helikopterska pot

Varen zračni koridor, ki ga uporabljajo helikopterji k svojim ciljem ali od njih med helikopterskimi delovanji. Glej tudi helicopter approach route; helicopter retirement route.

helicopter retirement route /AAP6/ smer umika helikopterjev

Steza ali niz stez, po katerih se helikopterji pomikajo z določenega kraja ali območja pristanka. Glej tudi helicopter approach route; helicopter lane.

helicopter support team /AAP6/ skupina za podporo helikopterjem

Namenska organizacija, ki je oblikovana in opremljena za uporabo v območju pristajanja, da zagotavlja pristajanje in premike helikopterskih enot, opreme in zalog ter evakuacijo izgub in vojnih ujetnikov.

helicopter wave /AAP6/ helikopterski val

Glej wave.

helipad /AAP6/ helikopterska ploščad; heliodrom

Pripravljeno območje, namenjeno in uporabljeno za vzlete in pristajanje helikopterjev. (Zajema točko pristajanja oziroma lebdenja)

heliport /AAP6/ heliport

Objekt, namenjen delovanju, shranjevanju, servisiranju in vzdrževanju helikopterjev.

hertz-horn /AAP6/ hertzov rog

Glej chemical horn.

H-hour /AAP6/ ura H

Glej designation of days and hours.

high altitude /AAP6/ velika višina

Običajno višina nad 10.000 m (33.000 ft). Glej tudi altitude.

high altitude burst /AAP6/ eksplozija na veliki višini

Eksplozija jedrskega orožja na višini, večji od 30.000 m (100.000 ft). Glej tudi type of burst

high angle /AAP6/ višinski kot

Povelje ali zahteva pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori za ognjeno delovanje v kotu velike višine.

high angle fire /AAP6/ ogenj nad višinskim kotom

Ognjeno delovanje v kotih višine, ki je večja od višine največjega dometa topa in streliva oziroma ognjeno delovanje, katerega domet se zmanjša z večanjem višine.

high density airspace control zone /AAP6/ kontrolno območje zračnega prostora z veliko gostoto

Zračni prostor določenega obsega, ki ga določi organ za kontrolo zračnega prostora in v katerem vlada koncentracija številnih in različnih orožij/uporabnikov zračnega prostora.

high density airspace control zone(HIDACZ) /APP6A/ kontrolno območje visoke gostote

Zračni prostor, določen v načrtu nadzora zračnega prostora ali v ukazu za nadzor zračnega prostora, v katerem je združeno delovanje številnih in različnih orožij ter uporabnikov zračnega prostora. Območja zračnega prostora visoke gostote je določenih dimenzij, ki so običajno skladne z geografskimi značilnostmi ali navigacijskimi pripomočki. Vstop v kontrolno območje zračnega prostora visoke gostote običajno nadzoruje poveljnik za premik. Slednji lahko odredi tudi strožje omejitve za uporabo orožij v kontrolnem območju zračnega prostora visoke gostote.

high velocity drop /AAP6/ spust pri veliki hitrosti

Postopek spuščanja, pri katerem je hitrost večja od 30 čevljev na sekundo (spust pri majhni hitrosti) in manjša od hitrosti prostega spusta. Glej tudi airdrop; air movement; free drop; release.

high-payoff target (HPT) /ATP3.2/ najdonosnejši cilj

Cilji, katerih uničenje pomembno prispeva k uspehu izvedbe načrtovanih delovanj. To so cilji, katerih izguba pri sovražniku pomembno prispeva k uspehu lastne variante delovanja. Najdonosnejši cilji so cilji visoke vrednosti, ki smo jih v procesu preigravanja in načrtovanja spoznali kot cilje, ki jih je potrebno uspešno napasti za izvedbo poveljnikove naloge.

high-value targets (HVT) /ATP3.2/ cilj visoke vrednosti

Sile in/ali sredstva, ki jih sovražnik potrebuje za izvedbo določene variante delovanja. To so cilji, ki jih bo poveljnik najverjetneje potreboval za uspešno izvedbo naloge. Izguba takšnega cilja bo po pričakovanjih resno zmanjšala sposobnost posamezne sovražnikove funkcije v poveljnikovem območju interesa.

hijacking /APP6A/ ugrabitev

1. Polastiti se nadzora nad vozilom/plovilom (npr. letalom), z namenom preusmeriti ga v drugo smer, kot je določena. 2. Zaustavitev in oropanje vozila med premikom.

hill shading /AAP6/ senčenje

Načina predstavljanja reliefa na zemljevidu z uporabo senc, ki bi jih na površje "metala" višje ležeča področja, če bi svetloba prihajala iz določene smeri. Glej tudi shaded relief.

hoist /AAP6/ dvigalo

Mehanizem na helikopterju, s katerim se navpično dvigajo ali spuščajo zunanji tovari.

hold /AAP6/ obdržati; zadržati

1. Skladišče na ladji za hranjenje tovora. 2. Ohraniti ali obdržati posest nad položajem ali območjem s silo. 3. Izvajati zadosten pritisk v napadu, da se onemogočita premik ali prerazporeditev sovražnikove sile. 4. letalskem prometu, zadržanje letala znotraj določenega prostora ali položaja, ki sta razpoznavna z vizualnimi ali drugimi sredstvi v skladu z navodili nadzora zračnega prometa.

hold fire /AAP6/ prekinitev ognja

Povelje v zračni obrambi za ustavitev ognja. Če je tehnično izvedljivo, je izstrelkom v letu treba preprečiti aktivnosti prestrežanja. Glej tudi cease engagement.

holdee /AAP6/

Glej transient.

holding anchorage /AAP6/ oporno sidrišče

Sidrišče, na katerem se lahko ustavijo ladje: a. če sta zbirno ali delovno sidrišče ali pristanišče, kamor so dodeljene, polno; b. ki so zaradi groženj sovražnika ali drugih dejavnikov v zamudi in ne morejo takoj nadaljevati s svojim naslednjim potovanjem; c. ki so razpršene od pristanišča, da se

izognejo učinkovanju edrskega napada. Glej tudi assembly anchorage; emergency anchorage; working anchorage.

holding attack /AAP6/ zadrževalni napad

Napad, namenjen zadržanju sovražnika v položaju in zavajanju o kraju glavnega napada, s ciljem preprečiti, da bi sovražnik okrepil elemente za odgovor na glavni napad in/ali ga pripraviti do tega, da predčasno uporabi svojo rezervo na položaju, ki ni odločilen.

holding line /APP6A/ črta zadrževanja

Pri premagovanju vodne ovire pri umiku, zunanja meja utrjenega območja med sovražnikom in vodno oviro, ki preprečuje neposredni in opazovani posredni ogenj na območja prečkanja.

holding point /AAP6/ točka zadrževanja

Geografsko ali elektronsko določen položaj za razmeščanje letal med letom v skladu s predhodno določenim vzorcem in dovoljenji kontrole zračnega prometa. Glej tudi orbit point.

holding position /AAP6/ zadrževalni položaj

Določen položaj na letališču v bližini letalske steze, ki je v uporabi, razpoznaven z vizualnimi sredstvi, kjer e zadržuje letalo pred vzletom/po pristanku v skladu z navodili kontrole zračnega prometa.

hollow charge /AAP6/ kumulativna polnitev

Oblikovana polnitev, ki naredi globoko valjasto luknjo razmeroma majhnega premera v smeri osi vrtenja

homing /AAP6/ samovodenje

Tehnika, pri kateri premična postaja usmerja samo sebe ali je usmerjena proti viru prvotne ali odbojne energije oziroma proti določeni točki

homing adaptor /AAP6/ adapter za samovodenje

Naprava, ki ob uporabi z letalskim radijskim sprejemnikom proizvaja zvočne in/ali vizualne signale, ki nakazujejo smer oddajanja radijske postaje glede na smer letenja letala

homing guidance /AAP6/ samovodenje do cilja

Sistem samovodenja izstrelka proti cilju s pomočjo vgrajenega mehanizma, ki ga sprožijo razlikovalne značilnosti cilja. Glej tudi active homing guidance; passive homing guidance; semi-active homing guidance.

homing mine /AAP6/ samovodena mina

Pri bojevanju z morskimi minami, mina, ki je opremljena s pogonsko opremo za samovodenje do cilja. Glej tudi mine.

hook operation /AAP6/ prevoz podvezanega tovora

Prevoz podvezanega tovora v helikopterskih operacijah. Glej tudi underslung load.

horizontal action mine /AAP6/ mina s horizontalnim učinkovanjem

Pri bojevanju s kopenskimi minami, mina z uničujočim delovanjem na ravnino, ki je skoraj vzporedna s tlemi. Glej tudi mine.

horizontal error /AAP6/ horizontalna napaka

Napaka v dometu, odklonu ali radiju, ki naj bi se ji orožje v skladu s pričakovanji v enaki meri izognilo ali ne. Horizontalna napaka orožja, ki se cilju približa skorajda navpično, je opisana v smislu verjetnosti krožne napake. Horizontalna napaka orožja, ki ustvari vzorec eliptične razpršenosti, se izraža v obliki verjetne napake. Tudi "probable error". Glej tudi circular error probable; delivery error; deviation; dispersion; dispersion error.

horizontal loading /AAP6/ vodoravno natovarjanje

Vodoravno natovarjanje podobnih predmetov v ladijskem skladišču. Glej tudi loading.

horizontal situation display /AAP6/ prikaz horizontalne situacije

Elektronsko oblikovan prikaz, na katerem so lahko predstavljene informacije o navigaciji in shranjeni podatki o nalogah in postopkih. Lahko so prikazani tudi radarski podatki in televizijska slika bodisi v obliki prosojnice za zemljevid ali kot ločena podoba. Glej tudi head-up display.

horizontal situation indicator /AAP6/   pokazatelj horizontalne situacije

Instrument, ki lahko prikaže smer in razdaljo do pripomočka za navigacijo, magnetne smeri, steze/proge in dklon steze/proge

horn /AAP6/   minski rog

Pri bojevanju z morskimi minami, štrlina iz ohišja mine nekaterih kontaktnih min, ki povzroči eksplozijo mine, če je ob stiku zlomljena ali ukrovljena. Glej tudi switch horn.

horse collar /AAP6/   komat

Glej rescue strop.

host nation (HN) /AAP6/   država gostiteljica

Država, ki sprejme sile in/ali sredstva zavezniških držav in/ali agencij Nata za namestitev ali delovanje v njenem okviru oziroma za prehod prek njenega ozemlja.

host nation (HN) /NRC/   držva gostiteljica

Država, ki na podlagi sporazuma: 1. sprejema sile in sredstva Nata ali drugih držav, ki delujejo na njenem ozemlju ali iz njenega ozemlja ali prehajajo njeno ozemlje.; 2. dovoljuje namestitev sredstev in/ali organizacij Nata na svojem ozemlju in/ali 3. zagotavlja podporo v prej omenjenih primerih.

host nation /AAP6/   država gostiteljica

Država, ki na podlagi sporazuma: a. sprejme sile in materialna sredstva Nata ali drugih držav, ki delujejo na njenem ozemlju ali z njega, ali se premikajo skozi njeno ozemlje; b. dovoljuje namestitev materialnih sredstev in/ali Natovih organizacij na svojem ozemlju in/ali c. v ta namen zagotavlja podporo. Glej tudi host-nation support.

host nation assistance /AAP6/   pomoč države gostiteljice

Glej host nation support.

host nation post /AAP6/   položaj za državo gostiteljico

Položaj, o katerem soglašajo lokalni državni organi, ki ga morajo popolniti za nedoločen čas glede na njegov administrativni/nacionalni značaj.

host nation support (HNS) /AAP6/   podpora države gostiteljice

Civilna in vojaška pomoč, ki jo v miru, krizi in vojni nudi država gostiteljica zavezniškim silam in organizacijam zveze Nato, ki se nahajajo na ozemlju gostiteljice oziroma gredo prek njenega ozemlja. Podlaga za tovrstno pomoč so obveze Nata oziroma dvo- in večstranski sporazumi, sklenjeni med državo ostiteljico, organizacijami Nata in državo(ami), katere(ih) sile delujejo na ozemlju države gostiteljice. Tudi host nation assistance.

host nation support arrangements (HNSA)   ureditev podpore države gostiteljice

/AJP4.5/

Dokumenti, ki podrobno opredeljujejo podporo, politične, pravne in/ali finančne dejavnike, o katerih se dogovorijo države in organi Nata ter so potrebni za zagotavljanje podpore države gostiteljice v Natovih operacijah in vajah. Lahko vključujejo sporazum o dogovoru ter odgovarjajoče tehnične in druge dokumente za uveljavljanje podpore.

hostile /AAP6/   sovražen

Pri razpoznavanju je to oznaka sledi, objekta ali entitete, katerih lastnosti, vedenje ali poreklo pomenijo grožnjo lastnim silam. Oznaka sovražnosti še ne pomeni nujno tudi odobritve za napad. Glej tudi friend; identification; neutral; unknown.

hostile track /AAP6/   sovražna steza

Uvrstitev steze k grožnjam sovražnika na osnovi oblikovanih meril

hot spot /AAP6/   vroča točka

Pokrajina v kontaminiranem področju, kjer je stopnja radioaktivne kontaminacije občutno večja kot v sosednjih pokrajinah istega področja.

hovering /AAP6/   lebdenje

Dolgotrajen manever, pri katerem se zagotavlja nespremenjen ali skoraj nespremenjen položaj

glede na točko na površju zemlje ali pod vodo.

hovering ceiling /AAP6/ višina lebdenja

Največja višina, na kateri helikopter lahko lebdi v običajnih atmosferskih razmerah. Običajno je izražena z dvema številoma: lebdenje ob vplivu tal in lebdenje brez vpliva tal.

human intelligence (HUMINT) /AAP6/ informacija od človeških virov

Kategorija obveščevalne informacije, ki izhaja iz zbiranja in posredovanja informacij s pomočjo človeških virov. Tudi "humint".

humanitarian aid /AAP6/ humanitarna pomoč

Viri, ki so potrebni za neposredno zmanjšanje človeškega trpljenja. Glej tudi humanitarian assistance; humanitarian operation.

humanitarian assistance /AAP6/ humanitarna pomoč

Del vojaških delovanj, pri katerih se uporabljajo razpoložljivi vojaški viri v pomoč ali dopolnitev naporov odgovornih civilnih organizacij v območju delovanja ali specializiranih humanitarnih organizacij pri izvajanju njihovih primarnih nalog, da bi zmanjšale človeško trpljenje. Glej tudi humanitarian aid; humanitarian operation.

humanitarian operations /AAP6/ humanitarno delovanje

Delovanje s posebnim namenom za zmanjšanje človeškega trpljenja tam, kjer odgovorne civilne organizacije ne morejo ali nočejo ustrezno podpreti prebivalstva. Lahko se izvaja pred, vzporedno ali kot dopolnitev aktivnosti specializiranih civilnih humanitarnih organizacij. Glej tudi humanitarian aid; humanitarian assistance.

hunter track /AAP6/ steza minolovke

Pri bojevanju z morskimi minami, pot, ki jo mora upoštevati minolovka. Tudi "sweeper track".

hunter-killer group /AAP6/ skupina za sledenje in uničenje sovražnika

Glej antisubmarine carrier group.

hydrogen bomb /AAP6/ vodikova bomba

Glej thermonuclear weapon.

hydrographic chart /AAP6/ hidrografska (navtična) karta

Navtična karta, ki prikazuje globino vode, naravo dna, obrise dna in obale, plimovanje in tokove v določenem morju oziroma morskem in kopenskem območju. Tudi "nautical chart".

hydrography /AAP6/ hidrografija

Znanost, ki se ukvarja z meritvami in opisom fizičnih lastnosti oceanov, morij, jezer, rek in njihovih sosednjih obalnih področij s posebnim poudarkom na njihovi rabi za navigacijo

hyperbaric chamber /AAP6/ hiperbarična komora

Komora, ki se uporablja za povzročitev povišanja okolnega pritiska, kot bi se pojavil pri spuščanju pod morsko gladino, v vodnem ali zračnem okolju. Gre za edino vrsto komore, ki je primerna za zdravljenje dekompresijske bolezni, ki nastane pri letenju ali potapljanju. Tudi compression chamber; diving chamber; recompression chamber.

hyperbolic navigation system /AAP6/ hiperbolični sistem za navigacijo

Radijski sistem za navigacijo, ki omogoča določitev položaj letala, opremljenega z ustreznim sprejemnikom. Položaj se lahko določi s pomočjo dveh ali več hiperboličnih črt položaja. Sistem temelji na meritvi časovne razlike oddajanja signalov ali meritvi fazne razlike pri fazno zaključenih neprekinjenih oddajanjih valov. Glej tudi decca; loran.

hyperfocal distance razdalja preko gorišča

Razdalja od objektiva do najbližjega predmeta v gorišču, ko je objektiv nastavljen na neskončnost.

hypergolic fuel /AAP6/ samovnetljivo gorivo

Gorivo, ki se samodejno vžge v stiku z oksidacijskim sredstvom, kot je anilin s hlapljivo dušikovo kislino. Uporablja se kot pogonsko sredstvo v določenih sistemih izstrelkov.

hypersonic /AAP6/ hipersoničen

Takšen, ki ima hitrost enako ali večjo od 5-kratne hitrosti zvoka. Glej tudi speed of sound.

hyperstereoscopy /AAP6/ hiperstereoskopija

Opazovanje skozi stereoskop, kjer je učinek reliefa močno poudarjen zaradi podaljšanja podstavka aparata. Tudi "exaggerated stereoscopy"

hypobaric chamber /AAP6/ dekompresijska komora

Komora, ki se uporablja za povzročitev znižanja pritiska, ki bi se pojavil pri večanju višine. Ta vrsta komore se uporablja predvsem za usposabljanje in v testne namene. Tudi altitude chamber; decompression chamber; diving chamber.

hypsometric tinting /AAP6/ višinsko senčenje

Način prikaza reliefa na zemljevidih in kartah z obarvanjem v različnih odtenkih tistih delov, ki se nahajajo med izbranimi nivoji. Tudi altitude tint; elevation tint; layer tint.

identification /AAP6/ razpoznavanje; identifikacija

1. Pokazatelj pripadnosti lastnim silam na osnovi dejanj ali sredstev. 2. Določitev prijateljskega ali sovražnega značaja odkrite osebe, sredstva ali pojava s pomočjo dejanja ali sredstva. Glej tudi detection; identification friend or foe; recognition. 3. Pri razlagi slikovnega materiala, razlikovanje med predmeti določene vrste ali razreda. Tudi identity.

identification, friend or foe /AAP6/ razpoznavanje: lasten ali sovražen

Sistem, ki temelji na elektromagnetnemu oddajanju, na katerega se samodejno odziva oprema, ki jo uporabljajo lastne sile, na primer z oddajanjem signalov. Tako se lastne sile razlikujejo od sovražnikovih. Običajno "IFF". Glej tudi detection; identification; recognition.

igniter /AAP6/ vžigalnik

Naprava za povzročitev plamena ali iskre, s katerima se vžge vžigalna vrstica.

ignition system /AAP6/ vžigalni sistem

Glej firing system

illumination by diffusion /AAP6/ osvetlitev z razpršitvijo

Glej indirect illumination

illumination by reflection /AAP6/ osvetlitev z odbijanjem/odsevom

Glej indirect illumination.

illumination fire /AAP6/ osvetlitveni ogenj

Ogenj za osvetlitev območja.

illumination plan /ATP3.2/ načrt osvetljevanja (bojišča)

Vsebine, ki se nanašajo na osvetljevanje bojišča in so navedene v posebni prilogi povelja za delovanje. Osvetljevanje temelji na podlagi zahtev enot, presoje poveljnika in usmeritev nadrejenega poveljnika. Podrobnosti osvetljevanja so ponavadi navedene v načrtu opazovanja enote.

image degradation /AAP6/ poslabšanje slike

Zmanjšanje običajnega optimalnega potenciala posameznih senzorskih sistemov, ki ga povzroči napaka v elovanju senzorjev, postopkih obdelave ali nepravilno ravnanje s filmom. Izraz ne vključuje poslabšanja kakovosti, ki ga povzročajo neizogibni dejavniki, kot so atmosferske motnje, sneg, prostorske okoliščine, ki niso v neposredni povezavi s senzorskim sistemom.

image displacement /AAP6/ popačenje slike

Napaka v merah ali položaju na sliki

image map /AAP6/ slikovna karta

V fotogrametriji, karta, ki je nastala iz slike ali mozaika slik, običajno prekrita s koordinatami in kartografsko povečana za lažjo interpretacijo. Opomba: Lahko je v elektronski ali tiskani obliki in lahko nadomesti navadne karte. Glej tudi graticule; military grid; mosaic; photomap.

image motion compensation /AAP6/ kompenzacija gibanja slike

Gibanje, ki je namerno prikazano na filmu na takšen način, da se slikanje predmetov na tleh

izravna s premikanjem zrakoplova ali vesoljskega plovila.

imagery /AAP6/ slikovni material

Skupen izraz za predstavitve predmetov s pomočjo elektronskih ali optičnih sredstev na filmu, elektronskih zaslonih ali drugih medijih

imagery collateral /AAP6/ pomožen slikovni material

Pomožni materiali, ki olajšajo razlaganje slikovnega materiala.

imagery correlation /AAP6/ povezave med slikovnimi materiali

Vzajemni odnos med različnimi oznakami slikovnega materiala, pridobljenega s senzorji različnih vrst, v smislu položaja in pomembnih fizičnih značilnosti

imagery data recording /AAP6/ zapis slikovnih podatkov

Prenos informacij o letu, kot so hitrost, višina, nagib, položaj in čas, v matrično beležnico o senzorskem zapisu v trenutku pridobitve slike.

imagery exploitation /AAP6/ uporaba slikovnega materiala

Krog obdelave in tiskanja slikovnega materiala na pozitiv ali negativ, zbiranje v pakete slikovnega materiala, identifikacija, razlaga, merjenje, povzemanje informacij, priprava poročil in širjenje informacij.

imagery interpretation /AAP6/ razlaga slikovnega materiala

1. Proces ugotavljanja položaja, prepoznavanja, identifikacije ter opisa predmetov, dejavnosti in zemljišča, rikazanega v slikovnem materialu (razlaga prikaza). 2. Povzemanje informacij na osnovi fotografij ali drugih posnetih slikovnih materialov. Tudi "photographic interpretation"

imagery interpretation key /AAP6/ ključ za razlago slike

Diagram, shema, tabela, seznam, skupina primerov itd., ki razlagalcem slikovnega materiala omogočajo hitro identifikacijo predmetov, vidnih na slikovnem materialu. Tudi "photo interpretation key".

imagery pack /AAP6/ slikovni material

Zbirka zapisov, zbranih z različnimi slikovnimi senzorji, ki obsegajo skupno ciljno področje

imagery sortie /AAP6/ aerofoto snemanje

Let, ki ga izvede letalo, za snemanje posnetkov iz zraka. Tudi "photographic sortie".

immediate air support /AAP6/ takojšnja zračna podpora

Zračna podpora za izpolnitev določenih zahtev, ki se pojavijo med potekom boja in ki zaradi svojega značaja ne more biti načrtovana vnaprej. Glej tudi air support.

immediate decontamination /AAP6/ takojšnja dekontaminacija

Dekontaminacija, ki jo izpelje posameznik takoj po kontaminaciji, za reševanje življenj in zmanjšanje izgub. Dekontaminacija lahko obsega dekontaminacijo nekaterih oblačil in/ali opreme. Glej tudi decontamination; operational decontamination; thorough decontamination.

immediate destination /AAP6/ najbližji cilj

Naslednji cilj ladje ali konvoja, ne glede na to, ali so bila navodila za nadaljnjo smer izdana ali ne.

immediate operational readiness /AAP6/ stalna pripravljenost za bojevanje

Stanje, v katerem je oborožena sila v vseh ozirih pripravljena na takojšen boj. Glej tudi nuclear weapon exercise; nuclear weapon manoeuvre.

immediately vital cargo /AAP6/ takojšen nujno potreben tovor

Naložen tovor, ki ga država prejemnica šteje kot nujno potrebnega za nadaljevanje vojne ali nacionalno preživetje kljub tveganju za ladjo. Če se tovor prevaža z ladjo druge države, mora slednja soglašati glede obave tovora. Uporaba te možnosti je omejena na obdobje izvajanja premične dobavne politike. Glej tudi cargo.

impact action fuse /AAP6/ trenutni vžigalnik

Vžigalnik, ki začne delovati ob udarcu izstrelka ali bombe na predmet, kot je npr. udarni ali kontaktni vžigalnik. Tudi "direct action fuse". Glej tudi fuse.

impact area /AAP6/ območje zadetka

Območje z določenimi mejami, znotraj katerih morajo vsa eksplozivna sredstva priti v stik s tlemi.

impact point /AAP6/ točka zadetka

Glej point of impact

impact pressure /AAP6/ pritisk zadetka

Razlika med pitotskim in statičnim pritiskom

implementation /AAP6/ uresničevanje; uveljavljanje

V okviru standardizacije Nata, izpolnjevanje obveznosti s strani države članice, skladno z določili sporazuma o standardizaciji. Glej tudi NATO standardization agreement; ratification; reservation.

implosion weapon /AAP6/ implozivno orožje

Naprava, v kateri se količina fizijskega materiala, ki je manjša od kritične mase, nenadoma zmanjša s pritiskom, tako da preseže kritično maso in povzroči nastanek eksplozije. Zmanjšanje pritiska dosežemo s rožno razporeditvijo posebej izdelanih oblik običajnega brizantnega razstreliva, ki proizvede navznoter usmerjen implozivni val, ob tem pa se fizijski material nahaja v sredini kroga.

imprint /AAP6/ legenda

Kratek zapis na robu zemljevida o datumu izdaje, tiskanju, založbi, tiskarni, kraju izdaje, številu natisnjenih zvodov in ostalih ustreznih informacijah.

improvised early resupply /AAP6/ improvizirana zgodnja obnova zalog

Premik blaga, ki je na voljo na kopnem in je pripravljeno za natovarjanje na ladje, naprej. Glej tudi element of resupply.

improvised explosive device /AAP6/ improvizirano eksplozivno sredstvo

Sredstvo, ki je položeno ali izdelano na improviziran način. Vključuje uničevalne, smrtonosne, škodljive, pirotehnične ali zažigalne kemikalije in je namenjeno uničevanju, onesposabljenju, izčrpavanju ali odvracanju. Med sestavnimi deli so lahko vojaška sredstva, toda običajno so ta sredstva izdelana iz nevojaških sestavnih delov.

in support /AAP6/ podpora

Izraz, ki opisuje nalogo zagotavljanja artilerijskega ognja za podporo formaciji ali enoti. Zveza in opazovanje se običajno ne zagotavljajo. Glej tudi at priority call; direct support.

in support of /AAP6/ v podporo

Pomoč ali zaščita drugega sestava, enote ali organizacije. Pri tem ostane enota pod obstoječo kontrolo. Glej tudi support.

incapacitating agent /AAP6/ bojni strup za onesposobitev

Kemično sredstvo, ki začasno povzroči stanje fizične ali umske nesposobnosti (v nasprotju z učinkovanjem kemičnih sredstev za obvladovanje nemirov). Takšno stanje lahko traja več ur in dni po prekinitvi izpostavljenosti sredstvu. Zdravstvena oskrba, čeprav običajno ni potrebna, omogoča hitrejšo okrevanje. Glej tudi chemical agent; riot control agent.

inclination angle /AAP6/ kot naklona

Glej pitch angle

incursion /ATP3.2/ vpad

indefinite call sign /AAP6/ nedoločen klicni znak

Klicni znak, ki ne predstavlja določenega objekta, poveljstva, organa, dejavnosti ali enote, temveč predstavlja katero koli od naštetega ali skupine naštetega. Glej tudi call sign.

independent /AAP6/ samostojen

Trgovska ladja pod pomorsko kontrolo, ki je plula sama brez spremstva vojne ladje. Glej tudi military independent.

independent ejection system /AAP6/ samostojen katapultni sistem

Glej ejection systems.

independent mine /AAP6/ samostojna mina

Mina, ki je uporabnik po polaganju ne nadzira več. Glej tudi mine.

index contour line /AAP6/ obrobna črta

Obrobna črta, poudarjena z debelejšo črto, da se loči od vmesnih obrob. Tovrstne obrobe so običajno predstavljene kot vsaka peta obroba in opremljene z določenimi vrednostmi, ki omogočajo branje višine. Glej tudi intermediate contour line.

index to adjoining sheets /AAP6/ kazalo za sosednje liste

Glej inter-chart relationship diagram

indicator /AAP6/ pokazatelj

Za uporabo v obveščevalni dejavnosti, informacija, ki odseva namero ali sposobnost morebitnega sovražnika glede sprejema ali zavrnitve variante delovanja.

indirect air support /AAP6/ posredna zračna podpora

Podpora letalskih sil kopenskimi ali pomorskimi silam proti ciljem, ki ne zajemajo sovražnikovih sil in so udeleženi v taktičnem bojevanju. Podpora obsega pridobitev in ohranjanje prevlade v zraku in izčrpavanje. Glej tudi air support.

indirect fire /AAP6/ posredni ogenj

Ognjeno delovanje na cilj, ki ga namerilec ne vidi. Glej tudi fire.

indirect illumination /AAP6/ posredna osvetlitev

Osvetlitev vojskovališča s pomočjo reflektorjev ali pirotehničnih svetilnih sredstev na osnovi razpršitve ali odbijanja svetlobe. a. Osvetlitev z razpršitvijo: osvetljevanje območja pod in na robu delno dvignjenega reflektorja in pirotehničnih svetilnih sredstev s svetlobo, ki jo razpršujejo delci v atmosferi. b. Osvetlitev z odbijanjem svetlobe: osvetljevanje območja z odbijanjem svetlobe od nizko ležečega oblaka. Glej tudi battlefield illumination; full beam spread.

indirect laying /AAP6/ posredno merjenje

Usmerjanje topa bodisi z merjenjem na nepremičen predmet, namerilno točko, namesto na cilj ali s pomočjo drugih naprav za merjenje, kot je npr. usmerjevalnik topa, ko cilj ni viden s položaja topa.

individual nuclear, biological and chemical RKB zaščita posameznika

protection /AAP6/

Zaščita posameznika v radiološkem, kemičnem in biološkem okolju z zaščitnimi oblačili in/ali osebno opremo.

individual protective equipment /AAP6/ individualna zaščitna oprema

Pri bojevanju z RKB sredstvi, osebna oblačila in oprema za zaščito posameznika pred nevarnostmi biološkega in kemičnega orožja ter nekaterimi učinki jedrskega orožja

individual training /TEED/ usposabljanje posameznika

Priprava pripadnika vojske za izvedbo določene vojaške naloge v učni ustanovi ali v enoti/poveljstvu. Obsega urjenje postopkov in ponavljanje aktivnosti glede na doktrino, taktiko in postopke, z namenom pridobiti, ohraniti ali izboljšati zahtevane veščine.

induced precession /AAP6/ izzvana reakcija

Reakcija, ki jo izzove namerno vrtenje žiroskopa. Glej tudi precession.

induced radiation /AAP6/ izzvano sevanje

Sevanje, do katerega pride zaradi izpostavljenosti radioaktivnim materialom, zlasti zbiranja nevtronov. Glej tudi contamination; residual radiation.

induction circuit /AAP6/ indukcijski krog

Pri bojevanju z morskimi minami, krog, ki ga sproži število sprememb magnetnega polja zaradi premikanja ladje ali spreminjanja toka pri čiščenju.

inert filling /AAP6/ inertna (pasivna) polnitev

Pripravljena neeksplozivna polnitev enake teže kot eksplozivna polnitev. Glej tudi charge

inert mine /AAP6/ inertna (pasivna) mina

Mina ali kopija mine, ki ne moreta eksplodirati. Glej tudi disarmed mine; drill mine; mine; practice mine.

inertial navigation system /AAP6/ inertni navigacijski sistem

Samostojen sistem za navigacijo, ki s pomočjo inertnih detektorjev samodejno zagotavlja položaj vozila, smer in hitrost.

infill /AAP6/ zapolnjenost

V kartografiji, zapolnjenost področja ali značilnosti z določeno barvo, npr. za ceste, oblike mest, jezera itd..

infiltrate /STANAG 2287/ vriniti se

Izvesti premik sil v ali skozi območje, ki ga kontrolira sovražnik, in pri tem ostati neopažen.

infiltration /AAP6/ vrinjenje; infiltriranje

Tehnika in proces, pri katerih se premikajo posamezniki ali majhne skupine prek ali okoli sovražnikovih položajev oziroma skozi, ne da bi bili opaženi.

in-flight report /AAP6/ poročanje med letom

Standardna oblika sporočila, pri katerem letalske posadke med letom poročajo o rezultatih naloge. Takšno oročanje se uporablja tudi za druge taktične informacije, ki so tako pomembne in nujne, da bi z običajnim oročanjem izničili njihovo uporabnost

influence field /AAP6/ polje vpliva

Prostorska razporeditev vpliva ladje ali opreme za odstranjevanje min.

influence mine /AAP6/ nekontaktna mina

Mina, ki se sproži zaradi učinkovanja cilja na posamezno fizično stanje v bližini mine ali na sevanje mine. Glej tudi mine.

influence release sinker /AAP6/ nekontaktno grezilo za deaktiviranje

V mornarištvu, grezilo, ki drži zasidrano ali dvignjeno mino na morskem dnu in jo spusti, ko jo aktivira ustrezní cilj. Glej tudi sinker.

influence release sinker /AAP6/ nekontaktno grezilo za deaktiviranje

Grezilo, ki drži zasidrano ali dvignjeno mino na morskem dnu ter jo deaktivira po posredovanju ustrezne ladje.

influence sweep /AAP6/ nekontaktna oprema za odstranjevanje min

Oprema za odstranjevanje min, ki učinkuje podobno kot ustrezna ladja in tako aktivira mine.

influence sweep /AAP6/ nekontaktno čiščenje

Pri morskem bojevanju, čistilec, ki deluje tako, da povzroči učinek, podoben učinku ladij, in tako aktivira mine.

information /AAP6/ informacija

Neobdelane informacije različnih opisov, ki se lahko uporabijo za obveščevalne podatke. Glej tudi collection plan; intelligence cycle.

information box /AAP6/ legenda

Prostor za podatke na prosojnici, mozaiku, zemljevidu itd., ki se uporablja za identifikacijo, referenco ali merilo. Glej tudi reference box.

information operations (IO) /ATP3.2, FM101-5-1/ informacijsko delovanje

Neprekinjeno delovanje v vojaškem informacijskem okolju, s katerim se zagotavljajo, izboljšujejo in ščitijo zmogljivosti sil za zbiranje, obdelavo in uporabo informacij s ciljem doseganja prednosti v boju. Vključuje izkoriščanja ali onemogočanje sovražnikovih zmogljivosti za podporo odločanja. Sestavljajo ga ukrepi in aktivnosti zavajanja, psihološkega delovanja, protiobveščevalne zaščite, elektronskega bojevanja idr.

information requirements (IR) /AAP6/ zahteve za informacije

Tiste informacije o sovražniku in njegovem okolju, ki jih je treba zbrati in obdelati, da se izpolnijo zahteve poveljnika za obveščevalne namene. Glej tudi collection plan; priority intelligence

requirements.

information support /NRC/ informacijska podpora

Aktivnosti specializiranih centrov za obdelavo in analizo informacij, ki zagotavljajo informacije za uradne osebe, službe ter organe, ki so odgovorni za načrtovanje in izvajanje mirovniških operacij ter za sprotno obveščanje javnosti o poteku in rezultatih operacije.

information system /AAP6/ informacijski sistem

Oprema, metode in postopki ter po potrebi osebje, organizirano za izvajanje funkcij obdelave informacij.

infra-red film /AAP6/ infrardeči film

Film s prevleko, ki je še posebej občutljiva na bližnje infrardeče območje elektromagnetnega spektra

infra-red linescan system /AAP6/ infrardeči snemalni sistem

Pasivni letalski infrardeči sistem za snemanje, ki analizira tla pod stezo letenja in med letenjem dodaja nove črte. Glej tudi laser linescan system.

infra-red radiation /AAP6/ infrardeče sevanje

Sevanje, ki ga oddaja ali odbija infrardeči del elektromagnetnega spektra.

infrastructure /AAP6/ infrastruktura

Izraz, ki se v glavnem uporablja za vse nepremične in stalne objekte, sredstva ali objekte za podporo in kontrolo vojaških sil. Glej tudi bilateral infrastructure; common infrastructure; national infrastructure.

initial approach /AAP6/ začetni prilet

a. Tisti dela postopka pristajanja z inštrumenti, pri katerem je letalo zapustilo začetni položaj ali točko prileta in sedaj manevrira za izvedbo vmesnega ali končnega prileta. Postopek se zaključi na vmesnem položaju ali točki, kjer ni oblikovan vmesni odsek, oziroma na točki končnega pristanka. b. Tisti del vizualnega pristanka letala neposredno pred prihodom na letališki cilj ali točko poročanja, s katere se začne zaključno pristajanje na letališču.

initial approach area /AAP6/ območje začetnega prileta

Območje določene širine, ki se nahaja med zadnjim predhodnim navigacijskim položajem ali položajem izračunavanja poti in objektom, ki omogoča pristajanje z inštrumenti, oziroma s tem objektom povezano točko, ki se uporablja za razmejitev zaključka začetnega prileta.

initial contact report /AAP6/ poročilo o začetnem stiku

Glej contact report.

initial draft plan /AAP6/ začetni osnutek načrta

Načrt, za katerega so osnutek in usklajevanje izvedla izvorna poveljstva in ki je pripravljen za zunanje usklajevanje z drugimi vojaškimi poveljstvi. Načrta ne more neposredno izvajati poveljnik, ki ga je izdal, lahko pa služi kot osnova povelja za delovanje, ki ga izda poveljnik v primeru krize. Glej tudi draft plan; coordinated draft plan; final plan; operation plan.

initial early resupply /AAP6/ začetna zgodnja obnova zaloga

Premiki ladij, natovorjenih s tovorom za uresničevanje zahtev po dnevu D, naprej. Postopek obsega transportno evakuacijo iz glavnih pristaniških/rečnih terminalov in kasnejšo razpršitev po pomožnih/rezervnih rečnih terminalih in sidriščih. Glej tudi element of resupply.

initial path sweeping /AAP6/ začetno čiščenje poti

Pri bojevanju z morskimi minami, začetno čiščenje poti na minskem področju, ki je nevarno za kasnejše minolovke. Glej tudi precursor sweeping.

initial point /AAP6/ začetna točka

1. Natančno določena točka, ki je hitro razpoznavna vizualno in/ali elektronsko ter se uporablja kot izhodišče za smer proti cilju. 2. Vnaprej izbrana točka na zemeljskem površju, ki se uporablja kot referenca. Glej tudi target approach point. 3. Prva točka, kjer se nahaja premični cilj na načrtovalni tabli. 4. Točka v bližini območja pristajanja, kjer letalske skupine (letalske formacije za prevoz enot) izvedejo zadnje spremembe smeri za prečkanje posameznih območij za spust ali pristanek. 5.

Letalska kontrolna točka v bližini območja pristajanja, s katere se leti posameznih helikopterjev vodijo do predpisanih krajev pristajanja.

initial programmed interpretation report   začetno programirano poročilo
(IPIR) /AAP6/

Standardizirano poročilo za razlago slikovnega materiala, ki vsebuje informacije o programiranih ciljnih, naloge ali druge ključne obveščevalne podatke, ki se ob teh ciljnih dajo hitro ugotoviti in se o njih ni nikjer drugje poročalo.

initial radiation /AAP6/   začetno sevanje

Sevanje, sestavljeno pretežno iz nevtronov in gama žarkov, kot rezultat jedrske eksplozije in sevanja granate eno minuto po eksploziji. Glej tudi residual radiation.

initial unloading period /AAP6/   začetno obdobje izkrcavanja

V amfibijskih operacijah, tisti del premikov ladje na obalo, kjer je izkrcavanje predvsem taktičnega značaja n se mora takoj odzvati na zahteve sil, ki se izkrcavajo. Vsi elementi, ki naj bi se v tem obdobju izkrcali, so razporejeni v skupine. Glej tudi general unloading period.

initiation /AAP6/   iniciacija

1. Delovanje naprave kot prvega elementa vžigalne vrvice, ki ob sprejemu ustreznega signala povzroči eksplozijo ali gorenje eksplozivnega predmeta. 2. (jedrsko) Aktivnost, ki sproži verigo reakcij v fisijski masi, ki je dosegla kritično stanje (običajno zaradi oddajanja "nevtronskega brizga").

in-place force /AAP6/   stacionarne sile

Sile, dodeljene Natu, ki so v mirnem času v glavnem nameščene v določenem območju delovanja poveljstva Nata, kateremu so podrejene.

insertion /ATP3.2, FM101-5-1/   vrinjenje 1. Razmestitev osebja in opreme v območju delovanja med zračnim jurišem. 2. Postavitev opazovalnic, patrolj ali skupin za naskok s helikopterji ali padali.

inset /AAP6/   vložek

Ločen zemljevid v kartografiji, ki se nahaja v okviru notranje črte večjega zemljevida. Uporabljajo se tri oblike: a. Območje, ki se geografsko gledano nahaja izven lista, vendar je zaradi lažje uporabe publikacije vključeno na list in je običajno v istem merilu; b. Del zemljevida ali karte v povečanem merilu; c. Zemljevid ali karta sosednjih območij v zmanjšanem merilu, ki sta vključena zaradi določanja položaja.

inshore patrol /AAP6/   obalna patrolja

Pomorska obrambna patrolja, ki deluje običajno v okviru obalnega območja. Sestavljena je iz vseh elementov pristaniške obrambe, sistema za opazovanje obale, logističnih baz za podporo delovanja patrolje, letal in postaj obalne straže.

instantaneous vertical speed indicator   variometer
/AAP6/

Glej vertical speed indicator.

instructional mine /AAP6/   šolska mina

Inertna mina, ki se uporablja za usposabljanje in je v ta namen običajno razstavljiva / sestavljiva. Glej tudi inert mine; practice mine.

instrument approach procedure /AAP6/   postopek za instrumentalni prilet

Zaporedje predhodno določenih manevrov za organizirano vodenje letala v razmerah instrumentnega letenja od začetka začetnega prileta do pristanka oziroma točke, ki je lahko vidna, sicer se začne postopek neuspelega prileta.

instrument flight /AAP6/   instrumentni let

Let, pri katerem smer in višino nadzirajo izključno inštrumenti.

instrument landing system /AAP6/   instrumentni pristajalni sistem

Sistem radijske navigacije, katerega namen je pomagati letalom pri pristajanju z bočnim in

navpičnim vodenjem. Sistem lahko vključuje prikaz oddaljenosti od optimalne točke za pristanek. Glej tudi localizer.

instrument recording photography /AAP6/ fotografija inštrumentov

Fotografija o predstavitvi podatkov o inštrumentih.

insurgency /AAP6/ vstaja

Organizirano gibanje s ciljem strmoglaviti zakonito vlado z uporabo diverzij in oboroženega odpora.

integrated logistic support /AAP6/ integrirana logistična podpora

Upravljanje in tehnični proces, preko katerih se sposobnost za nudenje podpore in zamisli o logistični podpori vključujejo v oblikovanje in se upoštevajo v celotnem življenjskem krogu sistemov/opreme in s katerima se pravočasno in stroškovno učinkovito načrtujejo, pridobivajo, preizkušajo in zagotavljajo vsi elementi logistične podpore. Glej tudi combined logistic support.

integrated military structure /NRC/ integrirana vojaška struktura

Sile, ki jih pod določenimi pogoji dajo na voljo Natu države članice, ki sodelujejo v strukturi sil. Sile v integrirani strukturi ostanejo pod politično kontrolo in usmerjanjem na najvišji ravni. Predstavljajo tudi podlago za združene vaje vojaških sil in sodelovanje na področjih, kot so komunikacijski in informacijski sistemi, zračna obramba, logistična podpora vojaških sil in standardizacija ter povezljivost postopkov in opreme.

integrated staff /AAP6/ integriran štab

Štab, v katerem je ob ustanovitvi poveljstva na posamezen položaj imenovan samo posamični častnik ne glede na narodno pripadnost in zvrst. Glej tudi joint staff; parallel staff; staff.

integrating circuit /AAP6/ integrirano vezje

Vezje, katerega delovanje je odvisno od celotnega časa vpliva funkcije.

integration /AAP6/ prekrivanje; integracija

1. Proces v fotografiji, po katerem se običajna radarska slika, ki je vidna na več ekranih časovne osnove, ahko natiska oziroma proces, pri katerem se več fotografskih slik kombinira v eno sliko. 2. V obveščevalni dejavnosti, korak procesne faze kroga obveščevalne dejavnosti, kjer se analizirane informacije in/ali obveščevalni podatki izbirajo in kombinirajo v vzorec pri proizvodnji nadaljnjih obveščevalnih informacij. Glej tudi intelligence cycle.

intelligence /AAP6/ obveščevalna informacija; obveščevalna dejavnost

Produkt, ki nastane pri obdelavi podatkov o drugih narodih, sovražnih ali potencialno sovražnih silah ali elementih ali območjih dejanskega ali možnega delovanja. Izraz se uporablja tudi za dejavnost, katere rezultat je navedeni produkt, in organizacije, dejavne na tem področju.

intelligence cycle /AAP6/ obveščevalni cikel

Zaporedje aktivnosti, v okviru katerih se informacije pridobivajo, zbirajo, spremenijo v obveščevalne informacije in dajo na razpolago uporabnikom. Zaporedje obsega naslednje štiri faze: a. Usmerjanje: Določanje zahtev za obveščevalne podatke, načrtovanje zbiranja, izdajanje povelj in zahtev ustreznim službam in zagotavljanje nepretrganega preverjanja učinkovitosti teh služb. b. Zbiranje: Izkoriščanje virov s pomočjo služb za zbiranje in dobavo pridobljenih informacij v ustrezno procesno enoto za uporabo v pripravljanju obveščevalnih podatkov. c. Obdelava: Pretvarjanje informacij v obveščevalne informacije s primerjavo, ocenjevanjem, analizo, integracijo in razlago. d. Širjenje: Pravočasno posredovanje obveščevalnih podatkov v ustrezni obliki in na primeren način vsem tistim, ki takšne podatke rabijo. Glej tudi agency; analysis; collation; collection management; collection plan; evaluation; information; integration; intelligence; interpretation; priority intelligence requirements.

intelligence estimate /AAP6/ obveščevalna ocena

Pisno ali ustno oblikovana ocena o razpoložljivih obveščevalnih podatkih, ki se tičejo določene situacije ali tanja s ciljem določiti variante delovanja sovražnika ali potencialnega sovražnika ter način njihove izvedbe.

intelligence, surveillance, target acquisition and reconnaissance (ISTAR) /ATP3.2/ izvidovanje, obveščevalna dejavnost, opazovanje in pridobivanje podatkov o cilju

Izvidovanje, obveščevalna dejavnost, opazovanje in pridobivanje podatkov o cilju (ISTAR) so aktivnosti, ki se izvajajo v miru, v kriznem času in v vojni. Kadar so učinkovito medsebojno povezani, predstavljajo sinergijo obveščevalne dejavnosti in tako zagotavljajo dinamičen in neprekinjen proces zbiranja, obdelave in posredovanja informacij. Raven, intenzivnost in sredstva, s katerimi se ISTAR aktivnosti izvajajo, določajo nacionalne zahteve, doktrina, politične omejitve ter sporazumi med zavezniki.

intensity factor /AAP6/ dejavnik intenzivnosti

Dejavnik množenja, ki se uporablja v načrtovalnih aktivnostih za oceno predvidljive intenzivnosti posameznega značaja delovanja na določenem območju za določeno obdobje. Dejavnik se uporablja za standardni oskrbovalni dan kot osnova za izračun bojne dnevne oskrbe.

intensity mine circuit /AAP6/ vezje intenzivnosti mine

Vezje, katerega sproženje je odvisno od moči polja, ki doseže raven. Ta se s predhodno nastavljenim minimumom razlikuje od minimuma, ki ga ima mina, ko v bližini ni ladij.

intercept point /AAP6/ prestrezna točka

Točka, v katero je usmerjeno ali vodeno zračno plovilo za izvedbo prestreznja

intercept receiver /AAP6/ sprejemnik prestreznja

Sprejemnik, namenjen odkrivanju in zagotavljanju vizualnih in/ali zvočnih znakov o elektromagnetnem oddajanju, ki se pojavlja znotraj določenega dela elektromagnetnega spektra, na katerega je sprejemnik naravnano.

intercepting search /AAP6/ prestrezno iskanje

Vrsta iskanja, namenjena prestreznju sovražnika, katerega predhodni položaj je znan in o katerem obstajajo domneve glede omejitev nadaljnjega poteka delovanja in hitrosti

interception /ATP3.2/ prestreznje

Umetnost iskanja, poslušanja ali snemanja zvez ali elektronskega oddajanja z namenom pridobivanja obveščevalnih informacij.

interceptor /AAP6/ prestreznik

Letalo s pilotom, ki se uporablja za identifikacijo in/ali boj proti zračnim plovilom. Tudi "fighter interceptor". Glej tudi fighter.

interceptor controller /AAP6/ kontrolor prestreznikov

Častnik, ki nadzira lovce, dodeljene za naloge prestreznja. Glej tudi air control.

interchangeability /AAP6/ zamenljivost

Sposobnost proizvoda, procesa ali storitve, da se lahko uporabijo namesto drugih, tako da izpolnijo enake zahteve. Glej tudi commonality, compatibility; standardization.

inter-changeability /AAP6/ zamenljivost

Odnos, ki obstaja med dvema ali več sredstvi takšnih funkcionalnih in fizičnih značilnosti, na osnovi katerih imata enako delovanje in trajanje, sta zamenljivi brez spreminjanja njih samih ali dodajanja delov, razen tistih za prilagoditev, in se ne izbirata glede primernosti in načina delovanja.

inter-chart relationship diagram /AAP6/ kartonsko kazalo

Diagram na zemljevidu ali karti s prikazom imen in/ali številke nadaljnjih listov iste (ali sorodne) zbirke. Tudi index to adjoining sheets. Glej tudi map index.

inter-command exercise /AAP6/ večstranska poveljniško-štabna vaja

Vaja, v kateri sodelujejo dve ali več glavnih Natovih poveljstev in/ali njihovi podrejeni. Glej tudi extent of a military exercise.

intercount dormant period /AAP6/ obdobje mirovanja

Pri bojevanju z morskimi minami, obdobje po aktiviranju števca na ladji, preden je pripravljen na naslednje aktiviranje

interdict /APP6A/ onemogočiti; izključiti (iz boja)

Odvrniti, razbiti, zadržati ali uničiti sovražnikov zemeljski vojaški potencial, preden se lahko

učinkovito uporabi proti lastnim silam. - Uporaba ognjene podpore ali manevrskih sil: 1. Odrezati območje s kakršnimi kolimi sredstvi; onemogočiti uporabo smeri ali pristopa 2. Opraviti bojno nalogo s ciljem preprečiti, ovirati ali zadržati uporabo območja ali smeri s strani sovražnikovih sil.

interdiction /ATP3.2/ onemogočanje

Aktivnost z namenom preusmerjanja, motenja, zadrževanja ali uničenja sovražnikove vojaške zmožnosti, preden jo ta lahko uporabi proti nasprotnikovim silam.

interdiction fire /AAP6/ ogenj za onemogočanje

Ognjeno delovanje v območju ali na točki, ki sovražniku onemogoča njuno uporabo. Glej tudi fire

interlocking position /ATP3.2/ povezani, spojeni položaj

inter-look dormant period /AAP6/ obdobje mirovanja

Pri minskem bojevanju, časovni presledek po vsakem ogledu mine za večkratni ogled, med katerim vžigalni mehanizem ne deluje.

intermediate approach /AAP6/ vmesni prilet

Tisti del postopka instrumentnega prileta, pri katerem se izvedejo prilagoditve konfiguracije letala, hitrosti in položaja. Gre za kombiniranje začetnega in končnega prileta, ki se začne na navigacijski točki vmesnega prileta in zaključi na točki začetka končnega prileta.

intermediate area illumination /AAP6/ vmesna osvetlitev

Osvetlitev področja, ki se razteza v globino od oddaljene meje do območja zapiranja (pribl. 2.000 m) do največjega učinkovitega dosega večine divizijskega artilerijskega orožja (pribl. 10.000 m).

intermediate contour line /AAP6/ vmesna obrobna črta

Obrobna črta, ki poteka med črtami kazala. Glede na presledek med obrobami so med črtami kazala lahko tri do štiri vmesne obrobne črte. Glej tudi index contour line.

intermediate marker /AAP6/ vmesna oznaka

Naravna, umetna ali posebej nameščena oznaka v bojevanju z morskimi minami, ki se uporablja kot referenčna točka med razpoznavnim znakom in minkim poljem. Glej tudi marker.

intermediate objective /AAP6/ vmesni cilj

Pri bojevanju na kopnem, območje ali zemljiščni objekt med izhodiščno črto in ciljem, ki ju je treba zavzeti in/ali zadržati.

intermittent arming device /AAP6/

Naprava v mini, ki deluje kot oborožitev samo v presledkih.

intermittent illumination /AAP6/ osvetlitev v presledkih

Vrsta ognja, pri katerem poteka streljanje s svetilnimi izstrelki v neurejenih presledkih

internal radiation /AAP6/ notranje sevanje

Jedrsko sevanje (alfa in beta delci in sevanje gama žarkov), ki je posledica radioaktivnih snovi v telesu

internally displaced person /AAP6/ razseljena oseba

Oseba, ki je bila kot del množičnega premika prisiljena, da nenadoma ali nepričakovano zapusti svoj dom ali prebivališče, kot posledica oboroženega spopada, notranjih konfliktov, sistematične kršitve človekovih pravic ali strahu pred kršitvami človekovih pravic ali zaradi naravnih in drugih nesreč, in ki pri tem ne prečka mednarodno veljavne državne meje. Glej tudi asylum seeker; evacuee; refugee.

international actual strength /AAP6/ dejanska mednarodna moč

Celotno število vojaškega in civilnega osebja, ki trenutno zaseda mednarodne položaje.

international call sign /AAP6/ mednarodni klicni znak

Klicni znak, ki je v skladu z določili Mednarodnega združenja za telekomunikacije določen za razpoznavanje radijske postaje. Pripadnost radijske postaje določata prva ali zadnja dva znaka. Pri vizualni signalizaciji se za mednarodne klicne znake uporablja izraz signalne črke. Glej tudi call sign.

international civilian personnel with NATO status /AAP6/ mednarodno civilno osebje s statusom zveze NATO

Civilisti, dodeljeni ali imenovani na odobrene mednarodne položaje v zvezi NATO.

international cooperative logistics /AAP6/ mednarodno sodelovanje na področju logistike

Sodelovanje in vzajemna podpora na področju logistike na osnovi usklajevanja politike, načrtov, razvojnih dejavnosti ter skupne oskrbe in izmenjave blaga in storitev v skladu z dvo- in večstranskimi sporazumi in ustreznimi določili o povračilu stroškov.

international date line /AAP6/ mednarodna datumska meja

Meja, ki približno sovпада s poldnevnikom nasproti grinviškega in je spremenjena za izogibanje nekemu naseljenemu območju. Ob prečkanju te meje se za en dan spremeni datum. Tudi "date line."

international identification code /AAP6/ mednarodna koda za identifikacijo

Koda v železniškem izrazoslovju, ki označuje določen vlak od izvorne točke do končnega cilja. Koda je sestavljena iz niza števil, črk ali simbolov, ki označujejo prednost, državo porekla, dan odhoda, identifikacijsko kodno številko države in ciljno državo vlaka.

international job description /AAP6/ mednarodni opis del in nalog

Opis določenih dolžnosti, odgovornosti in usposobljenosti za nek mednarodni položaj.

international loading gauge (GIC) /AAP6/ mednarodno merilo o natovarjanju (GIC)

Merilo o natovarjanju, ki predstavlja osnovo mednarodnih železniških pogodb. Tovor znotraj meja tega merila se lahko prevaža brez omejitev po večini železniških prog celinske Zahodne Evrope. GIC je okrajšava za "gabarit international de chargement", nekdanji imenovan PPI.

international manpower ceiling /AAP6/ zgornja meja kadrovske popolnjenosti

Skupno število mednarodnih vojaških in civilnih položajev, ki je bilo odobreno za posamezne mednarodne organizacije

international map of the world /AAP6/ karta sveta

Serijski kart v merilu 1:1.000.000, ki so jo izdale številne države v skladu s skupnimi, mednarodno sprejetimi pecifikacijami.

international military personnel /AAP6/ mednarodno vojaško osebje

Vojaško osebje, ki je dodeljeno ali imenovano na odobrene mednarodne vojaške položaje.

international military post /AAP6/ mednarodni vojaški položaj

Mednarodni položaj, za katerega je odobreno, da ga zasede vojaško osebje, katerega plača in dodatki ostanejo odgovornost matične države.

international personnel /AAP6/ mednarodno osebje

Vojaško in civilno osebje, ki je dodeljeno in imenovano na odobrene mednarodne položaje.

international post /AAP6/ mednarodni položaj

Mesto, položaj, služba ali delo, ki so odobreno v organizaciji, delujoči v miru ali izrednih razmerah, in za katere je predpisan poseben mednarodni opis del in nalog. Nosilec tega položaja je odgovoren mednarodnemu organu oblasti.

interoperability /AAP6/ interoperabilnost; povezljivost

Sposobnost sistemov, enot ali sil, da zagotavljajo storitve drugim sistemom, enotam ali silam in sprejemajo storitve od njih, ter izmenljivost storitev, ki omogoča učinkovito skupno delovanje. Glej tudi commonality.

interpretability /AAP6/ primernost za razlago

Primernost slikovnega materiala za razlago v zvezi z ustreznimi odgovori na zahteve o posameznem tipu cilja v smislu kakovosti in obsega. a. Slaba: Slikovni material ni primeren za razlago kot primeren odgovor na zahteve o določenem tipu cilja. b. Zadovoljiva: Slikovni material je primeren za razlago kot ustrezen odgovor na zahteve o določenem tipu cilja, a samo s povprečnimi podrobnostmi. c. Dobra: Slikovni material je primeren za razlago kot odgovor na zahteve o določenem tipu cilja s precejšnjimi podrobnostmi. d. Odlična: Slikovni material je

primeren za razlago kot odgovor na zahteve o določenem tipu cilja z vsemi podrobnostmi.

interpretation /AAP6/ razlaga

V obveščevalni dejavnosti, končni korak v procesni fazi kroga obveščevalne dejavnosti, v kateri poteka presoja pomena informacij in/ali obveščevalnih podatkov glede na obstoječe znanje. Glej tudi intelligence cycle.

interrupted line /AAP6/ prekinjena črta

Prelomljena črta, črta s pomišljaji ali pikicami, ki se običajno uporablja za označevanje nedoločne vrste ali območja značilnosti na karti

interval /AAP6/ interval

1. Prostor med sosednjimi skupinami ladij ali čolnov, ki se meri v katerikoli smeri med ustreznimi ladjami ali čolni v vsaki skupini. 2. Prostor med sosednjimi posamezniki, kopenskimi vozili ali enotami v formaciji, ki so ostavljeni eden poleg drugega. 3. Prostor med sosednjimi letali, ki je merjen s sprednje proti zadnji strani enotah za čas ali razdaljo. 4. Časovni presledek med fotografiskimi posnetki. 5. Pri levi ali desni bateriji, v sekundah določen interval je čas med streljanjem enega in streljanjem naslednjega topa. Standardni interval traja običajno pet sekund. 6. Pri nabojih, čas v sekundah med zaporednimi naboji iz vsakega topa.

intervention /AAP6/ intervencija

Aktivnost, ki se izvaja z namenom vplivanja, spreminjanja ali kontrole posamezne aktivnosti.

intra-command exercise /AAP6/ interna poveljniško-štabna vaja

Vaja, v kateri sodeluje določen del glavnega poveljstva zveze NATO ali podrejenega poveljstva. Glej tudi extent of military exercise.

in-transit evacuation facility /AAP6/ evakuacijski stacionar

Zdravstvena ustanova, ki izvaja vse funkcije enote za sprejem ranjenih, vendar z možnostjo sprejemnih kapacitet za potrebe nacionalne medicinske evakuacije. Glej tudi casualty staging unit.

intruder /AAP6/ vsiljivec

Posameznik, enota ali sistem oborožitve v območju delovanja ali vaje ali blizu njega, ki ogrožajo zbiranje obveščevalnih podatkov ali motijo dogajanje.

intruder operation /AAP6/ vrinjanje

Ofenzivna bojna delovanja podnevi in ponoči na ozemlju sovražnika, katerih glavni cilj je uničenje sovražnikovih letal v bližini njihovih oporišč.

inventory control /AAP6/ materialno poslovanje

Tisti del vojaške logistike, ki obsega vodenje, katalogizacijo, določanje zahtev, nabavo, razdelitev, popravila in odpis materialnih sredstev. Običajno materiel control; materiel management; inventory management in supply management.

inverter /AAP6/ pretvornik

Naprava v elektrotehniko, ki pretvarja enosmerni tok v izmenični tok. Glej tudi rectifier.

ionization /AAP6/ ionizacija

Proces proizvodnje ionov z odstranjevanjem elektronov iz atomov ali molekul oziroma dodajanjem elektronov atomom ali molekulam

irregular outer edge /AAP6/ nepravilni zunanji rob

Pri bojevanju z minami, kratke vrste ali trakovi, kjer so mine neenakomerno položene na prednjem delu minskega polja, usmerjenega proti sovražniku, da se slednji moti glede vrste ali velikosti minskega polja. Običajno se nepravilni zunanji rob uporablja na minskih poljih z zakopanimi minami.

isocentre /AAP6/ izocenter

Točka na fotografiji, ki jo seka središčnica kota med navpičnico in pravokotnico fotografije.

isodose rate line /AAP6/ črta intenzivnosti sevanja

Glej dose rate contour line.

isogriv /AAP6/

Črta na zemljevidu ali karti, ki povezuje točke enake kotne razlike med mrežnim in dejanskim severom. Glej udi grid magnetic angle.

isolate /APP6A/ izolirati

Bojna naloga enote, da sovražnika odreže (fizično in psihološko) od virov oskrbe in podpore, prepreči prost premik in stik z drugimi deli njegovih sil. Sovražniku se ne sme dovoliti, da na trenutnem položaju postavi zatočišče.

jamming /AAP6/ radijsko motenje

Glej barrage jamming; electronic countermeasures; electronic jamming; spot jamming; sweep jamming

jettison /AAP6/ odmetavanje

Premišljen odmet letalskih zalog iz letala za zagotovitev varnosti letala ali pripravo na zračni boj

jettisoned mines /AAP6/ odvržene mine

Mine, ki so bile položene, kolikor hitro je bilo mogoče, da se je izpraznila minonosilka ne glede na stanje ali primernost položaja. Glej tudi mine.

join up /AAP6/ združitev

Združiti posamezna letala ali skupine letal v posebno formacijo

joiner /AAP6/ ladja, ki se priključi konvoju

Samostojna trgovska ladja, ki plove, da bi se pridružila konvoju. Tudi convoy joiner. Glej tudi joiner convoy; joiner section.

joiner convoy /AAP6/ pridruženi konvoj

Konvoj, ki je izplul, da se pridruži konvoju. Glej tudi joiner; joiner convoy.

joiner section /AAP6/

Konvoj po vzpostavitvi stika in med manevriranjem za vključitev v glavni konvoj. Glej tudi joiner; joiner convoy.

joint /AAP6/ združen (več zvrsti)

Označuje dejavnosti, delovanja, organizacije itd., v katerih sodelujejo elementi več kot ene zvrsti iste države. (Ko ne sodelujejo vse zvrsti, imenujemo sodelujoče zvrsti kot npr. združene kopensko-mornariške sile). Glej tudi combined.

joint air attack team /AAP6/ združena zračna napadna skupina

Kombinacija napadnih in/ali izvidniških helikopterjev in letal za neposredno zračno podporo, ki delujejo skupaj z namenom določanja položaja in napada na zelo pomembne in priložnostne cilje. Delovanje je usklajeno in vodeno v podporo manevru poveljnika kopenskih sil. Opomba: Običajno deluje usklajeno z ognjeno podporo, delovanjem protizračne artilerije, mornariško ognjeno podporo, s sistemom obveščevalne dejavnosti, izvidovanja in opazovanja, sistemi elektronskega bojevanja in s kopenskimi manevrskimi silami.

joint amphibious operation /AAP6/ združena amfibijska delovanja

Amfibijska delovanja, ki jih izvajajo elementi dveh ali več zvrsti.

joint amphibious task force /AAP6/ združene amfibijske namenske sile

Začasna skupina enot dveh ali več zvrsti pod enim poveljnikom, ki je organizirana z namenom sodelovanja v amfibijski operaciji.

joint force commander (JFC) /AJP01/ poveljnik združenih sil

Splošni naziv za poveljnika, ki je pooblaščen za izvajanja poveljevanja ali operativne kontrole združenih sil. Poveljniki posameznih sil (komponent) v sestavi združenih sil so lahko: poveljnik združenega letalstva, poveljnik združenih kopenskih sil, poveljnik združenih mornariških sil in poveljnik združenih specialnih sil.

joint implementation arrangement (JIA) /AJP4.5/ sporazum o izvajanju podpore

Dokument, ki sledi tehničnem sporazumu in definira obveznosti glede zagotavljanja podpore. Obsega najbolj podrobne informacije o zahtevani in nudeni podpori, postopkih izvajanja ter njenem plačilu.

joint operations area /AAP6/ združeno območje delovanja

Začasno območje, ki ga določi vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi in v katerem odrejeni poveljnik združenih sil načrtuje in izvaja določeno nalogo na operativni ravni bojevanja. Združeno območje delovanja in parametri, ki ga opredeljujejo, kot so čas, obseg naloge in geografsko območje, se odredijo glede na posebnosti izvedbe naloge in običajno v povezavi z operacijo skupnih združenih namenskih sil. Glej tudi area of operations; area of responsibility; operational level of war.

joint operations center (JOC) /NRC/ združeni operativni center

Element združenega poveljstva, ki se lahko vzpostavi v poveljstvu na katerikoli ravni in za katero koli vrsto operacije. Namenjen je zagotovitvi informacij poveljniku, ki se nanašajo na tekoče delovanje ter posredovanju povelj od poveljnika do njegovih sil. Glede na vrsto delovanj ga lahko tvori vrsta sektorjev različne velikosti, na primer za obveščevalne zadeve, zveze, trenutno delovanje, logistiko ali načrtovanje. ahko deluje tudi v miru, običajno v povezavi z usklajevanjem in načrtovanjem na področju kriznega upravljanja. Na strateški ravni zagotavlja strukturo poveljevanja in kontrole za prehod iz mirnodobnega v krizno in vojno stanje. Ima ključno vlogo pri zagotavljanju zmogljivosti strateškemu poveljniku Nata in njegovemu štabu za ukrepanje ob krizah ter pripravo zadevnih ocen.

joint staff /AAP6/ združeni štab

Štab, ki je sestavljen iz dveh ali več zvrsti iz iste države. Glej tudi integrated staff; parallel staff; staff.

joint subregional command /AAP6/ združeno podregionalno poveljstvo

Podregionalna poveljniška organizacija na tretji ravni v Natovi poveljniški vojaški strukturi brez stalno dodeljenega območja odgovornosti. Tako poveljstvo ima naslednje značilnosti: a. Vsebuje ustrezne zmogljivosti treh zvrsti. b. Ima odgovornosti za usposabljanje in vaje na svoji ravni poveljevanja. c. Zagotavlja stalne zmogljivosti za načrtovanje ter zmogljivosti poveljevanja in kontrole pri izvedbi združenih operacij, kar mu omogoča prevzemanje ali prispevanje k izvedbi vseh nalog zavezništva v skladu z direktivami Natovega regionalnega poveljnika. Glej tudi component command; regional command; strategic command; subregional command level.

joker /APP6A/ šaljivec

Sled ali stik zrakoplova lastnih sil, ki samo za namene vaje deluje kot "sumljiva" sled.

jump speed /AAP6/ hitrost spuščanja padalcev

Hitrost v zraku, pri kateri padalske enote lahko skočijo iz letala ob ustrezni varnosti

K-day /AAP6/ dan K

Glej designation of days and hours

key /AAP6/ ključ

Izraz v kartografiji, ki se včasih rabi nenatančno kot sopomenka za "legendo". Glej tudi blue key; drawing key; legend.

key point /AAP6/ ključna točka

Prostor ali objekt, katerih uničenje ali zavzetje bi resno vplivalo na izid vojne ali uspeh bojnih delovanj.

key symbol /AAP6/ ključni simbol

V psiholoških delovanjih, preprost, spodbuden, ponavljajoč se element (ritem, znak, barva itd.), ki ima takojšen učinek na ciljno publiko in ustvari ugodno okolje za sprejem psihološke teme.

kill probability /AAP6/ verjetnost uničenja

Merilo verjetnosti, da bo cilj uničen

killed in action /AAP6/ padel v boju

Žrtev boja, ki takoj umre ali umre zaradi ran ali drugih poškodb pred prihodom v zdravstveno ustanovo. Glej tudi battle casualty; died of wounds received in action; non-battle casualty.

kiloton weapon /AAP6/ kilotonsko orožje

Jedrsko orožje, katerega učinek je merjen v tisočih ton TNT-ju ustreznih eksplozivov, od 1 do 999 kiloton. Glej tudi megaton weapon; nominal weapon; subkiloton weapon.

kite /AAP6/ zmaj

Naprava v mornariškem minskem bojevanju, ki se med vleko potopi in polzi po predhodno določeni višini rez pomikov v strani

laid life /AAP6/ ležeči čas

Pri minskem bojevanju, časovno obdobje, v katerem se lahko aktivira vžigalni sistem mine.

land arm mode /AAP6/

Način delovanja, pri katerem se uporablja samodejno zaporedje za vklop in izklop ustreznih načinov delovanja sistema za samodejno kontrolo nad letenjem letala za izvedbo raznih faz letenja v območju terminala, ki so potrebne za izvršitev samodejnega prileta in pristajanja.

land effect /AAP6/ učinek na kopnem omljenje radijskih valov ob obali. Glej coastal refraction.

land mine warfare /AAP6/ minsko bojevanje

Glej mine warfare.

landing aid /AAP6/ pripomoček za pristajanje

Osvetljevalna naprava, radijski signal, radarska naprava, naprava za komunikacijo ali sistemi takšnih naprav, ki pomagajo letalu pri približevanju in pristajanju.

landing approach /AAP6/ pristajalni prilet

Stalno se spreminjajoč položaj letala v prostoru, ki je namenjen izvedbi pristanka na predhodno določenem območju.

landing area /AAP6/ območje izkrcanja; desantno območje

1. Del ciljnega območja, znotraj katerega se izvaja desantiranje amfibijskih enot. Zajema obalo, pristope do obale, transportna območja, območja ognjene podpore, zračni prostor, ki ga obvladuje letalstvo za neposredno zračno podporo, in kopno do začetnega cilja. Tudi "amphibious assault area". 2. Splošno območje, ki se uporablja za desantiranje enot in materialnih sredstev bodisi z metanjem/spuščanjem iz zraka ali pristankom letal. 3. Posebej pripravljena ali izbrana površina na kopnem, vodi ali na krovu, namenjena za vzletanje in pristajanje letal. Glej tudi aerodrome.

landing beach /AAP6/ desantna obala; obala izkrcanja

Tisti del obalnega pasu, ki je običajno potreben za desantiranje bataljonske desantne skupine. Lahko pa se uporablja tudi tisti del obalnega pasu, ki predstavlja taktični prostor (kot je obala zaliva) in na katerem lahko pristane enota, ki je večja ali manjša od bataljonske desantne skupine.

landing craft /AAP6/ desantno plovilo

Plovila, ki se uporabljajo v amfibijskih operacijah in so posebej oblikovana za prevoz enot in opreme ter za ristajanje, raztovarjanje in umik z obale. Uporabljajo se tudi za logistično oskrbo. Glej tudi amphibious vehicle.

landing diagram /AAP6/ shema desantiranja

Grafično sredstvo za ponazoritev načrta premika z ladje na obalo. Glej tudi plan for loading.

landing force /AAP6/ desantne sile

Namenska organizacija sil letalstva in kopenske vojske, ki je namenjena amfibijskim delovanjem. Gre za enoto najvišjega ešalona v amfibijskih operacijah. Glej tudi amphibious force.

landing group /AAP6/ desantna skupina

Podrejena namenska organizacija desantne sile, ki je sposobna izvajati desantiranje pod enim taktičnim poveljstvom na položaj ali skupino položajev.

landing mat /AAP6/ pristajalna preproga

Montažna, prenosljiva preproga, ki je oblikovana tako, da je mogoče takoj spojiti poljubno število plošč (odsekov) v površino za zasilne steze, obale za pristajanje itd.

landing plan /ATP3.2, FM101-5-1/ načrt izkrcaja; načrt desantiranja

Del načrta zračnega desanta, zračnega manevra ali premika po zraku, ki opisuje zaporedje, mesta izkrcaja ter način vhoda v območje cilja. Namenjen je razmestitvi ustreznih enot na ustrezne lokacije v pravilnem zaporedju, da bi lahko izvedle načrtovani taktični načrt na tleh.

landing point /AAP6/ pristajalna točka

Točka znotraj kraja pristajanja, na kateri lahko vzleti en helikopter ali se lahko izvede vertikalni vzlet in na kateri lahko pristajajo letala.

landing roll /AAP6/

Gibanje letala od dotika preko zaviranja do hitrosti na tleh ali popolne zaustavitve.

landing ship /AAP6/ desantna ladja

Jurišna ladja, ki je namenjena dolgim potovanjem po morju in za hitro raztovarjanje.

landing ship dock /AAP6/ desantni dok; ladja-dok

Ladja, namenjena za prevoz in lansiranje natovorjenih amfibijskih plovil in/ali amfibijskih vozil s posadkami in vkranim osebjem in/ali opremo. Omogoča omejeno namestitev v doku in možnost popravila za manjše ladje in letala.

landing site /AAP6/ desantno mesto; mesto pristajanja

1. Kraj znotraj desantnega/pristajalnega območja, ki zajema eno ali več desantnih/pristajalnih točk.
2. V amfibijskih operacijah, neprekinjen del obale, na katerem lahko s pomočjo površinskih sredstev pristajajo enote, oprema in oskrba. Glej tudi aerodrome.

landing zone (LZ) /AAP6/ območje pristajanja; desantno območje

Določeno območje, ki se uporablja za pristajanje letal. Glej tudi aerodrome.

landing zone control party /AAP6/ skupina za kontrolo območja pristajanja

Osebe, ki je posebej usposobljeno in opremljeno za vzpostavitev in delo s komunikacijskimi napravami s tal za kontrolo prometa letal/helikopterjev za določeno območje pristajanja.

landmark /AAP6/ zemeljska oznaka

Naravna ali umetna značilnost zemljišča, ki se lahko določa na tleh s pomočjo podatkov z mreže.

lane /APP6A/ pot; prehod

Pot skozi sovražnikove ali lastne ovire, ki zagotavlja silam varno prečkanje. Pot je lahko zmanjšana in preverjena kot del prečkanja ali izdelana kot del lastnih ovir. Varna pot skozi oviro.

lane marker /AAP6/ oznaka poti

Pri bojevanju s kopenskimi minami se ta znak uporablja za označevanje poti po minskem polju. Oznake poti ob vstopu na pot in izstopu z nje se lahko imenujejo tudi razpoznavni znak oziroma vmesni znak. Glej tudi marker; minefield lane.

lap /AAP6/ krog

Pri bojevanju z morskimi minami, del ali pas območja, ki je dodeljeno posameznim ladjam za čiščenje min ali kupini ladij za prehod skozi območje.

lap course /AAP6/ smer kroga

Pri bojevanju z morskimi minami, prava željena smer, ki ji je treba slediti med pomikanjem vzdolž kroga.

lap track /AAP6/ proga kroga

Pri bojevanju z morskimi minami, središčna črta kroga. V idealnem primeru je to proga, ki ji je treba slediti z premo za čiščenje ali odkrivanje.

lap turn /AAP6/ obrat v krogu

Pri bojevanju z morskimi minami, manever, ki ga izvede minolovka v času med izvedbo enega teka in začetkom naslednjega, ki sledi neposredno.

lap width /AAP6/ širina kroga

Pri bojevanju z morskimi minami, očiščena steza ladje ali formacije, deljena z deležem očiščenega dela glede na celoto.

large ship /AAP6/ velika ladja

Ladja, ki v dolžino meri več kot 137 m. Glej tudi small ship.

laser designator /AAP6/ laserski označevalec

Naprava, ki oddaja žarek laserske energije za označevanje nekega prostora ali predmeta. Tudi laser target marker.

laser guidance unit /AAP6/ enota za lasersko vodenje

Naprava, ki vključuje laserski iskalec za zagotavljanje povelj do kontrolnega sistema izstrelka, projektila ali ombe.

laser guided weapon /AAP6/ lasersko vodeno orožje

Orožje, ki uporablja detektor za odkrivanje laserske energije, ki jo oddaja tarča, označena z laserjem. Preko procesiranja signala omogoča prenos povelj do kontrolnega sistema, ki vodi orožje do točke, od koder odseva laserska energija. Glej tudi laser seeker.

laser illuminator /AAP6/ laserski osvetljevalec

Naprava za povečanje osvetlitve v območju delovanja z izžarevanjem laserskih žarkov.

laser linescan system /AAP6/ laserski sistem za črtno snemanje

Aktivni letalski sistem za snemanje slik, ki uporablja laser kot primarni vir osvetlitve za snemanje tal pod progo letenja, pri čemer so dodane zaporedne prečne črte za snemanje napredovanja vozila. Glej tudi infrared linescan system.

laser pulse duration /AAP6/ trajanje laserskega impulza

Čas, v katerem ostane moč izhodnega laserskega impulza nad polovico svoje maksimalne vrednosti.

laser range-finder /AAP6/ laserski daljinomer

Naprava, ki uporablja lasersko energijo za določanje razdalje od naprave do prostora ali predmeta.

laser seeker /AAP6/ laserski iskalnik

Naprava, ki temelji na sprejemniku, občutljivem za smer, za odkrivanje energije, ki jo oddaja z laserjem določeni cilj, in določa smer tarče glede na sprejemnik. Glej tudi laser guided weapon.

laser target designating system /AAP6/ laserski sistem za označevanje ciljev

Sistem, ki se uporablja za usmerjanje (merjenje) laserske energije na cilj. Sistem sestavljajo laserski določevalnik ali laserski označevalnik s prikazovalnikom in kontrolnimi elementi za odkrivanje ciljev in usmerjanje laserske energije nanje. Tudi laser target marking system.

laser target marker /AAP6/ laserski označevalec

Glej laser designator.

laser target marking system /AAP6/ laserski sistem za označevanje

Glej tudi laser target designating system.

laser tracker /AAP6/ laserski zasledovalnik

Naprava, ki zajame oddano energijo s cilja, označeno z laserjem, in določa smer cilja.

lashing /AAP6/ pričvrstitev

Glej tie down.

lashing point /AAP6/ točka pričvrstitve

Glej tie down point.

late /AAP6/ zamuda

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, poročilo, ki se pripravi za opazovalca ali artilerijskega opazovalca, kadarkoli pride do zamude pri poročanju o strelu ob povezavi časa v sekundah in poročanja.

lateral boundary /APP6A/ bočna meja

Kontrolni ukrep, ki določa levo in desno mejo območja delovanja enote. Skupaj z zadnjo ali sprednjo mejo n usklajevalno višino bočne meje določajo območje delovanja za poveljnika.

lateral gain /AAP6/ bočna pridobitev

Obseg novega zemljišča, ki je posneto z zaporednimi fotografskimi posnetki območja.

lateral route /AAP6/ bočna pot

Pot, ki je običajno vzporedna s prednjim robom območja bojevanja in prečka ali se prdružuje osnim potem. lej tudi route.

latest arrival date (LAD) /AAP6/ zadnji datum prihoda

Pri načrtovanju premikov, zadnji datum od dneva G, na katerega se zahteva prihod enote ali organizacije na odredene točke izkrcaja. Glej tudi designation of days and hours.

latitude band /AAP6/ zemljepisna širine

Pasovi zemljepisne širine, ki jih določijo odobrene enote črtnih ali kotnih meritev, ki obkrožajo zemljo. Običajno latitudinal band.

Lattice /AAP6/ mreža

Mreža presečnih pozicijskih črt, tiskanih na zemljevid ali tabelo, na osnovi česar se lahko določi položaj.

launch pad /AAP6/ lansirna ploskev

Betonska ali druga trda površina, na kateri je nameščen lansirnik za izstrelke.

launcher /AAP6/ lansirnik

Sestavljena naprava, namenjena podpori in nošenju izstrelka v položaju za streljanje.

launching site /AAP6/ lansirno mesto

Prostor ali objekt, ki imata zmogljivost lansiranja izstrelkov s površine v zrak ali s površine na površino.

lay reference number /AAP6/ referenčna številka položaja

Številka pri bojevanju z morskimi minami, ki jo posameznim minam dodeli organ za načrtovanje minskih polj, čimer se olajša sklicevanje nanje.

laydown bombing /AAP6/

Tehnika bombardiranja na zelo majhni višini z uporabo zadrževalnih vžigalnikov-naprav, ki omogočajo napadalcu, da se izogne učinkom bombe.

layer tint /AAP6/ plast tinte

Glej hypsometric tinting.

laying-up position /AAP6/ položaj pripravljenosti

Ustrezen položaj, v katerem se pomorske enote lahko zasedrjo, zamaskirajo in obnovijo zaloge kot priprava na naslednja delovanja. Glej tudi waiting position.

lead aircraft /AAP6/ vodilni zrakoplov

1. Zrakoplov v zraku, ki je namenjen zagotavljanju določenih funkcij poveljevanja in kontrole. 2. Zrakoplov v tovornem predelu dveh ali večjega števila zrakoplovov.

lead collision course /AAP6/ glavna smer trčenja

Vektor, ki ga vzdržuje prestrežno letalstvo in katerega rezultat je trčenje med fiksno oborožitvijo prestreznika in cilja.

lead nation /NRC/ vodilna država

Država, ki je sprejela odgovornost za načrtovanje in kontrolo, razmestitev sil, transport, neprekinjeno delovanje sil ali oskrbo ter vrnitev z območja delovanja, kot tudi za pridobitev transportnih zmogljivosti za večnacionalna poveljstva in/ali enote, v katerih je visoka stopnja večnacionalnosti. Vodilna država je tudi tista, ki je sprejela vodilno vlogo pri izvajanju nalog in odgovornosti države gostiteljice ali odgovornost za izvajanje posebnih nalog, ki se nanašajo na premike in transport.

lead pursuit /AAP6/ glavno zasledovanje

Vektor zasledovanja, namenjen vzdrževanju smeri leta na predhodno določeno točko pred ciljem.

leapfrog /AAP6/ preskok

Oblika premikanja, pri katerem se podporni elementi premikajo drug za drugim ali posamezno vzdolž osi premika podpiranih sil.

leaver /AAP6/ ladja, ki zapusti konvoj

Trgovska ladja, ki se loči od konvoja in nadaljuje pot k drugemu cilju ter postane neodvisna. Tudi *convoy leader*. Glej tudi *leaver convoy*; *leaver section*.

leaver convoy /AAP6/ konvoj ločilec

Konvoj, ki se je ločil od glavnega konvoja in nadaljuje pot k drugemu cilju. Glej tudi *leaver*, *leaver section*.

leaver section /AAP6/

Skupina ladij, ki tvorijo del glavnega konvoja in se bodo kasneje ločile. Glej tudi *leaver*; *leaver convoy*.

left (or right) /AAP6/ levo (ali desno)

1. Izrazi, ki se uporabljajo za določitev relativnega položaja telesa ali enot. Oseba, ki uporablja izraza levo li desno, naj bi gledala v smer sovražnika, ne glede na to, ali enote prodirajo proti sovražniku ali se umikajo od njega. 2. Popravek, ki se uporablja pri prilagajanju ognjenega delovanja, s čimer se nakaže, da je želen bočni premik srednje točke udara, pravokotnega na referenčno črto oziroma črto opazovanja.

legend /AAP6/ legenda

Razlaga simbolov, ki se uporabljajo na zemljevidu, tabeli, risbi ipd. Običajno je natiskana v obliki tabele na robu zemljevida. Glej tudi *key*.

length of delay /ATP3.2/ čas zadrževanja

lens coating /AAP6/ prevleka na objektivu

Tanka prozorna prevleka, ki se nanese na površino objektiva.

lens distortion /AAP6/ popačenje

Popačenje slike, ki ga povzročijo nepravilnosti in odkloni objektiva.

lessons learned /TEED/ izkušnje

Informacije, ki izhajajo iz izkušenj in so lahko koristne za druge uporabnike. Sestavljajo jih informacije, ki so pridobljene v procesu ocenjevanja in so podlaga za odpravo pomanjkljivosti, izboljšave v usposabljanju ter izboljšanje operativnih zmogljivosti.

lethal weapon /AAP6/ smrtonosno orožje

Orožje, ki se lahko uporablja za povzročitev smrti ali težkih telesnih poškodb.

level of supply /AAP6/ raven zalog

Odobrena ali predpisana količina oskrbe ali materialnih sredstev, ki se morajo zagotavljati na osnovi predvidenih bodočih potreb.

level-of-effort munitions /AAP6/ zaloga streliva glede na potrebe

Pri načrtovanju velikosti zalog gre za skladiščeno strelivo na osnovi pričakovane dnevne porabe, števila bojnih dni in predvidene stopnje porabe, da se zagotovi uničenje neznanega števila ciljev. Glej tudi *threat-*

oriented munition.

liaison /AAP6/ povezava

Stik ali medsebojna komunikacija, ki potekata med elementi vojaških sil za zagotavljanje medsebojnega razumevanja in enotnosti namena in aktivnosti.

liberated territory /AAP6/ osvobojeno ozemlje

Domače, nevtralnno ali območje sodelujočih sil, ki so ga po sovražnikovi okupaciji ponovno zavzele lastne sile.

life-guard submarine /AAP6/ reševalna podmornica

Podmornica, ki se uporablja za reševanje na območju, ki se ga ne da ustrezno pokrivati z objekti

za reševanje iz zraka ali na površini zaradi odpora sovražnika, oddaljenosti od lastnih oporišč ali drugih vzrokov. Nahaja se blizu cilja in včasih vzdolž smeri, kjer letijo bojna letala.

lift capability /ATP3.2/ zmožljivost zračnega transporta

lifted unit /ATP3.2/ enota, ki se prevaža po zraku

Pri zračnem manevru, enota, ki se prevaža po zraku in je odgovorna za izvedbo načrta delovanja po izkrcaju.

light damage /AAP6/ majhna škoda

Glej nuclear damage.

light filter /AAP6/ optični filter

Optični element, kot je plošča iz stekla, želatine ali plastike, pobarvana na poseben način, da selektivno vpija svetlobo določenih barv.

light line /AAP6/ svetlobna črta

Določena črta, pred katero morajo vozila ponoči uporabljati zatemnjene luči.

light line /APP6A/ svetlobna črta

Določena fazna črta, pred katero morajo vozila ponoči uporabljati zatemnjene luči.

lightening /AAP6/

Aktivnosti (običajno se izvajajo v zasidranem stanju) prenosa tovora surove nafte z večjega na manjši tanker, s čimer se zmanjša vleka večjega tankerja in omogoči vstop v pristanišče.

limit FM 6-20-10/ omejiti

Ofenzivno delovati, da se zmanjšajo sovražnikove možnosti ali variante delovanja.

limit of advance /APP6A/ meja napredovanja

Lahko prepoznavna oblika zemljišča, preko katere napadalni elementi ne napredujejo.

limit of fire /AAP6/ meja ognja

1. Meja, ki razmejuje območje, kjer se lahko ognjeno deluje. 2. Varne kotne ločnice za streljanje na cilje v zraku.

limited access route /AAP6/ pot z omejenim dostopom

Enosmerna pot z eno ali več omejitvami, kjer vojaški promet ne more potekati v polnem obsegu. Glej tudi double flow route; route; single flow route.

line /AAP6/ smer

Opazovanje v artilerijski in pomorski ognjeni podpori, ki ga izvaja opazovalec za označevanje eksplozij v smeri opazovanja.

line astern /AAP6/

Glej trail formation.

line gauge /AAP6/

Merjenje širine linije.

line of arrival /AAP6/ črta prihoda

Glej line of impact.

line of contact /APP6A/ črta stika

Splošna oznaka, ki označuje lokacijo, kjer se spopadata dve sovražni sili.

line of departure (LD) /AAP6/ izhodiščna črta

1. Pri bojevanju na kopnem, črta, določena za koordinacijo začetka delovanja elementov napada. 2. Pri amfibijskem bojevanju, črta za koordinacijo, ki je ustrezno označena proč od obale za pomoč jurišnem ladjevju pri pristanku na določenih obalah ob določenih časih.

line of impact /AAP6/ črta zadetka

Tangenta glede na pot izstrelka v točki udarca ali eksplozije. Tudi line of arrival.

line of operation /AAP6/ linija delovanja

Pri izvajanju delovanj ali operacij, linija, ki v času in prostoru povezuje odločilne točke na poti proti točki osredotočenja. Glej tudi campaign; centre of gravity; decisive point; operation.

line overlap /AAP6/ prekrivanje črt

Glej overlap, 1.

line search /AAP6/ linijsko iskanje

Izvidovanje vzdolž določene poti dostopov, kot so cesta, železnica ali vodna pot, za odkrivanje premičnih iljev in ostalih aktivnosti.

linear scale /AAP6/ linearna lestvica

Glej graphic scale.

lines of communications (LOC) /AAP6/ logistične poti; oskrbovalne poti

Vse kopenske, vodne in zračne poti, ki operativno vojaško silo povezujejo z eno ali več bazami in po katerih potekajo premiki materiala in okrepitev.

lines of operations /AJP01/ smeri delovanja

Smeri med odločilnimi točkami v času in prostoru na poti do točke osredotočenja. Povezujejo sile z bazo delovanja in svojim ciljem.

link /AAP6/ zveza

1. Splošen izraz v komunikacijah, ki nakazuje obstoj vezi za komunikacijo med dvema točkama. 2. Morska pot, ki v nasprotju z obalnimi ali tranzitnimi potmi povezuje dve ali več poti.

link-up operation /ATP3.2, FM101-5-1/ povezovanje enot

Srečanje lastnih sil na tleh, na primer, ko sile, ki napredujejo, dosežejo ciljno območje, ki so ga pred tem zavzele zračno-desantne ali jurišne sile, ali ko elementi sil v obkoluti prebijejo obroč ter se povežejo z lastnimi silami.

link-up point /APP6A/ vezna točka

Lahko razpoznavna točka na zemljišču, kjer se srečata dve enoti med povezovanjem. Ko je ena enota stacionarna, se vezne točke običajno določijo tam, kjer se smeri napredovanja enote v premiku križajo z elementi varovanja stacionarne enote. Vezne točke dveh enot v premiku se vzpostavijo na mejah, kjer se osta predvidoma križali obe enoti.

liquid explosive /AAP6/ tekoči eksploziv

Eksploziv, ki je pri običajnih temperaturah v tekočem stanju.

list of targets /AAP6/ seznam ciljev

Glej target list.

live exercise /AAP6/ taktična vaja

Vaja, v kateri sodelujejo dejanske sile in enote.

load /AAP6/ tovor

Skupna teža potnikov in/ali tovora, naloženega na ladji, letalu, vlaku, cestnem vozilu ali drugih transportnih redstvih. Glej tudi airlift capability; airlift requirements; combat load; standard load.

load control group /AAP6/ skupina za kontrolo natovarjanja

Osebe, ki je odgovorno za organizacijo in kontrolo natovarjanja v zbirnem območju.

load spreader /AAP6/ razdelilnik tovora

Material, ki se uporablja za porazdelitev teže tovora po določenem območju za preprečitev prekomernega oločenega pritiska.

loaded weapon /AAP6/ pripravljeno orožje

loading /AAP6/ natovarjanje

Proces natovarjanja osebja, materialnih sredstev, potrebščin in drugega tovora na ladje, letala, vlake, cestna vozila in druga prevozna sredstva. Opomba: V francoščini beseda natovarjanje ne zajema osebja. Glej tudi allowable load; block stowage loading; combat loading; commodity loading; convoy loading; embarkation; horizontal loading; selective loading; unit loading; vertical loading.

loading plan /AAP6/ načrt natovarjanja

Vsi posamezno pripravljene dokumenti, ki kot celota podrobno vsebujejo navodila za razporeditev osebja ter natovarjanje opreme za eno ali več enot ali drugih posebnih skupin osebja ali materiala, ki potuje s cestnim, vodnim, železniškim ali zračnim prometom. Glej tudi ocean manifest.

loading plan /ATP3.2, FM101-5-1/ načrt vkrcanja

Dokument, ki vsebuje podrobna navodila o načinu vkrcanja osebja in opreme na krov dane vrste zrakoplova ali na vozilo.

loading point /AAP6/ točka natovarjanja

Točka, kjer lahko potekata natovarjanje ali raztovarjanje letala.

loading site /AAP6/ mesto natovarjanja

Območje, ki obsega več točk natovarjanja.

local air superiority /ATP3.2/ lokalna premoč v zračnem prostoru

Vzdrževanje premoči v zračnem prostoru v določenem času in na določenem območju z namenom podpore delovanjem.

local mean time /AAP6/ lokalni srednji čas

Časovni interval, ki je pretekel od srednjega prehoda sonca opazovalčevega poldnevnika.

local wage rate NATO civilian employee /AAP6/

Civilni uslužbenec, ki ne zaseda mednarodnega civilnega mesta v Natu in ni deležen statusa Nata. - Civilni uslužbenec Nata, ki je plačan po lokalnih stopnjah za plače.

localizer /AAP6/ radijski lokator

Radijski svetlobni signal za usmerjanje, ki letalu nakaže njegov prečni položaj glede na predhodno določeno končno smer približevanja. Glej tudi beacon; instrument landing system; radio beacon.

localizer mode /AAP6/ kontrolni položaj

Pri sistemu kontrole letenja, način nadzora, pri katerem je letalo samodejno usmerjeno v center smeri nadzora ter ta položaj tudi ohrani.

locate /STANAG 2287/ določiti lokacijo; poiskati

Določiti položaj nečesa.

location diagram /AAP6/ lokacijska shema

Na zemljevidu ali tabeli, shema, ki je prikazana na robu kot pokazatelj položaja lista glede na sosednjo državo oziroma glede na sosednje liste iste ali sosednjih kart. Glej tudi map index.

lock on /AAP6/ vklopljen iskalni sistem; zaklenjen

Pokazatelj, da sistem spremljanja oziroma iskanja ciljev nepretrgano in samodejno spremlja cilj na eni ali več koordinatah (npr. domet, nosilnost, višina). Glej tudi track (to), 2. točka.

lodgement /ATP3.2/ baza za vzpostavitev mostišča

Bazno območje za nadaljevanje bojnih delovanj po prečkanju ovire. Jurišne sile vzpostavijo bazo na drugi strani ovire za vzpostavitev mostišča. Namen je preprečiti sovražniku neposredno ognjeno delovanje ter pazovanje mesta prečkanja. Bazo lahko vzpostavijo jurišne sile z vrinjenjem, prevozom s čolni, bređenjem, plavanjem ali prečkanjem pod vodo ter s premikom po zraku.

logistic assessment /AAP6/ logistična ocena

a. Logistična podpora, ki je potrebna za podporo posameznim vojaškim operacijam na vojskovališču, v državi oziroma na območju bojevanja. b. Dejanska in/ali morebitna logistična podpora, ki sta na voljo za izvajanje vojaških bojnih delovanj bodisi v okviru vojskovališča, države ali območja bojevanja oziroma kjerkoli.

logistic assessment /AAP6/ logistična ocena

Ocena logistične podpore, ki je potrebna za izvedbo vojaških delovanj, pri čemer se primerjata dejanska in/ali potencialna logistična podpora, na voljo za ta delovanja.

logistic assistance /AAP6/ logistična pomoč

Splošen izraz, s katerim označujemo vrste zagotovitve med vojaškimi poveljstvi in znotraj njih tako

v miru kot v vojni. Glej tudi combined logistic support; mutual aid; reallocation of resources.

long range patrols (LRP) /ATP3.2/ patrolje za globinsko izvidovanje

Glej long range surveillance.

long range surveillance (LRS) /ATP3.2, globinsko izvidovanje

FM101-5-1/

Opazovanje sovražnikovih sil ali določenega območja na večjih razdaljah s pomočjo enot za globinsko izvidovanje, specialnih sil, nacionalnih naprav za spremljanje situacije (monitoring) na divizijski in korpusni avni ter na ravni vojskovališča ali kombinacija teh oblik, da bi poveljniku zagotovili informacije.

long-range transport aircraft /AAP6/ transportno letalstvo dolgega dosega

Glej transport aircraft.

look /AAP6/ obdobje sprejemanja

Pri bojevanju z minami, obdobje, v katerem je minski krog sprejemljiv za vplive.

loran /AAP6/

Radionavigacijski sistem velikega dosega za določanje položaja, ki temelji na časovni razliki pri sprejemanju prenosa raznih impulzov iz dveh ali več nameščenih postaj. Izraz izhaja iz besedne zveze elektronska navigacija velikega dometa. Glej tudi hyperbolic navigation system.

lost /AAP6/ izgubljen

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, opazovanje opazovalca, ki obvešča, da s topom/havbico ali minometom izstreljeni projektili niso opaženi.

low air burst /AAP6/ eksplozija na majhni višini

Eksplozija jedrskega orožja na varni, majhni višini, ki povzroči največjo možno škodo ali žrtve na površinskih ciljih. Glej tudi type of burst.

low angle /AAP6/ majhen kot

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, povelje oziroma poziv glede doseganja majhnega kota ognja (manj kot 45 stopinj).

low angle fire /AAP6/ ogenj pri majhnem kotu

Ogenj, ki poteka v kotih višine pod višino, ki ustreza največjemu dosegu uporabljenega topa in streliva.

low angle loft bombing /AAP6/ bombardiranje pri majhnem kotu

Vrsta bombardiranja s prosto padajočimi bombami, pri čemer se orožje aktivira v kotu, manjšem od 35 stopinj nad horizontalo.

low level transit route (LLTR) /APP6A/ prehodna pot na majhni višini

Začasen koridor določenih mer, ki se ustanovi v prednjem območju za zmanjšanje tveganja lastnega letalstva zaradi delovanja lastne zračne obrambe ali sil na tleh.

low level transit route /AAP6/ prehodna pot na majhni višini

Začasen koridor določenih mer, ki se ustanovi v prednjem območju za zmanjšanje tveganja lastnega letalstva zaradi delovanja lastne zračne obrambe ali sil na tleh.

low velocity drop /AAP6/ spuščanje z majhno hitrostjo

Postopek spuščanja, pri katerem hitrost spuščanja ne preseže 100 m na sekundo. Glej tudi airdrop; air movement; free drop; release.

mach front /AAP6/

Glej mach stem.

mach meter /AAP6/ merilec Machovega števila

Inštrument, ki prikazuje Machovo število na podlagi vnosa pitotskih in statičnih pritiskov.

mach number indicator /AAP6/ pokazatelj Machovega števila

Glej machmeter.

mach stem /AAP6/

Udarna fronta, ki jo sestavlja spojitev naključnih in odsevanih front udarov eksplozij. Izraz se v glavnem uporablja v zvezi z valom eksplozije, ki se širi po zraku in se odbija od površine zemlje. V idealnem primeru je izvor fronte pravokoten na odbojno površino in rahlo izbočen naprej. Tudi mach front.

magnetic bearing /AAP6/ magnetni smer

Smer, ki se meri glede na magnetni sever. Glej tudi bearing; grid bearing; relative bearing; true bearing.

magnetic circuit /AAP6/ magnetni tok

Glej magnetic mine.

magnetic compass /AAP6/ magnetni kompas

Inštrument, ki vsebuje prosto spuščeni magnetni element, ki pokaže smer horizontalne komponente magnetnega polja zemlje v točki opazovanja.

magnetic declination /AAP6/ magnetni odklon

Kot med magnetnimi in geografskimi meridiani določenega prostora, izražen v stopinjah vzhodno ali zahodno, kot pokazatelj smeri magnetnega severa od dejanskega severa. Pri navtični ali aeronavtični navigaciji se namesto zgornjega uporablja izraz magnetna variacija, za kot pa se uporablja izraz kompasna variacija. Magnetni odklon sicer ne pomeni isto kot magnetna variacija, ki se pravilno ali nepravilno spreminja s časom magnetnega odklona, padca ali intenzivnosti. Glej tudi declination; magnetic ariation.

magnetic equator /AAP6/ magnetni ekvator

Črta, narisana na zemljevidu ali grafu, ki povezuje vse točke, kjer znaša magnetni naklon (padec) nič za določeno obdobje. Tudi "aclinic line".

magnetic mine /AAP6/ magnetna mina

Mina, ki se odziva na magnetno polje cilja. Tudi "magnetic circuit".

magnetic mine hunting /AAP6/ odkrivanje magnetnih min

Proces uporabe magnetnih detektorjev za določanje prisotnosti min ali predmetov, podobnim minam, ki se lahko nahajajo na morskem dnu, štrlijo iz njega ali so vkopaie.

magnetic north /AAP6/ magnetni sever

Smer, ki jo nakaže prosto viseča magnetna igla, ki išče severni pol in na katero vpliva samo magnetno polje zemlje. Glej tudi compass north.

magnetic variation /AAP6/ magnetna variacija

1. Pri navigaciji, na določenem mestu in ob določenem času vodoraven kot med pravim severom in magnetnim severom, ki se meri vzhodno ali zahodno glede na to, ali magnetni sever leži vzhodno ali zahodno od dejanskega severa. 2. V kartografiji, letna sprememba v smeri vodoravne komponente magnetnega polja zemlje. Glej tudi declination; magnetic declination.

main aerodrome /AAP6/ glavno letališče

Letališče, ki je v miru namenjeno stalni uporabi, primerno pa je tudi za vojne razmere, saj ima zadostne operativne zmogljivosti za polno uporabo bojnega potenciala. Glej tudi aerodrome; alternative aerodrome; redeployment aerodrome.

main attack /AAP6/ glavni napad

1. Glavni napad ali prizadevanje, pri katerem poveljnik uporablja vso razpoložljivo ofenzivno moč. 2. Napad, ki je usmerjen proti glavnemu cilju operacije ali bitke.

main body /ATP3.2, FM101-5-1/ glavnina

1. Glavni del taktičnega poveljstva ali sestava. Ne vsebuje izdvojenih delov poveljstva, kot so predhodnice, bočne zaščitnice ali zaščitne sile. 2. V koloni vozil so to vsa vozila razen tistih na čelu, začelju ter vozil za kontrolo premika. Glavnino sestavljajo vozila, ki prevažajo večino tovora ali moštva v koloni.

main convoy /AAP6/ glavni konvoj

Konvoj kot celota, ki pluje od pristanišča za zbiranje konvojev do svojega cilja.

main convoy /AAP6/ glavni konvoj

Konvoj, ki kot celota pluje od zbirnega pristanišča ali sidrišča k cilju. Lahko ga dopolnjujejo eden ali več konvojev, ki se pridružijo na poti, ali eden ali več konvojev, ki se odcepijo od glavnega konvoja. Običajno convoy.

main detonating line /AAP6/ detonatorska vrstica

Pri rušenju, linija detonatorske vrvice, ki se uporablja za prenos eksplozijskega vala do dveh ali več odcepov.

main effort /ATP3.2/ težišče delovanja

Predstavlja enoto, bojni položaj, omejeno območje, smer in druge elemente, za katere poveljnik meni, da so v tem trenutku najpomembnejši za izvršitev naloge in katerih uspeh bo najbolj vplival na uspeh izvršitve naloge v celoti. V vsakem trenutku obstaja v izvedbi delovanj samo eno težišče delovanja, lahko a se spremeni v določeni fazi izvedbe načrtovanih delovanj oziroma glede na spremembo situacije.

main guard /AAP6/ glavna straža; zaščitnica

Element prednje straže/zaščitnice. Glej tudi advance guard.

main supply route (MSR) /AAP6/ glavna oskrbovalna pot

Pot ali več poti, ki so znotraj območja delovanja namenjene odvijanju večine prometa v podporo vojaških bojnih delovanj. Glej tudi route.

maintainability /AAP6/ sposobnost vzdrževanja

Sposobnost sredstva, da se glede na določene pogoje uporabe lahko ohrani v stanju ali se povrne v stanje, v katerem lahko izvaja zahtevane funkcije, ko se vzdrževanje izvaja ob določenih pogojih in ob uporabi predpisanih postopkov in virov.

maintenance /AAP6/ vzdrževanje

1. Vse aktivnosti, izvedene za ohranitev materialnih sredstev v stanju ali za povrnitev v določeno stanje. Vzdrževanje zajema: preglede, testiranje, servisiranje, klasifikacijo glede možnosti za izvajanje servisa, popravila, predelavo in pritožbe. 2. Celotna oskrba in popravila, ki se izvajajo za ohranitev pripravljenosti enot za izvedbo naloge. 3. Ponavljajoče se rutinsko delo, ki je potrebno za ohranitev takšnega stanja objekta (tovarna, zgradba, struktura, zemeljski objekt, infrastruktura ali ostale vrste nepremičnin), ki zagotavlja nepretrgano uporabo, bodisi v okviru prvotnih ali oblikovanih kapacitet in ob učinkovitosti glede na namen. Glej tudi examination.

maintenance collection point /APP6A/ zbirna točka za vzdrževanje

Točka zbiranja opreme, ki jo je treba popraviti, nadzorovane izmenjave, kanibalizacije ali evakuacije. Lahko jo vodita uporabnik ali vmesna enota za vzdrževanje.

maintenance of forces /ATP3.2/ vzdrževanje sposobnosti sil

Ukrepi, ki jih uveljavlja poveljnik, da ohranja bojno učinkovitost svoje enote in skuša doseči cilj z minimalnimi izgubami. Vzpostavitev zahtevane bojne učinkovitost vključuje oskrbo, zamenjavo moštva in opreme ter zamenjavo enot v boju.

major NATO commander /AAP6/ glavni poveljnik Nata

Vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi. Glej tudi major subordinate commander; principal subordinate commander; subordinate area commander.

major nuclear power /AAP6/ pomembna jedrska sila

Država, ki razpolaga z udarno jedrsko silo, ki lahko predstavlja resno grožnjo vsem ostalim državam. Glej tudi nuclear power.

major port /AAP6/ glavno pristanišče

Pristanišče z dvema ali več sidrišči in objekti ter opremo, s katero se mesečno lahko raztovori 100.000 ton tovora s čezoceanskimi ladjami. Takšna pristanišča bodo določena kot tarče morebitnega jedrskega napada. Glej tudi port.

major water terminal /AAP6/ glavni pomorski terminal

Pomorski terminal, ki z objekti omogoča istočasno zasidranje večjega števila ladij, ki se nahajajo

znotraj varovanih obalnih voda v neposredni bližini železniškega, cestnega, letalskega omrežja in/ali celinskih vodnih transportnih povezav. Zajema razmeroma veliko območje, zaradi obsega aktivnosti pa je lahko cilj jedrskega napada. Glej tudi water terminal.

man portable /AAP6/ prenosen

Lahko ga nosi ena oseba. V določenih primerih pa se izraz uporablja za označevanje: 1. Sredstev, ki jih posameznik nosi kot sestavni del individualne ali skupinske opreme/oborožitve v povezavi z njegovimi dodeljenimi dolžnostmi. Zgornja meja teže: približno 14 kilogramov (31 funtov). 2. Pri bojevanju na kopnem, opreme, ki jo ena oseba lahko nosi na velike razdalje brez hujšega poslabšanja izvedbe njegovih bičajnih dolžnosti.

maneuver /AAP6/ manever

1. Premik, katerega namen je razmestiti ladje ali letala v ugodnejši položaj glede na sovražnika. 2. Taktična vaja, ki poteka na morju, v zraku, na kopnem oziroma na zemljevidu kot posnemanje realne situacije v vojni. 3. Delovanje ladje, letal ali vozila, ki omogoči izvajanje zelenega gibanja. 4. Uporaba sil na ojišču s premiki in v povezavi z ognjem ali ognjenimi delovanji za doseg prednostnega položaja glede na sovražnika v izvedbi naloge.

maneuvering area /AAP6/ manevrsko območje

Tisti del letališča, ki naj bi se uporabljal za vzletanje in pristajanje letal ter za premike letal po površini v povezavi z vzletanjem in pristajanjem, izključene so letališke ploščadi. Glej tudi aircraft marshalling area.

man-made obstacle /ATP3.2/ umetna ovira

manpower management /AAP6/ upravljanje s kadri

Način kontrole kadrov, ki zagotavlja njihovo najučinkovitejšo in najbolj gospodarno uporabo.

manpower management survey kadrovska analiza

Sistematično ocenjevanje področja delovanja ob pomoči strokovnega znanja, priročnikov o uvrščanju kadrov, izkušenj in drugih praktičnih elementov pri določanju veljavnosti in vodstvene učinkovitosti predlaganih kadrov v luči funkcij.

manpower scaling guide /AAP6/ izhodišča za upravljanje s kadri

Standardi upravljanja s kadri oziroma smernice, ki zahteve glede kadrov odražajo kot spremenljivko, ki je odvisna od delovne obremenitve

map /AAP6/ karta; zemljevid

Grafična predstavitev, običajno na ravni površini, v ustaljenem merilu, naravnih in umetnih značilnosti površine dela zemlja ali zemlje v celoti oziroma drugih planetov. Značilnosti so postavljene glede na koordinatni referenčni sistem. Glej tudi aeronautical chart; aeronautical plotting chart; aeronautical topographical chart; map index; map series; map sheet.

map convergence /AAP6/ približevanje zemljevidov

Kot, v katerem je meridian nagnjen k drugemu zemljevidu ali skici. Glej tudi convergence.

map index /AAP6/ oznaka karte

Grafični ključ, ki je predvsem namenjen prikazu razmerja med posameznimi polami serij, območja, ki jih pokrivajo, razpoložljivosti in dodatnih informacij o seriji. Tudi chart index. Glej tudi location diagram; map.

map reference /AAP6/ položaj na karti

Način ugotavljanje točke na površini zemlje glede na informacije na zemljevidu.

map reference code /AAP6/ referenčna koda

Koda, ki se uporablja predvsem za pojasnjevanje koordinat mreže in ostalih informacij o zemljevidih. Ta koda se lahko uporablja tudi v druge namene, kjer je potrebno razkrivanje števil

map series /AAP6/ kartna serija

Skupina zemljevidov ali skic, ki imajo ponavadi enako merilo in kartografsko specifikacijo. Na vsaki karti je ustrezno označena služba, ki jo je izdelala, glede na pripadnost isti seriji. Tudi chart series. Glej tudi map.

map sheet /AAP6/ list karte

Posamezen zemljevid ali skica v popolni obliki ali kot del serije. Tudi chart sheet.

mapping camera /AAP6/ kamera za kartografijo

Glej air cartographic camera.

march discipline /ATP3.2/ pohodna disciplina

Pohodna disciplina je bistvena za izvedbo premika. Vsaki odstopi od odrejenih poti in časov lahko motijo druge premike in imajo resne posledice. Če se zgodijo nepričakovane motnje, mora poveljnik takoj ukrepati n poročati. Zagotoviti mora, da njegove odločitve ne motijo izvedbe celotnega načrta premika sil. Včasih je potrebno za premik vzpostaviti organ, ki nadzira premike.

margin /AAP6/ rob

V kartografiji, območje zemljevida ali skice, ki se nahaja zunaj meje.

marginal data /AAP6/ podatki na robu

Razlaga na robu zemljevida ali skice z informacijami, ki pojasnjujejo, določajo, opisujejo in/ali dopolnjujejo grafični del. Tudi marginal information.

marginal information /AAP6/ informacije na robu

Glej marginal data.

maritime area /AAP6/ pomorsko območje

Bojišče na morju se lahko razdeli zaradi decentralizacije poveljevanja na pomorska območja in podobmočja, kot je npr. bojišče na Atlantiku, ki je razdeljeno na poveljstva pomorskega območja in podobmočja.

maritime defense sector /AAP6/ pomorski obrambni sektor

Eno od področij obalnega območja.

maritime operation /AAP6/ pomorska delovanja

Aktivnost, ki jo izvajajo sile na morju, pod njim ali na območju morja za pridobitev ali izkoriščanje nadzora nad morjem oziroma za onemogočanje sovražnika pri uporabi morja.

mark /AAP6/ označiti

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori: a. zaukazati ogenj na določenem položaju, zato da se opazovalec lažje usmeri oziroma za označevanje ciljev; b. poročati o trenutku optimalne svetlobe na cilju, ki jo povzročijo svetlobne granate. Glej tudi marker.

marker /AAP6/ marker; označevalec

1. Vizualni ali elektronski pripomoček za označevanje določene točke. 2. Pri bojevanju s kopenskimi minami. Glej gap marker; intermediate marker; lane marker; row marker; strip marker. 3. Pri pomorskih operacijah, mornariška enota, ki ohranja neposredno ofenzivo oziroma zmogljivosti za oviranje določenega cilja. Glej tudi mark; shadower.

marker ship /AAP6/ ladja za označevanje

Pri amfibijski operaciji, ladja, ki zavzame natančen položaj na določeni kontrolni točki. Čez dan lahko uporablja razpoznavne zastave, ponoči pa pošilja proti morju svetlobne znake

marking error /AAP6/ napaka označevanja

Pri bojevanju z morskimi minami, razdalja in nosilnost označbe glede na cilj

marking fire /AAP6/ označevalni ogenj

Ogenj, usmerjen v cilj, za namene razpoznavanja

marking panel /AAP6/ tabla za označevanje

Pola določenega materiala, ki je na ogled za vizualno komunikacijo, običajno med lastnimi enotami. Glej tudi anel code.

marking team /AAP6/ skupina za označevanje

Osebe, ki pristane na območju pristankov in katerega naloga je vzpostaviti navigacijske pripomočke. Glej tudi pathfinder aircraft.

married failure /AAP6/ napaka pri vezavi

Pri bojevanju z morskimi minami, mina, ki je zasidrana na morskem dnu in povezana z grezilom, kjer sprožitev ni uspela zaradi pokvarjenega mehanizma

marshalling /AAP6/ zbiranje

1. Proces, v katerem se enote, ki sodelujejo v amfibijski ali zračnodesantni operaciji, združujejo v skupine ali zbirajo, ko je to možno, oziroma izvajajo premike v začasna zbirališča v bližino vkrcnih točk, zaključujejo priprave na boj ali se pripravljajo na natovarjanje. Glej tudi stage. 2. Proces zbiranja, hranjenja in organiziranja sredstev in/ali opreme, zlasti transportnih vozil, za nadaljnje premike. Glej tudi staging area.

marshalling plan /ATP3.2, FM101-5-1/ načrt priprav za desant

Načrt delovanja zračnodesantnih sil, s katerim enote v sestavi sil izvedejo zaključne priprave za boj, premik na izhodiščna letališča ter vkrcanje za polet. Prične se, ko se elementi sil razmestijo v pripravljalno bmočje (marshalling area), in se konča z vkrcanjem.

martial law /NRC/ vojaška uprava; razglasitev vojnega prava

Začasen posebni pravni red, ki ga najvišje državne oblasti vzpostavijo v državi ali delu države skladno z nacionalno zakonodajo ob neposredni nevarnosti vojne ali oboroženega konflikta ali ob njunem začetku. Posledice takšnega stanja so omejitve pravic in svoboščin državljanov in uvedba dodatnih državljanskih dolžnosti. V določenih primerih se lahko vojno pravo vzpostavi ob naravnih nesrečah ali drugih posebnih okoliščinah.

mass /AAP6/ grupiranje

1. Kopičenje bojne moči. 2. Vojaška formacija, v kateri so enote oddaljene druga od druge manj, kot so običajne razdalje in presledki.

mass casualties /AAP6/ množične izgube

Kakršnokoli število izgub, ki v razmeroma kratkem obdobju preseže razpoložljive zdravstvene in logistične zmogljivosti.

massing of fire /ATP3.2, FM101-5-1/ grupiranje ognja

1. Ogenj baterij dveh ali več ladij, usmerjen na en cilj. 2. Ogenj več orožij, ki je usmerjen v isto točko ali manjše območje.

master film /AAP6/ izvorni film

Prva generacija slikovnega materiala (negativi ali pozitivi), iz katerega se izdelajo dodatne kopije.

master plot /AAP6/ izvorni načrt

Del zemljevida oziroma prosojnice, na katerih so izrisani obrisi območij, ki jih zajema posnetek iz zraka. Prikazane so zemljepisna širina in dolžina, zemljevid in informacije o poletu. Tudi "sortie plot".

materials handling /AAP6/ rokovanje s sredstvi

Premiki materialov (surovin, železa, polizdelkov in končnih izdelkov) do, skozi in od procesov proizvodnje; kladiščenje in hranjenje ter območja sprejema in pošiljanja.

maximum effective range /AAP6/ največji učinkovit domet

Največja razdalja, na kateri naj bi bilo orožje natančno in naj bi dosegalo zelene rezultate.

maximum elevation figure /AAP6/ pokazatelj največje višine

Številka, prikazana v vsakem kvadrantu, ki predstavlja višino v tisočih in stotinah čevljev nad morsko gladino najvišjega znanega naravnega in umetnega objekta v tistem kvadratu.

maximum landing weight /AAP6/ največja teža pri pristajanju

Največja bruto teža, pri kateri letalo ob upoštevanju omejitev delovanja lahko pristane.

maximum operating depth /AAP6/ največja globina delovanja

Globina, ki je podmornica ne sme prekoračiti med operacijo. Globino določa državna pomorska oblast za podmornice.

maximum ordinate /AAP6/ največja navpična koordinata

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, višina najvišje točke na poti izstrelka nad vodoravno ploskvijo, ki odi skozi začetek izstrelka. Tudi vertex height. Glej tudi vertex.

maximum permissible concentration /AAP6/ največja dovoljena koncentracija

Glej radioactivity concentration guide

maximum permissible dose /AAP6/ največja dovoljena količina

Količina sevanja, ki jo vojaški poveljnik ali drug ustrezen organ lahko predpišeta kot mejno skupno količino sevanja, ki so ji člani njegovega poveljstva lahko izpostavljeni v določenem časovnem obdobju. Ta količina se sklada z obstoječimi vojaškimi ocenami.

maximum range /AAP6/ največji doomet

Največja razdalja, pri kateri orožje lahko deluje brez upoštevanja razpršitve.

maximum sustained speed /AAP6/ največja hitrost potovanja

V cestnem prometu, največja hitrost, ki jo vozilo s predpisano obremenitvijo ohranja za daljše obdobje na prvovrstnih avtocestah, ne da bi pri tem povzročilo škodo. Glej tudi speed.

maximum take-off weight /AAP6/ največja teža ob vzletanju

Največja bruto teža, pri kateri sme letalo vzleteti ob upoštevanju omejitev na račun oblike ali delovanja.

M-day /AAP6/ dan M

Glej designation of days and hours.

meaconing /AAP6/ motenje

Sistem sprejemanja radijskih opozorilnih signalov in njihovega oddajanja na isti frekvenci, zato da se povzroči zmeda. Postaje za motenje povzročajo, da letala in postaje na tleh sprejemajo napačne smeri. Glej tudi beacon.

mean lethal dose /AAP6/ srednja smrtonosna količina

1. Količina jedrskega žarčenja celotnega telesa, ki bi lahko bila smrtonosna za 50% izpostavljenega osebja v določenem časovnem obdobju. 2. Količina kemičnega sredstva, ki bi lahko ubila 50% osebja, ki je ilo izpostavljeno ter ni bilo zaščiteno in zdravljeno.

mean point of burst /AAP6/ srednja točka eksplozije

Glej mean point of impact.

mean point of impact /AAP6/ srednja točka zadetka

Točka, katere koordinate so srednja vrednost koordinat ločenih točk udara/eksplozije končnega števila izstrelkov, ki so bili izstreljeni ali sproženi na isti točki merjenja v danem nizu okoliščin. Tudi centre of burst; mean point of burst.

mean sea level /AAP6/ povprečna nadmorska višina

Povprečna nadmorska višina na nekem geografskem položaju, ki se izračuna na osnovi številnih opazovanj v rednih presledkih preko daljšega časovnega obdobja.

measured mile /AAP6/ merjena milja

V pomorski navigaciji, natančno izmerjena in označena razdalja, ki jo uporablja plovilo za preverjanje brzinomera.

measurement and signature intelligence /AAP6/ obveščevalna informacija na podlagi lastnosti

Znanstvena in tehnična informacija, ki izhaja iz analize podatkov, dobljenih z inštrumenti za zaznavanje, za potrebe odkrivanja posebnih lastnosti, povezanih z virom, oddajnikom ali pošiljateljem ter merjenjem in razpoznavanjem slednjega.

measuring magnifier /AAP6/ ojačevalec merjenja

Inštrument za povečavo za merjenje majhnih razdalj.

mechanical sweep /AAP6/ mehansko čiščenje

Pri bojevanju z morskimi minami, čiščenje s predmetom, ki se fizično dotika mine ali njenih dodatkov.

median incapacitating dose /AAP6/ povprečna količina za onesposobitev

Število ali količina kemičnih sredstev, ki pri vnosu v telo onesposobijo 50% izpostavljenega, nezaščenega oseba.

medical officer /AAP6/ vojaški zdravnik

Zdravnik s činom častnika.

medium-range transport aircraft /AAP6/ transportno letalo srednjega dometa

Glej transport aircraft.

meeting engagement /AAP6/ boj v srečanju

Bojna aktivnost, ki se odvija, ko se nepopolno razvite sile v premiku spustijo v spopad s sovražnikom ob nepričakovanem času na nepričakovanem mestu.

megaton weapon /AAP6/ megatonsko orožje

Jedrsko orožje, katerega učinek se meri v milijonih ton ekvivalentov eksploziva trinitrotoluena. Glej tudi kiloton weapon; nominal weapon; subkiloton weapon.

member nation /AAP6/ država članica

Podpisnica Severnoatlantskega sporazuma.

memorandum of understanding (MOU) memorandum o soglasju

/AJP4.5/

V sklopu podpore države gostiteljice, splošni dokument med dvema ali več stranmi, ki podaja namero in odgovornosti za podporo zavezniških sil in organizacij. Ponavadi ga podpisujeta poveljnik Nata na strateški ravni, država, ki pošilja sile, in država gostiteljica. Daje dogovorjeno politično in vojaško podlago za pripravo dokumentov, s katerimi se sporazum uveljavlja.

mercantile convoy /AAP6/ konvoj trgovskih ladij

Konvoj, ki ga sestavljajo predvsem trgovske ladje pod nadzorom pomorske organizacije.

merchant convoy /AAP6/ trgovski konvoj

Konvoj, ki je sestavljen v glavnem iz trgovskih ladij in je pod kontrolo ladijske družbe.

merchant ship /AAP6/ trgovska ladja

Plovilo, ki je udeleženo v trgovskem prometu, z izjemo rečnih plovil, plovil v rečnih ustjih ali plovil, ki plujejo izključno v okviru pristaniških meja.

merchant ship communications system komunikacijski sistem za trgovske ladje

/AAP6/

Svetovni sistem komunikacij do trgovskih ladij in od njih, ki temelji na mirnodobni komercialni organizaciji in je pod nadzorom oblasti za operativno kontrolo ter lahko uporablja sistem oddajanja, ko se zahteva radijski molk. Tudi mercomms system.

merchant ship control zone /AAP6/ območje kontrole trgovskih ladij

Določeno področje morja ali oceana, v okviru katerega se lahko pojavi potreba po nujenju usmerjanja, nadzora in varovanja zavezniškega ladjevja.

merchant ship reporting and control sistem poročanja in kontrole trgovskih ladij

message system /AAP6/

Svetovni sporočilni sistem za poročanje o premikih in informacijah glede nadzora trgovskih ladij.

mercomms system /AAP6/ sistem telekomunikacij za trgovske ladje

Glej merchant ship communications system.

Message /AAP6/ sporočilo

Misel ali ideja, na kratko izraženi v jasnem, šifriranem ali skrivnem jeziku, pripravljeni v obliki, primerni za prenos preko katerih koli sredstev za zveze.

microform /AAP6/ mikrooblika

Skupen izraz za kakršnokoli obliko, bodisi film, videotrak, papir ali drugo sredstvo, ki zajema pomanjšane ali kako drugače zgoščene podobe, ki se ne dajo prebrati brez posebnih naprav za prikaz.

midcourse guidance /AAP6/ vodenje v sredini smeri

Vodenje izstrelka med zaključkom faze izstrelitve in začetkom končne faze letenja.

military assistance /NRC/ vojaška pomoč

Zunanja podpora ali pomoč državi ali mednarodno pravni osebi za razvoj vojaških zmogljivosti in oboroženih sil ali za izvajanje bojnih delovanj. 1. Podpora, ki jo neka država, koalicija ali zavezništvo nudi drugi državi v različnih oblikah, kot so vojaške sile, strokovnjaki, svetovalci, sredstva ali usposabljanje. 2. Pri specialnih delovanjih je to katera koli posredna ali neposredna podpora države, koalicije ali zavezništva odporniškimi silam ali lokalnim vojaškim ali paravojaškim silam.

military confrontation /NRC/ vojaška konfrontacija

Odnos med državami ali koalicijami držav, ki ga določa tekmovalnost na vojaškem področju. Narava vojaške konfrontacije je odvisna od ciljnega stanja, za katerega si prizadevajo države ali koalicije držav: vojaška prevlada, politični pritisk države ali koalicije držav ali odgovor na takšen pritisk, demonstracija pripravljenosti za odbijanje agresije, obramba suverenosti z oboroženimi silami ali izvedba vojaškega napada.

military convoy /AAP6/ vojaški konvoj

Konvoj po kopnem ali po morju, ki se nadzoruje in se o njem poroča kot o vojaški enoti. Pomorski konvoj lahko sestavlja poljubna kombinacija trgovskih ladij ter pomožnih in drugih vojaških enot.

military cooperation /NRC/ vojaško sodelovanje

Področje odnosov z drugimi državami, ki vključuje vrsto političnih, gospodarskih in vojaških ukrepov z namenom okrepitve obrambnih zmogljivosti in nacionalne varnosti sodelujočih strani.

military currency /AAP6/ vojaška valuta

Valuta, ki jo pripravi sila in razglasi njen vojaški poveljnik kot pravno plačilno sredstvo civilnega in/ali vojaškega osebja, za uporabo, kot je predpisano na območjih, ki so jih zavzele njegove enote. Valuta mora biti posebej oblikovana, da se razlikuje od uradne valute ustrezne države, lahko pa se imenuje v denarnih enotah ene ali druge strani.

military education /TEED/ vojaško izobraževanje

Stalni proces pridobivanja vojaškega znanja s formalnim in neformalnim študijem. Njegov namen je, da omogoči posameznikom, da uveljavljajo vojaška načela v izvedbi nalog ter pridobijo veščine, potrebne za izvajanje svoje dolžnosti. Izvaja se učenje metodologij, doktrine in etičnih načel.

military experimentation /TEED/ vojaški eksperiment

Proces raziskovanja inovativnih poti pri izboljšanju trenutnih zmogljivosti in metod, še posebej ocenjevanje resničljivosti, uporabnosti in omejitev takšnih metod.

military geographic documentation /AAP6/ vojaška geografska dokumentacija

Vojaške geografske informacije, ki se ovrednotijo, obdelujejo, povzemajo in objavljajo v standardni obliki za izpolnjevanje vojaških zahtev.

military geographic information /AAP6/ vojaške geografske informacije

Geografske informacije, ki so potrebne za načrtovanje in delovanje.

military governor /AAP6/ vojaški guverner

Vojaški poveljnik ali druge določene osebe, ki na zavzetem ozemlju izvajajo vrhovno oblast nad civilnim prebivalstvom v skladu z zakoni in navadami v vojni ter smernicami, ki jih prejmejo od svoje vlade ali nadrejenih.

military grid /AAP6/ vojaška mreža

Dva niza vzporednih črt, ki se sekajo v pravih kotih in tvorijo kvadrate; mreža je natančno in dosledno položena na zemljevide, tabele in druge podobne predstavitve zemeljske površine, kar omogoča razpoznavanje položajev na tleh glede na ostale položaje ter računalniško obdelavo smeri in razdalj do ostalih točk. Tudi grid. Glej tudi military grid reference system; navigational grid.

military grid reference system (MGRS) vojaški pravokotni koordinatni sistem

/AAP6/

Sistem, ki uporablja mrežni kvadrat v standardnem merilu, ki temelji na izvorni točki na projekciji zemeljske površine na zemljevidu na natančen in dosleden način, ki omogoča bodisi ugotavljanje referenc položaja ali računalniško obdelavo smeri in razdalje med položaji mreže. Glej tudi military grid.

military independent /AAP6/ vojaško neodvisen

Trgovska ali pomožna ladja, ki pluje sama, a se zanjo izvaja kontrolo in o njej poroča kot o vojaški enoti. Glej tudi independent.

military load classification /AAP6/ klasifikacija vojaških obremenitev

Standardni sistem, po katerem se poti, mostu ali splavu dodeli številka razreda(ov), ki predstavlja obremenitev, ki jo lahko prenesejo. Tudi vozila lahko dobijo številke, ki nakazujejo najmanjši razred poti, mosta ali splava, po katerem smejo voziti. Tudi classification of bridges and vehicles. Glej tudi route classification.

military necessity /AAP6/ vojaška nujnost

Načelo, v skladu s katerim ima vojskujoči pravico do uporabe vseh ukrepov, nujnih za uspešen zaključek vojaških delovanj, ki jih vojno pravo ne prepoveduje.

military nuclear power /AAP6/ vojaška jedrska sila

Država, ki ima jedrsko orožje in zmogljivosti za njegovo uporabo. Tudi nuclear weapons state. Glej tudi nuclear power.

military presence /NRC/ vojaška prisotnost

Namestitvev sil izven lastne države za doseg posameznih politično-vojaških ciljev, običajno na podlagi mednarodnega sporazuma.

military proficiency /NRC/ vojaška kakovost (odličnost)

V povezavi z vojaškim osebjem je to kombinacija znanja, sposobnosti, veščin, morale in fizične pripravljenosti. V povezavi z enotami, sestavi, plovili ter organizacijami poveljevanja in kontrole je to njihova raven usposobljenosti, povezanosti in sposobnost izvajanja bojnih delovanj v različnih okoljih ali izvajanje drugih dodeljenih nalog. Vojaška odličnost je najpomembnejše merilo za merjenje pripravljenosti za bojevanje, ki se dosega s sistemom bojnega usposabljanja in vojaškega izobraževanja. Vključuje odličnost na kopnem, v zraku in na morju.

military requirement /AAP6/ vojaška zahteva

Vzpostavljena potreba, ki utemeljuje pravočasno razporeditev virov za doseganje zmogljivosti, nujnih za izvedbo odobrenih vojaških ciljev, poslanstva ali nalog. Tudi operational requirement.

military response /NRC/ vojaški odgovor

V kriznih situacijah, ob napetostih ali v vojni, ustrezni, pravočasni in usklajeni ukrepi in aktivnosti, ki jih uveljavljajo ali izvajajo Natove vojaške zmogljivosti na podlagi soglasne odločitve v okviru Natovega procesa posvetovanja in sprejemanja odločitev.

military strategy /AAP6/ vojaška strategija

Tista sestavina državne ali večnacionalne strategije, ki predstavlja način razvoja in uporabe vojaške moči a uresničevanje nacionalnih ciljev ali ciljev večnacionalne skupine.

military strategy /NRC/ vojaška strategija

Najvišji vojaški dokument, ki zajema teorijo in prakso zagotavljanja nacionalne vojaške varnosti in pokriva področja, kot so preprečevanje vojne, priprava države in oboroženih sil za odbijanje agresije ter načrtovanje in izvajanje strateških operacij in vojne v celoti. Preučevanje vojaške strategije ocenjuje in predvideva verjetno naravo vojn in preprečevanje vojn z vojaškimi sredstvi; cilje in naloge oboroženih sil v vojni in strateških vojaških operacijah; vire za izvajanje vojne ali strateških vojaških operacij; bistvena sredstva, metode in pogoje, ki se nanašajo na priprave in izvajanje vojne v celoti in v različnih oblikah strateških aktivnosti; strateško načrtovanje za uporabo oboroženih sil in vsake zvrsti vojske v vojni in strateških vojaških operacijah; temeljne pogoje za operacije oboroženih sil in njihovo psihološko, tehnično in logistično podporo; usmeritve za oborožene sile v miru in vojni; opredelitev strateških zahtev, ki jih je treba izpolniti pri organiziranju in razvoju oboroženih sil ter pripravi gospodarstva, prebivalstva in nacionalnega ozemlja za vojno; strateško razmišljanje vodilnih držav in koalicij ter njihove sposobnosti za pripravo, začetek in izvajanje strateških vojaških operacij ali vojne.

military symbol /AAP6/ taktični simbol

Grafično znamenje, uporabljeno običajno na karti, računalniškem prikazu ali diagramu oziroma shemi, za prikaz neke vojaške enote, elementa bojne razporeditve, dejavnosti ali drugega objekta vojaškega pomena. Lahko je barven in običajno dopolnjen z alfanumeričnimi znaki.

mine /AAP6/ mina

1. Pri bojevanju s kopenskimi minami, eksploziv ali material s prevleko, ki je namenjen uničenju ali poškodovanju vozil, čolnov ali letal ter prirejen za zadajanje poškodb, smrti ali drugih oblik onesposobitve osebja. Lahko eksplodira zaradi delovanja njene žrtve, po preteku časa ali s pomočjo nadzora. Glej tudi acoustic circuit; acoustic mine; antitank mine; horizonatal action mine; practice mine; pressure mine: scatterable mine. 2. V mornariškem morskem bojevanju, eksplozivna naprava, položena v vodo z namero poškodovanja ali potopitve ladij oziroma odvratanja ladje od vstopa na področje. Izraz ne zajema naprav, pritrjenih na dno ladij ali pristaniških objektov za delo osebja pod vodo, niti ne vključuje naprav, ki eksplodirajo takoj po preteku predhodno določenega časa po polaganju. Glej tudi antenna mine; antisweeper mine; bottom mine; bouquet mine; coarse mine; creeping mine; exercise filled mine; exercise mine; floating mine; free mine; homing mine; influence mine; jettisoned mines; mobile mine; moored mine; oscillating mine; poised mine; pressure mine; rising mine; snagline mine; watching mine. Glej tudi armed mine; chemical mine; command detonated mine; contact mine; controllable mine; counter mine; dead mine; drill mine; independent mine; magnetic mine.

mine able waters /AAP6/ vode za učinkovito uporabo min

Vodovje, kjer pomorske mine različnih tipov učinkovito delujejo na določen cilj.

mine clearance /AAP6/ čiščenje min

Proces odstranjevanja vseh min s poti ali iz območja.

mine countermeasures pouncer protiminski postopki

procedures /AAP6/

Premik protiminskih potapljačev s helikopterji ali včasih tudi z manjšimi plovili na območje, kjer je bilo izvedeno čiščenje plavajočih ali plitvo pritrjenih min z namenom njihovega odstranjevanja. Tudi pouncer procedure. Glej tudi antisubmarine warfare; pouncer operation; explosive ordnance disposal.

mine defense /AAP6/ minska obramba

Obramba položaja, območja idr. s kopenskimi ali podvodnimi minami. Obrambni sistem z minami zajema osebje in opremo, ki sta potrebna za postavitvev, upravljanje, vzdrževanje in zaščito položenih minskih polj.

mine disposal /AAP6/ odstranjevanje min

Delovanje ustrezno usposobljenega osebja, ki mora zavarovati, nevtralizirati, izvleči, odstraniti ali uničiti mine.

mine hunting /AAP6/ iskanje min

Uporaba ladje, letalske opreme in/ali potapljačev za določanje položaja in odstranjevanje posameznih min.

mine row /AAP6/ minska vrsta

Ena vrsta min ali skupin min. Glej tudi mine strip.

mine spotting /AAP6/ opazovanje min

Pri bojevanju z morskimi minami, proces vizualnega opazovanja min ali minskega polja.

mine strip /AAP6/ trak min

Pri bojevanju s kopenskimi minami, dve vzporedni vrsti min, položeni istočasno v razmaku šestih metrov oziroma korakov. Glej tudi mine row.

mine sweeping /AAP6/ čiščenje min

Tehnika iskanja ali čiščenja min ob uporabi mehanskih ali eksplozivnih naprav, ki fizično odstranijo ali uničijo mine oziroma proizvajajo vplive, ki aktivirajo mino.

mine warfare /AAP6/ minsko bojevanje

Strateška in taktična uporaba min in protiukrepov zanje. Tudi land mine warfare.

mine warfare chart /AAP6/ karta minskega bojevanja

Poseben pomorski zemljevid, v merilu 1:50.000 ali v večjem (želeno merilo je 1:25.000 ali večje), prirejen za načrtovanje in izvedbo bojnih delovanj bojevanja z minami, ki temelji na obstoječem standardnem navtičnem zemljevidu oziroma je izdelan s pomočjo posebnih specifikacij.

mine warfare group /AAP6/ skupina za bojevanje z minami

Organizacija za določene naloge v okviru enot za bojevanje z minami, zadolžena za izvajanje polaganja min in/ali minske protiukrepe v pomorskih operacijah.

mine watching /AAP6/ minska straža

Pri bojevanju z morskimi minami, postopek minskih protiukrepov za odkrivanje, beleženje in, če je možno, spremljanje morebitnih minonosilk ter za odkrivanje, določanje položaja in/ali razpoznavanje min med samim polaganjem.

mine weapons /AAP6/ mine

Skupen izraz za vsa orožja, ki se lahko uporabljajo v bojevanju z minami.

mined area /AAP6/ minirano območje

Območje, ki je nevarno zaradi prisotnosti ali suma prisotnosti min.

mined area /AAP6/ minirano območje

Območje, ki je razglašeno za nevarno zaradi prisotnosti ali suma o prisotnosti min.

minefield /AAP6/ minsko polje

1. Pri bojevanju na kopnem, območje na zemljišču, v katerem so po vzorcu ali naključno položene mine. Glej tudi mixed minefield; nuisance minefield; phoney minefield; protective minefield. 2. V mornariškem morskem bojevanju, vodno območje, v katerem so po vzorcu ali naključno položene mine. Glej tudi antisubmarine minefield; attrition minefield; beach minefield; closure minefield; deep minefield; defensive minefield; dummy minefield; offensive minefield; phoney minefield; protective minefield; sustained attrition minefield; tactical minefield.

minefield breaching /AAP6/ prehod skozi minsko polje

Pri bojevanju s kopenskimi minami, proces čiščenja poti prek minskega polja v taktičnih razmerah. Glej tudi inefield lane.

minefield density /AAP6/ gostota minskega polja

Pri bojevanju s kopenskimi minami, povprečno število min na meter bojne črte minskega polja ali povprečno število min na kvadratni meter minskega polja.

minefield lane /AAP6/ prehod v morskem polju

Označena pot v morskem polju, kjer mine niso položene oziroma so že odstranjene. Glej tudi lane marker; minefield breaching.

minefield marking /AAP6/ označevanje minskega polja

Standardiziran sistem označevanja za nakazovanje položaja in obsega minskega polja.

minefield record /AAP6/ zapis o morskem polju

Popoln pisni zapis o vseh ustreznih informacijah o morskem polju, ki jih na standardnem obrazcu posreduje častnik, zadolžen za polaganje.

minimum aircraft operating surface /AAP6/ minimalna operativna površina

Minimalna površina na letališču, ki je nujna za premike letal. Zajema območja razpršitve letal, minimalno stezo za delovanje in vmesne poti za vožnjo pred poletom. Glej tudi minimum operating strip.

minimum descent altitude /AAP6/ minimalna višina spuščanja

Namanjša višina, na kateri se lahko dovoli spust pri postopkih, ki ne predvidevajo poševnega jadriranja, dokler ni vzpostavljena zahtevana vizualna zveza. Glej tudi minimum descent height.

minimum descent altitude /AAP6/ minimalna višina spuščanja

Določena višina pri nenatančnem priletu ali krožnem priletu, pod katero spust ni možen brez

ustreznih vizualnih opor. Glej tudi altitude circling approach.

minimum descent height /AAP6/ minimalna višina spuščanja

Določena višina pri nenatančnem priletu ali krožnem priletu, pod katero spust ni možen brez ustreznih vizualnih opor. Glej tudi circling approach height.

minimum descent height /AAP6/ minimalna višina spuščanja

Najmanjša višina, pri kateri je dovoljen spust pri postopkih brez poševnega jadriranja, dokler ni vzpostavljena zahtevana vizualna zveza. Glej tudi minimum descent altitude.

minimum force /AAP6/ minimalna sila

Sile do in vključno s smrtonosnimi silami, omejene glede na stopnjo, intenzivnost in trajanje v skladu s potrebami doseganja cilja.

minimum nuclear safe distance /AAP6/ minimalna varnostna jedrska razdalja

Vsota radijev varnosti in nevtralne razdalje.

minimum nuclear warning time /AAP6/ minimalni čas jedrskega alarmiranja

Vsota odzivnih časov sistema in osebja.

minimum operating strip /AAP6/ minimalna operativna steza

Steza, ki ustreza minimalnim zahtevam za delovanje dodeljenih in/ali razporejenih tipov letal na določenem etališču ob največji ali bojni bruto teži. Glej tudi minimum aircraft operating surface.

minimum quality surveillance /AAP6/ minimalna kakovost nadzora

Minimalni ukrepi za določanje in ohranjanje kakovosti nepakiranih in pakiranih naftnih produktov, zato da se zagotovi ustrezno stanje teh izdelkov za takojšnjo uporabo.

minimum residual radioactivity weapon minimalni preostanek radioaktivnosti

/AAP6/

Jedrsko orožje, ki naj bi imelo zaradi oblike optimalno zmanjšane nezaželene učinke, povzročene s prahom, dežjem in eksplozijami na kraju radioaktivnosti. Glej tudi salted weapon.

minimum risk route (MRR) /APP6A/ pot minimalnega tveganja

Začasni koridor določenih dimenzij, priporočen letalom pri visoki hitrosti, ki predstavlja minimalno tveganje a nizko leteča letala, ki prečkajo območje bojevanja. – MRR je začasna smer letenja, priporočena za uporabo letalskih sil. Predstavlja minimalno znano tveganje nizko letečim letalom v območju nadzora. Odobriti ga mora organ, pristojen za kontrolo zračnega prostora. Izogiba se ciljev ognjene podpore, kot so orožja zračne obrambe, območij pristajanja, območij pobiranja, sprednjih točk za oskrbo z oborožitvijo n gorivom in vojaških letališč.

minimum safe altitude /AAP6/ minimalna varnostna višina

Višina, pod katero je nevarno leteti zaradi prisotnosti visokih tal ali drugih ovir. Tudi safety height. Glej tudi litude.

minor port /AAP6/ manjše pristanišče

Pristanišče z objekti za raztovarjanje tovora samo z obalnih ladij ali tovornih čolnov. Glej tudi port.

misfire /AAP6/ napaka pri sproženju

1. Nepravilno sproženje ali eksplozija. 2. Napaka vžigalne kapice pogonskega naboja pri nabojih ali izstrelkih za popolno in delno delovanje.

missed approach /AAP6/ neuspeh prilet

prilet, ki se ne zaključi s pristankom.

missed approach procedure /AAP6/ postopek ob neuspelem priletu

Postopki, ki jih je treba upoštevati, če po dostopu z inštrumenti pristane ni izveden in ne poteka običajno: a. ko se je letalo spustilo do višine odločitve in še ni vpostavilo vizualnega stika ali b. ko se mora po navodilih nadzora zračnega prometa zaustaviti oziroma ponovno narediti krog.

missed approach procedure /AAP6/ postopek zgrešenega prileta

Postopek, ki se izvaja, če s priletom ni možno nadaljevati (ICAO). Opomba: Izvaja se na naslednji način: a. Med instrumentalnim priletom na pilotovo pobudo, če ni možno vzpostaviti vidnega stika

s pristajalnimi območjem, na minimalni višini spuščanja ali na višini, na kateri se sprejme odločitev. b. Med vizualnim priletom na pilotovo pobudo, če pristajanja ni možno varno zaključiti ali c. Kadarkoli to zahteva kontrola letenja. Glej tudi decision altitude; decision height; minimum descent altitude; minimum descent height.

missile control system /AAP6/ sistem za kontrolo izstrelkov

Sistem, namenjen ohranjanju nespremenjene višine in popravljanju odklonov. Glej tudi missile guidance system.

missile destruct /AAP6/ uničenje izstrelka

Namerno uničenje izstrelka ali podobnega sredstva zaradi varnosti ali drugih vzrokov.

missile destruct system /AAP6/ sistem za uničenje izstrelka

Sistem, ki ob delovanju s pomočjo zunanjega ukaza ali predhodno nastavljenih internih sredstev uniči izstrelke ali podobno sredstvo.

missile engagement zone (MEZ) /APP6A/ območje delovanja izstrelkov

1. Območje delovanja izstrelkov na velikih višinah: v zračni obrambi je to zračni prostor opredeljenih dimenzij, v okviru katerega so za obrambo pred grožnjami iz zraka običajno zadolženi izstrelki zemlja-zrak velikih višin. 2. Območje delovanja izstrelkov na majhnih višinah: v zračni obrambi je to zračni prostor opredeljenih dimenzij, v okviru katerega so za obrambo pred grožnjami iz zraka običajno zadolženi izstrelki zemlja-zrak majhnih ali srednjih višin. 3. V zračni obrambi je to zračni prostor opredeljenih dimenzij, v okviru katerega so za obrambo pred grožnjami iz zraka običajno zadolženi izstrelki orožij zračne obrambe kratkega dosega. Lahko se vzpostavi v območju izstrelkov majhnih ali velikih višin. 4. Združeno območje delovanja: v zračni obrambi je to zračni prostor opredeljenih dimenzij, v okviru katerega istočasno deluje več sistemov zračne obrambe (izstrelki zemlja – zrak in zračna plovila) za delovanje proti grožnjam iz zraka.

missile engagement zone /AAP6/ območje delovanja izstrelka

Glej weapon engagement zone.

missile guidance system /AAP6/ sistem za vodenje izstrelkov

Sistem, ki ocenjuje informacije o letu, jih poveže s podatki o cilju, določa želeno pot leta izstrelka in sporoča potrebne ukaze sistemu za kontrolo leta izstrelkov. Glej tudi missile control system.

mission /AAP6/ poslanstvo; misija

1. Jasna, zgoščena izjava o nalogi poveljstva in njenem namenu. 2. En ali več zrakoplovov, ki jim je ukazana izvršitev določene naloge.

mission commander /AAP6/ poveljnik misije

Pri zračnem delovanju, oseba, ki se nahaja v zrakoplovu in jo določi pooblaščen oseba. Ima celotno odgovornost za uspešno izvedbo naloge z dodeljenimi sredstvi. Opomba: Poveljnik misije ni nujno poveljnik zrakoplova. Glej tudi aircraft commander.

mission essential task list (METL) /TEED, seznam bistvenih nalog (METL)

FM101-5-1/

Seznam bistvenih nalog, ki jih izbere poveljnik za izvedbo dodeljenega ali predvidenega poslanstva enote. Vsebuje naloge, ki izhajajo iz glavne naloge/poslanstva, pogojev in standardov ter zahteva ugotavljanja nalog, ki podpirajo izvedbo poslanstva.

mission report /AAP6/ poročilo o nalogi

Standardno poročilo, ki obsega rezultate naloge in pomembnejša zapažanja vzdolž smeri letenja.

mission, enemy, terrain, troops, and time available (METT-T) /FM101-5-1/ poslanstvo, sovražnik, zemljišče, lastne sile in razpoložljiv čas

Fraza ali okrajšava, ki se uporablja za opis dejavnikov, ki jih je treba upoštevati med načrtovanjem ali izvedbo taktičnih delovanj.

mission-essential forces /AAP6/ bistvene sile za izvedbo naloge

Sile in/ali sredstva, katerih pomanjkanje bi najverjetneje ogrozilo uspešno izvedbo poveljnikove naloge.

mixed /AAP6/ mešano

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, opazovanje ali označevanje z namenom ugotavljanja, ali so izstreljeni projektili eksplodirali v enaki meri v zraku in ob udaru.

mixed air /AAP6/ mešano zračno

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, opazovanje ali označevanje z namenom ugotavljanja, ali so izstreljeni projektili eksplodirali večinoma v zraku.

mixed bag /AAP6/ mešana vreča

Pri bojevanju z morskimi minami, zbirka min različnih tipov, vžigalnih sistemov, občutljivosti, zamud pri aktiviranju in ladijskih nastavitvah merilcev hitrosti.

mixed graze /AAP6/ mešano obstreljevanje

Pri artilerijski in pomorski ognjeni podpori, opazovanje ali označevanje z namenom ugotavljanja, ali je večina izstreljenih projektilov eksplodirala ob udaru v cilj.

mixed minefield /AAP6/ mešano minsko polje

Minsko polje, ki obsega protitankovske in protipehotne mine. Glej tudi minefield, 1. točka.

mobile air movements team /AAP6/ mobilna skupina za zračne premike

Skupina iz letalstva, ki je usposobljena za operativno razmestitev na dolžnostih odseka za zračne premike/promet.

mobile defence /ATP3.2/ premična obramba

Usmerjena je v uničenje sil v napadu tako, da jim dovoljuje napredovanje do položajev, kjer so izpostavljene protinapadu in obkolitvi s silami premičnih rezerv. Poudarek je na porazu sovražnika in ne na ohranjanju ali prevzemanju zemljišča. Premična obramba temelji na kombinirani uporabi ofenzivnih in defenzivnih delovanj ter na zadrževanju. To narekuje relativno majhne sile na prednjih položajih ter uporabo manevra ob podpori ovir in ognja, z namenom prevzemanja iniciative od napadalca, ko ta vstopi v branjeno območje. Na divizijski ravni je to območje lahko do 100 km v globino. Posledično morajo imeti sile v obrambi enako ali večjo premičnost od sovražnikovih ter sposobnost oblikovanja večjih rezerv, ki lahko izvedejo odločilni protinapad.

mobile mine /AAP6/ premična mina

Pri bojevanju z morskimi minami, mina, oblikovana tako, da se premakne do svojega predlaganega položaja s pomočjo pogonske opreme, kot je torpedo. Na koncu svojega premikanja se potopi in nato deluje kot mina. Tudi propelled mine. Glej tudi mine.

mobile support group /AAP6/ premična skupina za podporo

Skupina, ki zagotavlja logistično podporo ladjam na privezu; dejansko gre za plavajočo pomorsko bazo, čeprav se nekateri od podpornih elementov lahko nahajajo na kopnem.

mobility /AAP6/ premičnost

Kvaliteta oziroma sposobnost vojaških enot, ki jim omogočata premike od enega kraja do drugega, pri čemer ohranijo sposobnost izvajanja svoje osnovne naloge.

mobilizable reinforcing force /AAP6/ sile okrepitev, ki se lahko mobilizirajo

Pri načrtovanju okrepitev, katerakoli enota, ki v svojem bistvu ni namenjena okrepitevi sil zveze NATO, ob mobilizaciji pa jo NATO določi, nameni ali kako drugače opredeli za okrepitev sil zveze NATO. Glej tudi reinforcing force.

mobilization /AAP6/ mobilizacija

1. Dejanje priprav na vojno ali druge izredne situacije z zbiranjem in organiziranjem nacionalnih virov. 2. Proces, v katerem se oborožene sile ali njihov del pripeljejo v stanje pripravljenosti za vojno ali druge nacionalne izredne situacije. Proces zajema zbiranje in organiziranje osebja, oskrbe in materiala za aktivno vojaško službo.

mock-up /AAP6/ maketa

V določenem merilu izdelan model stroja, naprave ali orožja, ki se uporablja za analizo strukture ali pri testiranju razvoja novega ali pri usposabljanju za uporabo obstoječega stroja, naprave ali orožja.

moderate damage /AAP6/ zmerna škoda

Glej nuclear damage.

moderate nuclear risk /AAP6/ zmerno jedrsko tveganje

Stopnja jedrskega tveganja, na kateri je še možno prenesti predvidene učinke, oziroma pride kvečjemu do anjših neprijetnosti. Glej tudi degree of nuclear risk.

modify /AAP6/ prilagoditev

V artileriji, povelje osebe, ki je pooblaščen za izvajanje prilagoditev načrta ognja.

modular training /TEED/ modularno usposabljanje

Usposabljanje, ki temelji na konceptu pridobivanja veščin, znanja in vojaške drže v zaključenih celotah, na odlagi zahtev udeležencev usposabljanja. Te celote (bloki) morajo biti oblikovani tako, da jih lahko izvajamo v različnem zaporedju. Po potrebi določimo stopnjo zaporedja/ponavljanja.

moment /AAP6/ moment

V zračnem transportu, teža bremena, pomnožena z oddaljenostjo od referenčne točke v letalu.

monitoring /AAP6/ spremljanje; kontrola

1. Poslušanje, opazovanje ali snemanje oddajanja lastnih ali zavezniških sil, katerih namen je ohranjanje in izboljšanje standardnih postopkov in varnosti. 2. Poslušanje, opazovanje ali snemanje oddajanja zavezniških sil v obveščevalne namene. 3. Odkrivanje prisotnosti in merjenje sevanja. Tudi radiological monitoring.

moored mine /AAP6/ zasidrana mina

Kontaktna mina ali mina, ki delujeta na vpliv, s pozitivnim vzgonom, ki se nahaja pod površino s pomočjo sidrišča, pritrjenega na grezilo ali sidro na dnu. Glej tudi mine.

mopping up /AAP6/ obračun

Likvidacija ostankov odpora sovražnika na območju, ki je bilo obkoljeno ali izolirano oziroma skozi katerega so druge enote prešle, ne da bi uničile ves aktivni odpor.

mosaic /AAP6/ mozaik

Zbirka fotografij, ki se prekrivajo tako, da nastane nepretrgana fotografska predstavitev dela zemeljske površine. Glej tudi controlled mosaic; semi-controlled mosaic; uncontrolled mosaic.

motorized unit /AAP6/ motorizirana enota

Enota, opremljena s celotnim transportom, ki vsemu osebju, orožju in opremi zagotavlja istočasni premik brez pomoči iz drugih virov.

mounting /AAP6/ priprave za delovanje; ohišje, podstavek

1. Vse priprave v pričakovanju delovanj. Zajemajo zbiranje v pripravljalnem območju, priprave in vzdrževanje, premik do točk natovarjanja in vkrcanje na ladje, plovila ali letala. 2. Ohišje ali podstavek, na katera je postavljeno orožje.

movement control /AAP6/ kontrola premikov

1. Načrtovanje, usmerjanje, razporejanje in nadzorovanje premikov osebja in tovora po poteh dostopa. 2. rganizacija, zadolžena za načrtovanje, usmerjanje, razporejanje in nadzorovanje premikov osebja in tovora po poteh dostopa. Tudi movement control centre.

movement control center (MCC) /AAP6/ center za kontrolo premikov

Glej movement control.

movement control officer /AAP6/ častnik, zadolžen za kontrolo premikov

Častnik organizacije za kontrolo premikov, ki je zadolžen za izvršilno kontrolo nad premiki vojaškega osebja in tovora z vsemi prevoznimi sredstvi.

movement control post /AAP6/ točka za kontrolo premikov

Točka, preko katere poveljnik glede na operativne zahteve izvaja kontrolo nad premiki.

movement credit /AAP6/ prednostna razporeditev pri premikih

Razporeditev, dodeljena enemu ali več vozilom za premik prek nadzorovane poti v določenem času in v skladu z navodili za premike.

movement priority /AAP6/ prioriteta premika

Ustrezna prioriteta, dodeljena zahtevku za premik.

movement restriction /AAP6/ omejitev premikov

Začasno uvedena omejitev v prometu na in/ali iz območij, da se omogoči izpraznitev poti oziroma prepreči astoj.

movement table /AAP6/ načrt premika

Tabela, ki vsebuje podrobna navodila ali podatke o premiku. Po potrebi se za označevanje vrste premika lahko te razvrstijo po besedah cesta, železnica, morje, zrak ipd. Tabela se običajno izda kot priloga k povelju za premik. Glej tudi embarkation order.

moving map display /AAP6/ premičen kartografski prikaz

Prikaz, pri katerem se oznaka za vozilo ne premika, medtem ko se slika na zemljevidu ali shemi pomika pod oznako, tako da prikaz simulira vodoravno premikanje vozila, v katerem je nameščen. Včasih sta zemljevid ali shema zasnovana tako, da je podoba fiksna, oznaka pa se pomika prek ekrana. Glej tudi projected map display.

moving mine /AAP6/ premična mina

Skupen opis za mine, kot so lebdeče, nihajne, plazeče, premične, dvigajoče, usmerjene in šopaste mine.

moving target indicator /AAP6/ pokazatelj premičnih ciljev

Radarski prikaz tistih ciljev, ki so v gibanju. Iz povratnega signala se izločijo signali, ki jih odajajo mirujoči cilji z uporabo primerne spominskega vezja.

multi-agent munition /AAP6/ strelivo z več bojnimi strupi

Strelivo, ki ob aktiviranju razprši dve ali več kemičnih in/ali bioloških snovi. Glej tudi binary chemical ammunition; chemical munition; munition.

multi-modal /AAP6/ na več načinov

Pri izvajanju prevoza, izraz, ki se uporablja za premike potnikov in tovora na več kot en način prevoza.

multinational /AJP01/ večnacionalno; mednarodno

Pridevnik, ki se uporablja za aktivnosti, delovanja, organiziranost ipd., kjer sodelujejo sile ali organi več kot ne države. Uporablja se tudi beseda skupno (combined).

multi-spectral imagery /AAP6/ slika v več spektrih

Slika predmeta, ki se istočasno pridobi iz več ločenih pasov.

munition /AAP6/ strelivo

Sredstvo, napolnjeno z eksplozivi, pogonskimi sredstvi, pirotehničnimi snovmi, vžigalno zmesjo oziroma jedrskim, biološkim ali kemičnim materialom za uporabo v vojaških delovanjih, vključno za rušenje. Določena, primerno spremenjena streliva, se lahko uporabljajo za usposabljanje ter v svečane in neoperativne namene. Tudi ammunition. Opomba: V vsakdanji uporabi izraz munitions (množinska oblika) lahko označuje vojaško orožje, strelivo in opremo. Glej tudi binary chemical munition; explosive ordnance; ixed ammunition; multi-agent munition; semi-fixed ammunition; separate loading ammunition.

mutual aid /AAP6/ vzajemna pomoč

Dogovori, sklenjeni na vladni ravni med eno državo in eno ali več državami o nudenju vzajemne pomoči. Glej tudi combined logistic support; logistic assistance; reallocation of resources.

mutual support /AAP6/ vzajemna podpora

Podpora, ki jo enote drugedruge odstopajo glede na sovražnika, dodeljene naloge, položaj glede na ostale n glede na sovražnika ter pripadajoče zmogljivosti. V kopenskem bojevanju je to situacija, kjer položaji omogočajo podporo eden drugega in s tem preprečujejo sovražniku, da prične z napadom na en položaj, ne da bi bil pri tem pod ognjenim delovanjem z enega ali več sosednjih položajev. Glej tudi cross-servicing; support.

named area of interest /APP6A/ območje posebnega interesa

Točka ali območje na določeni pristopni smeri, kjer se pričakujejo sovražnikove aktivnosti. Aktivnosti ali neaktivnost znotraj območja posebnega interesa pomaga potrditi ali zavrniti posamezno sovražnikovo varianto delovanja.

national command /AAP6/ nacionalno poveljstvo

Poveljstvo, ki ga organizira določena država in deluje pod njeno oblastjo. Lahko je podrejeno poveljniku Nata. Glej tudi command.

national commander /AAP6/ nacionalni poveljnik

Nacionalni poveljnik, bodisi geografski ali glede na funkcije, ki običajno ni del zavezniške linije poveljevanja.

national component /AAP6/ nacionalna komponenta

Sile določene države ene ali več zvrsti pod poveljstvom enega nacionalnega poveljnika, ki je dodeljen poveljniku Nata.

national force commander /AAP6/ poveljnik nacionalnih sil

Poveljnik nacionalnih sil, ki so dodeljene kot ločeni elementi podrejenih zavezniških poveljstev. Glej tudi commander.

national forces for the defense of the NATO area /AAP6/ nacionalne sile za obrambo območja Nata

Nerazporejene sile, katerih glavna naloga vključuje obrambo območja znotraj območja odgovornosti zveze

national infrastructure /AAP6/ nacionalna infrastruktura

Infrastruktura, ki jo zagotavlja in financira država članica Nata na svojem ozemlju izključno za svoje sile (vključno s tistimi silami, ki so dodeljene oziroma namenjene za Nato). Glej tudi infrastructure.

national military authority /AAP6/ nacionalni vojaški organ

Vladna služba, kot je na primer ministrstvo za obrambo, ki ima pooblastila za odločanje o vojaških zadevah v imenu države. Takšna pooblastila se lahko dodelijo vojaški ali civilni skupini ali posamezniku na kateri koli ravni, ki je ustrezna za delo z zavezniškimi poveljniki ali njihovimi podrejenimi.

national shipping authority /AAP6/ nacionalni organ za trgovsko ladjevo

Organizacija znotraj posameznih vlad zaveznic, ki je v času vojne odgovorna za usmerjanje lastnega trgovskega ladjevja.

national territorial commander /AAP6/ nacionalni teritorialni poveljnik

Nacionalni poveljnik, odgovoren za izvajanje samo nacionalnih funkcij na določenem geografskem območju. Na tej dolžnosti ostane, ne glede na morebiten dodeljen zavezniški status. Glej tudi commander.

nationality undetermined post /AAP6/ položaj brez nacionalne pripadnosti

Mednarodni vojaški položaj, ki ga ni sprejela nobena od držav.

NATO airspace /AAP6/ Natov zračni prostor

Zračni prostor nad ozemljem in ozemeljskimi vodami držav Nata.

NATO assigned forces /AAP6/ sile, podrejene Natu

Obstoječe sile, ki so po dogovoru med državami pod operativnim poveljstvom ali kontrolo poveljnika Nata v določeni fazi, stanju ali na podlagi ukrepov sistema za alarmiranje Nata oziroma glede na predpise posebnih dogovorov. Glej tudi force(s).

NATO code number /AAP6/ Natova kodna številka

Identifikacijska črka in številka, dodeljeni izdelku, ki ustreza specifikaciji sprejetega sporazuma o standardizaciji v Natu.

NATO command forces /AAP6/ sile pod poveljstvom Nata

Obstoječe sile, ki jih države postavijo pod operativno kontrolo ali poveljevanje poveljnika Nata. Glej tudi force(s).

NATO commander /AAP6/ poveljnik sil Nata

Vojaški poveljnik v liniji poveljevanja Nata. Tudi Allied commander.

NATO consultation, command and control systems /AAP6/ Natov sistem konzultacij, poveljevanja in kontrole

Komunikacijski in informacijski sistem, senzorski sistem in naprave, ki omogočajo Natovim organom in poveljstvom izvajanje konzultacij, poveljevanje in kontrolo. Glej tudi communication and information system; communication system; information system.

NATO earmarked forces /AAP6/ sile, namenjene Natu

Sile, ki so v skladu z dogovorom med državami pod operativno kontrolo ali poveljevanjem poveljnika zveze NATO v določenem času v prihodnosti. Glej tudi force(s).

NATO forces /AAP6/ sile Nata

Glej force(s).

NATO intelligence subject code /AAP6/ Natova obveščevalna koda

Številčni okvir za označevanje zadev obveščevalnih dokumentov. Poleg opisa zadeve vključuje sistem abecednih ali številčnih simbolov geografskih območij, ki se uporabljajo z razvrščanjem zadev.

NATO international civilian post /AAP6/ mednarodni civilni položaj v Natu

Stalni mednarodni položaj v Natu razreda A, L, B ali C, na katerega se lahko imenuje civilist, čigar dohodke določi Severnoatlantski svet in se krije iz mednarodnega proračuna.

NATO military authority /AAP6/ vojaški organ Nata

Mednarodno vojaško poveljstvo ali organizacija, ki ju opredeljuje Protokol o statusu mednarodnih vojaških poveljstev, ustanovljenih v skladu s Pogodbo o severnoatlantskem sporazumu (imenovano Pariški protokol), in drugi vojaški organi, za katere Svet Nata uporablja določila Organizacije severnoatlantskega sporazuma, nacionalnih predstavnikov in mednarodnega štaba (imenovanega Sporazum iz Ottawe) na temelju omenjenega sporazuma.

NATO off-the-shelf /AAP6/ standardni izdelki za Natove namene

Nanaša se na izdelek, narejen za potrebe Nata in na voljo za pooblaščen uporabo, običajno brez prilagoditev. Glej tudi commercial off-the-shelf; government off-the-shelf.

NATO preparation time /AAP6/ pripravljalni čas Nata

Čas od prejema pooblastil s strani političnih organov Nata za glavne poveljnike glede izvajanja vojaških ukrepov za zoperstavljanje pretečemu napadu in do začetka napada. Glej tudi warning time.

NATO Reaction Forces (NRF) Natove odzivne sile

Glej reaction forces.

NATO standardization agreement (STANAG) /AAP6/ sporazum o standardizaciji v Natu

Zapis o sporazumu med večimi ali vsemi državami članicami o prevzemu enake ali podobne vojaške opreme, streliva, potrebščin in zalog ter operativnih, logističnih in administrativnih postopkov. Ko neka država sprejeme zavezniško publikacijo Nata, ki jo je izdala vojaška služba za standardizacijo, se to zabeleži kot sporazum o standardizaciji. Tudi "stanag". Glej tudi implementation; ratification; reservation; standardization.

NATO strategic commander /AAP6/ strateški poveljnik Nata

Poveljnik na prvi in najvišji ravni poveljevanja v vojaški strukturi Nata, ki je v celoti odgovoren za izvajanje funkcij poveljevanja, načrtovanja, vodenja in izvajanja vseh vojaških zadev v zavezništvu in/ali aktivnosti v svojem območju odgovornosti in zunaj njega v skladu z navodili. Prav tako je odgovoren za razvoj in vzdrževanje infrastrukture v skladu z opisom svojih nalog. Obstajata dva strateška poveljnika, in sicer vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi in vrhovni poveljnik zavezniških sil na Atlantiku. Glej tudi area of responsibility; component command; component commander; NATO joint subregional command; NATO regional commander.

NATO warning time /AAP6/ čas alarmiranja Nata

Čas med ugotovitvijo glavnega poveljnika Nata ali Natovega višjega organa, da grozi napad, in začetkom napada. Glej tudi NATO preparation time.

NATO-wide exercise /AAP6/ skupna vaja Nata

Vaja, ki vključuje vse glavne poveljnike Nata z večino podrejenih poveljnikov in ustreznih štabov nacionalne obrambe. Glej tudi extent of a military exercise.

nautical chart /AAP6/ navtična karta

Glej hydrographic chart.

nautical plotting chart /AAP6/ navtična načrtovalna karta

Skicirna karta brez hidrografskih podatkov v določenem merilu in projekciji, ki običajno navaja gratikulo ali kompasno rožo. Namenjena je kot pripomoček običajnim navtičnim kartam in je izdelana bodisi kot posamezna karta ali del usklajenega niza kart.

nautical twilight /AAP6/ navtični somrak

Glej twilight.

naval advanced logistic support site /AAP6/ mesto prednje pomorske logistične podpore

Položaj, ki se uporablja kot glavna točka za pretovarjanje na bojišču za logistično podporo mornarice. Glej tudi naval forward logistic site.

naval augmentation group /AAP6/ mornariška dopolnilna skupina

Oblikovana skupina spremljevalnih ladij za okrepitev spremljevalcev konvoja ob prehodu skozi področja, ki ih ogrožajo sovražnikove sile oziroma kjer o tem obstajajo sumi. Glej tudi convoy through escort.

naval beach group /AAP6/ mornariška obalna skupina

Stalno organizirano mornariško poveljstvo v okviru amfibijskih sil, ki ga sestavljajo poveljnik, njegov štab, enota za kontrolo izkrcavanja vojakov, amfibijski bataljon za gradbene zadeve in enota jurišnega ladjevja in ki priskrbi administrativno skupino, iz katere se dajo na voljo zahtevane taktične mornariške komponente za namene poveljnika jurišnih sil in za poveljnika sil za amfibijsko izkrcanje v podporo izkrcanju ene (okrepljene) divizije. Glej tudi shore party.

naval beach unit /AAP6/ mornariška obalna enota

Glej naval beach group.

naval campaign /AAP6/ pomorska operacija

Bojna delovanja ali povezano zaporedje bojnih delovanj, ki jih v bistvu izvajajo mornariške sile, vključno z vsemi kopenskimi, podvodnimi, letalskimi in amfibijskimi enotami, z namenom pridobiti, razširiti ali ohranjati kontrolo nad morjem.

naval control of shipping /AAP6/ kontrola nad ladjevjem

Kontrola, ki jo izvajajo pomorske oblasti pri premikih, usmerjanju, poročanju, organiziranju konvojev in taktičnem odvrčanju zavezniškega trgovskega ladjevja. Izraz ne obsega uporabe oziroma aktivne zaščite takega ladjevja.

naval control of shipping liaison officer /AAP6/ častnik za povezavo pri pomorski kontroli trgovskega ladjevja

Mornariški častnik, ki je na dolžnosti v štabu zavezniške pomorske kontrole za organizacijo trgovskega ladjevja.

naval control of shipping officer /AAP6/ častnik za kontrolo navigacije trgovskega ladjevja

Mornariški častnik, ki je imenovan za oblikovanje trgovskih konvojev, kontrolo in koordinacijo smeri in premikov takšnih konvojev, plovbe neodvisnih trgovskih ladij in bolnišničnih ladij v pristanišče in iz njega oziroma v baze v skladu z navodili operativnega nadzornega organa. Glej tudi independent; merchant convoy.

naval fire support /AAP6/ mornariška ognjena podpora

V mornariških delovanjih, ognjena podpora, ki jo zagotavljajo bojne ladje. Glej tudi fire support.

naval forward logistic site /AAP6/ prednji mornariški logistični položaj

Položaj z blizu ležečimi pristaniškimi in letališkimi objekti, ki zagotavlja logistično podporo mornariškim silam v okviru bojišča. Glej tudi naval advanced logistic support site.

naval gun-fire liaison team /AAP6/ mornariška ognjena skupina za povezavo

Osebe in oprema za izvedbo koordinacije in svetovanja kopenskimi silam pri izkrcanju glede uporabe mornariških topov.

naval gun-fire operations center /AAP6/ mornariški ognjeni operativni center

Služba, ki se oblikuje na ladji za kontrolo izvajanja načrtov uporabe mornariških topov, obdelavo zahtevkov za ognjeno podporo in dodeljevanje ladij prednjim opazovalcem. Optimalni položaj te službe je na isti ladji kot center za koordinacijo orožja podpore.

naval stores /AAP6/ zaloge mornarice

Predmeti ali blagovne rezerve, ki jih uporabljata mornariška ladja ali postaja, kot so na primer oprema, zaloge potrošnega blaga, oblačila, nafta, olja in maziva, medicinski artikli in strelivo.

naval support area /AAP6/ mornariško območje podpore

Področje na morju, ki je določeno za ladje za zagotavljanje oskrbe v amfibijski operaciji. Glej tudi fire support area.

navigation head /AAP6/ navigacijska baza

Točka pretovarjanja na vodni poti, kjer se pretovarja tovor med vodnimi in kopenskimi tovornimi transportnimi sredstvi. Po svoji funkciji je ta baza podobna železniški bazi oziroma bazi za tovornjake. Glej tudi railhead.

navigational grid /AAP6/ navigacijska mreža

Niz ravnih črt, razporejenih preko enotne projekcije in proti severu usmerjene mreže, ki se uporablja kot navigacijski pripomoček. Razmak med črtami mreže je običajno večkratnik 60 oziroma 100 pomorskih milj. Glej tudi grid navigation; military grid.

NBC contamination control /AAP6/ RKB kontrola kontaminiranosti

Izvajanje politike, doktrine in postopkov ter uporaba opreme za preprečevanje ali omejevanje širjenja RKB kontaminacije; vključuje dekontaminacijo in izogibanje kontaminiranim območjem.

NBC hazard avoidance /AAP6/ izogibanje RKB tveganju

Izogibanje ali zmanjšanje takojšnjih ali kasnejših učinkov RKB kontaminiranosti s pomočjo izvajanja politike, doktrine, postopkov in opreme, ki je namenjena za detekcijo, razpoznavanje, napovedovanje, opozarjanje in poročanje o tveganju RKB kontaminiranosti.

NBC release other than attack /AAP6/ nenamerni RKB izpust

Nenamerni izpust nuklearnih, bioloških ali kemičnih snovi, ki ni posledica napada z RKB orožji in ne vključuje napada na sovražno RKB orožje ali sovražne objekte, v katerih je RKB orožje.

near miss /AAP6/ nevarno srečanje letal

Okoliščine med letom, ko stopnja oddaljenosti med dvema letaloma lahko privede v nevaren položaj. Tudi air-miss.

near real time /AAP6/ blizu dejanskega časa

V zvezi s pravočasnostjo podatkov ali informacij pride do zamude zaradi časa, potrebnega za elektronsko komuniciranje in samodejno obdelavo podatkov. Izraz ponazarja manjše zamude. Glej tudi read time.

neatlines /AAP6/ omejevalne črte

Črte, ki omejujejo telo zemljevida, obočajno kot vzporedniki in poldnevnik. Glej tudi graticule.

negative photo plane /AAP6/ letalo z negativom

Letalo, v katerem se v trenutku osvetlitve nahajata film ali plošča.

neglect /AAP6/ zanemariti

Pri artilerijski in pomorski podpori, poročilo opazovalcu/izvidniku, da je bil zadnji projektil izstreljen z napačnimi podatki in da bo naslednji izstreljen s pomočjo pravih podatkov.

negligible nuclear risk /AAP6/ zanemarljivo jedrsko tveganje

Stopnja jedrskega tveganja, pri kateri je oseba razmeroma varno pred jedrsko eksplozijo razen pred oslepljenostjo ali trenutno izgubo nočnega vida. Glej tudi degree of nuclear risk.

nerve agent /AAP6/ živčni bojni strup

Potencialno smrtonosno kemično sredstvo, ki moti prenos živčnih impulzov.

net call sign /AAP6/ omrežni klicni znak

Klicni znak, ki predstavlja vse postaje znotraj mreže. Glej tudi call sign.

net sweep /AAP6/ čiščenje z mrežo

Pri bojevanju z morskimi minami, čiščenje z dvema ladjama s pomočjo mreži podobne naprave, ki je namenjena zbiranju naplavljenih min oziroma pobiranju min po morskem dnu.

net weight /AAP6/ neto teža (brez embalaže)

1. Teža vozila, ki ima vso opremo in je pripravljeno za delovanje, vključno s težo goriva, maziva, hladilne tekočine, orodja vozila in rezervnih delov, a brez teže posadke, osebne opreme in tovora.
2. Teža rezervoarja ali palete brez tovora. Glej tudi gross weight.

neutral /AAP6/ nevtralen

Pri razpoznavanju, oznaka, ki se dodeli sledi, objektu ali entiteti, katerih značilnosti, vedenje, izvor ali nacionalnost kažejo na to, da niti ne podpirajo niti niso proti lastnim silam. Glej tudi friend; hostile, identification; unknown.

neutral /APP6A/ nevtralen

Sled ali stik katerih značilnosti, obnašanje, izvor ali nacionalnost ne kažejo niti podpore niti sovražnosti do lastnih sil.

neutrality /NRC/ nevtralnost

Politika in poseben pravni status države, ki zavračata vključitev v oborožene konflikte (vojne) in politično-

vojaška zavezništva. Lahko se uveljavljata v vojni ali miru.

neutralization /AAP6/ nevtralizacija

Pri bojevanju z minami je mina nevtralizirana, ko jo z zunanjimi sredstvi onesposobimo za delovanje na cilj, eprav je delo z njo še naprej lahko nevarno.

neutralization fire /AAP6/ nevtralizacijski ogenj

Ogenj, ki se uporablja za začasno zmanjšanje učinkovitosti delovanja cilja ali njegovo začasno onesposobitev. Glej tudi suppression fire.

neutralize /APP6A/ nevtralizirati

V povezavi s sovražnikovimi delovanji, narediti neučinkovito ali neuporabno. Sovražnikovemu osebju ali materialu onemogočiti posredovanje v neki operaciji. 2. Deaktivirati mine, bombe, izstrelke in mine presenečenja. 3. Odstraniti nevarnost z vsega, kar je bilo kontaminirano s kemičnim agensom.

neutralize /STANAG 2287/ nevtralizirati

Začasno onemogočiti sovražnika, da ne vpliva na delovanje naših sil; začasno mu onemogočiti določen element bojne razporeditve.

neutron induced activity /AAP6/ aktivnost, izzvana z nevtroni

Radioaktivnost, ki je izzvana v tleh ali na predmetu zaradi posredne radiacije z nevtroni.

nickname /AAP6/ vzdevek

Dve posamezni kratki besedi, ki ju za dogodek, projekt, aktivnost, prostor, topografsko značilnost ali del opreme uradno ali neuradno določi ustrezen organ zaradi lažjega sklicevanja, toda ne zaradi varovanja informacij.

night effect /AAP6/ nočni učinek

Učinek, ki ga v glavnem povzročajo spremembe v polarizaciji odbojnih valov, kar lahko včasih privede do napak pri ugotavljanju smeri. Ta učinek je najobičajnejši ob znočitvi.

no fire area (NFA) /APP6A/ območje brez ognja; varnostno območje

Območje, kjer niso dovoljeni delovanje ognja ali učinki ognja. Izjemoma obstajata dva primera: 1. Ko nadrejeno poveljstvo na osnovi naloge začasno odobri ogenj znotraj varnostnega območja. 2.

Ko sovražnikove sile znotraj varnostnega območja delujejo na lastne sile, lahko poveljnik deluje, da bi zaščitil voje sile.

no-fire line (NFL) /AAP6/ črta brez ognja

Črta, do katere enote za ognjeno podporo ne smejo delovati brez zahteve ali odobritve poveljnika enote, ki jo podpirajo. Izza te črte lahko delujejo kadarkoli brez nevarnosti za lastne sile.

nominal filter /AAP6/ nominalni filter

Filter, ki lahko zadrži določen minimalni odstotek teže trdnih delcev, ki je večja od znane velikosti mikrona.

nominal focal length /AAP6/ nominalna goriščna razdalja

Približna vrednost goriščne razdalje, ki je zaokrožena na običajno število za razvrstitev objektivov, ogledal ali kamer. Glej tudi focal length.

nominal scale /AAP6/ nominalna lestvica

Glej principal scale.

nominal weapon /AAP6/ nominalno orožje

Jedrsko orožje z učinkom približno 20 kiloton. Glej tudi kiloton weapon; megaton weapon; subkiloton weapon.

non-battle casualty /AAP6/ nebojne izgube

Oseba, ki ni žrtev boja, temveč je za svojo organizacijo izgubljena zaradi bolezni ali poškodbe, vključno z osebami, umrlimi zaradi bolezni ali poškodbe, ali zaradi pogrešanja, ki ni prostovoljnega značaja oziroma je posledica delovanja sovražnika ali internacije. Glej tudi battle casualty; casualty; died of wounds received in action; killed in action; wounded in action.

non-combatant evacuation operation (NEO) evakuacija nevojaškega osebja

/AJP01/

Delovanja z namenom premestitve lastnega nevojaškega osebja, ki je ogroženo v tujini.

non-deadly force /AAP6/ nesmrtonosna sila

Sila, ki ni namenjena ali najverjetneje ne povzroča smrti ali težjih telesnih poškodb. Glej tudi deadly fire.

non-disabling fire /AAP6/ lahki ogenj

Ognjeno delovanje, ki je usmerjeno v nevitalne dele plovil in s tem ne vpliva na njihovo plovnost in manevrske sposobnosti.

non-expendable supplies and materiel nepotrošni material

/AAP6/

Predmeti, ki se ne trošijo z uporabo in ohranijo svojo prvotno identiteto tudi med uporabo, kot je na primer orožje, ter običajno terjajo nadaljnje obračunavanje. Tudi "durable materiel".

non-governmental organization (NGO) /NRC/ nevladna organizacija

Neprofitna humanitarna organizacija, ki deluje na lokalni, državni ali mednarodni ravni. Za razliko od vladnih organizacij nima nobenih pravnih obveznosti do nacionalne vlade.

non-lethal weapons (NLW) /AAP6, ATP3.2/ neubojna (ne-smrtonosna) orožja

Orožja, ki so posebej izdelana in uporabljena tako, da onesposobijo ali odkrijejo osebe ali materialna sredstva s čim manjšimi žrtvami, trajnejšimi poškodbami in škodo na lastnini in okolju.

non-linear approach /AAP6/ nelinearni prilet

Pri načinih prileta in pristajanja, končni prilet, pri katerem nominalna steza letenja nima oblike ravne črte.

non-persistent agent /ATP3.2/ kratkotrajni bojni plin

Z operativnega stališča, bojni plin, ki v območju cilja ostane prisoten relativno kratek čas po aktiviranju streliva (ponavadi se čas meri v minutah, izjemoma v urah).

non-quota post /AAP6/ položaj brez kvote

Mednarodni položaj, ki je na voljo vsem državam in ki ga zasede posameznik izmed imenovanih nacionalnih predstavnikov na podlagi določenega procesa.

non-registered publication /AAP6/ neregistrirana publikacija

Publikacija brez registreske številke, za katero se ne vodi periodičen popis.

non-submarine contact chart /AAP6/

Poseben pomorski zemljevid v merilu od 1:100.000 do 1:1.000.000, ki prikazuje batimetrijo, značilnosti dna, podatke o razbitinah in podvodne kontaktne podatke za obalne in pomorske vode. Namenjen je uporabi v operacijah s podmornico in bojevanju proti podmornicam. Običajno non-sub contact chart.

normal impact effect /AAP6/ normalen učinek zadetka

Glej cardinal point effect.

normal lighting /AAP6/ normalna osvetlitev

Osvetlitev vozil v skladu s predpisom ali pooblastilom zakonov posamezne države, brez omejitev zaradi vojaških razlogov. Glej tudi reduced lighting.

North Atlantic Treaty area /AAP6/ območje Severnoatlantske pogodbe

Območje, ki na podlagi 6. člena Severnoatlantske pogodbe vključuje ozemlje članic v Evropi in Severni Ameriki, ozemlje Turčije, Sredozemsko morje ter Atlantski ocean severno od rakovega povratnika.

northing /AAP6/ v smeri proti severu

Branje mrežnih vrednosti na zemljevidu od dna do vrha v smeri proti severu.

note of accession (NOA) /AJP4.5/ sporočilo o pridružitvi

Dokument, ki podaja odločitev države pošiljateljice sil, da bo sodelovala v operaciji ali na vaji ter bo prejela odporo države gostiteljice na podlagi sporazuma o dogovoru med Natovim poveljnikom in državo gostiteljico.

notice to airmen (NOTAM) /AAP6/ obvestilo pilotom

Obvestilo, ki vključuje informacije o vzpostavitvi, stanju ali spremembah aeronavtičnega objekta, storitev, postopkov ali nevarnosti. Pravočasno vedenje o slednjih je bistveno za osebje, ki se ukvarja z letalskimi delovanji. Tudi "NOTAM".

notice to move /AAP6/ obvestilo o premiku

Pripravljalo povelje, ki določa čas, ki ga imata na razpolago enota ali poveljstvo za premik. Opomba: Običajno se to povelja izda pred poveljem za premik. Glej tudi readiness time; warning order.

no-wind position /AAP6/ položaj v brezvetrju

Glej air position. **nuclear airburst /AAP6/** jedrska eksplozija

Eksplozija jedrskega orožja v zraku v višini, ki je večja od največjega premera zažigalne granate. Glej tudi ype of burst.

nuclear bonus effects /AAP6/ pozitivni jedrski učinki

Želena škoda ali žrtve zaradi učinkov lastnega jedrskega orožja, ki se pri določanju cilja ne dajo natančno zračunati, saj so odvisne od zajetih negotovosti, od katerih pa so odvisni pomembnejši vojaški rezultati.

nuclear certifiable /AAP6/ jedrsko potrdilo

Označuje enoto ali vozilo, ki lahko opravita preizkuse uporabnosti in preglede vseh običajnih sistemov in sistemov za izredne razmere, ki vplivajo na jedrsko orožje.

nuclear certified /AAP6/

Glej nuclear certified delivery unit; nuclear certified delivery vehicle.

nuclear certified delivery unit /AAP6/

Katera koli raven organizacijskih in podpornih elementov, ki lahko izvajajo jedrske naloge v skladu z ustreznimi dvostranskimi dogovori in smernicami zveze NATO. Glej tudi nuclear delivery unit.

nuclear cloud /AAP6/ jedrski oblak

Vseobsegajoči izraz za skupek vročih plinov, dima, prahu in drugih delcev jedrske bombe in iz okolja, ki se dvigajo v povezavi z dviganjem oblaka po eksploziji jedrskega orožja.

nuclear collateral damage /AAP6/ stranska jedrska škoda

Neželena škoda ali izgube zaradi učinkov lastnega jedrskega orožja.

nuclear column /AAP6/ jedrski steber

Votel vodni steber in pršenje, ki se pojavita pri podvodni eksploziji jedrskega orožja in preko katerih izhajajo v atmosfero vroči plini visokega pritiska, ki nastanejo ob eksploziji. Podoben steber umazanije nastane pri podtalni eksploziji.

nuclear commitment /AAP6/ jedrska obveza

Izjava države članice zveze NATO, da je ali bo zvezi NATO namenila jedrske sile.

nuclear damage /AAP6/ jedrska škoda

1. Majhna škoda. Škoda, ki ne onemogoča neposredne uporabe opreme ali objektov, katerim je oprema namenjena. Za polno uporabo mora uporabnik izvesti le manjša popravila. 2. Zmerna škoda. Škoda, ki onemogoča uporabo opreme ali objektov, dokler niso izvedena obsežnejša popravila. 3. Velika škoda. Škoda, ki trajno onemogoča uporabo opreme ali objektov.

nuclear damage assessment /AAP6/ ocena jedrske škode

Določitev učinka škode za prebivalstvo, sile in vire, ki izhaja iz dejanskega jedrskega napada. Izvaja se med napadom in po njem. V oceni ni zajeto vrednotenje pomena škode za operacijo.

nuclear defense /AAP6/ jedrska obramba

Načini, načrti in postopki pri oblikovanju in izvajanju ukrepov obrambe pred učinki napada z jedrskim orožjem ali sredstvi za jedrsko bojevanje. Obramba vključuje usposabljanje za te načine, načrte in postopke ter njihovo izvajanje. Glej tudi radiological defence.

nuclear delivery unit /AAP6/ jedrska enota

Katera koli raven organizacije, ki lahko uporabi sistem(e) jedrskega orožja na osnovi odobritve ustrezne oblasti. Glej tudi nuclear certified delivery unit.

nuclear delivery vehicle /AAP6/ sredstvo za dostavo jedrskega orožja

Tisti del sistema oborožitve, ki omogoča izstrelitev jedrskega orožja proti cilju. Glej tudi nuclear certified delivery vehicle.

nuclear detonation, detection and reporting system sistem za jedrsko poročanje

Sistem za nadzorovanje najpomembnejših ciljnih območij lastnih ciljev ter nakazovanje kraja, višine eksplozije, učinka in točke sprožitve jedrskih eksplozij.

nuclear incident /AAP6/ jedrski incident

Nepričakovan dogodek, ki vključuje jedrsko orožje, objekt ali sestavni del, nima pa značaja nesreče z jedrskim orožjem.

nuclear logistic movement /AAP6/ jedrski transport

Prevoz jedrskega orožja ali sestavnih delov jedrskega orožja v povezavi z dobavo ali vzdrževanjem.

nuclear nation /AAP6/ država z jedrskim orožjem

Vojaške in civilne jedrske sile. Glej tudi nuclear power.

nuclear power /AAP6/ jedrska sila

Se ne uporablja brez ustreznega dopolnila. Glej tudi major nuclear power; military nuclear power; nuclear ation.

nuclear radiation /AAP6/ jedrsko sevanje

Sevanje delcev ali elektromagnetno sevanje, ki ga v različnih jedrskih procesih oddajajo jedra atomov. V zvezi z orožjem predstavljajo jedrsko sevanje alfa in beta delci, gama žarki in nevtroni. Vsa jedrska sevanja so ionizirajoča sevanja, obratno pa ne velja. Rentgenski žarki, na primer,

sodijo med ionizirajoča sevanja, ne pa tudi med jedrska, saj ne izvirajo iz jedra atoma.

nuclear safety line /AAP6/ črta jedrske varnosti

Po možnostih izbrana črta, ki upošteva dobro opredeljene topografske značilnosti in označuje raven zaščitnih ukrepov, stopnjo ali tveganje za lastne sile in/ali predpisuje meje, do katerih je dovoljeno delovanje orožja lastnih sil.

nuclear strike warning /AAP6/ alarm pred jedrskim napadom

Opozorilo o jedrskem napadu lastnih sil ali o sumu napada sovražnika.

nuclear surface burst /AAP6/ površinska jedrska eksplozija

Eksplozija jedrskega orožja na površini kopnega ali vode ali nad površino v višini, ki je manjša od največjega premera granate. Glej tudi type of burst.

nuclear target response /AAP6/ učinek jedrskega orožja na cilj

Učinek udarnega vala, toplote, svetlobe in jedrskega sevanja zaradi eksplozije jedrskega orožja na ljudi, materialna sredstva in opremo.

nuclear underground burst /AAP6/ podzemna jedrska eksplozija

Eksplozija jedrskega orožja, pri kateri se središče eksplozije nahaja v točki pod površjem tal. Glej tudi type f burst.

nuclear underwater burst /AAP6/ podvodna jedrska eksplozija

Eksplozija jedrskega orožja, pri kateri se središče eksplozije nahaja v točki pod površino vode. Glej tudi type of burst.

nuclear vulnerability assessment /AAP6/ ocena jedrske ranljivosti

Ocena možnega učinka domnevnega jedrskega napada na prebivalstvo, sile in vire. Ocena se pripravlja predvsem v obdobju pred napadom, lahko pa se razširi na obdobja med napadom in po njem.

nuclear warfare /AAP6/ jedrsko bojevanje

Bojevanje, ki vključuje uporabo jedrskega orožja.

nuclear weapon /AAP6/ jedrsko orožje

Celoten sklop (npr. termonuklearni tip), ki glede na namen končne konfiguracije in ob zaključku predpisanega zaporedja polnjenja, vžiga in izstrelitve lahko povzroči načrtovano jedrsko reakcijo in sproščanje energije. Tudi atomic weapon.

nuclear weapon debris /AAP6/ ostanki jedrskega orožja

Ostanki jedrskega orožja po njegovi eksploziji. Ostanki obsegajo materiale ohišja in ostalih sestavnih delov orožja, neeksploziran plutonij ali uran ter ostale produkte cepitve.

nuclear weapon employment time /AAP6/ čas uporabe jedrskega orožja

Čas, ki je potreben za izstrelitev jedrskega orožja, potem ko je bila sprejeta odločitev o ognjenem delovanju.

nuclear weapon exercise /AAP6/ vaja z jedrskim orožjem

Delovanje, ki ni v neposredni povezavi s takošnjo operativno pripravljenostjo. Vaja obsega dvig orožja z običajnega kraja skladiščenja, kjer je pripravljeno za uporabo, dostavo do enote, ki bo uporabila orožje, ter premik orožja na taktični vaji, vključno z natovarjanjem na letalo ali izstrelitev ter povratek v skladišče. Vaja lahko obsega katero koli od zgoraj navedenih delovanj, ne pa tudi izstrelitve ali leta. Tipične vaje zajemajo zbiranje letal, pripravljenost na tleh, taktične vaje ter različne kategorije inšpekcij, ki ocenjujejo sposobnosti enot za izvajanje predpisanih nalog. Glej tudi immediate operational readiness; nuclear weapon exercise.

nuclear weapon maneuver /AAP6/ manever z jedrskim orožjem

Delovanje, ki ni neposredno usmerjeno v takojšnjo operativno pripravljenost. Manever lahko sestavljajo delovanja, ki sodijo v okvir vaj z jedrskim orožjem ter se razširijo z vključitvijo bojnih letal, ne pa tudi z uporabo orožja. Tipični manevri vključujejo manevre za jedrsko operativno pripravljenost in taktične zračne aktivnosti.

nuclear weapon(s) accident /AAP6/ nesreča z jedrskim orožjem

Nenačrtovan pojav, ki zajema izgubo, uničenje ali resno poškodbo jedrskega orožja ali njegovih sestavnih delov, ki predstavljajo dejansko ali možno tveganje za življenje ali lastnino.

nuclear weapons state /AAP6/ država z jedrskim orožjem

Glej military nuclear power.

nuclear yield /AAP6/ učinek jedrskega orožja

Energija, ki se sprosti ob eksploziji jedrskega orožja in se meri v kilotonah ali megatonah trinitrotoulena (TNT), ki je potreben za enako energijo.

nuclear, biological, chemical area of observation /AAP6/ območje NRKB opazovanja

Zemljepisno območje, ki ga sestavlja več območij za opazovanje jedrskega, biološkega in kemičnega orožja. Primerljivo je z območjem odgovornosti kopenske vojske ali skupine kopenske vojske ali zavezniške taktične letalske sile. Tudi sub-collection centre.

nuclear, biological, chemical collection center /AAP6/ NRKB zbirni center

Služba, ki je odgovorna za sprejemanje, primerjavo in vrednotenje poročil o jedrskih eksplozijah, napadih z biološkim in kemičnim orožjem ter posledično kontaminacijo znotraj območja opazovanja ter za pripravljanje in širjenje ustreznih poročil in opozoril.

nuclear, biological, chemical control center /AAP6/ NRKB kontrolni center

Služba, odgovorna za usklajevanje dejavnosti centrov, ki v določenem območju opazovanja zbirajo podatke o jedrskem, biološkem in kemičnem orožju. Ta služba lahko v območju, kjer se nahaja, prevzame funkcijo centra za zbiranje podatkov.

nuclear, biological, chemical zone of observation /AAP6/ cona NRKB opazovanja

Zemljepisno območje, ki določa odgovornost glede zbiranja in sporočanja podatkov o sovražniku ali neidentificiranih jedrskih eksplozijah, napadih z biološkim ali kemičnim orožjem ter o posledični kontaminaciji. Meje med območji opazovanja jedrskega, biološkega in kemičnega orožja, ki se prekrivajo, določi organizacija sodelujočih sil.

nuisance minefield /AAP6/ motilno minsko polje

Minsko polje, ki je položeno za zadrževanje in dezorganiziranje sovražnika ter za oviranje njegove uporabe območja ali poti. Glej tudi minefield.

number...in (out) /AAP6/ številka... v (zunaj)

Izraz v artileriji za označevanje sprememb v statusu številke orožja.

numbered wave /AAP6/ oštevilčen val

Glej wave

numerical scale /AAP6/ številčna lestvica

Glej scale.

objective /AAP6, APP6A/ cilj

1. Fizični objekt izvedbe aktivnosti (npr. določena taktična značilnost, katere polastitev in/ali zadržanje je bistveno za poveljnikov načrt ali pa za uničenje sovražnikovih sil ne glede na značilnosti zemljišča). 2. Jasno definiran, odločilen in dosegljiv cilj, proti kateremu morajo biti usmerjeno celotno vojaško delovanje. Glej tudi target.

objective area /AAP6/ ciljno območje

Določeno zemljepisno območje, kjer se nahaja cilj, ki naj bi ga zajele ali dosegle vojaške sile. To območje določi pristojni organ za potrebe poveljevanja in kontrole. Glej tudi bridgehead line; targe, 1. točka.

oblique air photograph /AAP6/ indirektna (poševna) fotografija iz zraka

Fotografija, posneta v zraku, pri kateri je os aparata usmerjena med vodoravna in navpična letala.

Običajno imenovana "indirektna". a. Močno posredna, pri kateri je vidno obzorje. b. Zmerno posredna, pri kateri obzorje ni vidno.

observation /TEED/ opazovanje

Podrobno ocenjevanje različnih dejavnikov (pojavov) pred analizo, diagnozo ali interpretacijo.

observation helicopter /AAP6/ helikopter za opazovanje

Helikopter, ki se v glavnem uporablja za opazovanje in izvidovanje, lahko pa tudi za druge naloge.

observation post /AAP6/ opazovalnica

Položaj z ustreznimi komunikacijskimi sredstvi, na katerem se izvaja vojaško opazovanje ter usmerja in usklajuje ognjeno delovanje. Lahko se nahaja tudi v zraku.

observed fire /AAP6/ opazovan ogenj

Ogenj, katerega točko udara ali eksplozijo lahko vidi opazovalec. Ogenj se lahko nadzira in prilagaja na osnovi opazovanja. Glej tudi fire.

observed fire procedure /AAP6/ postopek opazovanja ognja

Standardiziran postopek za uporabo in prilagajanje posrednega ognja na cilj.

observer identification /AAP6/ identifikacija opazovalca

Prva sestavina poziva k ognju za vzpostavitev komunikacije in identifikacijo opazovalca med ognjeno podporo v artileriji in mornarici.

observer-target distance /AAP6/ razdalja opazovalec-cilj

Razdalja vzdolž zamišljene ravne črte od opazovalca do cilja.

observer-target line /AAP6/ črta opazovalec-cilj

Zamišljena ravna črta od opazovalca do cilja. Glej tudi spotting line.

obstacle /APP6A/ ovira

Ovira, narejena in uporabljena z namenom razbiti, vezati, odvrniti ali zaustaviti premik sovražnih sil in povzročiti dodatne izgube osebja, časa in opreme na strani sovražnika. Ovire so lahko naravne, umetne ali pa kombinacija obeh. Lahko se uporabljajo za zaščito lastnih sil pred neposrednim jurišem.

obstacle-free area /APP6A/ območje brez ovir

Območje, ki ga določi poveljnik in kjer velja omejitev za namestitev umetnih vir, običajno da bi omogočil prihodnje aktivnosti.

obstacle-restricted area /APP6A/ območje prepovedi postavljanja ovir

Ukrep poveljevanja in kontrole, ki se uporablja za omejevanje vrste ali števila ovir znotraj območja.

obstruction /AAP6/ ovira

1. Predmet, ki se dviga dovolj visoko nad sosednjo površino ali nad določeno višino ter predstavlja nevarnost za letala v letu. 2. Predmet, ki se dviga dovolj visoko nad bližnjim morskim dnom ter tako predstavlja nevarnost za navigacijo.

obstructor /AAP6/

Pri bojevanju z morskimi minami, naprava, ki je položena samo za oviranje ali poškodbe mehanske opreme a čiščenje min.

occupation of position /AAP6/ zavzetje položaja

Premik na določeno območje in ustrezna organiziranost slednjega za bojni položaj.

occupy /APP6A/ zavzeti; zasesti

1. Bojna naloga, v kateri se sile brez odpora premaknejo na objekt, ključno zemljišče ali pa na umetno ali naravno urejeno zemljišče in ga v celoti nadzirajo. 2. Ostati na območju in obdržati nadzor nad njim.

ocean convoy /AAP6/ oceanski konvoj

Konvoj, ki pluje v glavnem zunaj celine. Glej tudi convoy.

ocean manifest /AAP6/ tovorni list

Podroben seznam celotnega tovora, naloženega na ladji, ki vsebuje vse ustrezne podatke za takojšnjo identifikacijo tovora ter mesta in načina zlaganja. Glej tudi loading plan.

ocean station ship /AAP6/ ladja oceanske postaje

Ladja, ki je določena za dejavnosti v okviru določenega območja zagotavljanja različnih storitev, kot so iskanje in reševanje, posredovanje meteoroloških informacij ter zagotavljanje navigacijske pomoči in komunikacij.

offensive air support (OAS) /ATP3.2/ ofenzivna zračna podpora

Del taktične zračne podpore, ki jo sestavljajo taktično izvidovanje (Tactical Air Reconnaissance), onemogočanje iz zraka (Battlefield Air Interdiction) in neposredna zračna podpora (Close Air Support). Izvaja se v neposredni podpori kopenskimi delovanjem.

offensive counter air operation /AAP6/ ofenzivna protizračna delovanja

Bojna delovanja, namenjena uničenju, razbitju ali omejitvi sovražnikovega letalstva čim bližje viru.

offensive mine countermeasures /AAP6/ ofenzivni minski protiukrepi

Ukrepi, katerih namen je preprečiti sovražniku, da bi uspešno polagal mine.

offensive minefield /AAP6/ ofenzivno minsko polje

Pri bojevanju z morskimi minami, minsko polje, ki je položeno v sovražnikovih ozemeljskih vodah ali vodah pod sovražnikovim nadzorom. Glej tudi minefield.

offensive operation /ATP3.2/ ofenzivno delovanje

officer conducting the exercise /AAP6/ vodja vaje

Častnik, ki je odgovoren za vodenje posameznega dela vaje iz vidika modrih, oranžnih in vijoličastih. Izdaja ustrezna dodatna navodila, lahko pa je tudi poveljujoči na vaji.

officer conducting the serial /AAP6/ pomočnik vodje vaje

Častnik, ki je zadolžen za izvajanje taktične kontrole nad dodeljenimi silami v posamezni fazi vaje.

officer in tactical command /AAP6/ taktični poveljnik

V mornarici, najvišji častnik, ki ima pravico prevzeti poveljevanje, oziroma častnik, kateremu je zaupano taktično poveljevanje.

officer scheduling the exercise /AAP6/ načrtovalec vaje

Častnik, ki je avtor vaje in ustreznih povelj. Izdaja osnovna navodila, ki vsebujejo določitev območij vaje in dodelitev sil ter ustrezna navodila. Prav tako določi častnike, ki vodijo vajo.

off-off velocity /AAP6/ izključitvena hitrost

Hitrost izstrelka ob izključitvi motorja (ob izstrelitvi).

offset bombing /AAP6/ nadomestno bombardiranje

Postopek bombardiranja, ki temelji na referenci ali točki merjenja, drugačni od dejanskega cilja.

offset distance /AAP6/ razdalja zunaj središča

Pri jedrskem bojevanju, razdalja med zeleno in dejansko točko sprožitve jedrske bombe, ki je zunaj središča območja cilja ali točke cilja.

offset point /AAP6/ nadomestna točka

Pri letalskem prestrezanju, točka v prostoru glede na let cilja, proti kateremu je usmerjen vektor prestreznega letala in iz katerega se izvede končni ali uvodni obrat za smer napada.

offset post /AAP6/ nadomestni položaj

Položaj, ki se ob oblikovanju novega položaja ukine ali odstrani. Ukinjeni položaj je lahko znotraj ali zunaj organizacije, kjer se oblikuje nov položaj.

offshore patrol /AAP6/ patrolja zunaj obale

Pomorska obrambna patrolja, ki deluje v zunanem območju plovni obalnih voda. Patrolja sodi v okvir lokalnih pomorskih obrambnih sil, sestavljenih iz ladij in letalstva, ki delujejo izven področij, določenih za obalno patroljo. Glej tudi patrol.

oiler /AAP6/ tanker

Mornariški ali trgovski tanker, ki je posebej opremljen za oskrbo drugih ladij na morju.

on-call /AAP6/ na poziv

Izraz, s katerim opisujemo možnost poziva za predhodno pripravljeno koncentracijo sil, letalski napad ali končni zaščitni ogenj. Glej tudi call for fire; call mission.

on-call mission /AAP6/ naloga na klic

Vrsta naloge zračne podpore, ki ni zahtevana v naprej in ne omogoča podrobnega načrtovanja in seznanjanja pilotov z nalogo pred vzletom. Zrakoplovi, načrtovani za takšne naloge, so pripravljene v zraku, na tleh ali na letalonosilki in oboroženi s predpisanim tovorom. Glej tudi air support

on-call target /AAP6/ cilj na poziv

Načrtovan cilj v artilerijski in mornariški ognjeni podpori, ki se razlikuje od načrtovanega cilja, v katerega je lede na zahtevo usmerjen ogenj.

on-call wave /AAP6/ val na poziv

Glej wave.

one day's supply /AAP6/ enodnevna zaloga

Enota ali količina zalog, ki se sprejmeta kot standardno merilo, uporabljeno za oceno povprečne dnevne potrošnje pod določenimi pogoji. Lahko se izrazita tudi v faktorju, kot je dnevno število nabojev na dan. Glej tudi standard day of supply; combat day of supply.

one-look circuit /AAP6/ enkratno vezje

Vezje mine, ki zahteva samo enkratno sproženje s pomočjo danega vpliva.

on-the job training /TEED/ usposabljanje na dolžnosti

Usposabljanje posameznikov, ki izvajajo različne dolžnosti v enotah ali štabih, z namenom zagotoviti potrebne veščine za te dolžnosti.

O-O line /AAP6/ črta O-O

Črta za usklajevanje polja artilerijskega opazovanja, ki jo oblikuje poveljnik artilerije in primarno razmejuje pristojnosti med korpusno in divizijsko artilerijo.

open route /AAP6/ odprta pot

Pot, za katero ne veljajo omejitve prometa ali nadzora nad gibanjem. Glej tudi route.

open source intelligence /AAP6/ obveščevalne informacije iz javnih virov

Obveščevalne informacije, ki se pridobijo iz javno dostopnih in drugih informacij brez oznake tajnosti, katerih širjenje ali dostop v javnosti sta omejena.

operation in build-up area /ATP3.2, FM101-5-1/ bojevanje v naselju

Vse vojaške aktivnosti, ki so načrtovane in se izvajajo na zemljišču, ki je topografsko zahtevno in kjer so zgrajeni objekti dominanten pojav. Vključuje boj v mestu, kjer del sil izvaja bojna delovanja v naseljenem območju, od ulice do ulice, od hiše do hiše.

operational aircraft cross-servicing requirement /AAP6/ letal operativna zahteva za vzajemno servisiranje

Vojaška zahteva, ki jo za neko letališče ali ladjo oblikuje poveljnik zveze NATO glede zagotavljanja vzajemnega servisiranja stopnje A ali B za letala, ki niso določena za zadevno letališče ali ladjo. Glej tudi aircraft cross-servicing,

operational art /AJP01/ veščina bojevanja; operatika

Veščina uporaba vojaških sil za doseganje strateškega in/ali operativnega cilja. Oblikovanje, organiziranje, integracija in izvajanje strategije na vojskovališču ter izvajanje operacij in bitk.

operational assistance /ATP3.2/ operativna podpora

Operativna podpora so vse oblike podpore bojnim silam razen ognjene podpore in zagotovitve delovanj. Zagotavljajo jo enote letalstva (boj v zraku, zračni transport), helikopterske enote (večnamenski in transportni helikopterji), enote zračne obrambe, inženirske enote in enote za elektronsko bojevanje.

operational capability /TEED/   operativne zmogljivosti; bojne zmogljivosti

Zmogljivosti, ki jih mora enota imeti za izvedbo dodeljene naloge. Izražajo se v standardih sil glede na rod ali zvrst vojske.

operational chain of command /AAP6/   operativna linija poveljevanja

Linija poveljevanja, oblikovana za neko operacijo ali niz neprekinjenih bojnih delovanj. Glej tudi administrative chain of command; chain of command.

operational characteristics /AAP6/   operativne značilnosti

Posebne vojaške lastnosti, ki jih mora imeti del opreme, da izpolni dogovorjeno operativno potrebo. Glej tudi technical specification.

operational command (OPCOM) /AAP6/   operativno poveljevanje

Pooblastila, ki poveljniku omogočajo določanje nalog podrejenim poveljnikom v zvezi z razmeščanjem in prerazporejanjem enot ter za dodelitev operativne in/ali taktične kontrole, če je potrebno. Pooblastilo ne vključuje odgovornosti za kadrovske in logistične zagotovitev teh enot.

operational control (OPCON) /AAP6/   operativna kontrola

Pooblastilo, ki ga prejme poveljnik za vodenje dodeljenih sil, s katerimi lahko izvede določene naloge, običajno omejene z vsebino, časom ali prostorom. Vključuje razmeščanje enot in zadržanje ali dodelitev pristojnosti taktične kontrole nad enotami. Ne zajema pooblastil za določanje ločene uporabe posameznih sestavnih delov ustreznih enot niti odgovornosti za administrativne zadeve in logistiko. OPCON ne vključuje pooblastila za odrejanje nalog posameznim delom enote, na katero se nanaša. Poveljujoči, ki ima OPCON pooblastila nad določeno enoto, ne sme izdajati nalog, ki niso zajete v povelju oziroma dokumentu, ki delegira pooblastila, brez predhodnega posvetovanja z osebo, ki je dokument izdala. OPCON pooblastila so bolj omejena kot OPCOM in ne vključujejo pooblastil za nadaljnje podrejanje enote ali porabo dela enote za naloge, za katere niso dodeljena pooblastila. Glej tudi administrative control.

operational control authority /AAP6/   organ operativne kontrole

Poveljnik v mornarici, ki je v okviru določenega zemljepisnega območja odgovoren za vodenje vsega trgovskega ladjevja pod vodstvom zavezniške mornarice.

operational decontamination /AAP6/   operativna dekontaminacija

Dekontaminacija, ki jo izvajata posameznik in/ali enota. Omejena je na določene dele opreme, ki je ključnega pomena za delovanje, na materialna sredstva in/ali delovna območja. Namen tovrstne dekontaminacije je omejiti stik in prenos nevarnosti ter omogočiti nadaljnje izvajanje bojnih delovanj. Dekontaminacija lahko obsega dekontaminacijo posameznika v okviru, ki je širši od neposredne dekontaminacije, dekontaminacijo rezervnih delov, ključnih za nalogo, in omejeno dekontaminacijo zemljišča. Glej tudi decontamination; immediate decontamination; thorough decontamination.

operational design /ATP3.2/   operativni model

Pri modeliranju operacij, bitk in bojov za doseganje strateških ciljev poveljnik oblikuje svoj načrt s pomočjo številnih sestavnih blokov, ki mu pomagajo oblikovati podobo poteka operacije. Njegove sposobnosti na tej topnji predstavljajo večino bojevanja.

operational intelligence /AAP6/   operativne obveščevalne informacije

Obveščevalne informacije, ki so potrebne za načrtovanje in vodenje delovanja na operativni ravni. Glej tudi operational level of war; strategic intelligence; tactical intelligence.

operational interchangeability /AAP6/   operativna zamenljivost

Sposobnost zamenjave enega predmeta z drugim z različno sestavo ali izvorom brez izgub na račun učinkovitosti, natančnosti in varnosti delovanja.

operational level of war /ATP3.2/   operativna raven vojne

Raven vojne, na kateri se načrtuje, izvaja in ohranja sposobnost izvajanja operacij, katerih namen je uresničiti strateške cilje znotraj vojskovališča ali območij delovanja.

operational objective /ATP3.2/   operativni cilj

To so vojaški cilji, ki morajo biti doseženi v operaciji, da bi dosegli končno strateško stanje, oziroma izpolnili pogoje, ki določajo uspeh v bojevanju. V mislih načrtovalca morajo ostati

prevladujoči od začetka do konca. Prva naloga, ki čaka poveljnika na operativni ravni, je torej ugotavljanje, kateri vojaški pogoji določajo uspeh v razmerju do strateškega cilja. Analiza strateških usmeritev je ključni del na začetku procesa načrtovanja delovanj.

operational pause /ATP3.2/ operativni premor

Začasna načrtovana prekinitve delovanj po doseganju večjega taktičnega ali operativnega cilja, vendar pred doseganjem lastne točke kulminacije. Namenjen je obnovitvi bojne moči pred nadaljevanjem delovanj.

operational performance standard /AAP6/ operativni standard

Standard, ki ga morata doseči posameznik ali enota za učinkovito izvedbo naloge.

operational planning /NRC/ operativno načrtovanje; načrtovanje delovanj

Določanje vsebine, zaporedja, metod in časa izvedbe operativnih in bojnih nalog, njihove povezanosti, vseh oblik podpore, poveljevanja in kontrole ter porazdelitev naporov glede na smeri delovanja. Je del priprav na delovanja. Izvaja ga poveljstvo na podlagi odločitve o delovanjih in usmeritev višjega poveljnika li poveljstva.

operational posture /ATP3.2/ operativni položaj; stanje pripravljenosti za delovanje

operational procedures /AAP6/ operativni postopki

Podrobne metode, na osnovi katerih poveljstva in enote izvajajo svoje operativne naloge.

operational readiness /AAP6/ pripravljenost za delovanje

Sposobnost enote/formacije, ladje, sistema oborožitve ali opreme za izvajanje nalog ali funkcij, za katere so slednje organizirane ali oblikovane. Izraz se lahko uporablja v splošnem smislu ali za določanje ravni oziroma stopnje pripravljenosti.

operational readiness evaluation (OPEVAL) ocenjevanje pripravljenosti

/AAP6/

Ocena operativnih zmogljivosti in učinkovitosti enote ali dela enote.

operational requirement /AAP6/ operativna zahteva

Glej military requirement.

operational requirement /AAP6/ operativna zahteva

Opremljena zahteva, ki opravičuje pravočasno dodelitev virov za doseganje potrebnih zmogljivosti za doseganje odobrenega vojaškega ali civilnega cilja, delovanja, uresničevanja poslanstva ali izvedbe aktivnosti.

operational reserve /AAP6/ operativna rezerva

Rezervni kader in/ali materialna sredstva za nujne primere, ki so v podporo posameznim delovanjem.

operational route /AAP6/ operativna pot

Pot po kopnem, določena poveljstvu za izvedbo delovanja, ki izhaja iz ustreznega osnovnega omrežja vojaških poti. Glej tudi route.

operational stocks /AAP6/ operativne zaloge

Obseg zalog, ki so potrebne za izpolnitev morebitnih operativnih zahtev. Glej tudi stock; theatre operational stocks; war reserves.

operational training /AAP6/ operativno usposabljanje

Usposabljanje, ki razvija, ohranja ali izboljša operativno pripravljenost posameznikov ali enot.

operations /AAP6/ delovanja; bojna delovanja; operacije

Vojaška aktivnost ali izvajanje strateške, bojne, servisne, vadbene ali administrativne vojaške naloge; proces nadaljevanja izvajanja boja, vključno s premiki, oskrbo, napadom, obrambo in manevri za doseg ciljev boja oziroma delovanja.

operations order (OPORD) /AAP6/ povelje za delovanje

Običajno usmeritev, ki jo poveljnik izda podrejenim poveljnikom s ciljem usklajenega izvajanja delovanja. Glej tudi operation plan.

operations plan (OPLAN) /AAP6/ načrt delovanja

Načrt enega ali niza med seboj povezanih bojnih delovanj, ki se izvajajo istočasno ali zapovrstjo. Običajno temelji na izraženih predpostavkah in je v obliki usmeritev višjega organa, ki podrejenim poveljnikom omogoča pripravo načrtov in povelj. Oznaka "načrt" se običajno uporablja namesto oznake "povelje", ko poteka priprava na delovanja vnaprej. Načrt delovanja lahko začne veljati ob predpisanem času ali na znak/signal in potem dobi značaj povelja za delovanje. Glej tudi coordinated draft plan; draft plan; final plan; initial draft plan; operation order.

operations security (OPSEC) /AAP6/ varnostno delovanje

Proces, ki ob uporabi pasivnih ali aktivnih sredstev zagotavlja ustrezno varnost sil, da bi preprečili sovražniku poznavanje razporeditve, zmogljivosti in namere lastnih sil. Glej tudi counter-intelligence; countersurveillance; electronic warfare; physical security; protective security.

opportunity target /AAP6/ priložnostni cilj

Glej target of opportunity.

opposing forces /AAP6/ nasprotne sile

Sile, ki na vajah zveze NATO nastopajo v vlogi sovražnika. Glej tudi force(s).

opposing forces commander /AAP6/ poveljnik nasprotnih sil

Častnik, ki v določenem obdobju vaj sil Nata izvaja operativno kontrolo nad nasprotnimi silami.

optical axis /AAP6/ optična os

Ravna črta pri objektivu, ki poteka skozi središče ukrivljene površine objektiva. Pri optičnem sistemu, črta, i jo oblikujejo sovpadajoče glavne osi niza optičnih elementov.

optical mine hunting /AAP6/ optično iskanje min

Uporaba optičnega sistema (npr. televizije ali vlečenega potapljača) za odkrivanje in razvrščanje min oziroma minam podobnih predmetov na morskem dnu.

optimum height /AAP6/ optimalna višina

Višina eksplozije, ki zagotavlja največji učinek glede na določen cilj.

optimum height of burst /AAP6/ optimalna višina eksplozije

Višina pri jedrskem orožju in določenem cilju (ali območju), pri kateri naj bi glede na oceno orožje proizvedlo določeno energijo ter s tem zaželeno učinkovanje na največjem možnem področju. Glej tudi height of burst.

orbit point /AAP6/

Zemljepisno ali elektronsko določen položaj, ki se uporablja za razmestitev letal v letu med taktičnimi delovanji, ko ni na voljo predhodno določenega vzorca. Glej tudi holding point.

order /AAP6/ povelje

Pisna, ustna ali signalna komunikacija, ki prenaša navodila od nadrejenega k podrejenemu.

order of battle /AAP6/ bojni raspored

Identifikacija, velikost, struktura poveljstva in razporeditev moštva, enot in opreme vojaške sile.

ordinary transport /AAP6/ redni prevoz

Prevoz tovora po železnici, katerega velikost, teža in priprava ne predstavlja posebnih težav glede na uporabo objektov, naprav ali opreme železniških sistemov. Glej tudi exceptional transport.

organic /AAP6/ formacijski

Takšen, ki je sestavni del vojaške organizacije.

organization of the ground /AAP6/ priprava položaja

Priprava obrambnega položaja s krepitvijo naravne obrambe zemljišča in določitvijo sil na določene lokacije.

organizational strength /AAP6/ organizacijska moč

Število usposobljenih posameznikov, objektov in količina materialnih sredstev, ki so potrebni za izvedbo naloge, dodeljene enoti. Opomba: Lahko se spreminja glede na situacijo in zahteve izvedbe naloge.

original destination /AAP6/ prvotni cilj

Prvotni končni cilj konvoja ali posamezne ladje (bodisi kot del konvoja ali samostojne) pri mornariškem nadzoru ladjevja. To velja zlasti za prvotni cilj potovanja, ki se je začelo v miru. Glej tudi final destination; immediate destination.

originating medical facility /AAP6/ začetna medicinska ustanova

Medicinska ustanova, iz katere je prvotno napoten bolnik v druge ustanove.

oropesa sweep /AAP6/ vleka z oropeso

Vrsta čiščenja pri bojevanju z morskimi minami, pri kateri dolžino žice za čiščenje vleče ena ladja, pri tem pa se bočno premikanje izvaja s pomočjo posebnega ribiškega pribora (otter), kontrola globine pa na končnem delu ladje z najvišjim jadrom (kite), na drugem koncu pa s plovcem in plavajočo žico.

orthomorphic projection /AAP6/ ortomorfna projekcija

Projekcija, pri kateri je merilo, ki se na zemljevidu spreminja, na katerikoli točki v vseh smereh enako, tako da so majhna območja predstavljena v pravi obliki ter da so azimuti točni.

oscillating mine /AAP6/ nihajoča mina

Hidrostatski nadzorovana mina, ki ohranja predhodno nastavljeno globino tik pod površino vode ne glede na plimovanje. Glej tudi mine.

other forces for NATO /AAP6/ druge sile za Nato

Sile, ki niso določene ali namenjene Natu, toda lahko sodelujejo z njim, ali so pod operativno kontrolo ali poveljevanjem poveljnika Nata v okoliščinah, ki morajo biti natančno opredeljene. Glej tudi force(s).

otter /AAP6/

Naprava pri bojevanju z morskimi minami, ki se med vleko postavi z boka na predhodno določeno razdaljo.

outline map /AAP6/ okvirni zemljevid

Zemljevid, ki vsebuje zadostno število zemljepisnih podatkov za ugotavljanje povezav z dodatnimi podatki na zemljevidu.

outline plan /AAP6/ okvirni načrt

Predhodni načrt, ki opisuje izstopajoče lastnosti ali načela variante delovanja pred začetkom podrobnega načrtovanja.

over /AAP6/ preko

Ugotovitev opazovalca v artilerijski in mornariški ognjeni podpori, ki opisuje eksplozijo(e) zunaj cilja glede na črto opazovanja.

overhead clearance /AAP6/ čistina nad glavo

Navpična razdalja med površino smeri in katerokoli oviro nad njo.

overhead clearance /AAP6/ prostor nad glavo

Minimalna vertikalna razdalja med površino na kopnem ali gladino vode in katerokoli oviro nad njo. Glej tudi ir draught.

overlap /AAP6/ prekrivanje

1. Obseg določenega območja na fotografiji, ki se običajno izraža v odstotkih. Prekrivanje med sledečimi si fotografijami iz zraka imenujemo sprednje prekrivanje. Prekrivanje med fotografijami sosednjih vzporednih linij letenja imenujemo stransko-bočno prekrivanje. Prekrivanje zaporednih črt snemanja črt imenujemo črtno prekrivanje . 2. Tisti del zemljevida ali karte v kartografiji, ki prekriva območje, zajeto s karto istega niza. 3. V mornariškem morskem bojevanju, širina tistega dela očiščene poti ladje ali formacije, ki jo očistita tudi sosednji čistilec ali formacija oziroma se ponovno očisti med naslednjim, sosednjim krogom.

overlap tell /AAP6/ prenos prekrivanja

Glej track telling.

overlay /AAP6/ prosojnica; podatki na prosojnici

Tiskovina ali risba na prozorni ali polprozorni podlagi v enakem merilu, kot so zemljevid, karta in podobno, za prikaz podrobnosti, ki niso vidne ali posebej poudarjene na izvorniku.

overpressure /AAP6/ nadpritisk

Pritisk, ki je posledica udarnega vala eksplozije. O pozitivnem pritisku govorimo, ko presega atmosferski pritisk, o negativnem pa med prehodom vala, ki nastane zaradi pritiskov, manjših od atmosferskega.

overprint /AAP6/ natisk

Informacije, ki so natiskane ali žigosane (vtisnjene) na zemljevid poleg izvorno tiskanih podatkov za prikaz omembnih ali posebno rabljenih podatkov.

overrun control /AAP6/ kontrola nad pretekom

Oprema, ki zagotavlja neprekinjeno delovanje kamere glede na predhodno določeno število okvirjev ali sekund po običajnem izklopu.

overshoot /AAP6/

Faza leta, ko se pristajanje letala ne nadaljuje z dotikom zemlje. Tudi go around.

pace /AAP6/ tempo

Za kopenske sile, hitrost kolone ali elementa, ki omogoča ohranjanje povprečne zahtevane hitrosti. Glej tudi pace setter; rate of march; speed.

pace setter /AAP6/ oseba, ki narekuje tempo

Oseba, ki jo določi poveljnik kolone in potuje v prvem vozilu ali elementu, narekuje hitrost kolone ter določa tempo, potreben za izpolnitev ukaza o premiku.

packaged petroleum product /AAP6/ pakirani petrokemični proizvod

Petrokemični proizvod, običajno mazilo, olje, mast ali drug poseben proizvod, pakiran že v tovarni in uskladiščen, transportiran in naprodaj v posodah prostornine 250 litrov ali manj.

pallet /AAP6/ paleta

Raven podstavek, namenjen zlaganju različnih kosov ali za transport enega samega kosa. Paleta predstavlja enoto tovora za rokovanje, transport in skladiščenje s pomočjo opreme za skladiščenje.

palletized unit load /AAP6/ enota tovora na paleti

Določena količina kosov, pakiranih ali ne, ki je zložena na paleti na določen način in zvezana ter pritrjena na paletu, tako da tvori celoto. Glej tudi aircraft flat pallet; binding.

panel code /AAP6/ koda na tabli

Vnaprej dogovorjena koda za vizualno komunikacijo, običajno med lastnimi enotami, z uporabo tabel oz. desk. Imenovana tudi površinska koda. Tudi surface code. Glej tudi marking panel.

panoramic camera /AAP6/ panoramska kamera

1. Pri fotografiranju iz zraka, kamera, ki s pomočjo sistema pomične optike ali ogledal skenira veliko ozemlje, običajno od horizonta do horizonta. Kamera je lahko nameščena navpično ali poševno v letalu, tako da lahko skenira čez ali vzdolž poti letenja. 2. Pri fotografiranju z zemlje je to kamera, ki zajame velik kos terena s pomočjo horizontalnega vrtenja okrog vertikalne osi skozi center objektivna kamere.

parachute deployment height /AAP6/ višina odpiranja padala

Višina nad nameravanim mestom pristanka, na kateri se padalo ali padala popolnoma odprejo.

paradrop /AAP6/ pošiljka s padalom

Dostava oseb ali tovora s padali iz letala med letom.

parallactic angle /AAP6/ paralaktični kot

Kot, ki ga tvorita optični osi dveh instrumentov, npr. teleskop in njegovo iskalo, ki vidita isti predmet.

parallax /AAP6/ paralaksa

Pri fotografiranju, očiten premik položaja predmeta glede na referenčno točko zaradi spremembe

točke opazovanja.

parallax difference /AAP6/ paralaktična razlika

Razlika v premiku vrha predmeta glede na njegov spodnji del, ki jo izmerimo na dveh prikazih predmeta na stereo paru fotografij.

parallel classification /AAP6/ vzporedno razvrščanje

V železničarskem besednjaku, razvrščanje običajnih transportnih vojaških vozil in opreme glede na primerjalno študijo glavnih lastnosti teh vozil in opreme in lastnosti običajnih ploščnih vagonov ustrezne kategorije, na katere jih je mogoče natovoriti.

parallel staff /AAP6/ vzporedni štab

Štab, kjer na vsaki od dolžnosti dela po en častnik iz vsake države ali zvrsti, ki delajo vzporedno. Glej tudi ntegradet staff; joint staff, staff.

part /AAP6/ del

V logističnem besednjaku, del sklopa ali podsklopa, ki ga običajno ni mogoče razstaviti na manjše dele. Glej tudi assembly; component; equipment; sub-assembly.

partially planned movement /AAP6/ delno načrtovan premik

Premik, ki je pripravljen čim bolj natančno, glede na razpoložljive podatke, in za katerega so priskrbljena sredstva premika in podpora transportu v skladu z razpoložljivimi informacijami. Načrti za premik bodo narejeni v celoti takoj, ko bodo na razpolago vse potrebne dodatne informacije, še pred izvedbo. Glej tudi ad hoc movement; fully planned movement.

particle beam weapon (PBW) /ATP3.2/ orožje z žarkom delcev

pass time /AAP6/ čas prehoda

Izraz v cestnem transportu, ki označuje čas, ki poteče od trenutka, ko vodeče vozilo v koloni pelje mimo dane točke, do trenutka, ko zadnje vozilo pelje mimo iste točke.

passage of lines /AAP6/ prehod skozi razpored lastnih sil

Bojna delovanja, v katerih se enote ene sile pomaknejo naprej ali nazaj skozi bojne položaje druge sile, z namenom premika v stik s sovražnikom, ali se umikajo iz boja.

passage point /APP6A/ točka prehoda

Posebej označen prostor, kjer enota prehaja skozi drugo enoto bodisi v napredovanju ali v umiku. Nahaja se na mestu, kjer poveljnik želi, da podrejene enote fizično izvedejo prehod skozi razpored lastnih sil.

passive /AAP6/ pasiven

Pri opazovanju ali nadzoru se ta pridevnik uporablja za aktivnosti ali opremo, ki ne oddajajo energije, ki jo je možno odkriti.

passive air defense /AAP6/ pasivna zračna obramba

Vsi ukrepi, ki niso del aktivne zračne obrambe in imajo za cilj zmanjšati učinkovitost sovražnih delovanj iz raka. Ti ukrepi vključujejo zavajanje, razpršitev in uporabo zaščitnih objektov. Glej tudi air defence.

passive homing guidance /AAP6/ pasivno samovodenje istem samovodenja, kjer sprejemnik v raketi uporablja sevanje iz cilja. Glej tudi homing guidance.

passive mine /AAP6/ pasivna mina

1. Mina, kjer je uporabljena naprava proti aktiviranju, ki naj bi preprečila aktiviranje sprožilnega mehanizma. Mina običajno ostane pasivna kratek čas. 2. Mina, ki ne oddaja signala za odkrivanje prisotnosti cilja. Glej tudi active mine.

passive public information policy /AAP6/ pasivno obveščanje javnosti

Izhodišče, pri katerem se ne poskuša vzbujati pozornosti medijev/javnosti v zvezi z neko zadevo ali aktivnostjo. Vendar pa morajo biti oblasti pripravljene odgovarjati na vprašanja medijev o zadevi ali aktivnosti ali dajati kratke izjave, da bi se tako izognili zmedi, špekulacijam, nesporazumom ali napačnim informacijam, ki lahko prevladajo, če ni odgovorov na vprašanja medijev. Glej tudi active public information policy.

password /AAP6/ geslo

Skrivna beseda ali značilen znak, ki se uporabljata kot odgovor na reklo. Glej tudi challenge; countersign; reply.

pathfinder aircraft /AAP6/ označevalno letalo

Letalo s posebno izurjeno posadko, ki prevaža ekipe za označevanje območij spuščanja/odmetavanja, zaznamovalce ciljev ali navigacijske pripomočke. Leti nad območje spuščanja/odmetavanja ali nad cilj pred glavnino. Glej tudi marking team.

pathfinder operation /ATP3.2, FM101-5-1/ vodenje; usmerjanje

Vodenje enote zračnih sil do točke spuščanja (pristanka) ali cilja napada.

pathfinder team /AAP6/ označevalna skupina

Ekipa, ki se spusti ali pristane na cilju, da bi ugotovila in usposobila navigacijske pripomočke, ki vodijo letala k območju odmetavanja ali spuščanja.

patrol /AAP6/ patrolja

Enota kopenskih, pomorskih ali zračnih sil, poslana na teren, da bi zbirala podatke ali izvedla naloge z namenom uničenja, zavajanja, motenja ali zagotovitve varnosti. Glej tudi combat air patrol; combat patrol; offshore patrol; reconnaissance patrol; standing patrol.

patrolling /APP6A/ patroljiranje

Proces zbiranja podatkov ali izvedba uničevalne, zastraševalne, očiščevalne ali varnostne naloge. Izvaja e z enotami kopenskih, mornariških ali zračnih sil.

pattern laying /AAP6/ vzorec polaganja

Pri bojevanju s kopenskimi minami, polaganje min na določena mesta.

payload /AAP6/ koristen tovor; obremenitev

1. Vsota teže potnikov in tovora, ki ga letalo lahko prevaža. Glej tudi aircraft store; combat load, load. 2. Bojna glava, njeno telo in naprave za aktiviranje. Glej tudi transport capacity. 3. Satelit ali raziskovalno vozilo vesoljske sonde ali raziskovalne rakete. Glej tudi transport capacity. 4. Tovor (izražen v tonah tovora ali opreme, galonah tekočine ali v številu potnikov), ki ga vozilo glede na svoje tehnične lastnosti lahko prevaža v posameznih okoliščinah delovanja, skupaj s svojo težo brez tovora. Glej tudi transport capacity.

peace enforcement /AAP6/ uveljavljanje miru

Vrsta operacije v podporo miru, ki se izvaja z namenom ohranitve premirja ali mirovnega sporazuma v okoliščinah, ko je raven konsenza in upoštevanja sporazuma negotova in obstaja veliko tveganje obnovitve konflikta. Mirovne sile morajo biti sposobne uporabiti verodostojno silo in nepristransko zagotoviti spoštovanje premirja ali mirovnega sporazuma. Glej tudi conflict prevention; peacebuilding; peacekeeping; peacemaking; peace support force; peace support operation.

peace support force /AAP6/ mirovne sile

Vojaške sile, ki so odrejene za izvedbo operacije v podporo miru. Glej tudi conflict prevention; peacebuilding; peace enforcement; peacekeeping; peacemaking; peace support operation.

peace support operation (PSO) /AAP6, operacija v podporo miru

AJP01/

Različne oblike delovanj, ki se izvajajo nepristransko v podporo mandata OZN ali OVSE in vključujejo vojaške sile ter diplomatske in humanitarne organizacije za doseganje dolgotrajnega političnega dogovora li izpolnjevanje pogojev, ki so določeni z mandatom sil. Vključujejo aktivnosti preprečevanja konflikta, ohranjanje miru, uveljavljanje miru, izgradnjo in vzpostavitev miru.

peace support psychological activities (PSPA) /AAP6, AJP01/ psihološke aktivnosti v operacijah v podporo miru

Načrtovane psihološke aktivnosti, ki se izvajajo kot del operacij v podporo miru. Namenjene so za ustvarjanje podpore in želje po sodelovanju med nasprotujočimi stranmi in civilnim prebivalstvom v območju delovanja, za zaščito mirovnih sil in pomoč pri doseganju ciljev naloge.

peacebuilding /AAP6/ izgradnja miru

Vrsta operacije v podporo miru, ki vključuje komplementarna diplomatska, civilna in, po potrebi, vojaška sredstva za reševanje razlogov za konflikt in dolgoročnih potreb prebivalstva. Zahteva sprejemanje obveznosti na daljši rok in se lahko izvaja vzporedno z drugimi vrstami operacije v podporo miru. Glej tudi conflict prevention; peace enforcement; peacekeeping; peacemaking; peace support operation.

peacekeeping /AAP6/ ohranjanje miru

Vrsta operacije v podporo miru, ki sledi mirovnemu sporazumu ali premirju, s katerim je vzpostavljeno okolje z visoko stopnjo konsenza in upoštevanja sporazuma in majhna verjetnost obnovitve konflikta. Uporaba sile mirovnih sil je ponavadi omejena na samoobrambo. Glej tudi conflict prevention; peacebuilding; peace enforcement; peacemaking; peace support operation.

peacemaking /AAP6, AJP01/ vzpostavljanje miru

Vrsta operacije v podporo miru, ki se izvaja po začetku konflikta z namenom prekinitve ognja ali mirnega dogovora. Vključuje lahko posredovanje med stranmi, pomiritev ter aktivnosti, ki predstavljajo diplomatski pritisk, npr. izolacija ali sankcije. Glej tudi conflict prevention; peacebuilding; peace enforcement; peacekeeping; peace support operation.

peacetime complement /AAP6/ mirnodobna sestava

Glej peacetime establishment.

peacetime establishment /AAP6/ mirnodobna sestava

Formacija, ki določa dovoljen mirnodobni sestav za enoto, sestav ali poveljstvo. Tudi peacetime complement.

peak overpressure /AAP6/ najvišji nadpritisk

Maksimalna vrednost nadpritisaka na dani lokaciji, ki ga običajno čutimo v trenutku, ko to lokacijo doseže.

pecked line /AAP6/ prekinjena črta

Simbol, sestavljen iz enakomernih presledkov prekinjene črte.

pencil beam /AAP6/ stožčasti snop

Snop svetlobe reflektorja, zmanjšan na ali naravnano na minimalno širino.

penetrate /APP6A/ prodreti

V kopenskih operacijah, prebiti se skozi sovražnikovo obrambo in razbiti obrambni sistem.

penetration /AAP6/ prodor

Oblika napada, ki si prizadeva prebiti sovražnikovo obrambo in onesposobiti sistem obrambe.

percentage clearance /AAP6/ odstotek očiščenja

Pri bojevanju z minami, ocenjen odstotek min z določenimi lastnostmi, ki so bile odstranjene z enega področja ali koridorja.

perimeter defence /ATP3.2, FM101-5-1/ krožna obramba

Obramba brez izpostavljenih bokov, pri kateri se sile v obrambi razvrstijo vzdolž krožnice okoli branjenega območja.

permanent echo /AAP6/ stalen odboj

Katerikoli gost in stalen radarski odmev, ki ga povzroči odboj energije z zemeljske površine. Od talnih motenj ga ločimo po tem, da prihaja iz posameznih mest in ne iz velikih področij.

permissive measures /ATP3.2/ dopustni ukrepi

Ukrepi usklajevanja ognjene podpore. Namenjeni so za zaščito lastnih sil in v pomoč pri hitrem delovanju na cilje. Vse ukrepe predpisuje poveljnik kopenskih ali amfibijskih sil. Pri dopustnih ukrepih ni potrebno nobeno usklajevanje pred napadom na cilje. Dejansko olajšujejo delovanje na cilje. V to skupino spadata varnostna črta ognjene podpore in območje prostega ognja .

persistence /AAP6/ trajnost; vztrajnost

Pri biološkem in kemičnem bojevanju, lastnost bojnega strupa, povezana s trajanjem njegovega učinka pod določenimi pogoji po njegovi razpršitvi.

persistent agent /ATP3.2/ dolgotrajni bojni strup

Z operativnega stališča je to bojni strup, katerega obstojnost v območju cilja je relativno dolga (ponavadi nekaj ur, dni ali v ekstremnih razmerah tudi tednov).

personal locator beacon /AAP6/ osebni označevalec

Označevalec radijskih signalov za določanje položaja z možnostjo dvosmernega govora, ki ga imajo pri sebi člani posadke, bodisi na sebi ali na opremi za preživetje. Lahko oddaja signale za vodenje k cilju, ki pomagajo pri operacijah iskanja in reševanja. Glej tudi beacon; crash locator beacon; emergency locator beacon.

personnel reaction time /AAP6/ odzivni čas moštva

Čas, ki ga potrebuje moštvo, da lahko izvede predpisane zaščitne ukrepe po prejemu opozorila o jedrskem napadu.

perspective grid /AAP6/ mreža perspektive

Mreža črt, narisana na fotografijo ali položena preko fotografije z namenom predstaviti perspektivo sistematične mreže na tleh ali na osnovni ravnini.

petroleum intersectional service /AAP6/ naftna služba

Služba na vojskovališču, ki skrbi, da delujejo cevovodi in ostala infrastruktura, s katerimi se z nepakiranimi naftnimi proizvodi oskrbujejo kopenske in po ukazu tudi druge sile.

petroleum, oils, and lubricants (POL) /AAP6/ nafta, olja in maziva

Širok pojem, ki zajema vse naftne in sorodne produkte, ki jih uporabljajo oborožene sile.

phase line (PL) /AAP6/ fazna črta

Črta, uporabljena za kontrolo in usklajevanje vojaških bojnih delovanj, običajno zemljiščna značilnost, ki sega preko območja delovanja. Glej tudi report line.

phase/coordination line /APP6A/ fazna črta / črta usklajevanja

Črta, ki se uporablja za kontrolo in usklajevanje vojaških delovanj. Običajno sledi prepoznavnim oblikam zemljišča čez sektor ali območje delovanja. Enote običajno ob prečkanju faznih črt poročajo, vendar se na njih ne ustavljajo, razen če ni posebej ukazano.

phony minefield /AAP6/ lažno minsko polje

Področje brez pravih min, ki se uporablja za simuliranje minskega polja ali dela minskega polja z namenom zavajanja sovražnika. Glej tudi gap; minefield.

photo interpretation key /AAP6/ ključ za razlago fotografij

Glej imagery interpretation key.

photo nadir /AAP6/ foto nadir

Točka, v kateri navpična linija skozi središče perspektive objektiv seka fotografsko ravnino. Tudi camera nadir.

photoflash bomb /AAP6/ bomba bliskavica

Bomba, ki ob aktiviranju povzroči sproščanje kratke in močne svetlobe za nočno fotografiranje na srednjih višinah.

photoflash cartridge /AAP6/ kaseta bliskavica

Pirotehnična kaseta, ki ustvari kratko in močno osvetlitev za nočno fotografiranje na majhnih višinah.

photogrammetric control /AAP6/ fotogrametrični kontrola

Kontrola, ki jo vzpostavimo s pomočjo fotogrametričnih metod, za razliko od nadzora s pomočjo metod s tal. Včasih jo imenujemo "manjša kontrola".

photogrammetry /AAP6/ fotogrametrija

Znanost ali umetnost pridobivanja zanesljivih mer iz fotografij.

photographic filter /AAP6/ fotografski filter

Plast stekla, želatine ali drugega materiala, ki ga uporabljamo za spreminjanje spektra naključne svetlobe.

photographic interpretation /AAP6/ razlaga fotografij

Glej imagery interpretation.

photographic reading /AAP6/ branje fotografij

Enostavno prepoznavanje naravnih ali umetnih zemljišnih objektov na fotografijah brez uporabe tehnik za interpretacijo fotografij.

photographic scale /AAP6/ fotografsko merilo

Razmerje med razdaljo, izmerjeno na fotografiji ali mozaiku, in dejansko razdaljo v naravi. Merila razvrščamo na naslednji način: a. zelo veliko merilo 1: 4.999 in večje; b. veliko merilo 1: 5.000 do 1: 9.999; c. srednje veliko merilo 1: 10.000 do 1: 24.999; d. majhno merilo 1: 25.000 do 1: 49.999; e. zelo majhno merilo 1: 50.000 in manjše.

photographic sortie /AAP6/ fotografski polet

Glej imagery sortie.

photographic strip /AAP6/ fotografski pas

Serija zaporednih, delno prekrivajočih se fotografij, posnetih na izbrani smeri.

photomap /AAP6/ fotokarta

Reprodukcija fotografije ali fotomozaika, na katero se lahko dodajo mreža, podatki na rob, obrisi, imena krajev, meje in drugi podatki.

physical security /AAP6/ fizično varovanje

Tisti del varnosti, ki se ukvarja s fizičnimi ukrepi, sprejetimi za varovanje osebja, preprečevanje nepooblaščenega dostopa do opreme, instalacij, materiala in dokumentov ter za njihovo varovanje pred vohunjenjem, sabotazo, poškodovanjem in krajo. Glej tudi port security; protective security; security; tactical security.

picketing /ATP3.2/ varovanje na smeri prileta

pickup zone (PZ) /APP6A/ območje pobiranja (vkrčavanja)

Geografsko območje, ki se uporablja za pobiranje (vkrčanje) enot in/ali opreme s helikopterjem.

pictorial symbolization /AAP6/ slikovna simbolizacija

Uporaba simbolov, ki prikazujejo vizualni značaj elementov, ki jih predstavljajo.

piecemeal destruction /ATP3.2/ uničenje po delih

Razbitje kohezivnosti obrambe in uničenje sil po delih.

pillbox /AAP6/ bunker; gnezdo

Majhna, nizka utrdba, v kateri so nameščene brzostrelke, protitankovsko orožje itd. Tak bunker je običajno izdelan iz betona, jekla ali vreč, napolnjenih s peskom.

pilot's trace /AAP6/ pilotova sled

Približna shema, položena preko karte, ki jo zariše pilot fotografskega izvidniškega letala med ali takoj po poletu. Prikazuje kraj, smer, število in zaporedje fotografskih posnetkov, skupaj s kamerami, uporabljenimi za vsak posnetek.

pin-point /AAP6/ natančno določen cilj, položaj

1. Natančno določena točka, posebno na tleh, ki označuje zelo majhen cilj, referenčna točka za srečanje ali za druge namene; koordinate, ki določajo to točko. 2. Položaj letala glede na tla, določen z direktnim opazovanjem tal. Glej tudi datum point.

pin-point photograph /AAP6/

Ena sama ali stereo par fotografij določenega predmeta ali cilja.

pin-point target /AAP6/ točkast cilj

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, cilj s premerom, manjšim od 50 m.

pipeline /AAP6/ oskrbovalna linija

V logistiki, oskrbovalni koridor ali njegov del, skozi katerega materialna sredstva in osebje potujejo od virov nabave do točke uporabe.

pitch /AAP6/ nagib

1. Vrtenje letala ali ladje okrog svoje bočne osi. 2. V fotografiji iz zraka, obračanje kamere okrog diagonalne osi aviona. Običajno "tip".

pitch angle /AAP6/ kot nagiba

Kot med vzdolžno osjo letala in vodoravno ravnino. Tudi inclination angle.

plan for landing /AAP6/ načrt desantiranja; načrt izkrcavanja

V amfibijskih operacijah, kolektivni pojem, ki se nanaša na vse posamično pripravljene dokumente pomorskih in desantnih enot, ki skupaj predstavljajo podrobna navodila za izvedbo premika ladja-obala. Glej tudi landing diagram; ship-to-shore movement.

plan position indicator /AAP6/ radarski indikator položaja

Katodna cev, na kateri so radarski odboji prikazani tako, da imajo enak položaj glede na oddajnik kot predmeti, od katerih se signali odbijajo.

plan range /AAP6/ vodoravna razdalja

V fotografskem izvidovanju iz zraka, vodoravna razdalja od točke pod letalom do predmeta na tleh.

planned maintenance /AAP6/ načrtovano vzdrževanje

Preventivno vzdrževanje, ki se izvaja sistematično glede na stopnjo uporabe opreme. Glej tudi preventive aintenance.

planned resupply /AAP6/ načrtovana popolnitev rezerv

Prevoz rezerv v rednih intervalih, kot je predvideno v obstoječih časovnih razporedih in organigramih, ki običajno vključujejo določeno obliko načrtovane nabave. Glej tudi element of resupply.

planned target /AAP6/ načrtovan cilj

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, cilj, za katerega je ogenj vnaprej določen.

planning factor /AAP6/ faktor načrtovanja

Množitelj, ki se uporablja pri načrtovanju za ocenjevanje količine in vrste aktivnosti, potrebnih za preiščljena (načrtovana) delovanja. Faktorji načrtovanja so pogosto izraženi kot stopnje, razmerja ali časovna obdobja.

planning staff /AAP6/ skupina za načrtovanje

Glej central planning team.

plastic explosive /AAP6/ plastični eksploziv

Eksploziv, ki ga je pri normalnih temperaturah mogoče oblikovati.

plastic range /AAP6/ meja elastičnosti

Stresna obremenitev, pri kateri material, izpostavljen delovanju sile, ne bo odpovedal, vendar bodo po prenehanju delovanja sile na njem ostale trajne poškodbe.

plastic spray packaging /AAP6/ plastična impregnacija

Glej cocooning.

plastic zone /AAP6/ območje elastičnosti

Območje izven območje preloma, povezano z oblikovanjem kraterjev po eksplozijah, v katerem ni vidnih prelomov, vendar pa je zemlja trajno preoblikovana in stisnjena. Glej tudi rupture zone.

plate /AAP6/ plošča

1. V kartografiji: a. tiskalna plošča iz cinka, aluminija ali vtisnjene bakra; b. kolektivni pojem za vsa "stanja" tiskanega zemljevida, ki se reproducira iz enake vtisnjene plošče za tiskanje; c. Vse podrobnosti, i so prikazane na zemljevidu ali karti in bodo odtisnjene z iste tiskalne plošče. 2. V fotografiji, prozorno sredstvo, običajno steklo, prekrito s fotografsko emulzijo. Glej tudi diapositive; transparency.

platform drop /AAP6/ odmetavanje tovora

Odmetavanje iz zadnjega dela letala s pomočjo valjnega transportnega traku. Glej tudi airdrop; airdrop platform.

plot /AAP6/ shema; grafični prikaz

1. Zemljevid, karta ali graf, ki prikazujejo kakršnekoli podatke. 2. Prikaz položaja ali smeri cilja na diagramu ali karti oziroma kotov in razdalj cilja od položajev; določitev položaja na zemljevidu ali karti. 3. Vizualni prikaz enega samega, trenutnega položaja predmeta v zraku.

pocket of resistance /ATP3.2/ ostanek odpora

Lokacije sovražnikovih sil po preboju obrambe ali vzpostavitvi mostišča. To so ostanki sovražnikovega odpora v območju bojevanja.

point designation grid /AAP6/ mreža za lažje določanje točk

Sistem črt na zemljevidu, karti ali na fotografijah, posnetih iz zraka, ki nimajo neposredne zveze z merilom li orientacijo, pač pa jih le delijo na kvadrate, tako da je lažje najti točke.

point of departure /APP6A/ izhodiščna točka

Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti, posebno mesto na izhodiščni liniji, namenjeno prečkanju enote.

point of impact /AAP6/ točka zadetka, udara

1. Točka v območju spuščanja, kjer pristaneta prvi padalec ali odvržen tovor, ali pa točka, kjer se pristanek pričakuje. 2. Točka, v kateri izstrelek, bomba ali vozilo pri ponovnem vstopu trčijo ali se trk pričakuje. Tudi impact point.

point of no return /AAP6/ točka brez povratka

Točka na trasi poleta, onstran katere se letalo ne more več vrniti v svojo ali drugo sorodno bazo z lastno zalogo goriva.

point target /AAP6/ točkasti cilj

Cilj, ki zahteva natančno metanje bomb ali streljanje.

poised mine /AAP6/ pripravljena mina

Mina, v kateri je števec ladij nastavljen na "ena" in ki je pripravljena za detonacijo ob naslednjem aktiviranju. Glej tudi mine.

polar coordinates /AAP6/ polarne koordinate

1. Koordinate, izpeljane iz meritev razdalje in kotov od določene točke (pola). 2. V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, smer, razdalja in vertikalni popravek od mesta opazovalca do cilja.

polar plot /AAP6/ polaren grafični prikaz etoda določanja položaja cilja ali točke na zemljevidu s pomočjo polarnih koordinat.

pop-up point (PUP) /APP6A/ točka pojavljanja

Lokacija, na kateri se letalo hitro dvigne na višino, s katere lahko pridobiva podatke o cilju in deluje po njem.

port /AAP6/ pristanišče

Glej major port; minor port; secondary port; water terminal.

port capacity /AAP6/ zmogljivosti pristanišča

Ocenjena zmogljivost pristanišča ali sidrišča za raztovarjanje tovora v 24 urah, običajno izražena v tonah. Glej tudi beach capacity.

port complex /AAP6/ pristaniški kompleks

Pristaniški kompleks zajema eno ali več pristaniških območij različne stopnje pomembnosti, katerih aktivnosti so geografsko povezane, ker so ali odvisna od skupnega celinskega transportnega sistema ali ker predstavljajo skupni začetni cilj konvojev.

port designator /AAP6/ označba pristanišč

Skupina črk, ki označuje pristanišča v oznakah konvojev ali v sporočilih.

port evacuation of cargoes /AAP6/ evakuacija pristaniškega tovora

Odstranitev tovora iz ogroženega pristanišča in selitev v rezervna skladišča.

port evacuation of shipping /AAP6/ evakuacija ladjevja iz pristanišča

Premik trgovskih ladij iz ogroženega pristanišča zaradi njihove lastne varnosti.

port security /AAP6/ pristaniška varnost

Varovanje plovil, pristanišč, obrežnih objektov in naprav ter tovora pred notranjimi grožnjami, kot so: uničenje, izguba ali poškodbe zaradi sabotaže ali drugih subverzivnih dejanj, nesreč, tatvin, ali zaradi drugih podobnih vzrokov. Glej tudi harbour defence; physical security; security.

position defense /AAP6/ pozicijska obramba

Vrsta obrambe, v kateri je glavna obrambnih sil razporejena na izbranih taktičnih položajih, kjer naj bi prišlo do odločilne bitke. Največja teža sloni na sposobnosti sil na obrambnih položajih, da jih zadržijo in da nadzirajo zemljišče med njimi. Rezervne sile se uporabljajo za večjo globino, za blokiranje ali za ponovno zavzetje bojnih položajev s protinapadom. Tudi positional defence.

positive airspace control /ATP3.2/ pozitivna kontrola zračnega prostora

Način kontrole, ki temelji na pozitivni identifikaciji, sledenju ali vodenju zrakoplovov ter jo izvaja pooblaščen organ s pomočjo elektronskih sredstev. Pozitivna kontrola temelji na podatkih v realnem času, ki jih posredujejo naprave, kot so radarji, naprave za razpoznavanje sovražnih in lastnih zrakoplovov, naprave za zveze ter podatkovne povezave. Je zelo zahtevna glede opreme in potreb po kadrih.

positive control /AAP6/ pozitivna kontrola

Pri nadzoru zračnega prometa v državah članicah NATO, metoda urejanja identificiranega zračnega prometa v določenem zračnem prostoru, ki se izvaja z elektronskimi sredstvi. Izvaja jo pooblaščen služba za kontrolo zračnega prometa.

post-flight inspection /AAP6/ pregled po poletu

Glej after-flight inspection.

post-strike damage estimation /AAP6/ ocena škode po napadu

Ponovna analiza ciljev, ki sloni na novih podatkih, kot so dejanska učinkovitost orožja, višina eksplozij in točka sprožitve jedrske bombe. Analiza se naredi s sredstvi, ki ne vključujejo neposrednega ocenjevanja.

potential adversary /NRC/ potencialni nasprotnik

Država ali koalicija držav, katerih vojaška politika ogroža ali bi lahko ogrožala drugo državo ali koalicijo držav.

PPI gauge /AAP6/ PPI mera

Glej international loading gauge.

practice mine /AAP6/ vadbena mina

1. Pri bojevanju s kopenskimi minami, mirujoča mina z vžigalnikom in napravo, ki na nenevaren način pokaže, da je bil vžigalnik aktiviran. Glej tudi instructional mine; mine. 2. V mornariškem minskem bojevanju, mina z nenevarnim polnilom, vendar z vsemi sestavnimi deli, primerna za poučevanje, vaje in riprave. Glej tudi drill mine; exercise mine; inert mine; instructional mine.

prearranged fire /AAP6/ načrtovani ogenj

Ogenj, ki se uradno načrtuje in izvaja na cilje ali ciljna območja na znanih lokacijah. Tak ogenj je običajno načrtovan precej prej in se izvaja ob vnaprej določenem času ali v vnaprej določenem časovnem obdobju.

preassault operation /AAP6/ priprava napada (desanta)

Bojna delovanja, vodena na ciljnim območju pred napadom. Zajemajo izvidovanje, čiščenje min, bombardiranje, podvodno rušenje in uničenje ovir na obali.

precedence /AAP6/ prioriteta

Oznaka, ki jo avtor dodeli sporočilu, da bi osebju, odgovornemu za zveze nakazal relativno nujnost obravnavanja sporočila, naslovniku pa vrstni red, v katerem naj bo sporočilo upoštevano.

precession /AAP6/ reakcija giroskopa na zunanje vplive

Glej apparent precession; induced precession; real precession.

precision interdiction /ATP3.2/ precizno onemogočanje

Načelo proste uporabe sil za doseganje prevladujoče nadvlade na točki stika v napadu. Poveljnik

poskuša preprečiti doseganje nesprejemljive ravni bojne moči na črti prednjih položajev s sistematičnimi in ztrajnimi napadi na sile, ki sledijo njegovim prednjim elementom. Sovražnikove sile, ki niso v stiku, ter njegove rezerve, je treba spremljati skozi celotno poveljnikovo območje interesa ter jih napadati v globini vplivnega območja. Pri tem si ne prizadeva le uničiti ali zadrževati sil ampak tudi motiti izvedbe načrtov sovražnega poveljnika ter prevzemati iniciativo.

precursor front /AAP6/ predhodna fronta

Val zračnega pritiska, ki se premika nekaj pred glavnim udarnim valom in je rezultat jedrske eksplozije ustrezne moči ter majhne višine eksplozije nad prašno površino ali površino, ki absorbira vročino. Pritisk na predhodni fronti narašča bolj postopno kot v pravem (ali idealnem) udarnem valu, zato pravimo, da stanje v predhodnem območju ni idealno.

precursor sweeping /AAP6/ čiščenje pred glavnimi sredstvi uničevanja

Čiščenje min v območju z relativno varnimi sredstvi, da bi tako zmanjšali tveganje plovil za boj proti minam v kasnejših operacijah. Glej tudi initial path sweeping.

predicted fire /AAP6/

Ogenj, izstreljen brez nastavitev.

predominant height /AAP6/ prevladujoča višina

Pri zračnem izvidovanju, višina, ki znaša 51% ali več v primerjavi s strukturami na področju s podobnim površinskim materialom.

preliminary demolition target /AAP6/ predhodni cilj rušenja

Cilj, ki ni rezerviran za rušenje, temveč označen za rušenje, ki se lahko izvede takoj po pripravi, če je bila prej dana odobritev. Glej tudi reserved demolition target.

preliminary demolition target /ATP3.2/ pripravljeni cilj rušenja

To so vsi cilji, razen rezervnih, ki so določeni za rušenje in katerih rušenja se lahko izvedejo takoj, ko so končane priprave, če je to odobreno.

preliminary deployment /ATP3.2/ predhodna razmestitev sil

V pripravi napada, dovajanje enot bojnih sil in bojne podpore ter bojno organiziranje. V tej fazi se enote logistično oskrbijo, da so v celoti bojno pripravljene. Enote za zagotovitev delovanja, ki bodo spremljale sile v napadu, se v tej fazi povežejo z enotami, ki jih podpirajo.

pre-load loading /AAP6/ predhodno natovarjanje

Natovarjanje izbranega blaga na ladjo v enem pristanišču pred natovarjanjem glavnine blaga v drugem pristanišču. Glej tudi loading.

preparation fire /AAP6/ pripravljalni ogenj

Ogenj na cilj, z namenom priprave napada.

pre-planned air support /AAP6/ vnaprej načrtovana zračna podpora

Zračna podpora v skladu z načrtom, izdelanim pred začetkom bojnih delovanj. Glej tudi air support.

pre-position /AAP6/ vnaprejšnja razmestitev

Postaviti vojaške enote, opremo ali predmete oskrbe na oziroma zraven točke načrtovane uporabe ali na določen položaj, da bi tako skrajšali odzivni čas in zagotovili pravočasno podporo posameznim silam med začetno stopnjo delovanja.

pre-scribed nuclear load /AAP6/ predpisan jedrski tovor

Določena količina jedrskega orožja, ki ga lahko prevaža ena enota. Ugotavljanje in obnavljanje količine po vsaki porabi je poveljniška odločitev, ki je odvisna od taktične situacije, jedrske logistične situacije in od sposobnosti enote za transport in uporabo tovara. Količina se lahko spreminja dnevno tudi pri podobnih enotah za dostavo.

pre-scribed nuclear stockage /AAP6/ predpisana zaloga jedrskega materiala

Določena količina jedrskega orožja, komponent jedrskega orožja in opreme za testiranje bojnih glav, ki se lahko skladiščijo na posebnih točkah za oskrbovanje s strelivom ali v drugih logističnih objektih. Ugotavljanje in obnavljanje te zaloge je poveljniška odločitev in je odvisna od taktične situacije, dodeljenega jedrskega orožja, sposobnosti enote logistične podpore za skladiščenje in

vzdrževanje jedrskega orožja ter od jedrske logistične situacije. Predpisana zaloga se lahko spreminja občasno in pri podobnih enotah logistične podpore.

pre-set vector /AAP6/ vnaprej določen vektor

Glej bomb sighting systems.

press information center /AAP6/ tiskovno središče

Center, ki ga ustanovijo nacionalna poveljstva/organizacije z namenom, dati medijem pravočasne in natančne informacije o nacionalnih in zavezniških zadevah, dogodkih in operacijah ter priskrbeti drugo podporo, nasvete in pomoč, vključno s spremljevalci za vojne dopisnike. Glej tudi Allied press information centre.

pressure altimeter /AAP6/ barometrični višinomer

Glej barometric altimeter.

pressure breathing /AAP6/ dihanje s pomočjo tlaka

Tehnika dihanja, ki je potrebna, kadar se kisik dovaja direktno k posamezniku pod tlakom, ki je višji kot tlak v okolju.

pressure front /AAP6/ fronta pritiska

Glej shock front.

pressure mine /AAP6/ tlačna mina

1. V kopenskem minskem bojevanju, mina katere vžigalnik reagira na direktni pritisk cilja. Glej tudi mine. 2. V mornariškem minskem bojevanju, mina katere krogotok reagira na hidrodinamično tlačno polje cilja. udi pressure mine circuit. Glej tudi mine.

pressure mine circuit /AAP6/ krogotok tlačne mine

Glej pressure mine.

pressure suit /AAP6/ tlačna obleka

a. Delna obleka: tesna obleka, ki se prilega koži, a telesa popolnoma ne objame in je sposobna izvajati pritisk na glavni del telesa, kot ukrep proti povečanemu pritisku zraka v pljučih. b. Celotna obleka: obleka, ki v celoti obdaja telo in v kateri se vzdržuje pritisk plina, ki je toliko višji od tlaka v okolju, da telesne funkcije normalno potekajo.

pressure-altitude /AAP6/ barometrična višina

Atmosferski pritisk, izražen z višino, ki ustreza istemu pritisku v standardni atmosferi. Glej tudi altitude.

prevention of mutual interference /AAP6/ preprečevanje vzajemne interference

1. Postopek preprečevanja interference med aktivnimi ali med aktivnimi in pasivnimi elektromagnetnimi ali akustičnimi senzorji lasnih sil. 2. V podmorniškem delovanju, sistem postopkov, s katerimi se na eni strani preprečujejo trki med lastnimi podmornicami pod vodo, med lastnimi podmornicami pod vodo in vsemi podvodnimi telesi, ki jih vlečejo lastne ladje, ali katerimi koli objekti pod morsko gladino, na drugi strani pa preprečujejo interference s katerim koli podvodnim dogodkom.

prevention of stripping equipment /AAP6/

Glej antirecovery device.

preventive deployment /NRC/ preventivna razmestitev

Pri operacijah v podporo miru je to razmestitev civilnih in/ali vojaških sil za odvrčanje krize.

preventive maintenance /AAP6/ preventivno vzdrževanje

Sistematično in/ali predpisano vzdrževanje za zmanjšanje verjetnosti napak. Glej tudi corrective maintenance.

primed charge /AAP6/ aktivirano polnilo

Polnilo, ki je v vseh pogledih pripravljeno za vžig. Glej tudi charge.

priming charge /AAP6/ vžigalno polnilo

Začetno polnilo, ki prenese detonacijski val na celotno polnilo. Glej tudi charge.

principal direction of fire (PDF) /APP6A/ osnovna smer ognjenega delovanja

Smer delovanja, določena ali označena kot glavna smer, v kateri se usmerja orožje. Izbira se na osnovi sovražnika, naloge, zemljišča in zmogljivosti orožja.

principal parallel /AAP6/ glavna paralela

Črta na fotografiji perspektive, ki je vzporedna z resničnim horizontom in ki gre skozi glavno točko.

principal plane /AAP6/ glavna ravnina

Navpična ravnina, ki vsebuje glavno točko fotografije perspektive, perspektivni center objektiva in talni nadir.

principal point /AAP6/ glavna točka

Dno ravnine, pravokotne na fotografijo skozi perspektivni center. Najpogosteje jo določimo s sekanjem črt, ki povezujejo nasprotni vizirne ali izhodiščne oznake.

principal scale /AAP6/ glavno merilo

V kartografiji, merilo zmanjšane ali pomnožene krogle, ki predstavlja sfero ali sferoid, definirano z ulomčnim razmerjem njunih polmerov. Tudi nominal scale. Glej tudi scale.

principal vertical /AAP6/ glavna vertikala

Na fotografiji perspektive, pravokotna črta na resnični horizont, ki seka glavno točko.

principles of war /FM101-5-1/ načela vojskovanja

Načela, ki vodijo bojno delovanje na strateški, operativni in taktični ravni. So temelj uveljavljanja vojaške doktrine.

print reference /AAP6/ slikovna referenca

Sklicevanje na posamezno sliko poleta za fotografiranje iz zraka.

printing size of a map or chart /AAP6/ tiskana velikost zemljevida ali karte

Dimenzije najmanjšega pravokotnika, na katerem bosta zemljevid ali karta, vključno z natisnjenimi podatki na robu.

prior permission /AAP6/ predhodno dovoljenje

Dovoljenje, ki ga da ustrezen organ pred začetkom poleta ali serije poletov letal, ki pristajajo ali letijo preko ozemlja države.

priority intelligence requirements (PIR) /AAP6/ prednostne obveščevalne zahteve

Tiste obveščevalne zahteve, za katere je poveljnik predvidel in določil prioriteto pri svoji nalogi načrtovanja in odločanja. Glej tudi information requirements; intelligence cycle.

prisoner of a war compound /AAP6/ prostor za vojne ujetnike

Del ograjenega prostora za vojne ujetnike.

prisoner of war branch camp /AAP6/ podružnično taborišče za vojne ujetnike

Podružnično taborišče pod nadzorom in v pristojnosti taborišča za vojne ujetnike.

prisoner of war camp /AAP6/ taborišče za vojne ujetnike

Taborišče, ki ni povsem stalno in je postavljeno na območju komunikacij ali v notranjem območju (domovina) z namenom interniranja in popolnega upravljanja z vojnimi ujetniki. Lahko je del vojaških objektov ali pa je od njih popolnoma odvisno.

prisoner of war collecting point /AAP6/ zbirna točka za vojne ujetnike

Določeno mesto v sprednjem delu območja bojevanja, kamor se transportirajo vojni ujetniki, preden se pri njih iščejo taktično pomembne informacije in preden se jih evakuira.

prisoner of war enclosure /AAP6/ ograjen prostor za vojne ujetnike

Del taborišča za vojne ujetnike.

prisoner of war personnel record /AAP6/ osebna mapa vojnega ujetnika

Formular za hranjenje fotografije, prstnih odtisov in drugih osebnih podatkov vojnega ujetnika,

vključno s tistimi, ki jih zahteva Ženevska konvencija.

probability of damage /AAP6/ verjetnost škode

Verjetnost, da bo povzročena škoda na cilju, izražena v odstotkih ali kot decimalno število.

probable error /AAP6/ verjetna napaka

Glej horizontal error

probable line of deployment (PLD) /APP6A/ verjetna črta razvoja sil

Izbrana črta na kopnem, običajno zadnji varovan in prikrit položaj pred ciljem in naprej od izhodiščne črte, jer se enote za napad razvijejo pred začetkom napada; običajna je ob zmanjšani vidljivosti.

probably destroyed /AAP6/ verjetnost uničenja

V zračnih delovanjih, ocena škode na sovražnem zračnem plovilu, ki je prekinilo boj v okoliščinah, ki peljejo do zaključka, da je plovilo izgubljeno, čeprav ni nihče videl zrušitve.

procedural airspace control /ATP3.2/ postopkovna kontrola zračnega prostora

Način kontrole, ki temelji na predhodno dogovorjenih in posredovanih poveljih in postopkih. Vključuje razne tehnike, kot sta razdelitev zračnega prostora v času in prostoru in/ali uporaba različnega statusa orožij za zračno obrambo. Ta metoda ne temelji na uporabi elektronskih sredstev.

procedural control postopkovna kontrola

Metoda kontrole zračnega prostora, ki sloni na kombinaciji predhodno dogovorjenih in objavljenih povelj in postopkov.

procedure turn /AAP6/

Manever letala, pri katerem letalo skrene s svoje določene smeri, nato pa se obrne v nasprotno smer. Oba obrata se izvedeta pri konstantni hitrosti z namenom prestrezanja. Letalo nato nadaljuje pot po ekvivalentu določene smeri.

processing /AAP6/ postopek, obdelava

1. Pri fotografiji, postopki, ki so potrebni za nastanek negativov, diapozitivov ali tiskanih fotografij iz filmov, lošč ali papirja. 2. Glej intelligence cycle.

production logistics /AAP6/ proizvodna logistika

Del logistične podpore, ki se nanaša na proces in postopke raziskave, oblikovanja, razvoja, proizvodnje in sprejema materialnih sredstev. Glej tudi consumer logistics.

proforma /AAP6/ proforma

Standardni formular. Glej tudi standard NATO data message.

programme of nuclear cooperation /AAP6/ program jedrskega sodelovanja

Dvostranske ponudbe Združenim državam Amerike, ki so jih odobrili predsedniki, da bi ZDA priskrbele nuklearno orožje in natančno navedeno podporo državam uporabnicam. Ko predsednik ponudbo načeloma odobri, se začnejo pogajanja z državo uporabnico, da bi se sporazumeli o podrobnostih podpore.

prohibited area /AAP6/ prepovedano območje

1. Zračni prostor določene velikosti nad kopnim ali teritorialnimi vodami države, kjer so preleti letal prepovedani. 2. Območje, vrisano na kartah, kjer sta navigacija in/ali zasidranje prepovedano, razen če je ooblaščen organ izdal ustrezno dovoljenje. Glej tudi closed area; danger area; restricted area.

projected map display /AAP6/ projiciran zemljevid

Slika zemljevida ali karte, projicirana skozi optični ali elektrooptični sistem na neko površino. Glej tudi moving map display.

projectile /AAP6/ projektil

Predmet, ki ga običajno poganja sila iz strelnega orožja in ki se premika zaradi delovanja lastne kinetične energije.

projection /AAP6/ projekcija

V kartografiji, katerakoli sistematična ureditev vzporednikov in zemljepisnih širin, ki prikazujejo ukrivljeno površino sfere ali sferoida nad ravnino.

projection print /AAP6/ projekcijska fotografija

Tiskana fotografija, ki jo dobimo s pomočjo projekcije slike z negativa ali folije na občutljivo površino.

proofing /AAP6/ preverjanje

Pri kopenskem delovanju, proces, ki sledi prečkanju ovire, čiščenju poti ali območja z namenom zmanjšanja tveganja zaradi min ali drugih eksplozivnih sredstev, improviziranih eksplozivnih naprav in min resenečenja v nekem območju. Glej tudi area clearance; booby trap; countermine operation; explosive ordnance; improvised explosive device; mine clearance.

propaganda /AAP6/ propaganda

Vse informacije, ideje, doktrine ali posebne objave, ki jih nekdo razširja z namenom vplivati na mnenje, čustva, odnose ali obnašanje katerekoli skupine, da bi tako pridobil korist za naročnika, bodisi posredno ali neposredno. a. Črna propaganda je tista, ki zajema iz virov, ki niso resnični. b. Siva propaganda je tista, ki natančno ne navaja nobenega vira. c. Bela propaganda je tista, ki jo razširja ali priznava naročnik ali katerakoli njegova pooblaščen služba.

propelled mine /AAP6/ premična mina

Glej mobile mine.

protected frequency /AAP6/ zaščitena frekvenca

Lastna frekvenca, na kateri je potrebno čim bolj zmanjšati motnje.

protected site /AAP6/ zaščiten položaj

Objekt, ki je zaščiten z uporabo maskiranja ali zaklanjanja, s skrbno izbranim krajem postavitve, s konstrukcijo ali z opremo, ki sta oblikovani tako, da preprečita škodo, ki bi jo lahko povzročili delci iz konvencionalnega orožja, ali kombinacija teh ukrepov.

protective clothing /AAP6/ zaščitna oblačila

Oblačila, ki so posebej oblikovana, izdelana ali preparirana, da varujejo osebe pred nevarnostmi, ki jih povzročijo velike spremembe fizičnega okolja, nevarne delovne razmere ali sovražne akcije.

protective minefield /AAP6/ zaščitno minsko polje

1. Pri bojevanju s kopenskimi minami, minsko polje, ki pomaga enoti pri njeni lokalni, neposredni zaščiti. 2. V ornariškem mnskem bojevanju, minsko polje, položeno v lastne teritorialne vode za zaščito pristanišč, sidrišč, obal in obalnih poti. Glej tudi minefield.

protective security /AAP6/ preventivna varnost

Organiziran sistem obrambnih ukrepov, uvedenih in zadržanih na vseh ravneh poveljevanja, s ciljem doseči in ohranjati varnost. Glej tudi physical security; security; tactical security.

provisional unit /AAP6/ začasna enota

Zbrano osebje in oprema, začasno organizirana za izvedbo določene naloge.

proximity fuse /AAP6/ nekontaktni vžigalnik

Vžigalnik, v katerem pride do primarnega vžiga zaradi zaznavanja prisotnosti, oddaljenosti, smeri cilja ali zaznavanja okolja cilja s pomočjo signala, ki ga ustvari vžigalnik ali odda cilj, ali pa zaradi odkritja motenj naravnega polja okrog cilja. Glej tudi fuse.

prudent limit of endurance /AAP6/ razumna meja vzdržljivosti

Čas, v katerem letalo lahko ostane v zraku in ima najmanjšo še varno količino goriva.

prudent limit of patrol /AAP6/ razumna dolžina patroliranja

Čas, ob katerem mora letalo zapustiti območje bojnih delovanj, da bi se lahko vrnilo v svojo bazo in tja prispelo z najmanjšo še varno količino goriva (običajno 20 %), kar mu omogoča spremembe poti v primeru labega vremena.

psychological consolidation activities (PCA) psihološke konsolidacijske aktivnosti

/AAP6/

Načrtovane psihološke aktivnosti v miru in vojni, usmerjene v civilno prebivalstvo, ki živi na področjih pod sovražnikovo kontrolo, da bi dosegli želeno obnašanje podpore vojaških ciljev in svobodo delovanja poveljnikov.

psychological media /AAP6/ psihološki mediji

Tehnični ali netehnični mediji, ki vzpostavijo kakršnokoli vrsto komunikacije s ciljno publiko.

psychological operations (PSYOP) /AAP6/ psihološko delovanje

Načrtovano psihološko delovanje v miru in vojni, usmerjeno v sovražnikovo, lastno ali nevtralnno publiko, da bi vplivali na odnose in vedenje, ki imajo lahko nek učinek na doseganje političnih in vojaških ciljev. Zajema strateške psihološke aktivnosti, aktivnosti psihološke konsolidacije in psihološke aktivnosti na bojišču.

psychological operations approach /AAP6/ psihološki pristop

Tehnika, ki jo uporabljamo pri psiholoških operacijah, da bi izvabili želeno reakcijo pri ciljni publikli.

psychological situation /AAP6/ psihološka situacija

Trenutno čustveno stanje, duševno razpoloženje ali druga vedenjska motiviranost ciljne publike, ki v glavnem sicer slonijo na narodnopolitičnih, socialnih, ekonomskih in psiholoških posebnostih, vendar pa so odvisni tudi od vpliva okoliščin in dogodkov.

psychological theme /AAP6/ psihološka tema

Ideja ali tema, na katerih sloni psihološko delovanje.

public information /AAP6/ javna informacija

Informacija, objavljena z namenom popolnega informiranja javnosti, da bi tako pridobili razumevanje in podporo v javnosti.

pull-up point /AAP6/ točka dviga

Točka, na kateri se mora letalo začeti dvigati s svojega položaja na majhni višini, da bi pridobilo dovolj višine za izvedbo napada ali umika. Glej tudi contact point; turn-in point.

pulse jet /AAP6/ pulzno reaktivno letalo

Letalo na reaktivni pogon, ki nima ne kompresorja, ne turbine. V sprednjem delu ima ventile, ki se odpirajo in zapirajo ter sprejemajo zrak, ki proizvaja vlečno silo v hitrih zaporednih sunkih in ne neprekinjeno.

pulsing /AAP6/ utripanje

V mornariškem morskem bojevanju, metoda delovanja magnetnih in akustičnih čistilcev min, pri katerih čistilec deluje na tok, ki variira ali prihaja v presledkih glede na vnaprej določen razpored.

purple commander /AAP6/ poveljnik vijoličastih astnik, pooblaščen za izvajanje operativne kontrole sil za določen čas trajanja vaje.

purple forces /AAP6/ vijolične sile

Sile, ki se borijo proti modrim in oranžnim silam v Natovih vajah. Običajno to velja za podmornice in letala. Glej tudi force(s).

pursue /STANAG 2287/ preganjati

Ujeti ali odrezati sovražne sile, ki želijo pobegniti, da bi jih uničili.

pursuit /AAP6/ pregon

Ofenzivna bojna delovanja s ciljem ujeti ali izolirati sovražno silo, ki poskuša zbežati, da bi jo uničili.

pyrotechnic /AAP6/ pirotehnična snov

Mešanica kemčnih snovi, ki, če jo zažgemo, reagira eksotermično in ustvari svetlobo, vročino, dim, zvok ali plin in jo lahko uporabljamo za zadržavanje eksplozivne verige zaradi njenega znanega gorilnega časa. Beseda izključuje pogonska sredstva in eksplozive.

pyrotechnic delay /AAP6/ pirotehnično zadrževanje

Pirotehnična naprava, dodana vžigalnemu sistemu, ki prenese vžigalni plamen po preteku nekega

časa.

q-message /AAP6/ q-sporočilo

Zaupno sporočilo v zvezi z navigacijskim nevarnostmi, navigacijskimi pripomočki, miniranimi območji in preiskanimi ali očiščenimi koridorji.

Q-ship /AAP6/

Glej decoy ship.

quadrant elevation /AAP6/ kvadrant

Kot med vodoravno ravnino in osjo odprtine cevi, ko je orožje položeno.

quick search procedure /AAP6/ postopek hitrega iskanja

Metoda iskanja, opravljenega čim hitreje, tako da se preišče celotno območje z letenjem od cilja navzven in ob uporabi dvakrat večjega števila letal kot običajno.

quota post /AAP6/ stalno službeno mesto

Mednarodno službeno mesto, ki ga je neka država sprejela za nedoločen čas.

radar altimeter /AAP6/ radarski višinomer

Vrsta absolutnega višinomera, ki meri vertikalne razdalje do površine pod uporabo radarske tehnologije. Glej tudi absolute altimeter.

radar altimetry area /AAP6/ območje radarske altimetrije

Veliko in sorazmerno ravno območje zemljišča na določeni višini, ki ga je mogoče uporabljati za določanje višine zračne opreme s pomočjo radarja.

radar camouflage /AAP6/ radarsko maskiranje

Uporaba materialov, ki vpijajo ali odbijajo radarski signal, da bi spremenili lastnosti odboja s površine nekega predmeta.

radar clutter /AAP6/ radarske motnje

Neželeni signali, odboji ali slike na indikatorju cevi, ki motijo opazovanje zelenih signalov. Tudi clutter.

radar countermeasures /AAP6/ radarski protiukrepi

Glej electronic warfare; chaff.

radar coverage /AAP6/ radarsko pokritje

Meje, znotraj katerih je mogoče odkriti predmete s pomočjo ene ali več radarskih postaj.

radar danning /AAP6/ radarsko pilotiranje

Pri mornariškem minskem bojevanju, metoda navigacije z uporabo radarja, da bi tako ohranjali potrebno razdaljo od črte pilotskih boj.

radar echo /AAP6/ radarski odmev

1. Elektromagnetna energija, sprejeta po odboju od predmeta. 2. Odklon ali sprememba intenzivnosti na katodni cevi, ki ju spremeni radarski odmev. Tudi radar return.

radar fire /AAP6/ radarski ogenj

Ognjeno delovanje na cilj, ki ga je odkril radar. Glej tudi fire.

radar guard-ship /AAP6/ radarska zaščitna ladja

Katerakoli ladja, ki ji je poveljujoči taktični častnik dodelil nalogo izvajati radarsko kontrolo.

radar horizon /AAP6/ radarski horizont

Nahajališče točk, na katerih žarki iz radarske antene postanejo tangencialni na zemeljsko površino. Na odprtem morju je to mesto vodoravno, na kopnem pa se spreminja glede na topografske lastnosti zemljišča.

radar netting /AAP6/ radarska mreža

Povezava več radarjev v en center, z namenom dajati enotne informacije o ciljnih. Glej tudi radar meeting station.

radar netting station /AAP6/ center radarske mreže

Center, ki lahko sprejema podatke iz radarskih postaj za odkrivanje ciljev in jih posreduje drugim postajam ter tako tvori radarski mrežni sistem. Glej tudi radar netting.

radar picket /AAP6/ radarska straža

Katerakoli ladja, letalo ali vozilo, ki stojijo umaknjeno, stran od sile, ki jo ščiti, da bi tako povečali obseg radarskega odkrivanja ciljev.

radar return /AAP6/ radarski odmev

Glej radar echo.

radar silence /AAP6/ radarski molk

Povelje o prepovedi oddajanja elektromagnetnih signalov radarjev na nekaterih ali na vseh frekvencah.

radarscope overlay /AAP6/ prosojnica za ekran radarja

Prosojnica, ki jo položimo na ekran radarskega indikatorja za primerjanje in ugotavljanje identitete odmevov.

radarscope photography /AAP6/ fotografija ekrana radarja

Filmski zapis odmevov, prikazanih na ekranu radarja.

radiac /AAP6/

Akronim, izpeljan iz besed "radioaktivnost, detekcija, indikacija, cenitev", ki se uporablja kot celovit pojem za označevanje različnih vrst instrumentov in opreme za merjenje radiacije. Beseda se običajno uporablja ot pridevnik.

radial displacement /AAP6/ radialna deformacija

Na vertikalnih fotografijah, očitno "štrljenje" ali očitna deformacija vrha kateregakoli višjega predmeta glede a njegovo dno. Smer deformacije je radialna od glavne točke na resnični vertikali ali od izocentra na vertikalni fotografiji, deformiranega zaradi nagiba.

radiation dose /AAP6/ radiacijska doza

Skupna količina ionizirajoče radiacije, ki jo vsrkajo material ali vlakna in je izražena v centigrejih. Glej tudi chronic radiation dose.

radiation dose rate /AAP6/ količina radiacijskega sevanja

Količina sevanja, ki se absorbira na enoto časa. Glej tudi chronic radiation dose.

radiation exposure state /AAP6/ stanje izpostavljenosti sevanju

Stanje enote ali, v izjemnih primerih, stanje posameznika, izpeljano iz kumulativne celote količine jedrskega evanja, ki jo je telo sprejelo. Izraženo je kot simbol, ki nakazuje možnosti za prihodnja delovanja in stopnjo tveganja ob izpostavljenosti dodatnemu jedrskemu sevanju.

radiation intensity /AAP6/ moč sevanja

Hitrost prejemanja količine jedrskega sevanja v danem času in na danem mestu. V povezavi s številko se jo lahko uporablja za prikaz intenzivnosti/moči sevanja v danem številu ur po jedrski eksploziji, npr. RI-3 je moč sevanja tri ure po eksploziji.

radiation scattering /AAP6/ razpršitev sevanja

Sprememba poti sevanja (toplotnega, elektromagnetnega ali jedrskega) zaradi medsebojnega delovanja ali trkov z atomi, molekulami, ali večjimi delčki v atmosferi ali v drugem mediju med virom sevanja (npr. jedrska eksplozija) in točko, ki je od vira oddaljena. Zaradi razprševanja bo sevanje (še posebej gama žarki in nevtroni) prihajalo iz več smeri in ne samo iz vira sevanja.

radiation sickness /AAP6/ radiacijska bolezen

Bolezen, ki jo povzroči prevelika izpostavljenost ionizirajoči radiaciji. Prvi simptomi so slabost, bruhanje in driska, ki jim lahko sledijo izguba las, krvavitve, vnetje ust in grla ter vsesplošno pomanjkanje energije.

radiation situation map /AAP6/ karta radiološke situacije

Zemljevid, ki prikazuje dejansko in/ali napovedano radiološko stanje na nekem področju.

radio altimeter /AAP6/ radijski višinomer

Glej radar altimeter.

radio approach aids /AAP6/ oprema za radijski prilet

Oprema, ki uporablja radijsko napravo za precej natančno določanje položaja letala od časa, ko je letalo v ližini letališča ali letalonosilke, do takrat, ko doseže točko, iz katere lahko izvaja pristonek.

radio beacon /AAP6/ radijski oddajnik

Radijski oddajnik, ki oddaja značilen signal, ki se uporablja za določanje azimutov, smeri ali položaja. Glej tudi beacon; fan marker beacon; localizer; z-marker beacon.

radio detection /AAP6/ radijsko odkrivanje

Odkrivanje prisotnosti predmeta s pomočjo radijskih signalov brez natančne določitve položaja predmeta.

radio direction finding /AAP6/ radijsko ugotavljanje smeri; radijska goniometrija

Določanje položaja s pomočjo radijske naprave, kjer je mogoče določiti smer postaje zaradi njenega oddajanja.

radio fix /AAP6/ radijski položaj

1. Določanje položaja radijskega oddajnika s pomočjo azimutov, izmerjenih iz dveh ali večih radiogoniometričnih postaj, pri čemer je položaj oddajnika na sečišču teh smeri. 2. Določanje položaja ladje ali letala s pomočjo določanja smeri radijskih signalov, ki potujejo v smeri ladje ali letala iz dveh ali večih radiogoniometričnih postaj, katerih položaj je znan.

radio magnetic indicator /AAP6/ radijski magnetni pokazatelj

Instrument, ki prikazuje smer in azimut letala glede na izbrane radionavigacijske pripomočke.

radio navigation /AAP6/ radijska navigacija

Določanje položaja in smeri s pomočjo radia za opozorilo o ovirah pri navigaciji.

radio range finding /AAP6/ radiogoniometrija

Radijsko določanje položaja, pri katerem je oddaljenost predmeta določena s pomočjo radijskih signalov, ki ih predmet oddaja. Signali so lahko samostojni, odbiti ali ponovno oddani na isti ali drugi valovni dolžini.

radio range station /AAP6/ radijska navigacijska postaja

Radijska navigacijska postaja na kopnem kot pomoč pri aeronavtični radijski navigaciji, ki oddaja območja radijskega "equi" signala. V nekaterih primerih se lahko postaja nahaja na krovu ladje.

radio recognition /AAP6/ radijsko prepoznavanje

Določanje prijateljskih ali sovražnih značilnosti oziroma posebnosti.

radio silence /AAP6/ radijski molk

Stanje, v katerem miruje vsa ali le določena radijska oprema, ki lahko oddaja sevanje.

radio sonobuoy /AAP6/ radijska akustična boja

Glej sonobuoy

radioactive decay /AAP6/ radioaktivno razpadanje

Zmanjšanje gostote sevanja kateregakoli radioaktivnega materiala v odvisnosti od časa.

radioactive decay curve /AAP6/ krivulja radioaktivnega razpadanja

Črta grafa, ki predstavlja zmanjševanje radioaktivnosti po poteku določenega časa.

radioactive decay rate /AAP6/ hitrost razpadanja radioaktivnega materiala

Stopnja razpadanja radioaktivnega materiala glede na pretečen čas.

radioactive fallout /AAP6/ radioaktivne padavine.

Vrnitev radioaktivnih snovi, ki so bile izstreljene na velike višine nazaj v nižje plasti atmosfere in na zemljo. 2. Kontaminirane snovi in ruševine, ki jih je vsrkal oblak jedrske eksplozije.

radioactivity concentration guide /AAP6/ koncentracija radioaktivnih snovi

Količina kateregakoli posameznega radioaktivnega izotopa v zraku ali vodi, ki je še sprejemljiva za neomejeno porabo. Tudi maximum permissible concentration.

radiological environment /AAP6/ radiološko okolje

Razmere na nekem območju, ki so posledica prisotnosti radiološke nevarnosti.

radiological monitoring /AAP6/ radiološki kontrola

Glej monitoring.

radiological operation /AAP6/ radiološka delovanja

Uporaba radioaktivnih materialov ali naprav, ki proizvajajo radiacijo, da bi povzročili žrtve ali omejili uporabo zemljišča. Bojna delovanja vključujejo namerno uporabo jedrskih padavin iz jedrskega orožja.

radiological survey /AAP6/ radiološko opazovanje

Napor, usmerjen v določanje razporeditve in odmerkov radiacije na nekem območju.

radio-telegraphy /AAP6/ radiotelegrafija

Prenašanje telegrafskih šifer s pomočjo radijske naprave.

radio-telephony /AAP6/ radiotelefonija

Prenašanje govora s pomočjo prilagojenih radijskih valov.

radius of action /AAP6/ radij delovanja

Največja možna razdalja, ki jo ladja, letalo ali vozilo lahko prepotujejo stran od svoje baze po začrtani poti, običajnim bojnim tovorom, ter se vrnejo brez vmesne oskrbe z gorivom, pri tem pa upoštevajo vse dejavnike varnega delovanja.

radius of safety /AAP6/ varnostni radij

Vodoravna razdalja od točke jedrske eksplozije, onkraj katere so učinki uporabljenega orožja na lastne sile sprejemljivi.

raid /AAP6/ naskok

Bojna delovanja, običajno manjšega obsega, v obliki hitrega prodora na sovražno ozemlje, z namenom pridobiti informacije, zмести sovražnika ali uničiti njegove objekte. Takšna bojna delovanja se končajo z načrtovanim umikom po zaključku dodeljene naloge.

raid report /AAP6/ poročilo o naskoku

Na področju zračne obrambe, eno od mnogih, med seboj povezanih poročil, narejenih z namenom, da bi izdelali grafično shemo, ki bi nam koristila pri hitri oceni taktične situacije.

railhead /AAP6/ železniška postaja; železniški terminal

Točka na železniški progi, kjer se tovor pretovarja z enega vlaka na drugega ali z vlaka na druga prevozna sredstva. Glej tudi navigation head.

railway line capacity /AAP6/ zmogljivost železniške proge

Maksimalno število vlakov, ki lahko potujejo v obe smeri po določenem delu tirov v 24 urah. Glej tudi route capacity.

railway loading ramp /AAP6/ platforma za natovarjanje železniških vagonov

Poševna platforma, ki se nahaja na koncu ali poleg železniškega tira in se vzpenja do višine tal vagonov.

rainout /AAP6/ radioaktivni dež

Radioaktivni material v atmosferi, ki pade na zemljo s padavinami.

rally point /APP6A/ zbirna točka

Lahko razpoznavna točka na zemljišču, na kateri se lahko enote ponovno zberejo/reorganizirajo po razpršitvi ali na kateri se posadke zračnih plovil/potniki zberejo in reorganizirajo po prisilnem pristanku.

ramjet /AAP6/

Reaktivni motor brez kompresorja in turbine, ki deluje na principu stiskanja zraka z gibanjem

naprej.

random minelaying /AAP6/ naključno polaganje min

Pri bojevanju s kopenskimi minami, polaganje min brez določenega vzorca.

range /AAP6/ doseg; strelišče

1. Razdalja med katerokoli dano točko in ciljem. 2. Obseg ali razdalja, ki omejujeta delovanje nečesa, npr. letala, ladje ali puške. 3. Območje, rezervirano in običajno tudi opremljeno za preizkušanje orožja in/ali za streljanje v cilje. 4. Razdalja po kopnem, ki jo kopensko vozilo lahko prevozi z določeno količino koristnega tovora, ob tem pa porabi gorivo v rezervarju in v posodah za gorivo, ki so del standardne opreme za kopenska vozila. Tudi target range.

range marker /AAP6/ označevalec razdalje

Lisa na časovni podlagi radialnega prikazovalnika. Vrtenje časovne podlage prikazuje posamične lise kot krog na indikatorju krožnega polja vidljivosti. Mogoče ga je uporabiti za merjenje dometa.

range resolution /AAP6/ resolucija razdalje

Sposobnost radarske opreme ločiti med dvema predmetoma, ki se nahajata na podobnem azimutu, toda na različnih razdaljah od antene. Sposobnost je v prvi vrsti določena z dolžino pulza, ki je v uporabi.

ranging /AAP6/ določanje razdalje; telemetrija

Postopek določanja razdalje do cilja. Načini vključujejo odbojno, prekinjajočo, ročno, navigacijsko, eksplozivno odbojno, optično, radarsko in drugo tehniko.

rate of fire /AAP6/ hitrost ognja

Število izstrelkov, ki jih orožje izstrelji v minuti.

rate of march /AAP6/ pohodna hitrost

Povprečno število milj ali kilometrov, ki jih je treba prepotovati v določenem času, vključno z vsemi ukazanimi postanki. Hitrost premika je izražena z miljami ali kilometri na uro. Glej tudi pace; speed of advance.

rate of supply /ATP3.2/ tempo oskrbe

rated load /AAP6/ nominirani tovor

Količina tovora, ki še omogoča varno delovanje dela opreme pod predpisanimi pogoji.

ratification /AAP6/ ratifikacija

V postoku standardizacije, izjava, ki jo članica Nata formalno sprejme, z zadržki ali brez, o vsebini dogovora o standardizaciji.

reaction forces (RF) /NRC/ odzivne sile

Večnacionalne kopenske, zračne in mornariške sile z visoko stopnjo premičnosti in zmogljivosti, ki so dodeljene in na voljo po kratkem predhodnem obvestilu Natovemu strateškemu poveljstvu. Zagotavljajo vojaški odgovor na začetku krize, kažejo Natovo enotnost in odločnost ter po potrebi omogočajo pravočasno oblikovanje sil v kriznem območju.

readiness /AJP01/ pripravljenost

Čas, v katerem je enota pripravljena za izvedbo naloge. Lahko je določen ali se meri s pokazatelji stanja kadrovske sestave, materialnih sredstev in usposobljenosti. Ta čas ne vključuje prehoda v to stanje.

readiness state /AAP6/ stanje pripravljenosti

Raven zmogljivosti sil v določenem času za izvedbo dodeljene naloge. Glej tudi operational readiness; readiness; readiness time.

readiness time /AAP6/ čas pripravljenosti

Čas, v katerem je lahko enota pripravljena za izvedbo nalog, za katere je bila organizirana, opremljena in usposobljena. Ta čas se poveča ali meri s kazalci obstoječega števila pripadnikov enote, materialnih sredstev in usposobljenosti. Glej tudi notice to move; operational readiness; readiness; readiness state.

ready /AAP6/ pripravljen

Beseda, ki pove, da je orožje (ali orožja) napolnjeno, naperjeno in pripravljeno za strel.

ready position /AAP6/ položaj pripravljenosti

Določeno mesto v helikopterskih operacijah, kjer helikopterski tovor (vojaki in/ali oprema) čaka na transport.

real estate management /ATP3.2/ ureditev prostora

Ureditev prostora se izvaja z namenom najboljše izrabe zemljišča glede na poveljnikov koncept delovanja, odelitev vsaki enoti območja, ki odgovarja njenim različnim zahtevam, preprečitev nasprotja med enotami, ki nameravajo uporabljati isto območje, in zagotovitev, da je celotno območje delovanja varovano strani odgovarjajočega poveljnika.

real precession /AAP6/ resnična reakcija giroskopa

Reakcija giroskopa zaradi vrtilnega momenta trenja ali dinamičnega neravnotežja. Tudi real wander. Glej tudi precession.

real time /AAP6/ dejanski čas

Izraz se nanaša na začasnost podatkov ali informacij, ki imajo le toliko zamude, kolikor časa je trajala elektronska komunikacija. To nakazuje, da ni večjih zamud. Glej tudi near real time.

real wander /AAP6/ dejanska reakcija giroskopa

Glej real precession.

reallocation authority /AAP6/ pooblastilo za prerazporejanje

Pooblastilo, dano Natovim poveljnikom, običajno že v mirnodobnem času, za prerazporejanje tistih nacionalnih logističnih virov "v primeru vojne nevarnosti", ki jih nadzorujejo sile pod njihovim poveljstvom in ih dajo na razpolago državi, da bi tako logistično vplivali na bitko. Glej tudi reallocation of resources.

reallocation of resources /AAP6/ prerazporejanje virov

Preskrba logističnih virov vojaških enot ene države iz sredstev "ki so na razpolago" pod pogoji, navedenimi v ustreznih Natovih dokumentih, vojaškim silam druge države oz. državam, kot odredi ustrezna vojaška oblast. Glej tudi combined logistic support; logistic assistance; mutual aid, reallocation authority.

rear area /AAP6/ zaledje

Območje vsakega poveljstva, ki se razprostira naprej od njegovih zadnjih mej do zaledja območja odgovornosti naslednje, nižje ravni poveljevanja. To območje je namenjeno pretežno logistični zagotovitvi.

rear area security /ATP3.2/ varovanje zaledja

Namen varovanja zaledja je zaščita pomembnih objektov, naprav in območij pred delovanjem sovražnika ter nadzor zaledja z namenom ohranjanja svobode delovanja poveljnika. Vrsta in raven varovanja sta odvisni od narave in pomena objektov ali območij, možne grožnje ter razpoložljivih sil za uporabo v zaledju.

rear boundary /APP6A/ zadnja meja

Zadnja meja območja delovanja, ki je določeno enoti. Območje za zadnjo mejo pripada nadrejenemu poveljstvu, tako da mora biti namestitev elementov za to mejo usklajena s poveljujočim tega poveljstva.

rear combat zone /ATP3.2/ zaledno območje bojevanja

rear command post zaledno poveljniško mesto

Namenjeno je spremljanju situacije ter vodenju in kontroli zagotovitve delovanja. Je stalno in deluje neprekinjeno. Organizira se v zaledju na težišču zagotovitve delovanja, v območju razmestitve elementov agotovitve delovanja.

rear echelon /AAP6/ zaledni ešalon; zaledje

Deli sil, ki niso potrebne v ciljnem območju delovanja.

rear guard /AAP6/ zaledna zaščitnica

1. Zaledni element prodirajočih ali umikajočih se sil. Ima naslednje naloge: a. Varovati zaledje

kolone pred sovražnimi silami. b. Med umikom zadrževati sovražnika. c. Med prodorom skrbeti za to, da preskbovalne poti ostanejo odprte. 2. Varnostni oddelek, ki ga premikajoča se kopenska sila napoti v zaledje, da bi jo obveščal in ščitil.

rear operations /ATP3.2/ delovanje v zaledju

Namen delovanja v zaledju je zagotovitev svobode delovanj s pomočjo zaščite sil, ohranjanja sposobnosti za bojevanje ter ohranitve svobode manevra sil, ki niso angažirane. Povečuje globino izvajanja bojnih delovanj ter zagotavlja vire za spremembo tempa delovanja. Čeprav so aktivnosti enot za zagotovitev delovanja pomemben del aktivnosti v zaledju, je delovanje v zaledju širše in obsega: zbiranje, remike in zaščito rezerv, premik enot iz območja bojevanja, podporo države gostiteljice, vzpostavitev in zaščito baz, vzpostavitev oskrbovalnih poti, podporo in zaščito civilistov in civilne infrastrukture, civilno-

vojaško sodelovanje (CIMIC), vključno s sodelovanjem z nacionalno oblastjo.

rear party /ATP3.2, FM101-5-1/ zaledje

Skrajni del enote pri napredovanju ali umiku, ki ima naslednje funkcije: zaščita zadnjega dela kolone pred napadom, zadrževanje sovražnika pri umiku ter vzdrževanje odprtih oskrbovalnih poti pri napredovanju.

rearward passage of lines /ATP3.2/ prehod skozi razpored lastnih sil nazaj

Način zamenjave enote v boju, ko ena enota prevzame izvajanje bojnih delovanj od druge. Aktivnost, pri kateri se odhajajoča enota premakne nazaj skozi razpored druge (prihajajoče), ki je pred tem zavzela obrambni položaj.

rebroadcasting station /ATP3.2/ retranslacijska postaja

receipt /AAP6/ potrditev

Prenos sprejemne postaje, ki potrjuje, da je bilo sporočilo v redu prejeto.

receiving ship /AAP6/ ladja prejemnica adja v enoti za popolnjevanje zalog, ki prejema opremo.

receiving ship /AAP6/ sprejemna ladja

Pri oskrbi na morju, ladja, ki sprejema vrvm, po kateri poteka prenos tovora. Glej tudi delivering ship.

receptivity /AAP6/ sprejemljivost

Ranljivost ciljne javnosti v zvezi z medijskimi psihološkimi delovanji.

recognition /AAP6/ prepoznavanje

Določitev narave odkrite osebe, predmeta ali pojava in, po možnosti, njene vrste ali tipa. To lahko vključuje oločitev posameznika v posamezno vrsto ali tip. Glej tudi detection; identification; identification friend or foe.

recognition signal /ATP3.2/ razpoznavni znak

recompression chamber /AAP6/ rekompresijska komora

Glej hyperbaric chamber.

reconnaissance /AAP6/ izvidovanje

Naloga, izvedena z namenom pridobiti informacije o aktivnostih in virih sovražnika ali potencialnega sovražnika, pridobiti podatke v zvezi z meteorološkimi, hidrografskimi ali geografskimi lastnostmi nekega območja, bodisi z vizualnim opazovanjem ali z drugimi metodami odkrivanja. Glej tudi air reconnaissance.

reconnaissance by fire /AAP6/ izvidovanje z ognjem

Metoda izvidovanja, v kateri se ogenj usmeri na položaj, za katerega sumimo, da je na njem sovražnik, da bi tako prisilili sovražnika, da izda svojo prisotnost s premikanjem ali vračanjem ognja.

reconnaissance exploitation report /AAP6/ poročilo o izvidovanju

Standardna oblika sporočila, ki jo uporabljamo za poročanje o rezultatih bojne ali izvidovalne naloge. Kadarkoli je to mogoče, naj poročilo vključuje interpretacijo senzorskega slikovnega materiala. Običajno "RECCEXREP".

reconnaissance in depth /ATP3.2/ globinsko izvidovanje

Globinsko izvidovanje je namenjeno zagotovitvi podrobnih informacij v območju izza dometa orožij za neposredni ogenj. Izvaja se kot rezultat prostorskega opazovanja ali na podlagi obveščevalne analize. Globinsko opazovanje vključuje: identifikacijo sovražnih sil (sestava in aktivnosti), pridobivanje podatkov o ciljih za delovanje zrakoplovov ter sistemov za posredni ogenj, ugotavljanje položaja in zasledovanje posameznih enot ali elementov bojne razporeditve in potrditev lastnosti naravnih objektov in stanja zemljišča.

reconnaissance in force /AAP6/ nasilno izvidovanje

Ofenzivna bojna delovanja, ki jih izvajamo, da bi odkrili in/ali preverili sovražnikovo moč ali pridobili druge informacije.

reconnaissance patrol /AAP6/ izvidniška patrolja

Pri kopenskih silah, patrolja, ki pridobi taktične informacije, če je le mogoče brez vednosti sovražnika. Glej tudi combat air patrol; combat patrol, patrol.

reconstitution /ATP3.2, FM101-5-1/ obnova

Aktivnosti, ki jih poveljnik načrtuje in izvaja z namenom obnove enot do zahtevane ravni bojne učinkovitosti glede na zahteve naloge in razpoložljivost virov. Obnova vključuje regeneracijo in reorganizacijo.

record as target /AAP6/ registriraj kot cilj

V artilerijski ali mornariški ognjeni podpori, povelje, ki pomeni, da je cilj potrebno vnesti v zapiske za prihodnje delovanja ali referenco.

recorded /AAP6/ registrirano

Odgovor v artilerijski ali mornariški ognjeni podpori, ki pomeni, da so bojna delovanja po ukazu "registriraj kot cilj" zaključena.

recover /STANAG 2287/ izvleči

S silo ali brez njene uporabe izvleči del naših sil ali sredstvo z lokacije, ki jo nadzoruje sovražnik.

recovery /AAP6/ povratek; izvleka

1. V zračnih operacijah, tisti del naloge, ki vključuje povratek letala v bazo. Glej tudi extraction. 2. V zračnih operacijah, del delovanja, med katerim se zrakoplov vrne v oporišče. 3. V mornariškem minskem bojevanju, izvleka čim bolj nedotaknjene mine, da bi jo pregledali in ocenili. Glej tudi salvage procedure.

recovery /AAP6/ izvleka

1. Pri izvedbi delovanj, postopek vzpostavitve stika, zaščite in izvleke osebja, manjših skupin ali enot ali materialnih sredstev. 2. Pri mornariškem minskem bojevanju, izvleka mine s čim manj stika, kar omogoča adaljno raziskavo za potrebe obveščevalnega ali drugega ocenjevanja. Glej tudi salvage procedure. 3. V zračnem delovanju, faza misije, ki pomeni vrnitev zrakoplova v bazo. 4. Pri vzdrževanju na bojišču, izvleka zapuščenih, oneposobljenih ali nevoznih vozil in, po potrebi, njihov premik na točko vzdrževanja. 5. Ukrepi, ki se izvajajo po incidentu ali napadu, da bi povrnili pripravljenost za delovanje posameznikov, enote ali objekta. Tudi recuperation.

recovery controller /AAP6/ kontrolor povratka

Kontrolor zračnega prometa, odgovoren za pravilno napotitev vračajočega se letala na ustrezno službo za kontrolo terminalov.

recovery procedure /AAP6/ postopek izvleke

Glej explosive ordnance disposal procedures.

rectification /AAP6/ rektifikacija

V fotogrametriji, postopek projiciranja nagnjene ali poševne fotografije na vodoravno ploščo. Glej tudi controlled mosaic; semi-controlled mosaic; uncontrolled mosaic.

rectified airspeed /AAP6/ prilagojena zračna hitrost

Glej calibrated airspeed.

rectifier /AAP6/ usmernik

Naprava za spreminjanje izmeničnega električnega toka v enosmernega. Glej tudi inverter.

redeployment aerodrome /AAP6/

Letališče, ki v mirnodobnem času ni popolnoma zasedeno, vendar je takoj po izbruhu vojne razpoložljivo za uporabo in za namestitev enot, ki so prerazporejene iz njihovih mirnodobnih položajev. V glavnem mora imeti takšno letališče objekte in opremo na enaki ravni kot glavno letališče. Glej tudi aerodrome; diversion aerodrome; main aerodrome.

reduced lighting /AAP6/ zmanjšana osvetlitev

Zmanjšanje svetlobe, ki jo oddajajo luči kopenskega vozila s pomočjo zmanjšanja moči ali z zakrivanjem, tako da je omejeno oddajanje svetlobe. Glej tudi normal lighting.

re-entry vehicle /AAP6/ plovilo za ponovni vstop

Tisti del vesoljskega plovila, ki je oblikovan za ponovni vstop v zemeljsko atmosfero v zadnjem delu svoje krivulje leta. Glej tudi implementation; NATO standardization agreement; reservation.

reference box /AAP6/ referenčna tabela

Identifikacijska tabela, ki jo najdemo na robu zemljevida ali karte, ki vsebuje serijsko številko, številko lista in številko izdaje v ustrezni prepoznavni obliki. Imenuje se tudi okvirček z referencami. Tudi refer-to-box. Glej tudi information box.

reference datum /AAP6/ referenčni podatek

Uporablja se pri natovarjanju letala. Namišljena vertikalna ravnina na ali poleg nosa letala, iz katere se merijo vse vodoravne razdalje za doseganje ravnotežja. Diagrami vsakega letala prikazujejo ta referenčni odatek kot ravnotežni položaj nič. Tudi balance station zero. Glej tudi moment.

reference diversion point /AAP6/ referenčna točka spremembe smeri

Ena od številnih točk, ki jo izbere pooblaščen organ za določanje poti na obeh straneh trase konvoja ali ne glede na traso konvoja, za pomoč pri spremembi smeri na morju.

reference point /AAP6/ referenčna točka

Očitna točka na terenu, ki jo je lahko najti.

refer-to box /AAP6/ okvirček s podatki

Glej reference box.

reflection /AAP6/ odboj

Energija, vrnjena nazaj ob srečanju dveh medijev. Odboj je lahko spekularen (direkten) ali razpršen, glede a vrsto površin, ki prideta v stik.

reflex sight /AAP6/ refleksni vizir

Optični ali računalniški vizir, ki odbija mrežasto sliko (ali slike) na steklo, za polaganje cilja na vizir.

refuge area /AAP6/ pribežališče

Obalno območje, varno pred sovražnimi napadi, kamor se lahko ukaže napotitev trgovskih ladij med premikom. Glej tudi safe anchorage.

refugees /AAP6, APP6A/ begunci

Osebe, ki se zaradi resnične ali namišljene nevarnosti preselijo po lastni volji, spontano ali v nasprotju s politiko, ne glede na to, ali se selijo znotraj svoje lastne države (domači begunci) ali preko mednarodnih meja (mednarodni begunci). Civilisti, ki zaradi resnične ali namišljene nevarnosti zapustijo svoj dom, da bi poiskali varnost kje drugje. Glej tudi displaced person.

refurbish /ATP3.2/ obnovitev, osvežitev enot

regeneration /AAP6/ obnova

Pravočasno popolno ali delno aktiviranje obstoječe strukture sil in infrastrukture, vključno s ponovnim popolnjenjem, opremo in zalogami do določenih nivojev. Glej tudi activate; mobilization; reconstitution.

regional naval control of shipping /AAP6/ regionalna pomorska kontrola transporta

Ukrepi kontrole pomorskega transporta, sprejeti na določenem in omejenem območju. Glej tudi full

naval control of shipping; naval control of shipping.

regional reinforcing force /AAP6/ regionalne okrepitevene sile

Sile za okrepiteve, dane na razpolago glavnemu poveljniku Nata, ki jih nato razporedi na posamezna podrejena poveljstva Nata.

regional reserve /AAP6/ regionalna rezerva

Sile za okrepiteve, ki jih glavni poveljnik Nata da na razpolago podrejenemu poveljniku in še niso namenjene a določeno nalogo, vendar so pripravljene po potrebi delovati po ukazu v njegovem območju odgovornosti.

register /AAP6/ register

V kartografiji, pravilen položaj enega dela zemljevida glede na druge dele zemljevida, na vsaki stopnji izdelave.

register glass /AAP6/ registrsko steklo

V fotografiji, steklena plošča v osrednji ravnini, ob katero je film pritisnjen ob pritisku na sprožilec.

register marks /AAP6/ registrske točke

V kartografiji, določene točke, kot npr. križci, krogci ali drugi vzorci, nanešeni na originalni izvod pred reproduciranjem, da bi na ta način olajšali registracijo plošč in označili relativne položaje zaporednih podob.

registered matter /AAP6/ zaveden, registriran predmet

Katerakoli zaupna zadeva, ki je zavedena, običajno s številko, in o kateri se poroča v rednih časovnih presledkih.

registered publication /AAP6/ registrirana publikacija

Zaupna publikacija, opremljena z registrsko številko, kot tudi z dolgim in kratkim naslovom, za katero se zahtevajo redna poročila.

registration fire /AAP6/ preizkusni ogenj

Ogenj, ki se izvaja z namenom pridobiti natančne podatke za kasnejše bolj učinkovito uničevanje ciljev. Glej tudi fire.

registration point /AAP6/ oporna točka

Zemljiščni objekt ali druga točka, po katerih se ravna ogenj, da bi tako pridobili popravke za streljanje.

regulated item /AAP6/ nadzorovano sredstvo

Katerokoli sredstvo, katerega izdajanje porabnikom je pod nadzorom ustreznega organa zaradi različnih vzrokov, kot so cena, pomanjkanje, tehnične lastnosti ali nevarnosti ali pomen za delovanje. Tudi controlled item. Glej tudi critical supplies and materiel.

regulatory sign /AAP6/ prometni znak

Znak, ki ga uporablja ustrezen organ za urejanje in kontrolo prometa.

rehabilitation /AAP6/ obnavljanje, rehabilitacija

1. Rehabilitacija enot, običajno na relativno mirnem področju, ki so bile pred kratkim umaknjene iz bojnih ali izredno nevarnih nalog, med katero enote pregledajo oziroma popravijo svojo opremo, se spočijejo, urijo, nadomestijo manjkajoče sile in obnovijo zaloge in opremo ter se na splošno pripravijo za prihodnja delovanja. 2. Dejavnost, opravljena z namenom obnoviti objekt, da bo dosegal zahtevane standarde.

rehearsal preskus (vaja)

Preskus je urjenje postopkov ali vaja ("generalka") pred izvedbo naloge. Podlaga za izvedbo preskusa sta povelje za delovanje ter uskladivena matrika. Temeljni cilj izvedbe preskusa je pridobitev informacije o streznosti rešitev.

reimbursable NATO military personnel /AAP6/ vojaško osebje Nata, za katerega se povrnejo stroški

Kategorija vojaškega osebja, ki ga Natu da država prejemnica in za katerega se iz Natovega

mednarodnega proračuna tej državi povrnejo stroški.

reinforcement /NRC/ okrepitev

Vrsta organizacijskih, bojnih in posebnih ukrepov pristojnih organov za povečanje zmogljivosti velikih sestavov, taktičnih sestavov ali enot za izvedbo njihovih operativnih nalog. Okrepitev dosežemo z dodajanjem novih velikih sestavov, taktičnih sestavov in enot, s pregrupiranjem, z dodajanjem okrepitev iz različnih oboroženih sil, rodov in enot s specialistično podporo ter uporabo virov, ki jih ima na voljo najvišji poveljnik v podporo delovanj velikih sestavov, taktičnih sestavov in enot. Pregrupiranje vključuje prehod sil od enega poveljnika k drugemu poveljniku na podlagi odločitve višjega poveljnika. Sile, ki so dodeljene kot okrepitev, so začasno podrejene poveljniku, ki ga podpirajo, medtem ko podporne sile ostanejo pod poveljstvom neposredno nadrejenega poveljnika.

reinforcing /AAP6/ okrepitev

Bojna naloga v besednjaku artilerije, v kateri ena artilerijska enota dopolnjuje ogenj druge artilerijske enote.

reinforcing force /AAP6/ sile za okrepitev

Pri načrtovanju hitrih okrepitev, obstoječa sila, ki jo države dajo na razpolago glavnemu poveljniku Nata za krepitev že razporejenih sil. Glej tudi augmentation force; mobilizable reinforcing force.

reinforcing nation /AAP6/ država okrepitve

Članica Nata, ki pošlje okrepitvene sile poveljstvu Nata.

relateral tell /AAP6/ pokazatelj; števec

Glej track telling.

relative altitude /AAP6/ relativna višina

Glej vertical separation.

relative bearing /AAP6/ relativni azimut

Smer, izražena kot vodoravni kot, ki se običajno meri v smeri urinega kazalca od sprednje točke vzdolžne si vozila, letala ali ladje proti predmetu ali telesu. Glej tudi bearing; grid bearing.

relative biological effectiveness /AAP6/ relativna biološka učinkovitost

Delež absorbiranih gama ali rentgenskih žarkov neke energije v primerjavi z absorbirano količino druge ionizirajoče radiacije, ki ima enak biološki učinek.

release /AAP6/ spust

V oborožitvi v zračnem prostoru, namerna ločitev prosto padajočega tovora letala od opreme, na katero je tovor pripet, z namenom uporabe tovora. Glej tudi air movement; free drop; high velocity drop; low velocity drop.

release line /APP6A/ črta prenehanja kontrole; črta prenosa pooblastil

Fazna črta pri premagovanju vodne ovire, ki določa spremembo poveljstva pri kontroli premika.

release point (RP) /AAP6, APP6A/ točka prenehanja kontrole; točka spusta

1. Pri cestnem transportu, natančno določena točka na progi, na kateri se elementi iz kolone vrnejo pod pristojnost svojih poveljnikov, vsak od teh elementov pa nadaljuje svojo pot proti svojem končnem cilju. 2. Pri zračnem transportu, točka na tleh, nad katero letalo odvrže prvega padalca ali prvi kos tovora. Glej tudi computed air release point.

released /AAP6/ prost

V zračni obrambi, orožje in posadke, ki so oproščene opravljanja nalog in niso v stanju pripravljenosti. Kadar so proste, so obveščene o tem, kdaj se spet vrnejo v stanje pripravljenosti.

releasing commander /AAP6/ poveljnik jedrskega orožja

Pri uporabi nuklearnega orožja, poveljnik, ki je pooblaščen dajati odobritve za uporabo jedrskega orožja v predpisanih mejah.

reliability /AAP6/ zanesljivost

Sposobnost kosa opreme opravljati zahtevano nalogo pod navedenimi pogoji v določenem časovnem razdobju.

reliability diagram /AAP6/ diagram zanesljivosti

V kartografiji, diagram, ki prikazuje datume in kvaliteto virov, iz katerih sta nastala zemljevid ali karta. Glej tudi compilation diagram; information box.

relief /AAP6/ relief

Različne višine in razlike v konfiguraciji terena na površini zemlje, ki so lahko prikazane na zemljevidih ali kartah z obrisi, s hiposometričnim šifriranjem, z osenčenjem ali dvigovanjem točk.

relief in place /AAP6/ zamenjava na mestu

Bojna delovanja, v katerih enota po ukazu nadrejenega zamenja drugo enoto na položaju. Odgovornosti zamenjane enote za izvršitev naloge in dodeljeno območje bojnega delovanja se prenesejo na prihajajočo noto. Prihajajoča enota nadaljuje z izvajanjem delovanj v skladu s poveljem.

relief of troops in combat /ATP3.2/ zamenjava enot v boju

Aktivnost, pri kateri ena enota prevzame izvajanje bojnih delovanj od druge. Pri tem razlikujemo naslednje oblike: zamenjava na mestu, prehod skozi enoto naprej in prehod skozi enoto nazaj. Glej relief in place.

remedial action /TEED/ odprava pomanjkljivosti

Aktivnost, ki služi popravku napak, učinkov nepravilnosti ali izboljšanju razmer.

remote delivery /AAP6/ daljinska (vodena) dostava

Pri minah, dostava min na ciljno področje s kakršnimi koli sredstvi, razen z neposrednim polaganjem. Natančen položaj min, ki so tako nameščene, je lahko neznan.

remotely delivered mine /AAP6/ daljinska mina

Mina, ki potuje do cilja s pomočjo zrakoplova ali posrednega ognja iz razdalje več kot 500 m. Opomba: Natančna lokacija min ni vedno znana. Glej tudi scatterable mine.

remotely piloted vehicle /AAP6/ daljinsko vodeno vozilo; brezpilotno letalo

Vozilo brez posadke, ki ga je mogoče upravljati z razdalje preko zvez. Običajno je izdelano tako, da se lahko vrne. Glej tudi drone; vehicle.

render safe procedures /AAP6/ postopki za varno odstranitev

Glej explosive ordnance disposal procedures.

rendezvous /AAP6/ točka srečanja

1. Vnaprej dogovorjeno srečanje ob določenem času na določenem kraju, s katerega se začne akcija ali del delovanja ali na katerega se enote vrnejo po izvedbi delovanj. Glej tudi join-up. 2. Pri kopenskem bojevanju, mesto na zemljišču, ki ga je lahko najti, kjer osebje enote, poveljstva ali posameznih objektov pričaka obiskovalce. Glej tudi contact point.

repeat /AAP6/ ponovi

V artileriji ali mornariški ognjeni podpori, povelje, ki pomeni izstrelitev enakega števila izstrelkov z enako metodo.

repeater-jammer /AAP6/ ponavljalac- povzročitelj motenj

Sprejemno oddajna naprava, ki ojača, pomnoži in ponovno odda sprejete signale in tako zavaja oziroma moti signal.

replacement factor /AAP6/ nadomestni faktor

Ocenjeni odstotek opreme ali rezervnih delov v uporabi, ki bodo morali biti nadomeščeni oziroma zamenjani v določenem času zaradi obrabe, ki je ni mogoče popraviti, sovražne akcije, opustitve, ropa ali drugih vzrokov razen katastrof.

replenishment /ATP3.2/ obnovitev zalog

replenishment at sea /AAP6/ obnovitev zalog na morju

Delovanja, ki so potrebna za prevoz osebja in/ali zalog, kadar so slednje na morju. Tudi underway replenishment.

reply /AAP6/ odgovor

Odgovor na reklo. Glej tudi challenge; countersign; password.

report line (RL) /AAP6/ črta poročanja

Črta, na kateri se morajo enote, potem ko jo dosežejo, javiti svojemu poveljstvu. Glej tudi phase line.

reporting post /AAP6/ mesto poročanja

Element sistema kontrole in poročanja, ki se uporablja za razširitev pokritosti radarja centra za kontrolo in poročanje. Ne izvaja kontrole letal.

representative downwind direction /AAP6/ srednja smer vetra

Med obdobjem napovedi, sredina površine v smeri vetra v nevarnem območju, proti kateremu potuje oblak. Glej tudi representative downwind speed.

representative downwind speed /AAP6/ srednja hitrost vetra

Srednja vrednost hitrosti površinskega vetra v nevarnem področju v obdobju, za katerega velja napoved. Glej tudi downwind direction.

representative fraction /AAP6/ srednja vrednost ulomka

Glej scale.

reprisal /NRC/ povračilni ukrep

Pravni prisilni ukrep države v odgovor na škodo ali izgubo zaradi nezakonitih dejanj druge države. Namen ovračilnih ukrepov je prisiliti državo, da preneha s takšnimi aktivnostmi in povrne škodo.

reproduction material /AAP6/ reprodukcijski material

Material, običajno v obliki pozitivnih in negativnih kopij na filmu ali steklu, za vsako barvno ploščo, iz katerega je mogoče neposredno reproducirati zemljevid ali karto.

request modify /AAP6/ zahteva za spremembo

V ognjeni podpori, zahteva katerekoli osebe, razen tiste, pooblašene za spreminjanje načrta ognja, za spremembo.

required military force /AAP6/ potrebna vojaška sila

Oborožene sile, ki so potrebne za izvedbo vojaške naloge v nekem časovnem obdobju.

required supply rate /AAP6/ potrebna oskrba

Količina streliva, izražena v številu izstrelkov na orožje na dan za tiste izstrelke, izstreljene iz orožja, in tudi za vse druge dele zaloge, izražene v ustreznih merskih enotah na dan, ki so ocenjene, da lahko vzdržujejo delovanja katerekoli sile brez omejitev v posameznem časovnem razdobju.

requisition /AAP6/ zahtevek

Zahteva ali prošnja za osebje, material, ali storitve, ki so odobreni, vendar niso razpoložljivi brez posebne ahteve.

rescue ship /AAP6/ reševalna ladja

Pri nadzoru ladijskega transporta, ladja konvoja, ki pluje na koncu konvoja za reševanje preživelih.

rescue strop /AAP6/ reševalni prsni pas

Del reševalne opreme, ki jo pritrdimo okrog prsnega koša osebe, ki jo rešujemo, da bi jo pritrdili na reševalno vrv ali na vlečni kabel helikopterja. Tudi horse collar.

reseau /AAP6/ mreža

Koordinatni sistem standardne velikosti v slikovni ravnini fotografskega sistema, ki ga uporabljamo za merjenje.

reservation /AAP6/ pridržek

V standardizaciji, oznaka države članice, ki opisuje del dogovora o standardizaciji, ki ga država ne bo uveljavila ali pa ga bo uveljavila le z omejitvami. Glej tudi implementation; NATO standardization agreement; ratification.

reserve /AAP6/ rezerva

Sile, ki niso angažirane in so namenjene soočenju z nepredvidljivimi situacijami ali odzivu na prihodnje dogodke.

reserved demolition target /AAP6/ rezervno rušenje

Cilj, določen za uničenje. Uničenje mora nadzorovati določena raven poveljevanja, ker igra zelo pomembno vlogo v taktičnem ali strateškem načrtu ali ker je objekt tako pomemben ali ker je uničenje izvedeno pred očmi sovražnika. Glej tudi preliminary demolition target.

reserved demolition target /ATP3.2, FM101-5-1/ rezervirani cilj rušenja

Cilj rušenja, katerega uničenje mora nadzirati poveljstvo na določeni ravni, saj igra ključno vlogo pri taktičnem ali strateškem načrtu ali ker je pomemben zaradi svoje strukture ali ker ga lahko rušimo neposredno pred sovražnikom ("pred očmi").

reserved route /AAP6/ rezervirana pot

V cestnem prometu določena pot, dana izključno enemu organu ali formaciji. Glej tudi route.

residual contamination /AAP6/ preostala kontaminacija

Kontaminacija, ki ostane tudi potem, ko so bili izvedeni koraki za njeno odstranitev. Ti koraki lahko vključujejo le čas, v katerem se kontaminacija normalno razgradi.

residual radiation /AAP6/ preostalo sevanje

Jedrsko sevanje, ki ga povzročijo padavine, umetna disperzija radioaktivnega materiala ali radiacija, ki jo je povzročila jedrska eksplozija in traja dlje kot eno minuto po eksploziji. Glej tudi contamination; induced radiation; initial radiation.

residual risk /AAP6/ stopnja ostanka tveganja

Stopnja tveganja, ki ostane kljub vsem opredeljenim zaščitnim ukrepom. Ukrepi opredeljujejo tisto raven stopnje ostanka tveganja, ko je ta še na sprejemljivi ravni ali pa ga ni mogoče zmanjšati.

resolution /AAP6/ resolucija

Merjenje vsake najmanjše podrobnosti, ki jo senzorski sistem lahko loči pod specifičnimi pogoji.

responsor /AAP6/

Električna naprava, ki se uporablja za sprejem prvega dela elektronskega gesla in predvaja odgovor oziroma drugi del gesla. Glej tudi transponder.

rest /AAP6/ počitek

V artileriji, povelje, ki pomeni, da tiste enote oziroma orožja, ki jim je povelje namenjeno, ne bodo več sledili oveljem za ogenj toliko časa, dokler povelje velja.

restart at... /AAP6/ začni ponovno ...

V artileriji, beseda, ki se uporablja za ponovni začetek izvajanja načrta ognja po poveljih "ostani na..." ali "preveri ogenj" ali "prenehaj s polnjenjem".

restitution /AAP6/ restitucija

Postopek določanja pravega planimetričnega položaja predmetov, katerih podobe so prikazane na fotografijah.

restitution /NRC/ povračilo; restitucija

Ena od oblik uveljavljanja obveznosti nadomestila škode, povzročene z nezakonitimi dejanji mednarodno pravne osebe. Vsebuje povrnitev lastnine v stanje, kakršno je bilo pred nezakonitim dejanjem. Ena od oblik je vrnitev lastnine, ki jo je ena od vojskujočih se držav nezakonito odvzela ali odpeljala z ozemlja druge, nasprotne države.

restitution factor /AAP6/ faktor restitucije

Glej correlation factor.

restraint factor /AAP6/ faktor omejitve

V zračnem transportu, faktor, običajno izražen v večkratnikih gravitacijske sile, ki določa zahtevano moč vrvi in privezov za pričvrstitev tovora.

restricted area /AAP6/ omejeno območje

1. Zračni prostor določenih razsežnosti nad deli kopnega ali teritorialnimi vodami države, znotraj

katerega e prelet letal omejen v skladu z nekaterimi določenimi pogoji. 2. Področje, na katerem veljajo posebni omejitveni ukrepi, da bi preprečili ali čim bolj zmanjšali motnje med lastnimi silami. 3. Področje pod vojaško jurisdikcijo, v katerem veljajo posebni varnostni ukrepi za preprečitev nepooblaščenega vstopa. Glej tudi closed area; danger area; prohibited area.

restricted dangerous air cargo /AAP6/ omejeno nevaren zračni tovor

Tovor, ki ne spada v skupino zelo nevarnih, vendar pa je nevaren in zahteva dodatno previdnost pri pakiranju in rokovanju z njim, v tovornem ali potniškem letalu. Glej tudi cargo.

restricted fire area (RFA) /APP6A/ območje omejenega ognja

Območje, na katerem veljajo določene omejitve in na katerem brez predhodne uskladitve z odrejenim poveljstvom ni dovoljeno izvajati nobene vrste ognja, ki prekoračuje omejitve.

restricted operations area /AAP6/ območje omejenih bojnih delovanj

Zračni prostor določenih razsežnosti, ki jih je določil organ za kontrolo zračnega prostora kot odgovor na posebno operativno situacijo ali zahteve, kjer je delovanje enega ali večih uporabnikov zračnega prostora mejeno.

restricted operations zone (ROZ) /APP6A/ območje omejenega delovanja

Zračni prostor določenih razsežnosti, namenjen specifični operativni situaciji. Vstop v to območje lahko odobri samo poveljstvo, ki ga je določilo.

restrictive fire line (RFL) /APP6A/ črta omejenega ognja

Črta, vzpostavljena med sosednjima enotama, ki sta v stiku (ena ali obe sta lahko v premiku), ki prepoveduje ogenj ali učinek slednjega čez črto brez koordinacije. Črto določi nadrejeni poveljnik enot, ki sta v stiku.

restrictive fire plan /AAP6/ načrt omejevanja ognja

Varnostni ukrep za lastna letala, ki določa zračni prostor, relativno varen in brez sovražnega konvencionalnega ognja, ki prihaja z zemlje.

restrictive measures /ATP3.2/ omejevalni ukrepi

Omejevalni ukrepi postavljajo zahteve za posebno usklajevanje pred ognjenim delovanjem na cilje. Temeljni namen teh ukrepov je zaščita lastnih sil. Primer takšnega ukrepa je črta usklajevanja ognjene podpore .

restrictive terrain /ATP3.2/ omejeno prehodno zemljišče

Zemljišče, ki predstavlja veliko težavo sovražnim premikom. Upočasnjuje gibanje in nudi branilcu zaščito in prikritost položajev. Ponavadi lahko branilec najde naravne ovire, ki jih lahko okrepi ter s tem ovira prodor in kanalizira sovražnika. Če ta želi takšno zemljišče zavzeti, potrebuje močne pehotne sile. Takšna območja najlažje branijo sile, kjer prevladuje pehota.

resupply /AAP6/ obnova zalog

Aktivnost obnavljanja zalog, da bi se ohranila potrebna raven.

retain /APP6A/ obdržati

Bojna naloga enote, da zavzame in obdrži zemljišče in prepreči sovražniku njegovo zavzetje ali uporabo.

reticule /AAP6/ mreža, križec

Oznaka, kot npr. križec ali sistem črt, ki ležijo v slikovni ravnini naprave za opazovanje. Lahko se jo uporablja le kot referenčno točko pri nekaterih vrstah monokularnih instrumentov ali pa kot eno od dveh točk za oblikovanje plavajoče točke pri nekaterih vrstah stereoskopov. Glej tudi graticule.

retirement /APP6A/ prosti (samostojni) umik

Dejavnost, v kateri sile izven bojnega stika izvedejo premik od sovražnika. – Oblika retrogradnih aktivnosti; ukazani premiki nazaj sil, ki niso v bojnem stiku s sovražnikom in ga tudi ne pričakujejo.

retrograde shipping /AAP6/ povratni transport

Transport, ki vrača osebje, zaloge in opremo z vojskovališča.

return load /AAP6/ povratni tovor

Osebje in/ali tovor, ki se prevažata z vračajočim se vozilom/plovilom.

reverse slope /AAP6/ nasprotno pobočje

Katerokoli pobočje, ki se spušča stran od sovražnika.

riding-off /AAP6/

Manever, pri katerem se spremljevalna ladja postavi med spremljano enoto ali enote in nasprotnikove sile, da bi jih prisilila k temu, da se obrnejo.

riot control agent /AAP6/ sredstvo za kontrolo neredov

Snov, ki ima moteč ali celo paralizirajoč učinek na človeka, ki pa izgine v nekaj minutah po oddaljitvi z mesta, kjer je bilo sredstvo uporabljeno. Nevarnosti trajne poškodbe ni in zdravljenje je le redko potrebno. Glej tudi incapacitating agent.

ripe /AAP6/ aktiviran

Pri minah, beseda, ki pomeni "aktiviran". Glej tudi armed mine.

rising mine /AAP6/ vzpenjajoča se mina

Pri pomorskih minah, mina, ki ima pozitiven vzgon in se loči od grezila zaradi vpliva ladje ali s pomočjo časovne naprave. Mina lahko eksplodira ob stiku, ob ustreznem hidrostatičnem tlaku ali na drug način. Glej tudi mine.

road block /AAP6/ cestna blokada

Zapora ali ovira (običajno ju spremlja ogenj) za blokiranje ali omejevanje premikov sovražnih vozil na neki relaciji.

road clearance time /AAP6/ čas izpraznitve poti

Celoten čas, ki ga kolona potrebuje, da prepotuje in izprazni en del poti.

road hazard sign /AAP6/ prometni znak za nevarnost

Znak, ki opozarja na nevarnosti v prometu. Vojaški znaki za nevarnost bi morali biti uporabljeni na področju oskrbovalnih/pristopnih poti le v skladu z obstoječimi dogovori z državnimi oblastmi.

road space /AAP6/ cestni prostor

Dolžina ceste, izražena v miljah ali kilometrih, ki je dodeljena in/ali jo dejansko zasede po poti vozeča kolona. Glej tudi column length.

roamer /AAP6/ javljalec koordinat

Mreže, izdelane za najpogostejša merila zemljevidov, ki se uporabljajo za določanje koordinat na zemljevidu.

rocket /AAP6/ raketa

Plovilo z lastnim pogonom, katerega krivulje ali smeri med letom ni mogoče nadzorovati.

roentgen /AAP6/ rentgen

Enota količine izpostavljenosti gama (ali rentgenskim) žarkom. V vojaški dozimetriji je en rentgen praktično nak enemu radu.

role number /AAP6/ karakteristična številka

Na področju medicine, razvrstitev medicinskih objektov glede na njihove različne zmogljivosti (ROLE 1, ROLE 2, ROLE 3).

roll /AAP6/ nagib; vrtenje

1. Vrtenje letala ali ladje okrog svoje vzdolžne osi. 2. Pri fotografiranju iz zraka, vrtenje kamere okrog vzdolžne osi letala. Običajno tilt. Glej tudi tilt angle.

roller conveyor /AAP6/ tekoči trak

Pripomoček za transport materiala, ki ima kolesa, po katerih se pomika tovor.

romper /AAP6/ pobegla ladja

Ladja, ki se je pomaknila več kot 10 navtičnih milj naprej od svojega konvoja in se mu ne more ponovno pridružiti. Glej tudi straggler.

rope /AAP6/ vrv reflektorja

Del dvopolnega radarskega reflektorja, ki je sestavljen iz koluta metalne folije ali žice, oblikovan za

široke, nizkofrekvenčne odgovore. Glej tudi chaff; rope-chaff.

rotational post /AAP6/ zamenljivo mesto

Delovno mesto oziroma dolžnost, na katerih se osebje menjuje (rotira). V Natu so taka delovna mesta oziroma dolžnosti lahko omejena na določene države.

rotor governing mode /AAP6/ kontrola hitrosti rotorja

Funkcija nadzora, ki samodejno ohranja hitrost rotorja pri helikopterju.

rounds complete /AAP6/ izstreljeno

V artilerijskemu in mornariškem ognju, izraz, ki se uporablja za poročanje, da je bilo število projektilov, določenih za izvajanje ognja, že izstreljenih. Glej tudi shot.

route /AAP6/ pot

Predpisana smer potovanja od določene izhodiščne točke na določen končni cilj. Glej tudi axial route; connecting route; controlled route; despatch route, diversion; double flow route; lateral route; limited access route; main supply route; open route; reserved route; route classification; single flow route; supervised route

route capacity /AAP6/ zmogljivost poti

1. Največji možni pretok vozil v eno smer na tisti točki poti, kjer je ozko grlo. 2. Največje možno število metričnih ton, ki jih je možno prepeljati v eno smer po določeni poti v eni uri. Je produkt največjega možnega pretoka vozil in povprečnega koristnega tovora na vozilih, ki uporabljajo to pot. Glej tudi railway line capacity.

route classification /AAP6/ klasifikacija poti

Oznaka, dana določeni poti, ki uporablja faktorje minimalne širine, najslabšega tipa ceste, najšibkejšega mostu ali našibkejšega odtočnega kanala pod cesto, kot tudi ovire za pretok prometa. Glej tudi military load classification; route.

route clearance /AAP6/ čiščenje poti

Pri kopenskem delovanju, iskanje in, v primeru najdbe, razpoznavanje, označevanje, nevtraliziranje, uničenje ali odstranitev min ali eksplozivnih sredstev, improviziranih eksplozivnih naprav in min presenečenja na določeni poti, da bi zmanjšali tveganje za nadaljnje vojaško delovanje. Opomba: Običajno ga izvajajo vojaške sile.

route defence /ATP3.2/ obramba smeri

route lanes /AAP6/ plovne poti

Serija vzporednih poti za napotitev ladij, ki plujejo neodvisno ena od druge.

route reconnaissance /AAP6/ izvidovanje poti

Izvidovanje vzdolž določene linije komunikacij, kot so cesta, železnica ali vodna pot, da bi pridobili nove ali ovejše informacije o stanju poti in aktivnostih na njej.

routine supply /ATP3.2/ redna oskrba

Način oskrbe enot. Izvaja se po ustaljenih postopkih oskrbe.

row marker /AAP6/ kazalo vrst

Pri kopenskih minah, naraven, umeten ali posebej nameščen znak, ki se nahaja na začetku ali na koncu vrste min, kjer so mine položene v posamičnih vrstah. Glej tudi marker.

rules of engagement (ROE) /AAP6/ pravila delovanja

Navodila, ki jih izda pooblaščen vojaški organ in določajo okoliščine in omejitve, pod katerimi bodo sile začele in/ali nadaljevale bojno delovanje proti sovražnim silam, na katere naletijo.

rules of engagement profile /AAP6/ izbor pravil delovanja

Seznam pravil delovanja za sile, ki imajo posebno vlogo, ali delovanje v določenih časovnih in prostorskih mejah.

run /AAP6/ polet; prelet

1. Tisti del poleta izvidniškega letala, v katerem se s tehničnimi sredstvi pridobivajo vizualne informacije. 2. Prehod kombinacije minolovec – čiščenje ali minolovec, katerega oprema deluje

preko "uzde". Ta izraz je mogoče uporabljati tudi za prenašanje informacij minolovcev.

running fix /AAP6/ sečišče ečišče dveh ali več pozicijskih črt, ki nista pridobljeni sočasno, naravnanih na isti čas.

run-up area /AAP6/ ogrevalno območje

Področje znotraj manevrskega območja, ki je rezervirano za testiranje letalskih motorjev pred vzletom.

runway /AAP6/ vzletno-pristajalna steza

Določeno pravokotno območje letališča, pripravljeno za pristajanje in vzletanje letal po pravokotnikovi dolžini.

runway visual range /AAP6/ vizualna razdalja pristanka

Največja možna razdalja v smeri vzletanja ali pristajanja, na kateri so pristajalna steza ali njene luči oziroma znaki, ki jo očrtujejo, vidna s položaja nad določeno točko na osrednji črti in na višini, ki ustreza povprečni očesni ravni pilota ob pristanku.

rupture zone /AAP6/ območje prelomov

Območje, neposredno poleg meja kraterja, na katerem je stres zaradi eksplozije presegel največjo moč medija. To je opazno zaradi številnih radialnih razpok različnih velikosti.

sabot /AAP6/ ovoj podkalibrnega zrna

Lahek nosilec, v katerem je nameščen podkalibrni projektil, da bi tako omogočil izstrelitev projektila v orožju večjega kalibra. Nosilec napolni brazdo cevi orožja, iz katerega je projektil izstreljen; običajno se ga odvrže na kratki razdalji od ustja cevi.

sabotage squad /ATP3.2/ diverzantska skupina

safe anchorage /AAP6/ varno sidrišče

Sidrišče, za katerega se meni, da je varno pred sovražnimi napadi in na katerega se napotijo trgovske ladje, ko je v veljavi politika premikanja ladjevja. Glej tudi refuge area.

safe area /AAP6/ varno območje

V operacijah v podporo miru, varno območje, v katerem Natove sile ali sile pod vodstvom Nata ščitijo posamezne osebe in/ali lastnino. Glej tudi secure area.

safe burst height /AAP6/ varna višina eksplozije

Višina eksplozije, na kateri ali nad katero so padajoči delci ali škoda na objektih na tleh takšna, da so še sprejemljivi za poveljnika. Glej tudi height of burst.

safe current /AAP6/ varni tok

Maksimalni tok pri morskih minah, v določeni obliki vala in ritma valovanja. Za mine, ki jih odstanjemo, ne predstavlja nevarnega območja.

safe depth /AAP6/ varna globina

Pri morskih minah, najmanjša možna globina vode, v kateri ladja ne bo aktivirala mine posameznega tipa na tleh. Varnostna globina je običajno navedena za ladje v stabilni legi, mirno morje in določeno hitrost.

safe distance /AAP6/ varna razdalja

Pri morskih minah, vodoravna razdalja od roba področja, ki ga je poškodovala eksplozija, do centra čistilca min.

safe separation distance /AAP6/ varna vmesna razdalja

Najmanjša razdalja med prenosnim sistemom in orožjem, izza katere so možne nevarnosti, povezane z delovanjem (detonacijo) še sprejemljive.

safe speed /AAP6/ varna hitrost

Pri morskih minah, hitrost, s katero ladja nadaljuje svojo pot, ne da bi aktivirala mino na globini znotraj območja škode.

safe state /AAP6/ varno stanje

Stanje, v katerem mina ne funkcioniira, tako da lahko z njo varno rokujemo in jo prevažamo.

safe working load /AAP6/ varen delovni tovor

V pomorskih operacijah, največja možna obremenitev, s katero je še varno obremeniti napravo in ki je običajno prikazana na plošči, pritrjeni ob napravi. Glej tudi static test load.

safety and arming mechanism /AAP6/ varnostni in sprožilni mehanizem

Naprava z dvojno funkcijo, ki preprečuje nenamerno aktiviranje eksplozivnega polnjenja ali pogonske naprave pred sprožitvijo, vendar omogoča aktiviranje ob prejemu ustreznih signalov.

safety angle /AAP6/ varnostni kot

Glej angle of safety.

safety device /AAP6/ varnostna naprava

Naprava, ki preprečuje nenamerno delovanje.

safety distance /AAP6/ varnostna razdalja

V cestnem transportu, razdalja med vozili, potujočimi v koloni, ki jo določi poveljnik zaradi varnostnih zahtev.

safety fuse /AAP6/ varnostni vžigalnik

Pirotehnično sredstvo, nameščeno v prožnem zaščitnem, vodotesnem toku, ki počasi gori in se uporablja za prenos plamena na detonator.

safety height /AAP6/ varnostna višina

Glej minimum safe altitude.

safety lane /AAP6/ varnostni prehod

Morska pot, določena za uporabo podmornic in ladij v tranzitu, da bi tako preprečili napade lastnih sil. V kopenskem morskem bojevanju, črta za žice poteznih min ali za mine, ki se aktivirajo z žico na morskem polju. Namenjena je zaščiti oseba, ki polaga mine. Potem ko so mine položene, ta linija ni več označena na leh in tudi ne vrisana v dokumentaciji minskih polj.

safety pin /AAP6/ varnostna igla

Glej arming pin.

safety zone /AAP6/ varnostno območje

Območje (kopno, morje ali zrak), rezervirano za nebojna delovanja lastnih letal, ladij, podmornic ali kopenskih sil.

safety-critical system /AAP6/ varnostno kritični sistem

Sistem, ki lahko ob napaki ali nepravilnem delovanju neposredno ogroža osebe, okolje in/ali materialna sredstva.

salted weapon /AAP6/

Jedrsko orožje, ki ima poleg svojih običajnih komponent tudi nekatere elemente izotopov, ki ujamejo nevtrone ob eksploziji in tako tvorijo radioaktivne snovi nad in pod običajnimi ostanki radioaktivnega orožja. Glej tudi minimum residual radioactivity weapon.

salvage /AAP6/ reševanje

1. Poškodovana, odvržena, zavržena ali opuščena materialna sredstva zavezništva ali sovražnika, vključujoč ladje, splave ali plavajočo opremo, ki so izvečena za ponovno uporabo. 2. Odstraniti sklope, podsklope ali komponente s sredstva, ki ni več popravljivo, za ponovno uporabo. Glej tudi cannibalize. 3. Ohranitev ali obnovitev materialnih sredstev, ki se nahajajo v poškodovani, odvrženi, zavrženi ali opuščeni zavezniški ali sovražnikovi opremi, za ponovno uporabo.

salvage procedure /AAP6/ postopek reševanja

1. Reševanje, evakuacija in popravljanje poškodovanih, zavrženih, izločenih ali zapuščenih zavezniških ali sovražnikovih materialnih sredstev, ladij, plovnih sredstev in opreme za plovbo. Glej tudi recovery; salvage. 2. Pomorska reševanja vključujejo čiščenje pristanišč in kanalov, potapljanje, nevarno vleko in reševalno izvečko ter izvečko materialnih sredstev, ladij, plovil in plavajoče opreme, ki so se potopili zunaj obale ali nasedli.

sanction /NRC/ sankcija

Ukrep, ki se uvede proti neki državi, če je kršila mednarodno pravo ali svoje mednarodne obveznosti. V primeru kršitve miru ali izvedbe agresije se lahko uvedejo gospodarske, diplomatske, vojaške ali druge sankcije (na podlagi 39., 41. in 42. člena ustanovne listine ZN).

scale /AAP6/ merilo

Razmerje med razdaljo na zemljevidu, karti ali fotografiji in ustrežno razdaljo na površju zemlje. Imenuje se udi numerična lestvica; merilo zemljevida. Tudi numerical scale, representative fraction. Glej tudi bar scale; conversion scale; graphic scale; photographic scale; principle scale.

scale of an exercise /AAP6/ obseg vaje

Velikost vaje glede na potrebne ali dodeljene vire. Vajo lahko razvrstimo kot veliko, srednjo ali majhno, gledano kot celoto v kontekstu Nata. Glej tudi extent of a military exercise.

scaling law /AAP6/ zakon razdalje

Matematični odnos, ki dovoljuje določanje učinkov v jedrski eksploziji sproščene energije kot funkcijo razdalje od eksplozije (ali od točke sprožitve jedrske bombe), pod pogojem, da je ustrezeni učinek znan kot unkcija razdalje za referenčno eksplozijo, npr. ene kilotone sproščene energije.

scan /AAP6/

Pri elektromagnetnem in akustičnem iskanju, en, cel obrat antene. Lahko določa osnovo časa.

scan line /AAP6/

Črta, ki se nariše na zapisovalniku pri enem krogu obrata antene.

scan rate /AAP6/

Hitrost, pri kateri so zabeleženi posamezni obrati antene pri iskanju.

scatterable mine /AAP6/ raztrosna mina

Pri kopenskih minah, mine, ki so položene neupoštevaje klasičen vzorec in jih trosijo letala, artilerija, rakete, posebna vozila ali pa se mečejo ročno. Ko je mina odvržena, ima običajno omejeno življenjsko dobo. Glej tudi mine.

scene of action commander /AAP6/ poveljnik bojišča

Pri protipodmorniškem bojevanju, poveljnik na mestu, kjer potekajo boji. Običajno je na ladji, v letalu, helikopterju ali v podmornici.

schedule of targets /AAP6/ razpored ciljev

Pri artilerijskem in mornariškem ognju, razvrstitev posameznih ali skupinskih ciljev po vrstnem redu.

scheduled fire /AAP6/ načrtovani ogenj

Vrsta vnaprej določenega ognja, izvedenega ob vnaprej določenem času.

scheduled speed /AAP6/ načrtovana hitrost

Načrtovana hitrost, ki jo ohranja konvoj plovil in ki določa razvrstitev konvoja v nek hitrostni razred. Glej tudi convoy speed; critical speed, declared speed.

scheduled target /AAP6/ načrtovani cilj

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, načrtovan cilj, na katerega se izvaja ogenj ob točno določenem času.

scheduled wave časovni razpored vala

Glej wave.

scheme of manoeuvre /FM101-5-1/ načrt (shema) manevra

Taktični načrt, ki ga izvajajo sile z namenom zavzetja dodeljenega cilja.

scramble /AAP6/ povelje za takojšnjo izvršitev

Povelje, ki določa čimprejšnji vzlet letala in mu običajno sledijo navodila v zvezi z nalogo.

screen /AAP6/ zavesa; zaščita; maska; ekran

1. Razvrstitev ladij, letal in/ali podmornic, ki ščitijo glavnino sil ali konvoj. Glej tudi screen coordinator. 2. V artografiji, list prozorne folije, stekla ali plastike z "glavnim" ali katerimkoli

vzorcem, ki se redno ponavlja in se lahko fotografsko ali fotomehansko uporablja v kombinaciji z masko za izdelavo območij vzorca. Glej udi half-tone screen. 3. Pri opazovanju, maskiranju in zaklanjanju, katerikoli naraven ali umeten material, neprepusten za opazovalne senzorje, nameščen med senzorje in predmet, ki ga želimo maskirati ali prikriti. Glej tudi concealment. 4. Varnostni element, katerega najpomembnejša naloga je opazovati, ugotoviti identiteto in posredovati informacije in ki se bojuje le v samoobrambi. Glej tudi flank-guard; guard.

screen /STANAG 2287/   ščititi

Opazovati, identificirati in sporočiti informacije o grožnjah glavnini sil ter se bojevati samo v primeru samoobrambe.

screen coordinator /AAP6/   koordinator zaščite

V mornariški rabi, častnik, ki ga taktični poveljnik določi za izvajanje posameznih poveljniških nalog v zvezi zaščito. Glej tudi screen.

scribing /AAP6/   zapisovanje

V kartografiji, metoda preparacije zemljevida ali karte z vrezovanjem črt v pripravljen premaz.

S-curve distortion /AAP6/   distorzija v obliki črke S

Izobličenje na fotografiji, ki jo je izdelal senzor za skeniranje, nastalo zaradi premikanja senzorja naprej med bočnim skeniranjem. Tudi S-bend distortion.

sea control /AAP6/   morska kontrola

Razmere, ki obstajajo, ko ima nekdo svobodo delovanja v morskem območju za lastne namene in v določenem času. Nanaša se na okolje pod in nad gladino ter na gladini. Glej tudi command of the sea; sea enial.

sea denial /AAP6/   onemogočanje na morju

Preprečevanje sovražnikove kontrole morskega območja, pri čemer sami tega območja ne moremo kontrolirati. Glej tudi command of the sea; sea control.

sea echelon /AAP6/   pomorski ešalon

Del jurišnega ladjevja, ki se umakne iz ali ostane izven transportnega območja med amfibijskim izkrcanjem in deluje v določenih območjih proti odprtemu morju ter je v predhodni pripravljenosti ali izven časovnega razporeda.

sea skimmer /AAP6/   raketa z nizko krivuljo leta

Raketa, ki leti na višini manj kot 15 metrov nad vodno gladino. Glej tudi guided missile.

sea surveillance /AAP6/   nadzor morja; pomorsko opazovanje

Sistematično opazovanje na morski gladini in pod njo z vsemi razpoložljivimi in uporabnimi sredstvi, predvsem z namenom najti, identificirati in določiti premike ladij, podmornic in drugih plovil, lastnih ali sovražnikovih, ki se na svetovnih morjih ali oceanih premikajo na gladini ali pod njo. Glej tudi sea surveillance system; surveillance.

sea surveillance system /AAP6/   sistem nadzora morja (akvatorija); sistem pomorskega opazovanja

Sistem za zbiranje, poročanje, vzajemno povezovanje in predstavljanje informacij, ki podpirajo in so izpeljane iz nalog pomorskega opazovanja. Glej tudi sea surveillance.

sealed cabin /AAP6/   zapečaten kabina

Zaseden prostor v letalu, za katerega so značilne stene, ki ne dopuščajo pretoka plinov med atmosfero okolja in notranjo atmosfere, in ki je opremljen z lastnimi načini obnavljanja notranje atmosfere.

search and rescue (SAR) /AAP6/   iskanje in reševanje

Uporaba letal, vodnih plovil, podmornic, specializiranih reševalnih ekip in opreme za iskanje in reševanje osebja v stiski na kopnem ali na morju.

search jammer /AAP6/   radijski oddajnik za motenje iskanja

Glej automatic search jammer

search mission /AAP6/   iskanje

V zračnih delovanjih, izvidovanje iz zraka z enim ali več letali, poslanimi z namenom najti predmet ali predmete, za katere je znano ali se sumi, da se nahajajo na nekem območju.

search sweeping /AAP6/ čiščenje z iskanjem

Pri morskih minah, bojna delovanja čiščenja dela poti ali področja, da bi ugotovili prisotnost lebdečih min.

searched channel /AAP6/ preiskan kanal

Pri morskih minah, celoten kanal ali del kanala določene širine, ki sta preiskana in očiščena.

searching fire /AAP6/ izvidovalni ogenj

Streljanje v globini s spreminjanjem višine elevacije. Glej tudi fire.

searchlight illumination /ATP3.2/ osvetljevanje z umetno svetlobo

Metoda osvetljevanja bojišča, kjer uporabljamo svetila z usmerjeno vidno svetlobo.

second strike capability /AAP6/ sposobnost protinapada

Sposobnost preživeti prvi napad z dovolj veliko količino virov, ki omogočajo izvedbo učinkovitega protitudarca (običajno povezano z jedrskim orožjem).

secondary port /AAP6/ pomožno pristanišče

Pristanišče z enim ali več sidrišči, običajno na nabrežju, ki lahko oskrbi preoceanske ladje in jih raztovori. Glej tudi port.

secondary water terminal /AAP6/ pomožni vodni terminal

Obalno območje brez objektov ali naprav za namestitvev ladij z globokim vgrezom vzdolž obale. Sekundarni vodni terminali se nahajajo na obali, ki je po možnosti v bližini železnice in/ali obalnih avtocest. a sekundarnih vodnih terminalih se izvaja natovarjanje na sidriščih, ki se nahajajo od ene do pet milj zunaj obale, tovar in osebje pa se izkrcujeta v območju terminala na manjše pristaniške ladje, ki plujejo od ladje na obalo in obratno. Obseg delovanja je čimbolj omejen, tako da ne predstavlja morebitnega primarnega jedrskega cilja. Glej tudi water terminal

section /AAP6/ oddelek, sekcija

Del Natovega poveljstva, ki se ukvarja z določenimi dodeljenimi nalogami v sklopu večjega funkcijskega področja. Glej tudi branch; division.

sector /AAP6/ območje; sektor

Območje, določeno z mejami, znotraj katerega enota deluje in je zanj odgovorna. Glej tudi območje delovanja, vplivno območje. Glej tudi zone of action; area of influence.

sector commander /AAP6/ poveljnik območja

Častnik, odgovoren za taktično kontrolo sil zračne obrambe in delovanja objektov in naprav v določenem območju zračne obrambe.

sector controller /AAP6/ območni kontrolor

Častnik, ki je imenovan, da deluje v imenu poveljnika območja v območnem operativnem centru. Odgovoren je za operativno kontrolo celotne aktivne zračne obrambe v območju, v koordinaciji s sosednjimi območji. Pri teh nalogah je podrejen navodilom kontrolorja skupine ali poveljstva.

sector of fire /AAP6/ ognjena cona

Določeno območje, zakaterega se zahteva, da je krito z ognjem iz orožja posameznika, posadke ali iz orožja enote.

sector scan /AAP6/ omejen obrat

Obrat, v katerem antena niha v določenem kotu.

secure /AAP6, STANAG 2287/ zavarovati

1. V kontekstu bojnih delovanj, pridobiti položaj ali zemljiščni objekt, z ali brez uporabe sile, ter napraviti tak bojni razpored, ki bo, kolikor je mogoče, preprečil njuno uničenje ali izgubo zaradi sovražnikove akcije. 2. S silo ali brez nje pridobiti položaj ali zemljišče ter vzpostaviti takšen razpored sil, ki bo preprečil uničenje ali izgubo sil zaradi sovražne aktivnosti. Glej tudi denial measure.

secure /APP6A/ zavarovati

Bojna naloga, pri kateri je treba zavzeti položaj ali zemljišče z ali brez uporabe sile ter se razporediti na njem na način, ki preprečuje uničenje ali izgube, povzročene s strani sovražnika.

security /AAP6/ varnost

1. Stanje, ki ga dosežemo, ko so informacije, materialna sredstva, osebje, aktivnosti, naprave in oprema zaščiteni pred vohunjenjem, sabotažo, uničenjem in pred terorizmom, kot tudi pred izgubo ali nepooblaščenim razkritjem. 2. Ukrepi, ki so potrebni za doseg takšnega stanja. 3. Organizacije, odgovorne za te ukrepe. 4. Pri delovanjih na kopnem so to potrebni ukrepi, ki zagotavljajo svobodo delovanja sil in preprečujejo ali opozarjajo pred nepričakovanim spopadom s sovražnikom. Glej tudi counter-intelligence; physical security; port security; protective security; security intelligence; subversion, tactical security.

security certificate /AAP6/ varnostno potrdilo

Potrdilo, ki ga izdaja pristojni nacionalni organ in potrjuje, da je bila oseba preverjena in ima lahko dostop do dokumentov z oznako tajnosti, ki ustreza varnostnem potrdilu. Tudi certificate of security clearance.

security classification /AAP6/ oznaka tajnosti; varnostna klasifikacija

Kategorija ali stopnja, dodeljeni obrambnim informacijam ali materialu, ki označuje stopnjo nevarnosti za Natovo varnost ali varnost države, ki bi jo povzročilo njihovo nepooblaščen razkritje, in standard zaščite, potreben za varovanje pred nepooblaščenim razkritjem.

security clearance /AAP6/ varnostno preverjanje

Administrativna določitev pooblaščenega državnega organa, da je posameznik z varnostnega vidika primeren za dostop do podatkov z oznako tajnosti.

security intelligence /AAP6/ varnostna informacija

Obveščevalna informacija v zvezi z identiteto, sposobnostmi in namerami sovražnih organizacij ali posameznikov, ki so ali mogoče so vključeni v vohunjenje, sabotaže, prevrate ali terorizem. Glej tudi counter-intelligence; intelligence; security.

security measures /NRC/ varnostni ukrepi

1. Aktivnosti, ki se izvajajo na nacionalni ravni za zaščito države pred notranjimi in zunanji potencialnimi ali dejanskimi nevarnostmi in grožnjami. 2. Vzpostavitev okoliščin, ki preprečujejo nepooblaščen dostop do tajnih informacij, ki se nanašajo na nacionalno varnost in obrambo.

seize /APP6A/ osvojiti; zavzeti

Bojna naloga, kjer je treba zasesti neko območje ter zagotoviti nadzor nad njim.

seize and hold /ATP3.2/ osvoji in drži

selective identification feature /AAP6/ funkcija selektivnega razpoznavanja

Zračni pulzni oddajnik avtomatskega sistema razpoznavanja, ki omogoča, da identifikacijske naprave na kopnem, na ladjah ali v zraku avtomatično selektivno razpoznajo letalo, v katerem je oddajnik nameščen.

selective jamming /AAP6/ selektivno motenje

Glej spot jamming

selective loading /AAP6/ selektivno natovarjanje

Urejanje in hranjenje opreme in zalog na ladji na način, ki omogoča enotam, da na lažji način pridejo do materiala. Glej tudi loading; selective unloading

selective unloading /AAP6/ selektivno raztovarjanje

Pri amfibijskih operacijah, nadzorovano raztovarjanje jurišnega ladjevja in transport določenih kosov tovora na kopno v skladu z zahtevo poveljnika desantnih sil. Glej tudi combat loading; loading; selective loading.

self-deactivation /AAP6/ samodejno deaktiviranje

V kopenskem minkem bojevanju, samodejna postavitve mine v nedelujoč, in s tem varen položaj s pomočjo prekinitve delovanja dela, ki je bistven za njeno delovanje. Opomba: Ta proces se lahko obrne nazaj, tako da zamenjamo izrabljeni del, na primer baterijo.

self-destroying fuse /AAP6/ samouničevalni vžigalnik

Vžigalnik, ki povzroči eksplozijo izstrelka še pred koncem njegovega leta. Glej tudi fuse.

self-neutralization /AAP6/ samodejno nevtraliziranje

Postavitev mine v nedelujoč položaj s pomočjo samodejnega mehanizma, ki je sestavni del mine, vendar rokovanje z njo ni nujno varno. Proces je lahko reverzibilen.

self-protection depth /AAP6/ samozaščitna globina

Globina vode, kjer je skupna nevarna širina glede na mine, ki so bile odstranjene pri tehnikah čiščenja min, naka ničli. Varna globina je določena samozaščitna globina.

semi-active homing guidance /AAP6/ polaktivni sistem samovodenja

Sistem samovodenja, v katerem sprejemnik izstrelka uporablja žarčenje iz cilja, ki ga osvetljuje zunanji vir. Ij tudi homing guidance.

semi-controlled mosaic /AAP6/ delno nadziran mozaik

Mozaik, sestavljen iz popravljenih in nepopravljenih odtisov, položenih tako, da poglobitni objekti na zemljišču ustrezajo svojim geografskim koordinatam. Glej tudi mosaic; rectification.

semi-fixed ammunition /AAP6/ ločeno strelivo

Strelivo, kjer tulec ni trajno pritrjen na projektil. Glej tudi munition.

sending nation (SN) /AJP4.5/ država pošiljateljica

Država, ki pošilja svoje sile, sredstva in/ali svoj del večnacionalnih sil ter zahteva logistično in drugo podporo države gostiteljice med prehodom ali uporabo sil na njenem ozemlju.

sending nation /NRC/ država pošiljateljica

Pri premikih in transportu je to država, ki pošilja ali sodeluje pri pošiljanju ali razmestitvi nacionalnih sil in/ali nacionalnih delov večnacionalnih sil. Država pošiljateljica lahko zahteva logistično in administrativno podporo države gostiteljice med tranzitom in v območju delovanja.

sensor /AAP6/ senzor

Naprava, ki odkriva ali lahko pokaže in/ali zabeleži predmete in aktivnosti s pomočjo energije, ki jo predmeti oddajajo, se od njih odbija ali jo spremenijo.

separate loading ammunition /AAP6/ strelivo z ločenim polnjenjem

Strelivo, v katerem sta projektil in polnilo ločeno vložena v orožje. Glej tudi ammunition.

separation zone /AAP6/ ločitveno območje

Območje med dvema sosednjima vodoravnima ali navpičnima področjema, v katera enote ne smejo prodreti, če ni mogoče zadostiti nekaterim varnostnim ukrepom.

sequence circuit /AAP6/ krogotok zaporedja

Pri minah, krogotok, ki se aktivira z vnaprej določenim zaporedjem vplivov vnaprej določenih magnetud.

sequenced ejection system /AAP6/ sistem zaporednega izmetovanja

Glej ejection systems

sequencing /ATP3.2/ določanje zaporedja

Stopnja v procesu načrtovanja delovanja, kjer načrtovalci določijo najboljše zaporedje večjih aktivnosti, da bi omogočili zahtevan tempo delovanj za doseganje želenega končnega stanja. Zaporedje, ki ga poveljnik izbere, mora zato biti dovolj fleksibilno, da se lahko prilagodi spremembam. Zaporedje večjih aktivnosti je neposredno povezano s poveljnikovo odločitvijo o fazah operacije.

serial /AAP6/ serija

Element ali skupina elementov v seriji, ki ima številčno ali abecedno oznako za lažje načrtovanje, časovno azporejanje in kontrolo.

series of targets /AAP6/ serija ciljev

Pri artilerijski in mornariški ognjeni podpori, načrtovano število ciljev in/ali skupin ciljev, ki podpirajo manever. Serija ciljev je lahko označena z vzdevkom.

series target /APP6A/ serijski cilji

Pri ognjeni podpori, število ciljev in/ali skupina ciljev, načrtovanih v naprej določeni časovni sekvenci za podporo v fazi manevra. Zaporedje ciljev se določi s kodnim imenom ali vzdevkom.

seriously ill /AAP6/ resno bolan

Pacient je resno bolan, kadar je njegova bolezen tako resna, da obstaja vzrok za zaskrbljenost, vendar pa njegovo življenje ni v neposredni nevarnosti. Glej tudi very seriously ill.

service environment /AAP6/ delovno okolje

Vse zunanje okoliščine, bodisi naravne ali povzročene, ki jim bodo verjetno izpostavljena materialna sredstva za časa svoje življenjske dobe.

service mine /AAP6/ uničevalna mina

Mina, ki lahko povzroči uničevalno eksplozijo.

servicing /AAP6/ servisiranje

Čiščenje, podmazovanje, ponovno polnjenje, pregled in manjša popravila, da bi bila oprema sposobna za delovanje. V nekaterih primerih servisiranje lahko vključuje ponovno oborožitev (popolnitev s strelivom).

severely threatened coastline /AAP6/ resno ogrožena obala

Obala, ki je že določena znotraj Natovega območja in bi jo bilo treba izprazniti ob grožnji jedrskega napada. Glej tudi dangerously exposed waters, evacuation of dangerously exposed waters.

shaded relief /AAP6/ osenčeni relief

Kartografska tehnika, ki omogoča razločno tridimenzionalno konfiguracijo terena na zemljevidih in kartah z porabo stopenjskih senc, ki jih meče dvignjeno zemljišče, če svetloba prihaja iz severozahoda. Osenčeni relief se običajno uporablja skupaj z obrisi. Glej tudi hill shading.

shadow /AAP6/ zasledovalec

Glej trailer aircraft.

shadow factor /AAP6/ faktor senčenja

Faktor množenja, izpeljan iz odklona sonca, zemljepisne širine cilja in časa fotografiranja, ki se uporablja za določanje višin objektov s pomočjo dolžine sence. Tudi tangent altitude (tan alt).

shadower /AAP6/ zasledovalec

Pomorska enota, ki opazuje in (ne nujno neprekinjeno) vzdržuje stik z objektom. Zasledovanje se lahko izvaja prikrito ali očitno. Glej tudi trailer aircraft, marker.

shallow fording capability /AAP6/ sposobnost bređenja

Sposobnost samovoznega topa ali kopenskega vozila, z vgrajeno vodotesno opremo, s kolesi ali gosenicami, ki ostanejo v stiku s tlemi, da lahko premagata vodno oviro brez uporabe posebne opreme za esnjenje.

shallow water /AAP6/ plitva voda

Voda, globine med 10 in 200 metri.

shaped charge /AAP6/ oblikovano polnilo

Polnilo, ki je oblikovano tako, da omogoča koncentracijo eksplozivne sile v določeni smeri. Glej tudi charge, 2. točka.

shear link assembly /AAP6/ lomilna priprava

Naprava, namenjena lomljenju mehanskega tovora.

sheet explosive /AAP6/ listnati eksploziv

Plastični eksploziv v obliki listov.

shelf life /AAP6/ življenjska doba v skladišču (rok uporabe)

Čas, v katerem je kos opreme ali drugih potrebščin, ki se kvari ali ima omejeno življenjsko dobo, ki je ni mogoče podaljšati, uskladiščen in še uporaben. Glej tudi storage life.

shell (specify) /AAP6/ izstrelek (natančneje pojasni)

Povelje ali zahteva za navedbo tipa izstrelka, ki bo uporabljen.

shelling report /AAP6/ poročilo o bombardiranju

Katerokoli poročilo o sovražnikovem bombardiranju, ki vsebuje podatke o kalibru, smeri, času, gostoti in področju bombardiranja.

shielding /AAP6/ zaščita, varovalo

1. Material primerne gostote in s primernimi fizičnimi lastnostmi, ki se uporablja za zaščito osebja pred sevanjem med proizvodnjo, rokovanjem ali transportom cepljivih in radioaktivnih materialov.
2. Ovire, ki ščitijo osebe ali material pred učinki nuklearne eksplozije.

ship counter /AAP6/ števec ladij

Pri pomorskih minah, naprava, nameščena v mini, ki preprečuje eksplozijo mine, dokler ni prišlo do vnaprej oločenega števila aktiviranj.

ship influence /AAP6/ vpliv ladje

Pri morskih minah, magnetni, akustični ali tlačni učinki ladje ali čistilca min, ki simulira ladjo, ki jih mine ali druge naprave za zaznavanje lahko zaznajo.

shipping control point /AAP6/ pomorska kontrolna točka

Kraj na obali ali na vodni gladini, znotraj ali blizu meja območja pomorske kontrole, kamor ladje plujejo, da bi prejele navodila, vkrcale obrambno opremo in pomorske častnike za povezavo in/ali počakale konvoj ali premstvo.

shipping lane /AAP6/ pomorska smer

Beseda, ki se uporablja za označevanje splošne smeri plovbe trgovskega ladjevja med dvema terminaloma-točkama odhoda.

shipping movement policy /AAP6/ premeščanje trgovskih ladij

Izhodišča premikov trgovskih ladij v zgodnjih dneh vojne, določena v dokumentih vojaškega odbora.

ship-to-shore movement /AAP6/ premik ladja- obala

Tisti del napada v amfibijskem desantu, ki vključuje razporejanje desantnih sil iz jurišnega ladjevja na imenovana desantna mesta oziroma območja pristanka. Glej tudi plan for loading.

shock front /AAP6/ fronta udara

Meja med območjem neravnovesja tlaka, ki ga povzroči eksplozija (v zraku, vodi ali na zemlji), in atmosfero, vodo ali zemljo v okolici. Tudi pressure front.

shock wave /AAP6/ udarni val

Utrip tlaka, nastalega zaradi detonacije v zraku, pod vodo ali pod zemljo, ki se neprekinjeno širi. Glej tudi blast wave.

shore bombardment line /AAP6/ črta bombardiranja z obale

Črta na tleh, ki omejuje bombardiranje iz lastnih ladij.

shore line effect /AAP6/ obalni učinek

Glej coastal refraction.

shore party /AAP6/ obalna skupina

Sestava desantnih sil, oblikovana z namenom omogočiti izkrcanje in premike enot, opreme in zalog z obale; za evakuacijo žrtev in vojnih ujetnikov z obale; za pomoč pri izkrcavanju, umiku in reševanju izkrcevalnih ladij in vodnih plovil. Imenuje se tudi obalna skupina. Tudi beach group. Glej tudi naval beach group.

short /AAP6/ kratek

Pri artilerijski in mornariški ognjeni podpori, opazka, izraz opažanja, s katerim opazovalec pove, da je prišlo do detonacije malo pred ciljem, gledano z opazovalne črte.

short distance navigational aid /AAP6/ pripomoček za navigacijo na manjših razdaljah

Oprema ali sistem, ki pomagata pri navigaciji na razdalje, ki ne presegajo 200 milj - 320 kilometrov.

short scope buoy /AAP6/ boja, ki se ne nagiba

Boja, uporabljena kot pomoč pri navigaciji, ki ostane skoraj navpična nad svojim grezilom.

short take-off and landing (STOL) /AAP6/ kratek vzlet in pristajanje

Sposobnost zrakoplova preleteti 15-metrsko oviro, ki je 450 m oddaljena od pričetka vzletanja, ali, pri pristajanju, ustaviti se po 450 metrih po preletu nad 15-metrsko oviro. Glej tudi short take-off and vertical landing; vertical/short take-off and landing aircraft; vertical take-off and landing.

short take-off and vertical landing aircraft (STOVL) /AAP6/ zrakoplov za kratek vzlet in navpičen pristane

Zrakoplov, ki lahko preleti 15-metrsko oviro po 450 metrih od začetka zagona za vzlet in lahko navpično pristane. Običajno "STOVL". Glej tudi short take-off and landing; vertical/short take-off and landing aircraft; vertical take-off and landing.

short title /AAP6/ kratek naslov

Kratka, prepoznavna kombinacija črk in/ali števil, dodeljena dokumentu ali napravi zaradi večje jedrnatosti in krajše dolžine.

short-range air defense engagement zone /AAP6/ območje delovanja sistemov zračne obrambe kratkega dosega

Glej weapon engagement zone.

short-range transport aircraft /AAP6/ transportni zrakoplov za kratke razdalje

Glej transport aircraft.

shot /AAP6/ strel

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, poročilo, ki pove, da so bili izstrelki izstreljeni iz topa ali topov. Glej tudi rounds complete.

show of force /NRC/ demonstracija sile

Aktivnost oboroženih sil katere koli države ali skupine držav za izvajanje pritiska na drugo državo ali države, da bi jo (jih) prisilili v spoštovanje mednarodnega prava ali sprejemanje političnih, gospodarskih ali drugih pogojev. Lahko se doseže z dvigovanjem bojne pripravljenosti oboroženih sil, z občutnim povečanjem sil, z razmestitvijo ali premikom sil na državno mejo ali izvajanjem vojaških vaj.

shuttered fuse /AAP6/ zaklepni vžigalnik

Vžigalnik, pri katerem nenamerno aktiviranje detonatorja ne bo aktiviralo ojačevalca detonatorja ali eksplozivnega polnila. Glej tudi fuse.

side looking airborne radar /AAP6/ bočni zračni radar

Leteči radar, usmerjen pravokotno na os letala, ki prikazuje teren ali pomične cilje.

side overlap /AAP6/ stransko prekrivanje

Glej overlap.

sidelay /AAP6/ stranica za poravnavanje robov

Priprava na podajalni plošči tiskalnika za nadzor stranskega poravnjanja papirja za tiskanje.

sighting angle /AAP6/ kot merjenja

Pri bombardiranju, kot med namerilno črto na namerilno točko in vertikalo.

signal /AAP6/ signal, sporočilo

1. Pri uporabi v elektroniki, kakršenkoli oddan električni impulz. 2. Pri operacijah, tip sporočila, katerega tekst je sestavljen iz ene ali več črk, besed, znakov, signalnih zastavic, vizualnih prikazov ali posebnih znakov, z vnaprej določenim pomenom, in ki je oddan s pomočjo vizualnih, akustičnih in električnih sredstev.

signal area /AAP6/ signalno območje

Območje na letališču, na katerem so postavljeni talni signali. Glej tudi ground signals.

signal center /AAP6/ center zvez

Glej communications centre

signal letters /AAP6/ signalne črke

Glej international call sign

signals intelligence (SIGINT) /AAP6/ informacija sredstev za zveze

Generični pojem, ki se nanaša na pridobivanje obveščevalnih informacij s pomočjo sredstev zvez in s pomočjo elektronskih sredstev, ko ni potrebno ločevati med tema dvema vrstama ali kadar sta ti dve vrsti združeni.

signals support /AAP6/ podpora zvezam

Zagotovitev oseb in opreme iz drugih enot za vzpostavitev posebnega ali dopolnilnega sistema zvez.

signature equipment /AAP6/ karakteristična oprema

Kakršenkoli kos opreme, ki izdaja vrsto in naravo enote ali formacije, ki jima oprema pripada.

significant track /AAP6/ značilna sled

V zračni obrambi, sledi letal ali izstrelkov, ki se obnašajo na nenavaden način, kar pritegne pozornost in bi lahko predstavljalo grožnjo branjenemu območju.

simulation /TEED/ simulacije

Posebna oblika urjenja s poudarkom na bojnem usposabljanju z namenom omogočiti celovito pridobivanje znanja. Večinoma se v ta namen uporabljajo elektronska sredstva za imitacijo čim bolj realističnega bojnega okolja (npr. naravne in taktične značilnosti).

single flow route /AAP6/ enosmerna pot

Cesta, ki je široka vsaj toliko kot en in pol vozni pas, kar omogoča vožnjo kolone vozil in dovoljuje posameznim vozilom prehitavanje ali vožnjo v nasprotno smer na vnaprej določenih točkah. Glej tudi double flow route; limited access route, route.

sinker /AAP6/ grezilo

Pri morskimi minah, utež, na katero je zasidrana boja. V grezilu sta običajno nameščena boben sidrne vrvi in mehanizem za uravnavanje globine. Za mine, ki jih polagajo ladje, pa grezilo služi tudi kot lansirna platforma. Tudi anchor.

sitting of barriers /ATP3.2/ postavitve ovir

situation report /AAP6/ situacijsko poročilo; poročilo o stanju

Poročilo o stanju na območju enote ali formacije, ki poročata.

situation template (SITTEMP) sestavljen grafični prikaz območja delovanja

Prikaz, ki glede na doktrino in taktiko delovanja sovražnika ponazarja najverjetnejšo razporeditev in lokacije njegovih sil, upoštevajoč omejitve zaradi vremena in zemljišča.

situational awareness (SA) /ATP3.2/ poznavanje situacije

situational obstacles /ATP3.2, FM101-5-1/ situacijske ovire

Ovire, ki jih enota načrtuje in po možnosti pripravi pred začetkom delovanj, vendar se ne uporabljajo, razen če so izpolnjeni določeni kriteriji. Omogočajo poveljniku prilagodljivo postavitve taktičnih ovir glede na razvoj dogodkov na bojišču.

skim sweeping /AAP6/ čiščenje min v plitvih vodah

Pri pomorskih minah, tehnika čiščenja z žico do določene globine nad globoko položenimi zasidranimi minami, da bi našli vsako, ki ne leži dovolj globoko in lahko ogroža ladje, ki pluje na površini.

slant range /AAP6/ dejanska razdalja

Razdalja med dvema točkama na namerilni črti, ki nista na enaki višini glede na določeno osnovnico.

slip indicator /AAP6/ kazalec "zdrsa", oddaljitve

Instrument, ki prikazuje meritev rezultante inercialne in gravitacijske sile v bočni in običajni ravnini letala.

small ship /AAP6/ majhna ladja

Ladja, ki ni daljša od 137 m. Glej tudi large ship.

smoke screen /AAP6/ dimna zavesa blak dima za maskiranje lastnih ali sovražnikovih objektov ali manevrov.

snagline mine /AAP6/ mina s plavajočo vrstico

Kontaktna mina, ki ima na eno od tipal ali stikal pritrjeno plavajočo vrstico, ki se lahko ujame v vetrnico ali lupino ladje, ta pa jo povleče. Glej tudi mine.

snake mode /AAP6/ vijugast let

Način leta, ko zasledovalno letalo leti po programirani vijugasti poti in tako pridobi čas za opravljanje nalog razpoznavanja.

soft missile base /AAP6/ nezaščiten izstrelišče

Izstrelišče, ki ni zaščiten pred jedrsko eksplozijo.

solenoid sweep /AAP6/ elektromagnetni čistilec min

Pri pomorskih minah, magnetni čistilec min, ki je sestavljen iz spirale z vodoravno osjo, navite na plavajoči železni cevi.

sonobuoy /AAP6/ akustična boja

Akustična naprava, ki se v glavnem uporablja za odkrivanje podmornic in ob aktiviranju prenaša informacije preko radia. Imenuje se tudi radijska akustična boja. Tudi radio sonobuoy.

sortie /AAP6/ bojni polet

Pri zračnih operacijah, polet enega letala za izvršitev naloge.

sortie number /AAP6/ številka bojnega poleta

Referenčna številka, ki jo uporabljamo za prepoznavanje slikovnega materiala, pridobljenega med enim izvidovalnim poletom. Tudi sortie reference.

sortie plot /AAP6/ načrt bojnega poleta

Glej master plot.

sortie reference /AAP6/ številka bojnega poleta

Glej sortie number.

sorting /AAP6/ triaža

Glej triage

source /AAP6/ vir

V besedišču obveščevalne dejavnosti, oseba ali stvar, od katerih je mogoče pridobiti informacije. Glej tudi gency; agent.

spare /AAP6/ nadomestni del

Posamezen del, podmehanizem ali mehanizem, dobavljeni za vzdrževanje ali popravilo sistemov ali opreme.

special aeronautical chart /AAP6/ specialna aeronavtična karta

Topografska karta z aeronavtičnimi informacijami, oblikovana tako, da ustreza mirnodobnim vojaškim zahtevam za zračno navigacijo na nizkih višinah. Glej tudi aeronautical chart; aeronautical topographic chart.

special air operation /AAP6/ specialna zračna delovanja

Bojna delovanja, izvedena na katerikoli stopnji konflikta v podporo nekonvencionalnemu bojevanju in tajnim, prikritim in psihološkim aktivnostim.

special flight /AAP6/ poseben polet

Pri transportnih poletih, polet, ki ni v časovnem razporedu in se izvede za transport določenega tovora.

special hazard /AAP6/ posebna nevarnost

Pri aktivnosti reševanja iz razbitin letala in gašenja ognja: goriva, materiali, komponente ali stanja, ki lahko povečajo nevarnost, običajno povezano z nesrečami vojaških letal, in ki bi lahko zahtevali posebne postopke, opremo ali gasilna sredstva.

special job cover map /AAP6/ karta za beleženje opravljenega dela

Karta manjšega merila, ki se uporablja za beleženje napredovanja pri nalogah fotografskega izvidovanja, ki pokrivajo zelo veliko območje. Ko je izveden posamezen del naloge, se to področje pokrije in oriše na karti.

special operations /AAP6/ specialno delovanje

Vojaške aktivnosti, ki jih izvajajo posebej določene, organizirane, usposobljene in opremljene sile, ki uporabljajo operativne tehnike in načine delovanja, ki niso običajne za konvencionalne sile. Izvajajo se v celotnem spektru vojaških delovanj, neodvisno ali usklajeno z delovanji konvencionalnih sil, z namenom doseganja političnega, vojaškega, psihološkega ali ekonomskega cilja. Politično-vojaški razlogi lahko narekujejo tajno, prikrito ali diskretno uporabo tehnik in sprejemanje neke stopnje fizičnega in političnega tveganja, ki ni povezano s konvencionalnim delovanjem.

spectrozoal photography /AAP6/ spektralna fotografija

Fotografska tehnika, pri kateri se naravni spektri žarčenja vseh predmetov selektivno filtrirajo, da bi prikazali le nekatere predmete v določenem spektralnem pasu, nezaželeno ozadje pa odstranili.

speed /AAP6/ hitrost

Glej convoy speed; critical speed; declared speed; endurance speed; maximum sustained speed; scheduled speed; speed of advance; speed of sound

speed of sound /AAP6/ hitrost zvoka

Hitrost, s katero zvok potuje skozi nek medij pod določenimi pogoji. Hitrost zvoka na nadmorski višini 0 v mednarodni standardni atmosferi je 1108 čevljev/sek, 658 vozlov oz. 1215 km/h. Glej tudi hypersonic; speed; transonic.

spigot /AAP6/ čep, klin

Glej sprag.

splash /AAP6/

1. Pri artilerijski in mornariški ognjeni podpori, pojem, ki se sporoči opazovalcu pet sekund pred ocenjenim časom zadetka salve ali zadetka. 2. Pri prestrezanju v zraku, uničenje cilja, potrjeno s pomočjo radarja ali vizualno.

split cameras /AAP6/ ločeni kameri

Sistem dveh kamer, nameščenih na prekrivajočem se kotu glede druga na drugo.

split pair /AAP6/ ločen par (fotografij)

Glej split vertical photography.

split vertical photography /AAP6/ ločena navpična fotografija

Fotografije, ki jih istočasno posnameta dve kameri, nameščeni tako, da tvorita določen kot z vertikalno, od katerih se ena nagiba na levo, druga na desno. To omogoča majhno prekrivanje ob straneh. Tudi split pair.

split-up /AAP6/ delitev, cepitev, ločitev

Glej break-up.

spoiling attack /AAP6/ motilni napad

Taktični manever, izveden da bi resno otežil sovražni napad, medtem ko sovražnik oblikuje sile ali se zbira za napad.

spot /AAP6/ opazovati, določiti kraj

1. Z opazovanjem določiti odklone minskih eksplozivnih sredstev od ciljev, da bi lahko posredovali potrebne informacije za popravljanje ognja. Glej tudi adjustment of fire; ranging. 2. Postaviti na ustrezno lokacijo.

spot elevation /AAP6/ elevacijska točka

Točka z zabeleženo višino na zemljevidu ali karti.

spot jamming /AAP6/ posamično motenje

Motenje določenega kanala ali frekvence. Tudi selective jamming. Določiti kraj. Glej tudi jamming.

spot size /AAP6/ velikost lise

Velikost elektronske lise na ekranu katodne cevi.

spotting /AAP6/ opazovanje

Vizualno ali elektronsko opazovanje odklonov artilerijskega in mornariškega ognja od cilja glede na opazovalno črto, da bi lahko posredovali potrebne podatke za popravljanje in analizo ognja.

spotting line /AAP6/ opazovalna črta

Ravna črta, ki nakazuje padanje projektilov ali jo opazovalec uporablja za prilagajanje ognjenega delovanja. Glej tudi gun target line; observer-target line.

sprag /AAP6/ čep, klin

Nastavek, ki preprečuje premikanje ploščadi ali palet na stranskih tirih v letalski kabini. Tudi spigot.

spray dome /AAP6/ vodna kupola

Količina vode, ki jo vrže v zrak, ko podvodna eksplozija jedrskega orožja doseže vodno gladino. Tudi dome.

sprocket /AAP6/ zobec

V mornariškem minskem bojevanju, naprava proti čiščenju, ki je vgrajena v sidrišče mine in omogoča, da žica minolovke ne odtrga mine od grezila.

spy /APP6A/ vohun

1. Tajni agent, ki ga uporabi država za pridobivanje obveščevalnih podatkov o dejanskem ali potencialnem ovražniku, doma in v tujini. 2. Dejanje skrivnega ali prikritega opazovanja.

squirt /AAP6/

Pri polnjenju goriva med letali v zraku, sredstvo za vizualno odkrivanje sosednjih letal. V praksi se to izvaja z letalom, dajalcem goriva, in/ali letalom, prejemnikom goriva, če ima potrebno opremo.

stability augmentation feature /AAP6/ povečanje stabilnosti

Avtomatska naprava v sistemu za kontrolo poletov, ki deluje tako, da izboljša kratkotrajne značilnosti letala

stable base film /AAP6/ obstojen film

Posebna vrsta filma, ki je pri krčenju in raztegovanju zelo stabilen.

staff /AAP6/ štab

V vojaški organizaciji, skupina vojaških in civilnih oseb, ki podpirajo poveljnika pri izvajanju vseh funkcij. Glej tudi integrated staff; joint staff.

stage /AAP6/ stopnja; etapa

1. Element projektila ali pogonskega sistema, ki se običajno loči od projektila pri izgorevanju. Stopnje so oštevilčene kronološko glede na potek izgorevanja. Glej tudi staging area. 2. Aktivnosti enot na določenem območju, ki se pomikajo od enega položaja na drugega. Glej tudi marshalling. 3. Del zračne poti od ene enote do druge.

staged crew /AAP6/ nameščena posadka

Letalska posadka, ki je že predhodno nameščena na določenih točkah vzdolž zračne poti za zagotavljanje neprekinjenega delovanja letal.

staging area /AAP6/ območje namestitve

1. Območje med območjem vkrcanja in ciljnim območjem, kjer se sile pregrupirajo, oskrbijo z gorivom, urijo, opolnijo z moštvom in materialnimi sredstvi ali pa se izvaja nadzor. 2. Splošna lokacija, namenjena grupiranju enot in osebja v tranzitu med premiki. Glej tudi marshalling; stage.

staging plan /ATP3.2, FM101-5-1/ načrt namestitve sil

Načrt zračnega napada, ki temelji na načrtu vkrcanja ter podaja čas prihoda enot na tleh (moštvo,

oprema, zaloge) v območje vkrcanja in v pravilnem zaporedju za izvedbo premika.

STANAG /AAP6/ STANAG

Izraz, uporabljen v Natu, za dogovor o standardizaciji. Glej tudi NATO standardization agreement.

stand fast /AAP6/ ustavi

Povelje v artileriji, v skladu s katerim se takoj ustavijo aktivnosti na položaju.

standard /AAP6/ standard

Natančna vrednost, fizična značilnost ali abstrakten pojem, ki jih vpelje in definira organ, navada ali sporazum, da služijo kot referenca, model ali pravilo pri merjenju količine ali kvalitete, pri uvajanju tehnik in postopkov ali pri ocenjevanju rezultatov. Določena količina ali kakovost.

standard day of supply /AAP6/ standardni oskrbovalni dan

Skupna količina materiala, potrebnega za običajen dan glede na veljavne Natove in/ali nacionalne količine/kvote. Glej tudi one day's supply.

standard load /AAP6/ standardni tovor

Tovor, ki je bil vnaprej načrtovan glede velikosti, teže in ravnotežja in je označen s številko ali kako drugo oznako.

standard load /AAP6/ standardni tovor

Tovor, ki ustreza predpisanim dimenzijam, teži in ravnotežju in je označen s številko ali kodo. Glej tudi load.

standard NATO data message /AAP6/ standardno Natovo sporočilo

Formati Natovih sporočil in kod, ki jih predpisuje dogovor o standardizaciji in ki se uporabljajo za izmenjavo informacij med sodelujočimi nacionalnimi ali/in mednarodnimi enotami ali ustanovami. Glej tudi proforma.

standard operating procedure (SOP) /AAP6/ standardni operativni postopki

Glej standing operating procedure.

standard parallel /AAP6/ standardna paralela

Vzporednica na zemljevidu ali karti, vzdolž katere je merilo enako tistemu, ki je navedeno za ta zemljevid ali karto.

standard pattern /AAP6/ standardni vzorec

Pri kopenskih minah, dogovorjen vzorec, po katerem se običajno polagajo mine.

standard route /AAP6/ standardna pot

V pomorski kontroli, nad ladjevjem predhodno načrtovana smer, ki ima svoje kodno ime in povezuje položaje znotraj poti plovbe.

standardization /AAP6/ standardizacija

Postopek razvoja konceptov, doktrin, postopkov in oblik, ki poteka v Natu, da bi dosegli in ohranili najučinkovitejše ravni kompatibilnosti, interoperabilnosti, zamenljivosti in skupnosti na področju bojnih delovanj, administracije in materialnih sredstev. Glej tudi NATO standardisation agreement.

standardized product /AAP6/ standardizirani proizvod

Proizvod, ki ustreza specifikacijam izhajajočim iz enakih ali podobnih tehničnih zahtev. Nato standardizirani proizvodi so označeni z Nato številko. Glej tudi acceptable product; emergency substitute.

standard-use army aircraft flight route (SAAFR) /APP6A/ standardna smer letenja zrakoplovov

Poti, določene pod določeno višino, ki omogočajo premik letalstva kopenske vojske. - Običajno se te poti nahajajo v korpusu skozi zaledje brigade.

standby state /AAP6/ stanje pripravljenosti

Stanje mine, pri katerem delujejo vse varnostne naprave in naprave za upočasnjeno armiranje in v katerem mina čaka na signal za armiranje. Glej tudi arming delay device; safety device.

standing operating procedure (SOP) /AAP6/ standardni operativni postopki

Skupek navodil, ki obravnavajo tiste značilnosti bojnih delovanj, ki se nanašajo na definiran ali standardiziran postopek, ne da bi se zmanjšala učinkovitost. Ta postopek je v uporabi, razen če je drugače odrejeno. Tudi standard operating procedure.

standing order /AAP6/ stalno povelje

Povelje, ki ostane v veljavi, dokler ni dopolnjeno ali preklicano.

standing patrol /AAP6/ stalna patrolja

Patrulja takšne moči, kot jo določi poveljnik ob dodelitvi naloge. Njena naloga je lahko izvidovanje, prisluškovanje, boj ali kombinacija teh. Od izvidniške, bojne ali prisluškovalne patrolje se razlikuje po tem, da se, ko zavzame dodeljeni položaj, za časa izvajanja naloge ne sme premikati brez dovoljenja. Glej tudi patrol.

start point /APP6A/ začetna točka

Natančno določena točka na poti, na kateri premikanje vozil pade pod nadzor poveljnika tega premika. Na tej točki se oblikuje kolona, ko vozila vozijo mimo nje eno za drugim, ob določenem času, in vsak od elementov sestavlja kolono. Poleg glavne začetne točke kolone lahko obstajajo tudi pomožne začetne točke za različne elemente te kolone.

state of emergency /NRC/ izredne zamere

Posebni pravni ukrepi, ki se uvedejo v državi ali v določeni regiji za določen čas zaradi izrednih razmer, npr. krizne situacije v državi ali družbi ob večji eskalaciji družbenih, političnih, gospodarskih, nacionalnih, verskih ali drugih konfliktov. Izredne razmere se prav tako razglasijo v primeru naravnih in tehnoloških nesreč. Običajno jih spremlja popolna ali delna razveljavitev veljavne zakonodaje. Gre za začasen ukrep, namenjen ohranitvi varnosti posameznikov in družbe ter obrambi ustavnega reda.

state of readiness 1-safe /AAP6/ stanje pripravljenosti 1 -varno

Stanje cilja rušenja, kjer je eksploziv (polnilo) že nameščen. Krogotok za proženje je prav tako lahko že pripravljen, vendar detonatorji še niso nameščeni in sredstva za proženje niso povezana. Glej tudi charged demolition target; state of readiness- state 2-armed.

state of readiness 2-armed /AAP6/ stanje pripravljenosti 2 -pripravljeno

Stanje cilja rušenja, kjer je eksploziv nameščen, krogotoki za proženje in vžig so nameščeni in pripravljeni a takojšnje aktiviranje. Glej tudi charged demolition target; state of readiness

state of war /NRC/ vojno stanje

Odnosi med državami od trenutka, ko je objavljena vojna ali so se dejansko začele vojaške aktivnosti, do opustitve sovražnosti. Izraža se v obliki zaostritve diplomatskih, trgovskih in finančnih stikov, zajetja državne lastnine sovražnika (razen diplomatskih misij), rekvizicije trgovskih ladij, internacije idr. Glavni pravni instrument za zaključek vojnega stanja je mirovni sporazum.

statement of intent (SOI) /AJP4.5/ izjava o nameri

Dokument, ki podaja odločitev države pošiljateljice, da bo sodelovala z določenimi omejitvami v operaciji ali a vaji ter bo prejela podporo države gostiteljice na podlagi sporazuma o dogovoru med Natovim poveljnikom in državo gostiteljico.

statement of requirement (SOR) /AJP4.5/ izjava o potrebah

Dokument, ki ga pripravi država pošiljateljica ali Natov poveljnik in se nanaša na potrebne sile in sredstva, spremljajoče objekte ter zagotovitev delovanja. Ko je oblikovan, se v prilogah definirajo tudi pomanjkljivosti ali omejitve zahtevane podpore države gostiteljice.

static air temperature /AAP6/ statična temperatura zraka

Temperatura na mirujoči točki, ki je relativna glede na zrak okolja.

static marking /AAP6/ statične oznake

Oznake na fotografskih negativih ali drugem slikovnem materialu, ki jih povzročijo neželene sprožitve statične elektrike.

static test load /AAP6/ statična testna obremenitev

V mornariškem delovanju, dvakratna količina varne delovne obremenitve. Glej tudi safe working

load.

station time /AAP6/

V operacijah zračnega transporta, čas, ob katerem morajo biti posadke, potniki in tovor na krovu in pripravljeni na polet.

stationing /NRC/ stacioniranje

Mirnodobna razporeditev vojaških enot ali taktičnih sestavov, agencij in ustanov za usposabljanje na lokacije, ki so posebej pripravljene v ta namen, na primer vojaške baze, tabori, ali naseljena območja. V vojni se pojem običajno nanaša na sestave, ki niso del uporabljenih (razmeščenih) sil kopenske vojske ali lote. Včasih se uporablja za opredelitev dodelitve enot zračnih sil ali sestavov na različna letališča. Lahko se uporablja tudi za mornariška plovila ali sestave v mornariških operativnih bazah ali drugih pomorskih objektih.

status of forces agreement (SOFA) /AJP4.5/ sporazum o statusu sil

Sporazum, ki ga sklenejo države o obveznostih, privilegijih, imuniteti in objektih, ki jih bodo sile in pripadniki imeli med svojim bivanjem na ozemlju druge države iz sporazuma.

stay behind force /AAP6/ zaostale sile

Sile, ki ostanejo na položaju še potem, ko se ostanek sil umakne iz tega področja, da bi izvedle določeno nalogo.

stay behind observation post /ATP3.2/ opazovalnica izza položajev

stepped-up separation /AAP6/ navpično ločevanje

Podolžno ločevanje v formaciji letal, ki se meri od sprednjega letala navzgor proti naslednjemu letalu zadaj li v ešalonu.

step-up /AAP6/ prenos; prenosnik

1. Pri kopenskih delovanjih, postopek, s katerim je kontrola iz enote prenesena na element te enote, ki je odšel na novo lokacijo, da bi zagotovil kontinuiteto kontrole v času premeščanja same enote. 2. Pri kopenskih delovanjih, element enote, ki ga ta pošlje, da bi izvedel postopek prenosa.

stereogram /AAP6/ stereoposnetek

Skupina stereoskopskih fotografij ali risb, ki so pravilno orientirane in pripravljene za stereoskopsko pregledovanje.

stereoscopic cover /AAP6/ stereoskopsko prekrivanje

Fotografije, ki so bile posnete tako, da je, ko jih skombiniramo, dovolj prostora za prekrivanje, kar omogoča natančno stereoskopsko pregledovanje.

stereoscopic model /AAP6/ stereoskopsko predstavljanje

Dojem območja ali predmeta, videnih trodimenzionalno, ko fotografije stereoskopsko pregledujemo.

stereoscopic pair /AAP6/ stereoskopski par

Dve fotografiji, ki sta bili posneti tako, da se na posnetkih prekriva dovolj podrobnosti, kar omogoča stereoskopski pregled predmeta ali področja, prikazanih na obeh fotografijah.

sterilize /AAP6/ sterilizirati

Pri pomorskih minah, trajno onemogočiti aktiviranje mine s pomočjo naprave (sterilizatorja), ki je v mini.

sterilizer /AAP6/ sterilizator

Naprava v mini, ki trajno onemogoči njeno aktiviranje, ko poteče določen čas od polaganja.

stick /AAP6/ skupina padalcev

Število padalcev, ki izskočijo iz ene odprtine ali vrat v letalu med enim preletom območja spuščanja.

stock control /AAP6/ kontrola zalog

Postopek vzdrževanja inventarnih podatkov o količini, lokaciji in stanju materiala in opreme, ki je na voljo in/ali se zahteva za izdajo ter za izvedbo distribucije in upravljanje materialnih sredstev.

Glej tudi inventory control.

stockpile to target sequence /AAP6/ zaporedje od priprave do cilja

Zaporedje in potek dogodkov pri dvigu jedrskega orožja iz skladišča ter njegova montaža, preizkušanje, prevoz in izstrelitev na cilj.

stocks /AAP6/ zaloge

Količina potrebščin in materiala, ki je pri roki in pripravljena za uporabo. Glej tudi basic stocks; operational stocks; sustainig stocks, theatre operational stocks.

stopway /AAP6/ zavorna pot

Določena pravokotna ploskev na tleh, ki se nahaja na koncu vzletne steze in ki jo pooblaščen organ določi in pripravi kot primeren kraj, na katerem se lahko letalo ustavi v primeru prekinjenega vzleta. Ploskev mora biti dovolj močna, da vzdrži letalo težko približno 23.000 kilogramov (50.000 funtov).

storage life /AAP6/ doba skladiščenja

Čas, v katerem se od kateregakoli uskladiščenega artikla, vključno s pravilno skladiščenimi eksplozivi, pričakuje, da je uporaben in, če je to pomembno, varen. Glej tudi shelf life.

stowage diagram /AAP6/ shema položaja tovora

Shema za vsak krov ali platformo, ki prikazuje natančen položaj tovora in je vključena v načrt natovarjanja adje.

straggler /AAP6/ zaostali, izgubljeni

1. Vojaki, vozila, ladje ali letala, ki se brez očitnega razloga ali dodeljene naloge ločijo od svoje enote, kolone ali formacije. 2. Ladja, ki jo od njenega konvoja loči več kot pet navtičnih milj, ker ne more dohajati ostalih ladij, in ki se konvoju ne more pridružiti pred temo ali je več kot 10 navtičnih milj stran od konvoja, ne glede na to, ali se lahko pridruži konvoju pred temo ali ne. Glej tudi romper.

strategic aero medical evacuation /AAP6/ strateška zračna medicinska evakuacija

Tisti del evakuacije, ki priskrbi zračni transport za paciente iz prekomorskih področij ali iz vojskovališč, kjer potekajo aktivna delovanja, v domačo bazo, v druge članice Nata ali na trenutno varno območje. Tudi intertheatre aeromedical evacuation. Glej tudi tactical aeromedical evacuation.

strategic air transport operations /AAP6/ strateški zračni transport

Prevažanje potnikov in tovora med vojskovališči s pomočjo: a. rednih prevozov; b. posebnih letov; c. zračne logistične podpore; d. aeromedicinske evakuacije.

strategic air warfare /AAP6/ strateško zračno bojevanje

Zračna delovanja, ki povzročijo stopnjujoče uničevanje in razpad sovražnikovih zmogljivosti vojaške proizvodnje.

strategic area /NRC/ strateško območje

Del območja z obalnimi vodami in zračnim prostorom, v katerem se nahajajo pomembni gospodarski, vojaški in administrativni centri strateškega pomena. V teh območjih se v času vojne ali oboroženega konflikta lahko nahajajo operativne/strateške sile in izvajajo operacije.

strategic command /AAP6/ strateško poveljstvo

Poveljstvo na najvišji ravni Natove poveljniške vojaške strukture. Vsebuje vse združene zmogljivosti. Izvaja vse funkcije poveljevanja, načrtovanja, vodenja in vse zavezniške vojaške zadeve ali aktivnosti v okviru in zunaj območja odgovornosti v skladu z navodili Severnoatlantskega sveta ali vojaškega odbora Nata. Glej tudi area of responsibility; joint subregional command; NATO strategic commander; regional command; subregional command.

strategic concentration /AAP6/ strateška koncentracija

Zbiranje določenih sil na območjih, iz katerih naj bi se pričela delovanja, tako da so zbrane sile v dobrem položaju za začetek izvajanja načrta operacije.

strategic concept /AAP6/ strateški koncept

Varianta delovanja, ki je rezultat ocene strateške situacije. Je splošen in dovolj prožen zapis

nalog, ki jih je potrebno opraviti, da ga je mogoče uporabiti kot okvir vojaškim, diplomatskim, ekonomskim, psihološkim in drugim ukrepom, ki izhajajo iz njega.

strategic intelligence /AAP6/ strateška informacija

Obveščevalna informacija, ki je potrebna za oblikovanje politike in vojaških načrtov na državnih in mednarodnih ravneh. Glej tudi intelligence; tactical intelligence.

strategic level of war /AAP6/ strateška raven vojne

Raven vojne, na kateri država ali skupina držav določata nacionalne ali večnacionalne varnostne cilje in uporabita nacionalne vire, vključno z vojaškimi, da bi te cilje dosegli.

strategic mining /AAP6/ strateško miniranje

Dolgoročna aktivnost miniranja, s katero želimo preprečiti sovražnikovo uporabo posameznih pomorskih poti ali pomorskih območij.

strategic mobility /AAP6/ strateška premičnost

Zmogljivost pravočasnega in učinkovitega premika sil in spremljajoče logistike na velikih razdaljah. Lahko se izvaja med združenimi območji delovanja, med regijami ali izven Natovega območja odgovornosti.

strategic psychological activities (SPA) strateške psihološke aktivnosti

/AAP6/

Načrtovane psihološke aktivnosti v miru in vojni, ki običajno sledijo cilju pridobiti podporo in sodelovanje prijateljskih in nevtralnih držav in zmanjšati voljo in zmogljivosti sovražnih ali potencialno sovražnih držav ter tako zmanjšati vojno nevarnost.

strategic reserve /AAP6/ strateška rezerva

Zunanje sile okrepitve, ki niso vnaprej dodeljene nekemu poveljstvu, ki pa jih je mogoče razporediti na katerokoli območje za izvajanje naloge, ki ga določi vrhovni poveljnik Natovih sil.

strategic transport aircraft /AAP6/ zrakoplov za strateški transport

Zrakoplov, namenjen predvsem za prevažanje osebja in/ali tovora na dolge razdalje. Glej tudi transport aircraft.

strategic warning /AAP6/ strateško alarmiranje

Obvestilo, da so sovražnosti morda neizbežne. To obvestilo se lahko objavi kadarkoli pred začetkom sovražnosti. Glej tudi tactical warning.

stream take-off /AAP6/ zaporedno vzletanje

Letala, ki vzletajo eno za drugim, v koloni.

strength /AAP6/ jakost; moč

Glej economic potential; unit strength.

strike /AAP6/ udar

Napad, s katerim želimo povzročiti škodo na cilju, ga zaseči ali uničiti.

strike photography /AAP6/ fotografije zračnega napada

Fotografije, posnete iz zraka med zračnim napadom.

strip marker /AAP6/ oznaka pasu

Pri kopenskih minah, naravna, umetna ali posebej nameščena oznaka, ki se nahaja na začetku in na koncu pasu z minami. Glej tudi marker.

strip plot /AAP6/ prikaz pasov

Del zemljevida ali prosojnice, na katerih so številne fotografije, posnete vzdolž smeri, brez določenih okvirov posameznih posnetkov.

strip search /AAP6/ izvidovanje v pasu

Izvidovanje vzdolž ravne črte med dvema podanima referenčnima točkama.

strong point (SP) /APP6A/ odporna točka

Obrambni položaj, običajno močno utrjen in oborožen z avtomatskim orožjem, okrog katerega so

razporejeni drugi položaji za njegovo zaščito. – Položaj, ki zahteva obsežen napor inženirskih enot za pripravo ovir in položajev za preživetje, s katerih je možno nazdorovati ali blokirati pristopne poti. Običajno se vkopljejo točke za poveljevanje in kontrolo, sanitetne točke in ključne zaloge za oskrbo. Izdelajo se jarki in preostale zaščitne konstrukcije za zaščito moštva in orožja. Glej tudi key point.

structured message text /AAP6/ urejeno besedilo sporočila

Besedilo sporočila, sestavljeno iz odstavkov v določenem vrstnem redu, vsak odstavek pa je označen s prepoznavno oznako, ki vsebuje informacije v nevezani obliki. Tako oblikovano sporočilo olajša nadaljnje delo in postopke. Glej tudi formatted message text; free from message text.

sub-assembly /AAP6/ podsklop

V logistiki, del sklopa, ki je sestavljen iz dveh ali več delov in ga je mogoče nabaviti in nadomestiti kot enovit del. Glej tudi assembly; component; equipment; part.

sub-collection center /AAP6/ pomožni zbirni center

Glej nuclear, biological, chemical collection centre

subkiloton weapon /AAP6/ podkilotonsko orožje

Jedrsko orožje, ki sprosti energijo, manjšo od ene kilotone. Glej tudi kiloton weapon; megaton weapon; nominal weapon.

submarine base /AAP6/ podmorniška baza

Baza, ki nudi logistično podporo podmornicam.

submarine exercise area coordinator /AAP6/ usklajevalec podmorniškega vadišča

Organ, ki objavi območje, stalno določeno kot državno vadbeno območje za podmornice in podmorniške prehode, o katerih so se strinjale vse prizadete države.

submarine havens /AAP6/ varnostna območja podmornic

Določena pomorska območja za podmorniška nebojna delovanja, ki zajemajo: a. podmorniška zatočišča, ki jih objavi poveljnik območja, flote ali podobno; b. območja, rezervirana za podmorniška delovanja in usposabljanje v nebojnih conah; c. premična območja, ki jih oblikujejo "podmorniška obvestila", podmornice v soseščini, ki so v tranzitu, in ki se razteza 50 navtičnih milj spredaj, 100 navtičnih milj zadaj in 15 navtičnih milj na vsaki strani ocenjenega položaja podmornice vzdolž določene poti. Glej tudi antisubmarine warfare; antisubmarine warfare free area; waterspace management.

submarine locator acoustic beacon /AAP6/ akustični snop za določanje položaja podmornice

Elektronska naprava, ki jo uporabijo podmornice v stiski za oddajanje ponavljajočega se zvočnega impulza pod vodo. Glej tudi beacon.

submarine movement advisory authority /AAP6/ svetovalni organ za premike podmornic

Organ, ki spremlja premike podmornic in ladij s pomočjo sonarjev spremenljive globine ali vlečne antene na svojem območju odgovornosti, svetuje poveljnikom podmornic in, če je potrebno, prizadetim enotam ob orebitnem medsebojnem oviranju.

submarine notice /AAP6/ obvestilo podmornicam

Obvestilo, ki ga odda poveljnik podmornic in ki daje navodila o delovanju in premikih podmornic v miru in vojni, vključno z informacijami o tranzitu in območju patroljiranja.

submarine operating authority /AAP6/ operativni poveljnik podmornic

Mornariški poveljnik, ki izvaja operativno kontrolo podmornic.

submarine patrol area /AAP6/ območje patroljiranja podmornice

Mirujoče območje, določeno za podmorniška delovanja, ki potekajo neovirano, brez prepletanja bojnih delovanj (trčenj). Glej tudi waterspace management; prevention of mutual interference.

submunition /AAP6/ podkalibrsko strelivo

Katerokoli strelivo, ki se loči od matičnega streliva, da bi lahko opravilo svojo nalogo.

subordinate area commander /AAP6/ poveljnik območja

Položaj Natovih poveljnikov, ki so operativno odgovorni vrhovnemu poveljniku zveze za dodeljeno geografsko območje. Glej tudi Major NATO Commander; Major Subordinate Commander; Principal Subordinate Commander.

subordinate-level plan /AAP6/ načrt podrejenega poveljstva

Načrt, ki ga izdelava podrejeno in odobri nadrejeno poveljstvo, potem ko odgovarjajoči načrt strateške ravni odobri organ, ki ga je zahteval.

subsequent operations /ATP3.2, FM101-5-1/ nadaljnje delovanje

Faza, ki sledi jurišni fazi pri izvedbi zračnega napada ter zračnega ali amfibijskega desanta. Delovanje v območju cilja je lahko sestavljeno iz napada, obrambe, povezovanja enot ali umika.

subsidiary landing /AAP6/ pomožno izkrcavanje

Izkrcavanje v amfibijski operaciji, običajno zunaj določenega območja desantiranja, s čimer želimo podpreti glavno izkrcavanje.

subversion /AAP6/ prevrat

Dejanje, ki želi oslabiliti vojaško, ekonomsko ali politično moč države s spodkopavanjem morale, lojalnosti ali anesljivosti njenih državljanov. Glej tudi counter-subversion; security.

superimposed /AAP6/ v nadrejenem položaju

Izraz, ki se uporablja pri načrtovanju ognja in nam pove, da artilerijska enota krepi ogenj na cilj in da ta ogenj lahko prekine organ, ki izvaja ognjeno podporo.

supernumerary NATO civilian personnel nadštevilčno civilno osebje zveze Nato

/AAP6/

Mednarodno civilno osebje, ki je bilo dodeljeno mednarodni civilni službi in ki je sedaj na podaljšanem bolniškem dopustu v skladu s členom 45.74 Pravilnika za civilno osebje Nata ter ima še vedno status uslužbencev Nata.

supervised route /AAP6/ nadzorovana pot

Relacija v cestnem prometu, na kateri se izvaja omejena kontrola s pomočjo točk za kontrolo prometa, prometnih patrolj ali obojega. Za uporabo teh poti morajo kolone vozil ali vozila izredne velikosti ali teže imeti dovoljenje za premik. Glej tudi route.

supplement /AAP6/ dodatek

Ločena publikacija, ki je povezana z osnovno publikacijo in pripravljena s ciljem objaviti dodatne informacije ali povzetke in ki lahko vsebuje izvlečke iz osnovne publikacije.

supplemental programmed interpretation report (SUPIR) /AAP6/ dodatno standardizirano poročilo o interpretaciji

Standardizirano poročilo o interpretaciji slikovnega materiala o pomembnih ciljih, obravnavanih v nalogi, ki še ni bilo vključeno v druga poročila ali ko so potrebne dodatne informacije.

supplementary facilities /AAP6/ dodatni objekti in naprave

Objekti in naprave, potrebni na nekem mestu, da zagotovijo dogovorjeno minimalno podporo okrepljenim silam, ki so večje, kot jih zmorejo podpreti objekti, potrebni za podporo tu razporejenih sil.

supplies /AAP6/ sredstva za oskrbo

Vsa materialna sredstva in predmeti, ki se uporabljajo kot del opreme, za zagotovitev in vzdrževanje stanja vojaških sil. Glej tudi equipment.

supply point /AAP6/ oskrbovalna točka

Katerakoli točka, kjer se izdajajo posamezna sredstva oskrbe na drobno.

supplying ship /AAP6/ oskrbovalna ladja

Ladja v enoti za obnovo zaloga, ki zagotovi osebje in/ali sredstva za oskrbo, ki jih je treba prepeljati.

support /AAP6/ podpora

Delovanje sil ali dela sile, ki pomaga, ščiti, dopolnjuje ali ohranja sposobnost za delovanje drugih sil. Glej tudi close support; mutual support.

support area /APP6A/ območje podpore

Določeno območje, v katerem elementi zagotovitve delovanja in nekateri štabni elementi podpirajo enoto.

support by fire /STANAG 2287/ podpreti z ognjem

Napasti sovražnika z neposrednim ognjem v podporo drugim silam, ki izvajajo manever.

support by fire position /APP6A/ podpora z ognjenih položajev

Bojna naloga, pri kateri se manevrski element premakne na položaj na bojišču, od koder lahko deluje po sovražniku z neposrednim ognjem. Manevrski element ne namerava izvesti premika ali manevra, da bi zajel sovražnikove sile ali zemljišče.

support efforts aktivnosti v podporo težiščnemu delovanju

Vključujejo aktivnosti, ki posredno ali neposredno ustvarjajo možnosti, da dosežemo uspeh na težišču delovanja (npr. delovanje v zaledju sovražnika, zavajanje, protinapade z namenom vezave sil ipd.).

supported commander /AJP01/ podprti poveljnik

Poveljnik, ki prejema podporo in je v celoti odgovoren za dodeljeno nalogo.

supported commander /AAP6/ podpirani poveljnik

Poveljnik, ki ima glavno odgovornost za vse vidike izvedbe naloge, ki mu jo je dodelil višji Natov organ, in ki prejema sile in drugo podporo od enega ali več podpornih poveljnikov. Glej tudi supporting commander

supporting arms coordination center /AAP6/ koordinacijski center za podporne rodove

Glej support coordination centre.

supporting attack /AAP6/ podporni napad

Izvajanje ofenzivnega delovanja v povezavi z glavnim napadom, da bi dosegli enega ali več od naslednjih iljev: a. zavedli sovražnika; b. uničili ali onemogočili sovražne sile, ki bi lahko ovirale glavni napad; c. nadzorovali območje, s katerega bi sovražnik, če bi ga zasedel, lahko oviral glavni napad ali d. prisilili sovražnika, da predčasno ali na nepomembnem območju razporedi rezervne sile.

supporting commander /AJP01/ podpirajoči poveljnik

Poveljnik, ki zagotavlja dodatne sile ali ostalo podporo. Lahko tudi tisti, ki je odgovoren za načrtovanje podpore in zagotovitve delovanj.

supporting commander /AAP6/ podporni poveljnik

Poveljnik, ki podpiranemu poveljniku zagotovi sile ali drugo podporo in/ali izdelava načrt podpore. Glej tudi supported commander.

supporting fire /AAP6/ podporni ogenj

Ogenj, ki ga izvajajo enote podpore, da bi pomagale in zaščitile bojno enoto. Glej tudi close supporting fire; deep supporting fire; direct supporting fire.

supporting operations /AAP6/ podporna delovanja

Tista delovanja pri amfibijskih operacijah, ki jih ne izvajajo amfibijske namenske sile, pač pa neke druge. Ukaže jih nadrejeno poveljstvo na željo poveljnika amfibijskih namenskih sil in se običajno izvajajo zunaj območja, za katerega je poveljnik amfibijskih sil odgovoren v času njihovega izvajanja.

supporting task /TEED/ podporna naloga

Aktivnost, ki prispeva k izvedbi bistvenih nalog. Izvesti jih morajo organi v štabu ali podrejena poveljstva.

suppression /ATP3.2, FM101-5-1/ nevtraliziranje; zmanjšanje

Začasno ali prehodno zmanjšanje sposobnosti bojnih sistemov pod raven, ki je potrebna za realizacijo naloge in doseganje cilja. Bojna naloga, pri kateri s posrednim ali neposrednim ognjem,

elektronskim delovanjem ali dimom delujemo na sovražnikovo osebje, oborožitev ali opremo, da bi preprečili ali zmanjšali sovražnikove sposobnosti za ognjeno delovanje ali opazovanje lastnih sil.

suppression fire /AAP6/ ogenj za onemogočanje

Ognjeno delovanje, ki zmanjša sposobnost delovanja cilja do take mere, da slednji ne more izpolniti svoje naloge. Običajno je učinkovito le za čas trajanja ognja. Glej tudi neutralization fire.

suppression of enemy air defenses (SEAD) /AAP6/ onemogočanje sovražnikove zračne obrambe

Aktivnost, ki nevtralizira, uniči ali začasno razkroji sovražno zračno obrambo na določenem območju s fizičnim napadom in/ali elektronskim bojevanjem.

surf zone /AAP6/ cona surfanja

Morsko območje od točke, na kateri se pričnejo valovi lomiti, do vodne črte..

surface code /AAP6/ površinska koda

Glej panel code.

surface re-supply /ATP3.2/ oskrba (obnovitev zalog) po zemlji

surface zero /AAP6/ ničelna točka

Glej ground zero.

surface-to-air guided missile /AAP6/ vodeni izstrelek zemlja-zrak

Vodeni izstrelek, izstreljen z zemlje v zračne cilje. Glej tudi guided missile.

surface-to-surface guided missile /AAP6/ vodeni izstrelek zemlja-zemlja

Vodeni izstrelek, izstreljen z zemlje v površinske cilje. Glej tudi guided missile.

surprise dosage attack /AAP6/ nenaden kemični napad

Kemična bojna delovanja, kjer se na cilj deluje z dovolj velikim odmerkom kemične snovi, da povzroči načrtovane izgube, preden si vojaki lahko nadenejo maske ali se kako drugače zaščitijo.

surveillance /AAP6/ opazovanje; nadzor

Sistematično opazovanje zračnega prostora, področij, krajev, oseb ali stvari na površini ali pod njo, ob uporabi vizualnih, slušnih, elektronskih, fotografskih ali drugih sredstev. Glej tudi air surveillance; battlefield surveillance; countersurveillance; sea surveillance.

survivability /APP6A/ preživetje

1.Vključuje vse vidike zaščite osebja, orožja in sredstev za oskrbo med hkratnim zavajanjem sovražnika. . Zajema načrtovanje in določanje lokacij položajev, izdelavo zaklonišč, analizo zemljišča in gradbenega materiala, izbor metod izkopavanja in nasprotovanje učinkom neposrednega ognja. - Sposobnost zaščite enot pred učinki delovanja sovražnika ter naravnih dejavnikov. Obsega ukrepe in aktivnosti za utrjevanje, zaščito, maskiranje, zaščito delovanja, zavajanje ter radiološko, kemično in biološko obrambo.

susceptibility /AAP6/ dovzetnost

Ranljivost ciljne publike za posamezne oblike pristopov v psiholoških operacijah.

suspect /APP6A/ sumljiv

Sled ali stik, ki sta potencialno sovražna zaradi njunih lastnosti, obnašanja, izvora ali nacionalnosti.

suspension equipment /AAP6/ oprema za obešanje

Vse naprave v zrakoplovih, kot so police, adapterji, metalci raket, jekleni stolpi, ki se uporabljajo za transport, uporabo in odmetavanje tovora iz plovila.

suspension strop /AAP6/ jermen za spuščanje

Tkana ali žičnata vrv med helikopterjem in zanko na tovoru.

sustainability /AAP6/ vzdržljivost

Sposobnost zadržati potrebno raven bojne moči toliko časa, kolikor je potrebno za doseganje ciljev.

sustained attrition minefield /AAP6/ minsko polje izčrpavanja

Pri bojevanju z morskimi minami, stalno vzdrževano minsko polje, da zadrži stopnjo nevarnosti za sovražnika glede na protiukrepe. Glej tudi minefield.

sustained rate of fire /AAP6/ praktična hitrost streljanja

Dejanska hitrost streljanja, ki ga orožje lahko izvaja poljubno dolgo, ne da bi se pregrelo.

sustaining stocks /AAP6/ dopolnilne zaloge

Zaloge, ki omogočajo izvedbo odobrenih načrtov delovanj po poteku vnaprej določenega časa z osnovnimi potrebščinami, dokler ni mogoče obnoviti zalog za nadaljevanje bojnih delovanj. Glej tudi basic stock, stock.

sweep jamming /AAP6/ sekvenčno motenje

Ozek pas radijskih motenj, ki potuje sem in tja po relativno širokem delujočem pasu frekvenc. Glej tudi jamming.

sweeper track /AAP6/ pot minolovke

Glej hunter track.

swept path /AAP6/ očiščena pot

Pri bojevanju z mornariškimi minami, širina poti, očiščene z mehanskim minolovcem na vseh globinah, manjših od globine čiščenja.

sympathetic detonation /AAP6/ sinhrona detonacija

Detonacija polnila ob eksploziji sosednjega polnila.

synchronization matrix /FM101-5-1/ uskladitvena matrika

Pripomoček za štabno delo, ki omogoča beleženje rezultatov preigravanja in uskladitve variant delovanja v času, prostoru in glede na namen, v povezavi z najverjetnejšo varianto delovanja sovražnika. Štab lahko matriko enostavno prevede v grafični pripomoček za podporo odločanju.

synchronization of the battlefield (ATP3.2/ sinhronizacija bojišča

Sinhronizacija je sposobnost usmerjanja virov in aktivnosti v času in prostoru z namenom vzpostavitve največje relativne bojne moči na odločilni točki. Med drugim vključuje grupiranje učinkov bojne moči (sile in ogenj) na odločilni točki. S sinhronizacijo želimo doseči prevladujočo bojno moč s pomočjo usklajene izrabe razpoložljivih virov.

synthetic exercise /AAP6/ sintetična vaja

Vaja, v kateri elektronska ali druga sredstva ustvarijo, prikažejo in premikajo sovražnikove in/ali lastne sile a simulatorjih, radarskih ekranih ali drugih napravah za usposabljanje.

systems design /AAP6/ oblikovanje sistemov

Priprava skupine metod, postopkov ali tehnik, ki jih v celoto združuje urejeno vzajemno delovanje.

table of organization /AAP6/ formacija enote

Glej establishment.

table of organization and equipment (TOE) kadrovska in materialna formacija

/AAP6/

Glej establishment.

tacan /AAP6/

Ultravisok frekvenčni sistem za zračno navigacijo, ki lahko neprekinjeno kaže smer in dejansko razdaljo do izbrane postaje. Beseda je izpeljana iz tactical air navigation.

tachometric or synchronous sights /AAP6/ tahometrični ali sinhroni merki

Glej bomb sighting systems

tactical aero medical evacuation /AAP6/ taktična aeromedicinska evakuacija

Stopnja evakuacije, ki priskrbi prevoz pacientov po zraku iz območja bojevanja do točk izven tega območja ter med točkami v zalednem območju. Tudi intratheatre aeromedical evacuation. Glej tudi strategic aeromedical evacuation.

tactical air control center (TACC) /AAP6/ center za zračno taktično kontrolo

Najpomembnejše mesto zračnih bojnih delovanj (na kopnem ali na ladji), s katerega poteka kontrola vseh letalskih funkcij in funkcij alarmiranja, ki se nanašajo na taktična delovanja letalstva. Glej tudi air control

tactical air control party (TACP) /AAP6/ skupina za zračno taktično kontrolo

Podrejena operativna komponenta sistema za zračno taktično kontrolo, ki vzdržuje povezavo med zračnimi in kopenskimi silami in opravlja kontrolo letal.

tactical air control system /AAP6/ sistem za zračno taktično kontrolo

Organizacija in oprema, potrebni za načrtovanje, vodenje in kontrolo taktičnih zračnih delovanj in za usklajevanje zračnih delovanj z ostalimi vrstami. Sestavljeni sta iz kontrolnih služb in elektronskih zvez, ki omogočajo centralizirano kontrolo in decentralizirano izvajanje nalog.

tactical air controller (TAC) /AAP6/ zračni kontrolor

Častnik, pristojen za delovanje centra za zračno taktično kontrolo. Podrejen je taktičnemu poveljniku zračnih sil za kontrolo vseh zračnih plovil in naprav za zračni alarm na svojem območju odgovornosti. Glej tudi air control; air controller.

tactical air doctrine /AAP6/ doktrina bojevanja zračnih sil

Osnovna načela, ki dajejo usmeritve za uporabo zračnih sil v taktičnih delovanjih, da bi dosegli zelene cilje.

tactical air force /AAP6/ taktične zračne sile

Zračne sile, katerih naloga je izvajanje taktičnih delovanj, usklajenih s kopenskimi ali mornariškimi silami.

tactical air operation /AAP6/ taktično zračno delovanje

Uporaba zračnih sil v koordinaciji s kopenskimi ali mornariškimi silami, da bi a. pridobili in ohranili premoč v zraku; b. preprečili premike sovražnih sil znotraj območja bojevanja in poiskali ter uničili te sile in njihovo podporo ter c. pomagali pri doseganju ciljev kopenskih ali mornariških sil s skupnimi/združenimi operacijami.

tactical air support /AAP6/ taktična zračna podpora

Zračna delovanja, ki se izvajajo v koordinaciji s silami na tleh in neposredno podpirajo kopenska ali pomorska delovanja. Glej tudi air support.

tactical air transport operations /AAP6/ taktični zračni transport

Transport potnikov in tovora znotraj vojskovališča: a. zračno-desantna delovanja; padalski juriš, pristanki letal; b. zračna logistična podpora; c. specialne naloge; d. medicinska evakuacija.

tactical call sign /AAP6/ taktični klicni znak

Klicni znak, ki označuje taktično poveljstvo ali taktično zvezo. Glej tudi call sign.

tactical command (TACOM) /AAP6/ taktično poveljevanje

Pristojnost, dodeljena poveljniku za poveljevanje nad dodeljenimi enotami, za izvršitev naloge, dodeljene s strani nadrejenega poveljstva. Tako kot pri OPCOM ne vključuje odgovornosti za kadrovske in logistično podporo. Taktično poveljevanje je za razliko od operativnega poveljevanja časovno krajše oziroma se ponavadi nanaša samo na določeno fazo izvajanja bojnih delovanj.

tactical command post taktično poveljniško mesto

Namenjeno je spremljanju situacije ter vodenju in kontroli delovanj. Zagotavlja neposreden vpliv na izvajanje delovanj. Je začasno in deluje določeno obdobje

tactical concept /AAP6/ taktični koncept

Široko postavljena ugotovitev, ki daje skupno osnovo za bodoč razvoj taktične doktrine.

tactical control (TACON) /AAP6/ taktična kontrola

Pristojnost, dodeljena poveljniku nad dodanimi enotami ali poveljstvi, vojaškimi kapacitetami ali pa silami za izvedbo določene naloge, ki je natančno omejena in se nanaša na podrobno, običajno lokalno usmerjanje delovanj in premikov ali manevrov, ki so nujno potrebni za izvršitev naloge. Taktična kontrola je neločljivo povezana z operativno kontrolo. Lahko se delegira in izvaja na katerikoli ravni poveljevanja. Tako kot pri TACOM ne vključuje odgovornosti za administrativne zadeve in logistiko dodeljene enote. Omejitve uporabe dodeljenih enot so enake kot pri OPCON.

tactical intelligence /AAP6/ taktična informacija

Obveščevalna informacija, potrebna za načrtovanje in izvajanje taktičnih delovanj. Glej tudi combat intelligence; intelligence; strategic intelligence.

tactical level of war /AAP6/ taktična raven vojne

Raven vojne, na kateri so bitke in boji načrtovani ter se izvajajo, da bi dosegli vojaške cilje, ki jih izvajajo taktične enote in sestavi.

tactical loading /AAP6/ bojni komplet

Glej unit loading.

tactical locality /AAP6/ taktični položaj

Del zemljišča, ki ima zaradi svojega položaja ali lastnosti v določenih okoliščinah in v določenem času velik taktični pomen.

tactical minefield /AAP6/ taktično minsko polje

Minsko polje, ki je del načrta oviranja in ga enota položi, da bi upočasnila, preusmerila ali razpršila sovražni napad. Glej tudi minefield.

tactical mining /AAP6/ taktično miniranje

V mornariškem minskem bojevanju, miniranje, ki naj bi vplivalo na neko operacijo ali oviralo znan ali domneven taktični cilj sovražnika. Za taktično miniranje je značilno omejeno trajanje učinkovitosti minskega olja.

tactical plan /ATP3.2/ načrt bojevanja

Glej operations plan.

tactical range /AAP6/ vadišče; strelišče

Strelišče ali vadišče, kjer se uporabljajo realistični cilji in kjer je dovoljena neka stopnja svobode manevra.

tactical reserve /AAP6/ taktične rezerve

Manevrske sile, ki so pod kontrolo poveljnika in namenjene za njegov vpliv na prihodnja delovanja.

tactical security /AAP6/ varnostno delovanje; bojno varovanje

Ukrepi, potrebni pri izvajanju delovanj, da bi preprečili sovražniku dostop do informacij in zagotovili, da sile hranijo svobodo delovanja in so opozorjene ali zaščitene pred nepričakovanimi srečanji s sovražnikom ali pred napadom. Glej tudi physical security; protective security; security.

tactical sub-concept /AAP6/ taktični podkoncept

Široko postavljena ugotovitev za določen del vojaške moči znotraj taktičnega koncepta, ki daje skupno osnovo tako za razvoj opreme in oborožitvenih sistemov, kot tudi za prihodnji razvoj doktrine bojevanja.

tactical track /AAP6/ taktično spremljanje

Prikaz premikajočega se predmeta, tj. njegovega položaja, smeri, hitrosti in splošnih značilnosti. Informacijo se običajno pridobijo iz različnih virov.

tactical transport aircraft /AAP6/ taktično transportno letalo

Letalo, namenjeno predvsem za transport osebja in/ali tovora na kratkih ali srednjih razdaljah. Glej tudi transport aircraft.

tactical warning /AAP6/ taktični alarm; bojni alarm

Obvestilo, da je sovražni napad na neki lokaciji neizbežen. To obvestilo lahko prispe kadarkoli, od začetnih namigov o možnosti napada do nekaj trenutkov pred zadetjem cilja oziroma ognjenim delovanjem. Glej tudi strategic warning.

tan alt /AAP6/ tangenta višina

Glej tudi shadow factor

target /AAP6, APP6A/ cilj

1. Geografsko področje, objekt ali neka enota, ki jih nameravajo zavzeti ali uničiti vojaške sile. Glej tudi objective area. 2. V obveščevalnem besednjaku, država, območje, objekt, služba ali oseba,

proti katerim so usmerjene obveščevalne dejavnosti. 3. V artileriji, območje, ki je določeno in oštevilčeno in na katerega se bo v prihodnosti ognjeno delovalo. 4. V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, eksplozija ob zadetku v cilj. Pri radarjih: a. na splošno, vsak abstrakten predmet, ki odbija in vrača energijo nazaj do radarske opreme; b. posebno, predmet radarskega iskanja ali nadzora.

target acquisition /AAP6/ pridobivanje podatkov o cilju

Odkritje, identifikacija in dovolj natančna določitev položaja cilja, da je mogoča učinkovita uporaba orožja. Glej tudi target analysis.

target allocation /AAP6/ dodelitev ciljev

Postopek v zračni obrambi, ki sledi razdelitvi orožja, tj. dodelitev določenih ciljev ali področij določenim enotam z izstrelki zemlja-zrak ali letalom prestreznikom.

target analysis /AAP6/ analiza ciljev

Pregled potencialnih ciljev, da bi ugotovili njihov vojaški pomen, določili prioriteto za napad in ugotovili, kakšno orožje je potrebno za povzročitev neke škode ali izgub. Glej tudi target acquisition.

target approach point /AAP6/ točka približevanja cilju

V zračnem transportu, navigacijska kontrolna točka, nad katero pilot naredi zadnji zavoj v območje pristajanja - spuščanja. Glej tudi initial point.

target area of interest (TAI) ciljno interesno območje

Območje ali točka na zemljišču na smeri delovanja sovražnika, kjer uspešno delovanje sili sovražnika v opustitev izvajanja določene variante delovanja ali za nadaljevanje potrebuje ustrezno inženirsko podporo, kar omogoča ugodne razmere za napad naših sil. Ciljna interesna območja so tista, ki so v neposredni povezavi z najdonosnejšimi cilji.

target area survey base /AAP6/ baza opazovanja cilja

Osnovna smer, ki se uporablja za določanje položaja ciljev ali drugih točk, s sečiščem črte opazovanja z dveh postaj, ki se nahajata na nasprotnih koncih črte.

target audience /AAP6/ ciljno občinstvo

Posameznik ali skupina, določena za vplivanje ali za napad s sredstvi psiholoških delovanj.

target complex /AAP6/ skupina ciljev

Geografsko strnjena serija koncentriranih ciljev. Glej tudi target concentration.

target concentration /AAP6/ koncentracija ciljev

Skupina ciljev, ki so si geografsko blizu. Glej tudi target complex.

target date /AAP6/ ciljni datum

Datum, ko sta načrtovana konec ali začetek akcije.

target description /AAP6/ opis cilja

Glej description of target

target designation /AAP6/ označevanje cilja

Določitev cilja oborožitvenemu sistemu.

target discrimination /AAP6/ ločevanje ciljev

Sposobnost sistema nadzora ali vodenja identificirati ali napasti enega od več prisotnih ciljev.

target dossier /AAP6/ kartoteka ciljev

Kartoteka zbranih obveščevalnih informacij o ciljih na določenem geografskem območju.

target folder /AAP6/ mapa cilja

Mapa, ki vsebuje obveščevalne informacije o cilju in z njim povezane dokumente, ki so bili pripravljene za načrtovanje in izvedbo akcije proti enemu samemu, določenemu cilju.

target grid /AAP6/

Naprava za pretvarjanje opazovalčevih lokacij ciljev in popravkov glede na opazovalčevo

namerilno črto v cilj in popravke glede na namerilno črto topa.

target illustration print /AAP6/ fotografija cilja

Posamična fotografija ali povečan del izbranega področja na posamični fotografiji, ki najbolje prikazujeta nek objekt ali natančno določen cilj.

target information sheet /AAP6/ informativni list o cilju

Kratek opis cilja, s katerim zaključimo "deskriptivne podatke o cilju". Vsebovati bi moral tehnične in fizične značilnosti, podrobnosti o položaju, stanju, pomembnosti in morebitnih ovirah za letalo, ki leti na majhni višini.

target intelligence /AAP6/ informacija o cilju

Obveščevalna informacija, ki opisuje in določa položaj delov cilja ali kompleksa ciljev in navaja njihovo ranljivost in relativno pomembnost. Glej tudi intelligence.

target list /AAP6/ seznam ciljev

Tabelarični prikaz potrjenih ali možnih ciljev, ki ga pripravljajo organi za načrtovanje ognjene podpore. Tudi list of targets.

target number /AAP6/ številka cilja

Referenčna številka, ki jo da organ za kontrolo ognja določenemu cilju.

target of opportunity /AAP6/ priložnostni cilj

Cilj, ki se pojavi med bojevanjem. Lahko se ga doseže z ognjenim delovanjem s kopnega, morja ali iz zraka. Za tovrstne cilje ognjeno delovanje ni bilo načrtovano. Tudi opportunity target.

target overlay /AAP6/ prosojnica s cilji

Prozorna plast, ki s polaganjem na karto, zemljevid, skico ali drugo obliko predstavitve, prikazuje položaje ciljev. Na prosojnici so lahko prikazane meje med manevrskimi elementi, cilji in prednjimi položaji lastnih sil.

target range /AAP6/ domet cilja

Glej range.

target reference point (TRP) /APP6A/ orientir za določanje cilja; referenčna točka

Lahko prepoznavna točka na tleh (naravna ali umetna), ki se uporablja za začetek, razporeditev in nadzor ognja. TRP lahko označujejo tudi center območja, kjer je poveljnik načrtoval hitro razporeditev ali koncentracijo ognja iz vseh orožij hkrati. Uporabljajo jih namenske sile in sile na najnižji ravni in lahko še podrobneje orišejo sektorje ognja znotraj območja delovanja. Te točke se določijo s standardnimi simboli za cilje in s številkami, ki jih določi častnik za ognjeno podporo. Ko so označene, lahko predstavljajo tudi cilje posrednega ognja.

target signature /AAP6/ oznaka cilja

1. Značilen vzorec cilja, kot ga prikaže oprema za detekcijo in identifikacijo. 2. V mornariškem morskem bojevanju, sprememba vplivnega polja zaradi prehoda ladje ali minolovke

target status board /AAP6/ tabla o stanju cilja

Stenska karta, ki jo vodi odsek za obveščevalno dejavnost v združenem operativnem centru. Karta zajema sezname ciljev, položaje, prednost in stanje izvedenih ukrepov, lahko pa tudi priporočeno oborožitev in vžigalne priprave za uničenje.

target system /AAP6/ sistem ciljev

Vsi cilji, ki se nahajajo v določenem geografskem območju in so funkcionalno povezani.

targeted area of interest /APP6A/ ciljno interesno območje

Geografsko območje ali točka vzdolž koridorja premika, kjer uspešno delovanje sili sovražnika za opustitev izvajanja določene variante delovanja ali za nadaljevanje potrebuje ustrezno inženirsko podporo in kjer ga lahko vežejo ali napadejo lastne sile. Vsa ciljna interesna območja niso del variant delovanja lastnih sil; za štab so zanimiva samo tista, ki so povezana s najdonosnejšimi cilji (HTP). Ti so že oločeni med štabnim načrtovanjem in preigravanjem. Ciljna interesna območja se razlikujejo od območij spopada po stopnji. Območja spopada se načrtujejo za vsa razpoložljiva orožja, ciljna interesna območja pa so lahko določena enemu samemu orožju.

targeting /AAP6/ izbira in delovanje na cilj

Proces izbire ciljev in ustreznega delovanja nanje ob upoštevanju operativnih zahtev in zmogljivosti.

task force /AAP6/ namenske sile

1. Začasna skupina enot pod enim poveljnikom, ki je oblikovana z namenom izvedbe posameznega delovanja ali naloge. 2. Začasna organiziranost enote pod enim poveljnikom, oblikovana z namenom izvesti določeno neprekinjeno nalogo. 3. Sestavni del flote, ki jo organizirata poveljnik namenske flote ali višji organ za izvedbo določene naloge ali nalog. Glej tudi force(s).

tasking /AAP6/ dodeljevanje nalog

Proces prevajanja dodelitve virov v povelja in prenosa teh povelj enotam. Vsako povelje občajno zajema dovolj podrobna navodila, ki zagotavljajo uspešno izvršitev naloge.

tasking authority /AAP6/ nalogodajalec

1. V Natovi standardizaciji, glavni Natov odbor, ki ima pooblastilo, da podrejenim skupinam dodeli nalogo, naj pripravijo standardizacijske sporazume in zavezniške publikacije. Opomba: Nalogodajalec lahko to funkcijo delegira podrejeni skupini. 2. Pri Natovih operacijah, pooblastilo organizacije ali posameznika za dodelitev nalog sredstvom, virom ali osebjem.

tattletale /AAP6/

V mornariškem delovanju, enota, ki ohranja stik s ciljem s položaja, kjer lahko informacije o ciljih pošilja drugim enotam.

taxiway /AAP6/

Posebej pripravljena steza na letališču za uporabo letala, ki vzleta/pristaja

technical agreement (TA) /AJP4.5/ tehnični sporazum

Dvo- ali večstranski dokument za neko operacijo ali vajo. Podaja koncept, odgovornosti, postopke in podrobna finančna in pravna določila za zagotavljanje podpore države gostiteljice državi pošiljateljici sil ali Natovim silam. Je dopolnilo memorandumu o soglasju. Glej tudi memorandum of understanding.

technical analysis /AAP6/ tehnična analiza

Natančen opis podrobnosti pri razlagi slikovnega materiala.

technical intelligence /AAP6/ tehnična informacija

Obveščevalna informacija o tehnološkem razvoju ter delovanju in operativnih zmogljivostih tujih materialnih sredstev, ki se ali bi se lahko uporabila v vojaške namene. Glej tudi intelligence.

technical material /AAP6/ tehnični material

1. Pri obveščevalni dejavnosti, oprema, materialna sredstva, sistemi in postopki, tehnični razvoj in zmogljivosti, ki so namenjeni operativni uporabi in iz katerih se lahko pridobivajo obveščevalne informacije. 2. Pri obveščevalnih informacijah, ki se pridobivajo s pomočjo sredstev za zveze, podatki, ki se nanašajo na kriptografske sisteme, komunikacijske sisteme, postopke in metode, značilnosti zvez, opreme in postopkov.

technical neutralization /AAP6/ tehnično nevtraliziranje

Tehnični postopek, ki povzroči začasno neuporabnost opreme. Glej tudi destruction.

technical specification /AAP6/ tehnična specifikacija

Podroben opis tehničnih zahtev, podanih tako, da se kot osnova lahko uporabljajo za dejanski razvoj oblike in proizvodnih procesov nekega predmeta v skladu z lastnostmi, podrobno opisanimi v značilnostih delovanja.

technological terrorism /NRC/ tehnološki terorizem

Teroristična uporaba ali grožnja uporabe jedrskega, kemičnega ali biološkega orožja ali visoko toksičnih kemičnih snovi in bioloških strupov. Obsega tudi zavzetje ali poskus zavzetja jedrskega, kemičnega ali drugega industrijskega objekta, katerega poškodbe ali uničenje lahko povzročijo nevarnost za zdravje in varnost prebivalstva.

telebrief /AAP6/

Neposredno komuniciranje prek telefona med kontrolorjem letalskega prometa in piloti v letalih na tleh.

telecommunication /AAP6/ zveze; telekomunikacije

Kakršna koli oblika prenosa, oddajanja ali sprejema znakov, signalov, dokumentov, slikovnega materiala, zvokov ali najrazličnejših informacij prek žičnih, radijskih, vizualnih ali drugih elektromagnetnih sistemov.

teleconference /AAP6/ telekonferenca

Konferenca med prostorsko oddaljenimi osebami, ki pa so povezane prek sistema zvez.

tempo /ATP3.2/ tempo

Hitrost ali ritem izvajanja delovanj oziroma hitrost izvajanja zaporednih aktivnosti glede na sovražnika, med taktičnimi spopadi in boji ter operacijami. Predstavlja sposobnost prehajanja iz različnih faz ali oblik delovanja v naslednjo. S tempom poskušamo vzpostaviti takšno grožnjo sovražniku, na katero ne more odgovoriti; njegov odgovor je neustrezen glede na čas in prostor.

temporarily filled military post /AAP6/ začasno popolnjena vojaška dolžnost

Dolžnost, za katero ni določen nacionalni pripadnik in za katero država soglaša, da bo imenovala svojega redstavnika samo za en krog.

temporary cemetery /AAP6/ začasno pokopališče

Pokopališče, ki je namenjeno: a. začetnemu pokopu poslednjih ostankov, če okoliščine dovoljujejo ali b. ponovnemu pokopu poslednjih ostankov, ki so bili izkopani na zasilnem pokopališču.

temporary civilian personnel /AAP6/ začasno civilno osebje

Civilisti, ki bodisi nadomeščajo začasno odsotne člane štaba ali se ukvarjajo z nalogami, ki trenutno presegajo zgornje meje popolnjenosti z nacionalnim ali mednarodnim osebjem.

terminal control area /AAP6/ končno nadzorno območje

Nadzorno območje, ki se običajno oblikuje na stičišču poti letalskega prometa v bližini enega ali več pomembnejših letališč

terminal guidance /AAP6/ končno vodenje

Vodenje izstrelka med vmesnim vodenjem in prihodom v bližino cilja

terminal velocity /AAP6/ končna hitrost

1. Hipotetična največja hitrost, ki jo telo lahko doseže na določeni smeri poleta glede na težo in vztrajnost, e se giblje na neomejeni razdalji v zraku določene enotne gostote. 2. Preostala hitrost izstrelka na točki poti navzdol, kjer se izravna z odprtino orožja.

terrain analysis /AAP6/ analiza zemljišča

Zbiranje, analiza, vrednotenje in razlaga geografskih podatkov o naravnih značilnostih zemljišča in tistih pod vplivom človekovega delovanja, v kombinaciji z drugimi ustreznimi dejavniki, s ciljem napovedati vpliv zemljišča na vojaška delovanja.

terrain avoidance system /AAP6/ sistem za izogibanje zemljišču

Sistem, ki pilotu ali navigatorju letala omogoča prikaz situacije na tleh ali ovir, ki se nahajajo nad vodoravno ploskvijo skozi zrakoplov ali na ploskvi, vzporedni z zrakoplovom. Pilot lahko usmerja plovilo tako, da se izogne oviri.

terrain clearance indicator /AAP6/ pokazatelj oblike zemljišča

Glej absolute altimeter

terrain clearance system /AAP6/ sistem za predstavitev zemljišča

Sistem, ki pilotu ali avtopilotu letala posreduje signale o dviganju in spuščanju, tako da letalo lahko ohranja izbrano višino nad ravnim površjem in stran od vrhov valovitega površja v okviru izbrane višine pokončne ravnine skozi vektor letenja

Ta sistem razlikuje posamezna zemljišča, tako da se letalu ni treba spustiti v dolino, da bi tako sledilo obrisom zemljišča.

terrain flight /AAP6/ let "po zemljišču"

Let tik nad površjem zemlje, med katerim se hitrost in višina letenja prilagajata obrisom in pokritosti zemljišča v izogib možnosti odkrivanja in ognjenega delovanja sovražnika.

terrain following system /AAP6/ sistem za sledenje zemljišča

Sistem, ki pilotu ali avtopilotu letala daje signale o dviganju in spuščanju, tako da zrakoplov v največji možni meri lahko ohranja izbrano višino nad obrisom tal v pokončni ravnini skozi vektor letenja.

territorial defence /NRC/ teritorialna obramba

Sestavni del vojaških in splošnih državnih ukrepov za obrambo objektov in prometnih komunikacij na ozemlju države pred sovražnimi aktivnostmi, terorističnimi dejanji ali diverzijami ter za vzpostavitev in vzdrževanje vojnega prava.

terrorism /AAP6/ terorizem

Nezakonita uporaba ali grožnja uporabe sile ali nasilja proti posameznikom ali lastnini s ciljem prisile ali zastraševanja vlade ali družbe za doseganje političnih, verskih ali ideoloških ciljev.

test depth /AAP6/ globinski preizkus

Globina, ki se preizkuša z dejanskim ali simuliranim potapljanjem podmornice

theatre of operation /NRC/ vojskovališče

Velik del kontinenta z morskimi in oceanskimi vodami, ki ga obkrožajo, skupaj z otoki in kontinentalno obalo ter zračnim prostorom in vesoljem nad njim. V njem so razmeščene strateške sile in se lahko izvajajo strateške operacije. Odvisno od geografskega položaja je lahko vojskovališče kontinentalno ali pomorsko. Eje in strukturo vojskovališča določajo vojaški in politični voditelji držav ali koalicij držav.

theatre operational stocks /AAP6/ operativne zaloge vojskovališča

Operativne zaloge, ki se običajno zagotavljajo na vojskovališču za njegovo podporo. Glej tudi operational stocks; stocks; war reserves.

thermal exposure /AAP6/ toplotni učinek

Celotna količina toplotnega sevanja, ki se med eksplozijo odbije od neke površine. Izražena je v kalorijah na kvadratni centimeter in/ali megajoulih na kvadratni meter.

thermal imagery /AAP6/ termični slikovni material

Slikovni material, ki nastane z zaznavanjem in beleženjem toplotne energije, ki jo oddajajo slikani predmeti

thermal radiation /AAP6/ toplotno sevanje

Toplota in svetloba, ki nastaneta pri jedrski eksploziji.

thermal shadow /AAP6/ toplotna senca

Razlika v kontrastu odtenkov posnetega infrardečega slikovnega materiala, ki jo povzroči toplotni element kot rezultat sence že odstranjenega predmeta

thermal X-rays /AAP6/ toplotni rentgenski žarki

Elektromagnetno sevanje, predvsem v mehkem (nizkoenergetskem) območju rentgenskih žarkov, ki ga oddajajo delci jedrskega orožja zaradi izjemno visoke temperature

thermonuclear /AAP6/ termonuklearni

Pridevnik, ki opisuje procese, v katerih se uporabljajo zelo visoke temperature za povzročitev zlitja lahkih jeder, pri čemer prihaja do sproščanja energije.

thermonuclear weapon /AAP6/ termonuklearno orožje

Orožje, pri katerem uporaba visokih temperatur povzroča zlitje lahkih jeder, predvsem vodikovih izotopov (npr. devterija in tricija), pri tem pa se sprošča energija. Potrebna visoka temperatura nastaja s pomočjo cepljenja.

threat-oriented munitions /AAP6/ strelivo glede na ogrožanje

Pri načrtovanju zalog, strelivo, ki naj bi nevtraliziralo ocenjeno grožnjo in katerega skupne potrebe določa dogovorjen matematični model. Glej tudi level-of-effort munitions.

threshold /AAP6/ prag

Začetek tistega dela pristajalne steze, ki se lahko uporablja za pristajanje

tie down /AAP6/ privez

Pritrditev tovora na prevozno sredstvo z vrvmi, kabli ali na druge načine, ki preprečuje premikanje tovora med prevozom. Izraz se uporablja tudi za opis materiala, s katerim se tovor priveže. Tudi lashing.

tie down /ATP3.2/ vezati sile (v prostoru)

Glej fix.

tie down diagram /AAP6/ shema priveza

Skica s prikazom predpisanega načina pritrditve določenega dela tovora na določenem tipu vozila.

tie down point /AAP6/ točka priveza

Točka dotika, ki se nahaja na vozilu ali znotraj njega za privez tovora. Tudi lashing point.

tie down point pattern /AAP6/ vzorec točk priveza

Vzorec točk priveza znotraj vozila

tilt angle /AAP6/ kot nagnjenosti

Kot med optično osjo fotoaparata v zraku in navpičnico v času slikanja. Glej tudi angle of depression; roll.

time fuse /AAP6/ časovni vžigalnik

Vžigalnik, ki vsebuje stopenjski časovni element za regulacijo časovnih presledkov, v katerih naj bi se vžigalnik sprožil. Glej tudi fuse.

time of flight /AAP6/ čas leta

Pri ognjeni podpori v artileriji in mornarici, v sekundah izražen čas od trenutka izstrelitve, lansiranja ali spusta s prenosnika do trenutka, ko udari ali eksplodira.

time on target /AAP6/ čas delovanja po cilju

1. Čas, v katerem naj bi letala napadla ali fotografirala cilj. 2. V kopenskih in pomorskih operacijah, čas delovanja prve skupine orožij na skupine ciljev. 3. V pomorskih operacijah, čas prihoda prve bojne skupine na določeno ciljno območje.

time slot /AAP6/ časovna vrzel

Časovno obdobje, v katerem potekajo posamezne aktivnosti po posebnih predpisih.

titling strip /AAP6/ naslovni trak

Informacije, dodane negativom in/ali pozitivom v skladu s predpisi za razpoznavanje, in referenčne informacije.

TNT equivalent /AAP6/ TNT ekvivalent

Merilo energije, ki se sprosti ob eksploziji jedrskega orožja ali ob eksploziji določene količine materiala, ki se cepi, v smislu količine TNT (trinitrotoulena), ki bi ob eksploziji sprostil enako količino energije.

tone /AAP6/ odtenek

Vsaka razločna različica odtenka, od črne do bele, na slikovnem materialu.

tonedown /AAP6/ redčenje/manjšanje

Glej attenuation

topographic base /AAP6/ topografska baza

Glej chart base.

torpedo defense net /AAP6/ mreža za obrambo pred torpedi

Mreža za zapiranje notranjega pristanišča pred torpedi, ki so izstreljeni z morja, ali za zaščito posameznih ladij na privezu ali med plovbom

total dosage attack /AAP6/ napad s celotno dozo

Kemična bojna delovanja brez časovnih omejitev, znotraj katerih naj bi se dosegla zelena raven toksičnosti.

total pressure /AAP6/ celoten pritisk

Vsota dinamičnega in statičnega pritiska

touchdown /AAP6/ dotik

Stik ali trenutek stika letala ali vesoljskega plovila s pristajalno površino

touchdown zone /AAP6/ območje dotika

1. Za letala, prvih 3000 ft ali 1000 m pristajalne steze, ki se začne na pragu. 2. Za helikopterje in letala z navpičnim vzletanjem, del območja ali steze za pristajanje.

toxic industrial hazard (TIH) /ATP3.2/ nevarnost industrijskih toksičnih snovi

Nevarnost, ki jo predstavlja uhajanje nevarnih snovi. Povzroča kontaminacijo moštva ali opreme, okolja, območja ali nekega objekta.

toxic industrial material (TIM) /ATP3.2/ toksične industrijske snovi

Splošni izraz za toksične in radioaktivne snovi v trdi, tekoči, plinski ali aerosolni obliki. Uporabljajo ali skladiščijo se v industrijske, komercialne, medicinske, vojaške in druge namene. Po lastnostih so lahko kemične, biološke ali radiološke snovi (Toxic Industrial Chemical (TIC); Toxic Industrial Biologicall (TIB); Toxic Industrial Radiological (TIR).

track /AAP6/ sled; pot; smer; gosonica;

1. Oznaka na tleh, ki je ostala za prehodom ali prisotnostjo osebe ali predmeta. 2. Pri izvidovanju s fotografiranjem iz zraka, predpisana pot na tleh, nad katero se giblje zračno plovilo med izvajanjem svoje naloge. 3. Eden od dveh brezkončnih trakov, s katerimi se premikajo gosenična vozila. 4. Projekcija poti na površino, ki jo opravijo vesoljsko plovilo, letalo ali ladja in katere smer se ponavadi izraža v stopinjah od severa.

track (to) /AAP6/ sled; slediti

1. Prikaz ali zapis zaporednih položajev predmeta v gibanju. 2. "Zaklepanje" točke sevanja in pridobitev podatkov za vodenje. Glej tudi lock on. 3. Zagotavljanje pravilne nameritve topa ali usmerjanje inštrumenta a določanje položaja cilja v premični cilj.

track /AAP6/ pot; sled; gosonica

1. Pri fotografiranju v okviru izvidovanja iz zraka, predpisana zemeljska pot, nad katero leti zrakoplov med zvedbo naloge. 2. Sled, ki ostane na tleh zaradi prehoda ali zadrževanja osebe ali objekta. 3. Eden od dveh neskončnih trakov, na katerih se pomikajo gosenična ali polgosenična vozila. 4. Projekcija poti leta vesoljskega plovila, zrakoplova ali ladje na površino zemlje. Smer je običajno v vsaki točki izražena v stopinjah od severa (dejanskega, magnetnega, koordinatnega). 5. Kovinski del, ki ustvarja pot za premikajoči objekt.

track /APP6A/ sled

Niz povezanih stikov, prikazanih na planšeti. Dejanska pot zračnega plovila nad površino zemlje ali ladje na površini zemlje.

track handover /AAP6/ predaja odgovornosti za sledenje cilju

V zračni obrambi, proces prenosa odgovornosti za sledenje ciljem iz enega območja na drugo.

track production /AAP6/ sledenje cilju

Funkcija enote za opazovanje, pri kateri gre za primerjavo podatkov aktivnih in pasivnih radarjev s sporočili o položajih, skupaj s prejšnjimi položaji, identiteto, višino, močjo in smerjo.

track telling /AAP6/ sporočanje o poti cilja

Proces posredovanja informacij zračnega izvidovanja in taktičnih podatkov med sistemi poveljevanja in kontrole ali med objekti znotraj sistemov. Obstajajo naslednji tipi sporočanja: 1. Sporočanje navzdol: prenos informacij z višjih na nižje ravni poveljevanja. 2. Istostopenjsko sporočanje: prenos informacij med objekti na isti operativni ravni. 3. Sporočanje navzgor: prenos informacij na višje ravni poveljevanja. 4. Sporočanje s prekrivanjem: prenos informacij v sosednji objekt o odkritih sledih v območju odgovornosti sosednjega objekta. 5. Posredno sporočanje: prenašanje informacij med objekti z uporabo tretjega objekta. Ta način sporočanja je primeren pri avtomatiziranih objektih, kjer pride v okolju do razpada zvez.

tracking /AAP6/ sledenje

Natančno in neprekinjeno ugotavljanje položajev ciljev z radarskimi, optičnimi ali drugimi sredstvi

traffic control police /AAP6/ policija za kontrolo prometa

Osebe, ki dobijo od vojaškega poveljnika in/ali državnih oblasti povelje, da poskrbijo za odvijanje prometa ter preprečujejo in/ali poročajo o kršenju prometnih predpisov

traffic control post /ATP3.2, FM101-5-1/ mesto za usmerjanje prometa

Kraj, kjer promet usmerjajo vojaška policija ali ustrezne naprave.

traffic density /AAP6/ gostota prometa

Povprečno število vozil, ki zasedajo eno miljo ali en kilometer cestnega prostora, izraženo v številu vozil na miljo ali kilometer.

traffic flow /AAP6/ pretok prometa

Celotno število vozil, ki v določenem času prevozijo določeno točko. Pretok prometa je izražen v številu vozil na uro.

trafficability /AAP6/ prometna zmogljivost

Sposobnost zemljišča za odvijanje prometa. Izraz se nanaša na mero, v kateri zemljišče omogoča neprekinjeno odvijanje kateregakoli in/ali vseh vrst prometa

trail /AAP6/

Način gibanja bombe za zrakoplovom, iz katerega je bila spuščena. Ob tem se predpostavlja, da zrakoplov ne spreminja hitrosti po spustu bombe.

trail formation /AAP6/ pohodna formacija

Formacija, pri kateri se vsa letala postavijo v eno kolono, drugo za drugim. Tudi line astern. Glej tudi column formation; transport stream.

trailer aircraft /AAP6/ zasledovalna letala

Letala, ki sledijo in imajo pod nadzorom dodeljen letalski stik. Tudi shadow. Glej tudi shadower.

train path /AAP6/ pot vlaka

V železničarskem izrazoslovju, časovni potek možnega gibanja vlaka po določeni smeri. Vse poti vlakov v določeni smeri tvorijo vozni red.

training /TEED/ usposabljanje

Splošni naziv za stalni proces ohranjanja in izboljšanja sposobnosti posameznikov, štabov in sil za izvajanje vojaških delovanj. Obsega individualno in skupinsko usposabljanje, izobraževanje ter vaje.

training goal /TEED/ splošni cilj usposabljanja

Splošen naziv želenega končnega stanja, ki ga je treba doseči pri usposabljanju.

training objective /TEED/ cilj usposabljanja

Želeni cilj usposabljanja, izražen v obliki kvalitete izvedbe ob določenih pogojih in glede na definirane standarde. Podaja znanje, veščine ter vojaško držo, ki jih je treba doseči med usposabljanjem.

training requirement /TEED/ zahteve usposabljanja

Razlika med dejanskimi standardi znanja, veščin in vojaške držo ter standardi, ki so definirani glede na cilje usposabljanja v enakih razmerah.

transfer loader /AAP6/ vozilo za pretovarjanje

Kolesno ali tračno vozilo s ploščadjo, ki se lahko prilagodi navpično ali vodoravno, za natovarjanje in raztovarjanje letal, ladij ali drugih vozil

transient /AAP6/ prehodna oseba

Posameznik, ki čaka na ukaze, prevoz ipd., na položaju ali postaji, ki jima ni podrejen ali dodeljen. Tudi draftee; holdee.

transient radiation effects on electronics prehodni radiacijski učinek na elektroniko

(TREE) /ATP3.2/

Učinek nuklearne eksplozije na elektronske sklope. Glej electromagnetic pulse (EMP).

transit area /AAP6/ prehodno območje

Glej staging area

transit bearing /AAP6/ smer prehoda

Kot, ki je določen samo s časom, ko imata dve lastnosti na površini zemlje enak relativni kot

transit route /AAP6/ prehodna pot

Pomorska smer, ki prečka odprte vode in običajno povezuje dve obalni smeri

transit route /AAP6/ tranzitna pot

1. Pri zračnem delovanju, začasni zračni koridor določenih dimenzij, vzpostavljen v prednjem območju, da i zmanjšali tveganje lastnih zrakoplovov zaradi delovanja lastne zračne obrambe ali delovanja kopenskih sil. 2. Pri mornariškem delovanju, morska pot, ki prečka odprte vode in običajno združuje dve obalni poti.

transition altitude /AAP6/ nadmorska višina prehoda

Višina, pri kateri ali pod katero se izvaja kontrola navpičnega položaja letala s sklicevanjem na višino. Glej udi altitude; transition level.

transition layer /AAP6/ prehodna plast

Zračni prostor med višino in ravnijo prehoda.

transition level /AAP6/ raven prehoda

Najnižja raven leta, ki je na voljo za uporabo nad višino prehoda. Glej tudi altitude; transition altitude.

transitional phase /ATP3.2/ prehodna faza

Za doseganje neprekinjenosti delovanj so operacije povezane s prehodnimi fazami. Prehodne faze v izvajanju delovanj so: napredovanje v stik z sovražnikom, boj v srečanju, povezovanje enot, umik in zamenjava enot v boju.

transonic /AAP6/

Nanaša se na hitrost telesa v sosednji tekočini, ko je relativna hitrost tekočine podzvočna na nekaterih in nadzvočna na drugih mestih. Do pojava pride pri prehodu iz podzvočne v nadzvočno hitrost in obratno. Glej tudi speed of sound.

transparency /AAP6/ prosojnic

Slika, postavljena na prosojno osnovo s pomočjo fotografije, tiska, kemičnega ali drugih procesov, ki je posebej prilagojena za gledanje preko oddajane svetlobe. Glej tudi diapositive; plate.

transponder /AAP6/ transponder

Sprejemnik/ oddajnik, ki na ustrezno vprašanje posreduje signal z odgovorom. Glej tudi responder.

transport aircraft /AAP6/ transportni zrakoplov

Zrakoplov, ki je namenjen predvsem prevozu osebja in/ali tovora. Transportne zrakoplove razvrščamo glede na domet/razdaljo prevoza: a. kratkega dometa, pri normalnih razmerah za letenje letijo največ 1200 morskih milj (2222km); b. srednjega dometa, pri normalnih razmerah za letenje letijo med 1200 in 3500 morskimi miljami (2222 in 6482km); c. dolgega dometa, pri normalnih razmerah za letenje letijo dlje od 3 morskih milj (6482km). Glej tudi strategic transport aircraft; tactical transport aircraft.

transport capacity /AAP6/ transportne zmogljivosti

Število oseb, teža ali prostornina tovora, ki ga lahko v nekih okoliščinah prepelje ustrezno transportno sredstvo. Glej tudi payload.

transport stream /AAP6/ tok transporta

Transportna letala, ki letijo v določenih časovnih presledkih v eni koloni, bodisi v formaciji ali posamezno. Glej tudi column formation; trail formation.

trans-shipment point /AAP6/ točka pretovarjanja

Položaj, kjer poteka prenos materiala med vozili

traverse /AAP6/ prečno

1. Obrat orožja na levo ali desno od podnožja. 2. Način pregledovanja, pri katerem se s terenskimi meritvami zbirajo podatki o dolžini in smeri med točkami na zemlji. Podatki se uporabljajo za določanje položajev točk.

traverse level /AAP6/ višina prečenja

Navpični premik nad nizko ravnijo sistemov zračne obrambe, izražen kot višina, na kateri letala lahko prečkajo področje.

triage /AAP6/ triaža

Ocena in razvrščanje ranjenih za namen zdravljenja in evakuacije. Sestavljena sta iz neposrednega razporejanja bolnikov glede na vrsto in resnost poškodbe in možnost preživetja ter glede na oblikovane prednosti zdravljenja in evakuacije, ki naj bi zagotovila zdravstveno oskrbo največjega števila prizadetih v ajvečji možni meri. Tudi sorting.

triage /AAP6/ triaža

1. Ocena in razvrstitev ranjenih z namenom oskrbe in evakuacije. Sestavlja jih takojšnja razvrstitev pacientov glede na vrsto in težo poškodb ter verjetnost preživetja in vzpostavitev prioritete za oskrbo in evakuacijo, da bi zagotovili medicinsko oskrbo za čim večje število. Tudi sorting. 2. Pri vzdrževanju sredstev na bojišču, ocena in razvrstitev opreme s strani enote za vzdrževanje za nadaljne aktivnosti. Tudi sorting.

triangulation station /AAP6/ triangulacijska postaja

Točka na zemlji, katere položaj določa triangulacijska meritev. Običajno trig point.

tri-camera photography /AAP6/ fotografija treh fotoaparatov

Fotografija, posneta s sočasnim snemanjem treh fotoaparatov, ki so v zračnem plovilu sistematično razporejeni glede drug na drugega v določenih prekrivajočih se kotih, s čimer se zagotovi snemanje širokega polja. Glej tudi fan camera photography; fan cameras.

trim size /AAP6/ urejen format

Velikost zemljevida ali karte, ki jo dobimo po odstranitvi zunanje roba po tiskanju.

troop-contributing nation (TCN) /NRC/ država, ki prispeva sile

Država, članica Nata, partnerska ali druga država, ki prispevajo vojaške sile za sodelovanje v operaciji pod vodstvom Nata in so pripravljene, da sprejmejo prenos pooblastil nad temi silami na Natovo operativno linijo poveljevanja. Prispevek se lahko nanaša na posameznike, oblikovane enote ali ponudbo posameznih storitev, kot so zdravstvena oskrba, logistika, transport ali zveze. Sile, ki niso v Natu, običajno pred prenosom pooblastil verificira vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi, da so sposobne delovati skupaj z Natovimi silami.

tropopause /AAP6/ tropopavza

Prehodno območje med stratosfero in troposfero. Tropopavza se običajno nahaja na višini med 25.000 in 5.000 čevlji (8 do 15 km) v polarnih in zmernih področjih in na višini 55.000 čevljev (20km) v tropskih predelih.

troposphere /AAP6/ troposfera

Spodnje plasti atmosfere, v katerih prihaja do velikih temperaturnih sprememb z večanjem višine. Gre za področje, kjer nastajajo oblaki, konvekcija je aktivna in neprenehoma prihaja do mešanja, ki je bolj ali manj zaključeno

troposphere scatter /AAP6/ troposferska razpršitev

Širjenje elektromagnetnih valov z razpršitvijo zaradi nepravilnosti ali praznin v fizičnih lastnostih troposfere.

true airspeed indicator /AAP6/ pokazatelj dejanske hitrosti

Inštrument, ki kaže hitrost letala glede na okolje.

true bearing /AAP6/ dejanska smer

Smer k predmetu iz točke, izražena v vodoravnem kotu, ki se meri v smeri urinega kazalca iz dejanskega severa. Običajnobearing. Glej tudi bearing; grid bearing; magnetic bearing; relative

bearing.

true convergence /AAP6/ dejansko zблиževanje (konvergenca)

Sprememba azimuta velikega kroga od enega poldnevnikar k drugemu. Glej tudi convergence.

true horizon /AAP6/ dejansko obzorje

1. Meja vodoravne ploskve, ki gre skozi točki gledanja. 2. V fotogrametriji, meja vodoravne ploskve, ki gre skozi središče gledišča objektiva.

true north /AAP6/ dejanski sever

Smer iz položaja opazovalca glede na geografski severni pol. Smer proti severu katerega koli poldnevnikar.

trunk air route /AAP6/ glavna zračna pot

Obstoječa zračna pot, v kateri lahko potekajo strateški premiki vojaških sil.

turn /STANAG 2287/ preusmeriti

Prisiliti sovražnika, da spremeni smer napredovanja.

turn and slip indicator /AAP6/ pokazatelj obračanja in spuščanja

Inštrument, ki kombinira funkcije pokazatelja za obrate in spuste

turn indicator /AAP6/ pokazatelj obračanja

Inštrument, ki kaže število in smer obratov letala

turnaround /AAP6/

Trajanje časa med prihodom na točko in pripravljenostjo za odhod s točke. V tem smislu se uporablja za natovarjanje, raztovarjanje, oskrbo z gorivom in, po potrebi, oskrbo z orožjem vozil, letal in ladij. Glej tudi turnaround cycle.

turnaround cycle /AAP6/

Izraz, ki se uporablja v povezavi z vozili, ladjami in letali ter obsega čas natovarjanja na izhodiščni točki, čas do cilja in od njega, čas natovarjanja in raztovarjanja na cilju, čas raztovarjanja na točki vračanja, načrtovan čas vzdrževanja in, kjer je primerno, čas čakanja na ustrezne objekte. Glej tudi turnaround.

turn-in point /AAP6/ točka obrata

Točka, na kateri se zrakoplov iz smeri približevanja preusmeri na črto za napad. Glej tudi contact point; pull-up point.

turning movement /AAP6/ globoki obhod

Različica obhoda, pri kateri sile v napadu napredujejo okoli ali prek glavnih obrambnih položajev sovražnika, da zavzamejo cilje globoko v sovražnikovem zaledju ter ga tako prisilijo, da zapusti svoj položaj ali preusmeri glavne sile za zoperstavljanje grožnji. Glej tudi envelopment.

turning point /AAP6/ točka obrata

V mornariškem mnskem bojevanju, točka osrednje črte pasu ali vrste z minami, kjer pasovi ali vrste spremenijo smer.

turn-off guidance /AAP6/ vodenje po stezi

Informacije, ki pilotu letala med pristajanjem omogočajo izbiro in sledenje prave pristajalne steze od trenutka, ko letalo zapusti stezo, do trenutka, ko je varno vodeno do polovice aktivne steze.

twilight /AAP6/ somrak

Obdobja nepopolne teme, ki sledijo sončnemu zahodu in se pojavijo pred vzhodom. Somrak/poltema je lahko civilna, navtična ali astronomska, saj se temnejša meja pojavi, ko je središče sonca na 6, 12 ali 18 pod nebesnim horizontom.

two-up /AAP6/ dvojica

Razpored dveh elementov, ki sta postavljena vštric, preostali elementi pa se nahajajo zadaj.

type load /AAP6/ vrsta tovora

Glej standard load

type of burst /AAP6/ vrsta eksplozije

Glej airburst; high altitude burst; low airburst; nuclear airburst; nuclear surface burst; nuclear underground burst; nuclear underwater burst

uncharged demolition target /AAP6/ nepripravljen cilj rušenja

Cilj rušenja, pri katerem je bilo polnjenje izračunano, pripravljeno in shranjeno na varnem mestu in za katerega obstajajo postopki izvršitve. Glej tudi demolition.

uncharged weapon /AAP6/ pripravljeno orožje

Predhodno napolnjeno orožje, ki je vrnjeno v stanje pripravljenosti. Glej tudi charged weapon, loaded weapon; unloaded weapon..

unclassified matter /AAP6/ brez oznake zaupnosti

Uradna zadeva, ki ne terja uporabe oznake zaupnosti, vendar mora biti njeno razkritje pod nadzorom iz drugih razlogov. Glej tudi classified matter.

uncontrolled mosaic /AAP6/ neurejen mozaik

Mozaik iz nenatančnih fotografij, katerih podrobnosti so se usklajevale glede na posnetke brez nadzora s al ali druge orientacije. S takšnim mozaikom je nemogoče izvesti natančno meritev ali smer. Glej tudi mosaic; rectification.

unconventional warfare /AAP6/ nekonvencionalno bojevanje

Splošni izraz za opis bojnih delovanj, ki se izvajajo v vojaške, politične ali gospodarske namene znotraj območja, ki ga je zasedel sovražnik, s pomočjo lokalnega prebivalstva in virov.

underslung load /AAP6/ obešeni tovor

Pri transportnih operacijah s helikopterji, zunanji tovor, ki visi pod trupom helikopterja. Glej tudi hook operation.

underwater demolition /AAP6/ podvodno rušenje

Uničenje ali nevtralizacija podvodnih ovir, ki ju običajno izvedejo ekipe za uničenje pod vodo.

underway replenishment force /AAP6/ sile za oskrbo na morju

Namenske sile pomožne flote (sestavljene iz tankerjev, ladij s strelivom, ladij za izdajo sredstev ipd.), ki so ustrezno zavarovane s spremstvom, dodeljenim s strani odgovornega poveljnika. Funkcija teh sil je zagotavljanje logistične zagotovitve mornariškim silam med plovbo na morju. Glej tudi force(s).

unexploded explosive ordnance (UXO) neeksplozirana sredstva

/AAP6/

Eksplozivna sredstva, ki so napolnjena, zlita, oborožena ali drugače pripravljena za delovanje in ki so bila izstreljena, odvržena, lansirana ali položena tako, da lahko ogrožajo delovanja, objekte, osebe ali materialna sredstva ter niso eksplozirala zaradi motnje v delovanju, oblike ali iz drugih razlogov.

unit /AAP6/ enota

1. Vojaški element, katerega strukturo predpiše pristojni organ, kot je pregled organiziranosti in opreme (formacija), ali del organizacije. Glej tudi task force. 2. Organizacijsko ime dela skupine v sestavi namenskih sil. 3. Standardna ali osnovna količina, na katero je predmet razdeljen, izdan ali porabljen. Tudi nit of issue.

unit commitment status /AAP6/ razpoložljivost enote

Stopnja uporabe enote, ki je oblikovana in kategorizirana kot sila, namenjena zvezi NATO.

unit emplaning officer /AAP6/ častnik za zračne premike

Pri letalskem transportu, predstavnik transportirane enote, ki je zadolžen za organizacijo premikov te enote

unit equipment /AAP6/ osnovna sredstva enote

Oprema, kot je predpisana z materialno formacijo ali drugim nacionalnim dokumentom, ki se nanaša na posamezno enoto. Glej tudi establishment.

unit loading /AAP6/ natovarjanje enote

Natovarjanje delov enot z opremo in potrebščinami na ista sredstva, ladje, letala ali kopenska vozila. Tudi tactical loading. Glej tudi loading.

unit of issue /AAP6/ izdajna enota

Glej 3. točko unit.

unit strength /AAP6/ moč enote

V zvezi z lastno ali sovražnikovo enoto, število osebja, količina materialnih sredstev, oborožitev, oprema, ozila in celotna logistična zmogljivost. Glej tudi strength.

unity of effort /ATP3.2, FM101-5-1/ enotnost naporov

Usklajevanje in sodelovanje med vsemi silami, ki niso nujno v isti poveljevalni strukturi, za skupni cilj.

universal transverse Mercator grid (UTM) /AAP6/ univerzalna prečna Mercatorjeva mreža

Mrežni koordinatni sistem, ki temelji na prečni Mercatorjevi projekciji in se uporablja za zemljevide zemeljskega površja za zemljepisne širine 84 S in 80 J.

unknown /AAP6/ neznan

Pri razpoznavanju, oznaka, dodeljena ocenjeni sledi, objektu ali entiteti, ki jih ni bilo možno razpoznati. Glej udi friend; hostile; identification; neutral.

unloaded weapon /AAP6/ izpraznjeno orožje

Orožje, v katerem ni streliva. Glej tudi charged weapon; loaded weapon; uncharged weapon.

unobserved fire /AAP6/ neopazovani ogenj

Ogenj, pri katerem se ne opazujejo točke udara ali eksplozije. Glej tudi fire.

unscheduled convoy phase /AAP6/ nenačrtovana faza konvoja

Obdobje na začetku vojne, ko se konvoji oblikujejo nenačrtovano (ad hoc) pred uvedbo razporedov konvojev .

unsurveyed area /AAP6/ nepregledano območje

Območje na zemljevidu ali karti, ki ne vsebuje podatkov o reliefu in planimetriji. Takšno območje običajno dobi oznako "nepregledano". Lahko gre tudi za območje na zemljevidu ali karti, ki vsebuje malo ali skoraj nobenih navigacijskih podatkov zaradi pomanjkanja ali neobstoja natančnih informacij.

unwanted cargo /AAP6/ nepotreben tovor

Tovor, ki je bil natovorjen v miru in ga prejemnik med vojno ne potrebuje. Glej tudi cargo.

unwarned exposed /AAP6/ izpostavljen brez opozorila

Ranljivost lastnih sil za učinke jedrskega orožja. V takšnih okoliščinah se domneva, da je bilo v času eksplozije osebje na prostem, vendar je do prihoda udarnega vala poleglo na trebuh. Osebje naj bi imelo področja gole kože izpostavljena neposrednemu toplotnemu sevanju, zato so nekateri od njih lahko omamljeni/oslepljeni. Glej tudi warned exposed; warned protected.

up /AAP6/ gor

Pri ognjeni podpori v artileriji in mornarici: 1. Izraz, ki se uporablja v pozivu za ogenj in nakazuje, da je cilj višje od predvidene referenčne točke za položaj cilja. 2. Popravek, ki ga uporablja opazovalec v času ognjenega delovanja in nakazuje, da je treba povečati višino eksplozije.

urgent mining /AAP6/ nujno miniranje

V mornariškem minskem bojevanju, polaganje min v ustrezni razdalji, toda brez urejenih ali načrtovanih položajev. Mine se lahko polagajo znotraj ali izven dovoljenega območja na takšnih položajih, ki bodo ovirali predvsem premike sovražnikovih in ne lastnih sil.

utility helicopter /AAP6/ večnamenski helikopter

Vsestransko uporaben helikopter, ki se uporablja za prevoz enot, pa tudi za poveljevanje in kontrolo, logistiko, evakuacijo ranjenih in kot oborožen helikopter.

valuable cargo /AAP6/ vreden tovor

Tovor, ki je lahko koristen v poznejšem stadiju vojne. Glej tudi cargo.

variability /AAP6/ variabilnost

Način upadanja verjetnosti škode na nekem cilju z naraščanjem oddaljenosti od točke sprožitve jedrske bombe ali pri oceni škode, matematični faktor, ki se uporablja za določanje srednje vrednosti učinkov na cilj.

vector sights /AAP6/ vektorski namerilci

Glej bomb sighting systems.

vectored attack /AAP6/ vektorski napad

Napad, v katerem prenosnika orožja (v zraku, na površini ali pod površino), ki ni v stiku s ciljem, k točki zadetkov vodi enota (zračna, površinska ali podpovršinska), ki je v stiku s ciljem.

vehicle /AAP6/ vozilo; plovilo

Samovozno, s pogonom ali vlečno prevozno sredstvo za prevažanje tovora po kopnem, morju, zraku ali vesolju. Glej tudi amphibious vehicle; remotely piloted vehicle; ground effect machine.

vehicle distance /AAP6/ razdalja med vozili

Razdalja med vozili v koloni, merjena od zadnjega konca enega vozila do sprednjega konca vozila za njim.

verify /AAP6/ preveriti

Prepričati se o tem, ali pomen in vsebina oddanega sporočila izražata natančno to, kar je bil namen izvirnika.

vertex /AAP6/ najvišja točka

V artilerijski in mornariški ognjeni podpori, najvišja točka na poti izstrelka.

vertex height /AAP6/ višina najvišje točke

Glej maximum ordinate.

vertical air photograph /AAP6/ navpična zračna fotografija

Zračna fotografija, posneta z optično osjo kamere, ki stoji pravokotno na površje zemlje.

vertical interval /AAP6/ navpični interval

Razlika absolutne ali relativne višine med dvema določenima točkama ali lokacijama.

vertical loading /AAP6/ navpično natovarjanje

Vrsta natovarjanja, kjer se predmeti podobnih lastnosti navpično zlagajo po celem podpalubju, tako da so izbrani predmeti na voljo kadarkoli med raztovarjanjem.

vertical replenishment /AAP6/ navpična oskrba

Uporaba helikopterjev za prenos materiala na ladjo ali z nje.

vertical scale instrument system /AAP6/ sistem instrumentov z navpično skalo

Sistem indikatorjev z navpično skalo, ki prikazuje informacije o letu in motorju.

vertical separation /AAP6/ navpično razdvajanje

Razdalja med zrakoplovi, izražena v enotah navpične razdalje. Tudi relative altitude.

vertical situation display /AAP6/ prikaz navpične situacije

Elektronski prikaz za prikazovanje informacij o legi in smeri zrakoplova, podatkih o letu, namerjanju orožja in sledenju zemljišča. Izbor prikaza nadzira pilot sam.

vertical speed indicator /AAP6/ variometer

Instrument, ki prikazuje hitrost vzpenjanja ali spuščanja. a. Barometrični. Instrument, ki prikazuje vidno hitrost vzpenjanja ali spuščanja zrakoplova na podlagi spremembe statičnega pritiska. b. Trenuten. Instrument, ki prikazuje hitrost vzpenjanja ali spuščanja zrakoplova na podlagi barometričnih virov in merjenja pospeška.

vertical take-off and landing (VTOL) /AAP6/ navpičen vzlet in pristanek

Zmogljivost zrakoplova za navpičen vzlet in pristane in za prehod v premikanje naprej ali iz njega na višini, kjer se je treba izogniti okoliškim oviram. Glej tudi short take-off and landing; short take-off and vertical landing aircraft; vertical/short take-off and landing aircraft.

vertical/short take-off and landing aircraft (V/STOL) /AAP6/ zrakoplov za navpičen/kratek vzlet in pristane

Zrakoplov, ki ima zmogljivosti za izvajanje navpičnega vzleta in pristanka, kratkega vzleta in pristanka ali katere koli kombinacije teh lastnosti. Običajno V/STOL. Glej tudi short take-off and landing; vertical take-off and landing; short take-off and vertical landing aircraft.

very deep draught ship /AAP6/ ladja z zelo globokim ugrezom

Ladja s tovornim ugrezom 13,72 metrov ali več.

very high frequency omnidirectional radio range (VOR) /AAP6/ visokofrekvenčni radijski goniometer

Zračni navigacijski radijski pripomoček, ki s pomočjo primerjave faz signala, oddanega s kopnega, določa smer.

very seriously ill /AAP6/ zelo resno bolan

Pacient je zelo resno bolan, če je bolezen tako resna, da je njegovo življenje neposredno ogroženo. Glej tudi seriously ill.

very shallow water /AAP6/ zelo plitva voda

Voda, globine manjše od 10 m. Glej tudi very shallow water mine countermeasures.

very shallow water mine countermeasures /AAP6/ protiminski ukrepi v zelo plitvi vodi

Iskanje, odkrivanje, določanje položaja, nevtraliziranje in/ali odstranjevanje eksplozivnih teles in/ali ovir v zelo plitvi vodi. Glej tudi very shallow water.

vesicant agent /AAP6/ mehurjevec

Glej blister agent.

vignetting /AAP6/ vinjetiranje

Način izdelave barvnega traku ali tona na zemljevidu ali karti, katerih gostota se enotno zmanjšuje od roba o roba.

visual call sign /AAP6/ vizualni klicni znak

Klicni znak, predvsem namenjen vizualni signalizaciji.

visual identification /AAP6/ vizualna identifikacija

V sistemu krmarjenja leta, način nadzora, kjer zrakoplov sledi radarskemu cilju in se samodejno postavi tako, da mu je omogočeno vizualno prepoznavanje.

visual mine firing indicator /AAP6/ vizualni indikator za sprožitev min

Naprava, ki se uporablja z vadbenimi minami in kaže, da bi mina eksplodirala, če bi bila uravnotežena.

vital ground /AAP6/ ključno zemljišče

Zemljišče, ki je tako pomembno, da ga je treba zadržati ali kontrolirati za uspešnost naloge.

vital zone /AAP6/ ključno območje

Določena območje ali objekt, ki ju morajo braniti enote zračne obrambe.

voice call sign /AAP6/ glasovni klicni znak

Klicni znak, predvsem namenjen glasovni komunikaciji. Glej tudi call sign.

VOR /AAP6/ VOR

Zračni radijski navigacijski pripomoček, ki uporablja fazno primerjavo signalov, oddanih s tal, da bi določili smer letenja. Glej very high frequency omnidirectional radio range.

wading crossing /AAP6/ prečkanje z brodenjem

Glej deep fording capability; shallow fording capability.

waiting area /ATP3.2/ pričakovalno območje

waiting position /AAP6/ pričakovalni položaj

Katerikoli primeren položaj, v katerem lahko mornariške enote čakajo v pripravljenosti na poziv za takojšnje delovanje. Glej tudi laying-up position.

walking patient /AAP6/ pokretni pacient

Pacient, ki med tranzitom ne potrebuje nosil.

wanted cargo /AAP6/ zelen tovor

V mornariškem nadzoru plovbe, tovor, ki ga država prejemnica ne potrebuje takoj, vendar pa ga bo potrebovala kasneje. Glej tudi cargo.

war game /AAP6/ preigravanje; vojna igra

Simulacija vojaškega delovanja s kakršnimkoli sredstvi, ki zajema dve ali več nasprotujočih strani, z uporabo pravil, podatkov in postopkov za prikaz dejanskih ali predpostavljenih situacij iz resničnega življenja.

war reserve modes /AAP6/ stanje vojnih rezerv

Značilnosti ali postopki delovanja opreme ali sistemov, ki se hranijo kot rezerva za vojno ali krizno situacijo.

war reserves /AAP6/ vojne rezerve

Materialne rezerve, ki se zbirajo v miru, da bi lahko zadostili povečanim potrebam ob izbruhu vojne. Vojne aloge so namenjene vmesni podpori, ki je bistvenega pomena za vzdrževanje bojnih delovanj, dokler nimamo na voljo dodatne oskrbe blaga. Glej tudi operational stocks; theatre operational stocks.

warble /AAP6/ frekvenčna zvočna modulacija

V mornariškem morskem bojevanju, proces spreminjanja frekvence zvoka, ki ga oddaja proizvajalec zvoka v ozkem pasu, da bi zagotovili pokritost frekvence, na katero se odziva mina.

warhead /AAP6/ bojna glava

Del izstrelka, projektila, torpeda, rakete ali drugega streliva, ki vsebuje jedrski ali termonuklearni sistem, visoko eksplozivni sistem, kemične ali biološke snovi ali neaktivne materiale, ki so namenjeni povzročanju škode.

warned exposed /AAP6/ izpostavljeni po opozorilu

Ranljivost lastnih sil zaradi učinkov jedrskega orožja. Domnevamo, da osebje v tem stanju leži na trebuhu s kožo, pokrito po vsej površini in zaščiteno pred mrazom vsaj z dvoplastno letno uniformo. Glej tudi unwarned exposed; warned protected.

warned protected /AAP6/ zaščiteni po opozorilu

Ranljivost lastnih sil zaradi učinkov jedrskega orožja. Domnevamo, da kakršnakoli zaščita, ki jo ima osebje red vročino, detonacijo in žarčenjem, ustreza zaščiti, ki jo nudi zaprto oklepno vozilo, ali zaščiti, ki jo ima osebje, če počepne v strelsko zaklonišče z improviziranim ščitom nad glavo. Glej tudi unwarned exposed; warned exposed.

warning off /AAP6/ opozorilo

Opozorilo potencialno sovražnim enotam, da njihove aktivnosti motijo potek Natovih operacij ali operacij pod vodstvom Nata, ter ukaz, da s tem prenehajo. Opomba: Običajno se uporablja v mornarici.

warning order (WARNO) /AAP6/ pripravljalo povelje

Predhodno obvestilo o povelju ali aktivnosti, ki bosta sledila. Glej tudi notice to move.

wartime load /AAP6/ vojni tovor

Največja dovoljena količina blaga kakršnekoli vrste, ki ga lahko prevaža ladja. Sestavo tovora predpišejo ustrezni pristojni organi. Glej tudi combat load.

watching mine /AAP6/

V mornariškem minskem bojevanju, mina, ki je sicer pritrjena na svoje sidrišče, vendar se pojavlja na površju, po možnosti le v posameznih primerih plimovanja. Glej tudi antiwatching device; floating mine; mine.

water crossing operation /ATP3.2/ prečkanje vodne ovire

Prečkanje vodnih ovir je zajeto v STANAG 2395. Izvaja se v treh fazah, ki se med seboj pokrivajo: juriš, vzpostavitev mostišča in konsolidacija. Jasna organiziranost poveljevanja in pristojnost za načrtovanje in izvedbo popolnega, vendar enostavnega načrta prečkanja, je ključnega pomena pri vseh oblikah prečkanja vodnih ovir. Poveljstvo, ki izvaja kontrolo, mora zagotoviti prilagodljivo organizacijo ter na najboljši način izrabiti razpoložljive vire v odgovor na vse spremembe poteka prečkanja ali taktične situacije.

water space management /AAP6/ upravljanje morskega prostora

Razporejanje površinskega in podpovršinskega prostora v območja in uresničevanje dogovorjenih postopkov, kar dovoljuje usklajevanje sredstev, da bi preprečili medsebojno oviranje podmornic ali oviranje med podmornicami in drugimi sredstvi ob hkratni optimalni uporabi vseh zadevnih sredstev za protipodmorniško bojevanje.

water terminal /AAP6/ vodni terminal

Glej alternate water terminal; major water terminal; secondary water terminal; port

wave /AAP6/ val

Formacija sil, desantnih ladij, plovil, amfibijskih vozil ali zrakoplovov, ki morajo prispeti na obalo ali pristati ob približno istem času. Valovi se lahko delijo glede na vrsto, funkcijo ali vrstni red: a. jurišni val; b. val plovil; c. helikopterski val; d. oštevilčeni val; e. val na poziv; f. val v skladu z razporedom.

waypoint /APP6A/ kažipot

V zračnih operacijah, točka ali serija točk v zračnem prostoru, do katerega se lahko plovilo usmerja.- Določena točka ali serija točk, naloženih in shranjenih v napravi GPS za omogočanje premika.

weapon engagement zone /AAP6/ območje delovanja orožja

V zračni obrambi, zračni prostor opredeljenih dimenzij, v okviru katerega je za bojno delovanje zadolžen določen oborožitveni sistem. Tudi fighter engagement zone; missile engagement zone; short-range air defence engagement zone

weapon of mass destruction (WMD) /AAP6, orožje za množično uničenje

FM101-5-1/

Orožje, ki lahko povzroči veliko uničenje in se uporablja na tak način, da povzroči veliko uničenje ljudi, infrastrukture ali drugih virov.

weapon system employment concept /AAP6/ koncept uporabe oborožitvenega sistema

Obsežen opis uporabe opreme ali oborožitvenega sistema v okviru taktičnega koncepta ali prihodnjih doktrin.

weapon(s) system /AAP6/ oborožitveni sistem

Kombinacija enega ali več orožij z vso pripadajočo opremo, materialom, osebjem in sredstvi za prenos in uporabo (po potrebi), potrebnimi za samozadostnost delovanja.

weapons assignment /AAP6/ dodeljevanje orožja

V zračni obrambi, proces dodeljevanja orožja posameznim kontrolorjem zračnega orožja za uporabo pri opravljanju dodeljene naloge.

weapons free /AAP6/ neomejeni ogenj

V zračni obrambi, povelje za kontrolo orožja, ki narekuje stanje, ko je dovoljeno delovanje z oborožitvenimi sistemi na katerikoli cilj, ki ni bil prepoznan kot lastni (prijateljski). Glej tudi weapons hold.

weapons hold /AAP6/ prepovedani ogenj

V zračni obrambi, povelje za kontrolo orožja, ki narekuje stanje, ko je dovoljena uporaba oborožitvenih sistemov le v samoobrambi ali po povelju. Glej tudi weapons free; weapons tight.

weapons recommendation sheet /AAP6/ predlog uporabe orožja

List papirja ali karta, ki opredeljujeta namero napada in priporočata vrsto orožja ter pričakovano povzročeno škodo, tonažo, vžiganje, intervale, zelene osrednje točke zadetkov in časovne intervale med onovnimi napadi.

weapons tight /AAP6/ pogojno dovoljeni ogenj

V zračni obrambi, povelje za kontrolo orožja, ki narekuje status, ko je dovoljeno delovanje z oborožitvenimi sistemi le na preverjene sovražne cilje. Glej tudi weapons hold.

weight and balance sheet /AAP6/ karta obteženosti in ravnotežja

Karta, ki beleži porazdelitev teže v zrakoplovu in prikazuje težišče zrakoplova med vzletom in pristankom.

wheelbase /AAP6/ medkolesje

Razdalja med središčema dveh zaporednih koles. V primeru vozil z več kot dvema osema ali ekvivalentnih vozil so vsa zaporedna medkolesja podana od sprednjega do zadnjega konca vozila.

white forces /AAP6/ bele sile

V Natovih vajah, sile, ki imajo vlogo sodnika. Glej tudi force(s).

white list location /APP6A/ lokacija belega seznama

Lokacija, ki opredeljuje in določa lokacijo oseb, ki veljajo kot obveščevalno ali protiobveščevalno zanimive in od katerih se pričakuje, da lahko priskrbijo informacije ali nudijo pomoč na obstoječih ali novih interesnih obveščevalnih območjih. Prispevki temeljijo na prostovoljnosti in pripravljenosti za sodelovanje.

whiteout /AAP6/ brez orientacije

Izguba orientacije glede na horizont zaradi odboja sončnih žarkov od snega in zaradi oblačnega neba.

wild weasel /AAP6/

Posebej prirejen zrakoplov za identifikacijo, lociranje in fizično onemogočanje ali uničenje kopenskih sistemov zračne obrambe sovražnika, ki uporabljajo senzorje, ki oddajajo elektromagnetno energijo.

wind velocity /AAP6/ hitrost vetra

Vodoravna smer in hitrost premikanja zraka.

wingman /AAP6/ par

Pilot, ki leti v paru z nadrejenim vodjo ter ga podpira; tudi letalo v tej vlogi.

wire entanglement /ATP3.2/ žična ovira

withdrawal /APP6A/ umik

Načrtovana aktivnost, v kateri sile prekinejo stik s sovražnikovimi silami. – Bojna naloga, kjer sile v stiku načrtujejo prekinitve stika s sovražnikom in izvedejo premik v smeri od sovražnika.

working anchorage /AAP6/ delovno sidrišče

Katerokoli sidrišče, kjer so ladje zasidrane, da bi čez ladijski bok raztovorile svoj tovor na obalne ladje ali ladje za iztovarjanje. Glej tudi emergency anchorage; holding anchorage.

wounded in action (WIA) /AAP6/ ranjen v boju

Posameznik, ki je utrpel poškodbo zaradi delovanja zunanjih snovi ali vzrokov. Izraz zajema vse vrste ran in ostalih poškodb, ki so nastale med bojnimi delovanji, od prebodov telesa, kot v primeru prodora ali perforacije ali zmečkanin, do vseh zlomov, opeklin, pretresov zaradi udara, vseh učinkov snovi za biološko in kemično bojevanje, učinke izpostavljenosti ionizacijskemu žarčenju ali kakršnemukoli uničevalnemu orožju ali snovi. Glej tudi battle casualty; non-battle casualty.

X-scale /AAP6/ X skala (vodoravna skala)

Na poševni fotografiji, skala vzdolž črte, ki je vzporedna s pravim horizontom.

yaw /AAP6/ nihanje okrog navpične osi

Rotacija zrakoplova, ladje ali izstrelka okoli svoje navpične osi, kar povzroči odklon vzdolžne osi

zrakoplova, ladje ali izstrelka od linije leta ali smeri v vodoravni ravnini. Rotacija fotoaparata ali fotografskega koordinatnega sistema okoli navpične osi fotografije ali zunanje navpične osi. 3. Kot med vzdolžno osjo projektila v katerem koli trenutku in tangento na pot projektila v odgovarjajoči točki leta projektila.

Y-scale /AAP6/ Y skala

Na poševni fotografiji, skala vzdolž črte glavne pravokotnice ali katerekoli z njo neločljivo povezane (inherentne) ali načrtovane linije, ki je na kopnem vzporedna z glavno pravokotnico.

zero-length launching /AAP6/ ničelno lansiranje

Tehnika, kjer prvi premik izstrelka ali zrakoplova izstrelek loči iz lanserja.

Z-marker beacon /AAP6/ radijski svetilnik z Z-markerjem (označevalcem)

Vrsta radijskega oddajnika, katerega žarki izžarevajo v obliki navpičnega valja. Glej tudi beacon; cone of silence; fan marker beacon; radio beacon

zombie /APP6A/ zombi

Sumljiva zračna sled, skladna s pravili kontrole zračnega prometa (ATC) ali z Natovim zračnim prostorom, ki sledi prepoznani smeri potovanja.

zone /APP6A/ zona; območje

Ukrep poveljevanja in kontrole na divizijski ravni, običajno določen grafično, za označevanje posebnih območij na kopnem, kjer je nižjim ravnem poveljevanja dovoljeno izvajati taktično oviranje. Glej air defence identification zone; air surface zone; combat zone; communications zone; control zone; dead zone; demilitarized zone; drop zone; landing zone; rupture zone; safety zone. Glej tudi area.

zone of action /AAP6/ območje bojevanja

Taktična delitev večjega območja na manjše enote, za katere odgovarjajo taktične enote; običajno se uporablja za ofenzivne aktivnosti.

Z-scale /AAP6/ z skala (navpična skala)

Na poševni fotografiji, skala za izračunavanje višine predmetov. Izraz označuje tudi tak način določanja višine

Zulu time /ATP3.2/ čas Z

Čas po Greenwichu.

VIRI

Osnovni:

NATO MAS: Glossary of Terms and Definitions, AAP-6, STANAG 3680. April 2005.

Dopolnilni:

HQ Department of Army: Operational Terms and Graphics – FM 101-5-1. September 1997.

NATO NSA: Allied Joint Doctrine, AJP-01(A), STANAG 2437. April 1999.

NATO NSA: Land Operations, ATP 3.2, STANAG 2241. Junij 2003.

NATO NSA: Military Symbols for Land-based Systems, APP6A, STANAG 2019. April 2001.

NATO NSA: Task Verbs for Use in Planning and Dissemination of Orders, STANAG 2287. Pre-ratification draft, 2006.

NATO SHAPE: Multinational Joint Operations Doctrine. Oktober 1995.

NATO Bi-SC: Allied Joint Host Nation Support Doctrine & Procedures, AJP-4.5. Oktober 2000.

NATO Bi-SC: Training, Exercise, and Evaluation Directive (TEED). September 2003.

NATO-Russia Council (NRC): Procedural Exercise Terminology Document. Annex 1: Terminology for Procedural Exercises. Januar 2004.